T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ABDÜRRAHİM FEDÂÎ'NİN KASÎDE-İ NÛNİYYESİ (Transkripsiyon-Nesre Çeviri-İnceleme)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mine ŞAHİN

Enstitü Anabilim Dalı	**: Türk Dili ve Edebiyatı**
Enstitü Bilim Dalı	**: Eski Türk Edebiyatı**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. İsmail GÜLEÇ

TEMMUZ – 2009

T.C

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ABDÜRRAHİM FEDÂÎ'NİN KASÎDE-İ NÛNİYYESİ

(Transkripsiyon-Nesre Çeviri-İnceleme)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mine ŞAHİN

Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı

Bu tez …/…/2009 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	**Jüri Üyesi**	**Jüri Üyesi**
Doç. Dr. İsmail GÜLEÇ	**Doç. Dr. Bayram Ali KAYA**	**Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZDEMİR**
□ **Kabul**	□ **Kabul**	□ **Kabul**
□ **Red**	□ **Red**	□ **Red**
□ **Düzeltme**	□ **Düzeltme**	□ **Düzeltme**

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlâk kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Mine ŞAHİN

06.05.2009

ÖNSÖZ

On altıncı yüzyıl, Osmanlı Devleti için çok parlak bir dönemdir. Devlet, bu yüzyılda elde ettiği siyasî gücünü bilim, sanat ve edebiyatta da göstermiştir. On yedinci ve on sekizinci yüzyılda doğuda yaşanan mücadeleler, içeride yaşanan isyanlar ve batıdaki fetihlerde yaşanan güçlükler devletin büyüme ve gelişme hızını kesmiştir.

On dokuzuncu yüzyıla gelindiğinde ise, geçmiş yüzyıllardaki bu olumsuzlukların Osmanlı Devleti'ni tam anlamıyla yıprattığını görüyoruz. Bu durum, klâsik Türk edebiyatı için de aynı oranda yıpratıcı olmuştur. Doğu ile batı, başka bir deyişle eski ile yeni arasında kalan edebiyat bir bocalama devri yaşamıştır. "Encümen-i Şuâra" adı altında bir araya gelen Leskofçalı Galip, Üsküdarlı Hakkı, Hersekli Ârif Hikmet, Yenişehirli Avni, Osman Şems, Muallim Naci gibi değerli isimler klâsik Türk edebiyatının son temsilcileri olmuştur.

Bu çalışma, on dokuzuncu yüzyılda yaşamış, halkın kendisine teveccüh ettiği, dini ilimlerde sözü dinlenen, dönemin âlim kişileri arasında kendisine saygın bir yer edinmiş olan Abdürrahîm Fedâî'nin tasavvufî bir eseri olan Kasîde-i Nûniyyesi'nin okunması, nesre çevrilmesi ve incelenmesini içermektedir.

Hazırlamış olduğumuz bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Abdürrahîm Fedâî'nin hayatı, eserleri, tasavvufî şahsiyeti ve tasavvufî şahsiyetini etkileyen Muhammed Nûrü'l-Arabî'nin hayatı tanıtılmış, ikinci bölümde Kasîde-i Nûniyye'nin incelemesi, üçüncü bölümde transkripsiyonu ve nesre çevirisi yapılmıştır.

Bu çalışmada eksiklerimin ve hatalarımın olduğu muhakkaktır. Dileğim, bütün bunların ortaya konan çabayı gölgede bırakmamasıdır.

On dokuzuncu yüzyılın Osmanlı yaşamından harmanlanmış olan bu güzel ve mütevazı tasavvuf eserini bana sevdiren ve karşılaştığım her zorlukta yardımcı olan, bana her zaman destek veren tez danışmanım Doç. Dr. İsmail Güleç'e ve Doç. Dr. Bayram Ali Kaya'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mine ŞAHİN

6 Mayıs 2009

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

a.e.	Aynı Eser
a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
B.	Başlık
Bkz.	Bakınız
b.	Baskı
c.	Cilt
çev.	Çeviren
DİA	Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
h.	Hicrî
K.	Kasîde
Ktp.	Kütüphane/ Kütüphanesi
m.	Milâdî
MEB.	Milli Eğitim Bakanlığı
No.	Numara
ö.	Ölümü
s.	Sayfa
t.y.	Basım Tarihi Yok
Ünv.	Üniversite/ Üniversitesi
y.y.	Yüzyıl
Yay. Haz.	Yayına Hazırlayan

Tezin Başlığı: Abdürrahîm Fedâî'nin Kasîde-i Nûniyyesi (Transkripsiyon-Nesre Çeviri-İnceleme)

Tezin Yazarı: Mine Şahin **Danışman:** Doç. Dr. İsmail GÜLEÇ

Kabul Tarihi: 23 Temmuz 2009 **Sayfa Sayısı:** V (ön kısım) + 226 (tez)

Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı **Bilim Dalı:** Eski Türk Edebiyatı

Tezimizin konusu Abdürrahîm Fedâî'nin Kasîde-i Nûniyye adlı eserinin transkripsiyonu, nesre çevirisi ve incelenmesidir.

Bu çalışmada önce 19. yüzyılın siyasî, sosyal ve edebî durumu özetlenmiştir. Daha sonra Kasîde-i Nûniyye'nin kendisinin, âyet ve hadîslerin incelemesi yapılmış, kasîdenin transkripsiyonu ve ardından bugünkü Türkçe ile nesre çevirisi yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Fedâî, Kasîde-i Nûniyye'nin incelenmesi, Kasîde-i Nûniyye'nin transkripsiyonlu metni, Kasîde-i Nûniyye'nin bugünkü Türkçe ile nesre çevirisi.

Title of the Thesis: The transfer of the work of Abdürrahim Fedai entitled Kaside-i Nuniyye to Latin alphabet and the scrutinized translation to a prose in common Turkish language.

Author: Mine Şahin **Supervisor:** Assoc. Prof. Dr. İsmail GÜLEÇ

Date: 23 July 2009 **Nu. of pages:** V (pre text) + 226 (main body)

Department: Turkish Language and Literature **Subfield:** Old Turkish Literature

The topic of our thesis focuses on the transfer the work of Abdürrahim Fedai entitled Kaside-i Nuniyye to a transcriptional alphabet and the scrutinized translation of the work to a prose in common Turkish language**.**

Initially we summarize the political, social and literal situation of the 19th Century of the Ottoman Empire. Studying the life, ayets (verses) and hadis (the statements of prophet) of Kaside-i Nuniyye we create a transcriptional alphabet to the work of Fedai and use it to translate the work into a prose in common Turkish language.

Key Words: Fedai, The study of the Kaside-i Nuniyye, Transcriptional text of Kaside-i Nuniyye, The translation of Kaside-i Nuniyye into a prose in common Turkish language.

GİRİŞ

On altıncı yüzyıldaki Osmanlı Devleti'nin parlaklık ve ihtişamı, on yedinci ve on sekizinci yüzyılda iç ve dışta yaşanan siyasi, sosyal ve kültürel alanlardaki yıpranmalarla yitirilmiştir. Dolayısıyla on dokuzuncu yüzyıl Osmanlı Devleti için bilim, sanat, edebiyat, askerî, idarî, iktisadî vb. bütün alanlarda çok zor ve yıpratıcı bir yüzyıl olmuştur. Bu yüzyılda Osmanlı Devleti'nde sırasıyla III. Selim (1789-1807), II. Mahmud (1808-1839), Abdülmecid (1839-1861), Sultan Abdülaziz (1861-1876), II. Abdülhamid padişah olmuştur.

Nizâm-ı Cedîd'in (1789-1807) etkisiyle kurulan okullar ve Nizâm-ı Cedîd'le beraber gelen vergiler, Nizâm-ı Cedîd'e karşı yapılan Kabakçı İsyanı (1807), güzel sanatlara düşkünlüğü ve iyi bir şair olmasıyla tanınan III. Selim'in tahttan indirilmesi ve öldürülmesi (1807), Balkanlar'daki Sırp ve Yunanlıların ayaklanmaları (1807), 1806 yılında başlayarak altı yıl boyunca devam eden Osmanlı-Rus savaşları, hemen ardından başlayan İran savaşı (1821-1823), Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması (1826), Rusların 16 yıl aradan sonra tekrar saldırarak Edirne'yi almaları (1828-1829), Yunanlıların bağımsızlıklarını kazanmaları (1830), Mehmet Ali Paşa'nın Suriye ve Irak'ı işgal etmesi ve ardından Kütahya'ya dayanması (1833-1841), batı hayranı olan Abdülmecid'in Tanzimat Fermanı'nı onaylaması (1939), Rusya ile yapılan Kırım Savaşı (1853-1856), Kırım Savaşı nedeniyle Osmanlı Devleti'nin dışarıdan ilk defa borç alması (1854), Islahat Fermanı'nın ilân edilmesi (1856), Abdülaziz'in tahta geçmesi (1861), Osmanlıların Sırbistan ve Karadağ'dan çekilmeleri, Abdülaziz'in yurtdışından (Prusya) uzmanlar getirerek Mekteb-i Harbiye'yi yeniden düzenlemesi (1869), askerî kışla ve tersaneler yaptırması, Islahat Fermanı'nın yeniden ilânı (1875), 1876 yılında Abdülaziz'in intihar süsü verilerek öldürülmesi ve II. Abdülhamid'in padişah olması, aynı yıl Kanûn-i Esâsî'nin ilân edilmesi, isyanlar, işgaller, bağımsızlıkların ilân edilmesi vb. olaylar bu yüzyılda yaşanan siyasî durumu kısaca özetlemektedir (Yücer, 2003: 53-59).

Hızlı değişimlerin yaşandığı bu yüzyılda siyasî olduğu kadar sosyal değişiklikler de yaşanmıştır. Ancak bu değişiklikler Osmanlı Devleti için birçok olumsuzluğu da beraberinde getirmiş, devletin dağılmasına sebep olmuştur.

Avrupa'daki değişim ve gelişimleri takip etmek ve bunları uygulamak isteyen devlet, yanlış bir yöntem izleyerek asıl örnek alınması gerekli şeyleri tam olarak almamış, Avrupa'yı sadece taklide çalışmıştır. Bunun yanı sıra ulemâ ve tasavvuf erbâbı olan kişiler, III. Selim ve II. Mahmut dönemi boyunca, özellikle askerî alanda olmak üzere, modernleşme hareketlerinde devlete karşı gelmemiş, çoğunlukla devletin yanında yer almıştır (Heyd, 1993: 29-59; Yücer, 2003: 62). Sonuç olarak diyebiliriz ki bu yüzyıldaki tüm yaşanan değişiklikler, devletin bütün alanlarını etkilediği gibi tasavvuf hayatını da etkilemiştir.

On dokuzuncu yüzyılın en önemli tasavvufî olayı 1826 yılındaki Vak'a-yı Hayriye ile birlikte siyasî, sosyal ve kültürel açılardan damgasını vuran Bektaşi tekkelerinin kapatılmasıdır. Bektâşî vb. birçok tarikat merkezî yönetim tarafından bir tehdit unsuru olarak görülmeye başlayınca şeyh ve halîfelerin birçoğu ya idama çarptırılmış ya da sürgüne gönderilmiştir.

Melâmet-i Nûriyye ya da Üçüncü Devre Melâmiliği de bu yüzyılda baş göstermiştir. Bu devre Melâmîliğinin kurucusu Seyyid Muhammed Nûrü'l-Arabî'dir. Mürşidi Hasan el-Kuveynî'nin emriye Anadolu'ya gönderilen Muhammed Nûr, Melâmîliği Batı Anadolu, Rumeli ve İstanbul'da yaymış, vahdet-i vücûd düşünce sistemiyle bu harekete hâkim olmuştur.

Bu devreye kadar bir yaşama biçimi, bir üslûp, tarz ve meşrep olan Melâmîliği Vicdânî üç kısma ayırmaktadır (1995: 19-84):

Melâmiyye-i Kassâriyye: İlk Devre Melâmîleri olarak da anılan bu Melâmîlik, hicretin (622) üçüncü asrında Nişabur'da ortaya çıkmıştır. Kurucuları Hamdûn Kassâr, Ebû Hafs Haddâd ve Ebû Osman el-Hîrî'dir. İlk devrin en büyük velîlerinden Hamdûn Kassâr'a nisbet edilen bu Melâmîliğe *"Kassâriyye"*, mensuplarına da *"Kassâriyân"* adı verilmiştir.

Melâmiyye-i Bayrâmiyye: Orta Devre Melâmîleri olarak anılan bu Melâmîlik, hicretin dokuzuncu asrında Ömer Sikkînî'nin önderliğinde kurulmuştur. Bu harekete *"Bayrâmiyye Melâmîliği"* adı verilmiştir.

Melâmiyye-i Nûriyye: Son Devre Melâmîleri veya Tarîkat-ı Âliye-i Nakşibendiyye olarak anılmıştır. 1813 yılında Mısır'da doğan Muhammed Nûrü'l-Arabî tarafından kurulmuştur.

Fedâî, Sâdık Vicdânî'nin tasnifine göre son devir Melâmîlerinin ikinci kutbudur.

BÖLÜM 1: ABDÜRRAHÎM FEDÂÎ'NİN HAYATI

1.1. Hayatı

Abdürrahîm Fedâî, Prizren'de dünyaya gelmiş, on dokuzuncu yüzyılda yaşamıştır. Dedesi Maksut Bey ve babası Ali Bey Prizren'in ileri gelen saygın ailelerinden biridir. Katlanova ve Doyran'da han, hamam ve arazileri olan bu aile oldukça zengindir.

Babası Ali Bey, Fedâî'nin eğitimine oldukça önem vermiş, onu dönemin en iyi okullarında okutmuştur. İlk eğitimini Üsküp'te alan Fedâî, ardından Mısır el-Ezher'de eğitimini tamamlamış ve Üsküp'e dönmüştür. Müderris olarak zahirî ilimler için icazet alan Fedâî, Üsküp Medresesi'nde müderrislik yapmaya başlamıştır. Uzun süre bu görevini sürdüren Fedâî, dinî ilimler konusunda dönemin sözü dinlenir âlim kişileri arasında yer almıştır.

Üsküp Medresesi'nde eğitim vermeye devam ettiği sıralarda Muhammed Nûrü'l-Arabî'nin sohbetlerini duyar ve bu sohbetlerden çok etkilenir. Sonraki dönemlerde Fedâî'nin Muhammed Nûr'la uzun ilim tartışmalarına girdiğini görmekteyiz. Muhammed Nûr'un ilimle ilgili görüşlerinden, konuya getirdiği yorumlardan oldukça etkilenen Fedâî, ona biat etmek istediğini açıklar. Muhammed Nûr, bu isteğini kabul etmesi için bir şartı olduğunu, bu şartı kabul ettiği takdirde kendisine biat edebileceğini dile getirir. Fedâî, şartını kabul ettiğini söyler ve şartını sorar. Muhammed Nûr'un şartı Fedâî'nin kalın dudaklı, kara ve çirkin kızıyla evlenmesidir. Fedâî, bu şarta en ufak bir tereddüt göstermez ve kararlılığını yineler. Muhammed Nûr, bu kararı ailesine nasıl kabul ettireceğini sorunca, Fedâî kararına ailesini karıştırmayacağını söyler. Ailesinin tüm karşı çıkmalarına rağmen Fedâî sözünden dönmez ve Muhammed Nûr'un kızı Latife Hanım'la evlenir. Ailesinden, ailesinin zenginliğinden ve şöhretinden tevhit ilmi uğruna fedakârlık yaptığı için Muhammed Nûr kendisine Fedâî ismini verir. Ancak belirtilmesi gerekir ki kâmil bir mürşitten maddî ya da manevî bir çirkinliğin zuhûr etmesi düşünülemez. Dolayısıyla Latife Hanım da aslında çirkin bir kadın değildir.

Fedâî'nin Latife Hanım'la olan evliliğinden Hacı Kemal Efendi, Hakkı Efendi ve Ali Efendi olmak üzere üç oğlu olmuştur. Muhammed Nûr'un Latife Hanım'ın haricinde Şerif Efendi adında bir oğlu vardır. Oğlu ve halifesi olan Şerif Efendi'nin hiç çocuğu

olmadığı için Muhammed Nûr'un soyu Latife Hanım ve Abdürrahîm Fedâî ile onların çocuklarından devam etmiştir.

Fedâî, tevhit ilminde zevki yüksek bir ihvân ve cezbeli bir zattır. Tevhit makâmlarını kısa sürede tamamlamış ve ilmindeki derinlik ilhamla günden güne artmıştır. Muhammed Nûr'un Melâmet-i Nûriye'yi yaymasında en önde gelen isimlerden biri olmuş, bu uğurda etkin görevlerde bulunmuştur. Geçmiş dönemlerdeki melâmîlerin merkezî yönetim tarafından bir tehdit unsuru görülüp kıyıma ve sürgüne uğratılmalarına rağmen, Muhammed Nûr'un gayreti ve halifelerinin yönlendirmesi ile melâmîler merkezî yönetim tarafından bir tehdit olarak görülmemiş, herhangi bir kıyım ve sürgüne uğramamışlardır. Abdürrahîm Fedâî, Ali Urfî Efendi, İştipli Salih Rıfat Efendi, Hacı Süleyman Bey, Şeyh Kemal Efendi, Vehbi Efendi, Hacı Maksut Efendi, Salih Lütfü Efendi ve pek çok önemli melâmî, haklarında ortaya atılan asılsız iddiaların görüşülerek giderilmesinde ve melâmetin yeni yüzünün merkezî yönetim tarafından kabul görmesinde etkin rol oynamış, örnek yaşantılarıyla halk tarafından benimsenmişlerdir. Dolayısıyla melâmet büyük bir coğrafî alanda geniş kitlelere yayılmıştır.

Bu zaman zarfında Fedâî'nin, Üsküp Melâmî dergâhında Muhammed Nûr'un baş halifesi olarak görev yaptığını görmekteyiz.

Bursalı Mehmet Tâhir'in *Osmanlı Müellifleri* adlı kitabında (1333: 39) bahsettiğine göre Muhammed Nûr, 1884 yılında ikinci kez hacca gitmeye niyetlenmiş, damadı Abdürrahîm Fedâî, torunu Hacı Kemal Efendi ve ihvanıyla birlikte bu hacca katılmışlardır. Fedâî, hac dönüşü sırasında Muharremin birinci günü 1885 tarihinde vefat etmiş, Süveyş civarında Ayn-ı Musa denilen yerde defnedilmiştir. Vefatından sonra Üsküp Melâmi dergâhına büyük oğlu Hacı Kemal Efendi şeyh olmuştur.

1.2. Eserleri

Abdürrahîm Fedâî, tevhit makâmlarını çok çabuk tamamlamış, âlim bir zattır. İlmindeki derinlik ilham ile artmıştır. Dolayısıyla birçok eser vücuda getirmiştir. Hem manzum hem de mensur olarak eser veren Fedâî, yazdığı bu eserlerle ihvânının kısa sürede olgunlaşmasına katkıda bulunmuştur.

Manzum eserleri şunlardır: *Dîvân, Kasîde-i Nûniyye, Kasîde-i Tâiyye, Merâtibü'l-Vücûd, Risâle-i Vehbiyye, Şerh-i Sırr-ı Ene'l-Hak, Şerh-i Şâfiyye.*

Bu eserlerinin içinde *“Risâle-i Vehbiyye”* melâmi öğretisinde yeni açılımlar ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır. Eser, edebî olarak devrik cümlelerden oluştuğu ve kafiye bakımından başarısız olduğu için eleştirilse de fenâ makamlarından tevhid-i ef‘âl ve tevhid-i sıfât tariflerinin rabıtalarında yapılan yenilik nedeniyle önem taşımaktadır. O dönem öğretilerinde uygulanmakta olan Muhammed Nûr’un *Risâle-i Sâliha*’sındaki tevhid-i ef‘âl makâmının *“Lâ Fâile İllâ Allah”* ve tevhid-i sıfât makâmının *“Lâ Mevsufe İllâ Allah”* olan rabıtaları, *“Lâ Fâile İllâ Hû”* ve *“Lâ Mevsufe İllâ Hû”* olarak yeniliğe uğramıştır.

Abdülbâki Gölpınarlı *Melâmîlik ve Melâmîler* adlı kitabında *Kasîde-i Nûniyye*, *Kasîde-i Tâiyye*, *Merâtibü’l-Vücûd*, *Risâle-i Vehbiyye, Şerh-i Şâfiyye* adlı eserlerini zikrederken (1931: 305-307), Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri* adlı kitabında (1333: 39) bu beş eserin haricinde *Şerh-i Sırr-ı Ene’l-Hak*’tan da bahseder. Ancak *Kasîde-i Tâiyye* ve *Şerh-i Şâfiyye* içerik olarak bilinemediğinden mevcut eserlerle aynı olup olmadığı anlaşılamamıştır.

Fedâî’nin mensur eserleri şunlardır: *Hediyetü’l-Hac*, *Hakîkatü’l-Melâmiyye*, *Risâle-i İrâde-i Cüz‘iyye*, *Mecmu‘â-yı İlâhiyyât*, *Risâle-i Ahvâl-i Melâmiyye, Risâle-i Rûh-i Kızıl alâ Esrâr-ı Mebzûl Muammâ-yı Sırr-ı Ezel*, *Şerh-i Beyt-i Hâfız Şirâzi, Tasavvufta Iyd, Tefsîr-i Sûretü’l-Kevser.*

Gölpınarlı (1931: 305-307), *Hediyetü’l-Hac* ve *Tefsîr-i Sûretü’l-Kevser* adlı eserlerinin haricinde diğer eserlerden hiç bahsetmemiş, Bursalı Mehmet Tahir de kitabında (1333: 39) bu iki eserin yanı sıra *Risâle-i Ahvâl-i Melâmiyye, Mecmu‘â-yı İlâhiyyât* adlı eserlere yer vermiştir.

Gölpınarlı, Fedâî’nin *Tefsîr-i Sûretü’l-Kevser* adlı eseri hakkında bilgi verirken *“İlim ve ihâtası, tasavvuftaki rusûhu tamamiyle bu tefsirde görünüyor”* demiştir. Ancak bunun yanı sıra *“Abdürrahim Efendi keşke bu risâleden başka risâle yazmasaydı; hele nazma hiç özenmeseydi”* diyerek diğer eserleri hakkındaki düşüncelerini ifade etmiştir. Ancak şunu söyleyebiliriz ki; şair kimliğinden ziyâde tasavvufî kimliği ön plâna çıkmış olan Fedâî, birçok talebe yetiştirmiştir. Dolayısıyla kaleme aldığı eserlerdeki amacı sanat yapmak değil, talebelerinin olgunlaşmasına katkıda bulunmaktır.

1.3. Tasavvufî Şahsiyeti

Fedâî'nin tasavvufî şahsiyetinin şekillenmesindeki büyük etkenlerden biri, küçüklüğünden itibaren iyi bir eğitim almış olmasıdır. Döneminin zengin ve saygın kişilerinden biri olan babası Ali Bey, onun iyi bir eğitim almasını sağlamıştır. İlk eğitimine Üsküp'te başlayan Fedâî, daha sonra Mısır el-Ezher'de eğitimini tamamlamış, ardından Üsküp Medresesi'nde müderrislik yapmaya başlamıştır. Bu dönemde kendisine saygın bir yer edinen Fedâî, dinî ilimler konusunda sözü dinlenir, âlim kişilerden biri olmuştur.

Müderrisliği sırasında Muhammed Nûrü'l-Arabî'nin sohbetlerini dinleyen Fedâî, ondan çok etkilenerek ona biat etmeye karar vermiştir. Dolayısıyla tasavvufî şahsiyetinin şekillenmesindeki diğer iki büyük etkenin Muhammed Nûrü'l-Arabî ve onun kuruculuğunu üstlendiği Melâmet-i Nûriyye olduğunu söyleyebiliriz. Arapça bir kelime olan melâmetin sözlük anlamı *"kınama, ayıplama, kötüleme ve karalama"*dır. Tasavvufî olarak melâmet, *"kınayanların kınamasından çekinmeden doğru yolda yürümek"* demektir (Uludağ, 2001: 241). Melâmiyye-i Kassâriyye'nin kurucularından biri olan Hamdun Kassâr'a göre melâmet, *"selâmeti terk etmek"*tir.

9. yüzyılda özellikle Nişâbur'da yaygınlık kazanan ve etkileri günümüzde hâlâ sürmekte olan bu tasavvuf anlayışını benimseyenlere *"melâmî"* ya da *"melâmetî"*; bu akıma da *"melâmiyye"* ya da *"melâmetiyye"* denmiştir (Azamat, 2004: 24-25).

Muhammed Nûr'un baş halifesi olarak Üsküp Melâmî dergâhında görev yapan Fedâî, son devre Melâmîliğinin merkezî yönetim tarafından kabul görmesi için çok çaba sarfetmiş, Melâmet-i Nûriyye'nin geniş halk kitlelerine yayılması için etkin görevlerde bulunmuştur. Tevhit ilmi uğruna birçok fedakârlığa katlanması sebebiyle Muhammed Nûr ona Fedâî ismini vermiştir.

Vahdet-i vücûd felsefesini hayat felsefesi hâline getiren Fedâî, tevhit makâmlarını çok çabuk sürede tamamlayan, cezbeli bir zattır. İlmindeki derinlik her geçen gün ilhamla biraz daha artmış, bu ilhamla bir sürü eser vücûda getirmiştir. Kaleme aldığı bütün eserlerinde bu düşünce sistemini tasavvufî bir dil kullanarak anlatmış, böylelikle ihvânının kısa bir sürede olgunlaşmasına katkı sağlamıştır.

Mürşidi Muhammed Nûr gibi, özellikle Muhyiddîn İbnü'l-Arabî'nin etkisi altında kalan Fedâî'nin Bâyezîd-i Bistâmî, Fahreddîn er-Râzî, Hallâc-ı Mansûr gibi mutasavvıflardan

da etkilenmiş olduğu Kasîde-i Nûniyye'sinde bu isimlerden bahsetmesinden açıkça anlaşılır.

1.4. Muhammed Nûrü'l-Arabî ve Fedâî Üzerindeki Etkisi

1.4.1. Muhammed Nûrü'l-Arabî

1813 yılında Mısır'ın "Mahalletü'l-kübrâ" adlı kasabasında dünyaya gelen Muhammed Nûr'un hayatı hakkındaki bilgileri halifelerinden Harîrîzâde Kemâleddin Efendi'nin *Tibyân ü Vasâ'ili'l-hakâ'ik fî beyân-ı selâsili't-tarâik* adlı eserinden ve Bursalı Mehmet Tâhir'in onun hakkında yazmış olduğu menâkıbnâmesinden öğrenmekteyiz. Hz. Ali'ye nisbet edilen Noktatü'l-beyân adlı eseri şerh etmesinden dolayı *"Noktacı Hoca"* , Mısır'dan gelip Rumeli'ye yerleştiği için *"Arap Hoca"* (Azamat, 2005: 34) ve Hz. Peygamber'in torunu Hz. Hüseyin soyundan geldiği için *"Seyyid*" lakaplarıyla tanınır.

Muhammed Nûrü'l-Arabî, üstad ve mürşidi Hasan el-Kuveynî'nin *"Artık sana bütün ilimlerin yolu açıldı. Anadolu'ya git"* emriyle Anadolu'ya gönderilmiş, bir süre sonra da kendi isteğiyle Rumeli'ye geçmiştir. 1839-1870 yılları onun Rumeli Nakşîliği ve Melâmilik arasında bir tasavvuf sistemi kurmaya başladığı bir dönem olmuştur (Bolat, 2003: 23).

Muhammed Nûr, İstanbul'a geldiğinde Melâmiyye-i Bayrâmiyye (Orta Devre Melâmîleri) şeyhi Abdülkadir Belhî'yi kendisine bağlamak ve Melâmîliğin tek temsilcisi olmak istemiştir. Ancak Belhî'nin bunu kabul etmemesi üzerine bu isteğine erişememiştir (Bolat, 2003: 23).

Muhammed Nûr'un Şerif Efendi ve Latife Hanım olmak üzere iki çocuğu olmuştur. Halifesi ve oğlu Şerif Efendi'nin hiç çocuğu olmadığı için maddî ve manevî soyu Latife Hanım ve damadı Fedâî ile onların çocuklarından devam etmiştir.

Muhammed Nûrü'l-Arabî, kaleme aldığı eserlerde üçüncü devre Melâmîliğinin görüşlerini ortaya koymuştur. Abdülbâki Gölpınarlı (1931: 287-290) bu eserlerin elli beş tane olduğunu, bunların otuz sekiz tanesinin Türkçe, on yedi tanesinin ise Arapça olduğunu belirtir. Muhammed Nûr'un bu eserlerinde, Melâmiyye-i Nûriyye olarak bilinen üçüncü devre Melâmîliğinin tasavvuf düşüncesinin özündeki vahdet-i vücûd anlayışı ve kendi temellendirdiği tevhit anlayışı vardır.

Melâmet-i Nûriyye’yi yaymak için büyük çaba harcayan Muhammed Nûr, bu gayretini galibiyetle sonuçlandırmış, Rumeli ve Batı Anadolu gibi geniş bir coğrafyaya yayılan Melâmet-i Nûriyye için Üsküp, Manastır, Prizren, Doyran, İştip, Tikveş, Köprü, Selânik, İstanbul gibi şehirlerde dergâhlar kurulmuştur.

Melâmet-i Nûriyye’nin geniş bir coğrafî alanda ve geniş kitlelere yayılması için halifeleriyle birlikte gayret gösteren, birçok halife yetiştiren ve birçok talebeye hocalık eden Muhammed Nûr, 1888 yılında kendi evinde vefat etmiştir.

1.4.2. Muhammed Nûrü’l-Arabî’nin Fedâî Üzerindeki Etkisi

Üçüncü devre Melâmîliğinin kurucusu olan Muhammed Nûrü’l-Arabî, Abdürrahîm Fedâî’nin hem mürşidi hem de kayınpederidir. Dolayısıyla Fedâî üzerinde hem maddî hem de manevî etkisi büyüktür. Özellikle Muhammed Nûr’un sohbetleri sırasında ilim üzerine yaptığı yorumlardan oldukça etkilenen Fedâî’nin tasavvufî şahsiyetinin şekillenmesinde Muhammed Nûrü’l-Arabî’nin etkisi oldukça fazladır. Bu etkilerden en önemlileri üçüncü devre Melâmîliğinin tasavvuf düşüncesinin özündeki vahdet-i vücûd anlayışı ve Muhammed Nûr’un temellendirdiği tevhit anlayışıdır.

Muhammed Nûr’a göre tevhit zevkle elde edilir ve yaşanarak bilinir. Bunun için bir bilinçlenme gerekmektedir. Bu bilinçlenme şeyhin sâlike telkin etmesiyle elde edilir. Dolayısıyla bu sülûk altı basamaktan oluşmaktadır. Bu basamakların ilk üçüne tevhit makâmları, yani makâmât-ı fenâ; son üç basamağa da ittihat makâmları, yani makâmât-ı bekâ denilir.

Muhammed Nûr, *Risâle-i Sâliha* adlı eserinde bu makâmlardan şu şekilde bahsetmiştir:

Tevhîd-i ef‘âl basamağı: Sûretlerden görünen bütün işlerin Allah’ın işi olduğunu bilmek ve zevk etmektir. İnsana göre iyi ve kötü olan bütün işleri Allah’a nispet etmek gerekmektedir.

Tevhid-i sıfât basamağı: Hayat, ilim, irade, kudret, duymak, görmek, konuşmak vb. sıfatların hepsi Allah’a aittir. Yani diri olan, bilen, kadir olan, işiten, gören, söyleyen Allah’tır. Salikin bu sıfatlarla vasf olunanın Allah’ın zatı olduğunu bilmesi gerekmektedir. Bu sıfatlar salike birer aynadır. Yani hayat ancak Allah’a mahsustur; eşyada görünen hayat Allah’ın hayatıdır.

Tevhid-i zât basamağı: Vücût Allah'ın vücûdudur. Ondan başka hiçbir şeyin bağımsız bir vücûdu yoktur.

Muhammed Nûr, bu fena makâmını, 1834-1835 yılında Koçana'da müderrislik yaptığı sırada rüyasında bizzat Hz. Peygamber'in kendisine öğrettiğini belirtir. Yine kendisinin söylediğine göre, 1837'de Hz. Peygamber'in elinden hırka giymiş ve 1843 yılına kadar bu üç makâmı zevk etmeye çalışmıştır (DİA, 2004: 561).

Makâm-ı Cem': Bu makamda Allah, salike zahir olur ve salikin kendisi batın olur. Bu makâmın saliki eşyaya bakınca ilâhi sûretlere bakar. Yani Allah ve melekleri; kısacası ilâhi sıfatların hepsi, Allah'ın zatında batındır. Hükümlerin hepsini icra eden Allah'tır. Bu makama kurb-i ferâiz denir.

Hazretü'l-Cem': Hazretü'l-Cem' demek, Allah'ın batın, halkın yeniden zahir olması demektir. Yani, zatın ilminde batın olan ve ilâhi ilimde gizlenen halk, Allah'ın esmâsıyla yeniden zahir olur. Dolayısıyla gören, işiten, söyleyen Allah'tır. Bu makamda kul, Allah'ın gücünü kendinde hisseder. Kulun hayatı, kudreti, duyması, görmesi hep Allah'ladır. Bu makâma ulaşan kişiler herkesin bildiğini bilir, işitir ve görür. Bu makama kurb-i nevâfil denir.

Cem'ü'l-Cem': Salik bu makâmda hüve'l-evvel, hüve'l-âhir ve'l-zâhir ve'l bâtın âyetini bir bakışta görür. Bu âyetin anlamı *"Evvel benim, âhir benim, zahir benim, batın benim"* demektir. Kul, bu basamakta Allah'ın gücünü kendinde duyar. Çünkü Allah onun vücûdunda zahir olmuştur. Artık evvel de âhir de zahir de batın da kulun kendisidir.

Muhammed Nûrü'l-Arabî, Hz. Peygamber'in bu bekâ makamlarını kendisine Mekke'de hac sırasında telkin ettiğini belirterek seyr ü sülûk anlayışının son makâmı olan *Ahadiyyetü'l-Cem'* makamını yine Hz. Peygamber'in rüyasında ona telkin ettiğini söyler (DİA, 2004: 561). Muammed Nûr aynı eserinde şu sözleri söylemektedir: *"Cem'ü'l-Cem' makamından sonra bir makam daha vardır. Fakat o makâmı anlatmaya ne benim gücüm yeter, anlatacak olsam bile, ne senin anlamaya gücün yeter. Bu makâmı biz telkin edemeyiz. Çünkü Kurân'da "Yetimin malına da yaklaşmayınız" diye buyrulmaktadır. Hakiki yetim ise Hz. Peygamber'dir ve onun malı ahadiyettir. Eğer Hz.*

Peygamber'in kendisi bizzat telkin ederse bu makâmdan zevk alınır. Aksi takdirde zevk alınamaz."

Buna göre Fedâî, Muhammed Nûr'un tevhit anlayışından bizzat etkilenmiş, kasîdesinde onun temellendirmiş olduğu bu tevhit anlayışına yer vermiştir.

Fedâî'nin Kasîde-i Nûniyyesi'nden yola çıkarak Muhammed Nûr'daki vahdet-i vücût anlayışından da etkilendiği görülmektedir. Vahdet-i vücût tasavvufun esâsıdır. Arapça bir terim olarak vahdet-i vücûd *"varlığın birliği"* demektir. Tasavvufî mânâda ise *"Allah'tan başka varlık olmadığının idrâk ve şuûruna sahip olmak ve bilmek"* demektir (Cebecioğlu, 2004: 683).

Muhammed Nûrü'l-Arabî, *"Vâridât Şerhi"*nde insanları vahdet-i vücûtta üç mezhep üzerinde görür. Birinci mezhep, avâm mezhebidir ki onlara göre bu vücûd, Hakk'ın vücûdundan farklı bir vücûttur. İkinci mezhep, havâs mezhebidir. Onlar da bu vücûdu Hakk'ın vücûdunun gölgesi olarak sayarlar. Üçüncü mezhep, doğru yol üzerinde olan kişilerin mezhebidir. Onlar vücûdu Hakk'ın vücûdu olarak görürler. Yine ona göre İlâh ve Allah sözcükleri *"kaplamak"* anlamına gelir. Bütün varlıkları tanrılık vasfından başka kaplayıcı bir ilâh yoktur. Ona göre Allah'ı kimse tevhit edemez. Çünkü O, ezelî sâbıkta ve ezelî lâhikta kendi olduğu gibi bu sûretlerle görünendir. O'ndan başka O'nu kimse tevhit edemez. Çünkü O, ehad'dir (Gölpınarlı, 1931: 243). Muhammed Nûrü'l-Arabî'nin bu fikirleri Fedâî'nin Kasîde-i Nûniyyesi'nin çeşitli beyitlerinde karşımıza çıkmaktadır:

Ehadsin gayrı yok senden tecellî sana sen ittin
Göründün kendine kendin çün oldun cümleye ayân (K. 2)

Muhammed Nûr'a göre secde yalnız Allah'adır. O'nun vücûdundan başka vücûd yoktur. Dolayısıyla kendisine secde eden yine O'dur.

Odur mirât cemâl oldur yine kendini kendinde
Göründi hem dahi bildi o durur hem musalliyân (K. 20)

Odur âşık dahi dilber ider kendini hem takdîs
Musallî kendine kendi kamu elsine-i insân (K.24)

Yukarıda örneklerini verdiğimiz beyitlerden de anlaşılacağı gibi Fedâî, Muhammed Nûr'un vahdet-i vücûdla ilgili söylediklerinin tesirinde kalmıştır.

Muhammed Nûrü'l-Arabî'nin Fedâî üzerindeki bir diğer etkisi, Muhyiddîn ibnü'l-Arabî'dir. Muhammed Nûr'da Arabî'nin etkisi oldukça bâriz bir şekilde görülmektedir. Hemen her eserinde ondan örnekler veren Muhammed Nûr'un kendi isminin sonuna getirdiği "el-Arabî" lakabı da bu etkiyi gözler önüne sermektedir (Gölpınarlı, 1931: 243). Fedâî de mürşidi gibi Arabî'den etkilenmiş, Kasîde-i Nûniyye'sinde ondan bahsetniştir.

Bizim seyyidimiz bil sen ki şeyh-i ekber-i Hakdır
Hemân Hak berekâtından bizi kılmaya mahrûmân

Ki Muhyiddîn-i Arabî ki bir sırr-ı mukaddesdir
Kulak tut cânımın cânı bu sırdır ekber-i sırrân (K. 1054-1055)

Yukarıdaki beyitlerden de anlaşılacağı gibi Fedâî de Muhammed Nûr gibi Arabî'yi mukaddes bir sır ve sırların en büyüğü olarak görmekte ve eserlerinde onun ismini yâd etmektedir.

Bütün bunlardan yola çıkarak, Muhammed Nûr'un damadı olması, tevhit ilmi için her şeyinden vazgeçerek ona biat etmesi, başta İbnü'l-Arabî olmak üzere onun etkilendiği şahsiyetlerden etkilenmesi, tasavvufî görüşlerini –özellikle vahdet-i vücût anlayışını ve temellendirmiş olduğu tevhit anlayışını- benimseyerek bunları Kasîde-i Nûniyye'de ele alması Muhammed Nûr'un Fedâî'nin hayatındaki etkilerinin birer yansımasıdır, diyebiliriz.

BÖLÜM 2: KASÎDE-İ NÛNİYYE’NİN İNCELENMESİ

2.1. Şekil Özellikleri

2.1.1. Nüshanın Tavsifi

Yaptığımız araştırmalar sonucunda Fedâî’nin Kasîde-i Nûniyye’sinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı bölümünde iki nüshasını tespit ettik. Bunlar:

1) Osman Ergin Kataloğu 395

İstinsah eden	: Abdurrauf b. Nizâmeddin el-Kazzânî
İstinsah Tarihi	: h. 1318
Kitap Ölçüleri	: 235x170, 190x125
Cilt	: Kahverengi sert kapaklı, ortası altın yaldız süslemeli, sırtı meşin kaplı
Varak	: 42
Satır	: 19
Hat	: Nesih
Başı	: *İlāhī ḳangı dillerle idelim şükr ile ḥamdıñ* *Ḳamumuz ‘āciz olmuşuz nicedir ḥamd-ı ‘ācizān*
Sonu	: *Fedā’īniñ niyāzı çoḳ ḥacātlara nihāyet yoḳ* *Ki anlardan biri oldur ki yā ‘abdī di ey Mennān*

Siyah mürekkeple yazılmış olan bu eserin başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Rabıtaları olan nüshanın başında ve sonunda Atatürk Kitaplığı’nın resmî mührü basılıdır.

2) Osman Ergin Kataloğu 527/2

İstinsah eden	: Belli değil
İstinsah Tarihi	: Tarihsiz
Kitap Ölçüleri	: 235x150, 175x125
Cilt	: Gri bez kaplı, karton kapaklı, soğuk şemseli
Varak	: 41
Satır	: 20
Hat	: Rik‘a
Başı	: *İlāhī ḳangı dillerle idelim şükr ile ḥamdıñ*

Ḳamumuz ʿāciz olmuşuz nicedir ḥamd-ı ʿācizān

Sonu : *Fedāʾīniñ niyāzı çoḳ ḥacātlara nihāyet yoḳ*
Ki anlardan biri oldur ki yā ʿabdī di ey Mennān

Siyah mürekkepli bu eserin başlıkları da diğer nüsha gibi kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Bu eser, 212 varaklı bir eserin içinde bulunmaktadır. Kasîde 28b'de başlayıp, 69a'da sona erer. 212 varaklı bu eserin 1b-27b varaklarında Ali Urfî'nin Dîvân'ı, 28b-69a varaklarında Fedâî'nin Kasîde-i Nûniyye'si, 70a-73a varaklarında yine Fedâî'nin Risâle-i Vehbiyye'si, 73b-74a varaklarında Muhammed Nûrü'l-Arabî'nin Nutk-ı Âliyye'si, 74b-76b varaklarında Urfa şeyhlerinden Gaybî'nin Keşfü'l-Atâ manzûmesi, 83b-174b varaklarında Ali Urfî'nin Dîvân-ı Niyâzî şerhi, 175b-209b varaklarında Şeyh Sâlih Efendi'nin Dîvân'ının şerhi bulunmaktadır.

Çalışmamızda istinsah tarihinin ve müstensihinin bilinmesi, hattının düzgün olması ve müstakil bir nüsha olması nedeniyle yukarıdaki iki nüshadan Osman Ergin Kataloğu 395'te kayıtlı olan ilk nüsha seçilmiştir.

2.1.2. Tertip Şekli

Klâsik Türk edebiyatında kasîde, ilk beyti kendi içinde, diğer beyitleri ilk beyitle kafiyeli olmak üzere en az 15 beyit uzunluğunda ve aynı vezinde söylenmiş nazım biçimine verilen addır. Genellikle 99 beyit uzunluğunda yazılmalarına rağmen kasîdenin beyit sayısı konusunda kesinlik bulunmamaktadır (Saraç, 2007: 21). Örnekleri az olmakla birlikte beyit sayısı bu rakamın üzerinde olan kasîdelerin varlığı da bilinmektedir. Kasîde-i Nûniyye bunun en güzel örneklerinden biridir. Çünkü içerdiği 1363 beyitle klâsik kasîde tanımının dışına çıkmaktadır.

Klâsik edebiyatta kasîde, genel olarak nesîb (teşbîb) bölümüyle başlar, sırasıyla medhiyye, tegazzül, fahriyye bölümleri ile devam eder ve son olarak dua bölümüyle biter. Ancak bu sıralama M. A. Yekta Saraç'ın da belirttiği gibi her kasîde için söz konusu değildir (Saraç, 2007: 23).

Klâsik Türk edebiyatında kasîdeler işlenen konularına, rediflerine ve revi harflerine göre adlandırılırlar. Fedâî'nin kasîdesi revi harfinin nun (ن) olması nedeniyle Kasîde-i Nûniyye diye adlandırılmıştır.

Fedâî, Kasîde-i Nûniyye'ye "Der-Makâm-ı Niyâz Güftârest" başlığı altında Allah'a niyaz ederek başladıktan sonra Sebeb-i Nazm-ı În Kitâb" başlığıyla kasîdesini yazma sebebini açıklamıştır. Bu iki bölümün ardından 63 başlıkta genel olarak bazen bir âyet-i kerîmeden, bazen bir hadîs-i şerîften, bazen de aynı başlıkta hem âyetten hem de hadîsten iktibas yaparak kasidesini nazmetmiştir.

Bu çerçevede Fedâî'nin Kasîde-i Nûniyye'si 65 başlık ve 1363 beyitten oluşmuştur.

2.1.3. Vezin

Kasîde-i Nûniyye Hezec bahrinin mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün kalıbıyla yazılmıştır. Bu kalıp hezec bahrinin şiirimizde en çok kullanılan kalıbı olmakla birlikte, M. A. Yekta Saraç'ın (2007: 229), Muhsin Macit'in (1996: 80) ve Haluk İpekten'in (1994: 151) kitaplarında belirttikleri gibi Klâsik Türk edebiyatında en çok kullanılan aruz kalıpları sıralamasında ilk sıralarda yer almaktadır.

Ünlü ile biten bir kelimeyi ünlü ile başlayan bir kelime takip ettiğinde vezin gereği iki ünlüden biri düşürülüp vasıl yapılır. Çoğu şairde görülen bu duruma Fedâî'nin kasîdesinde de n'ola, k'anın, n'eylesün gibi örneklerde rastlanmaktadır.

Kasîde'deki vezin kusurlarının çoğu imâle ve zihaflarla ilgili kusurlardır. Hemen her şairde görülen bu kusurlar, Fedâî'nin kasîdesinde de bulunmaktadır. Biz bu sıkıntıları gidermek ve vezin aksaklığını önlemek amacıyla "Metnin Hazırlanışında (Transkripsiyon, İmlâ ve Tespitinde) İzlenen Yol" bölümünde belirttiğimiz üzere vezin gereği kısa okunması gereken yerlerde uzatma işareti kullanmadık. Fakat buna rağmen vezin problemlerinin tam olarak giderilmediği görülmektedir. Dolayısıyla vezin problemi olan beyitler *"Bu beyitte vezin problemi vardır"* diye belirtilerek dipnotta gösterilmiştir.

Fedâî'nin beyitte vermek istediği anlamı kuvvetlendirmek, ifadeyi etkili kılmak amacıyla yaptığı kelime tekrarları bir yana bırakılırsa, sadece vezni tamamlamak için yapılan kelime ve bağlaç tekrarları gereğinden fazladır. Bu durum, metni nesre çevirirken zorluk oluşturmaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz vb. nedenlerden dolayı, Fedâî'nin vezin hâkimiyeti konusunda çok başarılı olduğu söylenemez.

2.2. Dil ve Üslûp Özellikleri

Kasîde-i Nûniyye'nin dili işlenen konu göz önünde bulundurulduğunda sade olmakla birlikte tasavvufî bir üslûp kullanılmıştır. Bu durum, tasavvufî bir birikimi ve bu konuda hâkimiyeti olmayan kişilerin kasîdeyi anlamasını güçleştirmektedir. Kasîde nesre çevrildiğinde genelde sıralı cümlelerden oluşmaktadır. Bunda kasîdenin bütün cüzlerin tekrarlandığı bir kalıpla yani mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün kalıbıyla yazılmasının büyük etkisi vardır.

İfadeyi, benzetmeyi ya da nitelemeyi kuvvetlendirmek, anlatılan konunun etkisini artırmak için yapılan kelime tekrarlarının yanı sıra çoğu beyitte vezni tamamlamak amacıyla kelime ve bağlaçlar gereksiz yere tekrarlanmıştır. Yine aynı sebeple, bazı beyitlerde aynı anlama gelen farklı kelimelerin bir arada kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra Allah'ın ve Peygamber'in övgüsü yapılırken ve Allah'a niyaz edilirken aynı beyit içinde zıt anlamlı kelimeler bir arada verilerek anlatım güçlü ve güzel kılınmaya çalışılmış ve bunda başarılı olunmuştur.

Kasîdedeki beyitlerin anlamca birbirini desteklediğini ve konudan uzaklaşılmadığını görürüz. Beyitlerde anlatılmak istenenler, aynı doğrultuda akıp gitmektedir. Dolayısıyla kasîdenin başından sonuna kadar Fedâî'nin melâmîlik özelliklerini yansıtan tasavvufî görüşleri hâkimdir. Fedâî, bu bölümlerde ihvânına çeşitli şekillerde seslenerek bilgi ve öğütler verir. Ancak bu bilgi ve öğütleri tasavvufî bir üslûp içinde vermiştir. Dolayısıyla Fedâî, herkesin anlayacağı bir dilde değil, ihvânının ve o çerçevede yetişmiş insanların anlayacağı tasavvufî bir dil kullanmıştır.

2.3. Kasîde-i Nûniyye'de Geçen Âyetler, Hadîsler ve Kelâm-ı Kibârlar

2.3.1. Âyetler

Abdürrahîm Fedâî, Kasîde-i Nûniyye'yi yazarken âyet, hadîs ve kelâm-ı kibârlardan çok yararlanmıştır. Kasîde'nin büyük çoğunluğunda Kurân âyetlerine, rastlamak mümkündür. Fedâî, bir âyetten bahsedeceği zaman *"Kâle Allah, Kâle Allahu Teâlâ"* ibârelerini kullanmıştır. Kasîde-i Nûniyye'de 34 sûreden 59 âyet kullanan Fedâî, bu sûreler içinde en çok *Bakara* sûresinde geçen âyetlere, ardından *Âl-i İmrân ve Necm* sûrelerinde geçen âyetlere yer vermiştir. Bu sûreler ve âyet sayıları şu şekildedir:

	Sûre	Âyet sayısı
1	Ahzâb 33	1
2	Âl-i İmrân 3	4
3	A‘râf 7	2
4	Bakara 2	7
5	Burûc 85	1
6	Duhâ 93	1
7	Enâm 6	2
8	Enfâl 8	1
9	Fâtiha 1	2
10	Fecr 87	3
11	Furkan 25	2
12	Fussilet 41	1
13	Hicr 15	1
14	İhlâs 112	2
15	İnsân 76	1
16	İsrâ 17	3
17	Kamer 54	1
18	Kasas 28	1
19	Leyl 92	1
20	Mülk 67	1
21	Mü’min 40	1
22	Nahl 16	1
23	Nâs 114	-

24	Necm 53	4
25	Nûr 24	2
26	Rahmân 55	2
27	Rûm 30	1
28	Sebe 34	1
29	Şûrâ 42	1
30	Tâhâ 20	2
31	Tevbe 9	1
32	Tîn 95	3
33	Zâriyât 51	1
34	Zümer 39	1

Kasîde-i Nûniyye'deki beyitlerde geçen sûre ve âyetler aşağıda gösterilmiştir. Bununla beraber bazı âyetler pek çok sûrede geçmektedir. Biz, bu âyetlerde tek bir künye vermek yerine *"Bu âyet, birden fazla sûrede geçmektedir"* yazmayı tercih ettik.

Beyit	Âyet	Metin
14, 16	Birden fazla âyette geçmektedir.	Namaz kılın.
42	Leyl 92/1	And olsun bürürken o geceye.
43, 887	Duhâ 93/1	Kuşluk vaktine and olsun.
44, 81	Necm 53/9	İki yay aralığı kadar.
80, 1130	İhlâs 112/1	De ki: O Allah birdir.
81, 1125	Necm 53/9	Daha yakın.
83, 329, 784	Necm 53/62	Secde edin.
98	Birden fazla âyette geçmektedir.	Sizi yarattı.

B.9, B.26	Fussilet 41/53	Biz onlara, ufuklarda ve kendi canlarında âyetlerimizi göstereceğiz ki onun (Kurân'ın) gerçek olduğu onlara iyice belli olsun.
B.9, 256	Şûrâ 42/11	Onun benzeri gibi bir şey yoktur. O, öyle işiten, öyle görendir.
131	Birden fazla âyette geçmektedir.	Eğer yüz çevirirseniz.
131	Zümer 39/38	De ki: Allah bana yeter.
B.9	Nûr 24/37	Onlar, o kullardır ki ne ticâret ne alış-veriş onları Allah'ın zikrinden alıkoyar.
B.10, 148, 908, 909	Rahmân 55/26-27	Yeryüzünde bulunan her şey fânidir. Rabb'inin yüzü bâkidir.
185, B.13, 232	Tâhâ 20/5	O Rahmân arşa hâkim oldu.
193, 240, 1264	Bakara 2/115	(Nereye dönerseniz) Allah'ın yüzü (zâtı) oradadır.
203	Zâriyât 51/21	Nefislerinizde de; görmeyecek misiniz?
B.15	Kamer 54/55	(Onlar) güçlü ve yüce Allah'ın huzurunda hak meclisindedirler.
228	Mü'min 40/16	(Bugün) mülk kimin?
237	Âl-i İmrân 3/15	(Allah) o kulları görür.
242	Nûr 24/35	Allah bir nûrdur.
273	Kasas 28/88	Onun yüzünden/zâtından başka (her şey yok olacaktır.)
295	Âl-i İmrân 3/172	İhsân edenler için.
B.22	Âl-i İmrân 3/30	Allah, sizi kendisine karşı dikkatli olmanız hakkında uyarmaktadır. Allah, kullarını çok esirgeyicidir.
B.23	Ahzâb 33/72	Biz emâneti göklere, yere ve dağlara sunduk; onu yüklenmekten kaçındılar, on(un sorumluluğundan) dan korktular; onu insan

		yüklendi; (bununla beraber onun hakkını tam yerine getirmedi) çünkü o, çok zâlim, çok câhildir.
332	Bakara 2/260	Bil.
332	Bakara 2/30	Bilmiyorsunuz.
358	Tîn 95/1	O incire and olsun.
358	Tîn 95/4	(Biz insanı) en güzel biçimde (yarattık).
359	Tîn 95/6	Ancak imân edenler.
362	Hucûrat 49/14	İnandık.
B.26	Fecr 89/27-30	(Allah, şöyle der:) “Ey huzur içinde olan nefis! Sen O’ndan razı, O da senden razı olarak Rabb’ine dön! (İyi) kullarımın arasına gir. Cennetime gir.
389	Bakara 2/117	Ol.
B.27, 1041	Furkan 25/ 45-46	Rabb’inin gölgeyi nasıl uzattığını görmedin mi? İsteseydi onu sabit kılardı. Sonra biz güneşi gölgeye delil kıldık. Sonra onu kendimize yavaş yavaş çektik.
B.31	Âl-i İmrân 3/18	Allah kendisinden başka tanrı olmadığına şahittir. Bütün melekler ve ilim uluları da adâleti yerine getirerek şâhittirler. O’ndan başka tanrı yoktur. Güçlüdür, hikmet sahibi O’dur.
B.35	Birden fazla âyette geçmektedir.	Ey iman edenler! İman ediniz.
B.37	Sebe 34/13	Ey Davûd ailesi, şükredin! Kullarımdan şükredenler pek azdır.
B.39	Rûm 30/50	Allah’ın rahmetinin eserlerine bak.
B.39	Tevbe 9/6	Allah’ın kelâmını işitebilmesi için ona sığınma hakkı tanı.
634, 647, 649	Bakara 2/65	Aşağılık maymunlar olun.

717, 718, 720	Fatiha 1/6	Bize hidâyet ver.
724	Fâtiha 1/7	Kendisine gazap olunanlardan başkası.
732 733	Fâtihâ 1/7	Doğru yolu şaşırmışlar.
816	Nâs 114	İnsanlar.
832	A‘râf 7/23	Rabbimiz, biz (kendimize) zulmettik.
833	A‘râf 7/16	(Öyle ise and olsun ki) beni azdırmana karşılık (ben de onları saptırmak için her halde Senin doğru yoluna oturacağım.)
840	Necm 53/3	(Hevâdan) söylemiyor.
841, 1096	Necm 53/10	(Kuluna) vahyettiğini (vahyetti).
846	Hicr 15/21	Hiçbir şey yoktur ki…
919	Enâm 6/54	Rabb’iniz yazdı.
920	İsrâ 17/14	Oku (kitabını)! Bugün hesap sorucu olarak sana nefsin yeter.
941	İsrâ 17/34	Yetimin malına da yaklaşmayın.
985	Burûc 85/20	Oysa Allah, onları arkalarından kuşatmıştır.
990	İsrâ 17/70	(Onları karada ve denizde) taşıdık.
991	Nahl 16/68	Rabb’iniz vahyetti.
1003	Mülk 67/29	De ki: “O, Rahmân’dır.”
1004	Enâm 6/91	Allah de ve sonra da bırak (onlar boş laflarla oyalanıp dursunlar.)
1008	İhlâs 112/4	O’na bir küfüv (denk) de olmadı.
1077	İnsân 76/1	İnsanın üzerinden, henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi?
1111	Bakara 2/2	O kitap (Kur'an); onda asla şüphe yoktur.
1165	Birden fazla âyette	Biz bulduk.

	geçmektedir.	
1263	Tâhâ 20/14	Ben Allah’ım.
1264	Enfâl 8/17	(Ey Muhammed), attığın zaman sen atmadın.
1355	Bakara 2/186	Kabul ederim.

2.3.2. Hadîsler[*]

İslâm dininde Kurân-ı Kerîm’den sonra gelen en önemli kaynak, hadîslerdir. Fedâî’nin Kasîde-i Nûniyye’de âyetlerden sonra en çok hadîslere yer verdiğini görmekteyiz. Tasavvufî bir nitelik taşıyan bu eserde sûfiler tarafından kullanılan ve doğruluğu hadîs bilginlerince kabul edilmeyen *“Etin etimdir”* vb. hadîslere rastlamak mümkündür. Fedâî, bir hadîsten bahsedeceği zaman *“Kâle Resûlullah”* ibâresini kullanır. Kasîde-i Nûniyye’de geçen hadîs sayısı 38’dir. Bu hadîsler ve anlamları şöyledir:

Beyit	Hadîs	Metin
12, 90, 435, 851, 1264	Kim beni görürse…	من رأنى
23, 948, 959	Etin etimdir.	لحمك لحمى
155	Hiçbir göz görmedi.	لا رأى عين
B.15	Ölmezden evvel ölünüz. İnsanlar uykudadır. Ölünce uyanırlar. Müminin takvası verâdır. Yarattığım yerlere ve göklere sığmadım ama mümin kulumun kalbine sığdım.	وموتوا قبل ان تموتوا والناس نيام اذا ماتوا انتبهوا المؤمن التقى الورع قلب عبدى ما وسعنى ارضى ولاسمائى ولكن وسعنى
B.15, 222, 1052	Allah evliyâlarına öyle bir şarap hazırladı ki onlar şarabı içtikleri zaman sarhoş olurlar. Sarhoş oldukları	اولئك فى مقعد صدق عند مليك مقتدر شخصوا يتكلمون بكلام لا يفهموه الاسكار

[*] Hadîslerin tahrici yapılmamıştır.

	zaman kendilerinden geçerler. Kendilerinden geçtikleri zaman görürler. Gördükleri zaman cisimleştirirler. Cisimleştirdikleri zaman öyle bir dilde konuşurlar ki onu sarhoşlar anlamaz. (Onlar) güçlü ve yüce Allah'ın huzurunda hak meclisindedirler.	طربوا عاينوا و اذا عاينوا شخصوا اذا اذا شربوا سكروا و اذا سكروا طربوا واذا ان الله شرابا اعده لاوليائہ
236, B.32	Muhakkak ki Allah kulunun lisanıyla söyler: "Allah kendisine hamdedeni işitir."	ان الله يقول بلسان عبده سمع الله لمن حمده
B.17, 241	Rabb'imi tüysüz delikanlı sûretinde gördüm.	رأيت ربى فى صورت شاب امرد
B.17, 243	Allah güzeldir, güzeli sever.	ان الله جميل يحب الجمال
245, 1248	Kim (kendini) bilirse (Rabb'ini bilir.)	من عرف
B.18, 253	Hasta oldum, ziyaretime gelmedin. Senden yemek istedim, beni doyurmadın…	مرضت لم تعدنى واستطعمتك فلم تطعمنى
B.18	Bütün vücûtlar (varlıklar) arasından…	من كل الوجود
B.19	İhsan, sanki onu görüyormuş gibi Allah'a ibâdet etmendir. Sen onu görmesen de o seni görür.	تعبدالله كانك تراه فان لم تكن تراه فانه يراك الاحسان ان
305	Sen olmasaydın sen olmasaydın (âlemleri yaratmazdım.)	لولاك لولاك
B.21	Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeyi istedim ve bilinmek için halkı yarattım.	ا مخفيا فاحببت ان عرف فخلقت الخلق لاعر كنت كنز
B.24	Ey insan! Eşyayı senin için yarattım, seni de kendim için yarattım.	انسان خلقت الاشياءلاجلك وخلقتك لاجلى يا

B.28	Ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Bir grup hariç onların hepsi cehennemliktir. (Sahâbe'den) denildi ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Onlar kim?" Dedi ki: "Onlar benim ve ashâbımın yolundan gidenlerdir."	لله قال الذين هم على ما انا عليه و اصحابى كلهافى النارالاواحدة قيل ومن هم يارسول ا ستفترق امتىثلاث وسبعين فرقته
B.29	Allah'ın (yüzünü sakladığı) yetmiş bin hicâbı (örtüsü) vardır. Onları açarsa (bakanların) gözleri yanar. Allah'ın Resûl'ünün sözü doğrudur.	سجات وجهه ماانتهى بصره صدق رسول الله ان لله سبعين الف حجاب لوكشفها لاحرق
B.32	Kul, kurb-ı nevâfille (yaptığı nâfilelerle) bana yaklaşır. Hatta ben onun işittiği kulağı, gördüğü gözü, konuştuğu dili, tuttuğu eli, yürüdüğü ayağı olurum.	• ويده الذى يبطش بهاورجله الذى يمشى به• • وبصره الذى يبصربه• ولسانه الذى يتكلم به الى بالنوافلحتى كنت سمعه الذى يسمع به لا يزال العبد يتقرب
B.36	Kim ki benim velîlerime düşman olursa bana ona savaş açmış olur.	ن الحق من عادىلى وليا فقد بارزنى بالمحابته مخبرا ء
B.37	Ben Sana ne kadar hamdetsem de senin kendine hamdettiğin gibi hamdedemem.	لا احصىثناء عليك كما اثنيت على نفسك
B.38	Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Kim onu sayarsa cennete girer.	للهتسعة وتسعين اسما من احصاه دخل الجنة وان
B.39	Kim ki Allâhu Teâlâ ile konuşmak isterse Kurân-ı Kerîm okusun.	من ارادان يكلمه الله فليقرأ القر آن
570	Ey Allah'ım! Onu bizim için kolaylaştır.	لنا يسره يار حمان
607	Ben dinleri tamamlayanım.	بن متمم الاديان

B.51	(Sözlerin en anlamlısı) Kurân-ı Kerîm bana verildi ve ben dinleri tamamlamak için gönderildim.	اعطيت جوامع الكلم وبعثت متمم الاديان
794	Biz (hem) öncekileriz ve (hem de) sonrakileriz.	نحن الاولون والاخرون
B. 55	Allah'ın adıyla başlamayan her önemli iş eksiktir.	كل امر ذى بال لم يبدأ بسم الله فهوابتر
857, 1118	Allah vardı ve O'nunla beraber başka hiçbir şey yoktu.	كان الله ولاشى معه
858, 1118	Şu an dahi öyledir.	الان على ما كان
865	Benim Allah ile öyle anlarım olur ki…	لى مع الله ولا يسعنى
954	Öncekilerin ve sonrakilerin ilmini bildim.	علمت علم الاولين والآخرين
985	Allah onların arkasındakidir.	والله من ورائهم
1038	Rabb'imi at sûretinde gördüm.	رأيت ربى فى صورت خيل
1158	Ben Allah'ın kelâmıyım.	انا كلام الله
1260	Ben senim.	انا انت

2.3.3. Kelâm-ı Kibârlar

Fedâî, Kasîde-i Nûniyye'de âyet ve hadîslerin yanı sıra kelâm-ı kibârlara da yer vermiştir. Kasîdede toplam yedi tane kelâm-ı kibâr bulunmaktadır. Bunlardan dördü Hz. Ali'ye nispet edilen sözden, bir tanesi ise yine Hz. Ali'nin söylediği şiirden ibârettir. Diğer bir tanesi Bâyezîd-i Bistâmî'ye sorulan bir soru, sonuncusu da Hz. Ömer'in Medine'de hutbe okurken İran cephesinde savaşmakta olan kumandanı Sâriye'ye, "Ey Sâriye! Dağa çekil, dağa!" anlamındaki hitabıdır. Bu kelâm-ı kibârların anlamları ve Kasîde-i Nûniyye'de geçen beyit numaraları şu şekildedir:

Beyit	Kelâm-ı Kibârlar	Metin
119	Ben Kurân’ım.	انا القرآن
B.14	Devâ sendedir. Sen hissetmezsin. Devâ sendendir. Sen görmezsin. Sen açık bir kitapsın. Öyle açıklayıcı bir kitapsın ki harflerinle gizli olan şeyler açığa çıkar. Kendini küçük bir gezegen sanırsın. Ancak senin içinde en büyük âlem saklanmıştır. Senin, dışarıdan bir şeye ihtiyacın yok. Senin düşüncen ve düşündüğün şeyler içindedir. İstifâde etmek için kitaplara bakarsın. Kitabı tasnif eden kişi senden bahseder.	فی الکتب کی تستفید • وعنك مصنفها يخبر• لك من خارج •وفكرك فيك وما تفكر •وتنظر وفيك انطوى العالم الاكبر •فلاحاجة حرفه يظهر المضمر • وتزعم انك جرم صغير• منك وما تبصر• وانت الكتاب المبين الذى با دواؤك فيك • وما تشعر• وداؤك
B.31	“Sabah ve akşam kavramı olmaksızın Allah’ın indinde nasıl sabahladın (bulundun)?” diye Bâyezid’e soruldu.	يف اصبحت عندالله ليس نى صباح ولامساء قيل للبايزيد ك
B.40	Hazret-i Ali, Allah onun yüzünü mükerrem kılsın, şöyle buyurdu: “Yeryüzünde ve gökyüzünde olan ne varsa semâvî kitaplardadır. Semâvî kitaplarda olan ne varsa onlar da Kurân-ı Kerîm’dedir. Kurân-ı Kerîm’de olan ne varsa Fâtiha sûresindedir. Fâtiha’da olan ne varsa Besmele’dedir. Besmele’de olan ne varsa Besmele’nin başındaki bâ harfindedir. Bâ harfinde olan ne varsa bâ’nın altındaki noktadadır. İşte ben o bâ’nın altındaki noktayım.	تحت الباء و انا هذه النقطة التى تحت الباء ملة• وكل مافى باء البسملة فى النقطة التى فى البسملة• وكل مافى البسملة فى بآء البس ل مافى القران فى الفاتحة• وكل مافى الفاتحة كل مافي الكتب السما وية فى القرآن• و ك ى السموات والارض فى الكتب السماوية• و وجهه ورضى الله عنه• كل ماف قال على كرم الله
591, 913, 947, 1091	Ben (bâ’nın altındaki) noktayım.	انا النقطه تحت الباء
914	İlim bir noktadır. Onu câhil çoğaltmıştır.	العلم نقطة كثره الجاهل

1287 Dağa sığın. جبله الجا

2.4. Kasîde-i Nûniyye'deki Şahsiyetler

Abdürrahîm Fedâî'nin, Kasîde-i Nûniyye'sini yazarken önemli şahıslara yer verdiğini görmekteyiz. Başta Hz. Muhammed (s.a.v) olmak üzere Âdem, Dâvûd, Hârûn, İbrahim, Îsâ, Mûsâ, Nûh, Yâkup ve Yûsuf Peygamberlere kimi zaman sadece ismen, kimi zaman da Kurân'da geçen kıssalarından bahsederek yer vermiştir. Peygamberler'in haricinde Hz. Muhammed'in kızı Fatımatü'z-Zehrâ'dan, torunları Hasan ve Hüseyin'den, dört halifeden bahseden Fedâî Bâyezîd-i Bistâmî, Fahreddîn er-Râzî, Hallâc-ı Mansûr ve Muhyiddîn İbnü'l-Arabî gibi büyük mutasavvıflardan bahsetmiştir. Bunun haricinde Aristotales, Hz. Havva, Hızır, Firavun, Nemrud, Leylâ ile Mecnûn ve Hz. Ömer'in kumandanlarından olan Sâriye'ye yer vererek kasîdesini zenginleştirmiştir. Yukarıda sözünü ettiğimiz isimlere bakınca Fedâî'nin Kasîde-i Nûniyyesi'nde ağırlıklı olarak dinî şahsiyetlere yer verdiğini görmekteyiz. Aşağıda birer paragraf olarak bahsettiğimiz bu şahısları *"Peygamberler"*, *"Dört halife" "Mutasavvıflar" ve "Diğer önemli şahsiyetler"* olmak üzere dört ana başlık altında topladık ve alfabetik sıraya göre bir düzenleme yaptık.

2.4.1. Peygamberler

Hz. Âdem:

Kutsal kitaplara göre ilk insan ve ilk peygamberdir. İnsanlığın atası olması nedeniyle "*ebü'l-beşer*" unvanıyla anılmaktadır. Kurân-ı Kerîm'de *Âl-i İmrân* sûresinin 33. âyetinde Allah'ın seçkin kıldığı kişiler arasında sayılmıştır. Allah, Âdem'i yarattığı ve ona ruh verdiği zaman meleklere, *"Âdem'e secde edin!"* diye emretmiş, bütün melekler bu emre uymuşlardır. Sadece İblis kendisinin ondan üstün olduğunu söyleyerek bu emri yerine getirmemiş, dolayısıyla lânetlenmiştir. İlâhi emre uymayıp yasak ağaçtan uzak duramayan Âdem ve eşi Havvâ cennetten kovulmuş ve dünyaya gönderilmişlerdir. Âdem ve eşinin işlediği bu günah, tövbe etmeleri üzerine Allah tarafından bağışlanmıştır. Yeryüzüne indikten bir müddet sonra Hz. Âdem (a.s)'e peygamberlik verilmiştir. Böylelikle o ilk insan, ilk baba ve ilk peygamber olmuştur (Bolay, 1988: 358-363). Kasîde-i Nûniyye'de Allah'ın meleklere *"Âdem'e secde edin"* demesinden

bahsedilmiş, aynı zamanda A‘râf sûresinin *“Rabbimiz biz kendimize zulmettik”* anlamındaki 23. âyeti verilerek eşi Havvâ ile birlikte yasak ağaçtan uzak durmamalarına telmih yapılmıştır.

Hz. Dâvûd:

İsrâiloğulları’na gönderilen peygamberdir. Câlûtû öldürmesinden sonra Dâvûd’a hem peygamberlik hem de hükümdarlık verildiği bildirilir. Demiri işleyip zırh yapması, hükümdâr olduktan sonra kıyafet değiştirerek halkın arasına karışması, halkın şikâyetlerini ve isteklerini bizzat dinlemesi, sesinin çok güzel ve gür olması, Zebur’u çok hızlı bir şekilde okuması, ibâdete çok düşkün olması, sadece kendi el emeğini yemesi, dağlar ve kuşların onunla beraber Allah’ı zikretmesi onun özelliklerindendir (Harman, 1994: 21-24). Kasîdede kendisine ismen yer verilmiştir.

Hz. Hârûn:

Hz. Mûsâ’nın kardeşi ve onun yardımcısı olarak İsrâiloğulları’na gönderilen peygamberdir. Kurân-ı Kerîm’de *Nisâ, En‘âm, A‘râf, Meryem, Tâhâ, Enbiyâ, Furkân, Kasas, Saffât* gibi sûrelerde kendisinden bahsedilmesine rağmen hayatıyla ilgili fazla bilgi bulunmamaktadır. Genel olarak Hz. Mûsâ ile birlikte anılmaktadır. Allah tarafından Firavun’a gitmekle görevlendirilen Hz. Mûsâ, “ağzı ve dili ağır bir kişi” olduğu için kardeşi Hârûn’un kendisine yardımcı olarak verilmesini, görevine onun da ortak edilmesini Allah’tan istemiş, bu isteği kabul edilerek ona da peygamberlik verilmiştir. Kurân-ı Kerîm’de Hârûn’a vahiy geldiği, hidayete erdirildiği, lütufta bulunulduğu, güzel konuştuğu, Mûsa ile birlikte ona da Furkan verildiği belirtilmektedir (Harman, 1997: 254-256). Kasîdede ise adı Hz. Mûsâ ile birlikte geçmekte ve Hz. Peygamber’in Hz. Ali’ye “Sen bana Hârûn’un Mûsâ’ya olduğu mesafedesin” sözüyle anılmaktadır.

Hz. İbrahim:

Kurân-ı Kerîm’de kendisinden en çok bahsedilen peygamberlerden biri olan Hz. İbrahim, peygamber olarak kavmine gönderildiğinde, babasının ve kavminin taptığı putlara karşı mücadele etmiş, bir tek Tanrı inancını savunmuştur. Ulü’l-azm olarak isimlendirilen beş büyük peygamberden biri olan Hz. İbrahim, gök cisimlerine ve putlara tapmanın bir anlamı olmadığını, bunlara tapmaktan vazgeçmelerini söylemiştir.

Putları kırması ve bu yüzden putperestlerce ateşe atılması, Allah'ın emriyle ateşin kendisine karşı "serin" olması ve onu yakmaması Kurân'da geçmektedir (Harman, 2000: 266-272). "Allah'ın dostu" anlamındaki "Halîlullâh" sıfatıyla anılan Hz. İbrahim'in Nemrud'la olan mücadelesi, oğlu Hz. İbrahim'i Allah için kurban etmek istemesi, ateşe atılması ve ateşin onu yakmaması değişik şekillerde anlatılır. Kasîde-i Nûniyye'de Nemrud tarafından ateşe atılması, ateşin onu yakmaması ve etrafının gül bahçesine dönmesi kısaca anlatılmaktadır.

Hz. Îsâ:

Ulü'l-azm olarak isimlendirilen beş büyük peygamberden biridir. Çoğunlukla *Âl-i İmrân, Mâide* ve *Meryem* sûrelerinde olmak üzere on beş sûrede doksan üç âyette ismi veya bir sıfatı ile zikredilmektedir. Kurân-ı Kerîm'de *"Îsâ"*, *"Mesîh"* ve *"İbn Meryem"* şeklinde adı geçen ve kendisine semâvî kitaplardan İncil verilen peygamberdir. Hristiyan ve Müslüman dünyasında *"Îsâ"* ve *"Mesîh"* olarak adlandırılmaktadır. Kurân-ı Kerîm'e göre İsrâiloğulları'na gönderilen Hz. Îsâ çarmıha gerilmemiştir. Bu durum Kurân'da belirtilmekle birlikte, ölüp ölmediği ve semâya kaldırılışının nasıl olduğu konusu Hristiyanlar ve Müslümanlar arasında bir tartışma konusudur. Hz. Muhammed'i müjdeleyen bir peygamber olarak gösterilen Hz. Îsâ'nın İncillerde yer alan çok sayıda mucizesi vardır. Dünyaya gelişi, su üzerinde yürümesi, gelecekten haber vermesi, insanların kalplerinden geçenleri bilmesi, hastaları iyileştirmesi, ölüleri diriltmesi, göğe yükselmesi, az yiyecekle çok kişiyi doyurması bunlardan bazılarıdır (Harman, 2000: 465-472). Kasîdede ölülere hayat vermesi mucizesinden bahsedilmektedir.

Hz. Muhammed:

Son peygamber olarak kâinatı şereflendiren Hz. Peygamber'in en çok bilinen adı "övgüye değer bütün güzellikleri ve iyilikleri kendinde toplayan kişi" anlamına gelen Muhammed'dir. Kurân'daki 47. sûrenin adı *"Muhammed"* olup bu sûrede kendisinden bahsedilmektedir. Hz. Peygamber'in en çok kullanılan ikinci ismi "hamd" kökünden türemiş olan ve "Allah'ı herkesten daha iyi ve daha çok öven; herkesten daha çok övülen" anlamına gelen *"Ahmed"*dir. Bu iki ismin haricinde birçok ismi olan Hz. Peygamber'in yaygın adlarından biri de "seçilmiş" anlamına gelen *"Mustafâ"*dır. Âlemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Peygamber semâvî kitaplarda müjdelenmiştir.

Kurân-ı Kerîm'de ise dünya ve âhirette sadece Hz. Peygamber'e ve onun ümmetine bazı meziyetlerin verileceği belirtilmiştir. Bu durum Resûlullah'ın diğer peygamberlerden ve meleklerden üstün olduğunu göstermektedir. Son peygamber olarak gönderilmesi, bütün dinlerin onunla tamamlanması, Allah'ın sadece onun adıyla yemin etmesi, hiçbir zaman değişmeyecek olan Kurân-ı Kerîm'in ona verilmesi, ümmetinin sadece onunla şefaat edecek olması Kurân'da çeşitli sûre ve âyetlerde belirtilmektedir (Kandemir, 2005: 423-428). Kasîdenin büyük çoğunluğunda kendisinden bahsedilmiş, övgüler yapılmıştır.

Hz. Mûsa:

Firavun'un İsrâiloğulları'nı baskı altında tuttuğu, onlara zulüm yaptığı, erkek çocuklarını öldürdüğü bir zamanda dünyaya gelen Hz. Mûsâ, İsrâiloğulları'nı Firavun'un zulmünden kurtararak, esâret hayatına son vermiş bir peygamberdir. Kendisine semâvî kitaplardan Tevrat verilmiştir. Ulü'l-azm olarak isimlendirilen beş büyük peygamberden biri de Mûsâ'dır. Kurân'da Hz. Mûsâ hakkındaki bilgiler Tevrat'la benzerlik gösterir. Kurân'da onun dünyaya gelişi, Firavun'un sarayına girişi, Medyen'e gidişi, peygamber olması, İsrâiloğulları'nı kurtarmak için gönderilişi, Firavun'la olan mücadelesi, Sînâ'da ilâhi emirler alışı, İsrâiloğulları'na rehberlik edişi anlatılmaktadır (Harman, 2006: 207-212). Kasîdede adı hem kardeşi Hz. Hârûn'la hem Hızır'la hem de Firavun'la birlikte anılmaktadır. Hızır'la olan yolculuğunda ilâhî ilme kavuşmak istemesinden, bu yolculuk sırasında Hızır'ın bir çocuğu öldürmesinden, yıkılmak üzere olan bir duvarı düzeltmesinden ve asasıyla Firavun'un toplamış olduğu sihirbazları alt etmesinden bahsedilmektedir.

Hz. Nûh:

Ulü'l-azm olarak isimlendirilen beş büyük peygamberden biridir. Kurân-ı Kerîm'de pek çok sûrede hakkında bilgi verilmekle birlikte Kurân'ın 71. sûresi onun adını taşır. Kavmini putperestlikten uzaklaştırıp tevhid inancına döndürmek amacıyla gönderilen Hz. Nûh, kavmi tarafından taşlanmakla tehdit edilmiş ve kendisine "mecnûn" diyerek onu yalancılıkla suçlamışlardır. Kendisine inanmayan kavmi Allah tarafından tûfanla cezalandırılarak helâk edilmiştir. Dolayısıyla bu tûfan olayı, ona nisbetle *"Nûh tûfanı"* diye anılmaktadır (Harman, 2007: 224-226). Kasîdede bu tufan olayından kısaca bahsedilmektedir.

Hz. Yakûb ve Hz. Yûsuf:

Hz. Yakûb, İshak Peygamber'in oğludur. Filistin'de Ken'an bölgesine peygamber olarak gönderilen Hz. Yakûb'un on iki tane erkek çocuğu olmuştur. Bu on iki erkeğin isimleri sırasıyla Yahuda, Rubin, Şemun, Lavi, Yeşşuha, Zebulun, Zevena, Teftuna, Kevza, Uşir, Yûsuf, Bünyamin'dir. Hz. Yakûb'un lakabı *"İsrail"* olduğundan oğullarına İsrâiloğulları anlamına gelen *"Benî İsrâil"* denilmiştir. Kurân-ı Kerîm'de Hz. Yakûb ve Hz. Yûsuf hakkında bilgi verilmekle beraber Kurân'daki 12. sûre Hz. Yûsuf'un adını taşımaktadır. Hz. Yûsuf'un gördüğü rüya, rüyasını babasına anlatması, kardeşlerinin onu kıskanması, Yûsuf'un kuyuya atılması, Mısır'da köle olarak satılması, Züleyha'nın ona âşık olması, Züleyha'yı kınayan kadınların Yûsuf'u görünce ellerini kesmesi, zindana atılması, rüyâları tabir etmesi, Mısır sultanının gördüğü rüyayı yorumlaması, bu sırada suçsuzluğunun ortaya çıkması, Mısır'a vezir olması, ağabeylerinin Hz. Yûsuf'un huzuruna gelmesi ve onu tanımamaları, Hz. Yûsuf'un Bünyamin'i Mısır'da alıkoyması, Yûsuf'un Hz. Yakûb'a gömleğini göndermesi, Hz. Yakûb'un gözlerinin açılması ve Yûsuf'a kavuşması gibi hayatıyla ilgili olaylar çeşitli kaynaklarda tahkiye edilmiştir (Dikmen, 2005: 247-303). Kasîde-i Nûniyye'de de Hz. Yakûb'un Hz. Yûsuf'un gönderdiği gömleği gözlerine sürmesinden ve yeniden görmeye başlamasından bahsedilmiştir.

2.4.2. Dört Halife

Ebû Bekir Sıddîk (Halifeliği: 632-634):

Peygamber'in: *"Sen Allah'ın cehennemden azât ettiği kimsesin"* şeklindeki iltifatına nâil olan Ebû Bekir ilk Müslüman olan kişilerden ve Hulefâ-yi Râşidîn'in birincisidir. Resûlullah'ın halefi olması sebebiyle ashap tarafından kendisine verilen *"halife"* unvanına karşı çıkmamış, ancak *"halifetullah"* unvanını uygun görmemiştir. Servetini Allah yolunda harcadığı için *"Zü'l-hilâl"*, şefkatli ve merhametli olduğu için *"Evvâh"* "güzel, soylu, azât edilmiş" anlamlarına gelen *"Atîk"* lakaplarına sahiptir. Fakat onun en meşhur lakabı "çok samimi, çok sadık" anlamına gelen *"Sıddîk"* tir. Hz. Ebû Bekir, Resûlullah'a en yakın kişi olmuştur. Kızı Âişe ile Hz. Peygamber'in evlenmesi onların yakınlığını daha da artırmıştır. Hz. Peygamber'in vefâtından sonra şaşkınlık içinde bulunan ve onun vefatına inanmak istemeyen sahâbîleri ikna edici meşhur konuşmasını

yapmıştır. İlk halife olarak seçilen Hz. Ebû Bekir, 634 senesinde vefat etmiştir (Fayda, 1994: 101-108). Kasîdede kendisine ismen yer verilmiştir.

Ömer b. Hattâb (Halifeliği: 634-644):

İslâmiyet'in ilk çıkışında puta tapmaktan vazgeçmeyen Hz. Ömer, önceleri Hz. Muhammed'e ve Müslümanlara karşı düşmanlık yapmış, bununla birlikte İslâmiyet'in altıncı yılında Müslüman olmuştur. Hz. Ebû Bekir'in vefat ettiği gün Mescid-i Nebevî'de biat alarak ikinci Hulefâ-yi Râşidîn olan Hz. Ömer, Ebû Bekir'in hilâfeti döneminde ona müşâvirlik ve kadılık yapmıştır. Kaynaklarda uzun boylu, gür sesli ve heybetli bir kişi olduğu belirtilen Hz. Ömer'in en meşhur lakabı "Hak ile bâtılı ayıran" anlamındaki *"Fârûk"* tur. Sert mizacıyla bilinen Hz. Ömer, hilâfeti sırasında çok büyük hassasiyet ve titizlik göstermiştir. Bütün emir ve yasakları önce kendisinin uygulaması, halka verdiği emirleri aile bireylerine de söyleyerek bunlara uymalarını istemesi buna birer örnektir. Kaynaklarda, Medine'de hutbe okurken İran cephesinde savaşmakta olan kumandanı Sâriye'ye, "Ey Sâriye! Dağa çekil, dağa!" diye söylediği ve bu hitabı Sâriye'nin duyarak emri yerine getirdiği, böylelikle ordusunu mağlup olmaktan kurtardığı belirtilmektedir (Fayda, 2007: 44-51). Kasîdede bu hitaptan ve Hz. Ömer'in Sâriye'yi düşmanına karşı ikaz etmesinden bahsedilmektedir.

Osmân b. Affân (Halifeliği: 644-656):

Babası Kureyş'in en zengin tüccarlarından biri olan Osmân, Hz. Peygamber'e inanan ilk on müslümandan biridir ve Hulefâ-yi Râşidîn'in üçüncüsüdür. Müslüman olmadan önce Mekke'nin zengin tüccarlarından biri olması nedeniyle İslamiyet'i tercih etmesi Kureyşli'ler arasında büyük bir yankı uyandırmıştır. Hz. Peygamber'in kızı Rukiye ile evlenmiştir. Resûlullah'ın vahiy kâtiplerinden biri olan Hz. Osmân, Ebû Bekir zamanında da kâtiplik yapmış, daha sonra Hz. Ömer'in danışmanları arasında yer almıştır. Hz. Osmân, kendisini halifelikten indirmek isteyen ve bu yüzden fitne çıkartan âsiler tarafından evinde Kurân okurken şehit edilmiştir (Yiğit, 2007: 438-442). Kasîdede bu şehit edilmesi olayından bahsedilmiştir.

Ali b. Ebû Tâlib (Halifeliği: 656-661):

Hz. Peygamber'in damadı ve Hulefâ-yi Râşidîn'in dördüncüsüdür. Babası Resûlullah'ın amcası Ebû Tâlib'tir. Beş yaşından itibaren Hz. Peygamber'in himâyesinde yetişen Hz.

Ali, ilk Müslüman olan kişilerdendir. Başta Bedir, Uhud, Hendek ve Hayber olmak üzere hemen hemen bütün savaşlara katılmış, bu savaşlarda Hz. Peygamber'in sancaktarlığını yapmıştır. Hukuk bilgisi ve hüküm vermedeki başarısı nedeniyle kendinden önceki halifelerin hepsi önemli meselelerde onun fikrini almışlardır. Hz. Peygamber'in vahiy kâtipliğini yapan Hz. Ali, çocukluğunda putlara tapmadığı için sonraki dönemlerde "Keremullahu veche" dua cümlesiyle anılmıştır. Kurân ve sünneti en iyi bilen kişilerden biri olmuştur. Müslümanlar arasında ilim, takvâ, ihlâs, samimiyet, fedakârlık, şefkat, kahramanlık gibi yüksek vasıflar taşımıştır (Fığlalı, 1989: 371-374). Hz. Ali'nin *"şîr-i Yezdân, şîr-i Hüdâ"*, *"Haydar-ı Kerrâr"*, *"Şâh-ı velâyet"*, *"Hazret-i Muhtâr"*, *"Aliyyü'l Murtazâ"*, gibi birçok lakabı vardır. Bu lakaplarla kasîdenin birçok beytinde kendisinden bahsedilmektedir.

2.4.3. Mutasavvıflar

Bâyezîd-i Bistâmî:

Bâyezîd-i Bistâmî tasavvufun doğuş devrinde yaşamış önemli bir kişidir. Tasavvuf tarihinde sekr, fenâ, melâmet, tevhid, mârifet, muhabbet, mi'rac ve îsâr gibi konulardaki sözleri ve şathiyeleriyle tanınan Bâyezîd, İran'ın Bistâm kasabasında doğmuştur. Coşkulu davranışları, sözleri ve samimi hâliyle çevresindekileri derinden etkilemiştir. Allah'a karşı duyduğu sevgi ve özlemin sürekli ve şiddetli tesiri altında bulunan Bâyezîd'i takip edenlere Tayfûrî, tuttuğu yola da Tayfûriyye veya Bistâmiyye adı verilmiştir. Fakat Tayfûriyye bir tarikat değil, bir tasavvuf cereyanıdır. Bâyezîd, tasavvufî görüşlerini Farsça olarak ifade eden ilk sûfilerden biridir. Daha sonra bu görüşleri Arapça'ya tercüme edilmiştir. Kabri süs ve gösterişten uzak bir şekilde Bistâm'da bulunmaktadır (Uludağ, 1992: 238-241). Kasîdede kendisine sorulan *"Sabah ve akşam kavramı olmaksızın Allah indinde nasıl sabahladın (bulundun)?"* sorusuna *"Allah'ın indinde zaman yoktur"* diye cevap vermesinden bahsedilmektedir.

Fahreddin er-Râzî:

Üstün zekâsı, güçlü hafızası, etkili hitâbetiyle ve 12. yüzyılın en büyük düşünürlerinden biri olarak tanınan Fahreddin er-Râzî tefsir, kelâm, felsefe, mantık, astronomi, tıp, matematik gibi ilimleri öğrenmiş, bu alanlarda birçok eser vermiş bir âlimdir. "Allâme"

unvanıyla anılan Râzî'nin görüşleri bıraktığı eserleri ve yetiştirdiği talebelerinin vasıtasıyla günümüze kadar gelmiştir (Yavuz, 1995: 89-95).

Hallâc-ı Mansûr:

Tasavvuf tarihi bakımından çok önemli bir yere sahip, büyük mutasavvıflardan biri olan Hallâc-ı Mansûr, 858 yılında İran'ın Fars eyaletindeki Tûr'da doğmuştur. Kimi kaynaklara göre babasının mesleğinden dolayı *"Hallâc"* diye tanınmış, kimi kaynaklarda ise oğlu Hamd'ın anlattığına göre insanların gönüllerindeki sırları pamuk gibi altüst etmesinden dolayı *"Hallâc-ı Esrâr"* unvanını almıştır. Başka bir rivâyete göre bir hallâcın dükkânındayken dükkân sahibini bir yere göndermiştir. Dükkân sahibi döndüğünde yapacağı işin aksadığından şikâyet edince Mansûr bütün pamukları atıp altüst etmiş, bunu gören dükkân sahibi onun kerâmetli olduğuna inanmış ve daha sonra Hallâc diye anılmıştır. Onun tevhid ve fenâ görüşünü ifade eden *"Enel Hak"* sözü Hallâc hakkında sürülen iddiaların en önemlisi ve en yaygınıdır. Ancak onun asılarak idam edilmesinin sebebi bu söz değildir. Onun büyük bir üne sahip olması, çevresinde yüzlerce mürid toplaması, devlet adamları ve kumandanlar arasında taraftar bulması, kölelerin isyanına sıcak bakması devlet tarafından bir tehdit unsuru olarak görülmüş, siyasî baskılar ve entrikalar sonucunda idam fetvası çıkmıştır (Uludağ, 1997: 377-381). *"Enel Hak"* sözünü söylemesi nedeniyle asılması olayına telmih yapılmıştır.

Muhyiddîn İbnü'l-Arabî:

On iki ve onüçüncü yüzyıllarda Endülüs ve Şam'da yaşamış büyük sûfidir. İsmi Ebûbekir Muhammed bin Ali olup künyesi Ebû Abdullah'tır. "İbn Arabî" ve "Şeyh Ekber" diye meşhur olmuştur. Ailesi cömertliğiyle meşhur Benî Tay kabilesine mensup, soylu bir Arap kabilesindendir. 1165 tarihinde Endülüs'ün Mürsiye kasabasında dünyaya gelen Arabî, Mâlikî kadısı ve kelâm âlimi Ebû Bekir İbnü'l-Arabî'den ayırt edilebilmesi için bazı kaynaklarda İbn Arabî şeklinde de yazılmıştır. Fakat birçok yerde adını Muhammed İbnü'l-Arabî olarak kaydettiği için bu şeklin tercih edilmesi daha doğrudur. Zekâsı çok keskin, hafızası çok kuvvetli olan İbnü'l-Arabî, eserlerinde ailesi, yakınları, hocaları, yaşadığı yerler ve tanımış olduğu şahsiyetler hakkında bilgiler vermekte olup hakkında bilinenler geniş ölçüde bunlara dayanmaktadır (Kaya, 1999: 493). Tefsir, hadis, fıkıh ve kıraat gibi ilimlerde söz sahibidir. Birçok önemli şahsiyetin

yetişmesini sağlayarak Anadolu'da tasavvufî hayatın gelişmesine büyük katkıda bulunmuştur. 1240'ta Şam'da vefat etmiştir.

2.4.4. Diğer Önemli Şahsiyetler

Aristotales:

İslâm felsefesi üzerinde çok önemli etkileri olan bir Yunan filozofudur. Keskin zekâsı, tecrübeci ve eleştirici karakteriyle çağının bütün ilimlerini sistematize etmiştir. Felsefenin bütün disiplinleriyle ilgilenen Aristo, Eskiçağ Yunan ilmi ve felsefesini en yüksek seviyeye ulaştırmıştır. Mantık, tabiat ilimleri, metafizik, ahlâk, siyaset üzerine yazdığı eserleri Arapçaya çevrilen Aristo, İslâm dünyasını önemli derecede etkilemiştir. Dolayısıyla İslâm dünyasının en çok üzerinde durduğu filozof olmuştur. İslâm filozofları içinde terminolojik, metodik ve problematik açıdan Aristo'yu takip edenlere Meşşâiyyûn ve temsil ettikleri okula da Meşşâî okulu denmiştir (Kaya, 1991: 375-378). Kasîdede büyük bir filozof olmasına telmih yapılmıştır.

Fâtıma b. Muhammed ez-Zehrâ:

Hz. Peygamber'in neslini devam ettiren kızıdır. Peygamber'in en sevdiği kızı olması nedeniyle Resûl-i Ekrem'in hayatında önemli bir yeri vardır (Uzun, 1995: 223-224). "Beyaz, parlak ve aydınlık yüzlü kadın" anlamına gelen *"Zehrâ"*, "iffetli ve namuslu kadın" anlamına gelen *"Betûl"* lakaplarıyla anıldığı görülmektedir. Hz. Ali ile olan evliliğinden 625 yılında ilk çocuğu Hasan ve 626 yılında Hüseyin dünyaya gelmiştir. Sonraki yıllarda ise küçük yaşlarda ölen Muhassin, Ümmü Külsûm ve Zeynep adlı çocukları olmuştur. Resûlullâh'ın hastalığı sırasında çok üzülen, sonunda Hz. Peygamber'in onu yanına çağırtıp kendisine ilk kavuşacak olan yakını olduğunu söyleyince sevinen Hz. Fâtıma, Resûlullah'ın ölümünden beş buçuk ay sonra, 632 yılında vefat etmiştir (Kandemir, 1995: 219-223). Kasîdede kendisine ismen yer verilmiştir.

Firavun:

Kurân-ı Kerîm'de 74 yerde yer alan firavun kelimesi Hz. Mûsâ döneminde yaşamış olan Mısır kralını ifade eder. Hz. Mûsâ ve ona inananlara düşmanlık yapan Firavun, kendisini ilâh olarak göstermiş, büyüklük taslamış, halkını baskı ve zulümle ezmiş,

hakîkatlare sırt çevirmiş birisi olarak tasvir edilir. Kendi himayesi altında büyüyen ve Allah'ın elçisi olan Mûsâ'ya inanmaması nedeniyle Firavun ve ailesi yıllarca tûfan, çekirge, haşerât ve kurbağa gibi çeşitli felâketlere uğramışlardır. Bazı hadîslerde karısı Asiye'nin üstün ve namuslu bir kadın olduğu belirtilmiştir. Kurân'daki Yûnus sûresinde, Firavun'un boğulmak üzereyken imân ettiği, ancak imânının kabul edilmediği, cesedinin daha sonra gelenlere ibret olması için saklandığı belirtilmiştir (Harman, 1996: 118-121). Kasîde-i Nûniyye'de ise kötülüğünden ve Hz. Mûsâ'ya karşı bütün sihirbazları toplamasından bahsedilmiştir.

Hasan:

Hz. Peygamber'in torunu, Hz. Fâtıma ile Hz. Ali'nin büyük oğludur. 625 yılında Medine'de doğan Hz. Hasan, kardeşi Hüseyin gibi ilk halife döneminde ortaya çıkan önemli olaylarda fiilen yer almamıştır. Hz. Osmân'ın hilâfeti sırasında babası Hz. Ali tarafından kardeşiyle birlikte isyancılara karşı Hz. Osmân'ı korumak ve evine su taşımakla görevlendirilmiştir. "Müctebâ", "takî", "zekî" ve "sıbt" lakaplarıyla tanınmıştır. Sakin, cömert ve vakarlı olan Hz. Hasan, siyasetten uzak duran, müslüman kanı dökülmesini istemeyen, bu yüzden hilâfetten ferâgat etmiş bir kişidir. Ancak babasının şehit olmasının ardından hilâfeti Muâviye b. Ebû Süfyân'a devretmesine kadar hilâfet ona verilmiştir. Kaynaklar, Hz. Peygamber'in Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e karşı sevgi dolu ve merhametli olduğunu, isteklerini her zaman yerine getirdiğini, onlarla oyun oynadığını, sırtına bindirip gezdirdiğini, secdedeyken sırtına bindiklerinde onlar ininceye kadar kalkmadığını, onlara karşı düşkün olduğunu belirtir (Fığlalı, 1997: 282-285). Kasîdede kendisine ismen yer verilmiştir.

Havvâ:

Yaratılan ilk kadın ve Hz. Âdem'in eşidir. Kurân'da yer almamasına rağmen, hadîslerde yaratılmasına ve Hz. Âdem'in cennetten çıkarılmasındaki rolüne dair bilgiler yer almaktadır. Kurân dışındaki İslâmî kaynaklara göre Hz. Âdem ile yasak meyveyi yiyerek Allah'ın emrine karşı gelmişler, cennetten çıkarılarak cezalandırılmışlardır. Cennetten çıkarıldıktan sonra Cidde'ye inen Hz. Havvâ, Arafat'ta Hz. Âdem ile tekrar buluşmuş, yirmi batında kırk çocuk dünyaya getirmiştir. Böylelikle o, insan soyunun ilk annesi olmuştur (Harman, 1997: 542-545). Kasîdede "*Rabbimiz biz kendimize*

zulmettik" âyeti verilerek Hz. Âdem'le yasak ağaç ve meyveden uzak durmamalarına telmih yapışmıştır.

Hızır:

Kurân-ı Kerîm'de ismi geçmemekle birlikte Kehf sûresindeki ilâhî rahmet ve ilme mazhar olmuş kişi olduğu kabul edilen salih kul Hızır'dır. Hz. Mûsâ genç adamına iki denizin birleştiği yere ulaşmaya karar verdiğini belirtir. Bunun üzerine genç adamla birlikte yola çıkarlar. İki denizin birleştiği yere geldiklerinde yanlarına aldıkları kurumuş balığın canlanarak denize atlaması, Mûsa'nın yanındaki genç adamın bunu Mûsâ'ya söylemeyi unutması ve yola devam etmeleri, ardından bu olayın genç adam tarafından hatırlanması ve iki denizin birleştiği yere geri dönmeleri, orada Allah tarafından rahmet ve ilme mazhar olmuş salih bir kulla karşılaşmaları, Mûsâ'nın bu salih kulun ilmini kendisine öğretmesini istemesi, salih kişinin onun bu yolculuğa sabredemeyeceğini söylemesi, Mûsâ'nın isteğinde ısrarcı davranması ve yolculuğa çıkmaları, salih kulun önce bindiği gemiyi delmesi, ardından bir çocuğu öldürmesi, daha sonra da uğradıkları bir kasabanın halkının kendilerini misafir etmediği halde yıkılmak üzere olan bir duvarı düzeltmesi, Mûsâ'nın bu üç olayda da bir neden araması, salih kişinin üçüncü olaydan sonra ayrılma vaktinin geldiğini söylemesi ve bu üç olaydaki davranışının sebeplerinin tek tek açıklaması Kehf sûresindeki kıssanın bir özetidir (Çelebi, 1997: 406). Kasîde-i Nûniyye'de de bu yolculuktan, Hızır'ın bir çocuğu öldürmesinden ve duvarı düzeltmesinden bahsedilmektedir.

Hüseyin:

Hz. Peygamber'in torunu, Hz. Fâtıma ile Hz. Ali'nin küçük oğludur. 626 yılında Medine'de doğmuştur. Hz. Hüseyin de ağabeyi Hz. Hasan gibi ilk iki halîfe döneminde ortaya çıkan önemli olaylarda yer almamıştır. Babası Hz. Ali'nin şehit olmasından sonra onun vasiyetine uyarak ağabeyine itaat eden Hz. Hüseyin, daima ağabeyinin yanında bulunmuştur. Hz. Hasan'ın 669'da vefatından sonra I. Yezîd'in hilâfet makâmına gelişine kadar (680) kendini ibadete vermiştir. Kerbelâ'da şehid olan Hz. Hüseyin *"Şehîd"* lakabıyla anılır (Fığlalı, 1998: 518-521). Kasîdede kendisine ismen yer verilmiştir.

Leylâ ve Mecnûn:

Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında çok işlenmiş bir aşk hikâyesinin kadın kahramanına Leylâ, erkek kahramanına Mecnûn denilmiştir. Mecnûn, Benî Âmir kabilesine mensup, tahminen 689 yılında ölen ve asıl adının Kays olduğu kabul edilen şairin lakabıdır. Leylâ'ya duyduğu aşk yüzünden aklını kaybettiği ve bu nedenle kendisine Mecnûn dendiği bilinmektedir. Bu lakap sonraki zamanlarda gerçek adının yerini almıştır. Leylâ ise aynı kabileye mensup ve bir rivâyete göre Mecnûn'un amcasının kızı olan Leylâ bint Mehdî el-Âmiriyye'dir (Durmuş, 2003: 159).

Nemrud:

Hz. İbrâhim zamanında yaşayan, onu ateşe atan ve bütün insanları Allah'a karşı isyan ettirmeye çalışan biri olarak üzerinde durulmaktadır. Nemrud ismi Kurân-ı Kerîm'de yer almamakla birlikte Bakara sûresinin 258. âyetinde Allah'ın kendisine mülk (hükümdarlık ve zenginlik) verdiği için şımararak Allah hakkında Hz. İbrahim ile tartışmaya girdiğinden söz edilir. Yaşadığı toplumda bir tanrı muamelesi gören Nemrud, bazı islâmî kaynaklarda ilkleri gerçekleştiren kişi olarak görülür. İlk defa taç giyen, ilk defa ateşe tapan ve insanlara kendisine tapmayı emreden kişi olduğundan bahsedilir (Batuk, 2006: 554-556). Kasîdede Nerud'un Hz. İbrahim'i ateşe atması olayına yer verilmiştir.

Sâriye:

Hz. Ömer'in kumanlarından biridir. Câhiliye döneminde kabilelere baskın düzenleyip, hırsızlık yaparak hayatını sürdürdüğü belirtilir. Ne zaman Müslüman olduğu konusunda kaynaklarda açık bir bilgi bulunmamaktadır. Çok cesur ve çevik olan Sâriye, Hz. Ömer'in sancak vermesiyle İran fetihlerine katılmıştır. Nihâvend zaferinden sonra Fesâ ve Darabcird'in fethiyle görevlendirilen Sâriye, 643-644 yılında büyük bir düşman ordusuna yenilmek üzereyken Hz. Ömer'in *"Yâ Sâriye! El-cebel, el-cebel!"* (Ey Sâriye! Dağa çekil, dağa!) dediğini duymuş ve askerlerini vadiden dağa çekmiştir. Böylece Sâriye ve beraberindekiler dağa çekilerek düşmanlarını mağlup etmiş ve çok miktarda ganimet elde etmiştir (Apak, 2009: 158). Kasîdede bu hitaptan ve Sâriye'nin bu hitabı duyarak ikaz olmasından bahsedilmektedir.

BÖLÜM 3: KASÎDE-İ NÛNİYYE'NİN TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE NESRE ÇEVİRİSİ

3.1. Transkripsiyon Tablosu

ا , أ	A, a, Ā, ā, E, e
ء	'
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	S̱, s̱
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	Ḥ, ḥ
خ	Ḫ, ḫ
د	D, d
ذ	Ẕ, ẕ
ر	R, r
ز	Z, z
ژ	J, j
س	S, s
ش	Ş, ş
ص	Ṣ, ṣ
ض	Ż, ż, Ḍ, ḍ
ط	Ṭ, ṭ
ظ	Ẓ, ẓ
ع	ʿ
غ	Ġ, ġ
ف	F, f
ق	Ḳ, ḳ
ك	G, g, K, k, ŋ
ل	L, l
م	M, m

ن	N, n
و	Ū, ū, u, Ü, ü, V, v, o, ō, ö
ه	H, h, a, e
ى	Ī, ī, I, ı, İ, i, Y, y

3.2. Metnin Hazırlanışında (Transkripsiyon, İmlâ ve Tespitinde) İzlenen Yol

18. ve 19. yüzyıllarda yazılmış olan metinler, geçmiş yüzyıllarda yazılmış olan metinlerin dil özelliklerine nazaran günümüz imlâsına daha çok yakınlık arz eder. Bu dönemde konuşma dilindeki değişiklikler yazı dilini de etkilemiştir. Dolayısıyla bu yüzyıllara ait metinlerin neşrinde dil özelliklerinin gösterilip gösterilmemesi konusunda akademisyenler ve araştırmacılar kendilerine farklı yollar seçmişlerdir. Kimisi Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini göstermeye devam ederken, kimisi günümüz Türkçesinde yaygınlaşmış olan dil özelliklerini göstermeyi tercih etmiştir. Biz de Abdürrahim Fedâî'nin yazmış olduğu ve 19. yüzyıla ait olan Kasîde-i Nunniye'nin transkripsiyon ve imlâsında, metne sadık kalmak koşuluyla günümüz Türkçesinde yaygınlaşmış olan dil özelliklerini göstermeyi tercih ettik. Ayrıca metnin imlâsında İsmail Ünver'in önerilerine uyulmaya çalışılmıştır (Ünver, 1993: 51-89).

Arapça ve Farsça Bazı Kelimelerin, Eklerin ve Terkiplerin İmlâsı

Kelimeler: Hakk, zıll, dall, hazz, havass vb. sonu çift ünsüzle biten kelimeler, mısra sonlarında ve mede gerek olmayan yerlerde tek ünsüzle yazılmışlardır. Diğer durumlarda ise çift ünsüzlerle yazılmışlardır.

Ekler: Ön ekler, edatlar ve Farsça ikili tekrarlar eklendikleri kelimeden tire ile ayrılmıştır: der-miyân

Terkipler: Ene'l-Ḥaḳ, ale'l-'arş, ba'de'z-ẕevḳ gibi Arapça terkipler görüldüğü biçimde yazılmıştır. Bununla birlikte Besmele ve billâh, ehlullâh, ismullâh, resûlullâh, sırrulâh, vechullâh, yedullâh gibi lafza-i celâlle birleşen isimler günümüzdeki yaygın şekilleri tercih edilerek, apostrof ve tire kullanılmadan yazılmışlardır.

Bazı Teknik Hususlar:

Metnin transkripsiyonunda zihaf sebebiyle kısa okunması gereken yerlerde uzatma işareti kullanılmamıştır.

Metinde karışık olarak yazılmış olan niçe-nice vb. kelimelerin nice şekli tercih edilmiş ve yazılmıştır.

3.3. Transkripsiyonlu Metin ve Nesre Çeviri

MANẒŪME-İ NUNNİYE

FEDĀ’Ī

DER-MAḲĀM-I NİYĀZ-I GÜFTĀREST — **NİYÂZ MAKÂMINDAN SÖZLER**

Bismillāhirraḥmānirraḥīm — **Rahmân ve Rahîm Olan Allah’ın Adıyla**

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

2	1	İlāhī ḳanġı dillerle idelim şükr ile ḥamdıñ Ḳamumuz ‘āciz olmuşuz nicedir ḥamd-ı ‘ācizān	Ey Allah’ım, senin şükür ve hamdını hangi dillerle edelim? Hepimiz âciz olmuşuz, âcizlerin hamdı nasıldır?
	2	Eḥadsin ġayrı yoḳ senden tecellī saña sen itdiñ Göründüñ kendine kendiñ çün olduñ cümleye ‘ayān	Birsin. Senden başkası yoktur. Sana sen tecelli ettin. Kendine kendin göründün, çünkü herkese âşikâr oldun.
	3	Bilen kendini kendisiñ ṣıfātıñla ẓuhūr itdiñ Ḳamu esmā’ı hem giydiñ muḳadessün sen ey Sübḥān	“Kendi kendisini bilen” sıfatınla [bütün âlemlere] zuhûr ettin, hem de bütün esmânı giydin. Ey Allah’ım sen çok mukaddessin.
	4	Hüviyyetiñle hem birsiñ tekes̱s̱ür itmediñ aṣlā Ezelī lā-yezelīsin ẓuhūratıñ gelür her-ān	Sen hakikatinle, varlığınla birsin, asla çoğalmadın. Başlangıcı olmayan başlangıçsın, zuhûratın her an gelir.
	5	Taġayyur gelmedi aṣlā ki sen muṭlaḳ muḳaddessün Cemī‘ ṣūretleri taṣvīrine kim var ‘arş u ferşiyyān	Sen tek kutsal olansın ki senden başka [İlah] asla gelmedi. Gökyüzünde ve yeryüzünde bütün sûretlerini tasvir edecek kimse yoktur.
	6	İdersiñ ism-i ẓāhirle düzersin nüs̱ḫa-i kevni İki nüs̱ḫada hem vechiñ göründi ‘ālem ü insān	Zâhir isminle varlık nüshasını dizersin. Âlem ve insan olarak iki nüshada da vechin göründü.
	7	Mufaṣṣal çün ẓuhūr itdiñ göründi āyet-i āfāḳ Çün olduñ besmele ol yine fātiḥā-ı insān	Ayrıntılı bir şekilde zuhûr ettin, âfâkın âyeti göründü. Besmele oldun, çünkü besmele yine insanın başlangıcıdır.
	8	Nice icmāl idiñ ol yine tafṣīl daḫi sensin Mufaṣṣal hem daḫi mücmel ki sensiñ saña yoḳ ġayrān	Nice özet ve ayrıntı sensin. Hem tafsilatlı hem de öz olan sensin ki senden başkası yoktur.
	9	Görinen ṣūret-i kes̱ret seniñ esmā’ ṣıfātındır Vāḥidiyyetle gelüpdür yoḳ saña noḳṣān[1]	Görünen kesretin sûreti senin esmânın sıfatlarıdır. Sen tek olarak geldin, sende noksanlık yoktur.

[1] Bu mısrada vezin problemi vardır.

	10	Velākin ‘ayn-ı ẕātında ḳamu esmā’ ṣıfātından Münezzehsiñ muḳaddessün nedir ol vaṣf-ı vāṣıfān	Velâkin zâtının kendisinde bütün esmâ sıfatlarından münezzeh ve mukaddessin. O vasfedenlerin vasfı nedir?
	11	Ki ẕātıñ ẕātına mirāt ki ṣūret ẕātına sensün Ki ol rūḥ-ı a‘ẓamla ẓuhūr itdiñ odur Raḥmān	Zâtın zâtına aynadır ki sen kendine sûretsin. Rahmân sensin ki o büyük rûhunla zuhûr ettin.
	12	İşitdiñ من رأنى[2] hem ḥadīs̱iñ eylediñ güftār Çün itdiñ Aḥmedi mirāt göründüñ ṣūret-i insān	“Kim beni görürse” hadîsini hem söyledin hem işittin. Ahmed’i ayna ettiğin gibi insan sûretinde göründün.
	13	Gören ol vech-i pākī Aḥmedi bī-şübhe hem bildi Münevver vech-i pākindir muḳaddessün sen ey Sübḥān	O Ahmed’in pâk yüzünü gören, [o parlaklığın] senin pâk vechinin parlaklığı olduğunu şüphesiz anladılar. Ey Allah’ım sen çok mukaddessin.
3	14	Muḥammed Aḥmed ü Maḥmūd müsemmā nice esmāyla Göründüñ evvel ü āḫir ki صلوا[3] didi hem Ḳurān	Muhammed, Ahmed ve Mahmud adlı nice esmâyla evvel ve âhir göründün. Kurân da “Namaz kılın” dedi.
	15	Göründüñ ṣūret-i Aḥmed ki sensin daḫi ol ṣūret Ki mirāt-ı vücūdunda aña ṣalāt iden Sübḥān	Ahmed’in sûretiyle göründün ki o sûret dahi sensin. Sen vücut aynasında ona salât eden Sübhânsın.
	16	Ṣalāt çün aña itdük yine صلوا[4] bize dirsiñ Nice ol ẕāt-ı pāke hem ṣalāt eylesün insān	Ona [Hz. Muhammed’e] yine salât ettik, çünkü bize “Namaz kılın” dersin. Pek çok insan o pâk zâta salât etsin.
	17	O ẕāt-ı pāk-i Aḥmede ṣalāt itmek nedir bilsem O ṣalāt-ı ṣalāt ḥaḳdır odur hem maṭlūb-ı insān	O temiz Ahmed’in zâtına salât etmek nedir bilsem? O salâtın salâtı gerçektir, hem aranılan insan odur.
	18	İderken Ḥaḳ ṣalāvātlar ḳalur mı arada kimse ‘Aceb mirāt u ṣūretler miyānında nedir ġayrān	Hak duâlar ederken arada kimse kalır mı? Ayna ile görünenler arasındaki farklılık acaba nedir?
	19	Anıñçün cümlemiz ‘āciz bulunduḳ i‘tirāf itdik Arada ḳalmadıḳ aṣlā odur Ḥāmid ü Maḥmūdān	Hamîd ve Mahmûd odur. Dolayısıyla hepimiz âciz bulunduk, aczimizi itirâf ettik. Asla arada kalmadık.
	20	Odur mirāt cemāl oldur yine kendini kendinde Göründi hem daḫi bildi o durur hem muṣalliyān	Ayna ve cemâl odur, kendinde kendini gördü ve de bildi. Kendine secde eden de odur.
	21	Daḫi ol āl-i aṣḥāb ki göründi anlara Aḥmed	O öyle yüce bir ashâbdır ki

[2] Kim beni görürse.
[3] Birden fazla âyette geçmektedir: Namaz kılın.
[4] Birden fazla âyette geçmektedir: Namaz kılın.

	O cemāl-i muḳaddesde ki cānlar atmış ol yārān	Ahmed onlara göründü. O dostlar, [Hz. Peygamber'in] kutsal yüz güzelliğini görmek için can atmışlardır.
22	Yine ʿāciz daẖi geldik selāmlar eylemek bizler Ki zīrā mirāt-ı Aḥmed çü gelmişler bilür iẖvān	Yine âciz olduk, bizden selâm olsun. Çünkü Ahmed'in aynası gelmiştir. [Bunu] dostlar bilir.
23	O mirāt-ı mirāt ḥaḳdır göründi ṣūret-i Aḥmed Anıñçün لحمك لحمى[5] gelüpdür añlagil bürhān	O aynaların aynası haktır, [çünkü] Ahmed'in sûreti göründü. Onun için "Etin etimdir" gelmiştir, delili anla!
24	Odur āşıḳ daẖi dilber ider kendini hem taḳdīs Muṣallī kendine kendi ḳamu elsine-i insān	Âşık da dilber de odur. Hem kendini takdîs de eder. Kendi kendine namaz kılar. Bütün insan dillerinde olan odur.
25	Selāmlar itdiler gerçi yine selām iden kendi Şühūd-ı ehl-i taḥḳīḳde muḥaḳḳaḳ bildiler iẖvān	Selam ettiler, gerçi selam eden yine kendisidir. İhvân, hakîkat ehlinin tanıklığında doğruyu bildi.
26	İlāhī ḳangı yüzlerle idelim tesbīḥ ü taḳdīs Ṣalātlar hem selāmlar hem ḳamumuz olmuşuz bī-cān	Ey Allah'ım, hangi yüzle sana tesbih, takdis, salât ve selam edelim? Hepimiz cansız olmuşuz.
27	Cihāt-ı sittede maḥbūs nice ʿalāyiḳ u perde Gelüpdür ortada sensiz oluruz cümle maʿdūmān	Altı yönde [doğu, batı, kuzey, güney, yukarı, aşağı] mahbûs olan pek çok ilgi ve perde ortaya gelmiştir. Ancak sensiz hiçbir şey mevcut değildir.
28	Ḳamu ẕerrātımızda sen ẓuhūr itmişsin ey cānān Ḳanı bir söz ḳanı bir göz ḳanı ol görinen insān	Ey sevgili! Bütün zerrelerimizde sen zuhûr etmişsin. Hani bir söz? Hani bir göz? Nerede o görünen insan?
29	Ḳanı diller ider tesbīḥ ḳanı gözler görür vechiñ Ḳanı eller alur ḥaḳḳı ḳanı ol ḳalb bulur Yezdān	Hakk'ı bulan kalp, doğruyu alan eller, yüzünü gören gözler [ve onu] tesbih eden diller nerede?
30	Ḳanı ayaḳ gider ḥaḳḳa ḳanı āẕān ṭuyar ḥaḳḳı Eger tevfīḳiñ olmazsa oluruz cümlemiz ẖüsrān	Hakikate giden ayaklar, hakikati duyan kulaklar nerede? Eğer yardımın olmazsa hepimiz hüsrân oluruz.
31	Velākin yalvarız cümle ki sensin evvel ü āẖir İdersiñ cūd u fażlından ne kim var cümleye ġarḳān	Velâkin hepimiz sana yalvarırız ki evvel ve âhir sensin. Cömertlik ve lütfundan ne varsa sen herkese verirsin.
32	Ḫuṣūṣā Ḥażret-i Aḥmed ki ḳıldıñ cümleye raḥmet Şefīʿ ḳıl bizlere yā Rabb idersiñ bizlere ġufrān	Ayrıca Hz. Ahmed'i her şeye rahmet olarak gönderdin. Yâ Rabbi! Onu bizlere şefâatçi kıl.

[5] Etin etimdir.

			Sen bizlere merhamet edersin.
4	33	Be cāh-i ẕātıke yā Ḥaḳ ve cāh-i seyyid-i Aḥmed Ve cāh-i ehl-i beyt-i Muṣṭafā yā ḥażret-i Mennān	Ey Hak, seyyid Ahmed, Hz. Mustafa'nın ehl-i beyti,
	34	Ve cāh-i Ṣıddıḳ-ı Ekber ve cāh-i ḥażret-i Fāruḳ Ve cāh-i ḥażret-i ʻOs̱mān ve cāh-i ol şir-i Merdān	Sıddık Ekber, Hz. Fâruk, Hz. Osmân ve Hz. Ali,
	35	Ve cāh-i ḥażret-i Zehrā ve cāh-i ḥażret-i Ḥasan Ve cāh-i ḥażret-i Ḥüseyn ki anlar vech hem pākān	Ve yüzleri tertemiz olan Hz. Zehrâ, Hz. Hasan ve Hüseyin,
	36	Ve cāh-i ḥażret-i zevcāt muṭahharāt ki olmuşlar Ve cāh-i ḥażret-i ensār daḫi cāh-i muhācirān	Tertemiz eşler, Hz. Ensâr ve muhâcirler,
	37	Tevessül eyledim cümlesini Rabbim muṭahhar ḳıl Bizi dūr itme dūr itme iderseñ cümleye iḥsān	Ey Rabb'im, hepsine inandım. Sen cümlesini mübârek kıl. Eğer onlara bağışta bulunursan, bizi de [onlardan] ayırma.
		SEBEB-İ NAẒM-I ĪN KİTĀB	**BU KİTABI YAZMAMIN SEBEBİ**
	38	Ve ammā baʻde bil sen kim sebeb-i naẓm nedir añla Bu faḳīr Feda'ī dir ki ki bir gice nedir iḫvān	Ey ihvân! Gelelim maksadımıza ki bu fakir Fedâî bir gece "Bu nazmın sebebi nedir?" diye sordu. Bil ve anla.
	39	Muḥabbetler iderdik hem şarāb-ı aḳdaḥ-ı ḥaḳḳı İderdiḳ nūş daḫi ẕevḳler olurdı cümleye iḫvān	Ey ihvân! Muhabbetler ederek, hem Hak kadehinin şarabını içerdik, hem de herkes zevk içinde olurdu.
	40	Nice esrār-ı tevḥīdden maḳāmāt u maʻārifden Söylenürdi nice sözler olurduḳ cümlemiz sekrān	Pek çok tevhid sırrı, makâm ve marifetlere dâir nice sözler söylenirdi. [Bunları duyunca] hepimiz sarhoş olurduk.
	41	Kimimiz maḥbūbuñ ḳaddin iderdik ṭūbāya tems̱īl Kimimiz zālif-i ḫūbānı ki dirdik ʻanber çīnān	Kimimiz sevgilinin boyunu Tûbâ'ya benzetirdik; kimimiz güzellerin saçları için "güzel kokulu büklümler" derdik.
	42	O zālifi göreñ ʻuşşāḳ ḥaḳīḳī küfre ṭalmışdı Daḫi و الليل اذا يغشى[6] gelürdi sırrı bī-pāyān	Sevgilinin saçlarını gören âşıklar gerçek küfre girmişti ve "And olsun bürürken o geceye" [âyetinin] sırrı sonsuz bir şekilde gelmişti.
	43	Daḫi ol ruḫları gören ki dirdi bedr aña bī-şekk Oḳurdı والضحى[7] ol kes o ruḫlarmış müfessirān	O yanakları gören şüphesiz ona "dolunay" derdi. O kişi "Kuşluk vaktine and olsun" [âyetini] okurdu. Bunu tefsir edenler o yanaklarmış.

[6] Leyl 92/1: And olsun bürürken o geceye.
[7] Duhâ 93/1: Kuşluk vaktine and olsun.

44	Göreñ ḳaşlarını anıñ ki dirdi قاب قوسين[8] dir Ki ḫaṭṭ-ı istivā sırrı nurundan ṭolmuş ol meydān	Onun kaşlarını gören “İki yay aralığı kadardır” derdi; o meydan, eşitlik çizgisi sırrının nuruyla dolmuştu.
45	Kime ḫançer-i müjgān ki itmişdi anı mecrūḥ Aradan ḳalḳmışdı ol ki evvel olmış idi hīmān	Kime kirpiklerinin oklarını saldıysa onu yaralamıştı. O kişi aradan kalkmıştı ve susuz kalmıştı.
46	İdemezdi anıñ vaṣfın dili lāl olmuş ol insān Ḳayıḳçı gözleri kimini itmiş idi ġarḳān	O insan, sevgilinin vasfını söyleyemezdi, [çünkü] dili tutulmuştu. [Sevgilinin] kayıkçı gözleri bazı âşıkları gark etmişti.
47	Kimi ḳıyāmet-i kibri kimisi maḥşer ü mīzān Kimisi ḥūr u ġılmān oḳurdı esrār-ı Ḳurān	Kimi kıyamet kibriydi, kimisi de mahşer ve mizandı. Kimi huri ve gılmandı, Kurân’ın sırlarını okurdu.
48	Kimisi noḳṭa-i ḫāliñ ki sırrın itmiş ol tefsīr Nice her ẕerrede ẓāhir imiş dir idi ol iḫvān	Kimisi o benin sırrını tefsir etmişti. O ihvân: “[Sevgili] her zerrede nasıl belliymiş?” derdi.
49	Oḳurdı sūre-i İḫlāṣ meger ol ḫāli şerḥ itmiş O sūre remz imiş aña görünmüş ṣūret-i insān	İhlâs sûresini okurdu, meğer o beni şerh etmiş. O sûre bir işaretmiş, insan sûretiyle ona görünmüş.
5 50	O meclis-i melāmetde dökilürdi nice esrār Yoḳ idi bī-gane anda ki cümle oldı maḥremān	O melâmet meclisinde pek çok sır [ortaya] dökülürdü. Orada hiç yabancı yoktu, hepsi teklifsiz dost oldu.
51	O meclisde olan ‘uşşāḳ ṭalebler ḳıldılar ol ān Ki ol şehr-i melāmetde bulunan küll ola ‘ayān	O mecliste olan âşıklar o an “Melâmet şehrinde bulunan her şey belli olsun” diye talep ettiler.
52	İdem ehl-i melāmetiñ birāz vaṣfın idem tefsīr Nicedir anlara sīret ki kimler oldı edībān	Melâmet ehlinin hâlini biraz izâh edeyim. Onlara sîret nasıldır ve kimler edepli oldu?
53	Nicedir anlara varmaḳ ki ẕevḳlerin daḫi bulmaḳ Nice feyże varır sālik ki kimdir ḫamra’-ı nūşān	Onlara ulaşmak ve zevklerini bulmak nasıldır? Sâlik feyze nasıl varır? Şarabı nûş eden kimdir?
54	Nedir īmān-ı taḥḳīḳi nedir taḳlīd ü istidlāl Merātibleri hem nedir ki gelsün cümlesi furḳān	Nedir hakiki iman? Taklit ve delil ile anlamak nedir? Hem mertebeleri nedir? İyi ile kötü ve doğru ile yanlış arasındaki farkı gösteren her şey gelsin.
55	Ki mürşid ḥaḳīḳat ne anıñ evṣāfı hem ne imiş Nedir ehl-i rüsūm vaṣfı idelim cümlesin tibyān	Gerçek mürşit kimdir? Hem onun vasıfları nedir? Usûl

[8] Necm 53/9: İki yay aralığı kadar.

		ehlinin durumu nedir? Hepsini açıkça anlatalım.
56	Nedir ehl-i ḍalāl ḥāli muḍil kimdir beyān olsun Ki ehl-i ḥaḳḳ ‘ayān gelsün ki telbīs itmesün şeyṭān	Dalâlete düşen kimdir ve dalâlet ehlinin hâli nedir? Açıklansın. Doğruluk ehli belli olsun ki şeytan hile yapmasın.
57	Nedir ol ḳıṭā‘-ı ṭarīḳ olanlar aḥvali ẓāhir Ẓuhūr itsün ḳamuya ol bilinsün daḫi merdūdān	O yolu kat edenlerin hâli açıkça nedir? Herkese zuhûr etsin ve o kovulmuş kişi bilinsin.
58	Nedir maḳāmat-ı tevḥīd nedir müşāhed-i taḥḳīḳ Nice ehl-i şühūd cānā varmış nicedir fetḥān	Tevhid makâmları ve hakîkati görmek nedir? Ey cân! Nice şahit ehli gelmiştir, fetih nasıldır?
59	Nice esrār-ı ḥaḳḳānī ẓuhūr ider nedir miftāḥ O ẕāt-ı ġaybı muṭlaḳdan nice fetḥ ider ol Yezdān	Pek çok hakîki esrârı ortaya çıkaran anahtar nedir? O Allah, mutlak bilinmeyen zâttan nice [sırlar] açar.
60	Daḫi fırḳa-i nāciyye ‘aceb kimler bilen olsun Daḫi ol fırḳa-i nīrān beyān olsun bilüp yārān	Acaba Nâciye [Müslüman] fırkası kimlerdir? Bilinsin. O cehennem fırkası da açıklansın. Dostlar [hepsini] bilsin.
61	Ba‘ż-ı āyāt u ḥadīs̱ler lisān-ı ehl-i taḥḳīḳle Birāz sözler söylensün hem ki ẕevḳ alsun bugün iḫvān	Bazı âyet ve hadisler, hakikat ehlinin lisanıyla söylensin, hem de ihvân bugün [bu sözlerle] biraz zevk alsın.
62	Çü maṭlūb itdi ol meclisde ol iḫvān işit cānā O meclis rūḥunuñ sırrı icābet eyledi ey cān	Ey cân! O meclis ruhunun sırrı kabul edildi. Çünkü ihvân o mecliste bunu talep etti.
63	O nūr-ı rūḥanī meclis ki rūḥ-ı Ḥaḳ muḳaddesmiş Ki virdi sırrıma ḳuvvet anıñla eyledim tibyān	O rûhânî nûrlu meclis ki Hakk’ın rûhu mukaddesmiş. Çünkü sırrıma kuvvet verdi ve onunla açıkladım.
64	Ki elvāḥ-ı ṣaḥā’ifde yazıldı nice taḥḳīḳler Gelür cümle-i ‘uşşāḳa nice eẕvāḳ u ẕā’iḳān	Nice tahkîk, sayfaların levhasında yazıldı ki bütün âşıklara bundan nice lezzet ve tatlar gelir.
65	Oḳuyan sālik bī-şek bilür meslek nedir ādāb Nedir taḥḳīḳ nedir taḳlīd nedir ol ehl-i taḥḳīḳān	Okuyan sâlik şüphesiz ki meslek nedir, âdab nedir, tahkîk nedir, taklîd nedir, o hakîkat ehli nedir diye bilir.
66	Olur ‘ayān meṭālibler nedir ol Ḥażret-i dilber Görinür gözlere bī-şekk olur hem cümleye bürhān	O hazret-i dilber nedir? Şüphesiz gözlere görünür hem de herkese delil olur. Bütün istenen şeyler açığa çıkar.
67	Nice şeyṭān-ı merdūdlar yanarlar itmegil şebden Ki ol meṣābiḥ-i ḥaḳdır şeyṭān cümle mercūmān	Pek çok kovulmuş şeytan geceden yanar. Etme! [O doğru

			yoldan ayrılma.] Ki o [yol] doğruluk çırağıdır. Bütün şeytanlar ise taşlanmıştır.
	68	İder Ḥaḳ anları ta‘ẕīb ḳalur cehnemde hem anlar Çıḳamazlar bugün nārdan iḥāṭa eylemiş nīrān	Allah onlara azap eder ve onlar cehennemde kalır. Bugün ateşten çıkamazlar, cehennem onları kuşatmıştır.
6	69	Zirā Ḥaḳ anları ṭutmuş yed-i ḳahhār ile maḳhūr İdüpdür cümlesin maṭrūd ki olmuş cümle kāfirān	Çünkü Allah onları kahredici eliyle tutup, gazabına uğratmıştır. Hepsini kovmuştur ki onların hepsi kâfir olmuştur.
	70	Nedir ādem daḫi sırrı Muḥammed nūrını görmez Ki zīrā secde itmezler görünsün anlara Yezdān	İnsan ve onun sırrı nedir? Allah onlara görünsün. Çünkü onlar Muhammed nûrunu görmez, secde etmezler.
	71	Oḳunsa anlara esrār-ı ādem cümlesi bī-ḫoş Olurlar cümlesi ma‘dūm ki nūr-ı ẕāt ider maḥvān	Onlara insanın sırları okunsa hiçbiri hoşnut olmaz. O zatın nûru hepsini perişan eder, hepsi yok olur.
	72	Velākin nūr-ı Aḥmedle münevver olmuş ol erler Muḳaddes mürşidiñ vechin görüpdür ol güzel yārān	Fakat o güzel dostlar mukaddes mürşidin yüzünü görmüştür. O erler Ahmed’in nûruyla aydınlanmıştır.
	73	Ki gözleri nūr-ı Ḥaḳdır daḫi āẕānları Ḥaḳdır Daḫi öñlerinde Ḥaḳdır Ḥaḳ olmuş ḫulḳları merdān	Gözleri ve kulakları Hakk’ın nûrudur. Önlerinde de Hak vardır. O mertlerin tabiatları hep Hak olmuştur.
	74	Daḫi şemā’il ü īmānları hem daḫi Ḥaḳḳ olmuş Daḫi fevḳ daḫi taḥtında göründi anlara cānān	Ahlâkları ve imânları da Hak olmuştur. Sevgili onlara yukardan ve tahtından görünmüştür.
	75	Olardır maẓhar-ı dilber olardır cümleye perver Ki ṣaldı pertev-i ruḫsārları maḥv oldı ‘āşıḳān	Dilberin mazharı onlardır. Herkese perver olan onlardır. Yanaklarının parıltısını salınca bütün âşıklar mahv olmuştur.
	76	Görenler zülfleriñ anlar fedā itmiş nice cānlar Ki her bir tel zalifinde aṣıldı nice manṣūrān	[Sevgilinin] zülüflerini gören âşıklar, nice canlar fedâ ettiler. Ki saçlarının her bir teline gâlip olan âşıklar asılmıştır.
	77	Ki ol ruḫsārlarıñ ḫālin muḳaddes çünki görmüşler Ene’l-Ḥaḳ na‘rasın urmuş olardır cümle mecnūnān	Mecnûn onlardır ki “Ben Hakkım” diye bağırmışlardır. Çünkü [sevgilinin] o yanaklarının benini kutsal görmüşlerdir.
	78	O fettān gözleriñ cānān baḳınca anlara yek-dem Aradan ḳalḳdılar anlar degildir illa maḥbūbān	Ey sevgili, o fettan gözlerin bir an âşıklara bakınca, âşıklar aradan kalktılar. [Artık] onlar

			sevgiliden başkası değildir.
	79	Ol ayrular ki cem‘ olmuş ikisi bir yere gelmiş Virürler esrar-ı cem‘ü’l-cem‘den dersi güzel ḳosan	O ayrılar ki toplanıp ikisi bir yere gelmiştir. Dersi güzel koysan Cem’in Cem’i esrârlarını verirler.
	80	Oḳundu sūre-i İḫlāṣ ki ḳadlerine ol maḫlāṣ هوالله احد[9] sırrın görenler maẓhar-ı Ḳurān	İhlâs Sûresi okundu ki o boylarına bir mahlastır. “O Allah birdir” sırrını görenler Kurân’ın mazharıdır.
	81	Ki ya‘ni قاب قوسين[10] sırları peydā görür ‘uşşāḳ Daḫi ol ders او ادنى[11] ki ḳaşlar arada ḫaṭān	Yani âşıklar “İki yay aralığı kadar” sırlarını açıkta görür. Hem o ders “Daha yakın”dır ki kaşlar arada hatadır.
	82	O müjgān bir belā ṣalmış nice ırmaḥ ile urmuş Aradan küfr ü īmānlar giderdi ḳaldı hem cānān	O kirpikler bir belâ salarak pek çok ayrılıkla vurmuştur. Aradaki küfür ve imânları gidererek sadece sevgili kalmıştır.
	83	Oḳunsa muṣḥaf-ı ādem bilinse sırları her-dem Ki olmuş vech-i Ḥaḳ bil sen ki فاسجدوا[12] dimiş Ḳurān	Âdem mushafı [Kurân] okunsa, sırları her an bilinse; Kurân “Secde edin” demiş, [o Kurân] Hakk’ın yüzü olmuştur. Bunu bilesin.
	84	Görünse vech-i ol dilber hüveydā olsa ol sırlar Çıḳar esrār-ı güftār en-nūr-ı ẕevḳ-i dilberān	O dilberin yüzü görünse ve o sırlar âşikâr olsa, dilberin manevi hazzının aydınlığıyla söz sırları ortaya çıkar.
	85	Olardır maẓhar-ı diyār olara ‘arż olur dīdār Olar ehlullāhıñ ḳadrin bilürler kim dürür cānān	Onlar; Hakk’ın makâmına erip didarını görenler, ehlullahın ve dostların kıymetini bilenlerdir.
	86	Ḫudāyā cümlemiz bāb-ı niyāzda ṭurmuşuz ‘āciz Elimizden ṭut ey Rabbim olalım raḥmete ġarḳān	Ey Allah’ım, hepimiz niyâz kapında âciz olarak durmuşuz. Ey Rabb’im elimizden tut da rahmetine gark olalım.
	87	Naẓar-ı evliyādan sen ṣaḳın bizleri dūr itme O dergāh-ı muḳaddes ḳalblerinde vir bize bir hān	Sakın sen bizleri evliyâ nazarından uzaklaştırma. O kutsal kalplerin dergâhında bize de bir han ver.
7	88	Ki gelsün mişkat-ı Aḥmedden ol nūr-ı eḥad cānā Olalım cümlemiz maḥvān bilinsün sırr-ı Maḥmūdān	Ey sevgili, o vahdetin nûru Ahmed’in meşâlesinden gelsin; Mahmud’un sırrı bilinsin, hepimiz mahvolalım.
	89	Hüve’l-evvel hüve’l-āḫir hüve’l- ẓāhir hüve’l-bāṭın	Evvel O’dur, âhir O’dur, zâhir

[9] İhlâs 112/1: O Allah birdir.
[10] Necm 53/9: İki yay aralığı kadar.
[11] Necm 53/9: Daha yakın.
[12] Necm 53/62: Secde edin.

Hem hüviyet-i muṭlaḳ ki cümle ḳalalım her ān

O'dur, bâtın O'dur. Bütün mutlak gerçek O'dur ki her an hepimiz kalalım.

90 Hezārān ṣalavātlar hem selāmlar olsun ey cānā
O kim من رآنی[13] ye maẓhar olupdur sırr hem Yezdān

Ey sevgili, sana binlerce salavât ve selâmlar olsun. O "Kim beni görürse" ve Allah'ın sırrına mazhar olmuştur.

91 Daḫi ol baḥr-ı vaḥdete ṭalanlar cümle ol iḫvān
Görüşdür cümlesin her-dem ki ol bir cümle bir cānān

O birlik denizine dalan ihvânın hepsini her an görüştür ki onların hepsi [aslında] bir tek sevgilidir.

Ṭarīḳ-i melāmiyye-i 'āliye 'ayn-ı ḥaḳīḳatdir. Aña müntesib olan ẕevāt-ı 'aẓām ḳaddesallāhu esrār hem ḥażerātınıñ gerek aḳsām u gerek meşārib-i 'ālīleri vü gerek netā'ic-i sülūkleri vü gerek maḥcūbīn olan aṣḥāb-ı ḳīl u ḳāliñ ü ekṡer zühhādıñ 'adem idrākleriniñ sebebi vü ol ṭā'ife-i 'āliyeye cebren nisbet itdikleri cehllerinden olup anları redd-i mebāḥiṣleri vü ṭarīḳ-i melāmiyye ḫāṣṣaten meşreb-i Muḥammedī olan bir ẕāt-ı kāmil ü ekmelden telḳīn-i ḫāṣṣ ile aḫẕ olunup ḳīl u ḳāl ile fehm olunamadığı beyānından 'ibāret ebyāt-ı şerīfedir.

Yüce Melâmiye yolu hakîkatin kendisidir. Ona intisâbeden yüce kişilerin, Allah onların sırlarını mukaddes ve mübârek eylesin, gerek bölümleri, gerek yüce meşrepleri, gerek sülûklarının neticeleri, gerek gizli olan dedikodu ashâbının, daha ziyâde zâhitlerin yokluk idrâklerinin sebebi ve o yüce yola zorla nisbet etmeleri cehâletten dolayıdır. Onları bahislerinin reddi ve Melâmiye yolu, özellikle Muhammed meşrepli olan en mükemmel zâttan özel telkinle kabul edip dedikoduyla anlaşılmadığı beyânından ibâret olan kutsal beyitlerdir.

92 Bugün ders-i melāmetden sebaḳ almış nice merdān
Birisi mübtedī bil sen bir evsaṭ olan 'irfān

Bugün nice mert kişi melâmet dersinden ders almıştır. Birisi ise ortada olan bir irfâna yeni başlamıştır, bil.

93 Daḫi meziyetler vardır ol dersden sırrı almışlar
Ḫulāṣā üç ḳısm olmaḳ o derse cān atan irfān

O dersten sır almışlar için meziyetler de vardır. Özetle o derse can atanlar için irfân üç kısım olmaktır.

94 Bidāyet ehli gördiler ṭulū' itmiş rubūbīyyet
Bugün maṭlā'-ı ef'ālden olupdur cümlesi sekrān

Bidâyet ehli rubûbîyetin [Allah'a mensubiyetin] doğuşunu gördüler. Bugün, onların hepsi amellerinin doğuşundan sarhoş olmuştur.

95 Nice naḳş u nuḳuşlardan ḥarekātdan sekenātdan
Aluplar ders-i ef'āli göründi anlara ānān

Nice nakış ve işlemelerden, hareket ve duruşlardan amel dersi alırlar. Onlara bunlar göründü.

96 Bugün nuṭḳ itseler anlar yaḳarlar nār-ı tevḥīdle
İżāfet şirketi yek-dem bilemez bunları nādān

Bugün onlar konuşsalar, ortaklık bağıyla bir anda tevhid ateşini

[13] Beni görürse.

		yakarlar. Câhil olan kişi bunları bilemez.
97	Nice zāhidleri sen bil ki ol şirk ü cehlinden Didiler nelere cebrī bilemez anları dūn-ān	Sen nice zâhidleri bil ki o şirk ve cehâletlerinden nelere cebrî dediler. Aşağılık kimseler onları bilemez.
98	Oḳurlar خلقكم[14] dersin bulurlar vaḥdetiñ vechin Görürler nūr-ı āṡārıñ olurlar sırr bil cānān	[Onlar] “Sizi yarattı” dersini okurlar ve vahdetin vechini bulurlar. Ey cân! Bil ki onlar eserlerin nûrunu görürler ve sır olurlar.
99	Nedir cebriyye bildin mi anıñ şirki neden gelmiş Anı ẕenb-i vücūd dirmiş o pislere bugün ḫırrān	Cebriye nedir, onun şirki neden gelmiştir, bilir misin? O pislere bugün itâat edenlere günahkâr vücut denmiştir.
100	Muvaḥḥidler münezzehdir bugün ẕenb-i vücūddan bil Göremez ġayrıyı aṣlā bunı ṭut sen daḫi bürhān	Bugün Allah’ın birliğine inananlar, günahkârlardan uzaktır. [Allah’ın birliğine inananlar] Allah’tan başkasını aslâ göremezler. Bunu delil olarak tut.
8 101	Bu dersi ḳīl u ḳāl ṣanma daḫi ‘ilm-i kelām ṭanma Daḫi Aristaṭalesden alamaz kimse hiç dermān	Bu dersi ne dedikodu san ne de kelâm ilmi diye şaşır. Hiç kimse, Aristotales’ten bile [bu dersten aldığı gibi] dermân alamaz.
102	Nice bol yengliler gördüm daḫi ol ḳaba başlar hem Çalışdı sırr-ı tevḥīdden eṡerle işleri sīmān	Pek çok sûretler hem de kaba başlar gördüm. Tevhît sırrından eserle işleri gümüş gibi çalıştı.
103	Bugün cām-ı Cem Ḥaydarı nūş iden ḳamu erler Sülūk-ı Aḥmedīyle buldılar rāhı bugün yārān	Bugün Haydar’ın kadehini içen o bütün erler, Ahmed’in sülûkuyla doğru yolu buldular.
104	İşit oġlum daḫi kāmil ne cebrīdir ne ḳadrīdir Kelām-ı ḳadri hem cebrī velev dirse saña yārān	Ey oğlum, sözümü işit! Dostlar sana Cebrî ya da Kaderî sözü söylemiş olsa da [aldırma. Çünkü] kâmil insan ne Cebrî ne de Kaderî’dir.
105	Bugün cennet-i ef‘āle gidüp aldılar hem leẕẕāt Yarınıñ cenneti neyler görünse anlara cānān	Bugün amellerin cennetine gidip pek çok lezzet aldılar. Sevgili onlara bir görünse yarının cennetini önemsemezler.
106	Daḫi nisbet mecāzīden muḳaddes oldılar anlar Ḥaḳīḳat nisbetiñ bulmuş bunuñla cümle hem yārān	Aynı zamanda onlar mecâzî olan nisbetten daha mukaddes oldular. Bununla beraber bütün dostlar hakîkat nisbetini bulmuş oldu.

[14] Birden fazla âyette geçmektedir: Sizi yarattı.

107	Ṣaḳın anlarla güftārıñ işitsen daḫi hem görseñ Ḳıyās cāhillere ḳılma ki anlar oldı dānāyān	Onların sözlerini işitsen ya da onları görsen dahi sakın cahillerle kıyaslama. Çünkü onlar artık bilgili oldular.
108	Bugün hem şehr-i vaḥdetde bulunan ṭā'ife ḳadriñ Ne dillerle idem vaṣfıñ ki 'āciz olmuş 'ārifān	Bugün vahdet şehrinde bulunan o topluluğun değerini hangi dillerle vasf edeyim ki? O ârifler âciz olmuştur.
109	Anıñçün sözümi kesdim diyemem iḫvānıñ vaṣfın Bidāyet ne nihāyet ne ṭarīḳa girmedi Raḥmān	Onun için sözümü kestim, o ihvânın vasfını yapamam. Başlangıç ve nihâyet nedir? [O] Rahmân hiçbir yola gitmedi.
110	İşit ehl-i vaṣaṭ vaṣfıñ birāz sözler idem faṣlıñ İdemem vallāhi şerḥiñ anı vaṣf eyleyen Yezdān	Vasat ehlinin hâlini işit, bu bölümden biraz bahsedeyim. Allah hakkı için onun açıklamasını ben yapamam. Onu târif eden Allah'tır.
111	Bugün ehl-i ṣıfāt anlar şükr olsun nice cānlar Alup dersi melāmetden nice sırr-ı ṣıfāt iḫvān	İhvân, melâmet dersinden pek çok sıfatın sırrını alıp, bugün sıfat ehli olmuştur. Nice cânlara şükürler olsun.
112	Bugün çıḳdılar evṣāfdan daḫi nisbet mecāzīden O sırr-ı ṣıfatı anlar bulardır mevṣūfı ṭannan	Bugün mecaz nisbetinden ve vasıflarından ayrıldılar. O sıfatın sırrını bulanlar kendilerini tannân diye vasıflandıranlardır.
113	Ki seb'a ṣıfatıñ bunlar Ḥaḳḳa hem nisbetin virmiş Bugün لا موصوف الاهو[15] dersinde olar yanan	Bunlar yedi sıfatın nisbetini Hakk'a vermiştir. Bugün "O hiçbir şeyle vasıflanamaz" dersinde yanan onlardır.
114	Tecellī eyledikçe bil tecellī-i ṣıfātullāh Görürler şübhe yoḳ yek-dem o vech-i pākda hem yārān	Allah'ın sıfatlarının tecellisi, o temiz yüzde tecelli eyledikçe tek bir an bile olsa dostlar şüphesiz görürler. Bunu bil.
115	Bunlar telḳīn-i Aḥmedden alupdur cümlesi dersin Muḳaddes mürşidiñ vechin görüpdür sen de hem inan	Bunların hepsi Ahmed'in öğrettiği dersi almış, o mukaddes mürşidin yüzünü görmüştür. [Buna] sen de inan.
116	Ṣaḳın mürşidleriñ ṣanma ḳil ü ḳāl hem ḫayāl ṭanma Nüzūl itmiş Ḫudādan bil böyledür raḥmet-i yārān	Sakın ola mürşidlerini dedikodu sanıp, hayâl zannetme! [O mürşitler] Allah'tan nüzûl etmiştir. Bilesin ki sevgilinin rahmeti böyledir.
117	Bugün ol mürşidi bil sen ki vaṣfından 'āciz olmuş Diyemem ẕerresin ḥāşā ki vaṣfın didi hem Ḳurān	Bugün o mürşidi hâlinden âciz olmuş bil. [Onun] zerresini bile asla söyleyemem. Onun vasfını

[15] O hiçbirşeyle vasıflanamaz.

Kurân anlattı.

118 İşit nuṭḳ-ı Muḥammedden daḫi ol dürr-i cevherden
Ki insān hem daḫi Ḳurān dimişdir aña tev-‘emān

Bunu o değerli inci olan Muhammed’in sözünden işit. Hem insan hem de Kurân ona “İkizler” demiştir.

119 Daḫi ol Ḥaydar-ı Kerrār işitdin mi ne dir ol yār
Ḥaḳīḳat ehline dirmiş işit cānā انا القرآن[16]

Ey cân! Haydar-ı Kerrâr’ın, o yârın ne dediğini işittin mi? Hakîkat ehline “Ben Kurân’ım” dermiş.

9 **Ḳāle Allahu Te‘ālā سنريهم آياتنا فى الآفاق و فى انفسهم حتى يتبين لهم انه الحق[17] bu āyet-i kerīmeniñ sırrına mıṣdaḳ u maẓhar olduḳları ṭā’ife-i melāmiyyeniñ beyānı baḥs̱idir.**

Allahu Teâlâ buyurdu: “Biz onlara, ufuklarda ve kendi canlarında âyetlerimizi göstereceğiz ki onun [Kurân’ın] gerçek olduğu onlara iyice belli olsun” bu âyet-i kerîmenin sırrına ölçüt ve mazhar olan Melâmiye tâifesini anlatan bahistir.

120 Oḳu cānā gice gündüz mufaṣṣal anlarıñ sırrın
سنرى[18] āyeti virmiş niceye cümle hem bürhān

Ey sevgili, gece gündüz onların tafsilatlı sırrını oku. Birçoğuna “Göstereceğiz” âyeti delil olmuştur.

121 Oḳundı āyet-i āfāḳ mufaṣṣal sırr hem enfüs
Hüve’l-ḥaḳ u hüve’l-muṭlaḳ zihī ol a‘lā-yı insān

Ufukların âyeti ve ruhların tafsilatlı sırrı okundu! Ne hoş o en yüce insana ki gerçek odur, mutlak odur.

122 Ṣaḳın oḳın ıraḳ ṣalma uzaḳda ṣanma hem ṭanma
Zahidān sözine ḳanma bu bir sırdır bilür yārān

Okunu uzağa atmaktan kaçın. [Onu] uzakta sanma ve şaşırma. Zâhidlerin sözüne kanma, bu sırrı bütün dostlar bilir.

123 Ṣıfāyetün olan iḫvān ṣıfāt-ı cennete girmiş
Şarāb-ı ḫamrā’-ı vechiñ bulardır dā’imā nūşān

Kendisini [günahlardan] arındıran ihvân cennet sıfatlarına girmiştir. Senin yüzünün kırmızı şarabını daima içenler bunlardır.

124 Bular mir’āt oluplardır cemāl-i yār buluplardır
Ṣıfātullāh bugün nūrun bulardır ehl hem dīdān

Bunlar ayna olup sevgilinin cemâlini bulmuşlardır. Bugün Allah’ın sıfatlarının nûrunun sahibi hem de gözü bunlardır.

125 Bular hem ehl-i saḥḳ olmuş ḥużūr-ı ḥażrete varmış
Olar hem nūr-ı vaḥdetde yaḳamaz ānı hem nīrān

Bu kişiler sahk ehli olmuş, sevgilinin huzuruna varmışlardır. Onlar vahdetin nurundadırlar, [artık] onları ateş yakamaz.

Ḳāle Allahu Te‘ālā ليس كمثله شئ وهو السميع البصير[19] ḳavl-i şerīfinde ancaḳ Semī‘ Baṣīr isimleriniñ Ḥaḳḳa

Allahu Teâlâ buyurdu: “Onun benzeri gibi bir şey yoktur. O,

[16] Ben Kuran’ım.
[17] Fussilet 41/53: Biz onlara, ufuklarda ve kendi canlarında âyetlerimizi göstereceğiz ki onun [Kurân’ın] gerçek olduğu onlara iyice belli olsun.
[18] Fussilet 41/53: Göstereceğiz.

	ḥaşrolunması vu maḳām-ı tevḥīd-i ṣıfāt sırrına maẓhar olan Melāmiyye-i meşreb-i ʻālīlerini şerḥ ü beyān mebḥas̱ıdır.	**öyle işiten, öyle görendir” kutsal sözünde ancak Semî ve Basâr isimlerinin Hakk’a mahsus olması ve tevhîd-i sıfât makâmının sırrına mazhar olan yüce meşrepli Melâmîleri şerh ve anlatan bahistir.**
126	Olar ḥaḳḳında hem geldi oḳu hüve’s-semīʻ dersin Hüve’l-başīr daḫi bilsin zihī ol ʻālem-i Raḥmān	İşiten O’dur dersini oku ve gören O’dur dersini de bil. [Bu iki ders] onlar hakkında geldi. Ne hoş o âlemlerin Rahmân’ına!
127	Bular ehl-i fenā olmuş fenānıñ ḳadrini bilmiş Yed-i pāk-i Muḥammedden olara virdi hem bürḳan	Bunlar fenâ ehli olmuş ve fenânın değerini bilmiştir. [Allah] Muhammed’in pâk elinden onlara beyaz tenli adam verdi.
128	Zāhidler bunları bilmez daḫi hem yüzlerin görmez Görinen anlara ẓıldır böyle bildi ẕevi’l-iḥsān	Zâhidler bunları hem bilmez, hem de yüzlerini görmezler. Onlara görünen gölgedir, ihsan sahipleri böyle bildi.
129	Anıñçün ṭaşları atmış bulamaz kendine batmış Daḫi ol ḳaʻr-ı dūzaḫda yanar ol ṭā’ife ḫüsrān	Onun için taş atmışlardır. Bu taşları bulamazlar. [Çünkü] kendilerine batmıştır. O tâife cehennemin dibinde hüsrân içinde yanar.
130	Nicesin gördiler āfāḳ olupdur cümlesi berbād Ṭutup ol anları Ḳahhār ki anlar itdiler bühtān	Nicesi ufukları gördü ve cümlesi berbat oldu. Kahredici Allah hepsini tuttu. Çünkü onlar yalan söylediler.
131	Oḳu sen ان تولوا[20] hem ve قل hem حسبی الله[21] di Saña kāfī didi Ḥaḳ bil ṣaḳın sen olma ṭā’ifān	Sen “Eğer yüz çevirirseniz” hem de “Allah bana yeter” de. Allah: “Bu dediklerin sana yeterli, sakın sen o cehennem tâifesinden olma!” dedi.
	Ṭā’ife-i Melāmiyyeniñ ẕikrleri ism-i aʻẓam u ẕikr-i vücūd oldıġı vu hiç bir ān ḫālī olmayup ولابيع عن ذكرالله رجال لاتلهيهم تجارة[22] ḳavl-i şerīfiniñ mıṣdaḳ ricāli olup iḫlāṣa nā’il olduḳları vu şeyṭān aleyhü’l-laʻne añları iḫlālden ümīd kesdigi ṣabāḥat-ı ʻālī ẕikr ü beyānıdır.	**Melâmiye tâifesinin zikirlerinin en büyük isimler ve vücûd zikri olduğu ve hiçbir an hâlî olmayıp “Onlar, o kullardır ki ne ticâret ne alış-veriş onları Allah’ın zikrinden alıkoyar” kutsal sözünün ölçüt ricâli olup ihlâsa erdikleri ve şeytanın, lânet onun üzerine olsun, onları yoldan çıkarmaktan ümidini kesdiği yüce güzelliğin zikir ve beyânıdır.**

[19] Şûrâ 42/11**:** Onun benzeri gibi bir şey yoktur. O, öyle işiten, öyle görendir.
[20] Birden fazla âyette geçmektedir: Eğer yüz çevirirseniz.
[21] Zümer 39/38: De ki: Allah bana yeter.
[22] Nûr 24/37: Onlar, o kullardır ki ne ticâret ne alış-veriş onları Allah’ın zikrinden alıkoyar.

10

132	Velākin bir sözüm ḳalmış işit cānā diyem bil sen Ki anlar ẕikr iderler mi ki ẕikrin görmedi insān	Ey cân! Velâkin bir sözüm kaldı, bunu diyeyim de işit ve bil. Onlar zikrederler mi? İnsanlar onların zikrini hiç görmediler.
133	Ki anlar her nefesde bil iderler ẕikr ism-i a‘ẓam Daḫi ẕikr-i vücūd olmuş vücūdlarına hem ḥūrān	Bil ki onlar her nefeste en büyük isimleri zikrederler. Hûriler vücutlarına vücut zikri olmuştur.
134	Göremez ẕikrini emlāk nice insān daḫi eflāk Şaşırdı şeyṭān-ı mel‘ūn idemez anları iẕ‘ān	Nice mülkler, nice insan ve de felekler onların zikrini göremez. Lânetlenmiş şeytan onlara boyun eğdiremeyince şaşırdı.
135	Didi Ḳurān ricāl vardur oḳu لاتلهيهم[23] añla Ticāretler vehm-i bey‘ler viremez anlara noḳṣān	Kurân-ı Kerîm “Mevki sahibi kimseler vardır” dedi. “Alıkoyamaz” [âyetini] oku ve anla. Ticâret ve satış tereddütü olanlara bir eksiklik veremez.
136	Anıñçün kāmilān dirmiş daḫi ol iḫlāṣı bilmiş Nedir iḫlāṣ buyurmuşlar ḳulağıñ ṭut işit cānān	Onun için ihlâsı bilen kâmil bir kişiye “İhlâs nedir?” diye sormuşlar. Ey sevgili, kulağını aç ve dinle.
137	Odur iḫlāṣ ki melekler yazamaz zīra bilmezler Daḫi şeyṭān yazamazmış zirā görmez böyle insān	İhlâs odur ki melekler onu yazamaz, çünkü bilmezler. Şeytan dahi yazamaz, çünkü böyle insan görmez.
138	Oḳu ḥūr u maḳṣūrāt daḫi şānlarını bil sen[24] Nice fenāfillāhda bulur mı anları şeyṭān	Hûri ve güzelleri oku da onların şanlarını bil. Şeytan onları fenâfillahta bulur mu?
139	Nedir ins ü nedir şeyṭān u bil ki mā-sivā cümle Göremez anları hem de bilemez daḫi hem ġayrān	İnsan ve şeytan nedir? Bil ki hepsi dünya ile ilgili şeylerdir. Başkası bunları ne görür ne de bilir.
140	Bu bir sırr-ı melāmetdir Ḫudādan ġayrı hem bilmez Ki anlar ḥarem-i ‘izzetde olmuş cümle maḥbūbān	Bu bir melâmet sırrıdır. [Bu sırrı] Allah’tan başkası bilmez. Onların hepsi izzet hareminde sevgili olmuşlardır.
141	Ve gerçi saña baḳarlar nice söz daḫi söylerler Velākin anlarıñ sırrı daḫi hem yüzleri Raḥmān	Gerçi sana bakarlar ve söz bile söylerler. Velâkin onların hem sırrı hem de yüzleri Rahmân’dır.
142	Görünmez izleri bil sen oḳunmaz sırları añla Bilürmiş anları Allāh bilemez anları dūn-ān	Bilesin ve anlayasın ki onların izleri görünmez, sırları okunmaz. Allah onları bilir, aşağılık kimse ise bilemez.
143	Görinür ṣūretā anlar ki āḫir ṣafda görmüşler	Görünüşte onlar son saftadırlar,

[23] Nûr 24/37: Alıkoyamaz.
[24] Bu mısrada vezin problemi vardır.

		Meger miḥrābdadır anlar olardır bil sen imāmān	halbuki mihraptadırlar. Bilesin ki (gerçek) imam onlardır.
	144	Anıñçün ẓāhiren anlar fuḳarā olmuş ol cānlar Nicesi şekl-i ʻavāmda olupdur cümle mestūrān	Onun için o canlar görünüşte yoksul olmuştur. Çoğu kendisini halk şeklinde [halktan biri gibi] gizlemiştir.
	145	Bugün şehr-i melāmet baḳçasından bir gül-i raʻnā Götürdüm vaṣfların añla yeter saña bu bir reyhān	Bugün melâmet şehrinin bahçesinden güzel bir gül götürdüm. Bu tek reyhan sana yeter, vasıflarını sen anla.
	146	Daḫi bir ṭā'ife vardır ki anlara daḫi cāndır Olupdur cümle ẕātiyyūn didiler bunlara ʻaynān	Bir grup daha vardır ki onlara bile candır. Hepsi zâtla ilgili olmuştur, bunlara "[Zâtın] aynısıdır" dediler.
	147	Vücūdların fenā itmiş vücūd-ı Ḥaḳḳa hem gitmiş Arada ḳalmamış illā olardır vech-i bi'l-iḥsān	Vücutlarını fenâ ederek Hakk'ın vücuduna gitmişlerdir. Arada kalmamıştırlar, meğer iyiliğin yüzü onlardır.
		Ḳāle Allāhu Teʻālā كل من عليها فان ويبقى وجه ربك[25] ḳavl-i şerīfiniñ sırrına ṣūret maẓharın beyānı vu maẓhar olan ẕevātıñ evṣāf u aḥvāli baḥṣidir.	**Allahu Teâlâ buyurdu: "Yeryüzünde bulunan her şey fânidir. Rabb'inin yüzü bâkidir" kutsal sözünün sırrına sûret olan mazharın beyânı ve mazhar olan kişilerin sıfatları ile hâllerinin bahsidir.**
	148	Fenāfi'ẕ-ẕāt idüplerdir fenā-ender-fenā dersiñ Sülūkla bildiler anlar ki كل من عليها فان[26]	Fenâdan fenâ dersinde kendi kendilerini yok ettiler. Onlar "Yeryüzünde bulunan her şey fânidir" [âyetini] sülûkla öğrendiler.
11	149	Daḫi maḥv oldılar anlar seviy hem görmedi cānlar Arada ḳalḳdı hem anlar göremez anları ezmān	Aynı zamanda onlar mahv oldular, canları düzlük görmedi. Hem onlar aradan kalktılar, [artık] onları zaman göremez.
	150	O sırr-ı maẓhar-ı Ḥaydar içirdi anlara cāmıñ Olupdur cümlesi bī-ḫūş o cānlardır bugün ḥayrān	O Haydar'ın mazharının sırrı, onlara kadehinden içirdi. [O kadehten içenlerin] hepsi şaşkına döndü. O canların hepsi bugün hayrandırlar.
	151	Zihī ol sāḳi-i iḫvān niceyi itdi ser-ḫoşān Şarāb-ı lā-yezālīden olurlar cümle Ḥaydarān	Ne hoş o ihvânın sâkisine ki pek çok kişiyi kendinden geçirdi. Bitmeyen şaraptan hepsi Haydar gibi olurlar.
	152	İlāhī cümleyi itme cemāl-i sırr-ı Ḥaydardan Ve sırr-ı ehl-i beytden hem bu faḳīri daḫi dūrān	Ey Allah'ım! Haydar'ın sırrının cemâlinden kimseyi mahrûm

[25] Rahmân 55/26-27: Yeryüzünde bulunan her şey fânidir. Rabb'inin yüzü bâkidir.
[26] Rahmân 55/26: Yeryüzünde bulunan her şey fânidir.

		etme ve Peygamber'in akrabalarının sırrından bu fakiri uzaklaştırma.
153	Alanlar bu fenā dersin aradan ḳalḳdılar anlar Virür mürşid aña cāmlar olar buldı dah̲i cānān	Bu fenâ dersini alanlar aradan kalktılar. Mürşid o kişilere kadeh sununca, onlar da sevgiliyi buldular.
154	Nedir cinān işit cānā dah̲i emlāk dah̲i eflāk Ki anlar ẕevḳine cümle ḳamusı oldılar ḥayrān	Ey sevgili! Cennetler, mal ve mülkler, felekler nedir ki herkes onların zevkine kapılıp hayran oluyor?
155	Oḳu sen لا رأى عين[27] ḥadīs̱iñ sırrını añla Ki bilesiñ anıñ ḳadrin buyurmuşdur ẕevi'l-iḥsān	Sen "Hiçbir göz görmedi" hadisini okuyup sırrını anla ki ihsân sahibi: "Bu hadîsin değerini bil!" diye buyurmuştur.
156	Bu ẕātiyyūn olan erler tevḥīdlerle hem birler Ki لا موجود الا هو[28] didiler nitekim pīrān	Kendilerini zâta adamış olan erler, tevhidlerle birdirler. Nitekim pirler: "Allah'tan başka mevcut [var olan] hiç kimse yoktur" dediler.
157	İderler hem sefer ẕāta vücūdı hem mecāzīden Dah̲i ef'āl ṣıfātdan bil olardır eyleyen seyrān	Mecâzi vücutlarıyla Allah'a sefer ederler. Bil ki amellerinin durumundan dolayı bu yolculuğa çıkanlar onlardır.
158	Dah̲i ehl-i 'urūc dirler ḥaḳīḳat ehli bil sen de Ki zīrā itdiler mi'rāc maḳāmāt oldı nerd-bān	Hakikat sahiplerine "yükselen kimseler" derler. Çünkü makâmları merdiven oldu ve göğe yükseldiler. Bunu sen de bil.
159	Olupdur cümlesi vāṣıl nicesi sırr-ı ef'āldir Dah̲i sırr-ı ṣıfāt gelmiş nicesi bil dah̲i inān	Cümlesi [Allah'a] kavuşmuştur ve nicesi fiillerin sırrıdır. Aynı zamanda sıfatlarının sırrı gelmiştir. Nicesini bil ve inan.
	Mürşid-i kāmil yedinden mey-i vaḥdet küūsundan nūş idüp maḳāmāt-ı fenā ẕevḳinden sekrān olan 'uşşāḳa cühelānıñ mecẕūbān u mecnūnān telḳīn itdikleri ẕikr ü beyān baḥs̱idir. **Faṣl-ı fī beyān sekrān-ı ehl-i aḳīḳān**	**Kâmil bir mürşit elinden vahdet şarabının kadehini nûş edip fenâ makâmının zevkinden sarhoş olan âşıklara câhil kişilerin meczûb ve mecnûn telkin ettiklerini zikir ve beyân eden bahistir.** **Sarhoş olan akîk ehlini anlatan fasıldır.**
160	Anı kim ġarḳ idüp nūr-ı ẕatullāh oldı hem fānī Odur pervāne-i ẕāt bil didiler aña mescūdān	Onu Allah'ın nûru boğdu ve o kişi fâni oldu. Zâtın pervanesi o kişidir bil. Ona "kendisine secde

[27] Hiçbir göz görmedi.
[28] Allah'tan başka mevcût [var olan] hiç kimse yoktur.

			edilmiş ” dediler.
	161	Ḳanı bir er anıñ ḳadrin bilüp alsun daḫi varsun Sözi ḥaḳdır daḫi bilsün aña dirler ki meczūbān	Onun değerini anlayıp bilecek ve ona varacak bir er nerede? Bilsin ki onun sözü gerçketir. Ona divâne derler.
	162	Zihī ol vaḥdet-i Ḥaḳda içen ol cām-ı vaḥdetden Cünūnunı İlāhīden ki dirler aña mecnūnān	Hakkın birliğinde o vahdet kadehinden içen kişiye ne güzel! Aşkının galip gelmesi Allah’tandır; [fakat] ona çılgın derler.
	163	Ḳarındaşım işitdiñ sen ki Ḳurān bizlere virdi Nice dirler o cāhiller peyamberlere mecnūnān	Ey kardeşim, Kurân’ın bizlere verdiğini sen duydun. O cahil kişiler peygamberlere nasıl çılgın derler?
	164	Haşā peyġamberān cümle ki ‘aḳl-ı küll-i a‘ẓamdan Daḫi hem ‘ālem-i ḳudsden gelürler bilmedi dūn-ān	Hâşâ! Peygamberlerin hepsi her şeyi kavrayan üstün akıldan ve Tanrı âleminden gelirler. Aşağılık kimseler bunları bilemez.
12	165	Anıñçün veres̱e cānā bugün nice eẕāya hem Çekerler cāhil-i dūndan ki cāhil oldı Fir‘avnān	Ey cân! Cahiller Firavun [gibi] oldu. Onun için mirasçılar bugün aşağılık cahil kimselerden nice eziyet çekerler.
	167	Ḫudāyā bizleri ḳılma ıraḳ o silk-i Aḥmedden Virem meslekine cānım olam hem vechine ḳurbān	Ey Allah’ım! Bizleri Ahmed’in yolundan uzaklaştırma. Onun yoluna canımı vereyim ve vechine kurban olayım.
	168	Yiyem süfre-i Aḥmedden ḥaḳāyıḳ loḳmasın her-dem İçem şarāb-ı ‘aşḳından olam hem cümleye meydān	Ahmed’in sofrasından her an hakîkatlerin lokmasını yiyeyim, Aşk şarabından içeyim ve cümleye meydân olayım.
	169	Ṭalam baḥr-i ḥaḳāyıḳa çıḳaram dürlü cevherler Bugün ol nūr-ı ẕātında olalım her lemḥa hem ġarḳān	Hakikat denizine dalıp, çeşitli cevherler çıkarayım. Bugün o zatın nurunda parıltıya gark olayım.
	170	Be-cāh-i ḥażret-i Aḥmed ü hem de cāh-i ehl-i beyt Iraḳ itme beni rāhdan acib yā Ḥażret-i Raḥmān	Ey Allah’ım! Hz. Peygamber’in ve onun ehl-i beytinin çevresinden bizleri çok uzaklaştırma.
	171	Ḳanı bir dil ki şerḥ itsün fenā-ender-fenā sırrın Anıñçün mürşid-i Ḥaḳ hem virür cāmla anı seyrān	Nasıl bir dil fenâdan fenâ sırrını şerh etsin? Onun için Hak mürşidi onu kadeh vererek seyrân ettirir.
		Maḳāmāt-ı fenā ḳīl ü ḳāl ile aḫẕ olunmayup ancaḳ mürşid-i kāmil-i Muḥammedīden ẕevḳ ile alınacağını beyānındadır.	**Fenâ makâmlarının dedikodu ile kabul edilmeyip, ancak Muhammedî bir kâmil mürşitten zevk ile alınacağı beyânındadır.**

172 İçen ol ṣahbā-yı Ḥaḳḳı yed-i beyżā-yı Aḥmedden
Fenā-ı esrār dersinden bilir daḫi olur ẕevḳān

Ahmed'in beyaz elinden o Hak şarabını içen kişi, sırların fenâsı dersinden manevî hazza ulaşacağını dahi bilir.

173 Bi-ḥamdillāh bugün iḫvān ki meclis-i melāmetde
Yed-i beyżāsıyla sāḳī içirdi anlara ḫamrān

Şükürler olsun ki ihvan bugün melâmet meclisindedir. Sâki onlara beyaz eliyle şarap içirmektedir.

174 Anıñçün sözlerim kesdim fenāda hem dilim lāldir
Fenā ḳīl ü ḳale ṣıġmaz olurlar ẕevḳiyle ḳanan

Fenâda dilim tutulduğu için sözlerimi kestim. Fenâ dedikoduya sığmaz, onun zevkiyle hepsi kanarlar.

175 Geçen taḳrīr-i ra'nāyı idem telḫīṣ işit cānā
Biri ef'āl daḫi ṣıfāt biri de hem de sen inān

Ey cân! Geçen güzel takriri özetleyeyim, işit. Biri fiiller, biri sıfatlar, biri de sensin. Buna inan.

176 Daḫi ẕātdır biri de bil bu üç maḳāmātıñ üzre
Ki mebnīdir buña meslek fenāfillāh didi pīrān

Bu üç makamın üzerinde olan diğer bir makâm da zâtdır. Pir: "Fenâfillâh" dedi ki sülûk edilen yol buna dayanmıştır.

177 Sülūk-i Aḥmedi bilsin ki ẕāt da bil nihāyetdir
Ki ilallāh sefer sırrı iderler anla sālikān

Ahmed'in sülûkunu bilsin ki zât da [bu sülûkun] sonudur bil. Sâlikler, Allah'a doğu olan seferin sırrını onunla anlarlar

178 İden seyr-i sülūk ef'āl odur ehl-i bidāyet bil
Vasaṭ seyri ṣıfāt olmuş anıñla eyledi seyrān

Fiillerini sülûk esnasında [Allah'a verenin] henüz yolun başında olduğunu bil. Ortada ise sıfatlarını Allah'a verir.

179 İden seyr-i sülūk ẕāta nihāyet ehl-i seyr olmuş
Fenāyı ẕātda ḫatm itdi bugün seyri daḫi her ān

Zâta seyr-i sülûk edenler nihayet seyr ehli olmuştur. Allah'ın varlığı içinde yok olarak bugün ve bundan sonraki her an yolculuğu bitirmiştir.

180 Sefer ilallāh bildiñ ü ehlini daḫi bulduñ
İse meşreblerin gördüñ feẕūḳu eyyühe'l-iḫvān

Allah'a doğru olan seferi bulduysan huylarını öğrendin. Ey kardeşim! Ondan zevk al.

Sefer ilallāh maḳāmātı ki tevḥīd-i ef'āl tevḥīd-i ṣıfāt tevḥīd-i ẕāt maḳāmātından 'ibāret kelimāt-ı ḳudsiyye beyān olunduysa sefer billāh maḳāmāt-ı şerīfe ẕikr ü beyānına şürū'dur.

Allah'a doğru yapılan seyrin makâmları tevhid-i efâl, tevhid-i sıfât, tevhid-i zât makâmlarından ibâret kutsal kelimeler ile bildirilerek Allah için yapılan seferin kutsal makâmlarına zikir ve anlatımına başlamadır.

13 181 Birāz sözler işit cānā maḳām-ı seyr-i billāhdan
Ḫudā ḳılsun seni tevfīḳ olasın anı ẕā'iḳān

Ey cân! Allah için yapılan yolculuğun makâmından biraz sözler işit. Allah sana yardım etsin de ondan lezzet al.

182	Nedir nüzūl-i Rabbānī daḫi istivā’i Raḥmānī[29] Nice Ḥaḳ ṣūret-i insān olurmuş nicedir bürhān	Rabbâni nüzûl ve Rahmâni istivâ nedir? Hak, nasıl insan sûretinde olurmuş? Bu nasıl delildir?
183	İşitdiñ faḫr-i ‘ālemden o nuṭḳ-ı pür-cevāhirden Semā’-i dünyaya Rabbim nüzūl idermiş ol Raḥmān	Âlemlerin övüncünden cevherler dolu sözler işittin. O rahmân olan Rabb’im dünyanın semâsına nüzûl edermiş.
184	Giceden bir s̱ülüs̱ ḳalsa iki s̱ülüs̱i hem gidse Dimiş nüzūl ider Rabbim müşerref olur āsümān	[O Peygamber]: “Gecenin üçte biri kalıp üçte ikisi gittiğinde Rabb’im nüzûl eder, gök şereflenir” demiş.
185	Ki الرحمن على العرش استوى[30] Ḳurān didi saña Nitekim didi ās̱ārda ki ādem ṣūret-i Raḥmān	Kurân sana: “ O Rahmân arşa hâkim oldu” dedi. Nitekim “İnsan sûretindeki Rahmân eserlerdedir” dedi.
186	İdenler keşf-i esrārı maḳāmāt-ı beḳābillāh Nüzūl-i Rabbi görürler tenezzühle ider ḥayrān	Bekâbillâh makâmının sırlarını keşfedenler, Allah’ın nüzûl ettiğini görürler. Gezerek hayran olurlar.
187	Daḫi istevā-i Raḥmān daḫi hem ṣūret-i insān Ne sırlardır bilür anlar Ḫudāya virmedi noḳṣān	Hem Rahmân’ın istivâsı hem de insan sûretinin sırlarını bilirler. [Bundan ötürü] onlar Allah’a bir noksanlık veremez.
188	Ki anlar ehl-i ıṭṭılāḳ ki gözlerinde hem Ḥaḳdır Bilen Ḥaḳdır bulan Ḥaḳdır velev ki ṣūretā insān	Onlar ferahlık ehlidir ki gözlerinde Hak vardır. Görünüşte insan olsalar bile bilen de bulan da Hak’tır.
	Kibrīt-i aḥmer ü ṭılsım-ı a‘ẓam olan meşreb-i Aḥmed-i kāmil mükemmel tenzīh ü teşbīhi cem‘ idüp Ḥaḳ ile bāḳī böyle bir ẕāt-ı şerīfe nā’il olduḳda الرحمن على العرش استوى[31] ḳavl-i şerīfinde oldığı gibi bāṭın olan esrār-ı himmet-i ‘ālīleriyle keşf olunacağını ẕikr ü taṣrīḥ-i şerīf baḫşidir.	**Kibrît-i ahmer [Mürşit] ve en büyük tılsım olan kâmil Ahmed’in meşrebi, mükemmel tenzîh ve teşbîhi bir araya getirip Hak’la bâki olan böyle kutsal bir zâta erişince “O Rahmân arşa hâkim oldu” kutsal sözünde olduğu gibi bâtın olan büyük çabalarının esrârıyla keşfedileceğinin zikir ve kutsal tasrihlerinin bahsidir.**
189	Velev mürşid-i Ḥaḳdan sen nuş itseñ cām-ı beḳā hem Maḳāmāt-ı beḳāda sen görürsün ṣūret-i Raḥmān	Sen bekâ kadehini Hak mürşidinden nûş etsen bile, Rahmân’ın sûretini bekâ makâmında görürsün.
190	Olursun meşreb-i Aḥmed daḫi tenzīhle teşbīhi İdersin cem‘ bilā-şübhe böyledir ehl-i taḥḳīḳān	Ahmed meşrebli olursun, tenzîhle teşbîhi bir araya toplarsın. Hakikat ehli şüphesiz

[29] Bu mısrada vezin problemi vardır.
[30] Tâhâ 20/5: O Rahmân arşa hâkim oldu.
[31] Tâhâ 20/5: O Rahmân arşa hâkim oldu.

			böyledir.
	191	Ki her lemḥa ki gördüñ sen tecellī eylemiş Raḥmān Ma‘al-tenzīh ü bi’t-teşbīh idersün ikisin cem‘ān	Sen her bakışta Rahmân’ın tecelli eylemiş olduğunu gördün. Tenzîhle ve teşbîhle ikisini bir araya toplarsın.
	192	Daḫi hem cānımıñ cānı nice ruḫsār-ı ‘ālemde O ḫāl-i ruḫ-ı maḥbūbı nice almış bugün ḫūbān	Ey canımın canı! Ayrıca nice âlemin yanağında o sevgilinin yanağının beni bugün nasıl bir güzellik almıştır?
	193	Oḳusun ثم وجه الله[32] nice ġonca idüp peydā Dehān bir şekker-i ḥelvā ki ṭatmış cümle ‘āşıḳān	Nice gonca açılıp “[Nereye dönerseniz] Allah’ın yüzü [zâtı] oradadır” âyetini okusun. Ağız bir helva şekeridir ki bütün âşıklar [bu şekeri] tatmıştır.
	194	O nergis gözleri fitne cihān ṭoldı ġavġā ile İder cümle bugün veylā yanar nūrunda pervānān	O nergis gözleri öyle fitnedir ki cihan kavgayla dolmuştur. Bugün herkes feryat eder, pervâneler nûrunda yanar.
	195	O ḳadd-i sırr-ı Ṭūbā bil ḳılupdur maḥşeri her-dem Daḫi müjgān-ı ḫançerle ḳuruldı hem ḥesāb mīzān	O Tûba boylu güzelin sırrını bil. Mahşeri her an o hazırlamıştır. Hesap tartısı bile kirpiklerin hançeriyle kurulmuştur.
	196	Hilāl ḳaşlarıñ çatmış daḫi hem bir yere gelmiş Ki dirmişler bugün anlar kemān bizden ola māhān	İkisi birleşecek derecede hilal kaşlarını çatmıştır. Onlar bugün “O ay gibi güzeller bizdendir” demişler.
14	197	Çekerler zincir-i zülfi bugün maḥbūb hem ḥūrān Ene’l-Ḥaḳ sırrını güftār iden aṣıldı Manṣūrān	Bugün mahbûb ve hûriler zülüflerinin zincirlerini çekerler. “Ben Hakk’ım” sırrını söyleyen Mansûr [bu zülüflere] asıldı.
		Ehl-i beḳā olan kemāl-i ricālullahıñ maḥābīb-i ḥarem-i ‘izzet ṣūveri vü ma‘nevī ḥüsne maẓhar olduḳları vu belki maḥābīb-i ṣūrīyede görinen ḥüsn-i cemāl anlardan pertev-fezā vu teşa‘şu‘ idüp hemān ‘āşıḳ u ma‘şūḳ anlardan ‘ibāret olup icīyet sırrınıñ şerḥ ü beyānı faṣl-ı şerīfidir.	**Bekâ ehli olan manevî kudret ve kuvvet sahibi evliyâların, izzet hareminin sevilen sûretleri ve mânevî güzelliğe mazhar olan ve belki sevilen sûretlerde görünen cemâl güzelliği onlardan ışık artırıp ve parlatıp, âşık ve mâşuğun o kişilerden ibâret olduğunu ve vezirlik sırrını şerh ve beyân eden kutsal fasıldır.**
	198	Oḳu añla bugün dersi beḳā dersiñ ıraḳ gitme Göresiñ sen ne maḥbūbsun daḫi sen olduñ ‘āşıḳān	Bugün dersi okuyup anla, bekâ dersinden uzaklaşma. Nasıl bir mahbûb ve âşık olduğunu göresin.
	199	Aradıñ sen seni sende bulursun hem seni sende Görürsün hem seni sende görinen hem göreñ	Sen, seni sende aradın. Seni sende buldun. Seni sende

[32] Bakara 2/115: [Nereye dönerseniz] Allah’ın yüzü [zâtı] oradadır.

	Raḥmān	gördün. Hem görünen hem de gören Rahmân'sın.
200	Olupsun kendine mirāt nice olmayasun sūret Saña baḳdık seni gördük yaḳarsın kendine nīrān	Kendine mirât olmuşsun. Nasıl sûret olmayasın ki? Sana baktık, seni gördük, [sen] kendine ışıklar yakarsın.
201	Didiler saña gül-ruḫsun daḫi gül-ruḫda hem ḫālsün Ḫāl üzre hem ḳara mūysun o ruḫda ṣan yanar ʿūrān	Sana: "Gül yanaklısın ve gül yanağında benin var. Ben üzerinde kara kılın var, silahsız olan âşıkları o yanakta yanıyor zannet" dediler.
202	Zihī ey mescūn-ı emlāk ara raḫtı hem eflāk Seniñ derdiñ ider hem çāk böyle bil didi merdümān	Ne hoş hapsedilmiş varlıklara! Eşyayı ve felekleri ara. Senin derdin çâk eder. İnsanlar böyle dedi.
203	İşit Ḳurānda gelmiş وفى انفسكم[33] dirmiş افلا تبصرون[34] añla ki sensin ʿanber-i efşān	Kuran'da "Nefislerinizde de" âyeti gelmiş, "Görmeyecek misiniz?" dermiş işit! Güzel koku saçan sensin, anla!
	Şāh-ı velāyet ʿAliyyü'l-Murtażā ḳaddesallāhu sırrehu insānı şerḥ itdigi ḳavl-i şerīfi şerḥidir. Ḳavl-i şerīfi daḫi şundan ʿibāretdir. **وفكرك فيك وما تفكر •وتنظر فى الكتب كى تستفيد • وعنك مصنفها يخبر•** **م انك جرم صغير • وفيك انطوى العالم الاكبر •فلا حاجةلك من خارج •** **اؤك منك وما تبصر• وانت الكتاب المبين الذى باحرفه يظهر المضمر • وتزع** **ود •وما تشعر• دواؤك فيك[35] diyü buyurmuşlardır.**	**Velîlik şâhı Aliyyü'l-Murtazâ'nın, Allah sırrını mukaddes ve mübarek eylesin, insanı açıkladığı kutsal sözünün şerhidir. Kutsal sözü de şudur: "Devâ sendedir. Sen hissetmezsin. Devâ sendendir. Sen görmezsin. Sen açık bir kitapsın. Öyle açıklayıcı bir kitapsın ki harflerinle gizli olan şeyler açığa çıkar. Kendini küçük bir gezegen sanırsın. Ancak senin içinde en büyük âlem saklanmıştır. Senin, dışarıdan bir şeye ihtiyacın yok. Senin düşüncen ve düşündüğün şeyler içindedir. İstifâde etmek için kitaplara bakarsın. Kitabı tasnif eden kişi senden bahseder" diye buyurmuşlardır.**
204	Daḫi şāh-ı velāyet bil ʿAliyyü'l-Murtażā dirler Ne buyurdı işit cānā ne esrār cemʿ ider insān	Velîlik şahını da bil. [Ona] Aliyyü'l- Murtazâ derler. Ey cân! Onun ne buyurduğunu işit! İnsan hangi esrârı bir araya getirir?

[33] Zâriyât 51/21: Nefislerinizde de…
[34] Zâriyât 51/21: Görmeyecek misiniz?
[35] Devâ sendedir. Sen hissetmezsin. Devâ sendendir. Sen görmezsin. Sen açık bir kitapsın. Öyle açıklayıcı bir kitapsın ki harflerinle gizli olan şeyler açığa çıkar. Kendini küçük bir gezegen sanırsın. Ancak senin içinde en büyük âlem saklanmıştır. Senin, dışarıdan bir şeye ihtiyacın yok. Senin düşüncen ve düşündüğün şeyler içindedir. İstifâde etmek için kitaplara bakarsın. Kitabı tasnif eden kişi senden bahseder.

205	Devāsında vedāsında velākin ġāfilā kendiñ Göremezsiñ ʻaceb niçün ki olduñ sen daẖi sekrān	Devâ da vedâ da sendedir; fakat gâfil olduğun için kendini göremezsin. Acaba sen neden sarhoş oldun?
206	Ki sen kendiñ ṣanarsın kim ṣaġīr bir cürm olursın hem Velākin munṭavīsinde ne kim hem var daẖi cānān	Sen kapladığın yeri çok küçük sanırsın. Ey cânân! Velâkin kapladığı ne varsa hepsi sendedir.
207	Kitāblara baḳarsın sen ki istifāde itmekle Ve bi'l-cümle kitāblara muṣannef sende ey cānān	Sen istifâde etmek için bütün kitaplara bakarsın. Ey sevgili! Bütün kitaplara musannef sendedir.
208	Ṣaḳın senden ıraḳ baḳma ki ḥācet yoḳ ıraḳ ṣanma Ki sen kitāb-ı mübīnsin ḥurūfuñla olur tibyān	Sakın kendinden uzak bakma. Çünkü uzak sanmana lüzum yoktur. Sen Kurân-ı Kerîmsin. [Her şey] harflerinle açıkça bildirilir.
15 209	Ki Ḥaydar keremullāhu veche böyle buyurmuşdur Seni sen bil ne sırsın sen ki olmuşsun daẖi cemʻān	Haydar, Allah onun yüzünü mükerrem kılsın, böyle buyurmuştur: "Senin nasıl bir sır olduğunu ancak sen bilirsin ki bir araya gelmişsin."
	Faẖr-i ʻālem ṣallallāhu ʻaleyhi vesellem efendimiz ḥażretleriniñ ʻabd-i mü'min-i taḳīniñ ḳalbi vāsiʻ olup mücellā-ı Ḥaḳ oldıġına vu nāsıñ her biri dār-ı dünyāda nā'im olup baʻde'l-mevt tenebbüh olacaḳlarına vu ölmezden evvel ölmek her mü'mine farż olup mevt-i ıżṭırārī ise sünnet-i nebevī idügüne dā'ir buyurduḳları المؤمن التقى الورع والناس نيام اذا ماتوا انتبهوا وموتوا قبل ان تموتوا ماوسعنى ارضى ولاسمائى ولكن وسعنى قلب عبدى[36]. kelām-ı güher-bārları şerḥidir.	**Âlemin övüncü efendimiz hazretlerinin, salât ve selâm ona olsun, takvâ sâhibi mümin kulunun kalbi ferâh olup, bunun Hakk'ın cilası olduğuna ve insanların her birinin dünyada uyuyup, öldükten sonra uyanacaklarına ve ölmeden önce ölmek her mümin kula farz olup, mecbûri ölümün ise peygamberin sünneti olduğuna dâir buyurdukları "Yarattığım yerlere ve göklere sığmadım ama mümin kulumun kalbine sığdım. Müminin takvâsı verâdır. İnsanlar uykudadır. Ölünce uyanırlar. Ölmezden evvel ölünüz" gibi cevher yağdıran sözlerinin şerhidir.**
210	Buyurdı faẖr-i ʻālem bir ḥadīs̱inde işit cānā Kelām-ı ḳudsi aʻlādan ne dirmiş diñle ey insān	Ey cân! Âlemlerin övüncünün bir hadîsinde ne buyurduğunu, o yüce kutsal kelâmdan ne dediğini dinle.
211	Semā vu ʻarş beni ṣıġmaz ne kim vardır daẖi ṣıġmaz Velākin ṣıġdı ḳalb-i ʻabdimiñ sırrı işit yārān	Ey dost! "Semâ, arş ve başka ne varsa [hiçbirine] sığmadım; fakat

[36] Yarattığım yerlere ve göklere sığmadım ama mümin kulumun kalbine sığdım. Müminin takvası veradır. İnsanlar uykudadır. Ölünce uyanırlar. Ölmezden evvel ölünüz.

kulumun kalbine sığdım" sırrını işit.

212 Yine bir söz nüzūl itdi işit ey cānımıñ cānı
Ki Ḥaḳḳa faḫr-i ʻālem bir söziyle eyledi dermān

Ey canımın canı! Yine bir söz nüzûl etti, işit. Âlemlerin övüncü bu sözüyle Hakk'a dermân oldu.

213 Ki الناس نيام[37] bir ḥadīs̱inde buyurmuşdur
اذا ماتوا انتبهوا[38] bil ḥadīs̱iyle eyledi tibyān

Bir hadîsinde: "İnsanlar uykudadır" diye buyurmuştur. "Ölünce uyanırlar" hadîsiyle açıklamıştır, bil.

214 İşāretdir ki sen cānā eger mevti bulamazsan
Ki mevti iḫtiyārıyla olur erler bugün yaḳẓān

Ey cân! Eğer sen benliğini öldürmeği başaramazsan, bu bir işarettir. Bugün erler, benliklerini öldürmek arzusuyla uyanık kalırlar.

215 Ki nā'im oldığıñ añla ara mevt nerdedir bil sen
Ki tā sen bulasın mevti ider ol seni īḳāẓān

Uykuda olduğunu anla ki ölümün nerede olduğunu arayıp bilesin. Ölümün tâ nerelerde olduğunu bulasın ki o seni ikaz eder.

216 İşitdiñ موتوا قبل ان تموتوا[39] emrini her-dem
Ki farż oldı saña ölmek nice kim kāmil-i insān

"Ölmezden evvel ölünüz" emrini her an işittin. Çünkü nice kâmil insana ve sana ölmek farz olmuştur.

217 Nice kim sünnet olmuş ıżṭırārī mevt bay-ı cānā
Ki mevt-i iḫtiyār vācib موتوا[40] emrini ḳıl iẕʻān

Ey yüce sevgili! Nice kişiye mecburî ölüm sünnet olmuştur. "Ölünüz!" emrini anla ki seçilmiş ölüm vâciptir.

218 Nice kim iḫtiyār mevtle olursun añla sen diñle
Yed-i sāḳī-i pākle ol içilür zevḳ bay-ı ferdān

Ey eşsiz ve yüce kişi! Nasıl ki kendi benliğini öldürmek ihtiyârıyla ölürsen, [bu durum] pâk sâkinin eliyle o zevki içmeğe benzer. Dinle ve anla.

Efendimiz ʻaleyhiṣṣalātı vesselāmdan her mü'miniñ mevt-i iḫtiyārıyla olması ḥaḳḳında vārid olan موتوا emri ancaḳ maẓhar-ı Muḥammedī olan bir kāmil-i mükemmel yedinden aḳdāḥ-ı şarāb-ı fenāyı nūş itmege mütevaḳḳıf idiginden şehr-i melāmetde meyḫāne-i vaḥdeti bulup mey-i vaḥdeti nūş iderek ʻaleyhiṣṣalātı vesselām Efendimiziñ صدق عند مليك مقتدر اذا شخصوا يتكلمون بكلام لايفهموه الاسكار اولئك[41] فى مقعد سكروا و اذا سكروا طربوا واذا طربوا عاينوا و اذا عاينوا شخصوا

Efendimiz'den, salât ve selâm ona olsun, her mümin kişinin irâdesiyle ölmesi hakkında gelen "Ölünüz!" emri ancak Muhammedî mazhar olan mükemmel bir kâmil elinden fenâ şarabının kadehini nûş etmeye bağlı olduğu için melâmet şehrinde vahdet meyhânesini bulup vahdet şarabını nûş ederek efendimizin, salât ve selâm ona

[37] İnsanlar uykudadır.
[38] Ölünce uyanırlar.
[39] Ölmezden evvel ölünüz.
[40] Ölünüz.
[41] Kamer 54/55: [Onlar] güçlü ve yüce Allah'ın huzurunda hak meclisindedirler.

ان الله شرابا اعده لاولیائه اذا شربوا[42]

olsun, “Allah evliyâlarına öyle bir şarap hazırladı ki onlar şarabı içtikleri zaman sarhoş olurlar. Sarhoş oldukları zaman kendilerinden geçerler. Kendilerinden geçtikleri zaman görürler. Gördükleri zaman cisimleştirirler. Cisimleştirdikleri zaman öyle bir dilde konuşurlar ki onu sarhoşlar anlamaz. [Onlar] güçlü ve yüce Allah’ın huzurunda hak meclisindedirler” Kutsal sözünde buyurduğu üzere en büyük evliyâ hazretlerine, Allah esrârını kutsal ve mübârek eylesin,

16 **ḳavl-i şerīfinde buyuruldıġı üzere evliyā-i ‘aẓām ḳaddesallāhu esrār hem ḥażerātına mu‘adde olan şarāb-ı ‘aşḳ u muḥabbet bir mürşid-i kāmil-i ḥaḳīḳī yedinden nūş u İsrāfīl vesen maḳāmat-ı fenā ṣuverini daḫi ol sālike nefḫ idilüp merreten sekrān diger merrelerde saḥḳ-ı maḥḳ olup sālik sırr-ı mevti daḫi ba‘de’ẕ-ẕevḳ ḳıyāmet-i kübrāyı rü’yet idüp iḥyā olunmasıyla keşf-i ḥaḳīḳat iderek maḳām-ı vaḥdete vü maḳām-ı cem‘e vāṣıl olup vücūd-ı İlāhīye maẓhar olması ṣūreti tafṣīlidir.**

hazırlanmış olan aşk ve muhabbet şarabı hakîki bir kâmil mürşidin elinden içip İsrâfil, vesen fenâ makâmlarının sûretlerini o sâliğe üfürüp, defalarca sarhoş ederek, diğer defalarda fenâ kırılıp sâliğin ölüm sırrını da zevkten sonra en büyük kıyâmeti görüp ihyâ olmasıyla hakîkati keşf ederek vahdet makâmına ve Cem makâmına erişip İlâhi vücûda mazhar olması sûretinin açıklamasıdır.

219 İki üç cām idersiñ nūş yed-i maẓhar-ı Ḥaydardan
Görürsün sırr-ı mūtū ṭutmuş āfāḳı daḫi insān

Haydar’ın elinden iki üç kadeh nûş edersin. Ufukları ve insanı ölmek sırrının kaplamış olduğunu görürsün.

220 Daḫi şehr-i melāmete varırsañ meyḫanesin bul
Mey-i cüz’ī degil ṣanma vu bil ki mey-i vaḥdetān

Melâmet şehrine varırsan meyhânesini bul. Az miktarlık şarap değil, öyle sanma. Bil ki o vahdet şarabıdır.

221 Bu mey kim içdiler füssāḳ mey-i mā’-i ‘ayndandır
Bu mey kim didigim saña bunı virmiş yed-i Raḥmān

Bu mey, günahkârların kendi içlerinden çıkan suyun şarabıdır. Sana bahsettiğim diğer meyi Rahmân’ın eli vermiştir.

222 İşitdiñ ان الله شرابا[43] geldi ās̱ārda
Daḫi اعده لاولیائه[44] oḳu bürhān

Eserlerde gelen “Allah evliyâlarına öyle bir şarap hazırladı ki” sözünü işittin. Bu sözü delil olarak oku.

223 İçersin ol şarābı sen olursun maḥv daḫi her-dem

Ey yüce ihvân! O şarabı içtiğin

[42] Allah şarabı evliyâları için hazırlar. İçtikleri zaman sarhoş olurlar. Sarhoş oldukları zaman kendilerinden geçerler. Kendilerinden geçtikleri zaman görürler. Gördükleri zaman cisimleştirirler. Cisimleştirdikleri zaman öyle bir dilde konuşurlar ki onu sarhoşlar anlamaz. Onlar her şeye gücü yeten melîkin yanında doğruluk makâmındadırlar.

[43] Allah hazırladı.

[44] Evliyâlarına öyle bir şarap…

		Görürsün sırr-ı mevtūyı nice ṭutdı bay-ı iẖvān	her an sen de mahvolursun. Ölmek sırrının [her şeyi] nasıl kapladığını görürsün.
	224	İder İsrāfil-i mürşid saña nefẖ ṣūr ey cānā Olursun merre-i sekrān işit āẖir-i mertān	Ey cân! Mürşidin İsrafil'i sana sûrunu üfürür. Defalarca sarhoş olursun. Ey mertlerin sonuncusu işit!
	225	Diger merre olursun saḥḳ daẖi merre-i uẖrāda Olursun bil bilā-şübhe böyledir ol pir-i muġān	Diğer defa sahk olursun, diğer defa ise pîr-i mugan olursun. Pîr-i mugan olmak şüphesiz böyledir, bil.
	226	İşit ol mürşid-i Ḥaḳ ki nice iḥyā idermiş ol Çün İsrāfīl nice nefẖa ki anlar oldı nefẖatān	O Hak mürşidinin nasıl ihyâ ettiğini işit. İsrâfil'in [sûru] üfürdüğü gibi onların hepsi üfürülmüş oldu.
	227	Uyanur a'ża-yı sālik görüp ḳıyāmet kübrāyı Göremez vech-i Bārdan sevāyı her-dem daẖi her-ān	O büyük kıyameti görünce sâlikin bütün azâları uyanır. Allah'ın vechinde her zamanki eşitliği göremez.
	228	لمن للك[45] işitse itmegil ib'ād[46] Yine Allāh ki o vāḥid ḳahhārdır o evvel zamān	"[Bugün] mülk kimin?" diye işitse tard etme. [Hepsi] yine Allah'ındır. O [Allah] tek ve kahhâr olandır. O evvel zamandır.
	229	Görür maḥḳ olmuş ol vücūd mecāzī hem 'anāṣırlar Bulur ḥayāt-ı ḥaḳḳānī görinür aña hem Raḥmān	O vücûdu ve unsurları mecâzi olarak fenâ olmuş görür. Hem hakîki hayatı bulur, hem de Rahmân ona görünür.
	230	Ḥaḳ oldı aña ẓāhir ḳalmadı ẕerrece 'ālem hiç Bilemez 'ālemi kimdir daẖi ġayr aña güẕerān	Allah ona zâhir oldu ve âlemdeki varlıklar ona zerrece gözükmedi. [Şimdi] âlemin ne olduğunu bilemez ve başkaları onun için geçicidir.
	231	Bulur ẕātı olur ẕāt hem görür ẕātı vücūduñ hem Ene'l-Ḥaḳ sırrı keşf olmış görür kendinde hem 'ayān	Hem zâtı bulur, hem zât olur, hem de zâtı vücûdunda görür. "Ben Hakk'ım" sırrının kendinde açıkça keşfolduğunu görür.
	232	Daẖi 'arş-ı vücūdunda görür müstevi hem Raḥmān Ki الرحمن على العرش استوى[47] sırrı ṭurur her-ān	Vücûd arşında Rahmân'ı eşit görür. Ki her zaman "O Rahmân arşa hâkim oldu" sırrı durur.
17	233	Daẖi nüzūl-i Rabbānī nice aña olur peydā Ẓuhūr ider aña sırrı ḥadīẕde andıgı ol ān	Rabbâni nüzûl ona nasıl peydâ olur? Hadiste söylediği an sırrı ona zuhûr eder.

[45] Mü'min 40/16: [Bugün] mülk kimin?
[46] Bu mısrada vezin problemi vardır.
[47] Tâhâ 20/5: O Rahmân arşa hâkim oldu.

234	Ḥaḳīḳat ehli virmişler bu maḳām nāmına cānā Maḳām-ı cem‘ ki ḥaḳdır sözleri añla daḫi sen ḳan	Ey sevgili! Bu makâmın adına “hakîkat ehli” demişlerdir. Cem makâmındaki o kişilerin sözleri haktır. Sen de anla ve inan.
235	Diger bir nām buyurmuşlar daḫi ḳurb-ı ferā’iżdir Ki Ḥaḳ ẓāhir olupdur bil ki sellâk cümle bi’l-Mennān	“Diğer bir nam da kurb-ı ferâizdir” diye buyurmuşlardır. Hak zâhir olmuştur. Bil ki bu yoldakilerin hepsi Allah’ladır.
236	Olur sālik ḳuvā Ḥaḳḳa ki Ḥaḳ anlarla ẓāhirdir Ki ان الله يقول بلسان عبده[48] ol ān[49]	Sâlik Hakk’a kuvvet olur ve Hak onlarla zâhir olur. “Muhakkak ki Allah kulunun lisanıyla söyler” o an.
237	Anıñçün faḫr-i ālem ol ḥadīs̱le eyledi tefhīm Daḫi Ḳurānda gelmiş bil بصير بالعباد[50] hem şān	Onun için âlemin övüncü o hadîste bildirdi. Kurân’da da “[Allah] o kulları görür” [âyeti] gelmiştir.
238	Ki ism-i ẓāhiriyle Ḥaḳ tecellī eylese añla Ḳalur mı Ḥaḳ vücūddan ġayr yā ‘ālem veyā insān	Hak “Zâhir” ismiyle tecelli eylese, âlem veya insan olarak vücûttan başka Hak kalır mı? Anla.
239	Anıñçün kāmilān dirler bu maḳām-ı keşf oldur O sālik her ki keşf itdi bulur Ḥaḳḳı daḫi inan	Onun için kâmil derler. Bu keşif makâmı odur. O sâlik her ne keşfettiyse hep Hakkı bulmuştur. İnan.
240	Bu sırdır ثم وجه الله[51] bu sırdır ṣūret-i Raḥmān Bu sırla ẓāhir olmuşdur görürsün dilirān şābān	Bu sır “[Nereye dönerseniz] Allah’ın yüzü [zâtı] oradadır” sırrıdır. Bu sır Rahmân’ın sûretidir. Bu sırla yürekli gençlerin zâhir olduğunu görürsün.
	Mez̠kūr sālik-i Ḥaḳ sırr-ı mevti kendi vücūdunda vu āfāḳda ba‘de’z̠-z̠evḳ u el-vicdān mürşid-i kāmil yediyle iḥyā olunaraḳ ḥayāt-ı ebedīyle beḳā-i ḥaḳḳānı bulup ḳıyāmet-i kübrāyı z̠evḳ u rü’yet itmiş ve امرد رأيت ربى فى صورت شاب[52] ḥadīs̱-i şerīfinde vārid olan ṣūret-i şābb-ı emred tecellī-i evlā’ eḥad-i yedden ‘ibāret olup aṣlā ol tecellīde seviyy ü ġayr olmayup şābb-ı emred gibi mücerred ol ḥüsn-i z̠ātı vu cemāli kāffe ṣuveri vu ma‘nevī olan maḥābīb ü ṣuver ḥasenede ẓāhir olmuş u belki cemī‘ mevcūdāt ol ḥüsn-i z̠ātı şābb-ı emrediden ‘ibāret bulunmuş olup görinen ġayr u seviyy ü ḳubḥ u tenāfür ancaḳ ta‘yīn-i	**Zikrolunmuş Hak sâliği ölüm sırrını kendi vücûdunda ve ufuklarda zevkten ve kendinden geçtikten sonra kâmil bir mürşit eliyle dirilerek ebedî hayatla hakkânî bekâyı bulup en büyük kıyâmeti zevk edinmiş ve görmüştür. “Rabb’imi tüysüz delikanlı sûretinde gördüm” hadîs-i şerîfinde gelen tüysüz genç sûreti üstün tecellî olan kuvvet birliğinden olup o tecellîde asla beraberlik ve başkalık olmayıp, tüysüz genç**

[48] Muhakkak ki Allah kulunun lisanıyla söyler.
[49] Bu mısrada vezin problemi vardır.
[50] Âl-i İmrân 3/15: “[Allah] o kulları görür.
[51] Bakara 2/115: [Nereye dönerseniz] Allah’ın yüzü [zâtı] oradadır.
[52] Rabb’imi tüysüz delikanlı sûretinde gördüm.

i'tibārı vu ġayr-ı rü'yeti vü ḥicābı üzeredir. Vālā taḥḳīḳde vü tecellī-i evvelde ġayr u seviyy yoḳdur. Ancaḳ ẕāt-ı eḥadi cemālīden 'ibāretdir. Anıñçün bu meşhedde olan 'ārif-i kāmiliñ gözünde rü'yet-i cemālden ġayrı bulunmayup ان الله جميل يحب الجمال[53] ḥadīs̱-i şerīfinde buyuruldıġı ḳavl-i şerīfiñ maẓharı olmuşdur. Bu ẕikr olunan ma'ārifi müfīd ebyāt-ı şerīfedir.

gibi tek o cemâl ve zât güzelliği bütün sûretler ve mânevî olan sevgililer ve sûretler iyi hallerde zâhir olmuştur. Belki bütün varlıklar, o zâtın güzelliğini tüysüz gençten ibâret bulup görünen başkalık, beraberlik, çirkinlik ve nefret etme ancak itibâr tâyini, görme başkalığı ve hicâbı üzeredir. Yüce tahkîkte ve evvel tecellîde başkalık ve beraberlik yoktur. Ancak onun bir olan zatı güzellikten ibârettir. Onun için bu meşhedde olan kâmil ârifin gözünde cemâli görmekten başkası bulunmayıp, "Allah güzeldir, güzeli sever" hadîs-i şerîfinde buyrulduğu kutsal sözün mazharı olmuştur. Zikrolunan bu mârifetleri ifâde eden kutsal beyitlerdir.

241 رأيت ربى فى صورت شاب امرد[54] añla sen
Nice nuṭḳ-ı nebevī geldi sen ṣanma daḫi noḳṣān

"Rabb'imi tüysüz delikanlı sûretinde gördüm" hadîsini anla. Nice peygamber sözü geldi. Sen noksan sanma.

242 Ki levḥ-i ruḫsār-ı ḫūbānda ṣalmış pertev nūruñ
Oḳu الله نور[55] āyetin sırrıñ Ḫudāyı ṭān

Güzellerin yanağının üzerine parlak ışığını salmıştır. "Allah bir nûrdur" âyetinin sırrını okuyarak Allah'ı tanı.

18 243 Ki ان الله جميل[56] hem يحب الجمال[57] olmuş ol
Ya'ni kim ism-i ẓāhirle ẓuhūr itmiş o maḥbūbān

O, "Allah güzeldir" ve "Güzeli sever" olmuştur. Yani o sevgili "zâhir" ismiyle zuhûr etmiştir.

244 Anıñçün seyr-i maḥbūbı diger bir nām dimişlerdir
Baḳamaz maḥbuba cāhil ki maḥbūb oldı zāhidān

Câhil [olan kimse] sevgiliye bakamaz, çünkü sevgili zâhid olmuştur. Onun için sevgiliyi seyretmeye başka bir isim vermişlerdir.

245 Bu maḳāma varan 'ārif ki Rabbīsin daḫi bulmuş
Ki sırr-ı من عرف[58] dersin oḳudı hem ẕevi'l-'irfān

Bu makâma varan ârif Rabb'ini bulmuştur. İrfân sahipleri "Kim [kendini] bilirse [Rabb'ini bilir.]" dersini okumuştur.

246 Ḫayālāt hem daḫi evhām rüsūmāt hem daḫi ecsām
İder nūr-ı Ḥaḳ anları ḳamusuñ bezer hey ẕī-şān

Hayâllerin, evhâmların, usûllerin ve cisimlerin hepsini Hakk nûrlandırır ve nûruyla bezer.

[53] Allah güzeldir, güzeli sever.
[54] Rabb'imi tüysüz delikanlı sûretinde gördüm.
[55] Nûr 24/35: Allah bir nûrdur.
[56] Allah güzeldir.
[57] Güzeli sever.
[58] Kim [kendini] bilirse [Rabb'ini bilir.]

247	İçersin ṣaḥba-yı Ḥaḳḳı görürsün maṭla‘-ı vechi Hem āfāḳ olmuş hem enfüs bu durur ẕevḳ u ẕā’iḳān	Hakk’ın şarabını içersin, hem âfâk hem de enfüste vechinin doğmuş olduğunu görürsün. Zevk de zevk alan da budur.
248	Olursun ġarḳ baḥr-ı ẕāt bulursun vech-i pākini Ki olmuş cümle emvācı eger olduñsa ġavvāṣān	Eger dalgıç olduysan zât denizine gark olursun, [orada sevgilinin] mübârek vechini bulursun. Çünkü bütün dalgaları böyle olmuştur.
249	Bu bir ẕevḳ-i Muḥammeddir ḫayāl ṣanma daḫi ḫülyā Anıñ ‘aynı ‘ayān oldı nedir ol görinen ġayrān	Bu, bir Muhammed zevkidir. Hayal ya da hülya sanma. Onun kendisi apaçık belli oldu. O diğer görünen nedir?
250	Bu bir keşf-i Muḥammeddir daḫi bir ṣırf vaḥdetdir Alanlar aldı Aḥmedden bu sırla eyledi devrān	Bu, bir Muhammed keşfi ve sırf vahdettir. Ahmed’den alacaklarını alanlar aldılar. Bu sırla geçmiş dersler hatırlandı.
251	Ḥicābātlar kes̱āfetler daḫi ol cümle esmā’ Ẕata nisbet olunmazlar o durur ‘ayn-ı ‘ayānān	Şirinlik muskaları, kesâfetler ve [buna benzer] hiçbir isim Allah’la ilişkilendirilemez. O, apaçık kendisidir.
252	İşit cānā ḥadīs̱inde ne buyurmuş Resūl-i Ḥaḳ Lisān-ı ḳudsiden remzin işāretleri bil inān	Ey cân! Hak Resûlü hadisinde ne söylemiş, işit. Kutsal dilden remzin işaretlerini bil ve inan.
	Efendimiz ‘aleyhiṣṣalātı vesselām lisān-ı Ḥaḳ ile ḥadīs̱-i ḳudsīde مرضت لم تعدنى واستطعمتك فلم تطعمنى[59] ilā āḫirihi buyurdıġı ḳavl-i şerīfi maḳām-ı Cem‘e remz ü vücūd-ı Ḥaḳḳıñ ṣūret-i ḫalḳ ile ẓuhūr-ı ṣūreti seyridir. Ancaḳ ehl-i ḥicābıñ ḥulūl u ittiḥād u inṭıbā‘ gibi tevehhüm itdikleri naḳāyiṣ ḥāşā ki anda olup belki ḥażret-i vücūd من كل الوجود[60] andan münezzeh ü muḳaddes bulundıġı vu bu maḳāma nüzūl-i Rab ta‘bīr olunup ancaḳ ẕevḳ-i Muḥammedī ile ẕevḳ itmek ehl-i keşf ḥāli oldıġı ebyāt-ı şerīfe-i müfīdedir.	**Efendimiz’in, salât ve selâm ona olsun, Hak lisânıyla kutsal hadîste “Hasta oldum, ziyaretime gelmedin. Senden yemek istedim, beni doyurmadın… ve devamı” buyurduğu kutsal sözü Cem makâmına işârettir ve Hak vücûdunun halk sûretiyle sûretinin zuhûru seyridir. Ancak hicâb ehlinin hulûl, birlik ve intibâ gibi kuruntuya düştükleri kötü huylar onda olmayıp belki hazret-i vücûdun “Bütün vücûtlar [varlıklar] arasından…” münezzeh ve mukaddes bulunduğu ve bu makâma Rabb’in nüzûlü tâbir olunup ancak Muhammedî zevkle zevk etmenin keşif ehlinin hâli olduğunu anlatan kutsal beyitlerdir.**
253	مرضت لم تعدنى[61] dir واستطعمتك[62] daḫi	Ey yüce sevgili! “Hasta oldum,

[59] Hasta oldum, ziyaretime gelmedin. Senden yemek istedim, beni doyurmadın…
[60] Bütün vücûtlar [varlıklar] arasından…
[61] Hasta oldum, ziyaretime gelmedin.

		فلم تطعمنی[63] geldi sen añla çün bay-ı yārān	ziyaretime gelmedin. Senden yemek istedim, beni doyurmadın…” sözü geldi. Anla.
	254	Nüzūl-i Rab budur sırrı görinür ṣūret-i ḫalḳda Teḥavvuz ṣūret-i ḫalḳla görürsüñ ṣūretin her ān	Allah’ın nüzûlünün sırrı, halkın sûretinde görünmesidir. Halkın sûretinin her an onun sûretiyle yer değiştirdiğini görürsün.
	255	Ḥāşā taġayyür ṣūretle taġayyür eylemez aṣlā Ki bāṭında münezzehdir nice ṣūretlidir ẕī-şān	Başka sûretlerle asla kendinden başka şekilde görünmez. Bâtından münezzehtir. O zîşânın pek çok sûreti vardır.
	256	Oḳu لیس کمثله[64] daḫi mis̱l olmadı añla Ḳamu mis̱li vü mis̱linden münezzehdir bilir dü cān	“Onun benzeri gibi bir şey yoktur” [âyetini] oku da ona benzer bir şey olmadığını anla. İki cân da onun bütün benzerlerinden münezzeh olduğunu bilir.
19	257	Buña farḳı s̱anī dirler alup dersini ‘ārifler Maḳāmāt-ı beḳādan bil bu dersi bildi mürşidān	Bekâ makâmından dersini almış olan ârifler buna “ikinci fark” derler, bilesin. Bu dersi mürşid öğrendi.
	258	Eger mürşidi bildinse alursuñ vech-i pākinden Görürsüñ Ḥaḳ nice olmuş münezzeh olmuş ol inan	Eğer mürşidi bildiysen onun mübârek vechinden [bu dersi] alırsın. Hak, nasıl tenzih edilmiş görürsün. Buna inan.
	259	Bu maḳām ehli bil cānā maḳām-ı maḳ‘ad-i ṣıdḳdır Daḫi nehr ü cinānlarla anıñla oldılar vildān	Ey sevgili! Bu makâm ehli takvâ erbâbının cennette bulunacakları makâmdır. Irmak ve bahçelerde vildanlar onunla birlikte oldular.
		Müttaḳīn iki ḳısm olur. Bir ḳısmı ḫavāṣ olan ehl-i Cem‘dir ü ol ehl-i Cem‘ maḳām-ı iḥsānda bulunup ‘aleyhiṣṣalātı vesselām efendimiz فان لم تکن تراه فانه یراك الاحسان ان تعبدالله كانك تراه[65] ḳavl-i şerīfinde buyurdıġı ḥaḳīḳatiñ iki ḳısmını beyān ide vü ḳısm-ı s̱ānīsi daḫi ḥażretü’l-Cem‘ ṣāḥibidir ki ḫaṣṣu’l-ḫavāṣdır. Meẕkūr ḥaḳīḳatiñ iki ḳısmını vaḥdiyet-i iḥsān iki ḳısma keyfiyyet-i iştimālini mübeyyen ebyāt-ı şerīfedir.	**Takvâ sâhibi iki kısma ayrılır. Bir kısmı havâs yani nitelikli kişiler olan Cem ehlidir. Cem ehli ihsân makâmında bulunup, efendimizin, salât ve selâm ona olsun, “İhsan, sanki onu görüyormuş gibi Allah’a ibâdet etmendir. Sen onu görmesen de o seni görür” kutsal sözünde buyurduğu hakîkatin iki kısmını açıklar ve ikinci kısmı da hazret-i Cem sâhibidir ki hassu’l-havâs yani üstün niteliklere sâhip kişilerdir. Zikredilen hakîkatin iki kısmını ihsân birliği ile iki kısım olarak içine alma hâlini açıklayan**

[62] Senden yemek istedim…
[63] Beni doyurmadın…
[64] Şûrâ 42/11: Onun benzeri gibi bir şey yoktur.
[65] İhsan, sanki onu görüyormuş gibi Allah’a ibâdet etmendir. Sen onu görmesen de o seni görür.

		kutsal beyitlerdir.
260	Ki bunlar müttaḳīn olmuş daḫi taḳvā-yı ḫāṣṣānī Bölüplerdir zīrā bunlar olupdur ‘āleme hem cān	Bunlar müttakî ve güçlü takvâ sahipleri olmuşlardır. Bölünmüşlerdir; çünkü âleme cân olmuşlardır.
261	Viḳāyet itdiler Ḥaḳḳı göremezler bugün ḫulḳı Anıñçün müttaḳīn olmuş ki bunlar nūrıdır Yezdān	Onlar Hakk’ı gözettikleri için bugün hulku göremezler. Allah’tan çekinmişlerdir. Onun için bu kimseler Allah’ın nûru olmuştur.
262	Bunlar aḳvaya-yı ḳavmdir daḫi ḳuvvetle eşeddir Varamaz bunlara şeyṭān anıñçün ḳaçdı münkirān	Bunlar çok kuvvetli bir kavimdir. Kuvvetleri şiddetlidir. Bu kimselere şeytan varamaz. Onun için inkârcı [onlardan] kaçmıştır.
263	Daḫi ol ḳavl-i a‘ẓamdır yaḳar nūr-ı ‘aẓamet bil Cemāl-i Ḥaḳda pervāne olurlar daḫi hem hīmān	O dahi çok büyük sözdür. Bil ki azametinin nûru yakar. Hakk’ın cemâline pervâne olurlar, hem de susarlar.
264	Ki ehl-i iḥsan olmuşlar bilirsiñ iḥsanı cānā Oḳu şerḥ eyledi Aḥmed bilirsin eyle sen iḥsān	Ey cân! Bilirsin ki onlar ihsân ehli olmuşlardır. Ahmed ihsânı şerh eyledi. Oku ve sen de ihsân eyle.
265	Buyurmuşdur ḥadīs̱inde ki الاحسان[66] işit cānā Ki sen أن تعبدالله كانك[67] işit ol ān	Ey cân! Hz. Peygamber’in hadîsinde “İhsan” dediğini işit. O an “Sanki onu görüyormuş gibi Allah’a ibâdet etmendir” sözünü de işit.
266	تراه فان لم تكن تراه[68] bil bay-ı cānā فانه يراك[69] geldi añla cānlara ey cān[70]	“Sen onu görmesen de” sözünü bil. Ey sevgili! “O seni görür” sözü de cânlara geldi. Anla.
267	İşit cānā bu nuṭḳ-ı ‘ālī-i ḳuds ne sırlar var Cevāmiü’l-Kelimle mefḫar-ı ‘ālem ḳılur beyān	Ey cân! Bu kutsal, yüce sözde ne sırların olduğunu işit. Âlemin övüncü Cevâmiü’l Kelim’le [Kurân-ı Kerîm’le] beyân eder.
268	Ki nuṭḳ-ı şerifüñ ṣadrı ider cem‘ esraruñ ta‘līm Ki zīrā ‘ābid-i ehl-i Cem‘ olan oldı bīnāyān	Bu kutsal sözün başı Cem esrârını öğretir. Bundan dolayı Cem ehlinin âbidleri olan kimseler [hakîkati] görmüş oldu.
269	Beḳā ehlinden ehl-i Cem‘ ki Ḥaḳ ẓāhir aña olmuş Ḥaḳḳı gördi vü Ḥaḳ oldı odur ol ṣūret-i Raḥmān	Bekâ ehli olan Cem ehline Hak zâhir olmuştur. [Cem ehli] Hakk’ı görümüş ve Hak

[66] İhsan…
[67] Sanki onu görüyormuş gibi Allah’a ibadet etmendir.
[68] Sen onu görmesen de…
[69] O seni görür.
[70] Bu mısrada vezin problemi vardır.

olmuştur. Rahmân'ın sûreti artık odur.

270 K'anıñ ḳavli niçündür çü gördi Ḥaḳḳı dirsiñ sen
İşāretdir ki ehl-i Cem' Ḥaḳ ile oldı ḥāżırān

Onun sözü ne içindir? Çünkü o Hakk'ı gördü, dersin. Bu durum Cem ehlinin Hak ile hazır olduğuna işârettir.

271 Anıñçün dir ki iḥsān ol durur ki sen 'ibādet ḳıl
Güyā sen Ḥaḳḳı görürsün buyurmuşdur budur iḥsān

Onun için "İhsân, Hakk'ı görüyormuş gibi ibâdet etmendir" diye buyurmuştur.

20 272 Zirā maḳām-ı Cem' ehli ẓuhūr itdiyse Ḥaḳ aña
Olupdur 'ayn-ı Ḥaḳ güyā Ḥaḳ oldı gözine 'ayān

Hak, Cem makâmı ehline zuhûr ettiyse [o makâm ehli] Hakk'ın kendisi olmuş ve güyâ Hak onların gözüne ayân olmuştur.

273 Bu sırdır bil ki Ḳurānda buyurdı 'azze şā'ne
Ki الا وجهه[71] dirmiş bu vechi gördi ẕü'l-'ayān

Bunun bir sır olduğunu bil. Çünkü aziz ve şanlı olan [Allah] Kurân'da: "Onun yüzünden/zâtından başka [her şey yok olacaktır.]" diye buyurmuştur. Ayân sâhipleri bu vechi gördü.

274 Yed-i mürşid ḥaḳīḳatden içer şarāb-ı taḥḳīḳi
Bilir ol erendir sırr-ı beḳā dersiñ degil ġayrān

Hakîkat şarabını, hakîkat mürşidinin elinden içer. Bekâ sırrının dersini o erenden başkası bilmez.

275 Bu bir keşf-i ḥaḳīḳatdir ü sırr-ı ehl-i taḥḳīḳdir
Ṣaḳın ṣanma ḫayālāt-ı meşāyiḫ resmi hem gümān

Bu bir hakîkat keşfi ve hakîkat ehlinin sırrıdır. Sakın bunu şeyhlerin hayallerinin resmi zannetme.

276 Ve gerçi mefḫar-ı ālem كانك[72] ḳavli buyurdı
Ḥużūr-ı ḥażret-i Ḥaḳḳıñ tecellīsindendir nişān

Âlemin övüncü "Sanki sen [onu görüyormuş gibi]" sözünü söylemişse de asıl nişan Hz. Hakk'ın varlığının tecellisindedir.

277 Olanlar nūr-ı vaḥdetde bugün maḥv ol güzel yārān
Bu sırrı ḥā'iz olmuşdur di aña ḥabbeẕā iḫvān

Vahdet nûrunda olan güzel dostlar bugün mahvoldular. Bu sırra mâlik olan kişiye "Ne sevimli ihvân" de.

278 Görenler nice 'ābiddir yanarlar pervane nūrda
Ḳanı bir göz görünsünler ki anlar oldılar sekrān

Görenler nasıl âbidlerdir? Pervâne gibi nûrda yanarlar. Nasıl bir gözle görsünler ki onlar artık sarhoş oldu.

279 Vücūdlarını virmişler ki dārda gördiler diyār
Cemāl-i Ḥaḳḳı nūrunda ki olmuşlar bugün ġarḳān

Vücutlarını teslim etmişler ki dârda diyârı gördüler. Bugün onlar Hakk'ın cemâlinin nûrunda gark olmuşlardır.

---

[71] Kasas 28/88: Onun yüzünden/zâtından başka [her şey yok olacaktır.]
[72] Sanki sen [onu görüyormuş gibi].

280	Anıñçün Aḥmed ü Maḥmūd buyurdı āḫiren bil sen Eger sen görmeseñ Ḥaḳḳı seni görür Ḥaḳ ol ‘ayān	Onun için Ahmed ve Mahmûd [isimli Hz. Peygamber]: “Sen Hakk’ı görmesen de o Hak seni açıkça görür” diye sonradan buyurdu bilesin.
281	O ḳavl-i şerifiñ ḫatmi virür remz ḥażret-i Cem‘e Ki Allāh ism-i bāṭınla baḳar anlara bī-gümān	O kutsal sözün sonu hazret-i Cem’e işaret eder. Allah Bâtın ismiyle şüphesiz onlara bakar.
	Ve daḫi müttaḳīniñ ḫāṣṣ-ı ḫavāṣṣ olan ḳısm-ı s̱ānīsi bu ebyāt-ı şerīfe taṣrīḥ idüp aḥvālini daḫi beyān ider.	**Bu kutsal beyitler, takvâ sahiplerinin üstün niteliklere sahip olan ikinci kısmını bildirip, hâllerini açıklar.**
282	Görür anları bī-şübhe zirā bāṭınları Ḥaḳdır Nüzūl anlara Rabb itmiş ki anlar oldılar sulṭān	[Allah] onları şüphesiz görür. Çünkü bâtınları Hak olmuştur. Rab onlara nüzûl etmiştir; çünkü onlar sultan olmuştur.
283	Baḳarlarsa bugün dāra görürler dārı bī-şübhe Bulundı anlara diyār gören anları hem Raḥmān	Bugün dâra bakarlarsa şüphesiz dârı görürler. Onları gören Rahmân onlara diyâr olmuştur.
284	Bu bir ḳavm ehl-i taḥḳīḳdir ki olmuş maẓhar-ı iḥsān Görür hem anları bī-şek ki anlar maẓhar-ı Deyyān	Bu kavim bir hakîkat ehlidir ki ihsân mazharı olmuşlardır. Hem [Allah] onları şüphesiz görür. Çünkü onlar mükâfatlandıran ve cezalandıran Allah’ın mazharıdır.
285	Muḥaṣṣal ehl-i iḥsān iki ḳısm olmuş işit cānā Biri Ḥaḳ aña ẓāhirdir ‘ibāretle olur ‘ayān	Ey cân! İhsân ehli kısacası iki kısma ayrılmıştır, işit. Birincisi Hakk’ın onlara zâhir olması, olduğu gibi görünmesidir.
286	Bularıñ ẓāhiri Ḥaḳdır ḳamu olmuş bugün Ḥaḳḳa Yed-i a‘żāsı Ḥaḳ olmuş bunlarla Ḥaḳ ider devrān	Bunların dış görünüşleri Hak’tır. Hepsi bugün Hak olmuştur. Âzâları da Hak olmuştur. Hak, bunlarla devrân eder.
287	Gelen ẓāhire ol ṣūret ki odur hem ‘ibādet bil ‘İbādetleri ḳulb olmuş ‘ubūdete bilir yārān	Zâhire gelen o sûret ibâdetdir, bil. İbâdetleri sonsuza kadar hâlis olmuştur. Dostlar bunu bilir.
288	‘Ubūdet ehli olmuşlar zirā anlarda yoḳ ās̱ār Beşeriyyetleri gitmiş görürsün ẓāhiren insān	Onlar ubûdet ehli olmuşlardır. Çünkü onlarda hiçbir eser yoktur. Beşeriyetleri gitmiştir. Onları zâhiren insan olarak görürsün.
289	Baḳarlar Ḥaḳḳı görürler zirā vicdānları Ḥaḳdır Bu maḳām ehliniñ sırrın nice vaṣf ide vāṣıfān	Onlar baktıkları zaman Allah’ı görürler. Çünkü vicdanları da Hak olmuştur. Vasfeden kişi bu makâm ehlinin sırrını daha nasıl anlatsın?

21 290	Bunlar Ḥaḳḳe’l-yaḳīn ehli ṭururlar itmegil şübhe Zirā ẓāhir olan Ḥaḳdır göremez bunları ġayrān	Bunlar, Hakke’l-yakîn ehlidirler. Şüphe etme. Çünkü zâhir olan Hak’tır. Başkası bunları göremez.
291	Bunlardır müttaḳīn ḫāṣṣı ki bunlar ehl-i dīdārdır Virür Ḥaḳ anlara ḥüsni ki dir saña işit Ḳurān	Hâlis takvâ sâhipleri bunlardır, çünkü bunlar didâr ehlidirler. Hak onlara güzelliğini verir. Kurân sana bunları der. İşit.
292	Anıñçün müttaḳīnlerdir ki zīrā itdiler anlar Viḳāye ḫażret-i Ḥaḳḳı cemī‘ ṣūretde bil inan	Onlar bütün sûretlerde Allah’ı kayırdıkları için takvâ sâhipleridir. Bil ve inan.
293	Diger ḳısmın işit cānā ki anlar ḳısm-ı evvelden Olurlar a‘lā lākin bilmez anları nice insān	Ey cân! Diğer kısmı işit ki onlar ilk kısımdan daha âlâdırlar. Fakat pek çok insan bunu bilmez.
294	Olar hem ehl-i maḥv olmuş daḫi hem ehl-i ṣaḥv dirler O ẕātlar ḥaḳḳına geldi ḥüsn-i ziyādedir Ḳurān	Onlar hem mahv ehli olmuştur, hem de kendilerine sahv ehli denmiştir. Ziyâde güzellik olan Kurân o kişiler hakkında gelmiştir.
	Maḳām-ı iḥsānda bulunan müttaḳīn ḥażerātı aṣḥāb-ı rü’yete olup ṣıfāt u esmā-i İlāhī ile ẓuhūr idüp maẓhar-ı Ḥaḳ olduḳlarını şerḥ ider ebyāt-ı şerīfedir.	**İhsân makâmında bulunan takvâ sâhiplerinin görme ashâbı olup, sıfatlar ve İlâhî esmâlarla zuhûr ettiklerini ve Hakk’ın mazharı olduklarını şerh eden kutsal beyitlerdir.**
295	Ve للذين احسنوا[73] oḳu Ḳurānda añla sen Ki anlara virir ḥüsni ziyāde ile bil Raḥmān	Ve “İhsân edenler için” âyetini Kurân’da okuyup anla. Çünkü Rahmân onlara güzelliği ziyâdesiyle verir. Bilesin.
296	Ki ḥüsni rü’yeti ḥaḳdır كانك[74] remz imiş aña Ḥadīs̱i oḳuduñ bildiñ nicedir sırrı bil inan	Güzeliğinin görünmesi haktır. “Sanki sen [onu görüyormuş gibi]” ona işâretmiş. Hadîsi okuyup öğrendin. Sırrı nasıldır, diye bil ve inan.
297	Ziyāde virilen nedir neye daḫi işāretdir Didiler ehl-i tefsīr bil ḥūr u ġılmān daḫi cinān	Ziyâde verilen nedir ve neye işârettir? Tefsir ehli: “[O ziyâdeler] Cennet, hûri ve gılmanlardır” dedi. Bil.
298	Ki ya‘ni ehl-i taḥḳīḳde giyerler ṣūret-i Ḥaḳḳı Ẓuhūr ider anlarla cemī‘ ḥażerātda ol Mennān	Yani hakîkat ehlinde Hakk’ın sûretini giyerler. O ihsânı bol olan Allah, bütün varlıklarda zuhûr eder.
299	Ṣıfāt-ı esmā’ u Ḥaḳla çıḳarlar ‘āleme anlar	Onlar âleme esmânın sıfatları ve

[73] Âl-i İmrân 3/172: İhsân edenler için.
[74] Sanki sen [onu görüyormuş gibi].

	Giyerler ilbas-ı Ḥaḳḳı budur ol ṣūret-i Raḥmān	Hak ile çıkarlar. Hak giysisini giyerler. Rahmân'ın sûreti [işte] budur.
300	Olurlar ʻāleme noḳṭa ḥurūfāt u kelīmātda Olur anlara āfāḳ hem daḫi enfüs çü ṭālibān	Harf ve kelimelerde âleme nokta olurlar. Çünkü âfâk ve enfüs onlara tâlip olmuştur.
301	Arar ʻarş hem daḫi eflāk simākden tā semeke bil Ne kim vardır aña ʻāşıḳ odur ol ekmel-i insān	Arş ve felekler balıklardan tâ balığa kadar onu arar. Kim varsa ona âşıktır. En mükemmel insan odur.
302	Anıñla oldılar eflāk daḫi ʻarş hem nücūm cümle Bugün devvār daḫi envār virür cümleye nemek nān	Bütün yıldızlar, arş ve felekler onunla birlikte oldular. Bugün devvâr ve envâr herkese tuz ve ekmek dağıtır.
303	Anıñ ḳalbi olur vāsiʻ çü ṣığdı Allāhı añla Daḫi ʻarş u kürsī hem ne kim vardır aña yek-sān	Onun kalbi arş, kürsî ve ona denk daha ne varsa o kadar geniş olur. Çünkü Allah kalbine sığdı, anla.
304	Olur cümle aña nisbet ki ṣan noḳṭa-i cevvāle Aña nisbet degil bir şey ki geldi hem yüzi Raḥmān	Her şey ona nisbettir. Sanırsın ki cevval noktasıdır. Ona bir şey nisbet değildir. Yüzü Rahmân olan geldi.
305	Oḳu لولاك لولاك[75] ki bilesiñ ne sırdır ol Ḳamu eflāk aña muḥtāc o sırdır cümleye hem cān	"Sen olmasaydın sen olmasaydın [âlemleri yaratmazdım]" sözünü oku, ne sır olduğunu bil. Bütün felekler ona muhtaçtır. Herkese can olan o sırdır.
	Sābıḳan ebyāt-ı şerīfe ile meşrūḥ olan maḳām-ı iḥsānda bulunan ehl-i ḥaḳīḳat Efendimiz ʻaleyhiṣṣalātı vesselām ḥażretleri lisān-ı Ḥaḳ ile لاعرف كنت كنزا مخفيا فاحببت ان اعرف خلقت الخلق[76]	**Bundan önceki kutsal beyitler ile açıklanmış olan ve ihsân makâmında bulunan hakîkat ehli, efendimiz hazretlerinin, salât ve selâm ona olsun, Hak lisânıyla "Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeyi istedim ve bilinmek için halkı yarattım"**
22	**ḳavl-i şerīfinde buyurdığı كنت كنزا[77] sırrına maẓhar olan erlerdir ve ol sırr-ı tecellī-yi ẕātı Muḥammedīdir. Bu ebyāt-ı şerīfe ile kendüye remz ü işāret olunup buyuruldı.**	**Kutsal sözünde buyurduğu "Ben hazine idim" sırrına mazhar olan erlerdir. O zâtın tecellisinin sırrı Muhammedî'dir. Bu kutsal beyitlerle kendisine işâret olunup buyruldu.**
306	O sırr-ı sır Muḥammeddir daḫi sırr-ı ḥaḳīḳatdir Ḫudā hem كنت كنزا[78] dir baḳ insānı künūzı ṭān	O, sırların sırrı Muhammed'dir. O, hakîkat sırrıdır. Allah: "Ben hazine idim." der. İnsana bak ve hazineleri tanı.

[75] Sen olmasaydın sen olmasaydın [âlemleri yaratmazdım.]
[76] Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeyi istedim ve bilinmek için halkı yarattım
[77] Ben hazine idim.
[78] Ben hazine idim.

307 Bu kenziñ fetḥine cānā nedir ṭılsımı bildin mi
Bu kenzi fetḥ iden kimdir ki odur ekmel-i insān

Ey cân! Bu hazinenin açılmasının tılsımı nedir, bilir misin? Bu hazineyi fetheden kimdir ki en mükemmel insan odur.

308 Mefātiḥi nedir anıñ ki kimdir fetḥ iden anı
Nedir ol kenzde maḥzūn hem nedir daḫi aña nişān

Onun anahtarları nedir ve onu fetheden kimdir? O hazinede mahzûn olan ve ona nişân olan nedir?

309 Bu kenze āşinā olan daḫi ol kenzi hem bulan
Bu durur ehl-i iḥsān bil budur ol gözleri fettān

Bu hazineye tanıdık olan ve bu hazineyi bulan ihsân ehlidir. O gözleri fettan olan da budur.

310 Anıñçün faḫr-i ‘ālem bil didi anlara iḥsāndır
Ki zīrā iḥsan-ı Ḥaḳḳa nedir vildān nedir cinān

Onun için âlemin övüncü bil ki onlara “İhsândır” dedi. Zîra Hakk’ın ihsânına nail olan kullar ve cennetler nedir?

311 Yazamaz iḥsanıñ Ḥaḳḳın ḳalemler cümle çāk oldı
Beşer nice bilür anı ki Ḥaḳdır aña ṣāḥib cān

Kalemler Hakk’ın ihsânını yazamaz. [Çünkü] bütün kalemler ikiye ayrıldı. Beşer onu bilemez çünkü ona sahip olan sevgili Hak’tır.

312 Anıñçün ziyade lafẓı münekker geldi Ḳurānda
Ki mechūl ilkine olmuş bilemez anı ol insān

Onun için ziyâde sözü Kurân’da bilinmeyen bir şekilde geldi. Ki ilkine meçhûl olmuştur. O insan bunu bilemez.

313 Anıñçün didiler cānā bilinmez insan-ı kāmil
Ki zīrā mir’at-i Ḥaḳdır nice ḥaḳ oldı ma‘lūmān

Ey cân! Bu nedenle “Kâmil insan bilinmez” dediler. Çünkü [o] Hakk’ın aynasıdır. Nice hakîkat belli oldu.

Ḳāle Allāhu Te‘ālā ويحذركم الله نفسه والله رؤف بالعباد[79] bu ḳavl-i şerīfinde nefse ḳavli ki buyurulmuşdur. İnsān-ı kāmiliñ mechūl-i muṭlaḳ oldıġına işāretdir. Bu ebyāt-ı şerīfe anı şerḥ ü beyān ider.

Allāhu Te‘ālā buyurdu: “Allah, sizi kendisine karşı dikkatli olmanız hakkında uyarmaktadır. Allah, kullarını çok esirgeyicidir” bu kutsal sözde nefse söz olarak buyurulmuştur. Kâmil insanın mutlak meçhul olduğuna işârettir. Bu kutsal beyitler onu şerh edip anlatır.

314 و يحذركم الله[80] oḳu da nefse bil sen
Nice nefsullahı bilmiş nicedir hem bilen ‘irfān

Sen “Allah, sizi kendisine karşı dikkatli olmanız hakkında uyarmaktadır.” sözünü oku da kendisini bil. İrfân bilen kişi nasıldır? Allah’ın kendisini nasıl bilmiştir?

---

[79] Âl-i İmrân 3/30: Allah, sizi kendisine karşı dikkatli olmanız hakkında uyarmaktadır. Allah, kullarını çok esirgeyicidir.
[80] Âl-i İmrân 3/30: Allah, sizi kendisine karşı dikkatli olmanız hakkında uyarmaktadır.

315	رؤف بالعباد الله[81] ki taḥẕīr itdi ḳulları Anıñ nefsini bilmekle nice sa'y ider ol ġayrān	"Allah, kullarını çok esirgeyicidir" ki kullarını menetti. Onun kendisini bilmek için o diğer kişi nasıl çalışır?
316	Anıñçün enbiyā' 'aẓām bilemez cāhilān añla Nice eẕāya cefāya iderler daḫi Fir'avnān	Onun için câhiller yüce nebîleri bilemez. Pek çok ezâ ve cefâya Firavunluk ederler.
317	Anıñçün vereṡe cemī' ezmān u a'ṣārda Atar cāhil aña ṭaşlar nicesi itdiler bühtān	Bu yüzden mirasçılara bütün zamanlarda ve asırlarda câhil olanlar taş attılar. Pek çoğu onlara iftira attı.
318	Nice recm idüplerdir nicesiñ çekdiler dārda Nicesin itdiler menfī virüp fetvā-yı müftiyān	Müftülerin fetvâsıyla nicesini menfî ettiler. Bazılarını taşlayıp, bazılarını darağacında astılar.
319	Yalancı müftiler cānā batırdılar elin ḳana Nicesin ḳıydılar cānā bu da bir ḥikmet-i Yezdān	Ey cân! Yalancı müftüler ellerini kana batırdılar. Nice canlara kıydılar. Bu da Allah'ın bir hikmetidir.
23 320	İki şey müşkil olmuşdur diyem saña işit cānā Ki insān-ı kamili bilmek daḫi Ḥaḳḳı vehm inan	Ey cân! İki şey müşkül olmuştur. Bunları sana diyeyim de işit. Kâmil insanı bilmek bile inan ki Hak'tan şüphe etmek demektir.
321	Velākin kāmilin bilmek olur Ḥaḳdan 'asīr añla Ki ṣūretle olur noḳṣān nice bilinür ol insān	Velâkin kâmil insanı bilmek Hakk'ı bilmekten daha güç olur, anla. Sûretle noksan olur, o insan nasıl bilinir?
322	Velākin Ḥaḳ münezzehdir muḳaddesdir müberrādır Ki hiç ṣūret ḳabūl itmez taḳaddüsle odur cānān	Fakat Allah münezzeh, mukaddes ve müberrâdır. O asla sûret kabul etmez. Mübârek sevgili odur.
323	Ḥaḳḳı bilmek nedir cānā bilinmez oldıġıñ bilmek Ṣaḳın bildim diyen cāhil inanma bilmedi her ān	Ey cân! Hakk'ı bilmek nedir? [O'nun] bilinmez olduğunu bilmektir. Sakın "Bildim" diyen câhil kişiye inanma! O hiçbir zaman Hakk'ı bilmemiştir.
324	Gel ey oġlum gözüm nūrı çü işitdiñ olan taḳrīr Saña virdi birāz esrār birāzıñ daḫi hem sen ḳan	Ey oğlum! Gel, gözümün nûru. Olan takriri işittin. [Bu takrir] sana biraz esrâr verdi, birazına da sen inan.
325	Ziyāde lafẓını ehl-i tefāsīr tefsir itmişler Ki cennetdir buyurmuşlar odur bir ẕerre-i iḥsān	Tefsir ehli "ziyâde" sözünü yorumlamıştır. "Ziyâde, cennettir. O, ihsânın küçük bir parçasıdır" diye buyurmuşlardır.
326	Çü ki Ḳurān didi mübhem nice ta'rīf ider diller Bu bir mechūl-i muṭlaḳdır virir saña Ḫudā iḥsān	Çünkü Kurân bunu kapalı söylemiştir. Diller bunu nasıl

[81] Âl-i İmrân 3/30: Allah, kullarını çok esirgeyicidir.

		tarif eder? Bu bir mutlak meçhuldür. Allah sana [bunun için] ihsân verir.
	Muṭlaḳā ḫalīfe-i Ḥaḳ olan Âdem bir muṭalsam kenz-i maḫfī oldıġından gerek melā'ike vü gerek şeyṭān kendüyi bilmediklerini beyān ider ebyāt-ı şerīfedir. فابين ان يحملنها واشفقن منها وحملها الانسان انه كان ظلوما جهولا انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال[82] Ḥaḳ celle vü 'alā ḥażretleri buyurdıġı ḳavl-i şerīfini daḫi şerḥdir.	**Mutlaka Hakk'ın halîfesi olan Âdem'in, tılsımlı bir gizli hazine olması sebebiyle gerek meleklerin ve gerek şeytanın kendisini bilmediklerini beyân eden kutsal beyitlerdir. "Biz emâneti göklere, yere ve dağlara sunduk; onu yüklenmekten kaçındılar, on[un sorumluluğundan]dan korktular; onu insan yüklendi; [bununla beraber onun hakkını tam yerine getirmedi] çünkü o, çok zâlim, çok câhildir." Hak hazretlerinin, onun yüceliği artsın, buyurduğu kutsal sözünün de şerhidir.**
327	İşitdiñ sırr-ı Âdemi melā'ik bilmedi añla Ki ḥaḳḳında birāz sözler dimişler oḳu sen Ḳurān	Âdem'in sırrını işittin. Melekler bile [bu sırrı] bilmediler, anla. Sen Kurân oku ki onun hakkında biraz sözler söylenmiştir.
328	Anıñçün ṭard olup şeyṭān u la'net ḥalḳasın giydi Şaşırdı şeyṭan-ı mel'ūn ki secde itmedi her ān	Lanetli şeytan şaşırarak hiçbir zaman secde etmedi. Onun için şeytan kovuldu ve lânet halkasını giydi.
329	Ḫudā فاسجدوا[83] buyurdı melā'ik secde itdiler La'īn ābā idüp ḳaçdı ki oldu daḫi maṭrūdān	Allah: "Secde edin" diye buyurunca bütün melekler secde ettiler. Lânetli [şeytan] büyüklük edip kaçtı. Böylece kovulmuş oldu.
330	Yine ḫalīfe-i Ḥaḳ bil muṭalsam kenz-i maḫfī bil Eger ṭılsımını çözdüñ bilirsin nicedir iḥsān	Yine bil ki Hakk'ın halifesi tılsımlı bir gizli hazinedir. Eğer tılsımını çözersen ihsânın ne olduğunu bil.
331	Velākin 'ālem-i muṭlaḳ sücūdla emr idüp bil sen Velākin sırr-ı Âdeme dimedi emlāke ey cān	Âlem-i mutlak Hz. Âdem'e "Secde edin" dedi. Âdem'e "Âleme secde et" demedi.
332	Oḳu anı du'ā اعلم[84] daḫi لا تعلمون[85] dir Ḥaḳ Ya'ni ḥażrāta keşf itmez bize geldi böyle Ḳurān	O duâyı oku. Hak "Bil" ve "Bilmiyorsunuz" der. Yani hazretlere keşf etmez. Kurân bize böyle geldi.

[82] Ahzâb 33/72: Biz emâneti göklere, yere ve dağlara sunduk; onu yüklenmekten kaçındılar, on[un sorumluluğundan]dan korktular; onu insan yüklendi; [bununla beraber onun hakkını tam yerine getirmedi] çünkü o, çok zâlim, çok câhildir.
[83] Necm 53/62: Secde edin.
[84] Bakara 2/260: Bil.
[85] Bakara 2/30: Bilmiyorsunuz.

	333	Zihī ol ḥikmet-i Mevlā zihī ol ḳudret-i bālā Münezzeh cümleden zīrā ki ʻaḳıllar olur ḥayrān	Ne güzeldir o Mevlâ'nın hikmeti, ne güzeldir o yüce kudret. Her şeyden tenzih edilmiştir. Çünkü akıllar [onun büyüklüğü karşısında] şaşakalır.
	334	Ḳanı bir dil anı bilsün ḳanı ol cān anı bulsun Ḳanı bir göz anı görsün odur gören ü görinen	Onu görecek bir gönül, onu bulacak can, onu görecek o göz nerede? Gören de görünen de odur.
	335	فابين[86] oḳu añla nice emāneti Ḥaḳḳı Ki ḥāmil olmadı arżı vu cibāl daḫi āsümān	"Kaçındılar" sözünü oku da anla. Arz, dağlar ve semâ Hakk'ın nice emânetini sahiplenmedi.
24	336	Velākin ḥāmil oldı bil emāneti kim ol insān Didi Ḥaḳ Ḥaḳḳına anıñ ẓalūm hem cehūl ol insān	Fakat bil ki o insan bu emaneti sahiplendi. Çok zâlim ve câhil olan o insan onları yaratana Hak dedi.
	337	ʻAceb ḥāmil olan niçün ẓalūm hem cehul olmuşdur Diyemem sırrını anıñ oḳu mürşid yetti Ḳurān	Acaba [emânete] sahip olan insan niçin bu kadar zâlim ve câhil olmuştur? Onun sırrını diyemem. Mürşid, sen Kurân oku ki o Kurân bunun için sana kâfidir.
	338	ʻAceb ḥāmil olan kimse bilir mi maḥmulüñ bilsem Bilirse maḥmulüñ o ẕāt aña dirler mi ḥāmilān	Acaba sahiplenen kimse sahiplendiği şeyi bilir mi, bir bilsem. O zat sahiplendiği şeyi bilirse ona sahip derler mi?
	339	Daḫi bilmezse ol ḥāmil ẓalūm olur mıydı bilsem Bilirse ol dinilür mi aña ez-cümle ẓālimān	O sahiplenen kimse emaneti bilmezse acaba zâlim olur muydu bir bilsem. Yahut o kişi bunu bilirse ona özellikle zâlim denilir mi?
	340	ʻAceb bilsem ḳamu insān nice ḥāmil oluplardır Bu cāhiller o da insān olar da mı o ḥāmilān	Bütün insanların bu emâneti nasıl sahiplendiklerini bir bilsem. Bu câhil olan insanlar da mı acaba emâneti sahiplenmişlerdir?
	341	ʻArif-i ḥāmil oldılar ẓalūm cehūl niçün olsun Ẓalūmen hem cehūlen ḳavlini bilsem ne sırdır ān	Hâmillerin ârifi oldular. Zâlim ya da câhil neden olsunlar? Zâlim ve câhil sözlerinin ne sır olduğunu bir bilsem.
	342	Ṣıfāt-ı mādiḥa yoḫsa ṣıfāt-ı ẕāmme gelmişdir Ḥāmilen çünki farḳ olmuş olur mı vaṣf-ı nisbetān	Övenin sıfatları yoksa kusurun sıfatları gelmiştir. Çünkü yüklenerek [diğerleriyle arasında] fark olmuştur. Nisbetin vasfı olur mu?
	343	Eger cāhillere nisbet olursa nisbetiñ bilsem	Eğer câhillere nisbet olursa

[86] Ahzâb 33/72: Kaçındılar.

	Daḫi ‘āriflere nisbet o mıdır ol güzel insān	keşke onların nisbetini bilsem. Âriflere nisbet acaba o güzel insan mıdır?
344	Zihī ol ḥażret-i Ḳurān ki cāmi‘dir hem mākān Ẓuhūr itmiş kelāmıñla ẓahir hem maẓhar-ı insān	O Kurân’a ne hoş ki var olanların hepsini kendinde toplamıştır. Zâhir olan Allah insan mazharında kelâmıyla belli olmuştur.
345	Baḳar insān görür insān söyler insān bulur insān O güzel ẕātını ṣıġmış nedeñlü ẕerrece insān	İnsan bakar, insan görür, insan söyler, insan bulur. [Allah] o güzel zâtını ne kadar küçük insana sığdırmıştır.
346	Ḥaşā ki bir yere ṣıġmaz ḳamu eşyāyı muḥīṭdir Muḥāṭ olmaz odur muṭlaḳ odur sulṭān hem Sübḥān	O, asla bir yere sığmaz. Bütün eşyayı kuşatmıştır. Kuşatılmamıştır. Mutlak olan, sultan olan ve Sübhân olan odur.
347	Ẓalūmen cehūlen dirken ḫiṭāb ider ki ol insān Daḫi ol cümle esrārıñ getürdi maḥzun ol Ḳurān	[Allah], “Çok zâlim” ve “Çok câhil” derken o insana hitap eder. İnsanın bütün esrârını o mahzûn Kurân getirdi.
348	Nüzūl itdi kelāmıñ ol kelimāt ile bi’l-cümle Lisān-ı insana geldi bulunur mı böyle iḥsān	Allah’ın kelâmı [olan Kurân] bütün kelimelerle nüzûl etti. İnsan lisânına geldi. Böyle bir ihsân bulunur mu?
	Ḳāle Resūlullāh ṣallallāhu ‘aleyhi vesellem يا انسان خلقت الاشياءلاجلك وخلقتك لاجلی[87] ḳavl-i şerīfini beyān ider ebyāt-ı şerīfedir.	**Allah’ın Resûlü, salât ve selâm ona olsun, buyurdu: “Ey insan! Eşyayı senin için yarattım, seni de kendim için yarattım” kutsal sözünü anlatan kutsal beyitlerdir.**
349	Anıñçün geldi ās̱ārda ḳamu eşyāyı ḫalḳ itdim Seniñçün didi Ḥaḳ bil sen işit yā eyyühe’l-insān	Ey insan! Hak: “Bütün eşyayı senin için yarattım” dedi. Onun için eserlerde geldi. Bunu işit ve bil.
350	Ve hem daḫi buyurmuşdur benimçün seni ḫalḳ itdim İşit cānā ne sırsıñ sen ki sensiñ maẓhar-ı Raḥmān	Ey sevgili! Nasıl bir sır olduğunu duy. Rahmân’ın mazharı sensin ki “Seni kendim için yarattım” diye buyurmuştur.
351	Ki zīrā Ḥaḳ iki nüsḫa ḳılupdur ‘ālemi zīrā Ki bir nüsḫa ṭurur insān ki oldı ‘āleme ol cān	Bundan dolayı Hak, âlemi iki nüsha olarak yaratmıştır. Bir nüshada insan vardır ki o âleme can olmuştur.
352	Diger nüsḫa olup ‘ālem ki ferş ü ‘arşa dek bil sen Ki insān-ı kebīr olmuş velev ṣūreta bil inān	Diğer nüsha âlemdir. Bunu yerden göğe kadar bil. Sûrette olsa da en büyük insan olmuştur. Bil ve inan.

[87] Ey insan! Eşyayı senin için yarattım, seni de kendim için yarattım.

25	353	O ṣaġīr nüsḫa-i insān ki olmuş Ḥaḳḳa ol ṣūret Bugün mir’āt-ı ‘ālemde göründi ol yüzi Yezdān	O insanın nüshası küçüktür. Hakk’a o sûret olmuştur. Bugün âlemin aynasında o Yezdan’ın yüzü göründü.
	354	Aña nisbet ḳamu ‘ālem ki rūḥa nisbet ebdān Oḳu anla bugün sırrın ḳamuya oldı ol bürhān	Bütün âlem ona bağlıdır ki bedenler rûha nisbettir. O, herkese delil oldu. Bugün onun sırrını okuyup anla.
	355	Eger cān olmasa cānā beden meyyit bilürsün sen Anıñçün insan ile bil münevver oldı āsümān	Ey sevgili! Bilirsin ki eğer can olmazsa beden ölüdür. Bu yüzden semâ da insanla aydınlandı.
	356	Ḫilāfet sırrını çünki odur ḥā’iz bugün añla Yedin Ḥaḳḳıyla olmuş ol anıñçün oldı mescūdān	Çünkü halîfelik sırrını bugün taşıyan odur. Anla. O Hakk’ın gücüyle olmuştur. Onun için kendisine secde edildi.
	357	Velākin iki olmuşdur bilen kendini ‘ārifān O kendin bilmeyen cāhil olardır cümle merdūdān	Fakat kendisini bilen ârifler, kendisini bilmeyen câhiller olarak ikiye ayrılmışlardır. [İşte] bütün kovulmuşlar o câhil olanlardır.
	358	Oḳu sūre-i والتين[88] ki bil sen احسن التقويم[89] Daḫi merdūd olan kimdir ki ol sūre ider tibyān	“O incire and olsun” sûresini okuyup, “En güzel biçimde yaratılan insan”ı bil. Aynı zamanda kovulmuş olan kimdir, diye o sûre açıklar.
	359	Ki hem الا الذين آمنوا[90] dir Ḥaḳ işit cānā Ki merdūdlardan istis̱nā’ idüp ‘ārifleri Mennān	Ey cân! Hak, “Ancak imân edenler” diyerek, ârif kişileri kovulmuş kişilerden ayrı tutar.
		Īmānıñ aḳsām-ı s̱elās̱eye münḳasım oldıġı beyānındadır.	**İmânın üç kısma bölündüğünü anlatır.**
	360	Daḫi īmān beñim añla biri taḳlīd dimişlerdir Ki istidlāl-i taḥḳīḳle ki üç ḳısm oldı bil inan	İmân da benim anla. “Biri taklittir” demişlerdir. [İmân] hakîki delille üç kısma ayrılmıştır. Bil ve inan.
	361	Olan taḳlīd ile mü’min ḳabūl itmiş şerī‘at bil Zirā taḳlīde taḥḳīḳe giderler eyleme gümān	Taklit ile mümin olan kişi şeriatı kabul etmiştir, bilesin. Çünkü hakîkate taklitle gidilir. [Sakın] şüphe etme!
	362	Ḳavlu امنا[91] yı oḳu ki mecāz ḳanṭara olmuş Ḥaḳīḳatte işit cānā böyledir ehl-i taḥḳīḳān	“İnandık” sözünü oku ki mecâz, [hakîkate ulaşmak için] bir köprü olmuştur. İşit ey cân!

[88] Tîn 95/1: O incire and olsun.
[89] Tîn 95/4: [Biz insanı] en güzel biçimde [yarattık.]
[90] Tîn 95/6: Ancak imân edenler.
[91] Hucûrat 49/14: İnandık.

Hakîkat ehli gerçekte böyledir.

363 Velākin ḳorḳılur cānā ki taḳlīdde ḳalan insān
Ki meālce anıñ işi maʻāẕallāh olur yamān

Ey cân! Fakat [ebedî] taklitte kalan insan için korkulur. Allah esirgesin neticede onun işi çok kötü olur.

364 Anıñçün müctehidīn bil ḳamusı ittifāḳ itdi
Ḳalan taḳlīdde ol insān olur ez-cümle müẕnibān

Onun için müçtehidlerin hepsi “Taklitte kalan o insan özellikle günahkâr olur” diye ittifâk ettiler.

365 Gice gündüz çalış oğlum ṣaḳın taḳlīdde ḳalma sen
Tażarruʻ eyle sen Ḥaḳḳa seni ḳılmaz muḳallidān

Oğlum, gece gündüz çalış ve sakın taklitte kalma. Hakk’a yalvarırsan seni taklitçi kılmaz.

Mürşid-i kāmile vāṣıl olan sālikiñ ne vechle feyże varır u ne vechle münḳaṭıʻu’l-feyż olur u mürşid-i kāmile vardığı o anda bir ṭāḳım şeyāṭīn-i ins olan ḳıṭāʻ-ı ṭarīḳ-i mürşid ile kendi arasında ne vechle ilḳā-i bürūdete saʻy ider vesā’ir mebāḥiṡ beyānındadır.

Kâmil mürşide erişen sâliğin ne vechle feyze vardığını, ne vechle feyzi kesildiğini ve kâmil mürşide vardığı o an bir takım insanların şeytanı olan mürşit yolunun kesilmesi ile kendi arasında ne vechle soğukluk bırakmaya çalıştığını ve buna benzer bölümleri anlatır.

366 Velākin mürşide varsañ anıñ kelāmını ṭoylasañ
Aña taḳlīd ü teslīmle çıḳarsan dürr-i bī-pāyān

Velâkin mürşide varıp onun sözünü toylasan, onu taklit ederek ve ona teslim olarak sonsuz inci çıkarsan.

367 Taḥarrī aḥvalin itme daḫi tecrübeler ḳılma
Ki Ḥaḳdır mürşidiñ bil sen olursun yüzi ḳara cān

Bil ki mürşidin Hak’tır. Onun hallerini araştırma ve tecrübeler kılma. [Aksi takdirde] yüzün kararır.

26 368 Velev elf-i sene ḫidmet bī-hūde gitti ey cānā
Eger teslīmiñ olmazsa o ḫidmetler saña nīrān

Ey cân! İsterse bin senelik hizmet boşa gitsin, eğer teslimin yoksa o hizmetler sana cehennemdir.

369 Nive sālik ü ṭālibler çekerler dürlü emekler
Nihāyet işleri çıḳar olurlar cümlesi şeyṭān

Nice sâlikler ve tâlipler bin bir türlü emek çekerler. Sonunda işleri çıkar ve hepsi şeytan olur.

370 Alamazlar bugün esrār nice ʻilm ü ʻulūm cānā
Zirā olmadılar telsīm ki anlar cümle merdūdān

Ey cân! [Onlar] bugün pek çok ilimden esrâr alamazlar. Çünkü teslim olmadılar. Onların hepsi reddedilmiş kimselerdir.

371 Eger mürşidden aldınsa velev bir lü’lü-i lālā
Çalış ḳadrin bilesün sen ki ol ez-cümle şākirān

Eğer mürşidden parlak bir inci bile aldıysan bunun değerini bilmek için çalış ki başlıca şükredenlerden olasın.

372 Dime lü’lü’ni ḳapdım ben ki ḥācet yoḳ buña mürşid
Ki mürşidiñ yed-i ṭūlā varur ol ḳaçdığıñ mekān

“Ey mürşid, incini ben kaptım” deme. Buna gerek yok. O kaçtığın mekâna mürşidin büyük

		eli varır.
373	O lü’lü’ gördigiñ anda görürsün kīsen içinde Ṣaḳın sen ṣanma kīsende anı ṭutdı yed-i Raḥmān	O inciyi gördüğün anda kesenin içinde bulursun. Sakın sen onu kesende zannetme. Onu tutan Rahmân’ın elidir [kudretidir].
374	İşit ey cānımıñ cānı didigim söz daḫi sen ṭut Ṣaḳın dūzaḫa ṭalma sen ḥaẕer ez-cümle şeyṭānān	Ey canımın canı! Söylediğim sözü işit ve [aklında] tut. Cehenneme girmekten ve özellikle şeytandan kendini koru!
375	Nice ḳıṭā‘-ı ṭarīḳ bil velev bol yengliler olsun İder tesvīl vesāvisle çalışur eylesün şeyṭān	Pek çok yolun kesilmesi çeşitli sûretliler tarafından olsa da asıl şeytan vesveselerle seni aldatmaya çalışır.
376	Birinci şeyṭanıñ ḳaṣdı budur bil sen bay-ı sālik Ki mürşidle arañızda aña şek hem daḫi gümān	Ey yüce sâlik! Bilesin ki şeytanın birinci kastı, mürşidle aranda şüphe ve zan uyandırmaktır.
377	Eger mürşid ile sālik miyānesinde olsa ger Ser-mū miḳdārı firifte fütūḥ gelmez aña ol ān	Eğer mürşid ile sâlik arasında kıl kadar az miktarda aldanmışlık olsa, ona o an galibiyet gelmez.
	ارجعى الى ربك راضية مرضية فاد خلى فى عبادى واد خلى جنتى يا ايتها النفس المطمئنة[92] ḳavl-i şerīfinde bi’ṭ-ṭarīḳu’l-işāret vāḳı‘ olan فى عبادى ve جنتى kelimāt-ı ḳudsiyyeleriniñ neden ‘ibāret olacaġını beyān iden ebyāt-ı şerīfedir.	**“[Allah, şöyle der:] “Ey huzur içinde olan nefis! Sen O’ndan razı, O da senden razı olarak Rabb’ine dön! [İyi] kullarımın arasına gir. Cennetime gir.” kutsal sözünde işâret yoluyla olan “[İyi] kullarımın arasına” ve “Cennetim” kutsal kelimelerinin neden ibâret olacağını anlatan kutsal beyitlerdir.**
378	Oḳu فاد خلى فى عبادى[93] ḳavlini didi Ḳurān Didi واد خلى جنتى[94] işit cānā nedir cinān	“[İyi] kullarımın arasına gir” sözünü oku. Kurân: “Cennetime gir” sözünü de dedi. Ey cân! Cennetler nedir diye işit.
379	Ki cinān evliyā olmuş duḫūl idenleri bulmuş Civār-ı Ḥaḳda ol ṭurmuş varamaz anlara şeyṭān	Cennetler ki evliyâ olup içine girenleri bulmuş, Hakk’ın civârında durmuştur. Onlara şeytan varamaz.
380	Ḫudāyā sen elimden ṭut ki ḫayru’l-ḥāfiẓīn sensiñ Naẓar ehl-i delāletden bizi eyleme sen dūrān	Ey Allah’ım! Sen elimden tut. Çünkü koruyanların en hayırlısı sensin. Bize bak ve delâlet ehlinden bizi uzak tutma.

[92] Fecr 89/27-30: “[Allah, şöyle der:] “Ey huzur içinde olan nefis! Sen O’ndan razı, O da senden razı olarak Rabb’ine dön! [İyi] kullarımın arasına gir. Cennetime gir.”
[93] Fecr 89/29: [İyi] kullarımın arasına gir.
[94] Fecr 89/30: Cennetime gir.

381	Ḳulūb-ı ḳudsilerinde o dergāh-ı ilāhında Bizi ḥıfẓ it benim Rabbim ki sensiñ ḫayr-ı ḥāfıẓān	Ey benim Rabb'im! Kutsal kalbinde ve o ilâhî katında bizi koru ki muhafaza edenlerin en hayırlısı sensin.
	Mebḥaṡ-ı taḳlīdden ʻudūl idüp īmān-ı istidlāl mebāḥiṡine şürūʻdur u Ḥaḳ celle vü ʻalā ḥażretiniñ سنريهم ايا تنا فى الافاق و فى انفسهم حتى يتبين لهم انه الحق[95] ḳavl-i şerifini tefsīrdir.	**Taklit bölümünden çıkıp istidlâl imânı bölümlerine giriştir ve Hak hazretlerinin, onun yüceliği artsın, "Biz onlara, ufuklarda ve kendi canlarında âyetlerimizi göstereceğiz ki onun [Kurân'ın] gerçek olduğu onlara iyice belli olsun" kutsal sözünü tefsirdir.**
27 382	Çü bildiñ sen nedir taḳlīd ki istidlāl daḫi bil sen Daḫi mertebesin añla ikisin eyle sen furḳān	Taklidin ne olduğunu bildiğin gibi istidlâlin ne olduğunu da bil. Mertebesini de anlayıp, ikisi arasındaki farkı göster.
383	Mü'eṡṡere eṡerden bil varan müstedil olmuşdur Baʻīre eyledi Buʻra delālet bil sen ey yārān	Müessere eserden varan şey delil ile ispatlanmıştır. Ey dost! Bil ki Bûra deveye delâlet etmiştir.
384	Oḳu āṡār-ı kevni sen mufaṣṣal gör ne yazılmış Görürsün sen delāletler ider arż u semā cānān	Varlığın eserlerini oku ve ne yazılmış olduğunu uzun uzadıya gör. Sevgilinin arz ve semâda kılavuzluk ettiğini görürsün.
385	Mufaṣṣal āyet-i āfāḳ سنريهم[96] didi ol Ḥaḳ Görinür ol yüzi muṭlaḳ oḳuyan oldı zü'l-ʻayān	Hak: "Ufukların âyetini ayrıntılı göstereceğiz" dedi. O yüzü mutlak olan görünür. Bu âyeti okuyan kişi ayân sahibi olur.
386	Ne kim vardır ḳamu ẕerre vü bi'l-cümle ḳamu eflāk Çü vaḥdāniyyete dāldır mufaṣṣal cümleye bürhān	Bütün zerre ve bütün feleklerde ne varsa Allah'ın birliğine işâret olduğu gibi her şeye uzun uzadıya bir delildir.
387	Te'emmül ḳıl sen ey sālik oḳu muṣḥaf-ı tafṣīli Nice āyetleri görsen ṭonatmış ol güzel Mennān	Ey sâlik! İyice düşün. Ayrıntılı mushafı oku! Görsen o güzel Mennân nice âyetleri donatmıştır.
388	Varup mekteb-i ʻirfāna oḳu ḥurūf hecā' bil Ḥurūf-ı kā'inātdan sen ki çıḳdı bil kelimetān	İrfân mektebine gidip harfleri oku. Bilesin ki kâinâtın harflerinden "Allah'tan başka İlâh yoktur ve Hz. Muhamemmed onun elçisidir" ibâreleri çıktı.
389	Daḫi كن[97] nuṭḳunı añla ne ḥarflerdir ʻaceb bilsem Ki anıñla vücūd buldı ḳamu insān heme mākān	"Ol!" sözünü dahi anla. Acaba [o harfler] nasıl harflerdir bir bilsem. Çünkü bütün insanlar

[95] Fussilet 41/53: Biz onlara, ufuklarda ve kendi canlarında âyetlerimizi göstereceğiz ki onun [Kurân'ın] gerçek olduğu onlara iyice belli olsun.
[96] Fussilet 41/53: Göstereceğiz.
[97] Bakara 2/117: Ol.

		onun sırrıyla vücut buldu.
390	Eger nūr-ı imānla sen baḳarsan kā’ināta sen Maẖalallāh olur bāṭıl ki taṣdīḳ eyledi cānān	Eğer kâinata imân nûruyla bakarsan Allah’tan başka her şey bâtıl olur ki Sevgili [bunu] tasdikledi.
	Īmān-ı istidlāl fi’l-cümle ‘aḳl u delīle taḳlīdden ẖālī olmadığından bir nev‘ taḳlīd oldığı vu ẕāta delīl ‘add olunan vücūd-ı ḥādiṡ-i taḥḳīḳde ṣırf ma‘dūm olup mā-bi’l-istidlāl olamayacağı beyānındadır. Faṣl-ı fī-beyān īmān-ı istidlāl	**İstidlâl imânı nihayetinde akıl ve delile taklitten hâlî olmadığı, bir çeşit taklit olduğu için ve zâta delil sayılan yeni çıkan hakîkat vücûdunda sırf yok olup istidlâl ile olamayacağını anlatır. İstidlâl imânı beyânının faslıdır.**
391	Velī istidlalî īmān ki müstedell idinmişdir Çün eṡerden aluplardır o da bir nev‘ ẖālicān	Ancak bir delil ile ispat edilen imân delillerini kainattan almışdır. O da bir çeşit hareket ettirmedir.
392	Nice ‘uḳūl ider fehmi o ẕāt-ı pākde muṭlaḳı Degil ḥāşā ola ḥaddi odur dāl daẖi medlūlān	Nice akıl, o pâk zâtta mutlak olanı anlar. [Onun] haddinin olması aslâ mümkün değildir. Delâlet eden de delâlet olunan da odur.
393	Nice ḥādiṡ ḳadīme ol delālet itsün ey cānā Ki ‘ademdir bil ol ḥādiṡ nice vücūda ol bürhān	Ey cân! Pek çok yeni şey eskiye delâlet etsin. O yeni çıkan şey bil ki yokluktur. Pek çok vücûda o delildir.
394	Anıñçün didi kāmiller ki bir ḥādiṡ muḳārin ol Sa ḳadīme işit cānā eṡer ḳalmaz budur bürhān	Onun için kâmiller: “Yeni bir şey eskiye gelmiş olsa eser kalmaz” dediler. Ey sevgili, delilin bu olduğunu işit.
395	Daẖi ḥaḳḳıyla ẖalḳıñ bil ki bir cirmet aña yoḳdur Ki cem‘ itsün işit cānā ma‘dūm olmadı mevcūdān	Bil ki halk Hakk’ıyladır. Ona herhangi bir hacim yoktur. Hepsini bir araya toplasın. Ey sevgili, yok olan hiçbir zaman varolmadı.
396	Ki ṣırf ma‘dūm olan ḥādiṡ ki vücūd ḥaḳ aña olmuş Nice ‘adem delīl olsun nicedir bunı ḥaḳīmān	Sadece yok olan sonradan olandır, Hakk’ın vücûduyla olandır. Yokluk nasıl delil olur? Hâkimler bunun nasıl olduğunu bilirler.
	ولو شآء لجعله ساكنا ثم جعلنا الشمس عليه دليلا ثم قبضناه قبضا يسيرا الم ترالى ربك كيف مدالظل [98]	**“Rabb’inin gölgeyi nasıl uzattığını görmedin mi? İsteseydi onu sabit kılardı. Sonra biz güneşi gölgeye delil kıldık. Sonra onu kendimize yavaş yavaş çektik”**
28	**Āyet-i kerīmesini serḥ ü nüket-i esrārını beyān ider ü ẖalḳıñ Ḥaḳḳa delīl olmasınıñ vechini ifāde vü der-**	**âyet-i kerîmesini şerh edip esrârlı nükteleri açıklayan ve halkın**

[98] Furkan 25/45-46: Rabb’inin gölgeyi nasıl uzattığını görmedin mi? İsteseydi onu sabit kılardı. Sonra biz güneşi gölgeye delil kıldık. Sonra onu kendimize yavaş yavaş çektik.

	miyān ider ebyāt-ı şerīfedir.	**Hakk’a delil olduğunu ifâde edip anlatan kutsal beyitlerdir.**
397	Belī ‘ālem Ḥaḳḳa ẓıldır anıñ ẓılnı daḫi oldur Daḫi ẕī-ẓıll olur ẓıldan bugün ayrı işit yārān	Evet, âlem Hakk’a gölgedir. Onun gölgesi bile kendisidir. Bugün gölgesi olan kişi gölgeden ayrılır. İşit ey dost.
398	الم ترالى ربك[99] oḳu vu كيف مدالظل[100] Nice medd oldı ol ẓılāl aña delīl olup nūrān	“Rabb’inin gölgeyi nasıl uzattığını görmedin mi?” [âyetini] oku. O gölgelerin nasıl uzadığına aydınlık delil olmuştur.
399	ولو شآء لجعله ساكنا[101] işit cānā Eger Ḥaḳ bil murād itse olurdı cümle sākinān	Ey sevgili! “İsteseydi onu sabit kılardı” [âyetini] işit. Eğer Hak dileseydi her şey sabit olurdu.
400	Ẓuhūr itmezdi ol ‘ālem daḫi eflāk ne kim vardır Olurdı cümlesi meknūn görünmez ġayb-ı ġā’ibān	Âleme, feleklere ve daha ne varsa hiçbirine zuhûr etmezdi. Gâiblerin gaybı görünmez, hepsi gizli olurdu.
401	Velākin şems-i ẕāt cānā ẓılāle hem delīl oldı Görürsüñ sen ẓılālātı nice ḳılmış o taḥrīḳān	Ey sevgili! Fakat zâtın güneşi gölgelere delil oldu. Gölgeleri nasıl kımıldattığını sen görürsün.
402	Çü ẓıll oldı ‘adem añla nice vücūd aña virsün Çü ẓıll oldı bugün aḳlıñ nice fehm itdi ẓılālān	Çünkü gölge yokluk oldu. Nice vücût ona versin. Bugün aklın gölge olduğu için pek çok gölgeyi anladı.
403	Ẓılāl ḥaḳāyıḳ-ı ḥaḳdır daḫi cümle meẓāhirdir Ki ẕāt-ı muṭlaḳ-ı Ḥaḳda o vāḥiddir bil ey cānān	Gölgeler hakîkatlerin hakîkatidir ve hepsi onun mazharıdır. Ey sevgili! O, Hakk’ın mutlak zâtında tektir. Bil.
404	Ara ẓılda bugün nūrı ṣaḳın ẓıldır dime anı Çün ẓıl gördüñ niçün nūrı göremezsiñ bay-ı cānān	Bugün nûru gölgede ara. Sakın onun için “Gölgedir” deme. Ey yüce sevgili! Niçin gölgeyi gördüğün gibi nûru göremiyorsun?
405	Oḳu ثم قبضناه[102] nice maḳbūż olupdur bil Görürsüñ dā’imā ẓıllıñ nice olmuşdı maḳbūżān	“Sonra onu kendimize yavaş yavaş çektik” [âyetini] oku ve nasıl kabzolunduğunu bil. Gölgenin nasıl kabzolduğunu daima görürsün.
406	Oḳu ẓıldan birāz sırlar nedir saña birāz sözler Ki her lemḥa görürsün sen ki ẓāhir sende bāṭınān	Gölgeden biraz sırlar oku ve biraz sözlerin ne olduğunu anla. Sen her bakışta görürsün. Çünkü zâhir sende bâtın olmuştur.

[99] Furkan 25/45: Rabb’inin [gölgeyi nasıl uzattığını] görmedin mi?
[100] Furkan 25/45: [Rabb’inin] gölgeyi nasıl uzattığını [görmedin mi?]
[101] Furkan 25/45: İsteseydi onu sabit kılardı.
[102] Furkan 25/46: Sonra onu kendimize yavaş yavaş çektik.

407 Żuhūr itdi saña senden varır saña yine senden
Çıḳar senden varır saña budur hem esrar-ı żılāl

Sana senden zuhûr etti. Sana yine senden varır. Senden çıkar sana varır. Gölgenin esrârı da budur.

408 Alur ṣūret vücūd senden yine vardı daḫi senden
Ne ittiṣāl ne infiṣāl ki oldı sende bāṭınān

Vücut senden sûret alır. Senden yine sana varır. Sende ne kavuşmak ne de ayrılmak bâtın oldu.

409 ‘Acebdir ḥikmet-i Mevlā çıḳardı nūr ile peydā
Żılāliñ öñüne geldi oḳu żıll oldığın insān

Allah’ın hikmeti şaşılacak şeydir ki nûr ile açığa çıkardı. [O nûr] gölgelerin önüne geldi. Ey insan! Gölge olduğunu oku.

410 Alursıñ eline nūrı ararsıñ żıllını bulmaḳ
Bulamazsın bugün żıllı nereye ḳaçdı ol fülān

Nûrunu eline alıp, gölgeni bulmak için ararsın. Bugün o gölgeyi bulamazsın. [Acaba] o belirsiz şey nereye kaçtı?

411 Eger şems yemininñ ṭutsa ḳaçar yesārına ol żıl
Daḫi yemīnine ḳaçdı yesārdan görse ol inān

Eğer güneş sağ tarafa geçse, o gölge sola kaçar. [Güneşi] sol taraftan gördüğü zaman da o gölge sağa kaçar.

412 Çıḳarsa re’sine ol nūr ki fevḳinde ṭurursa ol
Görünmez saña aṣlā żıl bu esrār ḥażret-i Yezdān

O nûr başına çıkıp, yukarda durursa gölge sana asla görünmez. Bu, Allah’ın esrârıdır.

ستفترق امتى ثلاث وسبعين فرقته كلهافى النار الا واحدة قيل و من هم يا رسول الله قال الذين هم على ما انا عليه واصحابى[103] ḥadīs̱-i şerīfinde vārid olan gerek fırḳa-i ehl-i cennet olan fırḳa-i nāciyye iddi‘āları vu fırḳa-i nāciyyeniñ neden ‘ibāret oldığı vu ehl-i nīrānıñ ehl-i nār olmaları şirket-i vücūda ḳalmalarından nāşī idügine vesā’ir esrār beyānındadır.

“Ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Bir grup hariç onların hepsi cehennemliktir. [Sahâbe’den] denildi ki: “Ey Allah’ın Resûlü! Onlar kim?” Dedi ki: “Onlar benim ve ashâbımın yolundan gidenlerdir.” hadîs-i şerîfinde gelen gerek cennet ehli olan Nâciye fırkasının iddiâlarını, Nâciye fırkasının neden ibâret olduğunu ve cehennem ehlinin ateş ehli olmasının sebebinin vücut ortaklığına kalmalarından ileri geldiğini ve buna benzer esrârı anlatır.

29 413 Gören iki vücūd cānā ḫayālātda bugün ḳaldı
Nice buldı bugün ḥaḳḳı ki oldı ehl-i taḫmīnān

Ey sevgili! Bugün vücûdunu iki tane gören kişi hayâl âleminde kaldı. Onlar bugün hakîkati nasıl buldular ki tahmîn ehli oldular?

414 Kimi ḳadriyyeden anlar o cebriyye o maḥcūblar
Kimi ḥulūliye anlar ki iṡbāt itdi vücūdān

O mahcupların kimi Kadriyye’den, kimi de Cebriyye’dendir. Kimi de

[103] Ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Bir grup hariç onların hepsi cehennemliktir. [Sahâbe’den] denildi ki: “Ey Allah’ın Resûlü! Onlar kim?” Dedi ki: “Onlar benim ve ashâbımın yolundan gidenlerdir.”

		Hulûliyye'dendir ki onlar vücutlarını ispatladılar.
415	Anıñçün yetmiş üç fırḳa ḫaberde geldi ey cānā Daḫi yetmiş ikisi bil ki ṭutdı anları nīrān	Ey sevgili! Onun için haberde yetmiş üç fırka bildirilmiştir. Yetmiş iki fırkayı da bil. Onları cehennem kuşatmıştır.
416	Ki bunlar şirk-i vücūda ḳalupdur cümlesi yārā Ki nāciyye olan fırḳa degil anlar işit yārān	Bunların hepsi vücut şirkinde kalmıştır. [Ancak] Nâciyye diye adlandırılan Müslüman fırka onlardan değildir. İşitin dostlar.
417	Oḳu الذين هم على ما انا عليه[104] sen Ve aṣḥābı buyurmuşdur işit ol resul-i Yezdān	"Onlar benim ve ashâbımın yolundan gidenlerdir" dediğini oku. Allah'ın Resûlü buyurmuştur. İşit.
418	Ki ya'nī mefḫar-ı 'ālem buyurmuş aṣḥaba bil sen Ki nāciyye olan fırḳa çü su'āl itdi sā'ilān	Yani bilesin ki âlemin övüncü, soru soranın suâli gibi ashâbına Nâciyye olan fırkayı buyurmuştur.
419	Buyurdı ol resūl-i Ḥaḳ cevāb virdi daḫi muṭlaḳ O nāciyye olardır kim ki ben oldum şey üzre ān	O Allah'ın Resûlü buyurarak: "O Nâciyye fırkası onlardır ki ben onlar üzre yaratıldım" diye mutlak bir cevap bile vermiştir.
420	Ki oldılar u aṣḥābım o şey üzre olurlar kim Ki ol fırḳa-i nāciyye ki anlar ṭutmadı nīrān	Ashâbım da o şey üzre yaratılmıştır. Onlar Nâciyye fırkasıdır ki onları ateş yakmamıştır.
421	'Ulemā-i kelām cānā bu ḥadīs̱ üzre tafṣīlāt Yazarlar ḳīl ü ḳāller bil ki cem' oldı taḫmīnān	Ey cân! Kelâm âlimleri bu hadis üzerine uzun uzadıya kuru gürültü yazdılar. Bil ki bu tahminler yığma oldu.
422	Ki zīrā yetmiş üç fırḳa bu ḥadīs̱le sürer meydān Ki cümle müdde'ī oldı ki biz fırḳa-i nāciyyān	Çünkü bu hadisle yetmiş üç fırka [birbirlerine] meydan okurlar. "Nâciyye fırkası biziz" diye iddia ederler.
423	Ki ḥaḳ birdir iki olmaz nice yetmiş üç olmuşdur Bunı bilür ol 'ārif kim ki görmüş oldı mürşidān	Gerçek bir tanedir, iki olamaz. Nasıl yetmiş üç tane olmuştur? Bunu bilen o ârif ki mürşidini görmüş oldu.
424	Zirā Ḥaḳ kendini bilür ki Ḳurānda ider vaṣfıñ Anı bilmek anıñladır odur fırḳa-i nāciyyān	Çünkü Hak, kendini bilir, Kurân'da vasfını anlatır. Onu bilmek, onunla birlikte olmaktır. [İşte] Nâciyye fırkası odur.
425	O vech-i muṭlaḳ-ı Yezdān göründi herkese her ān Celāl-i 'izzeti añla ki baḳdı gözleri her cān	O Allah'ın mutlak vechi her an herkese göründü. Kudretinin büyüklüğünü anla ki gözleri her

[104] Onlar benim ve ashâbımın yolundan gidenlerdir.

		cana baktı.
	Ḳāle Resūlullāh سجات وجهه ماانتهى بصره صدق رسول الله ان لله سبعين الف حجاب لوكشفها لاحرق[105] Meẕkūr ḳavl-i şerīfde geldigi yetmiş biñ ḥicāb neden ‘ibāret oldıġını vu ḳīl ü ḳāl ehli kes̱retde ḳaldıḳlarından mişkāt-ı Aḥmediyyeden aḫẕi meşrūṭ olan rāh-ı ḥaḳīḳate vāṣıl olamayup hemān ḳāl u ḳīlde ḳalup baḥs̱ ü cidālle meşġūl olduḳlarını vu imāmān-ı ehl-i sünneniñ tedvīn buyurduḳları ‘ilm-i kelām ancaḳ ehl-i bida‘ olan ḫuṣūṣ-ı redden ‘ibāret olup illā ḥaḳḳe’l-yaḳīnden ‘ibāret olan keşf ü şühūda īṣāl olmadıġını müfīde ebyātdır.	**Allah’ın Resûlü buyurdu: “Allah’ın [yüzünü sakladığı] yetmiş bin hicâbı [örtüsü] vardır. Onları açarsa [bakanların] gözleri yanar. Allah’ın Resûl’ünün sözü doğrudur” zikrolunmuş kutsal sözde gelen yetmiş bin hicâbın neden ibâret olduğunu ve dedikodu ehlinin kesrette kaldıkları için Muhammed’in meşâlesinden almaları şart olan hakîkat yoluna erişemeyip dedikoduda kaldıklarını, bahis ve kavgayla meşgul olduklarını ve sünnet ehli imâmların kitap hâline getirdikleri kelâm ilminin ancak bidat ehli olan red husûsundan ibâret olup, illâ Hakke’l-yakînden ibâret olan keşif ve şühûda ulaştırmadığını anlatan beyitlerdir.**
30 426	Ve gerçek yetmiş biñ perde işitdiñ sen ās̱ārda Ḥicābāt ta‘biri gelmiş bize nisbetdir ey yārān	İşittin ki eserlerdeki gerçek, yetmiş bin perdedir. Ey dost, bize nisbet olarak bu perdelerin tabiri gelmiştir.
427	Ki Ḥaḳ hem kimseden maḥcūb degil aña ḥicāb olmaz Ki sensiñ maḥcub ey cānā budur ḥicābat-ı insān	Hak, kimseye gizli değildir. Ona perde olmaz. Ey cân! [Kalbindeki perdeden dolayı] asıl mahcûb sensin. İnsanın mahcûbiyeti budur.
428	Anıñçün ḳīl ü ḳāl ehli ki kes̱ret virdigi belli Ki vücūd oldı yüz elli ki dir saña o aḥmaḳān	Onun için dedikodu ehlinin kesrette olduğu bellidir. O ahmak sana: “Vücut yüz elli oldu” der.
429	Ḳil ü ḳāl baḥrine ṭalmış arar fili elin ṣalmış Kimin ḫorṭum kimin ḳuyruḳ meger ṭutmuş o şaşḳınān	Dedikodu denizine girmiştir, elini salarak fili aramaktadır. Meğer o şaşkın kiminin hortumunu, kiminin de kuyruğunu tutmuştur.
430	Ne buyurdı resūl-i Ḥaḳ geçen ḥadīs̱i iyce baḳ Ki resūl oldıġı üzre anıñla oldı aṣḥābān	Allah Resûlü’nün, geçen hadisinde ne buyurduğuna iyice dikkat et! Ashâbı, Resûl olduğu için onunla bereberdir.
431	İşāretdir bil ey cānā ki Ḥaḳḳı bulmaḳ olmuşdur O mişkāt-ı Muḥammedden olurlar cümle ṭālibān	Ey cân! Bil ki Hakk’ı bulmak işaret olmuştur. Bütün tâlipler o Muhammed’in meşâlesinden

[105] Allah’ın [yüzünü sakladığı] yetmiş bin hicâbı [örtüsü] vardır. Onları açarsa [bakanların] gözleri yanar. Allah’ın Resûl’ünün sözü doğrudur.

		olurlar.
432	Nice aṣḥāb ki olmuşdur ki ol rāhīde bulmuşdur O rāhda meslek-i Aḥmed görinür anda hem cānān	Nice ashâb o meşâleden olup, [Hakk'ı] o yolda bulumuştur. O yolda hem Ahmed'in tuttuğu yol, hem de sevgili görünür.
433	Ḳīl ü ḳāl var mı di anda daẖi ‘ilm-i kelām cānā Oḳunmaz idi ol zamān kifāyet cümleye Ḳurān	Ey cân! "O yolda dedikodu ve kelâm ilmi var mı?" diye sor. O zaman bunlar okunmazdı. Herkese Kurân yeterdi.
434	Çü vech-i pāk-i Aḥmedden alurlardı ḳamu dersi Ḥaḳ anlara ṭulū‘ itmiş ki odur ekmel-i insān	Çünkü hepsi dersini Ahmed'in pâk vechinden alırlardı. Kâmil insan onlardır ki Allah onlara tulû etmişti.
435	Oḳu من رأنى[106] añla nedir Ḥaḳ sen bil ey cānā Ki mürşidiñ izin gözle odur ol maẓhar-ı Rahmān	Ey cân! "Kim beni görürse" hadîsini okuyup Hak nedir diye bilip anla. Mürşidin izini gözle ki Rahmân'ın mazharı odur.
436	Ṣaḳın ‘ilm-i kelām ṣanma ki Ḥaḳḳı bildirir anma Ki ol ḳīl ü ḳāldir bil münezzeh oldı ol Yezdān	Sakın "Kelâm ilmi Hakk'ı bildirir" zannedip onu anma. O ilim kuru gürültüdür. Bil ki Allah bundan münezzehtir.
437	Bu aṣḥābdan soñra cānā didiler ‘ilm-i kelāmla Birāz sözlerle baḥs̱ itmiş ‘aḳāyidde meşāyiẖān	Ey cân! Bu ashâbdan sonra şeyhler kelâm ilminden faydalanarak biraz sözlerle dîni inançlardan bahsetmiştir.
438	Velākin ehl-i bida‘ çün ẓuhūr itmişdi ol zamān Ki anlar red olunsunlar oḳundı ‘ilm ü kelāmān	Fakat o zaman bidat ehli türemişti. İlim ve kelâm okurlardı. Onlar reddolunsunlar.
439	Ki ḥāşā ehl-i taḥḳīḳān ki anlar pākdır imāmān Ki ḥaḳ mez̲hebleriñ almış o mişkātdan Muḥammedān	Hakîkat ehli ise onlardan uzaktır. O imamlar pâktır. Gerçek mezheplerini Muhammed'in meşâlesinden almışlardır.
440	O kim ‘ilm-i kelām bildi oḳudu daẖi ol anda İkiden ẖāli olmaz ol ya kāfirdir ya Müslümān	O kişi, kelâm ilmini bilip aynı zamanda da okuyandır. O iki seçenekten birisidir: ya Müslüman ya da kâfirdir.
441	Eger Müslim ise cānā oḳursa ne oḳur bilmem Ki çün ol mü'min olmuşdur kelām ne virdi ol zamān	Ey cân! Eğer Müslümansa ne okuduğunu bilemem. O nasıl mümin olmuştur? O vakit kelam ona ne verdi?
442	Çü mü'min oldı ol kişi neden īmānı almışdır Henüz kelām oḳur cānā nice evvel o Müslümān	Ey cân! O kişi imânını nerden aldı da mümin oldu? Çünkü kelâm okumaya yeni başladı. Fakat o, kelâm okumaya başlamadan çok önce Müslüman

[106] Kim beni görürse.

		olmuştu.
443	Ve çün ‘ilm-i kelāmdan evvel ol mü’min daẖi oldı Kelām aña ne virmişdir ḳaluruz cümlemiz ḥayrān	Çünkü kelâm ilmini okumadan önce o mümin oldu. Kelâm ilmi ona ne vermiştir? Hepimiz [bu duruma] şaşırırız.
444	Eger oḳumadan evvel o kāfirmiş eger dirsen Oḳurken mü’min olacaḳ ma‘āẕallāh o meẕhebān	Eğer “Okumadan önce o kâfirmiş” dersen, o mezhepteki kişiler [kelâm ilmini] okurken Allah korusun mümin olacak.
31 445	Anıñçün kāmilān cānā boyandılar ḳamu ḳana Yürürler hem yana yana ṭut eteklerini yārān	Ey cân! Onun için kâmillerin hepsi hem kana boyandılar, hem de yana yana yürürler. Dostlar, [onların] eteklerinden tutun.
446	Ki gözleri Ḫudādır bil nice ki yüzleri cānā Daẖi āẕānları Ḥaḳdır o yüzlerden oḳur Ḳurān	Nicesinin gözleri ve yüzleri Allah’tır. Kulakları da Hak’tır. O yüzlerden Kurân okunur.
	Ehl-i taḥḳīḳ olan ẕevāt-ı kirām ẕamān-ı taḥtında bulunup muḳayyed olmadığı vu zamānıñ ḥükmünden çıḳdığına Bāyezīd-i Bisṭām ḥażretleriniñ ‘arabü’l-‘ibāre olan ḳavl-i şerīfi bürhān oldığı ḳavl-i şerīf meẕkūr şundan ‘ibāretdir. عندالله ليسنى صباح ولامساء قيل للبا يزيد كيف اصبحت[107] ebyāt-ı şerīfe bu tercemāndır.	**Tahkîk ehli olan yüce kimselerin eski zamanda bulunup bağlanmadığı ve zamanın hükmünden çıktığına dâir Bâyezîd-i Bistâm hazretlerinin Arapça cümlesi olan kutsal sözüne delil, zikrolunan kutsal söz şudur: “Sabah ve akşam kavramı olmaksızın Allah’ın indinde nasıl sabahladın [bulundun]? diye Bâyezid’e soruldu.” kutsal beyitler buna tercümândır.**
447	Bizim seyyidimiz bil sen ki ḳaddesallahu sırra Ki ol Bāyezidü’l-Bisṭām ki olmuştur sırr-ı Yezdān	Bizim seyidimiz bil ki Bâyezid-i Bistâm’dır. Allah sırrını mukaddes ve mübârek eylesin. O, Allah’ın sırrı olmuştur.
448	Ki dimişler aña cānā nice aṣbaḥte ey cānā Buyurmuşdur o ẕāt bil kim ṣabāḥ u mesa’ yoḳ yārān	Ey cân! Ona “Nasıl sabahladın [bulundun]?” diye sormuşlardır. O zât: “Sabah ve akşam yoktur” diye buyurmuştur.
449	Ki Allāhla ṣabāḥladım ki Allāha zamān olmaz Ṣaḳın cānā uṣanma sen ki gice olma nā’imān	Allah’la sabahladım ki Allah’ın indinde zaman yoktur. Ey cân! Sakın sen usanıp da gece uyuyanlardan olma.
450	Ki ṣabāḥı bulursuñ sen çü geldi baharān cānā Görürsün sen gül-i ra‘nā ider vaṣfını ḳoruyan	Ey cân! Sen sabahı bulursun. Çünkü bahar geldi. Güzel gülü görürsün, [o gülü] koruyan vasfını yapar.

[107] “Sabah ve akşam kavramı olmaksızın Allah’ın indinde nasıl sabahladın [bulundun]?” diye Bâyezid’e soruldu.

451	Ṣaḳın ḳalbini ṭaş itme bilürken gözüñ şāş itme Ṣaḳın Ḥaḳdan gidüp ḳaçma görinür Ḥaḳ saña her ān	Sakın kalbini taş edip de doğruyu biliyorken gözünü hedeften şaşırma. Sakın Hak’tan kaçıp gitme, Hak sana her zaman görünür.
452	Ṣaḳın yolu ḳolay ṣanma uyuma daḫi uyanma Bugün fırṣat-ı ġanīmet çıḳar hem dürr-i bī-pāyān	Sakın yolu kolay sanma. [Bu yolda] ne uyu ne de uyan. Bugün hem sonsuz inci hem de ganimet fırsatı [karşına] çıkar.
453	İdemem gül-i ra‘nānıñ bugün vaṣfıñ işit cānā Ḫudā tevfīḳ ider seni gelür saña o reyḥānān	Ey cân! Bugün o güzel gülün tarifini yapamam. [Dilerim] Allah sana yardım eder de o nûr sana gelir.
454	‘İnān kelāmı bunda daḫi bes oldı kes anda Nedir īmān-ı taḥḳīḳān birāz sözler işit yārān	Yürütme kelâmı yeterli geldi. Bu yüzden orda bitir. Ey dostlar, gerçek imânla ilgili biraz sözler dinleyin.
	Ḳāle Allāhu Te‘ālā شهدالله انه لااله الا هو والملائكة و اولوا العلم قائما بالقسط لا اله الا هو العزيز الحكيم[108] Ḳavl-i şerīfinde vāḳi‘ şehid-i fi‘lī gerek lafẓa-i celāle vü gerek ulū’l-‘ilm ü gerek melā’ikeye isnād olunup mütedebbir ü mesned-i ileyh üç oldığınıñ ḥikmet ü sırrını beyān ider ebyāt-ı şerīfedir ü īmān-ı şühūduñ beyānına şürū‘dur.	**Allahu Teâlâ buyurdu: “Allah kendisinden başka tanrı olmadığına şahittir. Bütün melekler ve ilim uluları da adâleti yerine getirerek şâhittirler. O’ndan başka tanrı yoktur. Güçlüdür, hikmet sahibi O’dur” kutsal sözünde geçen fiilî şehid gerek Allah kelimesine, gerek ilim sâhiplerine ve gerek meleklere isnâd olunup tedbirli ve ona dayanan üç şey olduğunun hikmet ve sırrını anlatan kutsal beyitlerdir ve şühûd imânına başlangıçtır.**
455	شهدالله[109] oḳu cānım ki īmān-ı şühūd nedir Ve āyet şerḥ ider saña ki tafṣīl itdiler yārān	Ey canım! Şühûd imânının ne olduğunu bilmek için “Allah [kendisinden başka tanrı olmadığına] şahittir ” âyetini oku. Âyet sana şerh eder ki dostlar bunu açıkladılar.
456	Bi-ḥamdillāh bugün cümlemiz olduḳ bāb-ı ḥażretde Ḳıyāmda cümlemiz ṭurduḳ ide bizlere ol fetḥān	Allah’a şükürler olsun, bugün hepimiz O’nun kapısına geldik. Bizlere [kapısını] açsın diye hepimiz kıyâmda durduk.
457	İşit lisān-ı taḥḳīḳden birāz sözler diyem cānā Ki īmān-ı şühūd nedir ider Ḳurān saña beyān	Ey cân! Hakîkat lisânından biraz sözler diyeyim de dinle. Şühûd imânı nedir diye Kurân sana beyân eder.

[108] Âl-i İmrân 3/18: Allah kendisinden başka tanrı olmadığına şahittir. Bütün melekler ve ilim araları da adâleti yerine getirerek şâhittirler. O’ndan başka tanrı yoktur. Güçlüdür, hikmet sahibi O’dur.
[109] Âl-i İmrân 3/18: Allah [kendisinden başka tanrı olmadığına] şahittir.

32	458	Bu āyetde benim cānım şehid lafẓı vehm geldi Üçe isnād olupdur hem şühūd-ı Ḥaḳ üç şāhidān	Ey benim canım! Bu âyette şehid lafzı vehim olarak geldi. Üçe isnâd olmuştur. Hem Hakk'ın görülmesinin üç şâhidi vardır.
	459	شهدالله[110] çü buyırdı şühūdı kendüye isnād İdüpdür añla sen diñle aña ʻaṭf oldı ʻālimān	Çünkü "Allah [kendisinden başka tanrı olmadığına] şahittir" diye buyurdu. Şühûdu kendisine isnâd ettiğini anla ve dinle. Âlimler ona meyletti.
	460	Nice melā'ike cānā görürsün Ḥaḳḳa ʻaṭf olmuş Şühūd-ı Ḥaḳ olur cümle ki maẓhar oldı şāhidān	Nice meleği Hakk'a meyletmiş görürsün. Hepsi Hakk'ın şâhidi olur ki şâhidler mazhar olmuştur.
	461	Maḳām-ı şühuda varmaḳ ki Ḥaḳḳıñ vaḥdetin bulmaḳ İkilikle degilmiş ol buyurmuş añla sen Ḳurān	Müşâhede makâmına varmak Hakk'ın vahdetini bulmaktır. Kurân: "O makâma varmak ikilikle olmaz" diye buyurmuştur, anlayasın.
	462	O Ḥaḳḳı bilen ʻārifler daḫi cümle melā'ikler Ḥaḳḳıñ şühūdıyladırlar aradan çıḳdılar ol ān	Hakk'ı tanıyan ârifler ve bütün melekler, Hakk'ı temâşâ ederler. O an her şey aradan çıkmıştır.
	463	İşāret buña şāhidān Ḥaḳḳı şühūd idemezler Görürlerse vücūdlarıñ ki perde oldı vücūdān	Hakk'ı müşahede edemeyen şâhitler buna işârettir. Eğer onlar kendi vücûtlarını görürlerse, vücûtları onlara perde olur.
	464	Bu maḳāma varan erler fenā itdi vücūdların Beḳā buldı daḫi ol er ki oldur ehl-i taḥḳīḳān	Bu makâma ulaşan erler vücûtlarını fenâ ettiler. Hakîkat ehli onlardır ki o erler Allah'la bâki oldular.
	465	Fenā dersini ḫatm itmiş beḳāda hem maḳām ṭutmuş Ḫudā bir oldıġıñ görmüş odur şāhid ü meşhūdān	Fenâ dersini bitirerek bekâyı makâm edinmişlerdir. Allah'ın bir olduğunu görmüşlerdir. Gözle gören de görünen de onlardır.
	466	Murād ol kimse taḥḳīḳe çü vardı ol fenā oldı Maḳāmāt-ı fenāda ol beḳā sırrını hem bulan	Murat olan o kişi hakîkate vardığı gibi Allah'la fâni oldu. Hem fenâ makâmlarında bekâ sırrını da buldu.
	467	Maẓāhiri Ḥaḳ olmuşdur cemīʻ ḥażrātı hem giymiş Budur meydān-ı ʻālemde gözünde Ḥaḳ ider devrān	Zuhûr ettiği yerler Hak olmuştur. Hem bütün mertebeleri tek tek giymiştir. Âlem meydanında Hak gözünde devrân eder.
	468	Görür dārı vu diyārı ʻurūcla hem tenezzülle Gezer gülzār-ı ʻirfānda gül-i raʻnā aña ʻayān	Yükseliş ve alçalış ile dâr ve diyârı görür. İrfân bahçesinde güzel gül ona ayân olur.

[110] Âl-i İmrân 3/18: Allah [kendisinden başka tanrı olmadığına] şahittir.

469 Evc ‘ilmiyle gezer ol er dürr-i cānda yaḳīnde ol
Ḥaḳḳe’l-yaḳīn ‘ayne’l-yaḳīn ki oldı ‘ilm-i yaḳīnān

O er yüce ilmiyle can incisinde, yakînde gezer. Hakke’l-yakîn, ayne’l-yakîn ve ilm-i yakîn oldu.

470 Bu sırrı keşf iden erler ḳılurlar seyr-i sülūklar
Gerek seyr ilallāh daḫi billāh ol yārān[111]

Bu sırrı keşfeden erler, gerek Allah’a doğru yapılan seyre gerekse Hakk’a ermek için manevî yolculuğa çıkarlar.

471 Ki bulmuşlar bugün mürşid ḥaḳīḳatden alup dersler
Telemmüẕ eylemişlerdir ki buldılar bugün cānān

Mürşitler bugün hakîkatten dersler alıp, talebeliğe devam etmişler ve sevgiliyi bulmuşlardır.

472 Yedullāhı bugün bulmuş ki ol yedle bugün varmış
Ḥużūr-ı ḥażret-i Ḥaḳḳa arada ḳalmamış ġayrān

Bugün Allah’ın kudretini bulup, o kudretle Hak hazretlerinin huzuruna varmışlardır. [Hak ile onlar] arasında hiçbir şey kalmamıştır.

473 Baḳarsa Ḥaḳḳıyla baḳar yürürse Ḥaḳḳıyla yürür
Ki ya‘ni cümle a‘żāsı olupdur Ḥaḳ görür ‘ayān

Bakarsa Hak ile bakar, yürürse Hak ile yürür. Yani bütün azâsı Hak olmuştur. [Hakk’ı] açıkça görür.

474 İşitdiñ Ḥaḳ Resūli sen daḫi kelāmların ṭuyduñ
Maḳām-ı ḳuds-i a‘lādan dimiş Ḥaḳ diñle ey yārān

Allah’ın Resûl’ünü işitip, sen de sözlerini duydun. Ey dost! Yüce kutsal makâmdan Hakk’ın ne dediğini dinle.

Ḳāle Resūlullāh ṣallallāhu ‘aleyhi vesellem fī ḥadīs̱ü’l-ḳudsī لا يزال العبد يتقرب الى بالنوافل حتى كنت سمعه الذى يسمع به• وبصره الذى يبصر به• ولسانه الذى يتكلم به• ويده الذى يبطش بها و رجله الذى يمشى به•[112] ilā āḫirihi mezbūr ḥadīs̱-i şerīf ḳurb-ı nevāfile işāret ü ḳāle Resūlullāh ṣallallāhu ‘aleyhi vesellem ان الله يقول بلسان عبده سمع الله لمن حمده[113] bu ḥadīs̱-i şerīf daḫi ḳurb-ı ferā’iże işāret. Bu iki ḳurbuñ ẕevḳi ancaḳ mürşid-i kāmile varmaġla olup ḳāl u ḳīlle olamayacaġını vu ḳāl-i ḳīlde bulunanlarıñ ilā yevmü’l-ḳıymete nizā‘ları münḳaṭı‘ olmayup bir muḳtežā edille-i nizā‘da ḳaldıḳlarını beyān ider ebyāt-ı şerīfedir.

Allah’ın Resûlü, salât ve selâm ona olsun, Hak’tan aktardığı hadîs-i kutsîde buyurdu: “Kul, kurb-ı nevâfille [yaptığı nâfilelerle] bana yaklaşır. Hatta ben onun işittiği kulağı, gördüğü gözü, konuştuğu dili, tuttuğu eli, yürüdüğü ayağı olurum, ve devamı…” yukarıda söylenmiş olan hadîs-i şerîf kurb-ı nevâfile işârettir. Allah’ın Resûlü, salât ve selâm ona olsun, buyurdu: “Muhakkak ki Allah kulunun lisanıyla söyler: “Allah kendisine hamdedeni işitir” Bu hadîs-i şerîf de kurb-ı ferâize işârettir. Bu iki kurbun zevki ancak kâmil bir mürşite varmakla olup bunun kuru gürültüyle olamayacağını ve kuru gürültüde bulunanların kıyâmet gününe dek kavgaları kesilmeyip, lâzım olan kavga

[111] Bu mısrada vezin problemi vardır.
[112] Kul, kurb-ı nevâfille [yaptığı nâfilelerle] bana yaklaşır. Hatta ben onun işittiği kulağı, gördüğü gözü, konuştuğu dili, tuttuğu eli, yürüdüğü ayağı olurum.
[113] Muhakkak ki Allah kulunun lisanıyla söyler: “Allah kendisine hamdedeni işitir.”

			delilinde kaldıklarını anlatan kutsal beyitlerdir.
33	475	Ki كنت سمعه[114] dirmiş daḫi hem de بصير[115] dirmiş Cemīʿ aʿżāsı ol ʿabdiñ oḳu sen diñle ḥadīs̱ān	[Allah] "İşittiği kulağı" ve "Gördüğü gözü" dermiş. O kulun bütün azâsı odur. Hadîsi hem oku hem de dinle.
	476	Lisān-ı Aḥmedi görsen nice ḥaḳḳa lisān olmuş Daḫi ol ʿabd-i Ḥaḳ olmuş kelām-ı Ḥaḳ durur cānān	Ahmed'in lisânını görsen pek çok hakîkate lisân olmuştur. Ey sevgili! Hakk'ın kulu bile Hakk'ın kelâmı olmuştur.
	477	Ḥadīs̱-i ḳurb-ı ferāʾiż daḫi hem ḳurb-ı nevāfil Ki maẓhar-ı ḳurb oldunsa bildiñ ḳurb-ı ḳurbiyyān	Kurb-ı ferâiz ve kurb-ı nevâfil hadîs ki yakınlığın mazharı olduysan yakınlığın yakınlığını bilirsin.
	478	Yed-i beyżā-yı mürşidden eger nūş itdiseñ cāmı O cürʿa ẕevḳini bildiñ nice ki bildiñ ẕāʾiḳān	Eğer kadehi mürşidin beyaz elinden nûş ettiysen, o yudum zevkini bilirsin. Ey lezzet alan kişi! Bunu nasıl bildin?
	479	Ṣaḳın mürşide varmaḳsız yeduʾl-lāhı da ṭutmaḳsız Şühūd ehli olamazsın ḳabūl itmez muḥaḳḳıḳān	Mürşide gitmemekten, Allah'ın elini tutmamaktan kaçın. [Bunları yapmadan] şühûd ehli olamazsın. Hakîkat sahipleri bunu kabul etmez.
	480	Ṣaḳın taḥḳīḳi sen ṣanma ḳil ü ḳālle varılmaz ol Göründi nūr-ı mişkātdan o nūr bil ḥażret-i Yezdān	Sakın hakîkate dedikoduyla varılır sanma. [Hakîkat] meşâlenin nûrundan göründü. O nûr Allah'ın nûrudur.
	481	Anıñçün ehl-i taḥḳīḳān velev biñ seneden ṣoñra Gelürse iḫtilāf itmez ki olmuş pür-nur-ı Yezdān	Onun için hakîkat ehli bin seneden sonra bile gelse ayrılığa düşmez. Çünkü o Allah'ın nûruyla dolmuştur.
	482	Görürsün ehl-i taḳlīdler velev ki ehl-i istidlāl Eger bir meclise gelse nizāʿ ider bil ol körān	İstidlâl ehli bile olsa taklit ehlini görürsün. Eğer o kör, bir meclise gelse bil ki münakaşa eder.
	483	Filiñ ḫorṭumuna biri ḳazıḳdır dir diger biri Meger ḳarnını ol biri didi süfre işit yārān	Ey dostlar! İşitin ki bir kişi filin hortumuna "Kazık", diğer biri de karnına "Sofra" dedi.
	484	Ṭutan ḫorṭumunı dir ki fil ṭutdum o ḳazıḳdır Ṭutan ol ḳarnını dir ki o süfre olmuş ol fülān	Filin hortumunu tutan kişi "Tuttuğum şey kazıktır" der. O karnını tutan kişi ise "O şey sofradır" der.
	485	Çıḳar meydāna istidlāl gör anıñ ehlini ey cān Ḳazıḳ oldığını is̱bāt nice serd eyledi bürhān	İstidlâl meydana çıktı. Ey cân! İstidlâl ehlinin onun kazık olduğunu isbât etmek için pek

[114] İşittiği kulağı…
[115] Gördüğü gözü…

çok delil söylediğini gör.

486 Buyurmuş çünki ṭutdum ben ṣalābetli o bir sürri
Degildir illa ḳazıḳdır böyle serd itdi iṡbātān

“Çünkü ben o göbeği sağlam bir şekilde tuttum. O kesin kazıktır” diye buyurdu. İsbâtını böyle söyledi.

487 Diger süfre diyen ehli ider ibrāz-ı bürhān ki
Elim yapışdıgı yer ol ki vüs‘atli işit yārān

Diğer sofra diyen kişi ise “Elimin yapıştığı o yer geniştir” diyerek delillerini gösterir.

488 İder senedini tenvīr işitmissün daẖi sen dir
Ki filin ẓuhr üstünde ki ḳurmuş taḫt nice şāhān

Senedini aydınlatır. “Sen dahi işitmişsin. Nice şah öğle vaktinde filinin üstünde taht kurmuş ” der.

489 Ki ol müstedilān cānā ider berāhīnin ibrāz
Ki cümle maṭlubun iṡbāt olur pür-iẖtilāf meydān

Ey cân! O ispatlanan şey, deliller meydana çıkarır. Bütün istenilen şeyler ispatlanıp ihtilâfla meydana çıkar.

34 490 Nizā‘ hem iẖtilāflar bil velev hezār senin olsun
Aradan ḳalḳmadı añla eger olmazsa bünyānān

Bil ki binlerce münâkaşa ve anlaşmazlıklar senin olsa da eğer sağlam bir temel olmazsa [bunlar] aradan kalkmaz. Anlayasın.

Mürşid-i kāmil olan ‘ārif-i muḥaḳḳıḳ ehl-i istidlāliñ istidlālen iṡbāt itdikleri maṭlūbını ref‘ itmeyüp belki müstedellin beyninde olan nizā‘ vu iẖtilāfı ref‘ eylemeyüp beyān-ı ḥaḳīḳat ider. Ḥāşā cühelānıñ ehl-i kemāle bühtān idüp şerī‘atı kāmilen ref‘ ider diyerek te’vīl-i zā’iġa giderler. Bu ise iftirā-i maḥżdır. Meẕheb-i taḥḳīḳde ehl-i zeyġiñ te’vīli gibi te’vīl olmayup nuṣūṣ-ı ḳāṭı‘ada vārid olan ẓāhir üzre ḥaml iderek taḥḳīḳ-i meslek iderler ü iẖtilāfı ittiḥāda ircā‘ iderler. Nitekim ebyāt-ı şerīfeden añlaşılur.

Kâmil bir mürşit olan hakîki bir ârif, istidlâl ehlinin delille ispatladıkları şeyi kaldırmayıp belki delille ispatladıkları şeyin arasında olan münâkaşa ve ihtilâfı kaldırmayarak hakîkati beyân eder. Hâşa câhillerin kemâl ehline iftira edip, [onlar] şeriatı tamamen kaldırır, diyerek söze karışık bir mâna vermeye kalkışırlar. Bu ise iftirânın ta kendisidir. Hakîkat mezhebinde eğrilik ehlinin söze ayrı bir mânâ vermeye kalkışması gibi olmayıp doğruluğu kesin olan bilgileri kesen zâhir üzerine yükleyerek tuttukları yolu tahkik ederler. İhtilâfi da ittihâda çevirirler. Nitekim kutsal beyitlerden anlaşılır.

491 Çıḳār bir ‘ārif-i dānā maḳām-ı şühuda varmış
Görür fili daẖi cümle baṣarla ol güzel yārān

Şühûd makâmına varmış bilgili bir ârif çıkar. O güzel dost bütün görüşüyle fili görür.

492 Nizā‘āt iẖtilāfāt hem aradan ḳaldırır zīrā
Ki ‘ārifān anı gördi degildir ehl-i taẖmīnān

Hem münâkaşa ve anlaşmazlıkları aradan kaldırır. Çünkü onu gören tahmin ehli değil, âriflerlerdir.

493	Ḫudāya ḥamd u şükr olsun yed-i sāḳī-i Aḥmedden İçirdi aḳdaḥ-ı Ḥaḳḳı aradan ḳalḳdı hem gümān	Allah’a hamd ve şükürler olsun. Ahmed’in sâkisinin elinden Hakk’ın kadehini içirdi. [Böylece] şüphe aradan kalktı.
494	Meger ol mürşid-i dānā nizā‘ ehlini görseydi İkiñiz sözleriñ ḥaḳ dir olur anlara ḥakemān	Ancak o bilgili mürşit münâkaşa ehlini görseydi “İkinizin de sözleri doğru” diyerek onlara hakem olurdu.
495	Ṭutan ḫorṭum fili ṭutmuş velākin ḫorṭumı olmuş Daḫi ḳarnını hem ṭutan daḫi odur fili ṭutan	Hortumu tutan kişi fili tutmuştur. Fakat tuttuğu şey filin hortumudur. Hem karnını tutan kişi de fili tutmuş olur.
496	Velākin ḳarnını ṭutmuş filiñ bir ṭarafındadır Fili ṭutdum ṣanır anlar bu şe’ni ehl-i taḳlīdān	Fakat filin karnını tutmuş olan kişi filin bir tarafındadır. O fili tuttuğun sanır. Bu, taklit ehlinin işidir.
497	Zihī ol ‘ārifān cānā ki gözlerinde Ḥaḳ ṭolmış Ki anlar şe’nine gelmiş ulū’l-elbāb olan yārān	Ey cân! Gözlerine Hak dolan o âriflere ne hoş! Çünkü bu akıllı dostların yeni hâlidir.
	Ehl-i taḳlīdiñ ehl-i istidlāl ile vü ehl-i istidlāliñ ehl-i şühūd ile ḫaṣm olmaları vu birbiriniñ ḥaḳḳında tekfīre ḳadar tecāvüzāne kelām itmeleri muḳteżā-yı meslekleri olup yek-digeriniñ mesleklerini ‘adem-i fehmden ilerü gelmişdir. Ḥattā bir mürşid-i kāmile varsalar aralarında olan nizā‘ ref‘ olup cümlesi müttehid olurlar. Nitekim ebyāt-ı şerīfeden añlaşılur. Diḳḳatle naẓar oluna.	**Taklit ehlinin istidlâl ehliyle ve istidlâl ehlinin şühûd ehliyle düşman olmaları ve birbirlerinin hakkında küfre varana kadar tecâvüz edercesine söz söylemeleri tuttukları yolun gereği olup bir diğerinin yolunu anlayamamaktan ileri gelmiştir. Hatta kâmil bir mürşite varsalar aralarında olan çekişme kalkıp hepsi birlik olurlar. Nitekim bu kutsal beyitlerden anlaşılır. Dikkatli bir şekilde bakılsın.**
498	İşit oğlum birāz sözler çü didim bil ḳulaḳ ṭut sen Ki ehl-i taḳlid olanlar olur müstedilen ḫaṣmān	Ey oğlum! Biraz sözler işit. Çünkü “Bana kulak ver ve bil” dedim. Taklit ehli olanlar delille ispatlanan şeye düşman olurlar.
499	Ki zīrā müstedileniñ kelām itdigi istidlāl İdemez ehl-i taḳlīd fehm anıñçün geldiler żıddān	Çünkü delile dayanarak ispat edenlerin söylediği şey, delille anlamaktır. Taklit ehli bunu anlayamaz. Onun için karşı karşıya geldiler.
500	O kimse ki muḳalliddir o istidlāle ‘ācizdir Zirā maḳām-ı istidlāl muḫālifdir muḳallidān	Taklitçi olan o kimse delille anlamaktan âcizdir. Çünkü istidlal makâmı taklit edenlere karşıdır.
35 501	Eger istidlaliñ ehli maḳāmından kelām dise Anı tekfīr ider taḳlīd olanlar dinle ey yārān	Dinleyin ey dostlar! Eğer istidlâl ehli kendi makâmından söz söylese, taklitçi olanlar onu tekfir ederler.

502	Çün işitdiñ bunı cānım işit ehl-i şühūd ḥālin Olan ehl-i şühūd cānā olur müstedilen żıddān	Ey canım! Bunu duyduğun gibi şühûd ehlinin hâlini de duy. Şühûd ehlinden olanlar delille ispatlayanlara karşı çıkarlar.
503	Eger ehl-i şühūd cānā maḳāmında kelām itse İder müstedilen tekfīr ki zīrā oldı ʻācizān	Ey cân! Eğer şühûd ehli kendi makâmından söz söylese, delile dayanarak ispat eden kişiler onları kâfir sayar. Bundan dolayı [o ispatçılar] âciz oldu.
504	Anıñçün çoḳ görürsüñ sen nice ehlullahı tekfīr İder cāhil ü nādānlar ki anlar cümlesi şeyṭān	Onun için câhil ve bilgisiz kişilerin nice Hak dostunu kâfir saydıklarını çok görürsün. O câhil ve bilgisiz kişilerin hepsi şeytandır.
505	Zirā ehl-i şühūd cānā ki Ḥaḳ oldı aña ẓāhir İder taḥḳīḳ-i eşyā'ī ki Ḥaḳdır anlara ʻayān	Ey cân! Bundan dolayı Hak şühûd ehline zâhir olmuştur. Eşyânın doğruluğunu araştırırlar. Onlara görünen Hak'tır.
506	Anıñ ʻilmi degil taḫmīn daḫi ẓann u ḫayāl u vehm Çü gördigiñ beyān ider çün olmuş cümle şāhidān	Onun ilmi tahmin, zan, hayal ya da tereddüt değildir. Çünkü gördüklerini anlatırlar. Hepsi şâhit olmuştur.
507	Nitekim istidlāl ehli söyler maḳām-ı ʻilminden Olur ʻilmen aña maʻlūm degildir ehl-i taḳlīdān	Nitekim istidlâl ehli, ilim makâmından söz söyler. Ona ilmen malûm olur. O, taklitçi değildir.
508	Keẕālik ehl-i şühūd bil ki meşhūdı olur maḥsūs Baṣarla gördigin didi degildir ḥāl-i ʻālimān	"Kezâ şühûd ehlinin görüleni bil ki meydanda olur. Gözle gördüğün [gerçek] âlimlerin hâli değildir" dedi.
509	Biri nārdır velī bilmez işitmez ol baḳar cānā Ne nārı gördi ne yaḳdıġını gördi bay-ı yārān	Ey yüce dost! Biri ateştir. Fakat ona baktığı halde onu bilmez ve işitmez. Onlar ne ateşi ne de onun yakıcılığını görmüştür.
510	Velākin taḳlid idermiş bu miṡāl ehl-i taḳlīde Olur diñle diyem saña miṡāllerini hem inān	Fakat bu örneği taklit ehline taklit edermiş. Onların misallerini sana anlatayım da hem dinle hem de inan.
511	Birisin gördi ol nārı daḫi yaḳdıġını gördi Velākin yaḳmadı kendin anıñçün oldı ol ġayrān	Birisi o ateşi ve yakıcılığını gördü. Fakat o ateş kendisini yakmadığı için o kişi gayr olmuştur.
512	Budur miṡāl-i istidlāl olan ehli odur ol ḥāl Anıñçün gezdi firḳatde aña maṭlūb çü ġā'ibān	İstidlâlin misali budur. İstidlâl ehli olanın hâli de budur. Firkatte gezdiği için sevgili ona görünmez.

513 Şühūd ehlini diñle sen aña mis̱li diyem saña
Narı gördi vü yaḳdığıñ daḫi yandı işit yārān

Şühûd ehlini dinle, sana ondan biraz daha bahsedeyim. [O kişiler] ateşi ve onun yaktığını görüp yandılar. İşitin ey dostlar!

514 Anıñ maṭlūbını mer'ī daḫi meşhūd daḫi vicdān
Olupdur ẕevḳiyle bildi ki anlar oldı zü'l-'aynān

Onun arzusu gözle görülen, meşhûd ve vicdandır. Bunların zevkiyle onlar göz sahibi oldular.

Ḳāle Allāhu Te'ālā يا ايهاالذين امنوا امنوا[116] şu āyet-i kerīmede امنوا lafẓınıñ tefsīrinde ehl-i tefāsir her ne ḳadar ma'ānī müte'addide ile tefsīr itmişler ise de bir ma'nāsı daḫi Ḥaḳ celle vü 'alā ḥażretleriniñ ehl-i taḳlīd ü istidlāl olan mü'minleri īmān-ı taḥḳīḳi da'vet idüp امنوا ile emreylemiş ü anlarıñ daḫi īmān-ı taḥḳīḳe gelmeleri özlerine farż oldığı emr-i meẕkūrdan münfehim olmuş oldığını beyān ider ebyāt-ı şerīfedir.

Allahu Teâlâ buyurdu: "Ey iman edenler! İman ediniz" şu âyet-i kerîmede "İmân edenler" lafzının tefsirinde tefsir ehli her ne kadar mânâları birkaç şekilde tefsir etmişse de bir mânâsı da Hakk'ın, onun yüceliği artsın, taklit ve istidlâl ehli olan müminleri hakîki imâna dâvet edip "İmân ediniz" diye emretmiş ve onların da hakîki imâna gelmelerinin kendilerine farz olduğu zikrolunan emirden anlaşıldığını anlatan kutsal beyitlerdir.

36 515 Anıñçün Ḥaḳ buyurmuşdur işit cānā oḳu Ḳurān
Didi يا ايهاالذين امنوا[117] işit iḫvān

İşit ey cân! Onun için Hak: "Ey imân edenler!" diye buyurmuştur. Onun için Kurân oku.

516 Nicedir ṣoñra امنوا[118] ider taḥḳīḳe hem teklīf
Ki istidlāl daḫi taḳlīd olanlar anlara ehlān

Nice sonra "İmân ediniz" diyerek istidlâl ve taklit ehli olanlara doğru yolu bulmayı, hakîkati teklif eder.

517 Ki gelsün taḥḳīḳe anlar şühūd ehli daḫi olsun
Ki itdi teklif ol Raḥmān ki ola ehl-i taḥḳīḳān

Rahmân, hakîki yola gelip şühûd ve hakîkat ehli olsunlar diye [onlara] teklif etti.

518 Gel ey oğul gice gündüz çalış taḳlīdde ḳalma sen
Var ehlullāhı taṣdīḳ it gelürsün aña meşrebān

Ey oğul gel! Taklitte kalmamak için gece gündüz çalış. Hak dostuna varıp onu tasdikle ve o meşrepte geri gel.

519 Velev sözlerini sende işitsiñ ẕevḳ itmesiñ
Daḫi anları taṣdīḳ it olasun anlara ehlān

Sözlerini sende işitmiş olup da zevk etmeyen kişileri de tasdikle ki onlara ehil olasın.

520 Ma'āẕallāh olursuñ anları münkir işit cānā
Olursun kāfir-i muṭlaḳ budur hem ḳavl-i kāmilān

İşit ey cân! Allah korusun onları inkâr eden olursun. Mutlak kâfir olursun. Hem kâmil kişinin sözü de budur.

116 Birden fazla âyette geçmektedir: Ey iman edenler! İman ediniz.
117 Birden fazla âyette geçmektedir: Ey iman edenler!
118 Birden fazla âyette geçmektedir: İman ediniz.

521	Anıñçün mefḫar-ı ‘ālem buyurmuşdur ḥadīs̱inde Maḳām-ı ḳuds-i a‘ādan didi hem virdi cevherān	Onun için âlemin övüncü hadîsinde buyurmuştur. Yüce kutsal makâmdan söz söyleyerek, cevher dağıtmıştır.
522	Ki dirmiş ki bir kimse ‘adāvet itseler añla Velīlere ke’enne baña itmişdir didi Yezdān	“Allah, bir kimse velîlere düşmanlık ederse, bana düşmanlık etmiş gibi olur, dedi” demiştir.
	Ḳāle Resūlullāh ṣallallāhu ‘aleyhi vesellem fī ḥadīs̱i’l-ḳudsī مخبر اعزالحق من عادى لى وليا فقد بارزنى بالمحاربته [119] ḥadīs̱-i şerīfiniñ ma‘nāsını vü kāffeten ehlullāh nūr u eḥadden ‘ibāret oldıġından birini inkār ü ‘adāvet cümleye sārī olup inkār oldıġını ifāde vü der-miyān iden ebyāt-ı şerīfedir.	**Allah’ın Resûlü, salât ve selâm ona olsun, Hak’tan aktardığı hadîs-i kutsîde: “Kim ki benim velîlerime düşman olursa bana savaş açmış olur” Bu hadîs-i şerîfinin mânâsını ve bütün ehlullâhın nûr ve birlikten ibâret olduğu için birini inkâr etmenin ve ona düşmanlık yapmanın herkese bulaştığını ve [bunun] inkâr olduğunu anlatan kutsal beyitlerdir.**
523	Anıñçün bir kimesne bir velīye ‘adüv olursa Ma‘āẕallāh ki anıñ īmanı menzū‘ olur yārān	Ey dostlar, onun için bir kimse, bir velîye düşman olursa, Allah korusun onun imânı yok olur.
524	İlāhī ehl-i velāyet meclisinden bizi dūr itme[120] Naẓarlarıñ daḫi kesme bu du‘āya di āminān	Ey Allah’ım! Velîlerin meclisinden bizi uzaklaştırma. Nazarını üzerimizden kesme. Bu duâya “Âmin” de.
525	Ki ẕevḳlerin naṣīb eyle olalım cāmların nūşān Çıḳalım meydan-ı Ḥaḳḳa olalım cümle Ḥaydarān	Senin zevkini bize nasip et, kadehlerini içelim. Hak meydanına çıkıp hepimiz Haydar olalım.
526	Daḫi bir söz ḳalupdur ey gözüm nūrı işit añla Ki ḳulaġına mengūş ki budur dürr-i meknūnān	Ey gözümün nûru! Bir söz daha klamıştır, [onu da] işitip anla. Dizilmiş inci budur. Kulağına küpe et.
527	Ve keriş aḳranından biñ velīyi eyleseñ iḳrār Eger birini anlardan ger inkār itdigiñ ol ān	Ve akran topluluğundan bin veliyi ikrâr etsen, eğer birini o an onlardan saymazsan,
528	O biniñ inkar itmişsiñ ki zīrā evliyā cānım Ki cümle nūr-ı vāḥiddir ṣaḳın farḳ itme ey cānān	O binini de inkâr etmiş olursun. Evliya olduğu için onların hepsi vahdetin nûrudur. Ey sevgili! Sakın onları ayırma.
529	Nitekim iki peyġamber idemez iḫtilāf cānā Niçün itsün iki velī budur mis̱āl-i kāmilān	Ey cân! Nitekim iki peygamber ayrılığa düşemez, niçin iki velî ayrılığa düşsün. Kâmil insanın misâli budur.

[119] Kim ki benim velîlerime düşman olursa bana savaş açmış olur.
[120] Bu mısrada vezin problemi vardır.

530 Anıñçün iḫtilāf yoḳdur miyān-ı ehl-i taḥḳīḳde
Daḫi iḫvānımız birdir yoḳ anlara daḫi ġayrān

Onun için hakîkat ehli arasında ayrılık yoktur. İhvânlarımız bile birdir. Onlarda da farklılık yoktur.

37 **Ṭarīḳ-i melāmiyye-i ‘aleyh ‘ayn-ı ḥaḳīḳat olup ol ṭarīḳiñ ricāli ol ṭarīḳa-i ‘aleyh ile muḥaḳḳıḳ oldığı vaḳt ol ricāle bu‘d u ḳurb-ı meşhedlerinde bir olup seyyidleri olan mürşidleriyle dā’imā görişür ü her biri yek-digeriyle daḫi buluşurlar u anlarıñ esrārından maḥcūb olanlar dā’imā anlara cebriyyetde ḳalurlar diyerek ebyāt-ı şerīfedir.**

Melâmiye yolu hakîkatin kendisi olup o yolun insanları o yol ile hakîkati çıkardığı vakit o insanlara meşhedlerinin uzaklığı ve yakınlığı bir olup seyitleri olan mürşitleriyle daima görüşürler ve her biri bir diğeriyle buluşur. Onların esrârından mahcup olanların onlara daima "Cebriyette kalırlar" dediğini anlatan kutsal beyitlerdir.

531 Eger iḫvānımızdan bir ki ger maşrıḳda olsaydı
Digeri hem de maġribde buluşur cümlesi her ān

Eğer ihvânlarımızdan biri doğuda diğeri batıda olsaydı, onların hepsi [yine de] her zaman buluşurlardı.

532 Daḫi birisi şimālde cenūbda olsa da biri
Yetişür anlara mürşid velev bilmediler körān

Birisi kuzeyde birisi de güneyde olup onlara mürşidleri yetişse bile körler bunu bilmezler.

533 İşit sen Ḥıżırı cānım oḳu Mūsī ile ḥālin
Nice kesdi ġulām re’sin kimi niçün diler ey cān

Ey canım! Sen Hızır'ı dinle. Mûsa ile hâlini oku. Çocuğun başını neden kestiğini dinle ey cân!

534 Daḫi divārı ṭoġrutdı ki tā Mūsī olur ḥabrān
‘Acebdir esrar-ı ‘ilm-i ledünnī añlagil iḫvān

Aynı zamanda Mûsâ âlim olsun diye duvarı da düzeltti. Ey ihvân! Gayb ilminin esrârı şaşılacak şeydir, anla.

535 Bi-ḥamdillāh ki ḥażerāt yetişür iḫvana her ān
İder ‘ilm-i ledün esrārını ta‘līm ḳamu ḥayrān

Şükürler olsun ki hazretler ihvâna her zaman yetişir. Gayb ilminin sırlarını öğretir. Hepsi [buna] şaşa kalır.

536 Cemī‘ iḫvān olur tenvīr daḫi manṣūran ey cānā
Bu hem bir maḥż-ı fażl-ı Ḥaḳ şükür nice ider lisān

Ey cân! Bütün ihvân aydınlanır ve Allah'ın yardımıyla gâlip gelir. Üstelik bu, Hakk'ın inâyetinin aslıdır. Nice lisan şükreder.

Ḳāle Resūlullāh ṣallallāhu ‘aleyhi vesellem لا احصى ثناء عليك كما اثنيت على نفسك[121] Ḳāle Allāhu Te‘ālā اعملوا آل داود شكرا و قليل من عبادى الشكور[122] mezkūr ḥadīs̱-i şerīf āyet-i kerīmeyi şerḥ ü ḳullarıñ şükrden ‘āciz

Allah'ın Resûlü, salât ve selâm ona olsun, buyurdu: "Ben sana ne kadar hamdetsem de senin kendine hamdettiğin gibi hamdedemem." Allahu Teâlâ buyurdu: "Ey Davûd ailesi,

[121] Ben sana ne kadar hamdetsem de senin kendine hamdettiğin gibi hamdedemem.
[122] Sebe 34/13: Ey Davûd ailesi, şükredin! Kullarımdan şükredenler pek azdır.

		olduḳlarınıñ esrārını beyān ider ebyāt-ı şerīfedir.	**şükredin! Kullarımdan şükredenler pek azdır" zikrolunan hadîs-i şerîf ve âyet-i kerîmeyi şerhtir ve kullarının şükürden âciz olduklarının esrârını anlatan kutsal beyitlerdir.**
	537	Ki Ḥaḳ Resūl buyurdı bir ḥadīs̱inde işit cānā Ki لا احصى ثناء dir كما اثنيت[123] dir yārān	İşit ey cân! Allah'ın Resûlü bir hadîsinde şöyle buyurdu: "Senin [kendine] hamdettiğin gibi hamdedemem"
	538	Daẖi dir نفسك[124] ol Ḥaḳḳ-ı Resūl-i kibriyā cānā Ki ya'ni ol s̱enā-i Ḥaḳda oldıġıñ ol ān [125]	Aynı zamanda Allah'ın en büyük Resûlü, Hakk'ın senâsında olduğu o an "Kendine" der.
	539	Ki dir ben yā İlāhī saña s̱enā idemem daẖi Nitekim sen saña nefs ne itmişsin işit yārān	"Ey Allah'ım, ben sana senâ bile edemem. Nitekim sen kendine nasıl etmişsin" der. İşit ey dost.
	540	Bu ḳavli didi çünki ḥażret-i mefẖar-ı 'ālem bil Bizim 'aczimizi bildirdi şükr idemeziz bir ān	Bu sözü dedi. Çünkü âlemin övüncü bizim aczimizi bildirdi. Bir an bile şükredemeyiz.
	541	Ḳanı bir dil ide şükrüñ ḳanı bir cān ide fikriñ Ḳanı bir göz görür sırrıñ ki cümle ol odur her ān	Nasıl bir dil onun şükrünü etsin? Nasıl bir can onu idrâk etsin? Nasıl bir göz onun sırrını görsün? Her an herkes odur.
	542	Oḳu و قليل من عبادى الشكور[126] ey cānā Ki Ḳurān dir ḳalīl oldı işit 'abā-yı şākirān	Ey cân! "Kullarımdan şükredenler pek azdır" âyetini oku. Kurân "Az oldu" der. Şükredenin abasını işit.
	543	Şekūr esmā-i Ḥaḳdandır müsemmā olmaz illā Ḥaḳ Olan 'ibād ki Ḥaḳla Ḥaḳ olupdur oldı ḳalīlān	Şekûr, Hakk'ın isimlerindendir. Hakk'ın illa ki tek ismi olmaz. Hak ile Hak olan kullar kalîl olmuş oldu.
38	544	Ki ya'ni Ḥaḳḳa mirāt ol miyān ol şükr itmez bil Arada vücudı olan degil şākir o kāfirān	Yani Hakk'a ayna ol. Bil ki arada olan kişi şükretmez. Vücûdu arada olan şükreden değil, kâfir olan kişidir.
	545	Anıñçün Ḥaḳ عبادى[127] dir iżāfet itdi kendine Kişi 'ibād olmaz ḥatta kendin itmeden ġaybān	Kişi kendini kaybetmeden kul olamaz. Onun için Hak: "Kullarım" diyerek [kişiyi] kendine bağladı.
		Mürşid-i kāmil-i Muḥammedīden bi'ṭ-ṭarīḳu't-telḳīn nā'il olunan maḳām-ı ḥażretü'l-Cem' ki lisān-ı ehl-i	**Muhammedî bir kâmil mürşitten telkin yoluyla erilen hazret-i Cem**

[123] Senin [kendine] hamdettiğin gibi hamdedemem.
[124] Kendine…
[125] Bu mısrada vezin problemi vardır.
[126] Sebe 34/13: Kullarımdan şükredenler pek azdır.
[127] Sebe 34/13: Kullarım[dan şükredenler pek azdır.]

taḥḳīḳde ḳurb-ı nevāfil ta'bīr olunur. Meẕkūr maḳām-ı 'ālāya vāṣıl olmadan Allāhıñ Şekūr 'ibādından olunamayacağını beyān ider ü maḳām-ı ḥażretü'l-Cem' ile müteḥaḳḳıḳ ẕevāt-ı kirām aḥkām-ı şer'iyye ile mü'eddeb olup melḥad u cāhil olan ṭā'ife-i mennācīn gerek ehl-i ṭahāret-i żāhiriyye vü gerek ṭahāret-i bāṭıniyyeyi münkir olup ḥayvān gibi ṭabī'atde ḳalaraḳ müteşerri' olmayan ehl-i ḍalālīñ i'tiḳād u 'amellerinden muḳaddes oldığını daḫi beyān ider ebyāt-ı şerīfedir.

makâmı, hakîkat ehlinin lisânında "kurb-ı nevâfil" diye tâbir olunur. Adı geçen yüce makâma vâsıl olmadan Allah'ın çok şükreden kullarından olunamayacağını anlatır. Hazret-i Cem makâmı ile doğruluğu meydana çıkan yüce kimselerin şeriata ait hükümlerle edeplenip câhil olan mennâcîn tâifesi gerek zâhirî temizlik ehlini ve gerek bâtınî temizlik ehlini inkâr edip hayvan gibi tabiatta kalarak şeriat işleriyle uğraşmayan dalâl ehlinin inanç ve amellerinden mukaddes olduğunu beyân eden kutsal beyitlerdir.

546 Ẓuhūr itme ḳamu esmā ile Ḥaḳ aña bi'l-cümle
Bu ḥażret-i Cem' dirler bu maḳāmı bilen yārān

Hak, ona bütün esmâsı ile zuhûr etse, bu makâmı bilen dostlar "Bu Cem makâmıdır" derler.

547 Bu maḳāmda velī oldı daḫi hem kendini buldı
Ki geldi maẓhar-ı esmā' oḳu yā eyyühe'l-iḫvān

Bu makâmda velî oldu, hatta kendisini buldu. Oku ey ihvân! Esmânın mazharı geldi.

548 Bunuñ ẕevḳin alan erler te'eddüble gezer cānā
Olur rāh-ı şerī'atde mü'eddib bir ẕükūrān

Ey cân! Bunun zevkini alan erler, edepli bir şekilde gezerler. Şeriat yolunda terbiye veren bir erkek olur.

549 Şerī'at ḥükmi ḥaḳdır bil daḫi ṣūret-i peyġamber
Ṣaḳın çıḳma şerī'atden olursun hem daḫi noḳṣān

Bil ki şeriat hükmü, hatta peygamberin sûreti gerçektir. Sakın şeriatten çıkma. Üstelik eksik kalırsın.

550 Ki bulduñ mürşid-i Ḥaḳḳı ki ḥaḳdır mürşidiñ cānā
Çü melḥad cāhil-i nādān gibi olma bay-ı yārān

Ey cân! Hakk'ın mürşidini buldun ki senin mürşidin haktır. Ey yüce dost! Bilgisiz câhilin mezar yeri gibi olma.

551 Dime ol şer' ne lāzımdır çü biz ḥaḳīḳat olduḳ kim
Şerī'atle gidersek biz oluruz cāhil ü nādān

"O şeriata ne gerek var? Biz zaten hakîkat ehli olduk" deme. Şeriat yolunu tutarsak biz câhil ve bilgisiz oluruz.

552 Nedir namāz nedir oruc daḫi hem ṭahāret almaḳ bil
Daḫi abdest ḳurı lāfdır budur hem ḳavl-i melḥadān

Namaz, oruc hatta temizlenmek nedir, bil. Abdest dahi kuru laftır. Bunlar yeri çukurda olan kişilerin sözleridir.

553 Şerī'at ṣūret-i ma'nā ḥaḳīḳat bil bay-ı cānā
Beden cānsız daḫi cān bil bedensiz görmesün yārān

Ey yüce sevgili! Şeriat, mânânın sûretidir. Hakîkati bil. Beden cansızdır. Canı bil ki dostlar [canı] bedensiz görmesin.

554 Çıḳar ḳalbimden āhlar kim daḫi gözlerim ḳan ṭoldı
Eger Ḥaḳ tevfīḳ itmezse nice ḥālim olur yārān

Kalbimden âhlar çıkar. Üstelik gözlerime kan dolar. Eğer Hak

yardım etmezse, benim hâlim nice olur dostlar?

Maḳām-ı ḥażretü'l-Cem'e ıṣṭılāḥ ehl-i taḥḳīḳde keşf-i s̱ānī ta'bīr idildigi vü mezkūr maḳāmıñ zevḳi neden 'ibāret olacağı beyānı mebḥas̱idir. من احصاه دخل الجنة و ان لله تسعة وتسعين اسما[128] ḥadīs̱-i şerīfini şerḥdir.

Hazret-i Cem makâmına tâbir olan hakîkat ehlinin ikinci keşif diye ifâde edildiğini ve adı geçen makâmın zevkinin neden ibâret olduğunu anlatan bahistir. "Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Kim onu sayarsa cennete girer" hadîs-i şerîfini şerhtir.

555 Bu maḳām ismine cānā didiler keşf-i s̱ānī bil
Ki sālik kāşif-i esmā' olupdur maẓhar-ı Raḥmān

Ey cân! Bil ki bu makâmın ismine "İkinci keşif" dediler. Sâlik, esmânın kâşifi, Rahmân'ın mazharı olmuştur.

39 556 Çü buldı kendide bil sen o sālik seb'a ṣıfātın
Yedi ṣıfātla gördi kendini mevṣūf bay-ı yārān

Ey yüce dost! Bil ki o sâlik yedi sıfatı kendisinde bulduğu için yedi sıfatla kendini vasıflanmış gördü.

557 Daḫi yedi yedi olmuş oḳu ẓāhirle bāṭınla
Olur ṭoḳsan sekiz cānā ki ẕātla oldıġıñ insān

Yedinin, zâhir ve bâtınla birlikte yedi olduğunu oku. Ey cân! Zâtla beraber olan insan doksan sekiz olur.

558 Ki iḥṣā idersin Esmā-i Ḥüsnā'i kendinde
Girersin cennete bī-şek böyle dir Resul-i Yezdān

"Esmâ-i Hüsnâyı kendinde sayarsın. Şüphesiz cennete girersin." Allah'ın Resûlü böyle der.

559 Ṣaḳın iḥṣā'i ẓann itme ki esmā' ta'dad itmekdir
Velākin esmā'ī bulmaḳ vücūdunda odur merdān

Sakın saymayı isimleri saymak diye zannetme! Lâkin saymanın özü, esmâyı vücûdunda bulmaktır.

560 Ki bulmaḳ nicedir cānā ki maẓhar-ı Ḥaḳ olmaḳdır
Olan maẓhar-ı esmā' bil odur hem maẓhar-ı Yezdān

Ey cân! Bulmak ise Hakk'ın mazharı olmaktır. Bil ki esmânın mazharı olan aynı zamanda Allah'ın mazharıdır.

561 Girer cennet-i ẕāta ol ṣayan esmā'i ol kimse
Girer cennete dimekten murād oldur bay-ı yārān

Ey yüce dost! Cennete girer demekten murat "Esmâyı sayan kimse zâtın cennetine girer" demektir.

562 Eger mürşidi bulmazsan nice diyem saña ẕevḳin
Bu bir telḳīn-i Aḥmeddir bulurlar bunda hem ṣaḥvān

Eğer mürşidi bulamazsan onun zevkini sana nasıl anlatayım? Bu, Ahmed'in telkinidir. Bu telkinde kendilerine gelirler.

563 Buña 'ayne'l-yaḳīn dirler görürler bunda hem dārı
Daḫi diyār olur maḫfī ki o da ortadır her ān

Buna ayne'l-yakîn derler. Bunda hem dârı görürler, hem de diyâr gizli olur. Ki o da her an ortadır.

[128] Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Kim onu sayarsa cennete girer.

564	Nice vaṣfın idem anıñ ki cümle anladır her ān Daḫi āfāḳ hem enfüs daḫi cennet daḫi nīrān	Onun vasfını nasıl yapayım? Âfak, enfüs, cennet ve cehennemin hepsi her an onunladır.
	Ḳāle Allāhu Te'ālā فانظر الى اثار رحمت الله[129] ve ḳāle eyḍen فاجره حتى يسمع كلام الله[130] Bu iki āyet-i kerīme ile ḳāle Resūlullāh من اراد ان يكلمه الله فليقرأ القرآن[131] ḥadīs̱-i şerīfini daḫi şerḥidir.	**Allāhu Te'ālā buyurdu: "Allah'ın rahmetinin eserlerine bak" ve yine buyurdu ki: "Allah'ın kelâmını işitebilmesi için ona sığınma hakkı tanı " Bu iki âyet-i kerîme ile Allah'ın Resûlü buyurdu: "Kim ki Allâhu Teâlâ ile konuşmak isterse Kurân-ı Kerîm okusun." hadîs-i şerîfini şerhtir.**
565	Añı gösterdi her ẕerre oḳu فانظر[132] āyetin Ḫuṣūṣā ḥażret-i dilber görürsüñ cümlede 'ayān	"Bak" âyetini oku! Her zerre onu gösterdi. Ayrıca sevgiliyi her şeyde açıkça görürsün.
566	Oḳursuñ Ḳuranı cānā görürsün Ḥaḳ kelām ile Nice kelām söyler saña işit kelāmın ey yārān	Ey cân! Kurân'ı okursun. Hakk'ın kelâm ile sana nice sözler söylediğini görürsün. Ey dost! Hakk'ın kelâmını işit.
567	İşit يسمع كلام الله[133] ki Ḳurān didi ey oġlum Eger Ḥaḳ sözün işitmek ger isterseñ oḳu Ḳurān	Ey oğlum! Allah'ın kelâmını işit. Kurân: "Allah'ın kelâmını işitebilmesi için" dedi. Eğer Hakk'ın sözünü işitmek istersen Kurân oku.
568	Ki Ḳurān oldıġın añla çü kim maẓhar bugün olduñ Lisānına nüzūl itdi çü kim ol ḥażret-i Ḳurān	Kurân olduğunu anla. Çünkü bugün onun mazharı oldun. Lisânına nüzûl etti. O, hazret-i Kurân'dır.
569	Buyurmuşdur Resūl-i Ḥaḳ ki ol ṣāḥib-i Ḳurāndır Didi Ḥaḳla kelām itmek murād iden işit yārān	İşit ey dost! Allah'ın Resûlü: "O, Kurân'ın sahibidir" diye buyurmuştur. "Hak'la kelam etmeği murâd eden
570	Oḳusun Ḳuranı ol kes odur Ḥaḳla kelām itmek Böyle dir ḥażret-i Aḥmed لنا يسره يا رحمان[134]	kişi Kurân okusun. Hak'la kelâm etmek odur" demiştir. "Ey Allah'ım! Onu bizim için kolaylaştır." Hz. Ahmet böyle der.
	Ḳurān-ı 'aẓīmiñ ḳırā'atı merātib-i müte'addide üzere olup ḳırā'at-ı 'avām u ḫavāṣ u ḫaṣṣu'l-ḫavāṣdır.	**Kurân-ı azîm'in okunması birçok mertebe üzere olup, bunlar avâmın, nitelikli kişilerin ve**

[129] Rûm 30/50: Allah'ın rahmetinin eserlerine bak.
[130] Tevbe 9/6: Allah'ın kelâmını işitebilmesi için ona sığınma hakkı tanı.
[131] Kim ki Allâhu Teâlâ ile konuşmak isterse Kurân-ı Kerîm okusun.
[132] Rûm 30/50: Bak.
[133] Tevbe 9/6: Allah'ın kelâmını işitebilmesi için [ona sığınma hakkı tanı.]
[134] Ey Allah'ım! Onu bizim için kolaylaştır.

Ḳurānıñ ba'żan ṣıfat-ı ism-i 'aẓīm ile vü ba'żan ṣıfat-ı ism-i kerīm ile tavṣīf olunup Ḳurān-ı 'Aẓīm ü Ḳurān-ı Kerīm dinilmesi mertebede oldıġına remz ü işāret olunup her mertebeniñ ḳāri'ī ol mertebeniñ vaṣfıyla mevṣūf oldıġını beyān ider ebyāt-ı şerīfedir.

üstün nitelikli kişilerin okumasıdır. Kurân'ın bazen azîm isminin sıfatıyla, bazen kerîm isminin sıfatıyla nitelenip Kurân-ı Azîm ve Kurân-ı Kerîm denilmesi mertebesinde olduğuna işaret edilip, her mertebenin okuyucusunun o mertebenin vasfıyla vasıflandığını anlatan kutsal beyitlerdir.

40 571 Oḳuyan Ḳurānı cānā merātib didiler vardır
Biri lafżın oḳumaḳdır aña ġayr olmadı ḫaṭān

Kurân'ı okuyan kişiye mertebeler vardır, dediler. Biri lafzını okumaktır. Onda başka hatâ olmadı.

572 Zirā ol kes tedebbür itmedi hem de oḳumuşdur
Bu cāhildir oḳudıġını bilmez ne dürür Ḳurān

Çünkü o kişi Kurân nedir diye hakîkati düşünmeden okumuştur. Bu [kişi] câhildir. Ne okuduğunu bilmez.

573 Biri līkin oḳur Ḳurān tedebbür eylemişdir ol
Taḫayyül ider ol kes ki ki Cebrā'īl olur Ḳurān

Fakat biri de Kurân okur. O, hakîkati düşünmüştür. O kişi Cebrâil'in Kurân olduğunu hayâl eder.

574 Diger bir kes daḫi vardır tedebbürle oḳur ol kes
Ki ṣanki aldı peyġamber ki Cibrīl itdi ta'līmān

Başka bir kişi daha vardır. O kişi de hakîkati düşünerek okumuştur. Sanki Cebrâil'den ders alıp peygamber olmuştur.

575 Biri vardır budur a'lā merātibden işit cānā
Ki Ḳurān ṣıfat-ı Ḥaḳdır görür kendinde ol yārān

İşit ey cân! Biri vardır ki yüksek mertebelerden olan budur. O dost, Kurân'ı Hakk'ın sıfatı olarak kendinde görür.

576 Diger biri muḥaḳḳıḳdan daḫi Ḳurān oḳurmuş ol
Ki ṣıfāt 'ayn-ı ẕātdır bil görür ol ekmel-i insān

Hakîkat ehlinden başka biri de Kurân okurmuş. O mükemmel insan, sıfatları zâtın kendisi olarak görür. Bilesin.

577 Bu cümleden olur a'lā bu bir ẕātı olan insān
Oḳur Ḳurān-ı 'aẓīmi olur a'ẓam-ı 'aẓīmān

Zâtı bir olan bu insan hepsinden üstündür. Yüce Kurân'ı okuyarak yücelerin yücesi olur.

578 Buña 'arşü'l-'aẓīmden menzil ider Ḳuran-ı 'aẓīm
Nitekim 'arş-ı kerīmden oḳur ṣıfātiyūn Ḳurān

Yüce Kurân bu kişiye azîm katından menzil yapar. Nitekim Kurân, kerîm katından onun sıfatlarını okur.

579 Ne ḥaddim Ḳuranıñ vaṣfın idem tafṣīl sülem sözler
O vardır ġayrı yoḳdur hem oḳu Ḳurān işit Ḳurān

Kurân'ın vasfını yapıp sözler söylemek benim ne haddime? Sadece o vardır. Ondan başkası yoktur. Kurân oku ve Kurân dinle.

580 Ṣıfāt-ı Ḥaḳ çün oldı ḥażret-i Ḳurān bay-ı cānā
Ṣıfāt 'ayn-ı ẕat olmuş didiler cümle muḥaḳḳıḳān

Ey yüce cân! Bütün hakîkat ehli: "Kurân, Hakk'ın sıfatları olduğu

		gibi sıfatlar da zâtın kendisi olmuş” dediler.
581	Anıñçün vaṣfına ḳādir olamaz cümle ins ü cān Tecellī itse fażlıyla oluruz cümlemiz nūrān	Onun için hiçbir insan ve cin [onun] vasfına kâdir olamaz. Tecellî etse, hepimiz onun lütfuyla aydınlanırız.
582	Ḫudā fażlından inzāl eyledi bize kelāmını Eger cibāle inzāl olsa olur mutaṣaddı‘ān	Allah, bize kelâmını lütfu nedeniyle indirdi. Eğer, dağlara nüzûl etseydi hepsi dağılırdı.
583	Çü kim Ḳurān bize geldi ki oldur cümleye seyyid Bize bürhān daḫi geldi anıñla buluruz Yezdān	Mâdem ki Kurân bize geldi, hepimize rehber olan odur. Bize delil olarak da geldi. Allah’ı onunla buluruz.
584	Ḫudāyā eylegil cümlemize şefī‘ o Ḳurānı Ḥużūr-ı ḥażret-i Ḥaḳda yüzümüz ola hem Ḳurān	Ey Allah’ım! O Kurân’ı hepimize şefâatçi kıl. Hak hazretlerinin huzûrunda yüzümüz Kurân olsun.
	باء البسملة فى النقطة التى تحت الباء و انا هذه النقطة التى تحت الباء مافى الفاتحة فى البسملة• وكل مافى البسملة فى بآءالبسملة• وكل مافى مافي الكتب السما وية فى القرآن• و كل مافى القران فى الفاتحة• وكل ورضى الله عنه• كل مافى السموات والارض فىالكتب السماوية• و كل وجهه قال على كرم الله[135]	**Hazret-i Ali, Allah onun yüzünü mükerrem kılsın, şöyle buyurdu: “Hazret-i Ali, Allah onun yüzünü mükerrem kılsın, şöyle buyurdu: “Yeryüzünde ve gökyüzünde olan ne varsa semâvî kitaplardadır. Semâvî kitaplarda olan ne varsa onlar da Kurân-ı Kerîm’dedir. Kurân-ı Kerîm’de olan ne varsa Fâtiha sûresindedir. Fâtiha’da olan ne varsa Besmele’dedir. Besmele’de olan ne varsa Besmele’nin başındaki bâ harfindedir. Bâ harfinde olan ne varsa bâ’nın altındaki noktadadır. İşte ben o bâ’nın altındaki noktayım”**
41	**Şu ḳavl-i şerīfde meẕkūr olan esrār ġayr-ı mütenāhī oldıġından tafṣīlen fehm ü beyānı ġayr-ı mümkin ise de fātiḥü’l-vaḳt ḳalbe feyż ü fetḥ itdigi levāyiḥdir ü ehl-i sülūk ü ‘uşşāḳa hidāyete ihdā itdigi ba‘ż ma‘ārifi müfīdedir.**	**Şu kutsal sözde adı geçen esrâr bitmez tükenmez olduğu için uzun uzadıya anlamak ve anlatmak mümkün olmasa da zamanın fatihinin kalbe feyiz verdiği ve kalbi fethettiği lâyihalardır. Sülûk ehlini ve âşıkları hidâyete götüren bazı mârifetleri anlatır.**
585	Gel ey cānā yine bir söz lisāna geldi sen añla Ki dirler ḳavl-i Ḥaydardır velāyetle ider tibyān	Gel ey cân! Yine bir söz dile geldi. “[Bu söz] Haydar’ın sözüdür. Bu sözü velîlikle

[135] Hazret-i Ali, Allah onun yüzünü mükerrem kılsın, şöyle buyurdu: “Hazret-i Ali, Allah onun yüzünü mükerrem kılsın, şöyle buyurdu: “Yeryüzünde ve gökyüzünde olan ne varsa semâvî kitaplardadır. Semâvî kitaplarda olan ne varsa onlar da Kurân-ı Kerîm’dedir. Kurân-ı Kerîm’de olan ne varsa Fâtiha sûresindedir. Fâtiha’da olan ne varsa Besmele’dedir. Besmele’de olan ne varsa Besmele’nin başındaki bâ harfindedir. Bâ harfinde olan ne varsa bâ’nın altındaki noktadadır. İşte ben o bâ’nın altındaki noktayım.”

açıklar” dediler. Anlayasın.

586 Ki esrār heme mākān velev arż u semā’ olsun
Ki müştemil olup cem‘an ki kütüb-i semā’ ol ān

İster arz ister semâ olsun, var olan her şeyin sırrını, semâvi kitapları bir araya getirerek o an onların hepsini kapsamıştır.

587 Meger müştemil olmuşdur ḳamusın Ḳuran ey cānā
Ne kim vardır kütübde bil böyledir ol şah-ı merdān

Ey cân! Meğer Kurân diğer kitaplarda ne varsa hepsini kapsamıştır. Bil ki o mertlerin şâhı böyledir.

588 Daẖi esrār-ı Ḳurān bil fatiḥa müştemil olmuş
Ne kim fātiḥada vardır o esrār besmele hemān

Kurân’ın esrârını da başlangıcı içine almıştır. Ne varsa o başlangıçta vardır. O esrâr besmeledir.

589 O esrārı ki besmele olurmuş müştemil cānā
Meger ol bā-i besmele ol esrārla olur ‘ayān

Ey cân! O esrârı besmele içine alırmış. Meğer besmelenin bâ’sı o esrârla ayân olurmuş.

590 Daẖi bāda olan sırlar meger noḳṭa olup şāmil
Ki ya‘ni cümle esrārlar ki noḳṭa eylemiş tibyān

Bâ’da olan sırları da meğer nokta içine almıştır. Kısacası bütün esrârları nokta açıklamıştır.

591 Meger şāh-ı velāyet bil ‘Aliyyü’l-Murtażā cānā
Yine dir ki انا النقطة[136] ki تحت الباء[137] imiş inān

Bil ey cân! Meğer velîlik şahı, Aliyyü’l-Murtazâ’dır. Yine: “Ben bâ’nın altındaki noktayım” dermiş. İnan.

592 Ki ya‘ni cümle esrārlar ki cem‘ itmiş kütüb bil sen
‘Aliyyü’l-Murtażā cānā ḳamusın eyledi cem‘ān

Kısacası bütün esrârları kitaplar toplamıştır. Ey cân! Aliyyü’l-Murtazâ hepsini bir araya getirmiştir. Bilesin.

Tevrāt ü İncīl ü Ḳurānıñ her birleri kütüb-i semāviyyeden olup merātib-i ‘aliyyelerini beyāndır u ehl-i Tevrāt olan Yehūd ile ehl-i İncīl olan Naṣārā vu ehl-i Ḳurān olan Muḥammediyyūn her birleriniñ ‘ibādetlerine taẖṣīṣ olunan günleriñ cihet-i taẖṣīṣleri ne olacağını beyāndan ‘ibāret vesā’ir ma‘ārifi müştemil ebyāt-ı şerīfedir.

Tevrât, İncîl ve Kurân’ın her biri semâvî kitap olup yüce mertebelerini beyândır. Tevrat ehli olan Yahudiler ile İncil ehli olan Hristiyanlar ve Kurân ehli olan Müslümanlar’ın her birinin ibâdetlerine ayrılan günlerin ayrılma sebeplerinin ne olduğunu anlatan ve diğer mârifetleri kapsayan kutsal beyitlerdir.

593 ‘Aceb İncīlde esrār ne daẖi Tevrāt ne cem‘ itmiş
Daẖi Ḳurāndaki sırlar diyem saña işit cānān

İşit ey cân! İncil’de, Tevrat’ta ve Kurân’da hangi sırların toplanmış olduğunu sana diyeyim.

594 Ki İncīl esrar-ı ṣıfat gelüpdür müştemil bil sen
Nitekim Tevrat ey cānā ki sırr-ı ef‘ali beyān

Ey cân! İncil, sıfatın esrârını içine alarak gelmiştir. Nitekim Tevrat da amellerin sırrını beyân

[136] Ben noktayım.
[137] Bâ’nın altında…

ederek gelmiştir. Bil.

595 Nitekim ḫażret-i Ḳurān olur müştemil ef‘āl
Daḫi ṣıfāt daḫi ẕātla cevāhirlerle bī-pāyān

Nitekim Kurân da fiilleri, sıfatları, zâtı ve sonsuz cevherleri içine alır.

596 Ki ya‘ni cümle’ī cāmi‘ işitgil itme sen şübhe
Anıñçün ehl-i Ḳurān bil odur ehlu’l-lah ey cānān

Kısacası hepsini bir arada işit ve şüphe etme. Ey sevgili! Onun için ehlullah Kurân ehlidir. Bilesin.

597 O kim maẓhar-ı Ḳurāndır o geldi maẓhar-ı ẕāt bil
O bildi Tevrat u İncīl ḳamu esrārını yārān

Ey dost! Bil ki o kişi Kurân’ın mazharıdır. O, zâtın mazharı olarak geldi. O, Tevrat ve İncil’deki bütün sırları bildi.

598 Anıñçün naṣārā cānā olupdur ehl-i bāṭın bil
Ki rūḥānī oluplardır pazar günleri ber-nūş ḳan

Ey cân! Bu yüzden Hristiyanlar bâtın ehli olmuştur. Rûhanî olarak pazar günleri şarap içerler.

42 599 Zirā yevmü’l-eḥad cānā olur bāṭın bilā-şübhe
O günki yevm-i sebt olmuş aña nisbet işit iḫvān

İşit ey ihvân! Zirâ Pazar günü şüphesiz bâtın olur. O gün Cumartesiye nisbet olarak gelmiştir.

600 Velākin ehl-i Tevrāt bil ki yevmü’l-sebt olur anlar
Ki anlara gün olmuşdur görürsün ṭutdı Yehūdān

Fakat bil ki Tevrat ehline Cumartesi gün olur. Yahudilerin o günü tuttuğunu görürsün.

601 Ki zīrā ehl-i Tevrāt bil olardır ehl-i bidāyet
Ve ehl-i ẓāhir olmuşlar nitekim yevmü’l-sebt yārān

Çünkü Tevrat ehli, bidâyet ehlidir, bil. Ey dost! Nitekim Cumartesi günü onlar zâhir ehli olmuşlardır.

602 Daḫi sen ehl-i Ḳurānı Muḥammedī olanlardır
Ki yevmü’l-cum‘a anlara gelüpdür yevm işit yārān

Kurân ehli, Muhammed ümmeti olanlardır. Ey dost! Sen de işit. Gün olarak onlara Cuma günü gelmiştir.

603 Muḥammedī olanlar bil ki āhirü’z-zamān ḳavmi
Ve ḫatemü’l-nübüvvetle olar olmuş müşerrefān

Bil ki Muhammed ümmetinden olanlar, âhir zamân kavmidir ve onlar son peygamberle müşerref olmuşlardır.

604 Daḫi hem ehl-i vaḥdetdir anıñçün lafẓı cem‘ eyle
Ki yevmü’l-cum‘a nām geldi ki oldılar mu‘abbirān

Aynı zamanda onlar vahdet ehlidir. Onun için sözü bir araya getir. Çünkü Cuma günü diğer günlerin yerine geldi ve diğer kavimler rüyâ tabircisi gibi oldular.

605 Ki zīrā anlar ey aḫā idüp cem‘ teşbih ü tenzīh
İkisin cem‘ idüplerdir ki ẓāhir hem de bāṭınān

Ey dost! Zîra onlar teşbîh ve tenzîhi, zâhirle bâtını bir araya getirmişlerdir.

606 Anıñçün esrar-ı Tevrāt u hem de esrar-ı İncīl
Olur bi’l-cümle Ḳurānda gice gündüz oḳu Ḳurān

Tevrat ve İncil’in esrârı topluca Kurân’dadır. Onun için gece

gündüz Kurân oku.

607 Anıñçün ḥażret-i Aḥmed nedir cānā işit ol ẕāt
Ki geldi ‘āleme dirmiş ki بن متمم الاديان[138]

Ey cân! Hz. Ahmed’in kim olduğunu işit. O zât bütün âleme geldi. “Ben dinleri tamamlayanım” dermiş.

Efendimiz ṣallallāhu Te‘ālā ‘aleyhi veselleme ittibā‘ idüp sīretiyle gidenler aḥvāl-i şerīfesini beyān iden ebyātdır.

Efendimiz’e, Allah’ın salât ve selâmı ona olsun, uyup onun hâliyle gidenlerin kutsal hâllerini anlatan beyitlerdir.

608 Zihī ol ümmet-i Aḥmed ki cem‘ itdi ḳamu esrār
Ki olmuş ḫāk-i pāyında cemī‘ aḥvālde hem ḳurbān

O Ahmed’in ümmetine ne hoş! Bütün esrârı cem etti. Ayağının tozunda ve bütün hâllerde kurban oldu.

609 Naẓar ider ise gözler görinür aña ol meşhūd
Daḫi söyler ise sözler anıñ medḥinde meddāḥān

Gözler nazar ederse ona o görünen kişi görünür. Aynı zamanda medheden kişi onun mehdine yapmak için sözler söylerse

610 Görür anıñ rāhında ol olur emrine hem de ḳul
Ki sırrına olup maẓhar ki zīrā seyrile seyrān

[Kendini] onun yolunda görür, onun emrine kul ve sırrına mazhar olur. Çünkü Hakk’a ermek üzere yolculuğa çıkar.

611 Bilür esrār-ı mākānı ve mā-yekūn aña ẓāhir
Ki nūr-ı vaḥdet-i muṭlaḳ ki olmuş hem münevverān

Var olanın esrârını bilir. Hepsi onun için bellidir. Mutlak vahdetin nûru onu aydınlatmıştır.

612 Yine oğlum saña bir söz diyem istifāde eyle
Ki nedir sırr-ı evḳat bil ḳulaḳ ṭut sen bay-ı yārān

Ey oğlum! Sana yine bir söz diyeyim de sen istifâde et. Ey yüce dost! Vakitlerin sırrı nedir, diye kulak ver.

Ṭā’ife-i melāmiyyede vü aṣḥāb-ı zenādīḳiñ hüzzāmca maḫṣūṣ olan gerek ibādāt u āyīnelerini ‘abeṣ maḳūlesinde ‘add itdiklerini redd ü nice ḥükm-i ḫafiyyeyi cāmi‘ ü enbiyā-yı ‘aẓāmıñ her şaḫṣı emrāż-ı ṭabī‘atden çıḳarup istifāde itmege me’mūr ḥükemā-i İlāhiyyūn oldığını ifāde ider ebyāt-ı şerīfedir.

Zındıkların, Melâmiye tâifesine mahsus olan hüzzamca ibâdet ve âyinlerini saçma saydıklarını reddeden, pek çok gizli hükmü toplayan ve en büyük nebîlerin her şahsı tabiat illetinden çıkarıp istifâde etmeye görevli, İlâhî hâkimler olduğunu anlatan kutsal beyitlerdir.

613 Daḫi niçün ‘ibādetler muḥaḳḳıḳ oldı hem geldi
Daḫi usbū‘ niçün gelmiş işit sen cümle tafṣīlān

İbâdetlerin niçin hakîkat olup geldiğini, aynı zamanda haftanın niçin gelmiş olduğunu bütün ayrıntılarıyla işit.

43 614 Ki zīrā nev‘-i insānı ki nefs-i rūḥ cem‘ itmiş
O ẓulmānī vü nūrānī iki ṣūretli bir insān

Zîra insanları rûhun nefsi bir araya getirmiştir. O, karanlık ve aydınlık olmak üzere iki sûretli bir insandır.

[138] Ben dinleri tamamlayanım.

615	Olur ẓulmānī nefs ile daḫi ṭab‘-ı ṣabādetle Eger ḳalursa ẓulmetde olur bī-şübhe ol ḫüsrān	Kötülük içindeki nefis ve çocukluk karakteriyle kalırsa hiç şüphesiz hüsrâna uğrarlar.
616	Tenezzül ider ol insān ḳalur çāh-ı ṭabī‘atde Tenevvür idemez bil ol ki zīrā itmedi seyrān	O insan tabiatının çukurunda kalmaya tenezzül eder. Bil ki o [kişi] aydınlanamaz. Çünkü mânevi yolculuk yapmamıştır.
617	Edebler hem ‘ibādetler daḫi seyr hem sülūklar bil Anıñçün vaż‘ olunmuşdur ki ideler teraḳḳiyān	Bil ki edepler, ibâdetler, seyr ve sülûklar ilerlesinler diye koyulmuştur.
618	O evḳātler ki ḳılmışlar ġafelātlar u işġāller Ki anlar ‘ādiyādetler olurlar cümle maḥcūbān	O vakitlerde gaflet ve işgaller kılmışlardır. Onların hepsi her zamanki gibi mahcûb olurlar.
619	Anıñçün enbiyā’ cānā götürdiler siyāsetler Nitekim ‘ibādetler hem götürdiler işit cānān	Ey sevgili! Onun için peygamberlerin [onlara] siyâset götürdükleri gibi ibâdetler götürdüklerini de işit.
620	Ki zīrā enbiyā’ cānā ḥükemā-i İlāhiyyūn Olurlar itmegil şübhe devālar ḳıldılar yārān	Ey cân! Çünkü peygamberler İlâhî hâkimler olup, devâlar kıldılar. Sakın şüphe etme.
621	Ki emrāż-ı ṭabī‘atden çıḳardılar idüp işfā’ Nice nūrlarla tenvīr itdiler sen olmagil şekkān	Onları tabiat hastalığından çıkardılar. Tedavi edip nice nûrlarla nurlandırdılar. Sakın şüphe edenlerden olma.
622	Nice evḳātde āyīnler ‘ibādetler du‘ālar bil Daḫi nice ṣalātlar hem iderler vaż‘ işit yārān	İşit ey dost! Pek çok vakitte nice âyinler, nice ibâdetler, duâlar ve nice salâtlar ederler.
623	Anıñçün beş vaḳit namāz gelüpdür farż bilürsüñ sen Ki ol evḳāt ki ġafletle geçerdi geçmesün ey cān	Ey cân! O vakitler eskiden gafletle geçerdi. [O vakitler gafletle] geçmesin diye beş vakit namaz farz olarak gelmiştir.
624	Buña benzer nice sā‘at daḫi eyyām leyālī bil Ki meşrū‘ olmuş añla sen ki alā olasın ey cān	Bil ki buna benzer nice saat, nice günler ve geceler meşrû olmuştur. Ey cân! Bunları anla ki âlâ olasın.
625	Anıñçün vużu’ farż oldı eger ḥadeṡ-i aṣġardan Eger oldunsa muḥdiṡ bil tavażżū’ eyle ol nūrān	Onun için abdest farz oldu. Eğer en küçük bir pislikten haberdâr olduysan bil ve abdest alarak nûr ol.
626	Görürsün sen bay-ı cānā nice farż oldı ġusl hem Eger muḥdiṡ olursañ ḥadeṡ-i ekberden ey insān	Ey insan! Eğer sen en büyük insan pisliğinden haberdâr olursan, guslün neden farz olduğunu görürsün.
627	Ki zīrā ol ḥaletde sen olursan ġāfil-i şübhe Muṭahhar olasın añla olasın hem muḳaddesān	Zîra o haldeyken dikkatsiz olursan, onunla hem temizlenesin hem de mukaddes

			olasın.
	628	Daḫi ümmetlere gelmiş anıñçün enbiyādan bil Ki her ümmete bir gün var olur meşrū‘ işit cānān	Bu yüzden bil ki peygamberlerden ümmetlere dahi gelmiştir. Her ümmete bir gün meşrû olmuştur.
	629	Kimine yevmü’l-sebt olmuş kimine hem pzar güni Cum‘a hem bize meşrū‘dur anıñçün itmişiz cem‘ān	Kimine cumartesi, kimine pazar meşrû olmuştur. Bize de cuma günü meşrûdur. Onun için hepimiz bir yere toplanmışız.
	630	Ki zīrā hefteler cānā nice ġafletler ile bil Ki ümmetler düşüplerdir nice vaḫşetlere inān	Ey cân! Zîra haftalar çok gafletle geçmiştir. İnan ki [bu yüzden] ümmetler nice vahşetlere düşmüşlerdir.
	631	Ve birgün hefteden cānā muḫaṣṣaṣ oldı bilgil sen Ki vaḫşetlerle firḳatden çıḳarlar cümle ümmetān	Ey cân! Bil ki bütün ümmetler vahşet ve firkatten çıksın diye haftadan bir gün tahsis edildi.
	632	İdeler cem‘-i a‘yādlar olalar Ḥaḳḳıyla me’nūs Bulalar rāżi-i ins bula vaḥdetle hem insān	Toplu bayramlar yapsınlar, Rab’leriyle ahbaplık etsinler. İnsanlar, hem Allah’ın hem de insanın rızâsını bulsunlar.
44	633	Ve ger bir ümmet ey cānā ki Ḥaḳ meşrū‘ ider vaḳti Eger vaḳtini bilmezse olur ol maṭrud-ı Raḥmān	Ey sevgili! Hak, bir ümmete vakit meşrû ederse ve eğer o ümmet vaktini bilmezse Rahmân’ın kovduğu ümmetlerden olur.
		Bu mebḥas̱ ḳavm-i Yehūd ‘aleyhimü’l-la‘ne günleri olan yevmü’l-sebtiñ ḳadrini bilmedikleri cihetden ḳırede olduḳları vu buña ḳıyās sā’ir ümem daḫi Cenāb-ı Vācibü’l-vücūduñ ‘ibādet için vażʿ itdigi eyyāmı bilmedikleri ḥalde ġażab-ı İlāhīye uġrayacaḳlarını vu herḥalde tevfīḳ-i Ḥaḳ Te‘ālā ḥażretleriniñ oldıġını beyān ider ebyātdır.	**Bu bölüm Yahudi kavminin, lânet onların üzerine olsun, günleri olan Cumartesi gününün değerinin bilmemeleri sebebiyle maymun olduklarını ve buna kıyasla diğer ümmetlerin de Cenâb-ı Allah’ın ibâdet için koyduğu günleri bilmemeleri hâlinde İlâhî gazâba uğrayacaklarını ve buna rağmen Hak Teâlâ’nın yardımının olduğunu anlatan beyitlerdir.**
	634	İşitdiñ ḳavm-i Yehūdān ki sebt ol günleri olmuş Ki çün bilmediler ḳadrin كونوا قردة [139] Ḳurān	[İbâdet] günleri Cumartesi olan Yahudi kavmini işittin. Çünkü o günün değerini bilmediler. Kurân’ın: “[Aşağılık] maymunlar olunuz” [âyetini]
	635	Getürdi sen işitdiñ hem bu ḳıyās it ey cānā O kim günlerini bilmez olur bī-şübhe aḥḳarān	Getirdiğini işittin. Ey cân! Bunu kıyasla. Kim o günlerini bilmezse şüphesiz hakîr olanlardan olur.

[139] Bakara 2/65 [Aşağılık] maymunlar olun.

636	Bu tafṣīlātı żabt eyle münevver eyle aḥvāliñ Daḫi aḳvāl u aḫlāḳıñ olursuñ maẓhar-ı Ḳurān	Bu tafsilatı zaptet. Hâlini münevver et. Söz ve ahlâkınla Kurân'ın mazharı olursun.
637	İlāhī cümleye eyle naẓar hem cümleniñ elin Ṭut eyleme bizi maḥrūm ki sen aḥkem-i ḥakīmān	Ey Allah'ım! Herkese nazar et, hem de herkesin elinden tut. Bizi [Senden] mahrum etme. Çünkü hakîmlerin en kuvvetlisi sensin.
638	Ki sensiz ḥareket nerde ḳulaḳ nerde vü göz nerde Daḫi hem el ayaḳ nerde ki sensin heme dü-cihān	Sensiz hareket nerede? Kulak ve göz nerede? El ve ayak dahi neredEdir? Çünkü iki cihan da hep sensin.
639	Yaratdı hem makānı bila-ġaraż u bilā-'illet Ki maḥż-ı fażl vücūduñ hem ider 'ālemleri devrān	Varlıkları garazsız ve illetsiz olarak yarattı. Çünkü lütfunun aslı, vücûdu ve âlemleri devrân eder.
640	Ki çün bir ḳaṭre-i noḳṭa ki ḳıldıñ anı bir nüsḫa Ki ol nüsḫada hem nüsḫa oḳundı cümle esrārān	Noktanın damlasını bir nüsha kıldığın gibi o nüshada da bütün sırlar nüsha olarak okundu.
	Her kimesne ki Ḥaḳ celle vü 'alā ḥażretleriniñ emr itdigini terk idüp hevā'-i nefsiyle bir te'vīl-i zāyiġa şayılışur Ḥaḳ celle vü 'alā ḥażretleri nihāyetinde ol kimesneyi ġażab ile aḫẕ ider oldıġını beyān ider mebḥaṣdır.	**Her kim ki Hakk'ın, onun yüceliği artsın, emrettiği şeyi terk edip nefsinin arzusuyla bir söze farklı bir mânâ vermeye kalkışırsa Hakk'ın, onun yüceliği artsın, sonunda o kişiyi gazâp ile kabul edeceğini anlatan bahistir.**
641	Yine oğlum diyem bir söz işit sen daḫi uṣanma Ḫudā itsün seni tevfīḳ ki fetḥ ola saña bābān	Ey oğlum! Yine bir söz söyleyeyim. İşitmekten bile usanma. Allah sana yardım etsin ki kapılar sana açılsın.
642	Ne sırdır Yehudān cānā ki olmuş idi yevmü'l-sebt Ki çün anlara gelmişdi idemezlerdi işġālān	Ey cân! Cumartesinin Yahudilere gün olması nasıl bir sırdır? Çünkü [o gün] onlara gelmişti. Onlar o gün başka işle uğraşamazlardı.
643	Meger ol ḳavm-i ḫā'inān nice mekr ü ḥilelerle Ki itmişler murād anlar ki ide ṣayd-ı māhiyān	Meğer o hâin kavim pek çok düzen ve hile ile balık avlamak istemişler.
644	Ki çün māhīler ey cānā ẓuhūr ider imiş añla O gün ki yevm-i sebt olmuş iderdi ḥīle Yehūdān	Ey sevgili! Çünkü balıklar zuhûr edermiş, anla. O gün de cumartesi olunca Yahudi hile yaparmış.
645	Meger dürlü ḥayāḥınler ḳılurlardı oḳu añla Ki balıḳlar ola maḥbūs ideler ṣayd o menḥūsān	Meğer o uğursuzlar balıkları avlayıp hapsetmek için çeşitli hileler yaparlarmış. Oku ve anla.
646	Çü ferdāsı olup pazar iderdi ṣayd o ḫā'inler Ki çün ol yevm-i sebt itmiş ki balıḳları maḥbūsān	O hâinler, ertesi gün pazar olup da avlanacakları için cumartesi gününden balıkları hapsetmiştir.

45 647 Yetişdi ġażab-ı Ḥaḳ bil ki anlar oldılar maṭrūd
Buyurdı كونوا hem daḫi قردة [140] işit cānā

Allah'ın gazâbı yetişti. Bil ki onlar tard oldular. İşit ey sevgili! Allah: "[Aşağılık] maymunlar olun" diye buyurdu.

648 Ya'ni Ḥaḳ anları memsūḫ çün itdi maymun oldılar
Ki Ḥaḳ ṣūretleri ḳırede Ḥaḳ itdi ḳıldı mel'ūnān

Yani Hak onların yüzünü çirkin bir şekle soktu ve maymun gibi oldular. Hak, sûretlerini maymun ederek, [onları] lanetledi.

649 Anıñçün خاسئين[141] hem de buyurdı Ḥaḳ işit cānā
Ki ya'ni maṭrudīn ḳıldı ki anlar oldı ba'īdān

İşit ey cân! Onun için Hak: "Aşağılık [maymunlar] olun" diye buyurdu. Yani onları kovulmuş kişilerden kıldı ve onlar uzak oldu.

Ḥaḳ celle vü 'alā ḥażretleri kemāl-i fażl u iḥsānından herkesi taṭhīr için heftede bir rükūn kendüye 'ibādet itmek içün vaż' itmiş oldığını vu ba'īdü'l-isti'dād olanlar mevżū' yevmiñ ḳadrini bilmediklerinden kimisi ḫınzīr ü kimisi ḳırd ṣūretlerine memsūḫ olduḳlarını beyān ider ü mesḫ şerī'at-i muṭahharada vārid olmuşdur.

Hak hazretleri, onun yüceliği artsın, fazilet ve ihsânının kemâliyle herkesi temizlediği için haftada bir günü cân ve gönülden kendisine ibâdet edilmesi için koymuş olduğunu ve istidâddan uzak olanlar koyulmuş olan günün değerini bilmedikleri için kimisinin domuz, kimisinin maymun sûretine sokulduğunu anlatır ve şekil değiştirme kutsal şeriatta vâsıl olmuştur.

650 Çün işitdiñ bunı oğlum birāz sır diñle hem añla
Nedir mesḫ ü nedir sırrı dimişdir ehl-i taḥḳīḳān

Ey oğlum! Bunu işittiğin gibi biraz sır dinleyip anla. Hakîkat ehli: "Şekil değiştirme ve onun sırrı nedir?" diye sormuştur.

651 Ki çün ḳavm-i Yehūd cānā ki meşrū'dur aña sebt hem
O günde Ḥaḳ ile olmaḳ olurdı anlara farżān

Ey cân! Cumartesi Yahudi kavmine meşrû olduğu gibi o günde Hakk'la birlikte olmak da onlara farzdı.

652 Ḥarām olurdı ol günde ideler işġal-i dünyā
Ki Ḥaḳdan ġayrıya dönmek Ḫudā ḳılmışdı ḥarāmān

O gün dünya işleriyle meşgul olmaları harâmdı. Çünkü Hak'tan başka bir şeye dönmeyi Hüdâ harâm kılmıştı.

653 Ki ya'ni maḳṣud-ı Ḥaḳ ol ki anlar Ḥaḳ ile olsun
Ki Ḥaḳdan ġayrı işġāliñ ide ḳalbleri taṭhīrān

Kısacası, Hakk'ın dileği onların kendisi ile beraber olması ve kendisinden başka bütün meşguliyetleri kalplerinden temizlemeleriydi.

654 Ki ol hefte meger onlar mekr idememişlerdi
Muṭahhar ḳalblerin bilgil Ḫudā çün ḳıldı imtiḥān

Meğer o hafta onlar hile yapamamışlardı. Temiz kalplerini bil. Çünkü Allah

[140] Bakara 2/65 [Aşağılık] maymunlar olun.
[141] Bakara 2/65 Aşağılık [maymunlar] olun.

		onları imtihan etti.
655	Çün oldı ḳalbleri memsūḫ ki Ḥaḳla olmamış memlū Meger ṣūret-i aʻlādan ḥurūc idüp ola ḥayvān	Kalpleri Hak'la dolu olmadığı için çirkin bir şekle sokuldular. Meğer yüce sûretden çıkıp hayvan oldular.
656	O kim Ḥaḳdan baʻīd oldı vu Ḥaḳla olmamış añla Ve ḳalbi dā'imā dünyā olupdur maṭrud-ı Raḥmān	O kişi Hak'tan uzak olmuş ve Hak'la beraber olmamıştır. Anla ki Rahmân'ın huzûrundan kovulan kişinin kalbi daima dünya olmuştur.
657	Ki zīrā aʻlā-yı insāniyyetden itmiş ol nüzūl Baʻīdü'l-istiʻdād olmuş maḳām ol ufḳ-ı ḥayvān	Zîrâ o, insanlığın en yücesinden nüzûl etmişti. O hayvanın ufku, istidâddan uzak olmuş makâmdır.
658	Anıñçün mesḫ ey cānā gelür Ḳurānda hem bil sen Ḥadīs̱de daḫi gelmişdir olar ḳırede ḫınzīrān	Ey sevgili! Onun için mesh Kurân'da gelir. Hem bilesin ki hadîste bile gelmiştir. Onlar maymun ve domuzdur.
659	Ki zīrā insaniyyetden çıḳuplar hem olur memsūḫ Ki rūz-ı restaḫīz cānā o ṣūretlerle maḥṣūrān	Çünkü insanlıktan çıkıp, çirkin bir şekle sokulmuşlardır. Ey sevgili! Kıyâmet günü onlar o sûretlerle toplanırlar.
660	Ki zīrā sīret-i ḳalbi ne ṣūretlerle olduysa Yarın yevm-i ḳıyāmetde o ṣūretlerle ẓāhirān	Zîra kalplerinin sîreti hangi sûretlerle olduysa, yarın kıyâmet gününde o sûretlerle görünürler.
661	Görür misün bay-ı cānā ol mā' ḳangı maʻdenden Ẓuhūr ider ise ol maʻden anıñ ṭabʻı aña lemeʻān	Ey yüce sevgili! O suyun hangi madenden olduğunu görür müsün? O maden zuhûr ederse onun tabiati ona yansır.
662	Keẕālik insan ey cānā ki ḳangı ḥayvanın ṭabʻı Aña çün ṭabʻ olupdur hem o ṣūret aña maḥṣūrān	Ey sevgili! Böyle olan insan hangi hayvanın tabiatıdır? Çünkü [o görünüş] ona damgalanmıştır. Ayrıca o sûret onda toplanmıştır.
46	**Ümmet-i merḳūme-i Muḥammediyyede mesḫ-i ṣuveri olmaz ise mesḫ-i maʻnevī olup nice ʻārifler nice cāhilleriñ bāṭınları memsūḫ oldıġını müşāḫede idüp yüzlerine urmaz u ehl-i aḫlāḳ-ı İlāhī ile muttaṣıf olduḳlarından keşf-i sır itmez olduḳlarını beyān ider ebyāt-ı şerīfedir.**	**Muhammed ümmetinden olan aşağılık kimselerin sûretleri değişmezse, mânevî bir değişim olur. Pek çok ârifin, pek çok câhil kişinin içlerinin değiştiğini görüp yüzlerine vurmadıklarını ve İlâhî ahlâk ehliyle vasıflandıkları için sır keşfetmez olduklarını anlatan kutsal beyitlerdir.**
663	Nice ʻārifler ey cānā nice cāhilleri görmüş Ki bāṭın ṣūretin anlar görürler ḳılma müşkilān	Ey cân! Nice ârif, nice câhil görmüştür. Onlar [câhillerin] içlerinin nasıl olduğunu görürler. Müşkül kılma.

664	Velākin ʿārif-i dānā çü settārü'l-ʿuyūb olmuş Yine cāhilleriñ ʿaybın yüze urmadı bī-neyyān	Fakat ârifler, o pişmiş kimseler, ayıpları örttükleri gibi câhillerin ayıplarını da yüzlerine vurmazlar.
665	Ki anlar aḫlaḳ-ı Aḥmed ile sīretli olmuşlar Çü cāhiller çün oldılar göründi ṣūretā insān	Onlar Ahmed'in ahlâkıyla ahlâklanmışlardır. Çünkü câhiller, görünüşte insan gibi olmuşlardır.
666	Velākin cāhil ü nādān olur bāṭınları ḥayvān Çü ḥaḳḳıyla degillerdir olamaz ḥaḳiḳī insān	Fakat câhil ve bilgisiz kişilerin içleri hayvan gibi olur. Çünkü hakkıyla hakîki insan olamazlar.
667	Bulardan bir naṣīḥat al çü Ḥaḳ saña beyān itdi Ki ḳavm-i Yehudān cānā ki oldı ṭabʿları ḥayvān	Ey cân! Bunlardan bir nasihat al. Çünkü Hak sana Yahudi kavmini açıkladı. Onların tabiatı hayvan gibi oldu.
668	Nice müddeʿiyān vardır ki ṣūretleri insāndır Ki olmuş müddeʿī ümmet ki ider cumʿada mekrān	Görünüşleri insan olan nice inatçılar vardır. İnatçı olmuş ümmet Cuma günü hile yapar.
669	İşitdiñ yevm-i cumʿa sen ki gün olmuş bize cānım Ki ol günde bize Ḥaḳla olalım oldı hem farżān	Ey canım! Cuma gününün bize gün olduğunu işittin. Hak'la beraber olalım diye o gün bize farz oldu.
670	Velākin ḥikmet-i Mevlā ʿacebdir bil bay-ı Bārā Nice fısḳ u fücūrlar hem ider cumʿada fıssāḳān	Günahkârlar Cuma günü nice ahâksızlık ve günahkârlık yaparlar. Lâkin bil ki yüce Mevlâ'nın hikmeti şaşılacak şeydir.
671	Daḫi cumʿa-ı hem aʿyād nice eşrāf-ı leyālī Ki Ḥaḳḳa olmaġa lāyıḳ olamaz cāhil ü nādān	Aynı zamanda Cuma günü hem bayram hem de gecelerin en itibarlısıdır. Câhil kişiler ise [bu gece] Hakk'a lâyık olamazlar.
672	Nice mürā'iler vardır ki ḳalbleri müseccelde Velākin ḳalbleri olmuş ticāretlerle tüccārān	Nice ikiyüzlüler vardır ki kalpleri mühürlenmiştir. Lâkin kalpleri ticâretle tüccar olmuştur.
673	Nicesi baġlara giymiş nice gezdi ṭaġlarda Alur virür nice yerde güyā ṣūretde sācidān	Kimisi bağlar giyerek bir süre dağlarda dolaştı. Görünüşte onlar secde ederler; ama aslında alış-veriş yaparlar.
674	Nice muṣalliler vardır ki dirmişler işit cānā Cerīde-i ḥisāb olmuş namāz bize ol aḥmaḳān	İşit ey cân! Nice namaz kılan kişiler vardır. O ahmaklar: "Namaz bize hesap tutanağı olmuştur" demişler.
675	Ki yaʿni namaza girseñ nice ḥisāblar idersiñ Alış veriş idersiñ hem olur namāzla tüccārān	Yani namaza dursan nice hesaplar edersin. Namazla alış-veriş ederek tüccar olursun.
676	Bular ḳavm-i Yehūdānlar gibi itmiş ṭurur ḥīle	Bunlar, Yahudi kavmi gibi hile

	Maʿāẕallāh böyle cāhil olanlar cümle ḥayvānān	edip dururlar. Allah, böyle câhil olan cümle hayvanlardan bizleri korusun.
677	O ṣūretler ki ḳılmışlar ʿibādetler bay-ı cānā ʿİbādet ṣūretā lākin yarın anlara ol mārān	Ey cân! O sûretler ki ibâdet etmişlerdir. Görünüşte [yaptıkları] ibâdettir. Fakat o ibâdet yarın onlara yılan olacaktır.
678	Kimisine şeyāṭindir kimisine ʿaḳāribdir Kimine nīran olmuşdur böyle dir ehl-i taḥḳīḳān	Kimisine şeytan, kimisine zehirli bir hayvan, kimisine de ateş olacaktır. Hakîkat ehli böyle der.
47 679	Yarın yevm-i ḳıyāmetde ki yüzlerine çarparlar Ki ʿibādet olan ṣūretleri anlara hem nīrān	Yarın, kıyâmet gününde ibâdet olan sûretleri hem yüzlerine çarpılır, hem de o ibâdet onlara ateş olur.
680	Velākin ol muḥaḳḳıḳān ki olmuş yüzi miḥrābda Yüzi secde-i Ḥaḳ olmuş görinür anlara Sübḥān	Fakat o hakîkati arayanların yüzü mihraptadır. Yüzleri Hakk'ın secdesi olmuştur. Onlara Sübhân görünür.
681	ʿİbādetler ider Ḥaḳla oḳur Ḳurān daẖi Ḥaḳla Olur Ḥaḳla gelür Ḥaḳla gelürler cümlesi Ḥaḳḳān	Hak'la ibâdet eder, Hak'la Kurân okur. Hak'la olup Hak'la gelir. Onların hepsi Hakk'a gelir.
682	İlāhī cümleden olma baʿīd sen çün ḳarībsin sen Görelim yüzini her ān çü sen aẓher-i ẓāhirān	Ey Allah'ım! Kimseden uzak olma. Çünkü sen yakın olansın. Her an yüzünü görelim. Çünkü sen zâhirlerin en zâhirisin.
683	Gözümde görinen sensiñ sözümde söylenen sensiñ Gören sensin bilen sensiñ nicesini görür körān	Gözümde görünen ve sözümde söylenen sensin. Gören de bilen de sensin. Kör olanlar hangisini görürler?
	Kütüb-i semāviyyeden İncīl-i şerīf ile Tevrāt-ı şerīfiñ müştemil oldıġı esrārı Fātiḥa-i şerīfeniñ ne vechle cemʿ itdigini beyān iden ebyāt-ı şerīfedir.	**Semâvî kitaplardan İncîl-i şerîf ile Tevrât-ı şerîfin kapsadığı sırları Fâtiha-i şerîfenin ne vechle topladığını anlatan kutsal beyitlerdir.**
684	Gel ey oġlum çü işitdiñ daẖi bildiñ nedir esrār Ki İncīl daẖi hem Tevrāt ki olmuş müştemil Ḳurān	Gel ey oğlum! Çünkü esrârın ne olduğunu işittin ve bildin. Kurân, hem İncil'i hem de Tevrat'ı kapsamıştır.
685	Nice müştemil olmuşdur ki sen ṭuyduñ bugün cānā Ol esrārlar ki Ḳurānda olup biʾl-cümle ey yārān	Ey cân! Nasıl kapsadığını bugün duydun. O sırların hepsi Kurân'da toplanmıştır.
686	Ki zīrā Fātiḥa cānā ki meẕkūr anda olmuşdur Daẖi ẕāt daẖi hem ṣıfat daẖi efʿāl işit cānān	Çünkü Fâtiha, zât, sıfat ve fiiller onda zikrolunmuştur. Ey cân işit.
687	Ki ḥażerāt-ı cemʿ itdi ulūhiyyet biri añla	Bütün hazretleri bir araya topladı. Biri ulûhiyet, biri

Biri de hem rübūbiyyet biri ḥażret hem Raḥmān

rübûbiyet biri de hazret-i Rahmân'dır.

688 Biri de raḥmetidir bil daḫi mālikiyyet biri
Ki anlar cümlesi beşdir budur esrār hem Ḳurān

Bil ki biri de [onun] rahmetidir. Biri ise mâlik olmasıdır. Onların hepsi beş tanedir. Kurân ve esrârı budur.

689 Ki ẕāt-ı eḥad-i muṭlaḳ ki işāret aña lillāh
Ki mebde' oldı eşyāya odur hem sırr-ı bāṭınān

Mutlak tekin kendisine işaret, lillâhtır. O, eşyaya başlangıç oldu. Hem bâtının sırrı da odur.

690 Daḫi Rabb ol vücūd oldı maẓāhir oldı hem eşyā'
Ki Rabbü'l-'ālemīn geldi oḳu Fātiḥa-i Ḳurān

Rab, vücûda bile geldi. Hem eşyaya mazhar oldu. Âlemlerin Rabb'i geldi. Kurân'ın Fâtihasını oku.

691 Zirā eşyā işit cānā vücūdātı hüviyyātı
Bi-esrihā ider taḥmīd ki oldı maẓhar-ı Yezdān

İşit ey cân! Çünkü eşya, varlıkları ve hakîkatleri hep bir arada hamdeder. Çünkü o, Allah'ın mazharı oldu.

692 Ḫavāṣ hem kemālātı ider ṣıfāt-ı Ḥaḳ iẓhār
Bu da ḥamd oldı ey cānā budur tesbīḥ hem Sübḥān

Hakk'ın sıfatları hem nitelikleri hem de olgunlukları meydana çıkarır. Ey cân! Bu da hamdoldu ki Sübhân'ın tesbîhi budur.

693 Ta'ayyünātını hem bil delīl-i vaḥdaniyyetdir
Nice taḳdīs ü tesbīḥler iderler dā'imā her ān

Onun âşikar olmasını bil. [Âşikâr olması] birliğinin delilidir. Her an şükredip, onu tesbih ederler.

694 Anıñçün 'ālemīn lafẓı 'alemden müştaḳ olmuşdur
Ki Ḥaḳ anlarla bilindi ki dirler aña 'ālemān

Bu yüzden "âlemler" kelimesi âlemden türemiştir. Hak, onlarla bilindiği için ona "Âlem" derler.

695 Niçün cem'-i 'uḳūl geldi dinildi 'ālemīn cānā
Oḳu hem sen de bir nükte daḫi ol nükte digerān

Ey cân! Neden akıllar çoğul olarak geldi ve "âlemler" denildi? Sen de bir nükte oku ve o nükte de başka olsun.

48 696 Ki zīrā Rabb olan Allāh ider terbiye' bil sen
İki dürlü biri ẓāhir biri de bāṭın ey cānān

Ey sevgili! Zîra Rab olan Allah, biri zâhir biri bâtın olmak üzere iki türlü terbiye eder. Bilesin.

697 O ẓāhir terbiye cānā kemālātını virmekdir
Kemāle varır ol eşyā' odur kemāl-i ẓāhirān

Ey sevgili! O zâhir terbiye, olgunluk vermektir. Görünen olgunluk, o eşyanın kemâle varmasıdır.

698 Daḫi terbiye-i bāṭın odur ki cümle hem vardır
Olur 'ilm-i ma'ārifle ider ikmālin ol Yezdān

Bâtın terbiye herkeste olan terbiyedir. Mârifet ilmiyle olur. O Allah, kemâle erdirir.

699 Muḥaṣṣal cümle eşyā' bil olur ḫāliḳleriñ 'ārif
Anı tesbīḥ iderler hem ki zīrā oldılar ḥayyān

Kısacası bütün eşya bil ki âriflerin yaratıcısınındır. Hem onu tesbîh de ederler. Çünkü [onlar] canlı oldular.

700	Daḫi ol ism-i Raḥman bil ifāża-i vücūd itmiş Cemīʻ eşyā’ olur feyż ki olur raḥmet-i Raḥmān	Bil ki o Rahmân ismi vücûda dağılmıştır. Bütün eşya Rahmân’ın rahmetiyle çoğalır.
701	Ne kim var aʻla vu esfel virür Raḥmān aña ḥaẓlar Ki zīrā raḥmeti ʻāmdır nedir şeyṭān nedir insān	Âlâ ve aşağılık olan kim varsa Rahmân ona haz verir. Çünkü rahmeti herkese aittir. Şeytan ve insan ayırt etmez.
702	Daḫi ism-i Raḥīm bil sen ki ol ḫuṣūṣi raḥmetdir O raḥmetle olan merbūb gelüpdür ancaḳ ol insān	Sen onun Rahîm ismini de bil. O isim husûsi bir rahmettir. O rahmetle ancak [Allah’a] kul olan insan gelmiştir.
703	Ya’ni insān-ı kāmil bil ṣaḳın ḥayvānı sen ṣanma Zirā ol kāmil-i insān ol oldı ṣūret-i Raḥmān	Kısacası kâmil insanı tanı. Sakın sen hayvanı [insan] sanma. Çünkü kâmil insan Rahmân’ın sûreti oldu.
704	O buldı ḫāṣṣa-i raḥmet mükemmel oldı hem kāmil Daḫi mürşid-i Ḥaḳ oldı oḳu anlara besinān	O, rahmet özelliği bularak hem kâmil hem de gerçek bir mürşit oldu. Onlara besinân oku.
705	İşāret oldı efʻāle alanlar ẕevḳ-i efʻāli Raḥīmleriñ şühūd itdi Raḥīme oldı maẓharān	Amellerin zevkini alanlar amellere işâret oldu. Rahîm’lerine şühûd ederek Rahîm’e mazhar oldu.
706	Daḫi ol ism-i Mālik bil o müntehī olur cānā Ki yevmü’d-dīnde ol Mālikden aldı ceza ol insān	Ey cân! O Mâlik ismini de bil. O son noktadır. İnsan kıyâmet gününde o Mâlik’ten ceza aldı.
	Ḥaḳ celle vü ʻalā ḥażretleriniñ herkesiñ istiʻdādına göre cezā vu mükāfātı olup bir dürlü olmadığını beyān u tibyān ider ebyāt-ı şerīfedir.	**Hak hazretlerinin, onun yüceliği artsın, herkesin istidâdına göre ceza ve mükâfatı olup [insanlara karşı] tek türlü olmadığını anlatan kutsal beyitlerdir.**
707	Eger zāhid ü ʻābidse cezādır cennet ü ḥūrān Eger vāṣıl-ı efʻālse tecellī efʻāl ey cānān	Ey sevgili! Eğer [kişi] zâhid ve âbidse cennet ve hûriler ona cezadır. Eğer amellerine kavuşan biriyse amelleri ona tecelli eder.
708	Cezā ol sālike olur ki zīrā fena-i efʻāl Ki çün fānī olupdur ol tecellī fiʻl virir Yezdān	Zîrâ amellerini fenâ etmek o sâlike ceza olur. Çünkü o fâni olmuştur. Allah, ona amelinin tecellisini verir.
709	Eger fenā’ ṣıfāt itse tecellī-i ṣıfāt-ı Ḥaḳ Cezā olur aña bī-şek ki ol ṣıfātda sālikān	Eğer sıfatları fenâ etse, Hakk’ın sıfatlarının tecellisi o sıfattaki sâliklere şüphesiz ceza olur.
710	Eger fenā’-i ẕāt itse beḳā-i ẕāt bilā-şübhe Olur cezā’ ol sālik böyledir cūd-ı sālikān	Eğer zâtı fenâ etse, zâtın bekâsı o sâlike şüphesiz ceza olur. Sâliklerin cömertliği böyledir.
711	O ẕāt-ı muṭlaḳ-ı Yezdān ki ol ḥażretleri cāmiʻ	Allah’ın mutlak zâtı, bütün

		Çün oldı aña ḥamd oldı cemīʿ eşyāda maḫṣūṣān	hazretleri toplar. Hamd ona oldu. Çünkü o, bütün eşyada belli oldu.
	712	Aña vücūd cemīʿ eşyā' daḫi evsāf daḫi efʿāl Bi-külli esması anıñ odur Ḥāmid ü Maḥmūdān	Bütün eşya, sıfatlar ve fiiller ona vücuttur. Hepsi onun esmâsıdır. Hamîd ve Mahmûd odur.
49	713	Nice mebde' olup Allāh daḫi maʿād o Mālikdir Daḫi mebde' maʿād beyni vü cemʿle geldi tafṣīlān	Nasıl ki başlangıç Allah olmuşsa, dönülüp gidilecek yer yine o Mâlik'tir. Tafsil, başlangıç ile son arasında ve toplu bir şekilde geldi.
	714	Ki yaʿni cins-i ḥamdler hem daḫi hem küll-i ḥamd olmuş Lisān-ı cemʿ ile eşyā' aña ḥāmid ü maḥmūdān	Kısaca çeşitli hamdler hem de hamdlerin tamamı olmuştur. Eşya, bütün dillerle beraber ona hamd eden ve hamd edilen olmuştur.
	715	Cemīʿ eşyāda ḥāmid ol nice maḥmūd daḫi olmuş Zirā ol ẓāhir-i maẓhar o Rabdir olmadı ġayrān	Bütün eşyada hamd eden nasıl hamd edilen olmuştur? Çünkü o, bir başkası değil, mazharın zâhiri olan Rab'dir.
	716	O sālik Ḥaḳḳa çün itdi daḫi eşyāda hem gördi Ol esmā' daḫi ḥażrātda ḫiṭāb eyledi ol insān	O sâlik Hakk'ı eşyada gördüğü gibi o esmâ dahi o insanın huzurunda hitap etti.
		Fātiḥa-i şerīfeniñ ehl-i şühūduñ Ḳurānı vu şühūdı üzere nüzūl itdigini vü ehl-i hidāyet-i Muḥammediyyīn ṣāḥib-i cemʿü'l-cemʿ olup gerek ḍāllīn ü gerek maġḍūbīn kimlerden ʿibāret olacağını daḫi beyān ider ebyāt-ı şerīfedir. **Faṣl-ı fī-beyān ehl-i ḍāllīn ü maġḍūbīn**	**Fâtiha-i şerîfenin müşâhede ehlinin Kurân'ı görmesi üzerine indiğini ve Muhammedî hidâyet ehlinin Cem'in Cem'i sâhibi olup gerek günahkâr, gerek gazâba uğramış kişilerin kimlerden ibâret olduğunu anlatan kutsal beyitlerdir.** **Günahkâr ve gazâba uğramış kişileri anlatan fasıldır.**
	717	Didi اهدنا[142] ey Rabbim bize eyle hidāyetler Bulalım müstaḳīm rāhıñ ki anlar oldı münʿimān	"Ey Rabb'im! "Bize hidâyet ver. Doğru yolunu bulalım" dediler. Onlar Allah'a yaraşır yolda oldular.
	718	Ki anlar raḥmetiñ ḫāṣṣıñ ki ism-i Raḥimin virmiş O rāha اهدنا[143] yā Rabb o rāh-ı kāmil-i insān	Onlara rahmetinin hasını Rahîm ismin vermiş. Yâ Rabbi! O yola bizi hidâyet eyle. O yol, kâmil insanın yoludur.
	719	O rāh-ı müstaḳīm cānā o rāh-ı enbiyā' bil sen Daḫi vereṣe ol rāhda ki cānlar virdiler yārān	Ey cân! Bil ki o doğru yol nebîlerin yoludur. O yolda mirasçılar canlarını verdiler.

[142] Fatiha 1/6: Bize hidâyet ver.
[143] Fatiha 1/6: Bize hidâyet ver.

720	Daẖi ol Ḥaḳḳı görmüş ol dimezden اهدنا[144] evvel Çü gördi eşyada Rabbiñ ‘ibādetler saña Yezdān	O “Bize hidâyet ver” demeden evvel Hakk’ı görmüştür. Çünkü Rabb’ini eşyada gördü. Allah’ım, bütün ibâdetler sanadır.
721	Daẖi ġayrı saña ancaḳ iderim müsta‘īn ol sen Ki zīrā ġayrı senden hiç bulunmaz kimse müste‘ān	Bundan başka senden ancak yardım isterim. Çünkü senden başka yardım edecek hiç kimse yoktur.
722	Zirā ben yoġıdım oldum vücūduñla daẖi geldim Vücūdun vücudumdur hem ki sen ‘ābid ü ma‘būdān	Çünkü ben yoktum. Senin vücûdunla oldum ve [dünyaya] geldim. Vücûdun vücûdumdur. Sen hem ibâdet eden hem de ibâdet edilensin.
723	Daẖi ol sālik-i dānā du‘āsında ne dir añla Ve ġayri’l-maġḍubuñ daẖi ki dirsin eylediñ iẕ‘ān	O bilgili sâliğin duâsında ne dediğini anla. “Kendisine gazap olunanlardan başkası” diyerek izân edersin.
724	Ki ya‘ni ey benim Rabbim hidāyet eyle ol rāha Ki غير المغضوب عليه[145] ki olmuşdur eyā Raḥmān	Yani ey benim Rabb’im! O yola bizi hidâyet eyle. Çünkü [o yol] kendisine gazap olunanlardan başkasının yolu olmuştur.
725	O rāh-ı maġḍub-ı ‘aleyh o rāhlar rāh-ı ẓulmetdir Ki rāh-ı cismaniyyetde ḳalanlar odur hem rāhān	O gazâba uğrayanların yolu, zulmet yoludur. O yollar madde yolunda kalanların tuttuğu yoldur.
726	Ḥicāb-ı cismaniyyetde daẖi leẕā’iẕ-i hisde Ki ehl-i ẓāhir olanlar o rāhda cümle maḥbūsān	Zâhir ehli olanların hepsi cismâniyet hicâbında ve hislerin lezzetlerinde hapistir.
727	Çıḳamaz ḥüsn-i ẓāhirden tecellī itmemiş bāṭın Olar bāṭında ḳalmışdır olardır cümle maġḍūbān	Zâhirin güzelliğinden çıkamazlar, bâtın onalara tecelli etmemiştir. Gazâba uğrayanların hepsi bâtında kalanlardır.
728	Baḳarlar Yehudān gibi görürler ẓāhiren anlar Ruḥāniyyetleri memsūẖ u taḥḳīḳ cümlesi ḥayvān	Onlar Yahudiler gibi bakarlar ve zâhiren görürler. Ruhlarının hâli şekil değiştirmiştir ve hepsi hakîkatte hayvandır.
50 729	Şu rāhdan eylegil Rabbim beni maḥfūẓ ṣaḳın ḳılma O rāh-ı maġḍubāna sen müşārik beni ey Raḥmān	Rabb’im, beni şu yoldan koru! Ey Rahmân! Sakın beni o gazap yoluna ortak etme.
730	Ki ya‘ni ism-i Raḥmāndan alurlar raḥmetin ḥaẓẓın Ki anlar raḥmet-i ‘āmda olurlar cümle maġḍūbān	Yani rahmetinin hazzını Rahmân isminden alırlar. Onların hepsi, herkese ait olan rahmetinde gazâba uğramış olurlar.

[144] Fatiha 1/6: Bize hidâyet ver.
[145] Fâtiha 1/7: Kendisine gazap olunanlardan başkası.

731	Olar maṭrūd-ı bāṭındır ḥicāb-ı cismaniyyetde Ḳalupdur cümlesi maḥbūs olar ez-cümle Yehūdān	Onlar, maddenin perdesinde bâtının kovulmuş olanlarıdır. Hepsi mahbûs kalmıştır. Onların hepsi Yahudi'dir.
732	Daḫi ol şāhid-i dānā oḳur hem dir ولا الضالين[146] Ki ya'ni ey benim Rabbim ki ḳıl sen beni maḥfūẓān	O bilen şahit "Doğru yolu şaşırmışlar"ı okur. Yani "Ey benim Rabbim! Sen beni koru" der.
733	Ki ولا الضالين[147] olanlardır ki bāṭında ḳalanlardır Nurāniyyetle maḥcūbān olardır oldılar ḍāllān	Doğru yolu şaşırmış olanlar, bâtında kalanlardır. Onlar, nurâniyetle mahcûb olan ve doğru yoldan ayrılanlardır.
734	Olar hem ehl-i teşbīhdir vücūd-ı Ḥaḳḳı ḥaṣr itmiş Olar ḳavm-i naṣārādır olar olmadı ẓāhirān	Onlar Hakk'ın vücudunu hasretmiş olan teşbih ehli ve Hristiyan kavmidir. Onlar zâhir olmadılar.
735	Olar aḥḳām-ı ẓāhirle muḳayyed olmadılar bil Bilemezler nedir ẓāhir olar bi'l-cümle zindīḳān	Bil ki onlar zâhir hükümlerle bağlı kalmadılar. Zâhir nedir, diye bilemezler. Onların hepsi zındıktır.
736	O kim ol maẓhar-ı Aḥmed daḫi Muḥammede meşreb O Ḥaḳḳı ḫalḳıla cānā bulur hem oldı Maḥmūdān	O Ahmed'e mazhar ve Muhammed'e meşrep olan kimdir? O kişi hem Hakk'ı halkla bulur, hem de Mahmûd gibi olur.
737	Görür dārı vu diyārı fenā olmuş beḳā bulmuş Eli kārda gözi yārda görinür aña dilberān	Dârı ve diyârı görür. Fenâ olup, bekâyı bulur. Eli kârda, gözü ise yârdadır. Ona dilber görünür.
738	Cemī ḥażrātını Ḥaḳḳıñ müşāheddir daḫi bulmuş Ḥaḳ ile Ḥaḳ olupdur ol budur ol ṣūret-i Raḥmān	Hakk'ın bütün hazretlerini bulmuş ve de görmüştür. Hak ile Hak olmuştur. Rahmân'ın sûreti bu kişidir.
739	O rāhdır rāh-ı mün'imān ṣırāṭ-ı müstaḳīm oldur O rāhla Muṣṭafā oldı o rāhda oldı o sulṭān	O yol, Allah'ın yolu ve doğru yoldur. O yolla birlikte Mustafa oldu. O yolda o sultan oldu.
	Lisān-ı tevḥīd ile niyāz iden ebyāt-ı şerīfedir.	**Tevhit lisânıyla niyaz eden kutsal beyitlerdir.**
740	Ḫudāyā rāh-ı Aḥmedden bizi dūr itme dūr itme Ki seniñ cūd u feyżiñ hem alurlar cümle 'āṣiyān	Ey Allah'ım! Bizi Ahmed'in yolundan uzaklaştırma. Hem bütün âsiler senin cömertlik ve feyzini alırlar.
741	Ki maḥż-ı fażl-ı luṭfuñdan ki Muṣṭafā bize geldi O nūr-ı şem'a-i ẕātdan nice nūr itdi tenvīrān	Lütfunun ta kendisinden Mustafa bize geldi. O zâtın fitilinin nûrundan pek çok nûr aydınlandı.

[146] Fâtihâ 1/7: Doğru yolu şaşırmışlar.
[147] Fâtihâ 1/7: Doğru yolu şaşırmışlar.

742	Nice şevāhid ü āyāt u tafṣīlāt u beyyināt Nice ẓulmātı ref ‘ itdi bizi nūr itdi ol Ḳurān	Nice şahit, âyet, tafsilat ve delil pek çok karanlığı kaldırdı. O Kurân bizi nûrlandırdı.
743	İçirdi nice cāmlar hem ü sarḫoş itdi ḳandırdı Ve senden ġayrısın yā Rab ne ümler bıraḳdı ne ābān[148]	Pek çok kadeh içirdi ve sarhoş edip kandırdı. Yâ Rabbi! Senden başka ne anne ne de babalar bıraktı.
744	Ḳapasak gözümüz her ān görinürsüñ bay-ı cānā Daḫi gözümüzi açsak sen olsun ki görür körān	Ey yüce sevgili! Gözümüzü kapasak da açsak da her an görünürsün. Sen osun ki körler bile seni görür.
745	Görinen sen gören sensiñ bulunan sen bulan sensiñ Busun ben bir ḳurı ta‘bīr ki sen var olmadı ġayrān	Görünen ve gören sensin. Bulunan ve bulan sensin. Kuru tâbirimle sen busun ki: Sadece sen varsın. Senden başkası yoktur.
	Fātiḥa-i şerīfeniñ müştemil oldıġı ḥażerātı tafṣīl ider ebyāt-ı şerīfedir.	**Fâtiha-i şerîfenin kapsadığı hazretleri açıklayan kutsal beyitlerdir.**
51	**Faṣl-ı fī beyān esrār-ı Fātiḥa-i şerīfe**	**Fâtiha-i şerîfenin esrârını anlatan bölümdür.**
746	Gel ey cānā çün işitdiñ birāz Fātiḥanıñ sırrıñ İşit besmele şāmil oldıġı esrārı it iẕ‘ān	Gel ey sevgili! Fâtihâ’nın sırrını biraz işittiğin gibi Besmele’nin kapsadığı esrârı da işitip kavra.
747	Çü Fātiḥada bi’l-cümle olan esrār olup şāmil Daḫi besmelede oldı işit cānā idüp īḳān	Çünkü Fâtiha’da olan bütün esrâr besmelede de toplandı. Ey cân! İşitip sağlam bil.
748	İsm ol şey ṭurur ki bir şey’i anıñla bilinüpdür Nedir ismullah işit kim didiler ehl-i taḥḳīḳān	İsim o şeydir ki bir şeyi onunla bilirsin. İşit ki tahkîk ehli: “Allah’ın ismi nedir?” diye sordular.
749	Daḫi bil sen ki envā‘-ı ṣuver cānā olur esmā’ Ḥaḳḳa anlar ki zīrā cümlesi ider delāletān	Ey cân! Sen dahi bil ki sûretlerin çeşiti esmâ olur. Çünkü onların hepsi Hakk’a delâlet eder.
750	Kemālāt u ḫavāṣları ile daḫi hüviyyātla Ṣıfāt u ẕāta hem dāldır odur esrār hem Ḳurān	Olgunlukları, nitelikleri ve hakîkatleriyle sıfatlara ve zâta işarettir. Kurân’ın esrârı odur.
751	Vücūdātları añla sen o vech-i Ḥaḳḳa dāl olmuş Ta‘ayyünātları cānā olur vaḥdetine bürhān	Ey cân! Anla ki onların vücûtları o Hakk’ın vechine işârettir. Âşikâr olmaları Hakk’ın birliğine delildir.
752	Daḫi ismu’l-lah ey cānā ki ẕāt-ı muṭlaḳ olmuşdur Ki ya‘ni ittiṣāfdan ol daḫi lā-ittiṣāfdan ḳan	Ey cân! Allah’ın ismi bile mutlak zât olmuştur. Yani nitelenebilir ve nitelenemez

[148] Bu mısrada vezin problemi vardır.

		olduğuna inan.
753	Mücerred daẖi hem muṭlaḳ ki dirler aña ismü'l-leẕẕāt Ki ya'ni ẕāt-ı muṭlaḳdan 'ibāretdir bay-ı cānān	Hem tecrit edilmiş hem de mutlaktır. Ona: "Lezzetlerin ismi" derler. Ey yüce sevgili! Kısacası [o isim] mutlak zâttan ibârettir.
754	Daẖi ol ism-i Raḥmān hem çü bildiñ sen müfīż oldur Cemī' eşyā' ḳavābille virür ol raḥmet-i Raḥmān	Aynı zamanda Rahmân isminin feyiz veren olduğunu bildin. Bütün eşya kâbileler hâlinde Rahmân'ın rahmetini verir.
755	Anıñla evla' eşyā kemāline varır añla Bidāyete olur raḥmet ne kim var a'la esfelān	Eşya onunla daha iyi kemâle varır. Yüce ve sefil olan kim varsa başlangıca rahmet olur.
756	Nitekim ism-i Raḥīm bil odur nihāyet-i raḥmet Ki nev'-i insan a'lā anıñla oldı tekmīlān	Nitekim Rahîm ismini bil ki rahmetinin nihâyeti odur. Yüce insan sınıfı onunla kemâle erdi.
757	Muḥaṣṣal ma'na-i Besmele oldur degil ey cānım Ki ya'ni oḳurum hem bed' derim ṣūret-i Raḥmān	Ey canım! Sözün kısası, Besmele'nin mânâsı başlangıç okuyup hem de Rahmân'ın sûretini söylemek değildir.
758	Olan ol ṣūret-i cem'iyyet-i insān-ı a'ẓam ki İder ẕāta ṣıfāt ile daẖi ef'āle hem bürhān	O yüce insan topluluğunun sûreti, sıfatlarla zâta ve fiilere delil olur.
759	O geldi ism-i a'ẓam bil ne kim var oldı ḳā'imdir Anıñla añla ey cānım o durur sırr hem Ḳurān	Bil ki ism-i azâm geldi. Ne varsa hepsinin yerine geçti. Ey canım! Onunla anla ki Kuran'ın sırrı o ism-i azâmdır.
	Faẖr-i 'ālem efendimiziñ جوامع الكلم وبعثت متمم الاديان اعطيت[149] ḥadīs̱-i şerīflerini fi'l-cümle şerḥidir. **Faṣl-ı fī beyān ḳadru'n-nebī ṣallallāhu 'aleyhi vesellem**	**Âlemin övüncü efendimizin "[Sözlerin en anlamlısı] Kurân-ı Kerîm bana verildi ve ben dinleri tamamlamak için gönderildim" kutsal hadîsini nihayette şerhidir.** **Nebîlerin en değerlisini, salât ve selâm ona olsun, anlatan bölümdür.**
760	Anıñçün ḥażret-i Aḥmed buyurdı hem ḥadīs̱inde Ki بن جوامع الكلم[150] ki virildi işit yārān	Onun için Hz. Ahmed hadîsinde "Cevâmiü'l-Kelim [Kurân-ı Kerîm] bana verildi" diye buyurmuştur. İşit ey dost!
761	Diger bir daẖi ḥadīs̱de sa'ādetle buyurmuşdur Ki mekārim-i aẖlāḳı ki ba's̱ oldum mütemmimān	Başka bir hadiste de: "Ben güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim" diye saâdetle buyurmuştur.
52 762	Nedir ol kelim ey cānā Resulullāha virmişler Ki ol ḥaḳāyıḳ-ı eşyā' olupdur sen bil ey yārān	Ey cân! Allah'ın Resûl'üne verdikleri o sözler nedir? Bil ki o

[149] [Sözlerin en anlamlısı] Kurân-ı Kerîm bana verildi ve ben dinleri tamamlamak için gönderildim.
[150] Cevâmiü'l-Kelim [Kurân-ı Kerîm] bana verildi.

		eşyânın hakîkati olmuştur.
763	Nedir mekārimü'l-aḫlāḳ mütemmim oldığı Aḥmed Ki ol ṣūret-i eşyādır ki andan geldi imdādān	Ahmed'in tamamlamış olduğu güzel ahlâk nedir? O, eşyanın sûretidir ki yardım ondan geldi.
764	Odur evvel odur āḫir odur ẓāhir odur bāṭın Ki 'arş u ferş ü zerreler anıñla oldılar feyżān	Evvel odur, âhir odur, zâhir ve bâtın odur. Gökyüzü, yeryüzü ve zerreler onunla feyizlendi.
765	Odur besmele-i Raḥmān odur Fātiḥa-i Ḳurān Odur İncīl odur Tevrāt odur hem maẓhar-ı Ḳurān	Rahmân'ın Besmelesi ve Kurân'ın Fâtiha'sı odur. İncil, Tevrat ve Kurân'ın mazharı odur.
766	Odur Aḥmed odur Maḥmūd odur dilber odur 'āşıḳ Odur icmāl odur tafṣīl odur hem cilve-nümāyān	Ahmed odur, Mahmûd odur, sevgili de âşık da odur. İcmâl ve tafsîl odur, hatta cilve yapan odur.
767	Anıñla oḳurum hem de anıñla hem bed' itdim Odur bismillah-ı a'ẓam şükürler daḫi hem ḥamdān	Onunla okurum, hem de onunla başlarım. En büyük besmele, şükürler ve hamdler odur.
	Besmele-i şerīfeniñ gerek lafẓen vu gerek ḥaẕfen olan işārāt u esrārını beyāndır.	**Kutsal Besmele'nin gerek söylenişine göre ve gerek ortadan kaldırılışına göre olan işâret ve esrârını anlatır.**
768	İşit cānā daḫi bir söz diyem saña ḳabūl eyle Ḥurūf-ı besmele cānā ki on sekiz olur cem'ān	İşit ey cân! Sana bir söz söyleyeyim de kabul et. Besmele'nin harfleri toplam on sekizdir.
769	Kitābetde velākin on ṭoḳuz oldı çü Ḳurānda Yigirmi birde olmuşdur ki maḥẕūf üç elif cānān	Fakat Kurân'da yazarken on dokuz oldu. O üç elif yirmi birin içinde mahzûf olmuştur.
770	Ki on sekiz biñ 'āleme işāretdir bay-ı yārā Ki dirler biñ daḫi elfdir ki odur tam a'dādān	Ey yüce sevgili! Bu, on sekiz bin âleme işârettir. Derler ki: "Bin, eliftir. Tam sayılar odur."
771	Anıñçün elf ile ta'bīr iderler cümle eşyādan Kināyetdir bay-ı cānā ne kim var a'la esfelān	Onun için elif ile tâbir ederler. Büyük ve küçük olan ne varsa bütün eşyadan maksat odur.
772	O kim kitābete gelmez telaffuẓla o ẓāhirdir Odur ol ẕāt-ı muṭlaḳ bil oḳuduñ on ṭoḳuz bil ān	O ki yazılmaz, telaffuzla zâhirdir. O mutlak zât odur. On dokuz kere okuduğunu bil.
773	Nedir ol on ṭoḳuzuncısı bildin mi bay-ı iḫvān Odur 'ālem daḫi insān mevālidden o temyīzān	Ey yüce ihvân! On dokuzuncusu nedir, bilir misin? Âlem ve insan odur. O, asıl yerinden ayrılmıştır.
774	Daḫi ol üç elif cānā ki maḥẕūfdur nedir anlar Ki anlarla yigirmi bir olurdı anladıñ yārān	Ey cân! Üç elif daha gizlidir. Onlar hangileridir? Anladın ki onlarla beraber yirmi bir olurdu.

775 ʿAvālim-i ilāhidir biri ceberūt u lāhūt
Daḫi bir melekūtdur anıñla üç işit yārān

Biri İlâhi âlemlerdir, biri ilâhi kudret ve ulûhiyet âlemidir. Biri de rûh ve melekler âlemidir. Ey dost! Bununla üç olduğunu işit.

776 O ẕāt hem ṣıfāt-ı cānā daḫi efʿāl işit sen bil
Ki üç elif-i maḥẕūflar ki anlardır bil ey yārān

O zât hem sevgilinin sıfatları hem de fiilleridir. İşit. Ey dost! Bil ki üç mahzûf elif onlardır.

777 Anıñçün ḥażret-i Aḥmed çü ṣordılar diler aña aṣḥāb
Ki ismiñ elifi n'oldı ne buyurdı işit cānān

Onun için Hz. Ahmed'e ashâbı: "İsmin elifine ne oldu?" diye sordular. [Onun] ne cevap verdiğini işit sevgili.

778 Cevābında buyurdı ol Resūl-i Ekrem-i aʿẓam
Ki şeyṭān sirḳat itdi dir sırrı eylegil iẕʿān

O yüce peygamber cevabında "Şeytan çaldı" diye buyurdu. Bu sırrı anla.

779 Yine ṣoñra buyurdı ol Resūl-i Kibriyā cānā
Ki ismi medd idiñ dirmiş elifden ʿivaż ey yārān

Ey dost! O yüce peygamber sonradan yine "İsmi elife karşılık uzatın" diye buyurmuştur.

53 780 Anıñçün ism medd oldı görürsün besmele cānā
Ki emr-i Resul olmuşdur ki anda sırr-ı bī-pāyān

Ey cân! Onun için Besmele isminin uzatıldığını görürsün. Bu, Resûl'ün emridir ki onda sonsuz sırlar vardır.

781 Ki zīrā sırr-ı ẕāt cānā ki çün tafṣīle gelmişdir
Mufaṣṣal cümle eşyāda olur münteşir-i Raḥmān

Çünkü zâtın sırrı nasıl ayrıntılı bir şekilde açıklanmışsa, Rahmân'ın âşikâr olması da bütün eşyada tafsilatlı olmuştur.

782 Ḥicāb oldı aña eşyā' görünmez oldı bilinmez
Ne kim var aʿla vu esfelde hem odur işit cānān

Eşya ona perdelenerek, görünmez ve bilinmez oldu. Hem yerde ve gökte ne varsa odur.

783 Ki ol ẕāt-ı muḳaddes bil ṣıfāt ile ḫafī geldi
Daḫi ṣıfāt işit cānā ki efʿāl virdi iḫfāyān

O mukaddes zâtı bil ki sıfatlarla gizli geldi. Ey cân! Sıfatları da işit. O filer de gizlilik verdi.

784 Ḳamusın cemʿ idüp ādem ki olmuş ṭılsım-ı aʿẓam
Ḫalīfe oldı ʿālemde buyurdı فاسجدوا[151] Raḥmān

İnsan hepsini (kendinde) toplayıp en büyük tılsım olmuştur. Rahmân "Secde edin" diye buyurunca âleme halife oldu.

785 O kim besmele ey cānā işāretleri çekmişdir
Ḳamusın cemʿ idüp ādem anı hem bilmedi şeyṭān

Ey cân! O kişi Besmele işâretlerini [kendine] çekmiştir. İnsan hepsini kendinde toplamıştır. Şeytan bunu bilememiştir.

786 Anıñçün geldi ās̱ārda ki taḥḳīḳ dirler hem cānā

Ey cân! Onun için "Eserlerde

[151] Necm 53/62: Secde edin.

	Ki bā-i besmele bugün anıñla oldı mevcūdān	hakîkat geldi. Besmelenin bâ’sı bugün onunla var oldu” derler.
	Bā-i Besmele ‘aḳl ol ki ḥaḳīḳat-i Muḥammediyyeden ‘ibāret oldıġına işāretdir ü ḥaḳīḳat-i Muḥammediyye olan rūḥ-ı a‘ẓama vāḳi‘ olan ḫiṭāb-ı İlāhīyi beyān ider ebyātdır. **Faṣl-ı fī ḫiṭāb-ı İlāhī ilā rūḥu’n-nebī ṣallallāhu ‘aleyhi vesellem**	**Besmelenin bâsı olan aklın Muhammedî hakîkatten ibâret olduğuna işârettir ve Muhammedî hakîkat olan en büyük ruha vâki olan İlâhi hitâbı anlatan beyitlerdir.** **Nebî’nin ruhuna dek, salât ve selâm ona olsun, İlâhi hitâbın faslıdır.**
787	Meger ol bā-i besmele odur ol ‘aḳl-ı evvel ki Aña ḫiṭāb daḫi geldi ki dir saña işit inān	Meğer o besmelenin bâ’sı ilk akıl olan Hz. Muhammed’dir. Ona hitap bile geldi ki sana “İşit ve inan” der.
788	Seniñçün ‘ālemi itdim seniñle ‘āleme baḳdım Seniñle iderim raḥmet ne kim var ‘arş u ferşiyyān	“Senin için âlemi yarattım. Seninle âleme baktım. Yeryüzünde ve gökyüzünde ne varsa hepsine seninle rahmet ederim.”
789	Nitekim ben saña seyyid olurum sen de mülk misin Daḫi sen seyyid-i ‘ālem çü itdim eyle sen ḥamdān	“Nitekim ben sana efendi olurum. Sen de bana mülk müsün? Seni âlemin efendisi yarattığım gibi sen de bana şükret.”
790	Ḳamu ‘ālem saña mülkdür ki cümle ‘abd saña olmuş Birāz sözler didi ol Rab ḥayā’ eyledi ol sulṭān	Rab: “Bütün âlem senin mülkündür, bütün kullar senin için yaratıldı” diye biraz söyleyince o sultan utandı.
791	Ḥayāsından birāz dirler ẓuhūr itdi işit cānā Ki heybet-i Ḫudā ṭutdı ki yürekler yanar yārān	İşit ey cân! “Hayâsından biraz zuhûr etti. Allah’ın heybeti tuttunca yürekler yanar” derler.
792	Ki ol araḳ olupdur mā’ o mā’dan eşyā ḫalḳ oldı Buḫarı oldı hem eflāk ḳamusına olup ol cān	Terinden su olmuştur. O sudan da eşya yaratılmıştır. Buharından semâlar yaratılmıştır. Her şeye o cân olmuştur.
793	O mā’ sırr-ı ḥayāt geldi düzüldi ‘arş u ferşiyyān Ḳuruldı ‘ālem-i tafṣīl daḫi ol ekmel-i insān	O suyla hayat sırrı geldi. Gökyüzü ve yeryüzü dizildi. Ayrıntılı âlem kuruldu ve mükemmel insan yaratıldı.
794	Odur ol sırr-ı نحن الاولون والاخرون[152] añla Resūl-i kibriyā dirmiş idelim şükr-i bī-pāyān	O “Biz [hem] öncekileriz ve [hem de] sonrakileriz” sırrıdır. Anla. Bunu en büyük resûl dermiş. Nihayetsiz şükürler edelim.
795	Niçün bā-i ‘aḳıl oldur didim cānā işit sırrın Ki bā’ ḥurūf-ı hecāda elifden ṣoñradır yārān	“Niçin aklın bâ’sı odur? Bâ alfabede eliften sonradır” dedim.

[152] Biz [hem] öncekileriz ve [hem de] sonrakileriz.

		“Ey cân! [Bunun] sırrını işit.
54	**Rūḥ-ı a‘ẓam Muḥammedīniñ bā’ ile ta‘bīri vü işāreti ma‘nā-i bā’ olan ilṣāḳ münāsebetiyle kāffe-i eşyānıñ mercū‘ u merbūṭı ciheti oldıġı beyānından ‘ibāret ebyāt-ı şerīfedir.**	**En büyük ruh olan Muhammed’nin bâ ile tâbiri ve işâreti, bâ’nın mânâsı olan bitiştirilmesi münâsebetiyle bütün eşyânın iâdesi ve bağlanması sebebi olduğunu anlatan kutsal beyitlerdir.**
796	Elif ẕāta işāretdir ki bā’ mertebe-i s̱ānī De gelmiş hem daḫi bildiñ ki ‘aḳl-ı evvel-i Raḥmān	Elif, zâta işârettir ki bâ, ikinci mertebede gelmiştir. Hem de Rahmân’ın [yarattığı] ilk aklı bildin.
797	Daḫi ma‘nā-i bā’ bildiñ ki çün ilṣāḳ içün geldi Cemī‘ ‘avām-ı eşyā’ olurlar Ḥaḳḳa merbūṭān	Bâ’nın mânasını da bildin. Çünkü [o] kavuşturmak için geldi. Bütün eşya [onunla] Hakk’a bağlanmış olur.
798	Ki ya‘ni rūḥ-ı a‘ẓamla Resūlullāh işit cānā Anıñla mevṣuf olmuş cümlesi ‘arş daḫi ferşiyyān	İşit ey cân! Yani gökyüzü ve yeryüzünün hepsi Allah’ın resûlü olan en büyük ruhla vasıflanmıştır.
799	O bādır Resulullāh beḳa-i Allāh daḫi oldur Daḫi vāṣıl odur mevṣūl anıñla geldi vāṣılān	O bâ Allah’ın Resûl’üdür. Allah’ın bekâsı da odur. Kavuşan da kavuşturan da odur. Kavuşmak onunla oldu.
800	O sırr-ı besmele cānā o bāda daḫi gelmişdir Nitekim Fātiḥa sırrı gelüpdür sırr hem Ḳurān	Ey cân! Nasıl ki Fâtiha’nın sırrı Kurân’ın sırrında gelmişse Besmele’nin sırrı da bâ’da gelmiştir.
801	Nitekim İncīl Tevrāt ne kim var cümle-i esrār O bāda cümlesi meknūn odur hem sırr-ı bāsinān	Nitekim İncil, Tevrat ve başka hangi esrar varsa hepsi o bâ’da saklıdır. Bâsinân’ın sırrı odur.
802	O bādır gözlerim nūrı o bādır sözlerim sırrı O bādır üẕnümüñ sem‘i odur hem bizlere cānān	Gözlerimin nûru, sözlerimin sırrı ve kulağımın işitmesi o bâ’dır. Hem bizlere sevgili olan da odur.
803	Muḥīṭ olmuş ḳamu eşyā’ anıñla geldi hem ekvān Cemī‘ ‘āleme hem feyżān anıñla açılıur meydān	Etrafı saran bütün eşya ve varlıklar onunla gelmiştir. [O] bütün âleme berekettir. Meydan onunla açılır.
804	Ḳanı bir dil anıñ medḥin ki itsün daḫi hem görsün Ḳanı bir göz görür anı ki odur sırr hem Yezdān	Hangi dil onun medhini yapsın hem de görsün? Hangi göz onu görür? Hem Allah’ın sırrı da odur.
	Rūḥ-ı a‘ẓam Muḥammedīniñ lisān-ı nāẓım ile ẕikri ẓuhūr itse ol ḥażret-i meẕkūruñ nūrı ṭulū‘ idüp kāffe-i ‘uşşāḳ ol nūr-ı müşa‘şa‘ıñ ḳuvvet-i żiyā vu sır yanından mest ü hīmān olup elsine-i ‘uşşāḳda mestān	**En büyük ruh olan Muhammed’in tanzîm eden lisânıyla zikri meydana çıksa o adı geçen hazretin nûru doğup**

	u hīmān ẓuhūr iden niyāz u kelimāt muḳaddese'ī müfīde ebyāt-ı şerīfedir.	**âşıkların hepsi o nûrun sır ve ziyâ kuvvetinin yanında sarhoş ve susuz olup âşıkların dilinde sarhoş ve susuz olarak zuhûr eden niyâzın ve kelimelerin mukaddes ifadesi olan kutsal beyitlerdir.**
805	Ḫudāya ḳangı dillerle idelim taḥmīd ü taḳdīs Ki medḥinde ḳamu diller gelüpdür lāl ü ʻācizān	Allah'a hangi dillerle şükredelim? Bütün diller onun övgüsünde lâl ve âciz olmuştur.
806	İdersiñ ẕikrini anıñ degildir ol ẕikr aṣlā Daḫi medḥ ü s̱enā itsek o geldi medḥ-i ʻācizān	Onun zikrini edersin. Övgü ve senâ etsek o asla zikir sayılmaz. Âcizlerin övüncü olan o geldi.
807	Ki oldur var yoḳ olduḳ biz ki yoḳ olanlarıñ vaṣfı Nedir tesbīḥ ü taḳdīsi oluruz cümlemiz ḥayrān	Var olan odur, biz yok olduk. Yok olanların vasfı, tesbîhi ve takdisi nedir, diye hepimiz şaşa kalırız.
808	O maḥż-ı cūd-ı aḳdes ki ki yoḳların lisānında Nice tesbīḥ ü taḳdīsle ẓuhūr itdi ider ḥamdān	O kutsal cömertlik sahibi, yok olanların lisanında nice tesbîh ve takdisle hamd ederek zuhûr etti.
809	İder kendini hem tesbīḥ s̱enālar daḫi hem taḥmīd Ki fażlından ider ʻabdim buyurdı ḳıldı şākirān	Hem kendini tesbîh eder hem de senâlar ederek şükreder. Cömertliğinden "Kulum!" diye buyurdu ve hepimizi şükreden kıldı.
55 810	Ḫudāyā al bizi bizden ki olmayalım biz aṣlā Ki sen varsın daḫi sensiñ arada ḳalmaya insān	Ey Allah'ım! Bizi bizden al. Biz asla olmayalım. Sen varsın ve [hakîkat] sensin. İnsan arada kalmasın.
811	Ki sen bülbül daḫi gülsün daḫi ol ruḫ-ı dibersiñ Söz sensiñ söyleyen sensiñ ḳamu ʻālemde ol ḫūbān	Sen hem bülbül hem de gülsün. O sevgilinin yanağısın. Söz de sensin, söyleyen de sensin. Bütün âlemin sevgilisi sensin.
812	Daḫi ol noḳṭa-i ruḫsār-ı ḥüsnüñ sırr hem ṭutdı Çü noḳṭa bā-i besmele oḳu Bismillahirraḥmān	Güzel yanağının noktasının sırrı [bütün âlemi] tuttu. Çünkü nokta, besmelenin bâ'sıdır. Bismillâhirrahmân oku.
	Ḳurān-ı Kerīm ism-i aʻẓamı müştemil olup u ism-i aʻẓam neden ʻibāret oldıġını ehl-i taḥḳīḳa remz ü işāretdir.	**Kurân-ı Kerîm'in en büyük ismi içine aldığını ve en büyük ismin ne olduğunu anlatan hakîkat ehline işâret eder.**
813	Çün işitdiñ bay-ı cānā birāz besmeleniñ sırrın Eger mürşid-i kāmilden daḫi içmiş iseñ cāmān	Ey yüce sevgili! Besmele'nin sırrını işittiğin gibi eğer kâmil mürşitten de kadeh içtiysen,
814	Bulursun vicdanınla sen nice esrār-ı Bismillāh Görürsün besmele ṭutmuş ḳamu ʻālem heme mākān	Bismillâh'ın nice esrârını vicdânınla bulursun. Bütün âlemi bütün varlıkları Besmele'nin tutmuş olduğunu

		görürsün.
815	O sin ki bā’ ile geldi oḳuduñ bes işitdiñ sen Oḳusan fetḥ ile besdir yeter saña bay-ı yārān	O sin [harfi] bâ ile geldi. “Bes” diye okuyup işittin. Fetihle okusan bestir. Ey yüce sevgili! Bu sana yeter.
816	Ki Ḳurān evveli bādır ki Bismillāh nüzūl itmiş Ki āḫir sūredir والناس[153] oḳundı ḫatme-i Ḳurān	Kurân’ın başlangıcı bâ’dır ki [başta] Bismillâh nüzûl etmiştir. Son sûre Nâs’tır. O Kurân’ın sonunda okundu.
817	Alursuñ Besmele bāsın daḫi ol sinini Nāsıñ Bulur sırrını bes o bā-i sinle odur Ḳurān	Besmele’nin bâ’sını ve Nâs sûresinin sin’ini alırsın. Bes o bâ ve sinle sırrını bulur. [İşte] Kurân odur.
818	Odur ismullah-ı a‘ẓam daḫi Raḥīm hem Raḥmān Gören hem görinen Ḳurān daḫi her sālike bürhān	Allah’ın en büyük ismi Rahmân ve Rahîm’dir. Hem gören hem görünen Kurân, her sâlike bir delildir.
819	Odur sāliklere mürşid odur vāṣıllara maḳṣūd Odur ṭāliblere maṭlūb ider hem cümleye fetḥān	Sâliklere mürşit ve Hakk’a erenlere kasdolunan odur. Tâliplere istenilen odur. Hem herkese ferahlık verir.
	Ḳāle Resūlullāh ṣallallāhu ‘aleyhi vesellem الله فهوابتر كل امر ذى بال لم يبدأ بسم[154] şu ḥadīs̱-i şerīfi şerḥ ü tafṣīl ider ebyāt-ı şerīfedir.	**Allah’ın Resûlü, salât ve selâm ona olsun, buyurdu: “Allah’ın adıyla başlamayan her önemli iş eksiktir” şu hadîs-i şerîfi şerh edip açıklayan kutsal beyitlerdir.**
820	Eger bir şey’i bed itseñ ki ol şey emr-i ẕī-bāldir Meger ol aḥsen-i ṣūret anıñla olmuş ol yārān	Eğer bir şeye başlasan ki o şey önemli bir iştir. Meğer o sûretlerin en güzeli olan sevgili onunla olmuştur.
821	Anıñçün faḫr-i ‘ālem bil ki odur ism-i a‘ẓam bil İşitdiñ besmele sırrın ḥadīs̱le eyledi şerḥān	Onun için âlemin övüncü “Biliniz ki en büyük isim odur” diye hadisle besmelenin sırrını şerh etti. İşittin.
822	Buyurdı emr-i ẕī-bāller eger besmelesiz bed ol Sa ebterdir işitdiñ sen böyle şerḥ eyledi sulṭān	“Eger önemli işe besmelesiz başlansa o [iş] faydasızdır” buyurdu. O sultanın böyle şerh ettiğini işittin.
823	Niçün ẕī-bālle ḳayd olmuş bu da sırdır işit oğlum Ki ol mü’min daḫi ‘ārif ḥasenātlarda ol yārān	İşit oğlum! Niçin önemle kayd olduğu da bir sırdır. O müminler, ârifler ve o dostlar iyi hâllerdedirler.
824	Maḳām-ı Cem‘ ile olmuş daḫi Ḥaḳḳa naẓar itmek Olupdur cümleye meşrū‘ ider cümleye tenbīhān	Hakk’a bakmak Cem makâmıyla olurmuş. Herkese meşrû

[153] Nâs 114: İnsanlar.
[154] Allah’ın adıyla başlamayan her önemli iş eksiktir.

			olduğunu herkese tenbih eder.
	825	Zirā aḥsenat ey cānā ki anlar emr-i ẕī-bāldir Gelürler cümlesi ẕātdan göründi cümlede Raḥmān	Ey cân! Çünkü en güzel onlar önemli iştir. Hepsi zâttan gelirler ve hepsinde Rahmân görünür.
56	826	Velākin seyyi'āt cānā vu gerçi levḥ-i eşyāda Bulunmuş daḫi nā-meşrū' odur aḥvāl-i 'ābidān	Ey cân! Fakat kötülükler her ne kadar eşyanın levhindeyse de bu, aykırı bulunmuştur. İbâdet edenlerin hâlleri odur.
	827	Anıñçün besmele ḳoşmaḳ ḥarāmdır ḳılmasıñ iẕ'ān Zirā Ḥaḳ bāṭın olmuşdur görünmez ḥażret-i Raḥmān	Onun için besmele çekmek haramdır. İtâat etmesin. Çünkü Hak bâtın olmuştur. Hz. Rahmân görünmez.
	828	Ki nā-meşrū' olan şeyler gelüpdür kes̱ret-i nefsden Zirā ġayriyyetle evvel gelür cümle-i 'āṣiyān	Aykırı olan şeyler nefsin kesretinden gelmiştir. Çünkü bütün âsiler gayrılıkla evvelden gelir.
	829	Zirā şer bil ṣıfātdandır daḫi elvān-ı 'abdandır Ve bi'l-cümle olan kes̱ret ü aḥvāller ü ma'dūmān	Zîrâ şerin, kesretin, hâllerin ve mevcut olmayanların hepsinin sıfatlardan ve çeşitli kullardan olduğunu bil.
	830	Ḳamu aḥvāl-i kes̱retde daḫi hem seyyi'ātlerde Maḳām-ı ḥażret-i Cem'de olurlar cümle 'ārifān	Bütün kesret hâllerinde ve kötülüklerde cümle ârifler Hz. Cem makâmında olurlar.
	831	Görürler kendi aḥvālin iderler kendüye nisbet Görinürler o nisbetde budur hem şe'n-i edībān	Kendi hâllerini görüp, kendilerine nisbet ederler. O nisbette görünürler. Edeplilerin işi budur.
	832	Oḳu ربنا ظلمنا[155] işitdiñ Ādem ü Ḥavvā Nice kendüye nisbetler iderler işte al bürhān	"Rabb'imiz biz [kendimize] zulmettik" âyetini oku. Âdem ile Havva'yı işittin. Kendilerine nasıl nisbet ettiklerinin delili işte al burada.
	833	O mel'ūn maṭrūd şeyṭān بما اغويتنى[156] dirken İdüpdür nice nice küstāḫlıḳ işitdiñ oldı merdūdān	O lânetli ve kovulmuş şeytan: "[Öyle ise and olsun ki] beni azdırmana karşılık [ben de onları saptırmak için her halde Senin doğru yoluna oturacağım.]" derken onun nasıl küstahlık edip, kovulduğunu işittin.
	834	Ve gerçi ol tecelliyāt ḳamu 'ulvī vü hem süflī Muḥīṭdir cümle'ī ẕāt bil olupdur cümle hālikān	Her ne kadar tecellîlerin hepsi yüce ve de bayağı olsa da zât her şeyi kuşatmıştır. Bil ki hepsi helâk olmuştur.

[155] A'râf 7/23: Rabbimiz, biz [kendimize] zulmettik.
[156] A'râf 7/16: [Öyle ise and olsun ki] beni azdırmana karşılık [ben de onları saptırmak için her halde Senin doğru yoluna oturacağım.]

	835	Ḳamu maẓāhir-i esmā’ gelüpdür cümlesi ażdād Muḳaddes vech-i cānān bil eḥaddir yoḳ aña noḳṣān	Bütün esmânın mazharı zıtlarla gelmiştir. Mukaddes sevgilinin vechi bil ki tektir. Onda noksanlık yoktur.
	836	Göründi ḳamu elvānda daḫi evṣāf u aḥvālde Münezzehdir ḳamu şeyden odur Bismillahirraḥmān	Bütün renklerde [çeşitlerde], vasıflarda ve hâllerde göründü. Her şeyden münezzehtir. Bismillâhirrahmân odur.
	837	Ki bir ẕī-bāl olan emri eger olmazsa bed’ bil sen Bilā-ḥamdla maḳṭū‘dur böyle buyurdı ol ẕī-şān	“Önemli olan bir işe eğer besmeleyle başlamazsa [o iş] şükürsüzlükle kesilmiştir.” O zîşân böyle buyurmuştur.
	838	‘Ulemā-i resm cānā ḥadīs̱ler beynini tevfīḳ De nice ḳīl ü ḳāl itmiş ḳil ü ḳāl ḥāli ẓāhirān	Zâhir uleması hadîslerin arasında kalarak kuru gürültü yapmıştır. Onların hali açıkça kuru gürültüdür.
	839	Ḫaşā ḳavl-i Resūlullāh tenāḳużla te‘ārużla Tekellümden muḳaddesdir tenāḳuż fehm-i cāhilān	Hâşâ! Allah’ın Resûlü’nün sözü, çelişkiden ve zıtlıkla söylenmekten uzak ve mukaddestir. Çelişki, câhillerin anlayışıdır.
	840	Zirā ol ṣāḥibü’l-vaḥy muḳaddesdir ḳulumdan ol وما ينطق به[157] maẓhar nice fehm ider ol noḳṣān	Çünkü “O vahiy sâhibi, kulumdan mukaddestir. [Hevâdan] söylemiyor” mazharı o eksikliği nice fehm eder.
	841	Velākin sırr-ı ما اوحى[158] vü gerçi ta‘bir itmişdir Bed’ lafẓī-i ḥadīs̱inde ki anda sırr-ı bī-pāyān	Fakat “[Kuluna] vahyettiğini [vahyetti.]” sırrını her ne kadar anlatmışsa da hadisinin söylenişinin başlangıcında sonsuz sırlar vardır.
	842	Te‘āruż yoḳ tenāḳuż yoḳ ki ḳavl-i ẕāt-ı muṭlaḳdır Bilemez anı cāhiller şühūd ider Muḥammedān	Zıtlık ve çelişki yoktur. O, mutlak zâtın sözüdür. Câhiller bunu bilemez, [bunu ancak] Muhammed görür.
	843	İder ehl-i şühūda bil maḳām-ı tevḥīde tenbīh Naẓar-ı Ḥaḳḳıyla göreñ bilür sırrını ‘ārifān	Şühûd ehline ve tevhîd makâmına “Onun sırrını Hakk’ın nazarıyla bakan ârifler bilir” diye tenbih eder.
	844	Ki zīrā besmele cānā ki ‘aynü’l-Cem‘ imiş bil sen Ḥaḳīḳatde bu eşyā’ bil odur ancaḳ degil ġayrān	Ey cân! Çünkü Besmele tam Cem hâliymiş. Bil ki bu eşya gerçekte sadece ve sadece odur, başkası değildir.
57	845	Daḫi ḥamdla ey cānım ki ıẓhār-ı kemāl olmuş O ‘aynü’l-Cem‘ odur müẓhir daḫi ẓāhir işit cānān	Ey dostum! Hamd ederek kemal ortaya çıkar. Aynü’l-Cem makâmı ise görenin de

[157] Necm 53/3: [Hevâdan] söylemiyor.
[158] Necm 53/10: [Kuluna] vahyettiğini [vahyetti.]

görünenin de bir olduğu makâmdır.

846 O sır sırrullah-ı a‘ẓam odur besmele-i Raḥmān
Odur ḥamd tesbiḥ ü taḳdīs وان من شى[159] oḳu insān

O sır, Allah’ın en büyük sırrıdır. O, Rahmân’ın besmelesidir. Hamd, tesbîh ve takdis odur. Ey insan “Hiçbir şey yoktur ki…” [âyetini] oku.

847 Odur ḳıble odur merci‘ odur vāḥid eḥad oldur
Anıñla bed’ olur eşyā’ görür a‘mā anı noḳṣān

Kıble odur, merci odur, vâhid ve ehad odur. Eşya onunla başlar. [Fakat] kör onu noksan görür.

848 Anıñçün ḳīl ü ḳāl ehli ki ṣūret oldıġı belli
Söyler aḳvāli yüz elli tenāḳużla te‘ārużān

Onun için dedikodu ehlinin şekilci olduğu bellidir. Çelişki ve zıtlıkla sözleri yüz elli defa söyler.

849 Nice evhām ḫayālātlar ider nisbet cehāletden
O ‘ayn-ı aḳdes-i ẕāta münezzeh ḳamudan Yezdān

O zâtın kutsal varlığına câhillikten nice evhâm ve hayâller nisbet eder. O Allah her şeyden münezzehtir.

850 Daḫi peyġamberān cānā maẓāhiri muḳaddesdir
Ki sırr-ı nūr-ı vaḥdetde olupdur cümlesi pākān

Ey cân! Peygamberlerin şereflenmeleri de kutsaldır. Vahdet nûrunun sırrında hepsi pâk olmuştur.

851 Kelāmları kelāmullāh u ṣūretleri Ḥaḳdır bil
Oḳu sen رأنى[160] añla nicedir sır oldı pākān

Kelâmları Allah’ın kelâmı ve sûretleri Hak’tır. Sen “Kim beni görürse” [hadîsini] okuyup, pâkların ne zamandan beri sır olduğunu anla.

852 Daḫi ḥadīs̱-i ḳudsīde lisān-ı Ḥaḳla buyurmuş
İşit cānā saña nükte ki oldur nükte-i ẕī-şān

Kutsal hadîste bile Hakk’ın lisânıyla buyurmuştur. İşit ey cân! Bu nükte sana şerefli bir nüktedir.

853 Eger bir kere bir kimse ki muttaṣıl oḳursa bil
Ki ḥamdla besmeleyi bilgil işit nicedir iḥsān

Eğer bir kimse bir kere hamd ile besmeleyi aralıksız okursa o ihsanın nasıl olduğunu işit ve bil.

854 Buyurmuş Ḥaḳ ki ol kimse olur maġfūr daḫi maḳbūl
Gelür enbiyadan evvel mülāḳī olur ol insān

Hak: “O insan yarlıganmış ve kabul olmuş olur. Enbiyâdan evvel gelip [bana] kavuşur” diye buyurmuştur.

855 Daḫi evliyadan evvel varır banga buyurdı Ḥaḳ
Bu taḥḳīḳdir ṣaḳın şübhe idinme sen bay-ı iḫvān

Hak: “Bana evliyâdan da evvel varır” diye buyurmuştur. Ey yüce ihvân! Bu hakîkattir. Sakın şüphe etme.

856 Ki zīrā besmele cānā ki ḥamdla muttaṣıl olsa
Bu maḳāmda görürsün sen eḥaddir sırrıdır cānān

Ey cân! Çünkü besmele hamdla birleşse, bu makâmda sen

[159] Hicr 15/ 21: Hiçbir şey yoktur ki…
[160] Kim beni görürse.

			sevgilinin tekliğini ve sırrını görürsün.
	857	Ki كان الله ولاشى معه[161] didi ol sulṭān Bu maḳām sıġmadı ḫalḳı ḳamu peyġamberān hīmān	O sultan: "Allah vardı ve O'nunla beraber başka hiçbir şey yoktu" dedi. Bu makâm halkı sığmadı. Bütün peygamberler susuz kaldı.
	858	Oḳu الان على ما كان[162] ki nuṭḳ-ı sırr-ı Ḥaydardır Bu sırra maẓhar olanlar ki muttaṣıl mübesmilān	Haydar'ın sırrının ifadesi olan "Şu an dahi öyledir"i oku. Bu sırra mazhar olanlar Allah'ın sırrını ananlardır.
	859	İlāhī kimler ne bizler ʻaceb mevcūd mısıñ bilsem Nedir ʻālem nedir insān ʻaceb olduḳ mı maʻdūmān	Ey Allah'ım! Bizler kimiz? Bilsem ki acaba sen var mısın? Âlem nedir? İnsan nedir? Acaba biz yok olduk mu?
	860	Kimisi didiler varsıñ kimimiz didiḳ hem yoḳsuñ Bu var hem yoḳ neden geldi ḳaluruz cümlemiz ḥayrān	Kimisi varsın dedi, kimimiz yoksun dedik. Bu var-yok nereden geldi? Hepimiz şaşa kalırız.
	861	Eger yoḳsañ bu esmā' ne eger varsañ müsemmā kim Bu var yoḳdan münezzehsin göründüñ ṣūret-i insān	Eğer yoksan bu esmâ nedir? Eğer varsan adlanmış olan kimdir? Bu var-yoktan münezzehsin. İnsan sûretiyle göründün.
	862	Bu yoḳlarıñ lisānında nice taḥmīd ü taḳdīsler ʻİbādetler ü tesbīḥler idersin saña yoḳ noḳṣān	Bu yokların dilinde nice şükürler ve takdisler, ibâdetler ve tesbîhler edersin. Sende noksanlık yoktur.
	863	Daḫi ʻayn-ı vücūdsuñ sen vücūdla olmadıñ mevcūd Görinen vücud-ı ḥādis̱ o bir ḫülyā degil dermān	Aynı zamanda sen hakîki varlıksın. Vücutla mevcut olmadın. Görünen ise sonradan peyda olan varlıktır. O, bir hülyâ değil dermândır.
58	864	Ve el sensiñ ü dil sensiñ baḳan hem görinen sensiñ Göründüñ Aḥmed ile sen lisānın geldi hem Ḳurān	El ve dil sensin. Hem gören hem de görünen sensin. Sen Ahmed ile göründün, lisanın da Kurân'la geldi.
	865	Ki dirsin لى مع الله [163] sen ولا يسعنى [164] dirsin Melekler hem muḳarrebler o anda cümlesi yek-sān	"Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, hem melekler hem de Allah'a yakın olanların hepsi o anda yeksân olur" dersin.
	866	O āndır şānlarıñ şānı o āndır cānlarıñ cānı O āndır heme bürhānı o āndadır Muḥammedān	Şanların şanı ve canların canı o andır. [Onun] bütün delili o

[161] Allah vardı ve O'nunla beraber başka hiçbir şey yoktu.
[162] Şu an dahi öyledir.
[163] Benim Allah ile…
[164] Öyle anlarım olur ki.

		andır. Muhammed o andadır.
867	O āndır ḳavl-i peyġamber odur sāliklere rehber Odur mübesmil-i besmele ki dirler sırr-ı Ḥaydarān	Peygamber’in sözü o andır. Sâliklere rehber olan odur. Besmelenin mübesmili odur. [Buna] “Haydar’ın sırrı” derler.
868	Nice tesbīḥ ider diller nice medḥin ider bülbül Ki bülbülsün heme gülsün göründüñ cümle dilberān	Diller nasıl seni tesbîh eder, bülbül nasıl senin övgünü yapar? Sen bülbülsün hem de gülsün. Bütün dilberlere göründün.
869	Ki ruḫsın daḫi hem ḫālsin daḫi maḥbūblara cānsın Nice ‘āşıḳlara ḳansın nice ḳanlar döker cānān	Yanaksın hem de bensin, aynı zamanda sevgililere cansın. Pek çok âşığa kansın. Sevgili nice kanlar döker.
870	Ki pervāne daḫi gelsün yanan ol şem‘a-i meydān Degilsin ġayrı hem sensin şehādet itdi bülbülān	Yanan meydan fitiline pervâne de gelsin. Başkası değil, [sadece] sensin. Bülbül buna şâhitlik eder.
871	Zamānlara zamān sensin mekānlara mekān sensiñ Münezzehsin ḳamu şeyden ü sensin şübhe yoḳ Raḥmān	Zamanlara zaman sensin. Mekânlara mekân sensin. Sen her şeyden münezzehsin. Rahmân olduğuna şüphe yoktur.
872	İlāhī fetḥ-i bāb ile kemālāt-ı Muḥammedden Ki besmeleyle fetḥ itdiñ sen itme bizi maḥrūmān	Ey Allah’ım fetih kapısı ile Muhammed’in olgunluğunu besmeleyle feth ettin. Sen bizi [bundan] mahrûm etme.
873	Tecellī-i cemāliñle münevver eyle ḳıl maġfūr Ki ben hiçim ẓuhūr it sen ki sensin cümleye sulṭān	Cemâlinin tecellisiyle [beni] aydınlatıp, bağışla. Çünkü ben bir hiçim. [Bana] zuhûr et ki herkese sultan olan sensin.
874	Bi-ḥaḳḳın noḳṭa-i besmel daḫi ol sırr-ı ismullāh Ki ṭutmuş āfaḳ u enfüs göründüñ ṣūret-i Raḥmān	Besmelenin noktası ve Allah’ın isminin sırrı hakkıyla ufukları ve ruhları tutmuştur. [Bu yüzden] Rahmân sûretiyle göründün.
875	Raḥīmsin şübhe yoḳ aṣlā ḥabībiñ oldı müsemmā Anıñla cümle ‘ārifler bulupdur ṣūret-i insān	Rahîm’sin, bunda asla şüphe yok. Habîbin müsemmâ oldu. Bütün ârifler onunla insan sûretini buldu.
876	Seniñle taḳrire geldim birāz sırlar idem peydā Aġşinā müste‘ān Allāh ki sensin fātiḥ-i fetḥān	Seninle ikrar etmeye geldim. Biraz sırlar açığa çıkarayım. Ağşina ve kendisinden yardım beklenen Allah’ım, fetihlerin fâtihi sensin.
877	Gel ey sālik birāz sözler işit sen taḳrire geldi Bu da sırdır taḥaḳḳuḳ it bulasın sırr-ı Ḥaydarān	Gel ey sâlik! Biraz sözler işit. [Bu sözler] takrire geldi. Bu da sırdır, gerçeği meydana çıkar ki Haydar’ın sırrını bulasın.

878	Meger Bismillahirraḥmān daḫi er-Raḥim añla sen Bu üç ismiyle sen bil ki oḳur besmele ʿārifān	Meğer “Bismillahrrahmân” ve de “Er-Rahîm”i anla sen. Bil ki ârifler [Allah’ın] bu üç ismiyle besmele okur.
879	Ki Allāh ism-i ẕātdır hem daḫi Raḥmān ṣıfātdır hem Daḫi er-Raḥim efʿāldir budur şühūd-ı beḳāyān	Allah zâtın ismi, Rahmân zâtın sıfatı, Rahîm de fiilleridir. Bekânın görülmesi budur.
880	Ki ehl-i beḳa bil cānım tenezzül eyledi ẕātdan Ṣıfātdan hem daḫi efʿālle geldi ehl-i taḥḳīḳān	Bekâ ehlinin zâtdan tenezzül eylediğini bil. Tahkikat ehli hem sıfatlarla hem de fiillerle geldi.
881	Ki geldi maẓhar-ı Allāh daḫi maẓhar-ı er-Raḥman Göründi er-Raḥīm ṣūretle oldı ṭutdı maḳāmān	Allah’ın ve Rahmân’ın mazharı geldi. Rahîm sûretiyle görünerek makâm tuttu.
882	Ki ẕātda cemʿ ile oldı ṣıfātda ḥażreti buldı Ki efʿāle ẓuhūr itdi ḫilāfet buldı ol zamān	Zâtda cem ile oldu ve sıfatlarda hazreti buldu. Fiillere zuhûr etti. O zaman hilâfeti buldu.
59 883	Oḳudı besmele oldı Raḥīmle Raḥmanıñ buldı Maḳām-ı Cemʿü’l-Cemʿ ile göründi ṣūret-i insān	Besmele okudu. Rahîm ve Rahmân’ını buldu. Cem’in cem’i makâmıyla insan sûreti göründü.
884	Ḫilāfet sırrını buldı maḳām-ı şühuda irdi Ki kendinde daḫi gördi ʿavālim cümlesi yek-sān	Halifelik sırrını bulup şühûd makâmına erdi. Âlemlerin hepsini kendinde bir gördü.
885	Budur mürşid imām oldı u miḥrābda daḫi ṭurdı ʿAvālim cümlesi uydu bunuñla oḳunur Ḳurān	Mürşit budur ki imam oldu ve mihrapta bile durdu. Âlemlerin hepsi ona uydu. Kurân bununla okunur.
886	Ṣalāt-ı dā’imī buldı bulanlar namazın ḳıldı Bunuñla secdeler oldı budur imām-ı imāmān	Devamlı namazı buldu. Bulanlar namazlarını kıldı. Bununla secdeler oldu. İmamların imamı budur.
887	Cemīʿ ʿavālimiñ sırrı bunuñla buldılar dürri Ki والضحى[165] bunuñ yüzi olupdur sırr hem Yezdān	Bütün âlemlerin sırrı olan inciyi bununla buldular. “Kuşluk vaktine and olsun” ki bunun yüzü ve Allah’ın sırrı oldu.
888	Bunuñ vaṣfında ʿācizdir ki diller idemez taḳdīr Zirā ol maḳṣad-ı Ḥaḳdır odur besmele-i Yezdān	Bunun vasfında diller âcizdir, takdir edemezler. Çünkü o Hakk’ın maksadıdır. Allah’ın besmelesi odur.
889	Birāz vaṣfını ger itsem niçün çoḳdur baʿīd itdiñ Budur ol maẓhar-ı esmā’ cemīʿ ḥażrāt güzel sulṭān	Biraz vasfını yaptığım zaman, “Niçin çoktur?” deyip uzaklaştın. Esmânın mazharı, bütün hazretler ve güzel sultan budur.
890	Eger mürşid-i kāmilden ḳadeḥ içdiñse ey cānān	Ey sevgili! Eğer kâmil mürşitten

[165] Duhâ 93/1: Kuşluk vaktine and olsun.

	Maḳāmāt-ı ma'ārifle olursun sırr hem Yezdān	kadeh içtiysen mârifet makâmında hem Allah hem de onun sırrı olursun.
891	Geçen taḳrīrde ey cānım maḳām-ı Cem'-i esrārdan Daẖi ḥażret-i Cem'den hem işitdiñ ba'ż-ı taḥḳīḳān	Ey canım! Geçen takrirde Cem makâmının esrârından ve Hz. Cem'den bazı hakîkatler işittin.
	Faṣl-ı fī beyān esrār-ı Cem'ü'l-Cem' vesā'ir taḥḳīḳāt-ı İlāhī vü kemālāt	**Cem'in Cem'i esrârını ve diğer İlâhi hakîkatler ile değerleri anlatan bölümüdür.**
892	Velī esrār-ı Cem'ü'l-Cem' ki sebḳat itmedi cānım İşit benden birāz esrār nedir Cem'ü'l-Cem' ey iẖvān	Fakat Cem'in Cem'i [makâmının] esrârı geçmedi. Ey ihvân! Cem'in Cem'i nedir, diye benden biraz sırlar işit.
893	Ki sen maḳām-ı ef'ālde ki Ḥaḳḳa virdigiñ ef'āl O ef'āl kendine nisbet idersiñ Cem'ü'l-Cem' inān	Makâm-ı efâlde bütün fiillerini Hakk'a nisbet ettin. Cemü'l-Cem makâmında ise o fiilleri kendine nisbet edersin.
894	Maḳām-ı ef'ale nüzūl idersin mürşid-i Ḥaḳla Maḳām-ı Cem'ü'l-Cem'de sen olursun eyleme şekkān	Hak mürşidiyle fiillerin makâmına nüzûl edersin. Cem'in Cem'i makâmında olursun. [Sakın] şüphe etme.
895	Olursun maẓhar-ı Allāh daẖi maẓhar-ı er-Raḥman Görürsün maẓhar-ı Raḥīm nice olmuşsun ey cānān	Hem Allah'ın hem de Rahmân'ın mazharı olursun. Rahîm mazharını görürsün. Ey sevgili! Sen nasıl böyle oldun?
896	Ki ya'ni cümle-i esmā' daẖi ḥażrāt ne kim vardır Görürsün sendedir cümle göründüñ cümle ẓāhirān	Kısacası esmânın hepsi, hazretler ve başka ne varsa hepsini sende görürsün. Herkese açıkça göründün.
897	Görürsün kendini sende vü sende didigim bende Ḳamu 'ālemde hem yerde bulursun kendini sulṭān	Kendini sende görürsün ve sende dediğimi bende görürsün. Bütün âlemde ve her yerde kendini sultan olarak bulursun.
898	Oḳursun Esma-i Ḥüsnā bulursun sırların sende Ḥaḳāyıḳ cümlesi bende görürsün nicedir bürhān	Esmâ-i Hüsnâ'yı okuyup sırlarını kendinde bulursun. Hakîkatlerin hepsinin bende nasıl delil olduğunu görürsün.
899	Görürsün mürşidiñ kimdir ki Ḥaḳdır cümleye birdir Görürsün cümlede ancaḳ degil ġayrı hemān Yezdān	Mürşidinin kim olduğunu görürsün. Haktır ve herkese birdir. Herkeste görürsün; ancak [o mürşit] başkası değil, Allah'tır.
900	Bilürsün istivā sırrın daẖi 'arş üzre er-Raḥmān Ne sırlardır olur 'ayān degil gözünde hem pinhān	Rahmân'ın arş üzerindeki egemenlik sırrını bilirsin. Ne sırlar ayân olur, hem [bu sırlar] gözüne gizli değildir.

60	901	Daḫi ol nūr-ı Aḥmed bil muḥīṭ olmuş ḳamu eşyā’ Görürsün nicedir sırrı olursun dā’imā yaḳẓān	Ayrıca o Ahmed’in nûru bil ki bütün eşyâyı kuşatmıştır. Sırrının nice olduğunu görüp daima uyanık olursun.
	902	Ḳapasañ gözini açsañ uyusan daḫi uyansañ Görürsün nūrlarıñ nūrı nice āfāḳda ol ‘ayān	Gözünü kapayıp açsan da uyuyup uyansan da nûrların nûrunun âfakta nasıl belli olduğunu görürsün.
	903	Ḳamu zerrāt-ı ‘ālemde düşünmüş vech ol Yezdān Ki لبيك[166] didiler eşyā’ o nūrdur eyleyen devrān	O Allah, âlemin bütün zerrelerine vech olmayı düşünmüştür. Eşyalar “Emret” dedi. Devrân eden o nûrdur.
	904	O nūr mebde’ ma‘ād olmuş ḳamu eşyā’ aña varmış Ki gözlerinde hem ṭutmuş bu nūrdur nūri-i ‘aynān	O nûr başlangıç ve bitiş noktası olmuş, bütün eşya ona varmıştır. Gözlerini [o nûr] kaplamıştır. Gözlerinin nûru bu nûrdur.
	905	Velākin eyle sen iẕ‘ān ṣaḳın olmayasın kōrān Gice gündüz dime ezmān uyuma itme sen ṭuġyān	Fakat sen itâat et, sakın körlerden olma. Gece gündüz vakitler deme. Uyuma ve taşkınlık etme.
	906	Ki bildiñ mürşidiñ Ḳurān virür saña nice bürhān Ki fetḥ eylesün ol Raḥmān gözünden çıḳsun ol şeyṭān	Mürşidini bildin. Kurân, O Rahmân kalp gözünü açsın ve şeytan gözünden çıksın diye sana nice deliller verir.
	907	Nedir gice daḫi gündüz çalış görmeyesiñ ezmān Bulasın raḥmet-i Raḥmān görünsün saña ol cānān	Gece ve gündüz nedir? Çalış ki vakitleri görmeyesin. Rahmân’ın rahmetini bulasın ve o sevgili sana görünsün.
	908	Beḳā sırrı ola ẓāhir ويبقى وجه ربك[167] dir O sırr-ı Aḥmedi ẓāhir olursun oḳu sen Ḳurān	Bekâ sırrı belli olsun diye “Rabb’inin yüzü bâkidir.” der. [Bu âyetle] O Ahmed’in sırrını görürsün. Sen Kurân oku.
	909	Görürsün كل من فان[168] sırrını nice bulur eşyā’ Beḳāda hem maḳām ṭutmuş bilürsün nice ol yārān	Eşyanın “Yeryüzünde bulunan her şey fânidir” sırrını nasıl bulduğunu görürsün. Pek çok dostun bekâda nasıl makâm tuttuğunu bilirsin.
	910	İdemem besmele sırrın mufaṣṣal sırr-ı mākāndır Ki yazdı sırların Ḳurān elim saña bir bürhān	Besmele’nin sırrını açıklayamam. O, varlıkların ayrıntılı sırrıdır. Kurân [onun] sırlarını yazdı. Elim sana bir delildir.
	911	Anıñçün ḥażret-i Ḥaydar ki esrār-ı ketb-i cem‘ān	Onun için hazret-i Haydar sana:

[166] Emret.
[167] Rahmân 55/27: Rabb’inin yüzü bâkidir.
[168] Rahmân 55/26: Yeryüzünde bulunan her şey fânidir.

Mufaṣṣal besmele olmuş ki dir saña işit iḫvān

“Toplu bir şekilde yazmanın esrârı ayrıntılı Besmele olmuştur” der. İşit ihvân.

912 Daḫi ol noḳṭa-i besmel nice dār esrara eşmel
Daḫi ol Ḥaydar-ı Kerrār o sırla ol şah-ı merdān

O Besmele’nin noktası nice esrâr yurdunu kaplar. Aynı zamanda o Haydar-ı Kerrâr’ın, o mertlerin şâhının o sırla,

913 Gelüpdür nicedir añla انا النقطه[169] hem diñle
‘Aliyyü’l-Murtażā sırrın görürsin cümle hem Ḳurān

Nasıl geldiğini anla ve “Ben [bâ’nın altındaki] noktayım” [sözünü] dinle. Bütün Kurân’da Aliyyü’l-Murtazâ’nın sırrını görürsün.

914 Ki dir العلم نقطة[170] daḫi كثره الجاهل[171]
Didi sırrını bildin mi işit bugün bay-ı cānān

“İlim bir noktadır” ve “Onu câhil çoğaltmıştır” dedi. Onun bu sırrını bildin mi? Ey yüce cân! Bugün bu sırrı işit.

915 Ki ‘ilm-i ṣıfat-ı Ḥaḳdır basīṭdir hiç ḳabūl itmez
Tecezzī ki ‘ayn-ı ẕāt olupdur yoḳ aña noḳṣān

Hakk’ın sıfatlarının bilgisi basittir. Kısım kısım bölünmeyi hiç kabul etmez. Hakk’ın zatı gibidir. Onda [herhangi bir] noksanlık yoktur.

916 Muḥīṭ olmuş ḳamu eşyā’ ne kim var andadır meknūn
Ki andan geldi tafṣīlāt ki anıñ ekberi insān

Bütün eşyayı kuşatmıştır. Ne varsa eşyada saklıdır. Tafsilat ondan geldi ki onun en büyüğü insandır.

917 Ki ẕāt ẕātını keşfinden ṣıfātlar ẓāhir olmuşdur
Daḫi eşyā ḳamu mekşūf ki anda geldiler cem‘ān

Zâtın zâtını keşfetmesinden sıfatlar zâhir olmuştur. Aynı zamanda eşyanın hepsi keşfolunmuştur ki hepsi bir yere toplanarak onda gelmiştir.

918 Göründi kendiye kendi ẓuhūr itdi ḳamu eşyā’
Mufaṣṣal nüsḫa-i ‘ālem anıñla şerḥ olur insān

Kendisine kendi göründü ve bütün eşya zuhûr etti. Ayrıntılı olan âlemin nüshası onunla şerh olur.

919 Ki kendi raḥmetin cānā ki nefs üzre yazmışdır
كتب ربكم[172] bildiñ oḳuduñ diñle hem sen ḳan

Ey cân! Kendi rahmetini nefs üzerine yazmıştır. “Rabb’iniz yazdı” [âyetini] okuyup bildin. [Bu sözü] hem dinle hem inan.

61 920 Daḫi اقرأ[173] kitābıñ dir كفى بنفسك اليوم[174] hem
Meger sen kitab olmuşsın ki ol kātib-i mektūbān

Kitabın “Oku [kitabını]!” ve “Bugün hesap sorucu olarak sana nefsin yeter” der. Meğer sen, o yazılmışları yazan kitap

---

[169] Ben [bâ’nın altındaki] noktayım.
[170] İlim bir noktadır.
[171] Onu câhil çoğaltmıştır.
[172] Enâm 6/54: Rabb’iniz yazdı.
[173] İsrâ 17/14: Oku [kitabını]!
[174] İsrâ 17/14: Bugün hesap sorucu olarak sana nefsin yeter.

		olmuşsun.
921	Ki ol ‘ilm ‘ayn-ı ma‘lūmdur ki kātib ‘ayn-ı mektūbān Ki Raḥīm ‘ayn-ı merḥūmdur ki añla nicedir Raḥmān	Ki o ilim, mâlum olanın kendisidir. Yazan ise yazılmış olanın kendisidir. Rahîm, rahmete kavuşmuş kişinin kendisidir. Rahmân’ın nasıl olduğun anla.
922	Oḳu nefsiñ kitābıñ bil saña kāfī ḥisābın bil Ki Rabbiñ nefsine yazmış nice raḥmetleri inan	Nefsin kitabını okuyup, sana yeterli olan hesabını bil. Rabb’inin pek çok rahmeti nefsine yazdığına inan.
923	Görürsün noḳṭa-i ‘ilmi ki vaḥdetdir nice kes̱ret Ki anda mekmun olmuşdur ki kes̱ret virmedi noḳṣān	İlim noktasını görürsün ki nice kesret vahdettir. Onda gizli olmuştur ki kesret ona noksanlık vermez.
924	Ki kes̱ret ‘ayn-ı vaḥdetdir ü vaḥdet ‘ayn-ı kes̱retdir Tekes̱s̱ürden münezzehdir görürler ehl-i taḥḳīḳān	Kesret vahdetin kendisidir, vahdet de kesretin kendisidir. O, çoğalmaktan uzaktır. Hakîkat ehli bunu görür.
925	Bize nisbet bay-ı cānım gelüpdür tafṣil ü icmāl Lisānda ta‘bir itmişler ki Hūdur ġayrı yoḳ Yezdān	Ey yüce cânım! Uzun uzadıya açıklamak ve kısa olarak anlatmak bize nisbettir. Lisanda “Allah’tan başka ilah yoktur” diye ifâde etmişlerdir.
926	Nevātla naḫle’i tems̱īl iderler ba‘ż-ı ‘ārifler Bunı tefhīm içün dirler işit yā eyyühe’l-insān	Bazı ârifler, hurma çekirdeğiyle bir hurma ağacını benzetirler. Bu benzetmeyi anlatmak için yaparlar. İşit ey insan!
927	Daḫi ol ba‘ż-ı ‘ārifler iderler noḳṭa’ı tems̱īl Ḥurūfa nisbet ey cānım bu da bir nev‘-i tefhīmān	Ayrıca o bazı ârifler noktayı harflere nisbet benzetirler. Ey canım! Bu da bir çeşit anlatmadır.
928	Görürsün noḳṭa’ı cānım ḳamu ḥarf andadır yek-sān Ki andan çıḳdılar ḥarfler düzeldi cümle elfāẓān	Noktayı görürsün. Bütün harfler onda birdir. Harfler ondan çıktı ve bütün sözler düzeldi.
929	Cemī‘ ḥurūf kelīmātlar ki ‘ayn-ı noḳṭa olmuşdur Ki cümle naḳş hem ḥarfler ‘ademdir ṣanma mevcūdān	Bütün harfler ve kelimeler noktanın kendisi olmuştur. Nakış ve harflerin hiçbiri [aslında] yoktur. Var olduklarını sanma.
930	Ki noḳṭa emr-i vāḥiddir odur sırrullah-ı a‘ẓam Eger cümle ẓuhūr itse ki oldur didiler Ḳurān	Nokta, vâhid emridir. Allah’ın en büyük sırrı odur. “Eğer hepsi zuhûr etse Kurân odur” dediler.
931	Daḫi farḳ eyle ẓāhirdir görürsün didiler bī-şek Cemī‘ ṣuverde hem bil sen göründi o durur Furḳān	Zâhir olduğunu da fark et. Şüphesiz görürsün. Hem bil ki bütün sûretlerde göründü. Furkan odur” dediler.

	932	Bu da bir tefhim ey cānā münezzehdir ḳamu şeyden Ki ‘uḳūl oldılar ‘āciz idemez tems̱il ‘āḳılān	Ey cân! Bu da her şeyden tenzih edilmiş bir anlatmadır. Akıllar âciz oldu. Akıllı kişi bunu temsil edemez.
	933	Anıñçün Ḥaydar-ı Kerrār ki odur sırr-ı peyġamber Daḫi hem ḳamuya rehber işit nicedir ol sulṭān	Onun için Peygamber’in sırrı Haydar-ı Kerrâr’dır. Hem o herkese rehberdir. O sultanın nasıl olduğunu işit.
	934	Didi ol cāhilān teks̱īr idermiş noḳṭa’ı bil sen Ki kes̱retde ḳaluplardır göremez vaḥdeti cānān	“O câhil noktayı çoğaltırmış. O kesrette kalmıştır. Vahdeti göremez” dedi. Bil ey cânan.
	935	Virür ‘ālemlere kes̱ret daḫi ol cümleye ḳuvvet Ḳalurlar kes̱ret-i nefsde ki cümle geldi maḥcūbān	O âlemlere kesret, herkese de kuvvet verir. Nefsin kesretinde kalırlar. Onların hepsi mahcûb oldu.
	936	Zirā a‘mā oluplardır ki görmezler bugün vaḥdet Ki olmuşlar bugün maṭrūd görünmez anlara cānān	Çünkü kör olmuşlardır. Bugün vahdeti göremezler. Bugün kovulmuşlardır. Sevgili onlara görünmez.
	937	Kimisi ḫülyada ḳalmış kimi ḳīl ü ḳale ṭalmış Muḳaddes vech ol dilber ki geldi anlara pinhān	Kimisi hülyâda kalmıştır. Kimisi dedikoduya dalmıştır. O sevgilinin mukaddes vechi onlara gizli olmuştur.
	938	Yed-i beyżāsıyla sākī ki ol rūḥāni Ḥaydardır Ki virmez anlara cāmın ki cümle geldi maḥcūbān	O rûhâni Haydar olan sâki, beyaz eliyle onlara kadehini vermez. Cümlesi [o kadehten] mahcûb geldi.
62	939	Nedir peyġamber ü Ḥaydar nedir ol nūrlara envār Nedir ol gözlere dilber göremez cümle ol körān	Peygamber ve Haydar kimdir? Nûrlara nûr olan ve gözlere dilber olan kimdir? O körlerin hiçbirisi [bunları] göremez.
	940	Ki ḳadrin bilmedi anlar ki ẓulmetde ḳara cānlar Ḳalupdur dökdiler ḳanlar ki cümle oldı merdūdān	Onlar değerini bilmediler. Zulmette kalan kara canlar kanlarını döktüler. [Böylelikle] Onların hepsi kovulmuş oldu.
	941	Oḳu لا تقربوا مال اليتيم[175] āyetini añla Nicedir ‘ilm-i peyġamber ki oldur ‘ilm hem pīrān	“Yetimin malına da yaklaşmayın” âyetini okuyup anla. Peygamber’in ilmi nasıldır? Hem ilmin pîri de odur.
	942	İşit ey cānımıñ cānı ki kendiñ mürşide vir sen Ki senden seni alsun ol virür saña yine ol ḳan	İşit ey canımın canı! Kendini mürşide ver ki seni senden alsın. O sana yine kan verir.
	943	Virür saña nice aḳdaḥ ki nūş itseñ benim cānım Görinür şübhe yoḳ cānān bulursun ẕevḳ-i ẕā’iḳān	Ey benim canım! Nûş edesin diye sana nice kadeh sunar. Şüphe yok ki sevgili sana

[175] İsrâ 17/34: Yetimin malına da yaklaşmayın.

		görünür. [Onda] zevk alanların zevkini bulursun.
944	Olursun vārişi Aḥmed gider gözünden ol keṣret Görürsün sırr-ı peyġamber nice olmuş ol imāmān	Ahmed’in vârisi olursun. Gözünden o kesret gider. O peygamber’in nasıl imam olduğunun sırrını görürsün.
945	Maḳāmāt-ı fenāda sen bulursun fena-i küllī Maḳāmāt-ı beḳāda hem olursun bāḳi-i Raḥmān	Sen fenâ makâmında bütün fenâyı bulursun. Bekâ makâmında da Rahmân’la bâki olursun.
946	‘Ulūm-ı noḳṭaya maẓhar olursun sırr hem ḥaydar Ki taḥte’l-bāda ol noḳṭadadır sırr-ı peyāmberān	Noktanın ilmine ve Haydar’ın sırrına mazhar olursun. Peygamber’in sırrı, bâ’nın altındaki o noktadadır.
947	Anıñçün şāh ol merdān انا النقطه[176] buyurmuşdur Ki تحت الباء[177] dirmiş hem o da bir nükte-i merdān	Onun için o yiğitlerin şâhı: “Ben bâ’nın altında noktayım” diye buyurmuştur. Hem o da yiğitlerin bir nüktesidir.
948	Zirā ol ḥażret-i Ḥaydar ki oldur sırr-ı peyġamber Oḳu لحمك لحمى[178] dersini bil nicedir bürhān	Çünkü o, Peygamber’in sırrı olan Hz. Haydar’dır. “Etin etimdir” dersini oku. Delil nasıldır bil.
949	Daḫi Medīne-i ‘ilmiñ ḳapusı oldıġı Ḥaydar Ḥadīṣde didi peyġamber işitmişsin bay-ı yārān	Aynı zamanda Peygamber hadîsinde: “İlmin Medine kapısı olan Haydar” dedi. İşitmişsin ey yüce dost!
950	Ki çün ol mefḫar-ı ‘ālem Medīne-i ‘ilim olmuş ‘Aliyyü’l-Murtażā cānā çün oldı aña hem bābān	Ey cân! Çünkü o âlemin övüncü ilmin Medîne’si olduğu gibi Aliyyü’l-Murtazâ da ona kapı olmuştur.
951	Nedir ‘ilm oldıġıñ bildiñ ki ẕātıñ ‘aynidir ḳandıñ Ki andadır heme mākān ki olmuş cümle muḥīṭān	İlmin ne olduğunu bildin ki zâtın kendisi olduğuna inandın. Bütün varlıklar ondadır. O, her şeyi kuşatmıştır.
952	O faḫr-i ‘ālem-i dānā ki ‘ilme Medine olmuş Ḳamu ‘ilmi muḥīṭ olmuş görünmüş maẓhar-ı cānān	O âlemin övüncü ilme Medine olmuştur. Bütün ilmi kuşatarak sevgilinin mazharı görünmüştür.
953	Ki çün ‘ilm ‘ayn-ı ma‘lūmdur o durur cümle ma‘lūmāt Ḳamu eşyā’ aña maẓhar göründi cümleye sulṭān	Çünkü ilim o bilinenin kendisidir. Bütün bilinen şeyler aslında odur. Bütün eşya ona mazhardır. O sultan cümleye göründü.

[176] Ben noktayım.
[177] Bâ’nın altında…
[178] Etin etimdir.

954 علمت علم الاولين[179] daḫi والآخرين[180] dirmiş
Ḥadīs̱inde buyurmuşdur oḳu sen nicedir bürhān

“Öncekilerin ve sonrakilerin ilmini bildim” diye hadîsinde buyurmuştur. Delilin nasıl olduğunu anlamak için oku.

955 Medīne oldıġın añla ḳamu ḥażrātı cem‘ itmiş
Daḫi icmāl ü hem tafṣīl anıñla oldı ẓāhirān

Medine olduğunu bütün hazretleri toplamasından anla. İcmâl ve tafsil onunla zâhir oldu.

956 Ve gerçi ümmīdür ismi ki ümmü’l-kitāb olmuşdur
Mufaṣṣal cümle kitāblar anıñla geldi nümāyān

Her ne kadar ismi ümmî olsa da kendisi ana kitap olmuştur. Tafsilatlı bütün kitaplar onunla ortaya gelmiştir.

957 ‘Aliyyü’l-Murtażā cānā ki çün bāb-ı ‘ilm olmuşdur
Bu da bir nüktedir añla ki anda sırr-ı bī-pāyān

Ey cân! Aliyyü’l-Murtazâ ilmin kapısı olmuştur. Bu da bir nüktedir, anla ki onda sonsuz sırlar vardır.

63 958 Görürsin bāb-ı şey’ olmuş o şey’e cüz’ bay-ı cānım
O şey’e dāḫil olmaḳ bil o bāyla oldı maḳṣūdān

Ey yüce cân! Nesnenin kapısını o nesneye parça olmuş görürsün. O nesneye dâhil olmak bil ki o bâ ile istenildi.

959 Daḫi libab o şeyden ayru olmaz muttaṣıl olmuş
Oḳu لحمك لحمى[181] sırrını bil sen ider ‘ayān

Akıllar da o şeyden ayrı olmaz, birleşmişlerdir. “Etin etimdir” sırrını okuyup o sırrın açıkladığını bil.

960 Ki nūr-ı Muṣṭafā hem Murtażā bil nūr-ı vāḥiddir
O nūra vāṣıl olanlar o nūrī oldı şāhidān

Mustafa ve Murtaza’nın nûru bil ki vahdetin nûrudur. O nûra erişenler o nûra şahit oldular.

961 Olamaz şehre hem dāḫil çü bābın bulmadı herkes
Çü bābın buldı dāḫildir görürsün itmegil şekkān

Herkes kapısını bulamadığı için o şehre giremez. Çünkü [sadece] kapıyı bulanların şehre girdiğini görürsün. Şüphe etme.

962 Velākin bāb velāyetdir duḫūl-i şehre āletdir
Ne kim ol dārda meknūndur gelür ḳapudan ey iḫvān

Ey ihvân! Lâkin kapı velîliktir. Şehre girmek için bir âlettir. O yurtta kim varsa dizilerek kapıdan girer.

963 Ḫazīne-i ḥaḳāyıḳ şehridir bil sen bay-ı cānım
Ki maẓhar-ı Ḫudā gelmiş daḫi maẓharı hem bil ṭan

Ey yüce cân! Hakîkatler hazinesinin şehri olduğunu bil. Allah’ın mazharı gelmiştir. Mazharı da bil ve şaşır.

964 Ki varmaḳ ḳapuya cānā o şehre vāṣıl olmaḳdır
O sulṭān-ı şehr cānā odur ḫazīne-i dārān

Ey cân! Kapıya varmak o şehre vâsıl olmaktır. Şehrin sultanı, o yurdun hazinesidir.

965 O kim libāba varmışdır baḳar şehri görür cānım
O a‘mā kim şehr görmez daḫi bāb görmedi körān

Ey cân! O kişi [hakîki] akıllara varmıştır. Bakıp şehri görür. O

[179] Öncekilerin ilmini bildim.
[180] Ve sonrakilerin…
[181] Etin etimdir.

		kör kişi ise şehri görmez, o kapıyı bile görmemiştir.
966	Oḳur ismini bābıñ līk ü bābı bilmedi ol kes Velākin ṣūret-i bābıñ taṣavvur itdi aḥmaḳān	Kapının ismini okur; ancak o kişi kapıyı bilemez. Fakat o ahmâk kapının sûretini tasvir eder.
967	Alamaz feyż o cāhildir ki şe’n-i bābı hem bilmez Taḫayyül eylemiş evhām nice görine ol cānān	Câhil olduğu için feyz alamaz. Kapının işini bilemez. Evhâm hayâl etmiştir. [Dolayısıyla] O sevgili ona nasıl görünsün?
968	Taṣavvur itdigi ṣūret degildir ṣūret-i Ḥaḳ ol O ṣūret ṣūret-i şeyṭān ḳabūl itmez onı Yezdān	Zihninde şekillendirdiği sûret, Hakk’ın sûreti değildir. O sûret, şeytanın sûretidir. Allah bunu kabul etmez.
969	Daḫi maẓhara irgürmezse ol bābı bay-ı cānım O bābı müstaḳil görse şehirsiz oldı hem ḍāllān	Ey yüce cânım! Ayrıca o kapıyı mazhara eriştirmezse, o kapıyı ayrı görse hem şehirsiz hem de doğru yoldan sapmış olur.
970	Anıñçün şī‘ayān ḍāldir ü bil ki kāfir olmuşdur Ki anlar bilmedi bābı şehirsiz didiler bābān	Onun için Hz. Ali taraftarı olanlar doğru yoldan ayrılmış ve bil ki kâfir olmuşturlar. Onlar kapıyı bilmeyerek “Şehirsiz kapı” demişler.
971	‘Aliyyü’l-Murtażā ayru ki dirler Allāh olmuşdur Ulūhiyyetle iden tavṣīf ki bī-şek oldı kāfirān	“Aliyyü’l-Murtazâ ayrıdır, o Allah olmuştur” dediler. [Onu] Tanrılık vasfıyla nitelendirenler şüphesiz kâfir oldular.
972	Daḫi ẓāhirde ḳalan ẓāhiriyyūn cümlesi bāṭıl ‘Aliyyü’l-Murtażā şanıñ ki bilmez oldı cāhilān	“Zâhirde kalanların hepsi zâhire mensuptur” cümlesi de bâtıldır. Aliyyü’l-Murtazâ’nın şânını câhiller bilmez oldular.
973	O da ṣūretde ḳalmışdır ḥaḳīḳat sırrını görmez Ki ol vech-i muḳaddes sırr-ı Ḥaḳḳa virdi ol noḳṣān	O da sûrette kalmıştır. Hakîkat sırrını göremez. O mukaddes vech, Hakk’ın sırrına noksan verdi.
974	O da ayru görür şehri vü bābı bilmedi cāhil Alāt bāṭına vesen oldı hem daḫi o da şeyṭān	O câhil de şehri ayrı görür ve kapıyı bilmez. [Çünkü] Tertemiz içi kirlendi, hatta şeytan oldu.
975	Biri bāṭında ḳalmışdır biri ẓāhirde hem ṣūret Perestdir görmedi bābı ki anlar cümlesi körān	Biri bâtında biri de zâhirde kalmıştır. Ayrıca sûrete taparak kapıyı görmemiştir. Onların hepsi kördür.
976	Anıñçün mürşidin görmek olup sāliklere müşkil Kimi ṣūretde ḳalmışdır kimisi oldılar ḍāllān	Dolayısıyla mürşidi görmek sâliklere zor olmuştur. Kimi sûrette kalmıştır, kimisi de yoldan sapmıştır.

64	977	O ṣūretde ḳalan sālik müşekkel mürşidin bildi Ki şekl-i şeyẖini gördi ki ẓann itdi o mürşidān	Sûrette kalan sâlik, mürşidini şekil verilmiş olarak tanıdı. Şeyh şeklini görerek onu mürşit sandı.
	978	Hemān mürşid olan Ḥaḳdır degil ġayrı işit cānā Göründi ṣūret-i mürşidle olmuş ol nur-ı Yezdān	Mürşit olan Hakk’ın kendisidir, başkası değil. İşit ey cân! Mürşit sûretiyle göründü. O, Allah’ın nûru olmuştur.
	979	Olan mürşid-i Ḥaḳ cānā odur ṣūret-i peyġamber Daẖi sırr-ı ‘Aliyyü’l-Murtażādır itmegil şekkān	Ey cân! Hak mürşidi olan kişi peygamberin sûreti, aynı zamanda Aliyyü’l-Murtazâ’nın sırrıdır. Şüphe etme.
	980	O ṣūret ki göründi ṣūret-i insān daẖi liḥye Daẖi ol yed ü riclān gördigi sālik odur ḥayvān	O sûret ki insan sûretinde ve sakal olarak göründü. O el ve ayaktan ibâret gördüğü sâlik de hayvandır.
	981	Görinen şekl-i ṣūretde müşekkel ṣūret-i insān Degil sālike ol mürşid ü belki oldı ol şeyṭān	Sûret şeklinde şekillenmiş görünen insan sûretidir. O, sâlike mürşit değil, belki şeytan olur.
	982	Görürsün sālikān cānā çekerler dürlü emekler Ki kendi şeyẖiniñ şekli ider anlara taġlīṭān	Sâliklerin türlü emekler çektiklerini görürsün. Kendi şeyhinin şekli onları yanıltır.
	983	Ki inkār itdiler ba‘żen zirā ṣūretde ḳalmışlar Nedir şeyẖlerini görmezler anlar cümlesi ḥayvān	Bazen inkâr ettiler. Çünkü sûrette kalmışlardır. Neden şeyhlerini görmezler? Onların hepsi hayvandır.
	984	Gelüpdür cümlesi maṭrūd ki anlar görmedi cānān Ki zīrā ṣūret-i bey‘at iderler liḥyedir şeyẖān	Hepsi kovulmuş olarak gelir, onlar sevgiliyi görmemişlerdir. Çünkü sûreti kabul ederler. [Onların] şeyhleri sakaldır.
	985	Ki nūrullāh olup mürşid verā’-ı şeklidir bil sen Oḳu والله من ورائهم محيط[182] o mürşidān	Bil ki mürşit görüntüsünün ardında Allah’ın nûru vardır. “Oysa Allah, onları arkalarından kuşatmıştır” âyetini oku.
	986	Bu bir sırr-ı melāmetdir daẖi ol sırr-ı Aḥmeddir Bu sırla geldi mürşidān bulunur mürşid-i cānān	Bu bir melâmet sırrı hem de Ahmed’in sırrıdır. Bu sırla mürşit geldi. [Bu sırla] sevgilinin mürşidi bulunur.
	987	Daẖi bil sen bay-ı cānā ki mürşid ṭopṭolu ‘ālem Velākin ṭālib-i ṣādıḳ ki nādirdir işit cānān	Ey yüce sevgili! Aynı zamanda bil ki mürşit dopdolu bir âlemdir. Fakat içten bağlılığı olan tâliplerin nâdir olduğunu işit.
	988	Zirā mürşid odur bāb-ı ilāhī sālike oġlum Ḥaḳīḳatde olan mürşid işitdiñ oldı ol Yezdān	Oğlum! Çünkü ilâhi kapı sâlike mürşittir. Hakîkatte olan mürşidin o Allah olduğunu

[182] Burûc 85/20: Oysa Allah, onları arkalarından kuşatmıştır.

			işittin.
	989	Ki mürşid ba‘ż-ı evḳatde odur cemād ba‘īd itme Daḫi eşcār daḫi ḥayvān ne kim var oldı mürşidān	Bazı vakitlerde mürşit, taş gibi cansız olan şeydir. Uzağa gitme! Ağaçlar, hayvanlar ve başka ne varsa hepsi mürşit oldu.
	990	Ḫuṣūṣā naḫl-i mürşid bil daḫi feres ki ḥayvāndır وحملنا هم[183] āyetin oḳursun gör ki mürşidān	Atlar nasıl yük taşıyorlarsa mürşitler de bal arısıdır. “[Onları karada ve denizde] taşıdık” âyetini okursun.
	991	Ve اوحى ربك[184] daḫi eger sırrını bildinse Görürsün nice vaḥy olmuş alur irşād o ṣādıḳān	Ve “Rabb’iniz vahyetti” sırrını bildiysen nasıl vahy olduğunu görürsün. O sâdık kişiler irşâd alır.
	992	Zirā ol kāffe-i eşyā’ ki bābullāh oluplardır Delīldir ḥażret-i Ḥaḳḳa alur irşād muḥaḳḳıḳān	Çünkü bütün eşyalar Allah’ın kapısı olmuştur. [Onlar] Hz. Hakk’a delildir. Hakîkati arayanlar [onlardan] irşâd alır.
	993	Niceler aldılar irşād feresden daḫi hem kelbden Nice mīzāb hem hirre ki irşād oldı ‘ārifān	Pek çoğu at ve köpekten irşâd aldılar. Nice oluk ve de dişi kedi âriflere irşâd oldu.
	994	Ḳanı ol ṭālib-i ṣādıḳ ḳanı sālik Ḥaḳ bilenler Ḳanı ol Mecnun-ı Leylā ki oldur Ḥaḳḳa ‘āşıḳān	Hani o içten bağlılığı olan tâlipler, hani o Hakk’ı bilen sâlikler? Hani o Leylâ’nın Mecnûn’u? Hakk’a asıl âşık olan odur.
	995	Daḫi hem ‘āşıḳ u ma‘şūḳ daḫi ol ṭālib-i maṭlūb Daḫi ol Aḥmed ü Maḥmūd ḳamusı bir odur cānān	Hem âşık hem de mâşuk, o matlûbun tâlibi, hem de o Ahmed ve Mahmud’un hepsi o tek olan sevgilidir.
65	996	Ezelde ṣatdı hem ḥüsniñ daḫi alan odur ‘aşḳıñ Pazarlar ḳıldı hem aldı odur arada yoḳ ġayrān	Güzelliğini ezelde satıp, aşkını alan odur. Pazarlar kılıp hem de aldı. [Sadece] o vardır, arada başkası yoktur.
	997	Ezelde kendini sevdi aradı kendini buldı Ki kendi kendine mürşid göründi cümlede yek-sān	Kendini ezelde sevdi. Arayıp kendini buldu. Kendi kendine mürşit ve her şeyde eşit olarak göründü.
	998	Döşetdi vechini her ẕerrede göründi hem gördi Oḳundı cümle eşyāda ki oldı cümle ta‘limān	Her zerreye vechini yaydı. Hem göründü hem de gördü. Bütün eşyada okundu ki herkes [onu] öğrenmiş oldu.
	999	Ḥuṣūṣā ḥażret-i Aḥmed ki odur cümleye raḥmet Ki nūr-ı muṭṭali‘ eşyā’da ẓāhir gördi ārifān	Ayrıca Hz. Ahmed, herkese rahmettir. Ârif, haber aldığı nûrunu eşyada belirgin olarak

[183] İsrâ 17/70: [Onları karada ve denizde] taşıdık.
[184] Nahl 16/68: Rabb’iniz vahyetti.

		gördü.
1000	Ḥuṣūṣā ḥażret-i Ḥaydar ki sırr-ı dilber ü diyār Ki oldur maẓhar-ı Ġaffār içenler içdi kevs̱erān	Ayrıca Hz. Haydar, sevgilinin ve diyârın sırrıdır. Gaffâr'ın mazharı odur. İçenler kevser suyundan içtiler.
1001	Ki oldur maşrıḳ-ı Aḥmed Muḥammed nūr ider işrāḳ Nice sāliklere mürşid ki ol ez ġavs̱-ı a'ẓamān	Ahmed'in maşrıkı odur. Muhammed nûr işrâk eder. Nice sâliklere mürşiddir ki o en büyük yardımcıdır.
1002	Ḫudāyā kimleriz bizler ki maḥż-ı fażl-ı luṭfuñdan Göründüñ kendine kendiñ ki dirsiñ gördi 'ārifān	Ey Allah'ım! Bizler kimleriz ki "Ârifler gördü" dersin. Lütfunun inâyetinin ta kendisinden kendine kendin göründün.
1003	Daḫi kendiñ bilen sensin eḥadsin Hū ki ol sensin Lisān-ı maḥbubundan sen ki dirsin قل هوالرحمن[185]	Aynı zamanda kendini bilen sensin. Birsin. Hû sensin. Sevgilinin lisânından: "De ki: "O, Rahmân'dır" dersin.
1004	قل الله ثم ذرهم[186] sen buyurduñ kim dürür bizler Bu 'arşiyyān u ferşiyyān ki sensiz cümle ma'dūmān	Sen: "Allah de ve sonra da bırak [onlar boş laflarla oyalanıp dursunlar.]" diye buyurdun. Bizler kimleriz? Bu gökyüzünde ve yeryüzünde sensiz hiçbir şey yoktur.
1005	Ki kimlerdir seni vaṣṣāf idenler kāffesi sensiz Nice bilsün ki bilmezler ki sensin 'ilm-i ma'lūmān	Senin vasıflarını anlatanlar kimledir ki onların hepsi sensiz. Nasıl bilsinler ki? Senin bilinen ilim olduğunu bilemezler.
1006	İder ẕikrini līkin daḫi ol ẕikr hem ẕākir Ne kim var cümlesi meẕkūr ki sensin cümle ẕākirān	Zikrini ederler. Fakat o hem zikir hem de zikredendir. Kim varsa hepsi zikrolunmuştur. Her şeyi zikreden sensin.
1007	Ki vāṣıflar ider vaṣfıñ münezzehsin ḳamu vaṣfdan Muḳaddessün mu'allāsıñ ki sensin ol te'ālā şān	Vasfedenler hâlini anlatır. Sen bütün vasıflardan uzaksın. Mukaddes ve yücesin. O şânı yüce olan sensin.
1008	ولم يكن له كفوا احد[187] sin mes̱el yoḳ cānān Ḳamunuñ dillerinde sen ki sensin söyleyen Yezdān	Ey Allah'ım! "O'na bir küfüv [denk] de olmadı" sın. Herkesin dilinde sen varsın ki söyleyen de sensin.
1009	Seni bilmemek bilmekdir ki bilmek oldı bilmemek Ki fażlından buyurmuşsın ki dirsin bildi bilmeyen	Seni bilmemek [aslında] bilmektir. Bilmek bilmemek oldu. Cömertliğinden buyurarak "Beni bilmeyen asıl bilendir" dersin.

[185] Mülk 67/29: De ki: "O, Rahmân'dır."
[186] Enâm 6/91: Allah de ve sonra da bırak [onlar boş laflarla oyalanıp dursunlar.]
[187] İhlâs 112/4: O'na bir küfüv [denk] de olmadı.

	1010	Ki kendini keşf idersin ‘ilm-dār ism hem ḳorsun Ki senden ġayrı ‘ālim yoḳ ki sen ‘ālim ü ma‘lūmān	Kendini keşf ederek, “bilgili” ismini koyarsın. Senden başka âlim yoktur. Bilen de bilinen de sensin.
	1011	Fedā’ī aradan ḳalkdı zirā yoḳ idi yoḳ oldı Gören sen görinen sensin göründüñ ṣūret-i insān	Fedâi aradan kalktı. Çünkü yoktu ve yok oldu. Gören de görünen de sensin. [Cümleye] insan sûretinde göründün.
	1012	Muḥammeddir seniñ vechiñ cemāliñ daḫi hem sırrıñ Kemālinle ẓuhūr itdiñ nice bilsün ol ‘ācizān	Senin vechin, cemâlin ve sırrın Muhammed’dir. Kemâlinle zuhûr ettiğini o âciz [kişi] nasıl bilsin?
	1013	İlāhī feyżiñi kesme ḳamu eşyā’ saña esmā’ Ki bir ismiñ olur Fettāḥ bize eyle her bābān	Ey Allah’ım! Feyzini bizden kesme. Bütün eşya sana esmâdır. Bir ismin de Fettah’tır. [Bu isminle] bize her kapıyı aç.
	1014	Bi-ḥaḳḳın ẕātıke yā Ḥaḳ be-cāh u vechiñ yā Ḥayy Ve cāh-i ‘ilmike yā Rab ki sensin bizlere fetḥān	Ey Hak! Zatının hakkı için, ey Hayy! Senin cemalin ve senin ilminin kudreti ey Rabb! Bizlere bütün kapıları açar.
66	1015	Yazarken ‘aşḳını çāk oldılar ḳalemler ey cānān Ki ‘uşşāḳıñ nūr Aḥmeddir ki cümle nūrlara nūrān	Ey sevgili! Aşkını yazarken kalemler ikiye ayrıldı. Âşıkların nûru Ahmed’dir. Hepsi nûrların nûrudur.
	1016	Ki bāṭın kimlere bāṭın olupdur kimlere ẓāhir Ki bāṭın ‘ayn-ı ẓāhirsin ki ẓāhir oldı bāṭınān	Bâtın, kimlere bâtın, kimlere zâhir olmuştur? Bâtın, zâhirin aynısıdır. Zâhir, bâtın oldu.
	1017	Ḳamusın ḳamudan tenzīh idersin hem münezzehsin Ḳamunuñ tenzihātından muḳaddessün sen ey Sübḥān	Herkesi herkesten hem arındırır hem de arınırsın. Ey Sübhân! Sen, herkesin benzetmesinden mukaddessin.
	1018	Ki tenzīh ‘ayn-ı teşbīhsin ü teşbīh ‘ayn-ı tenzīhsin Münezzehsin müşebbehsin ki idrāk itmez ‘āḳılān	Tenzîhsin teşbihin kendisisin ve teşbîhsin tenzîhin kendisisin. Benzetmelerden uzaksın, [aynı zamanda] benzetilensin. Akıllı kimse bunu idrâk edemez.
	1019	Ki mürşiddir didim hirre ṣaḳın itme sen istib‘ād Ki Bisṭām ḳaddesallāh sırrehu işit ki ol cānān	“Mürşit, dişi kedidir” dedim. Sakın bu söylediğimi önemsememezlik etme. Bistâmî’nin, Allah sırrını mukaddes ve mübârek eylesin, o sevgilinin ne söylediğini işit.
	1020	Ki birgün bir teveccühde ki dirmiş hirre gördüm Ḳamu a‘żāsıyla miskīn olur ṣaydına ṭālibān	“Bir gün bir teveccühte dişi kedi gördüm. O miskîn, bütün azâsıyla avına tâlip olur” dedi.
	1021	Teveccüh şöyle itmişdi ki itmezdi naẓar ġayra	O şöyle teveccüh etmişti ki başkasına bakmazdı. İstediği

	Ḳamu eş‘ār u hem vechi ki maḳṣūd yed-i şikārān	bütün kılları ve yüzü avcının elindeydi.
1022	Ki ḳaṣdlar ki itdüm ben ki men‘ idem şikārından Teveccühlerini kesem kesilmez ol çün ‘āşıḳān	Ben, avlanmasını engellemek ve yönelişini kesmek için niyet ettim. [Fakat] kesilmedi. Çünkü o, âşıktı.
1023	Bu ḥalde çün anı gördüm ta‘accüblerde hem ḳaldım Ki bir nidā baña geldi işit nedir bay-ı yārān	Onu bu hâlde gördüğüm gibi şaşa kaldım. Bana bir nidâ geldi. Ey yüce dost! O nidânın ne olduğunu işit.
1024	Ki ey Bāyezid-i Bisṭām ki sen niçün ta‘accübde Ḳalursun ḥiṣṣe almazsun ki odur sırr hem Yezdān	“Ey Bâyezid Bistâmi! Niçin şaşırıp da [ondan] nasip almazsın. Çünkü Allah’ın sırrı odur.”
1025	‘Aceb sen hirreden dūn mı olursın maṭlubuñ dūn mı Ki hirre maṭlubı fāre ki gör hirre ne ‘āşıḳān	“Acaba sen kediden daha mı aşağılık mı olursun? Aradığın şey aşağılık mıdır? Kedinin aradığı faredir. Kedinin nasıl bir âşık olduğunu gör.”
1026	Ḳamu a‘żāsıyla miskīn nice maṭlūbuna ṣalmış Nice ẕerrāt-ı vücūdla teveccüh ḳıldı ol ḥayvān	“Miskin bütün azâsıyla nasıl da istediğine saldırmıştır. O hayvan, vücûdunun bütün zerresiyle [hedefine] yöneldi.”
1027	Ki anıñ maṭlubı dūndur ḫabīs̱dir ḳıymeti yoḳdur Görürsin himmetin anıñ ki oldı ṣayd-ı şikārān	“Onun aradığı aşağılıktır, pistir, kıymeti yoktur. Onun gayretini görürsün ki avını avladı.”
1028	Seniñ maṭlūb-ı ma‘şūḳuñ ‘aceb ednā mıdır andan Ya sen himmetde andan hem ‘aceb dūn mısıñ ey yārān	“Ey dost! Senin aradığın sevgili acaba ondan daha mı alçaktır? Ya sen gayretinde acaba ondan da mı alçaksın?”
1029	O seyyid Bāyezīd Bisṭām bu nidā’ı çün işitdi Cemī‘ a‘żāsına lerze gelüpdür oldı hem hīmān	O seyid Bâyezid Bistâmi bu sesi işittiği gibi bütün azâsına titreme geldi ve susadı.
1030	Ki ‘aş oldı daḫi sekrān ki kendinden gidüp geldi Ne dirmiş sen işit iḫvān ki nice oldı mürşidān	Gözleri dumanlandı ve sarhoş oldu. Kendinden geçti [ve yine kendine] geldi. Ey ihvân! Onun ne dediğini ve nasıl mürşit olduğunu işit
1031	Ki dirmiş nice mürşidlerden irşād olmuşum bī-şek Velī ol miskin-i hirre ki baña a‘la mürşidān	Dermiş ki: “Şüphesiz pek çok mürşitten doğru yolu gördüm. Fakat o miskin kedi bana en iyi mürşitti.”
1032	Buña ems̱āl nice ḥayvāndan oldı nice irşādlar Nice sālik-i ṣādıḳlar ki anlar oldı bīnāyān	Pek çok hayvandan nice doğru yolu görmek buna örnek oldu. Nice sâdık sâlikler [bunları] gördü.

1033 Ki baḳdılar ḳamu Ḥaḳḳa ḳamu eşyā’ aña rehber
Göründi cümleden zīrā ki gördi cümle ‘ārifān

Hepsi Hakk’a baktı. Bütün eşya ona rehber oldu. Çünkü hepsinden [o] göründü. Bütün ârifler gördüler.

67 1034 Gel ey iḫvān ṣādıḳ sen ki ṣaydıñ kim dürür añla
Ki Hūdur ġayrı yoḳ bil sen nicesin olmayasun dūnān

Gel ey ihvân! Sen sâdıksın. Avının kim olduğunu anla. Allah’tan başkası yoktur. Nasıl olduğunu bil ki alçaklardan olmayasın.

1035 Nedir dünyā vemā fīhā nedir ‘uḳbā vemā fīhā
Nedir cennet daḫi ḥūrān ki cümle oldı hālikān

Dünya ve onun içindekiler nedir? Ahiret ve onun içindekiler nedir? Cennet ve hûriler nedir? Hepsi helâk oldu.

1036 Muḳaddes maḥbubuñ bil sen ki evveldir daḫi āḫir
Ki andan ġayrıya baḳmaḳ ḥarāmdır olma maḥrūmān

Bil ki kutsal sevgilin hem evvel hem de âhirdir. Ondan başkasına bakmak haramdır. Ondan mahrûm olma.

1037 Yine bil ba‘ż-ı ās̱ārda ki dirler ḳavl-i aḳdesdir
Ki bir ẕāt-ı muḳaddes bil ki ne dirmiş işit cānān

Yine bil ki bazı eserlerde kutsal söz söylerler. Ey sevgili! Mukaddes bir zâtın ne dediğini bil ve işit.

1038 رأيت ربى فى صورت خيل[188] dir bu da sırdır
Ki ḫayl mirāt-ı Ḥaḳ olmuş ṣaḳın sen ḳılma ib‘ādān

“Rabb’imi at sûretinde gördüm” Bu da bir sırdır. At, Hakk’ın aynası olmuştur. Sakın sen uzaklaşma.

1039 Ki ba‘ż-ı rāviler dirmiş ki oldur ḳavl-i peyġamber
İşit sen añlamazsın sen ki sen cāhil o ṣādıḳān

Bazı rivâyet edenler “O, Peygamber’in sözüdür” dermiş. İşit, sen anlamazsın. [Çünkü] sen câhilsin, o sâdıktır.

1040 Zirā ol esrar-ı Aḥmed muḳaddesdir alur anlar
Ki mişkāt-ı Muḥammedden alurlar cümle-i pīrān

Çünkü Ahmed’in esrârı mukaddestir. Pirlerin hepsi [o esrârı] Muhammed’in meşâlesinden alırlar.

1041 Ḫayāl ṣanma daḫi ḫülyā ki bir taḥḳīḳ-i rü’yetdir
الم ترالى ربك[189] camından içdi ‘ārifān

Hayâl ya da hülyâ sanma. Çünkü o hakîki bir görüştür. Ârifler, “Rabb’inin [gölgeyi nasıl uzattığını] görmedin mi?” kadehinden içtiler.

1042 Bu bir cāmdır virir sāḳī Medīne-i ‘ilm-i dānā
Bu meyden içmeyen cānā olupdur cümlesi kōrān

Bu bir kadehtir. [Bu kadehi] ilmin Medîne’si olan sâki verir. Ey cân! Bu şaraptan içmeyenlerin hepsi kör olmuştur.

1043 O meyden içmeyen ‘uşşāḳ ki gözleri ḳadeḥ olmuş
Ki meyḫāne ḳamu eşyā’ aña sāḳī nūr-ı ‘aynān

O şaraptan içmeyen âşıkların gözleri kadeh olmuştur. Meyhânedeki bütün eşyâ da

[188] Rabb’imi at sûretinde gördüm.
[189] Furkan 25/45: Rabb’inin [gölgeyi nasıl uzattığını] görmedin mi?

			onun için sâkînin nûrunun kendisidir.
	1044	Ḳırılsa ḳadeḥi ġam yoḳ daḫi meyḫāne hem yansa Olursa sākiniñ ġayrı ki anlar yine sarḫoşān	Kadehi kırılsa, meyhâne yansa, sâkiden başka herkes yine sarhoş olsa da dert değildir.
	1045	Ki nā-gāh bir yere baḳsa o dem sarḫoş olur eşyā’ Dirilür ḥayy olur mevtā budur kāse-i Ḥaydarān	Ansızın bir yere baksa, baktığı şey kendinden geçer. Haydar’ın kâsesi ölüleri canlandırır.
	1046	Bu kāse saḳy olur her-dem içer cümle-i eşyā’ dem Ne kim var ‘arş u ferşde hem bu meyden cümlesi sekrān	Bu kadeh herkesi sular. Bütün eşya içki içer. Gökyüzünde ve yeryüzünde olan ne varsa hepsi bu şaraptan sarhoş olur.
	1047	Bu mey döndürdi hem ‘arşı felekleri daḫi kürsī Bu mey’i ṣundı ol sāḳī ki sırrı cümleye cānān	Bu mey, hem arşı, hem felekleri hem de kürsîyi döndürdü. Bu meyi o sâki sundu. [O sâkinin] sırrı herkese canandır.
	1048	Bu meyden meyḫāne içdi bu meyden zāhidān ḳaçdı Bu meyden zühdiye sarḫoş ki zāhidler ḳamu sekrān	Bu şaraptan meyhanedekiler içti, zâhid ise kaçtı. Bu şarapla zühde mensup kişiler sarhoş olmuş, zâhidlerin hepsi kendinden geçmiştir.
	1049	Bu meyden ḳaçdıysañ bulduñ bu meydir bulduysañ öldüñ Bu meyden cehnemiñ nārı ki sönmüş eylegil iẕ‘ān	Bu şaraptan kaçarsan bulursun, bu şarabı bulursan ölürsün. Bu şaraptan cehennemin ateşi sönmüştür. Anla.
	1050	Bu mey hem didigim saña degil ol mey-i füssāḳān İçerler oldılar sekrān o cüz’ī mey buña ḥayrān	Hem sana dediğim bu şarap, o günahkârların içtiği şarap değildir. İçip kendilerinden geçtiler. O bir parça şarap buna hayran olur.
	1051	Ki ol mey içdiler füssāḳ ḥarām olmuş bilā-şübhe Bu mey kim içdiler ‘uşşāḳ ki farżdır itmegil şekkān	Günahkârların içtiği o şarap şüphesiz haram olmuştur. Âşıkların içtiği bu şarap ise farzdır. Sakın şüphe etme.
	1052	İşitdiñ ان لله[190] sen شرابا[191] hem اعده[192] لاوليائه[193] bildiñ oḳu āḫir ḥadīs̱ān	Sen “Allah evliyâlarına şarap hazırladı” sözünü işittin ve bildin. Bu son hadîsi oku.
68	1053	Gel ey oġlum yine diñle bu da bir nüktedir añla Hemān Ḥaḳ bāb-ı feyżin fetḥ idersin eylegil şükrān	Gel ey oğlum! Bunun da bir nükte olduğunu anla ve yine dinle. [Bununla] hemen Hakk’ın feyiz kapısını açarsın. Teşekkür et.

[190] Allah…
[191] Şarap…
[192] Hazırladı…
[193] Evliyâlarına…

1054	Bizim seyyidimiz bil sen ki şeyẖ-i ekber-i Ḥaḳdır Hemān Ḥaḳ berekātından bizi ḳılmaya maḥrūmān	Bizim seyidimiz bil ki Hakk'ın en büyük şeyhidir. O anda Hak bizi bereketinden mahrum kılmasın.
1055	Ki Muḥyiddīn-i 'Arabī ki bir sırr-ı muḳaddesdir Ḳulaḳ ṭut cānımıñ cānı bu sırdır ekber-i sırrān	Muhyiddîn Arabî mukaddes bir sırdır. Ey canımın canı kulak tut, sırların en büyüğü bu sırdır.
1056	Ki dir birgün murād itdim ki bir ẖayla binem nā-gāh Meger ol ẖayl ki ṭurmazdı iderdi nice taḥrīḳān	Der ki: "Bir gün birden bire ata binmeyi murad ettim. Ancak o at durmayıp, çok hareket ederdi"
1057	İbā' ider binilmekden ki muẓṭarib idi miskīn Nidā itdim ki ey miskīn ki ey musaẖẖar-ı insān	Binilmesine razı olmazdı, çünkü o miskin rahatsızdı. "Ey miskin, ey ele geçirilmiş insan!" diye seslendim.
1058	Seni Ḫudā ki ḳılmışdır nedir ki muẓṭarib olduñ İbā' itmekle āṣīsin muṭī' olmaḳ saña farżān	"Seni Allah yaratmıştır. Neden muzdaripsin? Razı olmamakla âsi oldun. İtâat etmek sana farzdır.
1059	Lisāna geldi ol ḥayvān işit ne didi ey iẖvān Ki dir belī iṭā'atler olur farż itmezem şekkān	Ey ihvân! O hayvanın dile geldiğini ve ne dediğini işit. Der ki: "Evet, itâatler farz olur, buna şüphe etmem."
1060	Velākin ol kimesneye ki Rabbisine muṭī'dir Muṭī'iz cümlemiz secde ideriz itmegil gümān	Fakat o kimse Rabb'ine bağlıysa hepimiz boyun eğip, secde ederiz. Şüphe etme.
1061	Eger bir kes ki ol 'abddir olur seyyidine muṭī' Muṭī'iz cümlemiz ḥayvānlar olduḳ bil musaẖẖarān	Eğer bir kişi efendisine boyun eğerse o kuldur. Hepimiz boyun eğmişiz, bil ki ele geçirilmiş hayvanlar olduk.
1062	Ol 'abd seyyidine 'āṣī olursa miḳdarınca biz İṭā'at bize farż olmaz ki biz oluruz 'āṣiyān	O kul bizim gibi seyidine âsi olursa itâat etmek bize farz olmaz. Çünkü biz âsi oluruz.
1063	Ki seyyid Muḥyiddīn bil sen ki çün dir ben işitdim bil Ki bildim bende bir 'iṣyān ki vardır itmezem şekkān	Seyid Muhyiddîn: "Benim işittiğim gibi bil. Bende bir isyan olduğunu bilip, şüphe etmem." der.
1064	O dem ben eyledim tevbe rücū' seyyidime itdim Muṭī' oldı ḥayvāncıḳ işit yā eyyühe'l-iẖvān	O an ben tövbe edip, seyidime geri döndüm. Ey ihvân! O hayvancığın itâat ettiğini işit.
1065	Gel ey sālikan-ı Ḥaḳḳān işit ẖayl nice mürşidān Olupdur sırrını bil sen olasın kāmil-i insān	Ey Hak yolcusu! Gel ve atın nasıl mürşit olduğunu işit. Bu sırrı bilip kâmil insan olasın.
1066	Ki bi'l-cümle saña eşyā' muṭī'dir eyleme şübhe Velākin Rabbiñe gel sen muṭī' ol olma 'āṣiyān	Bütün eşya sanâ itâat etmiştir. Şüphe etme. Fakat Rabb'ine gelip itâat et ve [sakın] âsi olma.
1067	İṭā'at saña sendendir daẖi iṣyān saña senden	Sana itâat etmek de isyan etmek

		Ṣaḳın kendine iṣyānda bulunma sen ol ʻārifān	de sendendir. Sakın sen kendine isyanda bulunma. Ârif ol.
	1068	Nice evliyalar cānā ki arslanlar muṭīʻ olmuş Daḫi yırtıcı ḥayvānlar ki anlar cümle muṭīʻān	Ey cân! Nice evliyaların, arslanların ve yırtıcı kuşların hepsi itâatkâr olmuşlardır.
	1069	Ve bil ki cümle-i ẕerrāt gerek eflāk gerek emlāk Ne kim var cümlesi geldi muṭīʻdir eyleme şekkān	Bil ki bütün zerreler, gerek felekler, gerek mülkler ve başka ne varsa itâatkârdır. Şüphe etme.
	1070	Yine oğlum çıḳar āhlar daḫi gözler nice ḳanlar Döker hem ṣubḥ-dem aġlar ne itsün n'eylesün insān	Oğlum! Yine âhlar çıkar, gözler sabah vakti ağlayıp nice kanlar döker. İnsan ne yapsın?
	1071	Ki yoḳlarda ne şey vardır kemālden olmuşuz ḥayrān Ki yoḳlarıñ iṭāʻatı nicedir cümlesi ʻiṣyān	Yok olanlarda ne vardır? Hepimiz kemâlden dolayı hayrân olmuşuz. Yok olanların itâati nasıldır? Hepsi isyankârdır.
69	1072	İṭāʻat secde ger olsa ʻibādetleri hem bulsa Ḳamu anda muṭīʻ olsa maḥżā fażl-ı Ḥaḳ cānān	Ey dost! İtâatleri secde olsa, ibadetleri hep yapsa, bütün herkes ona itâat etse o tamamen Hakk'ın fazlıdır.
	1073	İlāhī cümleye hem sen naẓar it raḥmetiñle sen Ki ḳullarız heme ʻāṣī muṭīʻ ḳıl bizleri Mennān	Ey Allah'ım! Sen hepimize rahmetinle nazar et. Hepimiz asi kullarız. Bizleri [kendine] bağlı kıl.
	1074	Beden senden ü cān senden vücūdumuz daḫi senden Ḳamu bizde olan ḥālāt ki seniñ Ḫālıḳ u Mennān	Beden de can da varlığımız da sendendir. Ey Allah'ım! Bizde olan bütün hâller senindir.
	1075	Ki maḥż-ı cūd-ı fażlıñ hem ki ʻaybımızı setr itdi Gerek dünyā vu ʻuḳbāda o cūddur eyledi iḥsān	Senin faziletinin cömertliği kusurlarımızı örttü. Gerek dünyada ve gerek ahirette ihsân eyleyen o cömertliktir.
	1076	Eger cūduñ birāz kesseñ heme ẕerrāt u ʻālemden Gelürler cümlesi eʻdām nice kim şimdidir her ān	Eğer cömertliğini bütün zerrelerden ve âlemden biraz kesecek olsan hepsi o anda yok olurlar.
	1077	Ki هل اتى على الانسان[194] daḫi حين من الدهر[195] İşitdiñ daḫi hem bildiñ ki sen ḳıldıñ bizi insān	"İnsanın üzerinden uzun bir süre geçmedi mi?" [âyetini] hem işittin hem de bildin. Bizi insan olarak sen yarattın.
	1078	Ki yoḳ idiḳ yine yoḳsun ki sen varsın yine sensin Ki sen ben didigim taʻbīr bize nisbetdir ey cānān	Yoktuk, yine yokuz. [Sadece] sen varsın ve yine sensin. Ey sevgili! Sen-ben dediğim tabir bize nisbettir.
	1079	Baṣarla daḫi semʻinle ḥayātla daḫi ḳudretle	Görmenle, işitmenle, hayatla,

[194] İnsân 76/1: İnsanın üzerinden geçmedi mi?
[195] İnsân 76/1: Uzun bir süre.

	Ne kim var cümle esmā’ ile ḳıldıñ insanı insān	kudretle ve başka ne varsa hepsini isminle isimlendir. [Çünkü] insanı insan yaptın.
1080	Ki insān sırr-ı ẕātındır daḫi cümle ṣıfātındır Ki sensin evvel ü āḫir daḫi sen ḫayr-ı ḫāliḳān	İnsan, zâtının sırrı ve sıfatlarının hepsidir. Evvel ve âhir olan sensin. Sen, yaratanların hayırlısısın.
1081	Ki sensiz ismimiz yoḳdur daḫi hem resmimiz yoḳdur Ḳamu esmāya müsemmā göründüñ cümleden her ān	Sensiz ismimiz de resmimiz de yoktur. Bütün esmâya ad olmuşsun. Her an her şeyden göründün.
1082	Ki hālik eylesün n’etsün ne yerde kendini bulsun Ki sensiz nicedir olsun ki lā-şey’ olmadı şey’ān	Helâk olan ne yapsın? Kendini nerede bulsun? Sensiz nasıl olsun ki yok olan şey zaten var olmaz.
1083	Velākin cūd u fażlıñ hem ki sırr-ı eşyadır her-dem Cemāliñ sırr-ı Aḥmedle ki oldı cümle maḥmūdān	Fakat cömertlik ve faziletin her an eşyanın sırrıdır. Cemâlin, Ahmed’in sırrıyla hep övülmeye değer oldu.
1084	Görenler ḥüsnüni ḥüsnüñ görürler sırr-ı Aḥmeddir Ki ol eşyāya raḥmetdir ki şāfi‘ hem müşfi‘ān	Güzelliğini görenler, Ahmed’in güzelliğinin sırrını görürler. O, eşyaya rahmettir ki hem şefâat eden hem de şefâat edilen odur.
1085	İlāhī eylegil maġfūr ḳamu iḫvānı hem maḳbūl Ṣaḳın eyleme bizi dūr ki sensin cümleye Raḥmān	Ey Allah’ım! Bütün ihvânı hem affet, hem de makbûl et. Sakın bizi kendinden uzaklaştırma. Herkese Rahmân sensin.
1086	Daḫi isyānımız ‘afv it vücūdumuz daḫi maḥv it Ḳamuya sen daḫi raḥm it ki cümle oldı ‘ācizān	İsyanımızı da affedip, vücûdumuzu yok et. Sen herkese rahmet et ki herkes âciz oldu.
1087	Ki sensin ‘ālim-i dānā ki sensin Ḫāliḳ-ı Yezdān Gerek evvel daḫi āḫir ki ḥamdlar sañadır her ān	Bilenlerin bileni sensin. Allah sensin. Gerek evvel, gerek âhir olsun bütün hamdler her an sanadır.
1088	Fedā’ī baḥr-i cūdunda yoḳ iken kendüsün buldı Ki lā-şeyler gelür cümlesi seniñle mevcūdān	Fedâî yokken, cömertlik denizinde kendini buldu. Çünkü olmayan şeylerin hepsi seninle vücûda gelir.
1089	Gel ey sālik çün işitdiñ birāz sırlarını bil sen Suṭūra geldigi esrārlarıñ ḳadrini ḳıl iẕ‘ān	Gel ey sâlik! Biraz sır işittiğin gibi satırlara gelen esrârın değerini de anla.
1090	Maḳām-ı ḳuds-i a‘lādan gelürsin itmegil şübhe Odur ‘ālim daḫi ma‘lūm ki odur eyleyen devrān	Yüce kutsal makâmdan gelirsin. Şüphelenme. Bilen de bilinen de odur. Devrân eden odur.

70 1091	Niçün ol Ḥaydar-ı Kerrār buyurdı تحت الباء[196] dir ol Dimez ol noḳṭa-i muṭlaḳ ki oldum تحت الباء[197] dir ḳan	O Haydar-ı Kerrâr neden “Mutlak nokta oldum dememiştir de bâ’nın altı oldum” diye buyurmuştur?
1092	Muḳayyed eylemiş taḥt-ı ba’ ile nüktesin añla Dirim bir nükte’i gerçi ki esrārında bī-pāyān	Bâ’nın altı ile nüktesini bağlamıştır. Esrârında sonsuz olan bir nükteyi derim. Anla.
1093	Ki çün sen bildiñ ey cānā ki bā’ sırr-ı Muḥammeddir Daḫi ol ‘aḳl-ı evvel küll-i şey’e hem dürür cānān	Ey cân! Bildiğin gibi bâ Muhammed’in sırrıdır. O evvel olan akıl her şeye hemdir.
1094	Ki Kerrār keremullāhu veche hem ‘aḳl-ı küll ile Ma‘ān ẓuhūra gelmişler böyledir sır muḥaḳḳaḳān	Kerrar, Allah onun yüzünü mükerrem kılsın, akl-ı külle birlikte meydana çıkmıştır. Hakîki sır böyledir.
1095	Anıñçün ḥażret-i Ḥaydardan aḳreb ḥażrete olmaz Ruḥ-ı a‘ẓam ile her-dem bulundı oldı ẓāhirān	Onun için hazrete, Hz. Haydar’dan daha yakın [kimse] olmaz. Büyük ruhuyla her an bulundu ve zâhir oldu.
1096	İşit ol sırr-ı ما اوحى[198] nedir sen añla ḳıl iẕ‘ān Muḥaḳḳaḳ ḳavl-i aṣdaḳlar ki gördi cümle şāhidān	O “[Kuluna] vahyettiğini [vahyetti.]” sırrını işitip, ne olduğunu anla. Doğruluğu belli olmuş gerçek sözleri herkes şâhit olarak gördü.
1097	Ki dir ol ḥażret-i Aḥmed ki ṣad hezār ṣalāt olsun Aña her ānda bir oğlum ki odur sulṭān-ı şāhān	O Hz. Ahmed, ona her an yüz binlerce salât olsun, der ki: “Bir oğlum sultanların sultanıdır”
1098	Aliyyü’l-Murtażā sırran cemī‘-i enbiyā’ ile Gelüpdür cümle a‘ṣārda benimle oldı ẓāhirān	Aliyyü’l-Murtażā gizlice tüm enbiyâ ile bütün eserlerde gelip benimle zâhir olmuştur.
1099	Ki cehren ḥażret-i Aḥmedle gelmiş didi ol sulṭān Ṣaḳın sen itmegil ġaflet çü geldi cümleye ‘ayān	O sultan açıkça: “Hz. Ahmed’le geldi” dedi. Sakın sen gaflete düşme. Çünkü herkese açık bir şekilde geldi.
1100	Çü noḳṭa taḥt-ı bāda sen görürsün bā’ ile biñ ḥarf Egerçi ṣūretā is̱neyn hemān bir noḳṭa-i cānān	Çünkü nokta bâ’nın altındadır, bâ ile bin harf görürsün. Her ne kadar görünüşte iki olsa da sevgilinin noktası hep birdir.
1101	Çü noḳṭa bildirir bā’ī ki taḥte’l bā’da olmuşdur Eger noḳṭa görünmezse nice oḳunur ol bā’ān	Nokta bâ’yı bildirdiği gibi, bâ’nın altında olmuştur. Eğer nokta görünmezse o bâ nasıl okunur?
1102	Ve bil ki bāṭını bādır görinen ṣūret-i noḳṭa Anıñla cümle hem ḥarfler bulurlar cümlesi cānān	Bil ki bâtın olan bâ’dır. Görünen noktanın sûretidir. Onunla

[196] Bâ’nın altı…
[197] Bâ’nın altı…
[198] Necm 53/10: [Kuluna] vahyettiğini [vahyetti].

			harflerin hepsi sevgiliyi bulurlar.
	1103	Velākin ṣūret-i ḥarfler ider noḳṭā’ı hem pinhān Görürsün noḳṭa’ı ba‘żen mu‘avvec daḫi hem ḳavsān	Fakat harflerin sûreti noktayı gizli yapar. Noktayı bazen eğri hem de kavisli görürsün.
	1104	Daḫi ṣūretde hem ba‘żen göründi istiḳāmetle Ki elfi daḫi oḳursun ki lāmla oldılar lā’ān	Bazen de sûrette doğrulukla göründü. Elif’i de lâm’la lâ olarak okursun.
	1105	Görürsün lām-elif cānā mürekkeb-i elfeyn olmuş Ki cüz’ī i‘vicāc ile oḳunur lām-elif iḫvān	Ey cân! İki elifin birleşmesiyle lâm-elif’i görürsün. Ey ihvân! Birazcık eğrilikle lâm-elif okunur.
	1106	Ki ṣūretde daḫi bir mim ‘arīḳa ile ẓāhirdir Göründi ṣūret-i naḳşda ki Hū ṣūretde ol mīmān	Bir mim de görünüşte köklülükle zâhirdir. O mim, nakış sûretinde Hû şeklinde göründü.
	1107	Ki gördüñ noḳṭa-i bāṭın nice elif gelür naḳşa Diger bir naḳş āḫirde zuhūr ider mu‘avvecān	Bâtının noktasını gördün. Pek çok elif nakşolur. Diğer bir nakış ise âhirde eğri olarak görünür.
	1108	Ki lām ismi olur anıñ muḳavves cüz’içe terkīb Olunur ṣūret-i lāda gelür ‘arīḳa hem mīmān	Lâm ismi çok az eğrilerek birleşir. Lâ sûretinde olunur, hem köklü mim gelir.
	1109	Elem oḳursun sen ki lāda münderic olmuş[199] Bu bir mufaṣṣal sırdır hem ki keşf itdi Muḥammedān	Sen lâ’nın içinde yer almış bir “elem” okursun. Bu, Muhammed’in keşf ettiği ayrıntılı bir sırdır.
71	1110	Anıñçün sulṭan-ı a‘ẓam ki ḫatemü’n-nebiyyīndir Kelāmında ẓuhūr itdi elem oḳusun Ḳurān	Onun için en büyük sultan “Nebîlerin sonuncusudur” sözünde zuhûr etti. Kurân “elem” okusun.
	1111	Ve ذلك الكتاب[200] dir hem daḫi لاريب فيه[201] añla Ṣaḳın rayb eyleme oğlum ki odur ekmel-i insān	“O kitap [Kur'an]; onda asla şüphe yoktur” der, anla. Oğlum, sakın şüphe etme ki en mükemmel insan odur.
	1112	Velākin müttaḳīnler hem viḳāye itdiler ḥaḳḳı Ki anlar taḥḳiḳā bildi o sırdır anlara bürhān	Fakat Allah’tan sakınanlar hakîkati korudular. Onlar gerçekten [hakîkati] bildiler. Onlara o sır delildir.
	1113	Daḫi ol ġayb-ı muṭlaḳa ki anlar itdiler īmān Ki ol ġayb-ı aḥadiyyet ki olmuş cümleye pinhān	Aynı zamanda onlar o mutlak bilinmeyene imân ettiler. O birliğin bilinmemesi herkese gizlenmiştir.
	1114	Ki ol ġaybu’l-ġuyūbdur bil ki anda cümle hem hālik Ki ol bir baḥs̱-i ẕātdır kim ki nisbet anda mefḳūdān	Bil ki o gizli olanların en gizlisidir. Hem herkes onda

[199] Bu mısrada vezin problemi vardır.
[200] Bakara 2/2: O kitap [Kur'an]…
[201] Bakara 2/2: Onda asla şüphe yoktur.

		helâk olmuştur. O bir zâtın bahsidir ki bilinmeyen onda nisbettir.
1115	Zirā nisbet ḳabūl itmez cemīʻ evṣāf u esmādan Daḫi aḳl u ḫayālātdan muḳaddes cümleden ẕī-şān	Çünkü bütün vasıflarda ve esmâda bağlılık kabul etmez. O çok şanlı [Allah] aynı zamanda akıl ve hayâllerin hepsinden mukaddestir.
1116	Ḳuyūddan cümleden muṭlaḳ daḫi ıṭlāḳdan muṭlaḳ Cemīʻ ḳaydlarda hem ẓāhir göründi yoḳ aña noḳṣān	Bağlantılardan ve her şeyden mutlaktır. Aynı zamanda başıboşluktan da mutlaktır. O bütün bağlantılarda açıkça göründü. Onda noksanlık yoktur.
1117	ʻİlimle olmadı maʻlūm daḫi hem cehlile mechūl Ki ol bir künh-i ẕātdır ki ki idrāk idemez insān	İlimle malûm, cahillikle meçhûl olmadı. O, zâtın hakîkatidir ki insan [bunu] idrâk edemez.
1118	Ki كان الله ولاشى معه[202] dir işit sulṭān Ki dir ḥadīs̱-i müdrecde على الان على ما كان[203]	Sultan: “Allah vardı ve O’nunla beraber başka hiçbir şey yoktu” der, işit. İçindeki hadîste de “Şu an dahi öyledir” der.
1119	Nice ʻuḳūl ider fehmin ki ʻuḳūl cümle ḥādis̱dir Ve ḥādis̱ cümle hālikdir ki hālik idemez fehmān	Pek çok akıl fehmeder ki akılların hepsi yeni ortaya çıkmıştır. Yeni ortaya çıkan şeylerin hepsi helâktır. Helâk olan [bunu] anlayamaz.
1120	Bu maḳām ʻayn-ı tafṣīldir ü tafṣīl ʻayn-ı ʻicmāldir Bu icmāller daḫi tafṣīlat ey aḫı işit yārān	Bu makam, tafsîlin kendisidir ve tafsîl, icmâlin kendisidir. Ey dost! İcmâli de tafsîli de işit.
1121	Bize nisbet olur ancaḳ ki insān ġayrı yoḳ sen baḳ Ki ʻayn-ı Ḥaḳ olur eşyā’ ki gözlerde odur ʻaynān	Bu, ancak bize nisbet olur, bak ki insandan başkası yoktur. Hakk’ın kendisi eşya olur. Gözlerde âşikâr olan hep odur.
1122	Ki bāṭındır bilā-bāṭın u ẓāhirdir bilā-ẓāhir Ve evveldir bilā-evvel ü Hūdur ġayrı yoḳ cānān	Bâtınsız bâtın, zâhirsiz zâhir ve evvelsiz evveldir. Allah’tan başka sevgili yoktur.
1123	Ve kes̱ret Hū ile Ḥaḳdır odur hem daḫi o ḫalḳdır Münezzehdir münezzehden dinilmez aña hiç esmān	Kesret Hû ile Hak’tır. Hem halk olan da odur. Tenzih edilmekten münezzehtir. Ona hiç esmâ söylenmez.
1124	Bu maḳām ṣāḥibi Aḥmed bu maḳāmda gider zaḥmet Bu maḳām ʻaynidir raḥmet budur ol noḳṭa-i cānān	Bu makâmın sahibi Ahmed’dir. Bu makâmda zahmet gider. Bu makâm rahmetin kendisidir. Sevgilinin noktası budur.
1125	Ki او ادنى[204] durur sırrı ki yoḳda hem daḫi ẓıllı	“Daha yakın durur” sırrı hem

[202] Allah vardı ve O’nunla beraber başka hiçbir şey yoktu.
[203] Şu an dahi öyledir.

		Bu maḳām dürriniñ dürri ki odur ekmel-i insān	yokluğu hem de gölgesidir. Bu makâm parlayan bir incidir. En mükemmel insan odur.
	1126	Odur ol ekmel-i insān ‘urūcla hem tenezzülle Ki dā’ire’i ḫatm itdi ki buldı ḳāb hem ḳavsān	En mükemmel insan odur. O, yükselme ve alçalmayla dünyayı hatmetti. Hem de iki kavis arasındaki mesafeyi buldu.
	1127	Ẓuhūr-ı Ḥaḳḳıyla geldi vü sırrı Aḥmedi buldı Ve bir nūr-ı heyūlānī göründi ṣūret-i Raḥmān	Hakk’ın zuhûruyla geldi ve sırrı Ahmed’i buldu. Rahmân’ın sûreti, maddî bir nûr olarak göründü.
	1128	Giderdi ẓıllını ‘aynā aḥadla noḳṭa hem doldı Arada ḫatt-ı mevhūm hem ki ḳalḳdı oldı merkezān	Ayna gölgesini giderdi, birlikle beraber nokta doldu. Hayâlî çizgi aradan kalktı ve o, merkez oldu.
72	1129	Mükemmel temkinin buldı giderdi sekri ṣaḥv oldı Muḥammed nūrı hem ṭoldı odur Aḥmede vāriṡān	Mükemmel olgunluğunu buldu. Sarhoşluğunu gidererek, kendine geldi. Muhammed’in nûruyla doldu. Ahmed’e vâris olan odur.
	1130	Anıñ remzin ider ṣūre-i İḫlāṣ قل هوالله[205] di Daḫi احد[206] ki dirmiş sırrın añlarsın saña iḥsān	Onun işaretini İhlas sûresi verir. “O Allah birdir, diye söyle ki [onun] sana ihsân olan sırrını anlarsın” dermiş.
	1131	Maḳām-ı Aḥmede maḫṣūṣ vereṡe daḫi hem mevrūṡ Varırlar bi’t-tabi‘ anlar çü anlar buldı mīrāṡān	Mirasçılar ve miraslar Ahmed’in makâmına mahsustur. Onlar doğal olarak [bu makâma] varırlar. Çünkü onlar miras buldular.
	1132	Bu bir ẕevḳdir virir cūdı İlāhī maḥż-ı fażlından Bu meşhedde olur ol ẕāt ḳamuya ‘ayn-ı ‘ayānān	Bu bir zevktir, İlâhî faziletinden cömertliğini verir. O zât bu yerde herkese ayân olur.
	1133	Bunuñ vaṣfından ‘ācizdir ki diller idemez ta‘rīf Didiler سفر عن الله[207] muḥaḳḳıḳlar işit cānān	Bunun vasfından diller âciz olduğu için bunu târif edemezler. Ey sevgili! Hakîkati araştıranların “Allah’tan uzaklaşmak” dediğini işit.
	1134	سفر بالله مع الله[208] hem daḫi فى الله عن الله[209] hem Maḳāmāt-ı Muḥammeddir saña gösterdi mürşidān	“Allah’la birlikte sefere çıkmak” hem de “Allah’ta Allah’la fâni olmak” [Bunlar] Muhammed’in makâmlarıdır. Mürşit sana [bu makâmları] gösterdi.

[204] Necm 53/ 9: Daha yakın.
[205] İhlâs 112/1: De ki: O Allah…
[206] İhlâs 112/1: Birdir.
[207] Allah’tan uzaklaşmak.
[208] Allah’la birlikte sefere çıkmak.
[209] Allah’ta Allah’la fâni olmak.

1135 Gel ey sālik yine diñle ki ʻAlī sırrını añla
Ki ḥaḳḳında ne buyurdı o faḫr-i ʻālem-i cānān

Ey sâlik! Gel ve Ali’nin sırrını yine dinle. Âlemin övüncü [onun] hakkında ne buyurmuştur anla.

1136 Resūlullāh buyurmuşlar ki ey ʻAlī ki sen benden
Ki Hārūn Mūsaya nisbet o menzilde ki sen ẕī-şān

Allah’ın Resûlü: “Ey Ali! Sen, bana Hârun’un Mûsa’ya olan yakınlığı mesafesindesin. Sen çok şanlısın” diye buyurmuştur.

1137 Velākin ṣoñradan kimse gerek nebī gerek mürsel
Ki benden ṣoñra gelmezler böyle dir ol ulū sulṭān

O ulu sultan: “Fakat benden sonra gerek nebî gerekse peygamber olarak kimse gelmez” demiştir.

1138 Bu bir ḳavl-i muḳaddesdir ki esrārında bī-pāyān
ʻUḳūllar ʻāciz olmuşlar bu bir nükte işit iḫvān

Bu, mukaddes bir sözdür. Sonsuz olan esrârında akıllar âciz olmuştur. Ey ihvân! Bu nükteyi işit.

1139 Ki ol faḫr-i risālet hem gerek ẓāhir ü bāṭınla
Gelüpdür cümleye raḥmet olur Ḳurān aña bürhān

Peygamberliğin övüncü gerek zâhir gerekse bâtınla herkese rahmet olarak gelmiştir. Kurân ona delil olur.

1140 Velākin ol zamān cānā ki ol ẓuhūra gelmişdi
Zamān-ı cehl idi bilseñ ü ḳavmi cümle müşrikān

Ey cân! Fakat o zaman o meydana gelmişti. Bilesin ki câhiliye dönemiydi ve kavminin hepsi müşrikti.

1141 Anıñçün ol nebī ẕī-şān o cāhil ḳavmine ol ẕāt
Teraḥḥumla ẓuhūr itdi vü şerʻī itdi iẓhārān

Onun için o şanlı nebî, o câhil kavmine merhamet ederek zuhûr etti ve şeriatı meydana çıkardı.

1142 Ve ẓāhirle idüp me’mūr ki ol ḳavm aldılar emrin
Cühelā-i ʻArab eks̱er ki olmuşlardı müşrikān

[Onları] zâhirle görevlendirdi, o kavim onun emrini aldı. [Çünkü] câhil Araplar’ın çoğu müşrik olmuştu.

1143 Ki taṣfiye-i bāṭına ki ki müstaʻid degillerdi
Anıñçün faḫr-i ʻālem bil ẓahirle ḳıldı me’mūrān

İçlerinin temizlenmesine meyilli değillerdi. Onun için âlemin övüncü onları zâhirle görevlendirdi.

1144 Daḫi esrār-ı bāṭından ki żımnen daʻvet iderdi
Ṣarīḥan ẓāhire daʻvet iderdi itmegil şekkān

Bâtının esrârına üstü kapalı olarak, zâhire ise açıkça dâvet etti. Şüphe etme.

1145 Anıñçün Ḥaḳ Resūl cānā buyurdı her kimesne ki
Şahādet eylese tevḥīd kelimesini ey cānān

Ey sevgili! Onun için Allah Resûlü herkesin tevhit kelimesini söylemesini buyurdu.

1146 Yaʻni lisān ile dirse iderse ẕikr-i tevḥīdin
O Müslimdir bilā-şübhe böyle dir idi ol cānān

Yani, tevhid zikrini diliyle söylerse o kişi şüphesiz müslümandır. O sevgili böyle derdi.

1147 Lisān-ı tevḥidin ḳılan buyurdı maʻṣum olmuşdur

Ey ihvân! “Tevhit kelimesini

Gerek mālı gerek cānı işit yā eyyühe’l-iẖvān

söyleyen gerek malıyla gerek canıyla masûm olmuştur” diye buyurmuştur.

73 1148 Daẖi dir ki o kimseniñ ḥisābı Allah üzredir
Ki baḥs̱-i ḳalbini itmek degil cā’iz o Müslümān

“Aynı zamanda o kimsenin hesabı Allah katındadır. O müslümanın kalbinin bahsini yapmak câiz değildir” demiştir.

1149 Anıñçün nice münāfıḳ o meclis-i sa‘ādetde
Bulunup redd olunmazdı ḳabūl iderdi ol cānān

Onun için pek çok münâfık o saâdet meclisinde bulunup, geri çevrilmezlerdi. O sevgili [onları] kabul ederdi.

1150 Bu da bir raḥmet-i Ḥaḳdır bu da bir iḥsan-ı Yezdān
Muḥammed dini neşr oldı ki neşr oldı merḥūmān

Bu da Hakk’ın bir rahmetidir. Bu da Allah’ın bir ihsânıdır. Muhammed’in dini Allah’ın rahmetine kavuşmuş olanlara yayıldı.

1151 Ve çün kemālini buldı ḳamu ẓāhirle hem oldı
Şerī‘at cümlesin bildi ol aḳvām cümle ‘ālimān

Kemâlini bulduğu gibi hepsi zâhirle olmuştur. Hepsi şeriatı bildi. O kavmin hepsi âlim oldu.

1152 Ki ya‘ni ẓāhiri şer‘ī mübeyyen neşr olup geldi
‘Aliyyü’l-Murtażā cānā getürdi nice esrārān

Yani zâhiri şeriat açıklanarak yayılıp geldi. Ey cân! Aliyyü’l-Murtazâ nice esrâr getirdi.

1153 Ki zīrā me’mur olmuşdı ide esrār-ı şer‘ neşrin
Ṣarīḥan neşr-i bāṭına ki me’mūr idi ol cānān

Çünkü şeriat esrârını yaymakla görevlenmişti. O sevgili açıkça bâtının yayılması için görevliydi.

1154 Ve żımnen neşr-i ẓāhirle iderdi itmegil şübhe
Böyle me’mūr idi ol ẕāt bu da bir raḥmet-i Yezdān

Ve o zât üstü kapalı olarak da zâhiri yaymakla görevliydi. Şüphe etme. Bu da Allah’ın bir rahmetidir.

1155 ‘Aliyyü’l-Murtażā cānım nebī olmadı hem bil sen
Velākin ẖātem-i velāyet-i ẖāṣṣa-i Aḥmedān

Ey canım! Bilesin ki Aliyyü’l-Murtaza nebî olmadı. Fakat Ahmed’in özelliği velîlerin sonuncusu olmasıdır.

1156 Ḥaḳīḳat maẓharı olmuş ki şehr-i ‘ilme hem bābı
Ki odur noḳṭa-i besmel oḳuduñ sırrını iẖvān

İlim şehrinin kapısına hakîkat mazharı olmuştur. Besmelenin sırrı odur. Ey ihvân! O sırrı okudun.

1157 Anıñçün cümle esrārlar ne kim var a‘lā vu esfel
Gelürler cümlesi andan ki odur cümleye cānān

Onun için bütün esrâr, alâ ve alçak olan ne varsa hepsi ondan gelir. Herkese sevgili olan odur.

1158 İşitdiñ ḳavlini anıñ ki dir انا كلام الله[210]
Ki bāṭe daẖi hem dirmiş ki pinhān oldı esrārān

Onun “Ben Allah’ın kelâmıyım” sözünü işittin. “Bâ ta” sözünü de dermiş. Bütün esrâr onda gizlendi.

[210] Ben Allah’ın kelâmıyım.

1159 Anıñçün ḥażret-i Aḥmed ‘Alīye eylemiş nisbet
Ki dir menzile-i Hārūn ki benden sen şah-ı merdān

Onun için Hz. Ahmed, Ali’ye nisbet ederek “Yiğitlerin şâhı olan sen, bana Hârun yakınlığındasın” dedi.

1160 Ve taḥte’l-bā’ olan noḳṭa ki Murtażā idi bildiñ
Ki meẕkūr ḳavl hem Aḥmed ki itdi taṣdīḳ ey cānān

Bâ’nın altında olan noktanın Murtazâ olduğunu bildin. Ey sevgili! Zikredilen sözü Ahmed de tasdikledi.

1161 Zirā menzile-i Mūsā çün oldı daḫi sen bildiñ
O esrār neşrine me’mūr ‘Alīdir itmegil şekkān

Çünkü o Mûsa yakınlığında oldu. Bunu sen de bildin. O esrârı yaymakla görevli olan Ali’dir. Şüphe etme.

1162 Velākin ehl-i ṣūretler ki ẓāhirde ḳalanlardır
Ki olmuş ḳalbleri maṭmūs olurlar cümle münkirān

Fakat sûret ehli zâhirde kalanlardır. Kalpleri kör olmuştur. Onların hepsi imânsızdır.

1163 Maḳāmāt-ı velāyetden alamaz şemme hiç anlar
Ki nūr-ı rūḥani Aḥmedden olmuş cümle maṭrūdān

Onlar velîlik makâmlarından hiç bir şey alamazlar. Hepsi Ahmed’in rûhani nûrundan çıkarılmıştır.

1164 Münāfıḳlar gibi anlar ki lā ilā ile tevḥīd
İderler tevḥidiñ sırrın ki bilmezler olar ḥayvān

Onlar, münâfıklar gibi “Lâ ilâ” ile tevhit ederler. Tevhidin sırrını bilmezler. [Çünkü] onlar hayvandır.

1165 Ki cümle laḳlaḳa olmuş daḫi ḳīl ü ḳale ṭalmış
Hemān biz نحن وجدنا[211] diyerek oldı mü’minān

Hepsi, boş söz konuşup dedikoduya dalmıştır. Hemen “ Biz bulduk” diyerek mümin oldular.

1166 Ki anlar ehl-i ḳışrdır ceviziñ ḳışrını dirler
Ki lübbün bulmadı anlar ṣanurlar cümlesi insān

Onlar kabuk ehlidir. Cevizin kabuğunu derler. [Çünkü] onlar cevizin özünü bulmadılar. Hepsini insan zannederler.

74 1167 Zirā tevḥīd bil ey cānā ki dört ḳısm üzre olmuşdur
İkisi ḳışr durur ancaḳ ikisi daḫi hem lübbān

Ey cân! Çünkü tevhit dört kısım üzre olmuştur. [Onların] ikisi kabuk, ancak diğer ikisi özdür.

1168 Zirā ḳışr ikidir cānā biri hem ḳışr-ı aḫżardır
Ki taḥtında daḫi biri olupdur ḳışr-ı ebyażān

Bundan dolayı kabuk iki tanedir. Biri yeşil kabuktur. Altında da bir tane beyaz kabuk vardır.

1169 O ḳışr-ı aḫżar ey cānā ḫabīs̱dir bir işe girmez
Ne me’kūl oldı ne maṭ‘ūm idersiñ ilḳa-i nārān

Ey cân! O yeşil kabuk pistir. Bir işe yaramaz. Ne yiyecek oldu, ne de yenilebilir. Ateşe atarsın.

1170 Ki ol nārı söyündürür eger ḳorsañ bay-ı cānān
O yerde oldığı ol ān olur ol yer omaz bilan

Ey yüce sevgili! Eğer [o kabuğu] koyarsan ateşi söndürür. O, yerde olduğu zaman olur. O yeri bilen olmaz.

[211] Birden fazla âyette geçmektedir: Biz bulduk.

1171	Ya'ni bir şey'e degmez ol ki nārla muḥterik̟ olmaz Hemān bir köşede çürür budur mis̱āl-i tak̟līdān	Yani o bir işe yaramaz. Ateşte tutuşup yanmaz. Bir köşede hemencecik çürür. Taklidin örneği budur.
1172	Daḫi muk̟allid ey cānā eger lak̟lak̟ ile tevḥīd İderse k̟ışr-ı tevḥīddir ki ma'nādan o cāhilān	Ey cân! Talitçi eğer boş sözle tevhit ederse tevhidi kabuktur. O câhil, [tevhidin] mânasından habersizdir.
1173	Nedir ol k̟ışr-ı tevḥīd bil ki lafẓ-ı tevḥid ey cānā Ki lā ilā ile tevḥīd ider ma'nāsı yok̟ inān	O tevhidin kabuğu nedir? Tevhit sözünü Lâ ilâ ile tevhit eder. İnan ki [bunun] mânası yoktur.
1174	Ki taṣdīk̟ itmemiş ma'nāsını hem ẓāhiren dirmiş Daḫi mefhūm-ı nā-ma'lūm budur ol aḫżar-ı k̟ışrān	Hem mânasını tasdik etmemiştir, hem de yüzeysel söyler. Bilinmeyen mâna, o yeşil kabuktur.
1175	Velākin k̟ışr-ı aḫżar bil ki bāṭın k̟ışrını maḥfūẓ İderdi itmegil şübhe o tevḥīd k̟ışr hem inān	Fakat yeşil kabuğun iç kabuğu koruduğunu bil. O tevhit, kabuktur. Şüphe etme ve inan.
1176	İder ṣāḥibini maḥfūẓ anıñ demi ḥarām oldı Şerī'atde daḫi mālı ḥarāmdır itmegil şekkān	Sahibini korur. Onun kanı haram olmuştur. Şeriatta da malı haramdır. Sakın şüphe etme.
1177	Münāfık̟lar anıñçündür şerī'atdeki redd olmaz Ki k̟abr-i Müslimīnde ol gömülürler eger mevtān	Onun için münâfıklardır. Şeriatta reddedilmezler. Eğer ölürlerse Müslüman kabrinde gömülürler.
1178	Olurlarsa zirā taḥk̟īk̟ ki anlar cümlesi kāfir Durur sen itmegil şübhe ki saña şāhid ol K̟urān	Zîra hakîkat olursa onların hepsi kâfirdir. Sen şüphe etme. O Kurân sana şahittir.
1179	Nedir ol k̟ışr-ı ebyaż bil daḫi sırrını hem añla O tevḥīd lā ile ilā iderse o muk̟allidān	O beyaz kabuk nedir, bil ve sırrını anla. O taklitçinin Lâ ilâ ile tevhit etmesidir.
1180	Velākin mefhumun taṣdīk̟ ider daḫi taṣavvurlar Velākin sırrına vāk̟ıf degildir daḫi bīnāyān	Mânasını tasdik ve tasavvur eder. Ancak onun sırrını elde edememiş, görememiştir.
1181	Bu tevḥīd ṣāḥibi cānā muṣaddık̟ çünki olmuşdur Ki nārdan k̟urtarır cānın eger tevḥīdde s̱ābitān	Ey cân! Çünkü bu tevhidin sahibi tasdiklenmiştir. Eğer tevhidinde sabitse canını ateşten kurtarır.
1182	Ṭurursa ol muk̟allid bil velākin k̟ork̟ılur cānā Ki ol çün oldı muk̟allid ki odur hem müẕebẕibān	Fakat o taklit edip durursa bil ki [ondan] korkulur. Çünkü o taklitçi olmuştur. Hem bir şeye karar veremeyen de odur.
1183	Azıcık̟ vehm ü şübhe ile daḫi hem şek ile ẓanla K̟açar tevḥīdi hiç k̟almaz muk̟allid işleri yamān	Azıcık kuruntu, şüphe, tereddüt ve zanla tevhidi gider, hiç kalmaz. Taklitçinin işi pek yamandır.

1184	Gel ey sālik işit benden nedir ol lübb-i tevḥīd bil Ki kimlerdir o lübbe vāṣıl olmuş nicedir ḥālān	Gel ey sâlik! Benden tevhidin özü nedir, o öze ulaşanlar kimlerdir ve hâlleri nasıldır, diye [sözler] işit.
1185	Ki ḳışr-ı ebyażа muttaṣıl olmuş ol o lüb bil sen Ki ḳışr andan odur maḳṣūd aña vuṣlata ḳāṣidān	Bil ki o öz, beyaz kabuğa bitişmiştir. Kabuğuna ulaşmaktan maksat öze ulaşmaktır.
75 1186	Zirā maẕlūm daḫi melẕūẕ daḫi ma‘ẕūr olupdur ol Bedene hem ġıdā olmuş u rūḥçe daḫi melẕūẕān	Çünkü o mazlûm, yalan sözlerle avunmuş ve mazûr olmuştur. Aynı zamanda bedene gıda olmuş ve ruhça yalan sözlerle avunmuştur.
1187	Laṭīfdir hem daḫi leyyin ḳışr vesen olmadı mecmūd Ki ḳışr-ı s̱ānī’i bildiñ ki olmuşdı o ecmedān	Putun kabuğu hem latif, hem yumuşaktır. Katılaşmadı. İkinci kabuğun katı olduğunu öğrendin.
1188	Zirā īmān-ı taḳlīd bil ki cümūd ehliniñ ḥāli Olupdur itmegil şübhe ki cümlesi muḳallidān	Bundan dolayı taklit imânı katı inanç sahiplerinin hâli olmuştur. Onların hepsinin taklitçi olduğuna şüphe etme.
1189	Tecemmüd itdi hem anlar ‘aḳā’id üzre ma‘ḳūdlar Olupdur hem muḳayyedler velev anlar müstedillān	Onların hepsi taşlaştı. İnanç üzeredirler. Kendilerine delil gösterilse de bağlılıklarından vazgeçmediler.
1190	Zirā istidlal ey cānā o da nev‘-i tecemmüddür ‘Uḳūluñ taḫmini üzre ki olmuş cümle ma‘ḳūdān	Ey sevgili! Çünkü delille anlamak da düşünceyi bir nevi katılaştırmaktır. O inanca bağlı olanlar da akıllarının söylediklerinde kalırlar.
1191	Ya teşbīhle muḥaddiddir ya tenzīhle muḳayyiddir Ki cümle cümud olmuşlar mis̱āl-i ḳışr-ı ebyażān	Ya teşbihle sınırlayan ya da tenzihle bağlayandır. Onların hepsi donuklaşmıştır. Beyaz kabuğun örneği işte budur.
1192	Velākin lübb olan tevḥīd ki tevḥīdi şühūd olmuş Ki keşfiyle olur ol bil ki ẕevḳle bildiler yārān	Lâkin öz olan tevhit, görülen tevhittir. O, keşfedildiği zaman olur. Ey dost! [Onlar] onu zevkle bildiler.
1193	Gerek cismāni rūḥānī müteleẕẕiẕ oluplardır Ki gülzār-ı ḥaḳāyıḳda olupdur cümle ẕā’iḳān	Gerek cismâni olarak gerek rûhâni olarak lezzet bulmuşlardır. Hakîkatin gülbahçesinde hepsi [ondan] lezzet almıştır.
1194	Nereye baḳsalar anlar görürler cümlesi meşhūd Ki anlara ‘ayān olmuş cemālin ‘arż ider ẕī-şān	Onlar nereye baksa her şeyi görürler. O çok şanlı [Allah] cemâlini göstererek onlara âşikâr olmuştur.

1195	Zirā basṭ ehli olmuşlar ḳamu ehl-i cemāl olmuş Görenler yüzlerin anıñ ḳamuya cümle melẕūẕān	Bütün cemâl ehli bast ehli olmuştur. Onun yüzlerini görenler halka onun yüzünün güzelliğini anlatmışlardır.
1196	Ki lübleri ʻaḳīḳ olmuş dem-i ʻayāya maẓharlar Temevvüc itseler anlar ki andan geldi cevherān	Özleri akik taşı gibi olmuştur. Kanlı gözyaşlarına mazhardırlar. Onlar dalgalansalar, ondan cevherler gelir.
1197	Ḥayāt bulur nice emvāt teneffüs itseler anlar Niceye ʻĪsi olmuşlar daḫi maẓhar-ı ḥażırān	Onlar bir nefes verse nice ölüler dirilir. Kendilerine ölümün geldiği nice kimselere İsâ olmuşlardır.
1198	Ki çün lübb oldılar anlar mülāyim hem gelüpdürler Ki cümle aḫlaḳ-ı Maḥmūdla olmuşlar o şāhidān	Çünkü onlar öz olmuşlar ve mülâyimleşmişlerdir. O şâhitlerin hepsi Mahmûd'un ahlâkıyla ahlâklanmışlardır.
1199	Ki çün bāṭınları lübdür bulurlar eşyānıñ lübbün Oḳurlar muṣḥaf-ı kevni ki anlar ulu'l-elbābān	Bâtınları öz olduğu gibi eşyanın özünü de bulurlar. O akıllı kişiler varlık kitabını okurlar.
1200	Görürsün ceviziñ lübbi ki dört ḳısma muḳassımdır Daḫi miyān hem reb'iñ birāz cüz'īce ol ḳışrān	Cevizin özünün dört kısma ayrıldığını görürsün. O kabuk da az miktarda aralarında yer alır.
1201	Aralıḳ oldı ḳışrlar ki lübbi eylemiş terbīʻ Arada olmasa anlar ki lübb olmazdı maḳsūmān	Kabuklar aralanarak özü dört kısma bölmüştür. Onlar arada olmasalar [cevizin] içi bölünmüş olmazdı.
1202	Anıñçün ʻilm-i Ḥaḳ cānā ki dört ʻilm oldı dirmişler Şerīʻat biri hem oldı biri de tariḳat cānān	Ey cân! Onun için "Hakk'ın ilmi dört tane oldu" derler. Biri şerîat biri de tarikattır.
1203	Ḥaḳīḳat hem daḫi biri ki olmuş ma'rifet biri Velākin her biri lübdür ki ʻuḳūl itdi taḳsīmān	Biri hakîkat biri de mârifettir. Lâkin her biri özdür. Akıllar bunu taksim etti.
1204	Zirā lübb içre ol ḳışrlar ki terbīʻ itdiler lübbi Ki ḳışr-ı s̱āniden s̱ābit olupdur ol virir furḳān	Çünkü özün içinde olan o kabuklar özü dörde böldüler. O ikinci kabuktan sabit olarak farkı gösterirler.
76 1205	Ki aña muttaṣıl olmuş ki odur eyleyen taḳsīm Ve illā cümle-i erbāʻ olupdur lübb-i vāḥidān	Onu taksim eden ona bitişmiştir ve taksim eyleyen odur. Ancak bütün insanların hepsi tek bir öz olur.
1206	Daḫi sen bilicisin ki ḳışrı ḳırmadan bulmaḳ O lübbüñ ẕevḳini almaḳ ki bil sen oldı muḥālān	Sen ârifsin ki kabuğu kırmadan [özü] bulmak, o özün zevkini almak imkânsız olur.
1207	İşāretdir ki ey cānım tecemmüd oldığı taḳlīd Ki ehl-i cümud olmuşlar ki ḳırmaḳ oldı taḥḳīḳān	Ey cânım! Donukluk, [onun] taklit olduğuna işârettir. Donukluk ehlinin amacı hakîkati

kırmak oldu.

1208 Gerek tenzīh gerek teşbīh ki ‘aḳlıñ taḫmini oldı
Ki taḥdīd ider ol Ḥaḳḳı böyledirler muḥaḳḳıḳān

Gerek tenzîh, gerekse teşbîh aklın tahmini oldu. Onlar Hakk'ı sınırlarlar. Muhakkıklar böyledirler.

1209 Ḳırar anı tecelliyāt mütecellī olur vāḥid
Görinür nice ilbāsla velākin birdir ol cānān

Tecelliler onu kırar ve tek olan ayân olur. Pek çok giysiyle görünür. Fakat o sevgili [aslında] birdir.

1210 Tecemmüd eylemez ‘ārif ḳamu ẕerrātda ol vechi
Görür teşbīh ü tenzīhle göründi aña ol cānān

Ârif donuklaşmaz. Bütün zerrelerde o vechi görür. O sevgili ona teşbih ve tenzihle görünür.

1211 O dāḫil lübbe ol ḳışrlar ki lübbi taḳsim itmişler
Odur ol vehm ü ḥissiyāt ki odur itdi taġlīṭān

Kabuklar, öze dâhil olarak özü bölmüşlerdir. Kuruntu ve hissiyat odur ki [gerçek] yanıltan asıl onlardır.

1212 Ki zīrā eks̱erī insān vücūd vāḥid iken dirler
Ki kes̱ret virdiler Ḥaḳḳa ki vücūd didiler is̱nān

Çünkü çoğu insan, vücut tek iken Hakk'a kesret vererek "Vücûdumuz iki tanedir" demiştir.

1213 Budur ol taġliṭ-i evhām daḫi ḥisler ü taḥmīnler
Ki vāḥid vücūd Ḥaḳḳa ki virdiler aña kes̱retān

O evhâm, his ve tahminlerin yanıltması budur ki Hakk'ın vücûdu tek iken ona çokluk verdiler.

1214 Olup vücūd-ı Ḥaḳḳı ḳuşur-ı ‘aḳl u evhāmla
İderler münḳasım cānā böyledir ehl-i cümūdān

Ey cân! Hakk'ın vücûdu olup, akıl ve evhâm kabuğuyla onu bölümlere ayırırlar. Donukluk ehli işte böyledir.

1215 Daḫi ehl-i şühūd cānā vu gerçi ehl-i lübb anlar
Velākin şühud-ı meşhūd ki ḥālī ehl-i şühūdān

Ey cân! Müşâhede ehli aynı zamanda öz ehli olanlardır. Görülenin görülmesi şühûd ehlinin hâlidir.

1216 Ve çün şühūd ider şāhid ü meşhūd daḫi hem ister
Ḳamusı ehl-i ẓıll olmuş u ẓıllar anlara ḳışrān

Çünkü şâhit, müşâhede eder ve görüleni ister. Hepsi gölge ehli olmuştur. Gölgelerin hepsi onlara birer kabuktur.

1217 Velākin ẓılların atdı aradan ḳışrları taṭhīr
İdüpler lübb hem buldı velākin ehl-i temyīzān

Fakat temyiz ehli gölgeleri atıp, aradaki kabukları temizleyerek özü buldu.

1218 Ve gerçi vaḥdeti buldı şühūd-ı vaḥdete irdi
Selerde cüz'ice temyīz iderler itmegil şekkān

Ve vahdeti bulup, onu seyretmeye nâil oldularsa da azıcık temyîz ederler. Şüphe etme.

1219 Maḳām-ı anlarıñ vaḥdeti şühūd eylemek bil sen
Ki kes̱ret anlara yoḳdur zirā anlar müşāhidān

Bilesin ki onların makâmı vahdeti seyretmektir. Onlara

		kesret yoktur. Çünkü olar [vahdeti] görenlerdir.
1220	Velākin olmadı anlar vuṣūl-i ‘ayn ile bil sen Ki tevḥīd-i ‘ayn cānā bu meşreb ‘āli meşrebān	Fakat onlar kendisine ulaşılanla birlikte olmadılar. Ey cân! Asıl tevhid, bu yüce meşreptir.
1221	Varanlar tevḥid-i ‘ayna ki anlar muṭlaḳ olmuşdur Ḳamu temyīz ü nisbetden muḳaddesdir Muḥammedān	Asıl tevhide varanlar [gerçek] mutlak olmuşlardır. Muhammed, bütün temyîz ve nisbetlerden mukaddestir.
1222	Ki aḥadiyyetü’l-‘ayndır ki anlara maḳām cānā Ki anlarda ẓılāl olmaz ki anlar ‘aynidir ā‘yān	Ey cân! Onların makâmı ahadiyetü’l-ayndır. Onlarda gölge olmaz. Çünkü onlar aslın kendisidir.
1223	Velī şühūd şühūd cānā maḳāmları olupdur bil Ki aḥadiyyetü’l-şühūdda olmuşlar olar ẓıllān	Ey cân! Fakat onların makâmları seyretmek olmuştur. Onlar, seyredilenin birliğinde gölge olmuştur.
77 1224	Görürsün ceviziñ lübbün yüzünde bir raḳīḳ perde İḥāṭā eylemiş lübbi ḥicāb-ı ehl-i şühūdān	Yüzünde ince bir perde ile cevizin özünü görürsün. Şühûd ehlinin perdesi o özü kuşatmıştır.
1225	Eger ḥarḳ olsa ol ḥicāb raḳīḳ lübb üzre olmuşdur Olur vāṣıl ‘ayn anlara ẓılāl cümlesi merfū‘ān	Eğer o perde yırtılırsa ince öz üzerine çıkar. Özün kendisi onlara vâsıl olur ve gölgelerin hepsi kalkar.
1226	Nitekim lübbe ‘ayni olanlar ol muḥaḳḳıḳlar Muḥammedī olanlardır ki anlar oldılar ‘aynān	Nitekim lübbün kendisi olan o muhakkıklar Muhammed ümmetinden olanlardır. Onlar onun aynısı oldular.
1227	Anıñ maḳāmları lübbü’l-lüb olmuş itmegil şübhe Ki lübbi ceviziñ sırrı olan yaġ anlara īmān	Onların makâmı özün özü olmuştur. Bundan şüphe etme. İçi cevizin sırrı olan yağdır. [O yağ] onlara imândır.
1228	Ki lübb-i evvele sārī oluplardır daḫi sırrı Ḳamunuñ geldiler anlar ki bunlardır muvaḥḥidān	İlk öze ve onun sırrına bulaşmışlardır. Onlar hepsinden geldiler. Çünkü Allah’ın birliğine inananlar bunlardır.
1229	Bu tevḥīd ẕevḳ durur cānā ki ‘ayn-ı vaḥdet olmuşdur Daḫi keṡretde ol vaḥdet ki keṡret ‘aynidir cānān	Ey cân! Bu tevhit zevktir. Vahdetin kendisidir. O vahdet kesrette olsa bile kesret onun kendisidir.
1230	Bu vaḥdet ehlini bil sen olar cümle muḥaḳḳıḳān Bilürler eşya’ı taḥḳīḳ ki geldi cümlesi ẕātān	Sen, bu vahdet ehlini bil. Onların hepsi muhakkıktır. Eşyanın hakîkatini bilirler. [Zaten] onların hepsi zâta geldi.
1231	Yazamam sırrını anlarıñ ki ol bir nihāyedir Ki anlar mechul-i muṭlaḳ bilinmezler bay-ı yārān	Onların sırlarını yazamam, çünkü o bir sondur. Ey dost! Onlar mutlak meçhuldürler.

		Bilinmezler.
1232	Gel ey sālik işitdiñ sen oḳuduñ sırların bildiñ Ḳamu envā‘-i tevḥīdler ki olduñ ehl hem ḥayrān	Ey sâlik gel! Duyup, okuyup sırlarını öğrendin. Bütün tevhit çeşitlerinin hayranı oldun.
1233	Hemān ol vāhib-i aḳdes ki itsün saña hem tevfīḳ Bulasın maḳṣad-ı a‘lā olasın ehl-i taḥḳīḳān	Hemen o en kutsal bağışlayıcı sana yardım etsin. Yüce maksadını bulup, hakîkat ehli olasın.
1234	Varasın tevḥid-i ‘ayna ḳuşūrdan seni ḥıfẓ itsün Daḫi taḳlīd taḳayyüdden ki odur ḫayr-ı ḥāfıẓān	Kendi birliğine varasın ki seni kabuklardan, taklitten ve ona bağlanmaktan korusun. Koruyanların en hayırlısı odur.
1235	Ki bī-pāyān gelüpdür ‘ilm-i tevḥīd olmagil ġāfil Gice gündüz çalış sen baḥr-i tevḥīdde olup ġavṣān	Sonsuz tevhit ilmi gelmiştir. Sakın gafil olma. Dalgıç olup gece gündüz tevhit denizinde çalış.
1236	Ki bildiñ zīra Ḥaḳ birdir aña şerīk muḥāl geldi Şerīk çün mümteni‘ oldı nicedir tevḥid-i insān	Zîrâ Hakk’ın bir olduğunu bildin. Ona ortak olmak mümkün değil. Çünkü [hiçbir şey ona] ortak olamaz. İnsanın tevhidi nasıldır?
1237	Ki Ḥaḳ ẕātında vāḥiddir eḥaddir Hū odur muṭlaḳ Ki ġayrıñı tevḥidinden ol münezzehdir odur Raḥmān	Hak, zâtında vahittir. Birdir. Mutlak odur. O, başkasının tevhidinden münezzehtir. Rahmân odur.
1238	Ḳamu ḥażrātda o birdir muḳaddes cümle nisbetden Gerek ‘aḳlen gerek ḥissen cemī‘ ḥażrātda nümāyān	Bütün hazretlerde o birdir. Bütün nisbetlerden mukaddestir. Gerek aklî gerek hissî olarak bütün hazretlerde görünür.
1239	Velākin aṣḥab-ı evhām tevehhüm eyledi kes̱ret Vücūda eyledi şirket anıñçün geldi tevḥīdān	Fakat evhama kapılanlar kesrette kuruntuya düştü. Vücûda ortak oldu. Onun için tevhit geldi.
1240	Ki zīrā ‘ayn-ı taḥḳīḳde ki tevḥīd ‘ayn-ı şirk oldı Muvaḥḥid hem muvaḥḥad bil gelür tevḥīdden ol ‘ayān	Çünkü tevhit, hakîkatin kendisinde şirkin kendisi oldu. Hem tevhid eden hem tevhid edilen tevhitten ayân olarak gelir.
1241	Ki zīrā lafẓ-ı tevḥīd bil ikilikle olur nisbet Çün olupdur bilürsün sen gelür şirk eyleme şekkān	Çünkü bil ki tevhit sözü ikilikle nisbet olur. Böyle olduğunu bildiğin gibi şüphe etme. [Aksi takdirde] şirke düşersin.
1242	Anıñçün ehl-i taḥḳīḳ bil buyurmuşlar ki bir kimse İdemez tevḥid-i Ḥaḳḳı meger olmuş o müşrikān	Onun için hakîkat ehlinin “Bir kimse Hakk’ın tevhidini yapamazsa o müşrik olmuştur” dediğini bil.

78	1243	شهدالله[212] oḳuduñ sen ki Ḥaḳ kendini şāhiddir Bilür bir oldıġın ẕāten odur şāhid ü meşhūdān	Sen “Allah [kendisinden başka tanrı olmadığına] şahittir” [âyetini] okudun. Hak kendine şâhittir. Bir olduğunu zaten bilir. Gören de görülen de odur.
	1244	O tevḥīd lā ile ilā ki olmuş nefsile is̱bāt ‘Ayndır nefs-i is̱bātdan odur eḥad Hüve’r-raḥmān	Tevhid olan Lâ ilâ kendisiyle ispatlanmıştır. Kendisinin ispatı yine kendisidir. Tek ve Rahmân olan odur.
	1245	Velākin vaḥdet-i muṭlaḳ ki ‘aynü’l-ẕāt olup bildiñ Ẓuhūr itdi merātibde odur hem ‘ayn-ı ‘ayānān	Velâkin mutlak vahdetin, zâtın kendisi olduğunu bildin. O, mertebelerde zuhûr etti. Açıkça belli olan kendisidir.
	1246	Göründi ẓāhiren kes̱ret o kes̱ret bāṭını vaḥdet Ḳamu esmā’ aña ric‘at o sırdır sırr-ı esrārān	Görünüşte kesret olarak görünür. O kesretin bâtını ise vahdettir. Bütün esmâ ona geri döner. Sırların sırrı o sırdır.
	1247	Merātib bāṭını Ḥaḳdır velev ẓāhiri ḫalḳ olsun O ḫalḳda ‘ayn-ı taḥḳīḳde degil ġayrı bilir irfān	Mertebelerin bâtını Hak olsa da zâhiri halkdır. O halk da hakîkatin kendisinde irfân bilir. Başkası bilmez.
	1248	Ki çün sen mürşidi bulduñ anıñ telḳīnin aldıñ O ders-i من عرف[213] sen ki aldıñ ẕevḳ-i ẕā’iḳān	Çünkü sen mürşidi bulup onun telkinini aldın. “Kim [kendini] bilirse [Rabb’ini bilir.]” dersinden zevklerin tadını aldın.
	1249	Nedir nefs hem nedir Rab hem nedir mirāt nedir ṣūret Nedir Ḥaḳ u Muḥammed ne göründi saña hem ‘ayān	Nefs nedir? Rab nedir? Mirât nedir? Sûret nedir? Hak ve Muhammed nedir? [Bunların] hepsi sana açıkça göründü.
	1250	Gehī ẓāhir göründüñ sen gehī bāṭın bulunduñ sen Gehī ẓāhir ü bāṭınla göründüñ ruḫ-ı maḥbūbān	Bazen zâhir olarak göründün, bazen bâtın olarak bulundun. Bazen de zâhir ve bâtınla sevgilinin yüzü olarak göründün.
	1251	Oḳuduñ evvel ü āḫir daḫi hem ẓāhir ü bāṭın Ki sensin itmegil şübhe ki itdiñ seyrile īḳān	Evvel ve âhir, hem de zâhir ve bâtını okudun. [Hakîkat] sensin. Şüphe etme ki [bu hakîkati] yolculukla iyice öğrendin.
	1252	İlallāh seyrile seyrān çün itdiñ billahi seyri Ma‘-Allāh seyride sende ki gördüñ vechini Raḥmān	Allah’a doğru seyriyle gittin. Böylece Allah için seyrine vardın. Allah’la beraber seyrinde ise vech-i Rahmân’ı gördün.
	1253	Ki bildiñ Ḥaḳ ile ḫalḳı ki bulduñ ḫalḳ ile Ḥaḳḳı Ki olduñ Ḥaḳ ile ḫalḳ sen ki sensin sırr hem Yezdān	Hak ile halkı bilip halk ile Hakk’ı buldun. Hak ile halk oldun. Allah’ın sırrı sensin.

[212] Âl-i İmrân 3/18: Allah [kendisinden başka tanrı olmadığına] şahittir.
[213] Kim [kendini] bilirse [Rabb’ini bilir.]

1254	Ki gördüñ kendiñi noḳṭa cemī‘ ḥarflerile ẓāhir Ma‘ānī hem kelīmātlarda sensin ‘ayn-ı ‘ayānān	Kendini nokta olarak gördün. Bütün harflerle zâhir oldun. Hem kelimelerde hem de mânalarda belli olan sensin.
1255	Ki sen ben defterin sildiñ ḳamu ḥarfleri maḥv itdiñ Muḳaddes ḳamu nisbetden yine sen noḳṭa-i cānān	Sen-ben defterini silip bütün harfleri ortadan kaldırdın. Sana nisbet edilen her şeyden mukaddessin. Sevgilinin noktası yine sensin.
1256	Oḳuduñ ḳamu esmā’ ile göründüñ ḳamu ebṣārla Bilindiñ ḳamu ‘ilmiyle ki sensin eyleyen devrān	Bütün esmâ ile okunup, bütün gözlerle göründün. Bütün ilimlerle bilindin. Devreden sensin.
1257	Baḳan ‘arşa seni gördi daẖi kürsīde hem sensin Ḳamu eflāk seniñle hem ider devrān bay-ı Sulṭān	Arşa bakan seni gördü. Kürsîde olan da sensin. Ey yüce sultan! Bütün felekler seninle döner.
1258	Nücūmda hem ‘anāṣırlar ma‘ādan hem mevālidler Bu var yoḳ cümlesi ancaḳ bulundı sende ol cānān	Ey sevgili! Felekler, dört unsur, bitkiler ve hayvanların hepsi ancak seninle olur.
1259	Bu sen hem dinilen sırsın ki bunlarda o sır sensün Ki naḥnu ta‘biri geldi daẖi ana didi Ḳurān	Sen bu denilen sırsın, bunlarda o sır sensin. “Biz” tâbiri geldi. Ona Kurân dedi.
1260	انا انت[214] ki gelmişdir ki ẕātın ismidir bil sen Żamā’ir cümlesi esmā’ müsemmā cümleye Yezdān	“Ben senim” gelmiştir. Bil ki o, zâtın ismidir. Zamirlerin hepsi esmâdır. Allah hepsine müsemmâdır.
1261	Gehī ẓāhir gehī bāṭın muḳaddes vech ol maḥbūb Tecellī itdigi anda gelür ‘uşşāḳa hem ẖaṭān	Bazen zâhir, bazen bâtın olan o sevgilinin vechi mukaddestir. Tecelli ettiği an âşıklara hata gelir.
79 1262	Ki dir ente olur ẓāhir ki anda enedir bāṭın Enede ente ẓāhirdir o ene ḳā’il-i Raḥmān	“Sen” zâhir olur ki onda bâtın olan “ben”dir. “Ben”de “sen” zâhirdir. O “ben” diye söyleyen Rahmân’dır.
1263	انا الله[215] sırrı hem geldi şecerden Mūsi hem ṭuydı Muḥammede lisān oldı ki sen anda oḳu Ḳurān	Hem “Ben Allah’ım” sırrı geldi. Hem de Mûsa bunu ağaçtan duydu. Muhammed’e lisan oldu. Sen Kurân oku.
1264	İşitdiñ من رآنی[216] sen ü ما رمیت[217] hem sırrı Oḳuduñ ثم وجه الله[218] ki gördüñ nicedir bürhān	Sen “Kim beni görürse” hem de “[Ey Muhammed], attığın zaman sen atmadın” sırrını işittin. “[Nereye dönerseniz] Allah’ın

[214] Ben senim.
[215] Tâhâ 20/14: Ben Allah’ım.
[216] Kim beni görürse…
[217] Enfâl 8/17: [Ey Muhammed], attığın zaman sen atmadın.
[218] Bakara 2/115: [Nereye dönerseniz] Allah’ın yüzü [zâtı] oradadır.

		yüzü [zâtı] oradadır" [âyetini] okuyup delilin nasıl olduğunu gördün.
1265	Ki evvel noḳṭadır bildiñ ki bā' taḥtında hem gördüñ Mükemmel besmele sırrın göründi saña ol sulṭān	Önce nokta olduğunu bildin. [Sonra] bâ'yı altında gördün. O sultan sana mükemmel besmele sırrında göründü.
1266	O sırdır Âdemi mescūd idermiş cümle-i emlāk Cemī'ān oldılar sācid o sırdır ḳıldı hem devrān	O, bütün mülkün Âdem'i secde ettiği sırdır. Hepsi secde eden oldular. Devreden o sırdır.
1267	O sırdır ṭūfan üzre Nūḥ gelüpdür mü'minin maḥfūẓ Du'ālar müstecāb olmuş iṣābet itmedi ġarḳān	Tûfan üzerinde Nûh gelirken imân edenleri koruyan o sırdır. Duâlar kabul olmuş, onlara boğulmak isabet etmemiştir.
1268	O sırdır cūdına ol fülk ḳarārın virdi hem ṭutdı O sırdır ṣuları teskīn ki itmiş didi hem Ḳurān	Kurân: "Onun cömertliğine sır olan o gemidir. Kararını verip hem de tutmuştur. Suları teskîn eden o sırdır" dedi.
1269	O sırdır āteş-i Nemrūd ki İbrāhim söyündürdi Ki döndi gülzara nīrān ki ẕevḳ buldı Ḫalīl Raḥman	Nemrûd'un ateşi o sırdır ki o ateşi hazreti İbrahim söndürdü. Ateş gül bahçesine döndü ve Rahmân'ın Halîl'i onda zevk buldu.
1270	O sırdır Mūside 'aṣā ki s̱u'bān oldığın ṭuyduñ O sırdır keyd-i Fir'avnı telaḳḳuf eyledi hem ḳan	Mûsa'nın âsası o sırdır ki onun büyük bir ejderha olduğunu duydun. Firavun'un hilesini yuttuğuna inan.
1271	O sırdır cümle sāḥirān ki Fir'avn cem' idinmişdi Birāz Mūsīye ḫavf geldi ki mü'min oldı sāḥirān	Bütün sihirbazları Firavun'un toplaması o sırdır. Mûsa'ya biraz korku gelince o sihirbazlar imân ettiler.
1272	O sırdır vech-i Yūsuf çün tecellī itdigi ānda Didiler mā-haẕā illā ki odur melek-i Raḥmān	Yûsuf'un yüzü o sırdır. Çünkü tecelli ettiği anda "O insanoğlu değil, Rahmân'ın meleğidir" dediler.
1273	O sırdır çün beşīr ilḳā çün itdi Ya'ḳuba oldum Ḳamīṣiñ ebṣarı Ya'ḳūb açıldı oḳuduñ Ḳurān	Yakûb'a ilham veren müjdeci o sırdır. Gömleğinden Yakûb'un gözleri açıldı. Kurân'da okudun.
1274	O sırdır ḥażret-i Ya'ḳūb taḥarrī Yūsufı itdi Anıñla Yūsufı gördi o sırdır sırlara sırrān	Hz. Yakûb'un Yûsuf'u araması o sırdır. Onunla Yûsuf'u gördü. Sırlara sır olan o sırdır.
1275	Daḫi mā'ide-i Īsī benī İsrā'ile indi O sırdır eyledi iḥsān ḳamusı gördi nümāyān	Ayrıca İsâ'nın sofrası İsrâil oğullarına indi. İhsan eylediği o sırdır. Hepsi [bunu] açıkça gördü.
1276	O sırdır nefḫa-i Īsī nice ekmehu ebraṣlar	İsâ'nın nefesi o sırdır. Pek çok

	Anıñla beri oldılar daḫi ṭā’ir idüp ṭayrān	kör ve hasta onunla iyileşti, kuşlar da o nefesle uçtular.
1277	O sırdır eyledi iḥyā’-ı emvāt ḥayy olup eşyā’ Bi-iẕni ḳavli hem oldur anıñla buldılar iẕnān	Ölülere can vererek, eşyayı dirilten o sırdır. Hem sözünün izni odur, onunla izin buldular.
1278	O sırdır ḳamu eşyāda ḳamuya infiṣāller hem Cemī‘ a‘ṣār u ezmānda virüpdür gördigiñ ‘ayān	O bütün varlıklar da bir sırdır. Aynı zamanda gelmiş geçmiş bütün zamanlarda gördüğün şeylerden farklıdır.
1279	O sırdır Aḥmed-i Muḫtār ki sulṭān-ı rüsül geldi Ḳamu enbiyaya metbū‘ odur cümleye hem alṣān	Ahmed-i Muhtâr, o sırdır. O, peygamberlere sultan olarak geldi. Bütün peygamberlere tâbi olup hepsine esas olan odur.
1280	Fer‘dir cümlesi aña zīrā ol sır odur Aḥmed Ki leyl vaḳti buyurdı ol odur sulṭānlara sulṭān	Hepsi ona birer daldır. Çünkü o sır Ahmed’dir. O, gece vakti “Sultanlara sultan olan odur” diye buyurdu.
80 1281	Aña tābi‘ olan ‘ālim nebiyy-i beni İsrāīl Gibi olmuş işitdiñ sen ki odur saña mürşidān	Ona tâbi olan âlimler, beni İsrail oğullarının nebîsi gibi olmuştur. İşittin ki sana mürşit odur.
1282	Daḫi ol ‘ārif-i dānā ki aña veres̱e olmuş Maḳām-ı rüsliyetde gelüpdür itme sen şekkān	O bilgili ârif de ona mirasçı olmuş ve peygamberlik makâmında gelmiştir. Şüphe etme.
1283	O sırla cümlemiz merātib bulundı mertebe buldı Bulanlar aṣlına vardı o sırdır ḥāl-i maḥbūbān	O sırla hepimiz mertebelerde bulunup, mertebe bulduk. [Mertebe] bulanlar aslına vardı. Sevgilinin hâli o sırdır.
1284	O sırdır ehl-i beyt-i Muṣṭafā hem daḫi ol aṣḥāb Ḳamu ittiba‘yla her-dem ki oldı cümle ẓāhirān	Mustafa’nın akrabaları ve ashâbı o sırdır. Hepsi her an ona uyarak zâhir oldular.
1285	Ki enbiyā-i rüsl gelmekden istiġnā olup geldi Ki ol sırr aḳdes-i Aḥmed odur ḫātem ider devrān	[O], peygamberlere peygamber olmaktan çekinerek geldi. Son [peygamber] odur. Bu, Ahmed’in en kutsal sırrıdır. Bu sır devrân eder.
1286	O sırla Ṣıddıḳ Ekber ki ḳatl itdi nicemiz[219] O sırla ḥażret-i Fāruḳ işitdiñ nice iḫbārān	O sırla Sıddık Ekber nicemizi katletti. O sırla Hz. Ömer’in nasıl haber verdiğini işittin.
1287	Didi Sāriyeye ol ẕāt uzaḳdan eyledi tenbīh جبله الجا[220] itmişdi Sāriye oldı īḳāẓān	O zât Sâriye’ye uzaktan tenbih ederek “Dağa sığın” dedi. [Böylece] Sâriye îkâz oldu.
1288	O sırla Sāriye ṭuydı ṣadā-yı ‘Ömeri bildi	O sırla Sâriye, Ömer’in sesini

[219] Bu mısrada vezin problemi vardır.
[220] Dağa sığın!

	O sırla ḥażret-i Fāruḳ a‘dāsın itdi rā’iyān	duyarak [onun söylediğini] bildi. O sırla Hz. Fâruk düşmanını gördü.
1289	O sırla ḥażret-i ‘Os̱mān oḳurdı daḫi ol Ḳurān Mübālāt itmedi ol ẕāt ‘adūdan oldı şehīdān	Aynı zamanda o sırla Hz. Osman Kurân okurdu. O zât dikkat etmeyince, düşmanından dolayı şehit oldu.
1290	O sırla ḥażret-i Ḥaydar ki ‘ilm-i tevḥide maẓhar Ḳalupdur ḥażret-i Muḫtār vaṣiyyetle şir-i Yezdān	O sırla Hz. Haydar tevhid ilmiyle mazhar olmuştur. Hz. Muhtar, vasiyetle Allah’ın aslanı olarak kalmıştır.
1291	O sırla sā’ir ol aṣḥāb ki cümlesi nücūm geldi Ki her bir iḳtidā olsa hidāyet buldı tābi‘ān	O sırla diğer ashâbın hepsine yıldız olarak geldi. Her biri [ona] tâbi olsa, tâbi olanların hepsi hidâyet bulur.
1292	Daḫi ol evliyā-i mü’minīn ol sırla olmuşdur Muḳarreb ḥażret-i Aḥmed uḫviyyetle tebşīrān	O sırrı taşıyan veliler yaklaşmışlar ve onun kardeşi olmakla müjdelenmişlerdir.
1293	O sırdır cümle a‘żālar ne kim var ẓāhir ü bāṭın İder ḫidmetlerin anlar iderler seyr-i sā’irān	Bütün azâlar, zâhir ve bâtın ne varsa o sırdır. Onlar hizmetlerini ederek, yolculuklarını tamamlarlar.
1294	O sırdır gören ol gözler söyler hem işidir sözler Nice ḥażrāt ‘avālimde nice işlerle fā‘ilān	Gören o gözler sırdır, hem sözler söyler hem de işitir. Pek çok hazretler âlemlerde nice işlerle uğraşır.
1295	O sırla işiden üẕnān ki nāṭıḳ nāẓır olmuşdur Nice eşyāda hem bāṭın olurken oldı ẓāhirān	O sırla işiten kulaklar, konuşan ve bakan olmuştur. Pek çok eşyada bâtın olurken aynı zamanda zâhir olmuştur.
1296	O nāṭıḳ lisan-ı insān o sırla gördi hem ṭuydı Nice yerde ẓuhūr itdi nice ḳuvvetle ẓāhirān	O konuşan insanın dili, o sırla gördü hem de duydu. Nice yerde zuhûr ederek nice kuvvetle zâhir oldu.
1297	Buña ḳıyās nice ḥavās ḳuvā vu ẓāhir ü bāṭın Ki birbirine ḫidmetler bu sır ki gördiler yek-sān	Buna kıyas olarak nice hâlleri, kuvvetleri, zâhiri, bâtını ve birbirlerine hizmet etmeyi eşit görmeleri bir sırdır.
1298	Bu sırdır Esma-i Ḥüsnā ki mertebe evvelīde Mefātiḥ evveliñ ‘aynı ki ẕātda oldı ol ‘ayān	Esmâ-i Hüsnâ bu sırdır. Evvel mertebede anahtarlar evvelin aynısıdır. O, zâtda ayân oldu.
1299	Daḫi ẕāta şü’ūnātdır gelür mertebe-i s̱ānī De ol aḥvāl-i Ḥaḳdır bil ki esmā anda mestūrān	Aynı zamanda zâta şüûnâtdır. İkinci mertebede gelir. O [mertebe] Hakk’ın ahvâlidir. Bil ki esmâ onda gizlidir.
81 1300	Tecellī evvel-i Ḥaḳḳı eḥadi ẕātī-i muṭlaḳ	Mutlak zâtın birliği Hakk’ın ilk tecellisi, Ahmed ve ehadin

	O sır hem cem‘-i Aḥmedi eḥadi sırlara sırrān	birleşmesinin sırlara sırdır.
1301	O sırdır noḳṭa-i tafṣīl daḫi ikmāl ne kim vardır Gerek ‘arşı gerek ferşi o sırdır cümleye bürhān	Noktanın çoğaldığı o sırdır. Gerek arşa, gerek ferşe her şeye delil olan o sırdır.
1302	O sırdır evveli yoḳdur daḫi āḫir aña olmaz Ḳamu evvel ü āḫirler o sırda cümlesi yek-sān	Sadece o sır vardır. Evveli ve âhiri yoktur. Bütün evvel ve âhirlerin hepsi o sırda birdir.
1303	Ḳuyūdāt hem nesebden sen daḫi uḫviyye-i nefsden Muḳaddes muṭlaḳ gel sen saña ol sır olur ‘ayān	Bağlanmak nesep yoluyla, kardeşlik ise nefis yoluyladır.
1304	Nedir kes̱retde ol vāḥid daḫi vaḥdetde ol kes̱ret O kes̱ret vaḥdetiñ ‘aynı o cem‘dir sırrı Aḥmedān	Kesretteki o vâhid, vahdetteki o kesret nedir? O kesret vahdetin kendisidir. Ahmed’in sırrı o bir araya getirmedir.
1305	O sırr-ı ẕāti-i aḳdes cemī‘ ‘uḳūl u evḥāmdır Münezzeh ü muḳaddesdir odur ol Sübḥan-ı vechān	O en kutsal zâtın sırrı akıl ve evhâmların toplamıdır. Münezzeh ve mukaddestir. O Sübhân’ın vechi odur.
1306	Ṣaḳın ‘aḳl u tevehhümle daḫi ol ‘ilm-i resmiyle Alamazsıñ o sırrı sen ṣaḳın eyleme işġālān	Sen akıl, kuruntu ve resmî ilimle o sırrı alamazsın. Sakın kendini bunlarla oyalama.
1307	O tedḳīḳāt-ı ‘aḳliyyāt daḫi felsefiyyāt cānā Uzāḳ ider seni sırdan ṣaḳın sen olma maḥcūbān	Aklî araştırmalar ve felsefe seni o sırdan uzaklaştırır. Sakın sen [bu sebepten dolayı] mahcûb olma.
1308	Görürsün ‘uḳalā’ cānım teferruḳ itdiler nice Meẕāhible göründiler o cümlesi ḳil ü ḳālān	Akıllıların ayrılığa düştüklerini görürsün. [Onlar] pek çok mezhepte göründüler. Onların hepsi dedikoducudur.
1309	Zirā evhām u taḫmīnāt gelür eks̱eri sen bildiñ Ḫaṭādan ḫāli olmazlar ki anlar aṣḥab-ı zeyġān	Çünkü onların çoğunun evham ve tahminlerden geldiğini bildin. Hatâdan hâlî olmazlar. Onlar doğruluktan ayrılmış bir ashaptır.
1310	İşitdiñ faḫr-i Rāẕī’i ki re’īsü’l müdeḳḳiḳīn Olupdur ehl-i kelāma işit ḳıṣṣasını inan	Övünçlü Râzi’yi işittin. O, kelâm ehline reis olmuştur. Onun kıssasını işit ve inan.
1311	Ki bir tilmīẕi bir gün meclisine vārid olmuşdı Görürdi ḫāce-i Rāzī meger aġlardı ol hīmān	Bir öğrenci bir gün onun meclisine gitmişti. Meğer hoca Râzi o susuzun ağladığını görürmüş.
1312	Ki dirdi vay baña olsun ‘ömrüm żāyi‘ olup gitti Ḳil ü ḳāllerle ḳaldım ben ḥaḳīḳatden olup ḥarmān	Derdi ki: “Bana yazıklar olsun! Ömrüm boşa gitti. Hakîkatten harman oldum ve dedikodularda kaldım.
1313	Ve çün ol tilmiẕī dānā-i ḫāce baña iderken	Öğrenci, “Vay bana” diye

		Ki gördi maḥzun oldı ol didi yā eyyühe'l-cānān	söylenirken o bilgili hoca bunu görüp mahzûn oldu ve "Ey insan!" dedi.
	1314	Sebeb ne baña bildir sen ne oldur sen ki aġlarsun Ki sensin derdlere dermān niçün aġlarsun ey sulṭān	"Sebep nedir, ne oldu da sen ağlıyorsun? Bana bildir. Ey sultan! Dertlere dermân sensin. Neden ağlıyorsun?"
	1315	Buyurdı tilmiẕim cānım ki bende derd-i ekber var Ki ḳıldım 'ömrümi żāyi' ki bilmem nicedir dermān	Öğrenci: "En büyük dert bende var. Çünkü [bunca sene] ömrümü boşa harcadım. Dermânım nedir, bilmem" diye söyledi.
	1316	Zirā bir mes'elede ben nice bürhān delā'ille Ki is̱bātlar idinmişim güyā itmişidim iẕ'ān	Çünkü ben bir meselede nice delillerle [savunduğumu] ispat etmiştim ve güyâ meseleyi sağlam bilmiştim.
	1317	Otuz sene mütecāviz o mes'ele müdeḳḳiḳde İken nice muḫāliflerimi eyledim hem reddān	O mesele, otuz seneden fazla araştırılırken pek çok muhaliflerimi reddettim.
	1318	O mes'ele-i taḥḳīḳde nice inẓār-ı tedḳīḳle Güyā ḥaḳ oldıġın bildim ḫilāfın eyledim īḳān	O hakîkat meselesinde pek çok araştırmayı geciktirerek güyâ bunun doğru olduğunu zannettim ve tam tersini doğru bildim.
82	1319	Yine dirmiş bay-ı tilmīẕ te'essüf nice itmeyem Daḫi nice mesā'iller ki anda nice hem ḫaṭān	Yüce öğrenci yine "Ben nasıl üzülmeyeyim? Onda pek çok meseleler ve pek çok hatalar var" dermiş.
	1320	Güyā ben taḥḳiḳin itdim nice bürhānla hem tedḳīḳ İdüp līk bilmezem aṣlā ki ḥaḳ nedir idem īḳān	Güyâ ben [bu meseleyi] birçok delille inceleyip doğruluğunu araştırdım. Fakat "Hakîkat nedir? diye asla bilmiyormuşum.
	1321	Ki cā'iz nice ezmāndan ṣoñra ḫilāf-ı ḥaḳ olsun Ki bürhānla görünsün ol mesā'il bende bī-şekkān	Çok zamandan sonra caiz olan şeyin [aslında] gerçeğin zıddı olduğunu bildim. O meseleler bende delille şüphesiz görünsün.
	1322	Anıñçün 'ömrümi żāyi' ki itdigim saña didim Ki ḳāl u ḳīllerde idemem taḥḳīḳi īḳān[221]	Onun için sana "Ömrümü boşa harcadım" dedim. Dedikodularda hakîkati bilemem.
	1323	İşitdiñ sen imām-ı faḫr-i Rāzīden tenbīh it Ki nice 'ilm-i resmiyle varılmaz taḥḳiḳe sen ḳan	Yüce imam Râzi'den [bu sözleri] işittin. Nice resmî ilimle hakîkate varılmayacağını tenbih et ve buna inan.
	1324	Hemān seyr-i sülūkla sen 'ulūm-ı taḥḳiḳe sa'y it Ki mişkāt-ı Muḥammedden o 'ilmi aldı vāris̱ān	Hemen sen seyr-i sülûkla hakîki ilimler için çalış. Vâris,

[221] Bu mısrada vezin problemi vardır.

		Muhammed’in meşâlesinden o ilmi aldı.
1325	Daẖi bir maẓhar-ı Aḥmed ki ‘ilm-i taḥḳiḳe vāris̱ Anı kendine it mürşid bulursun ‘ilm-i taḥḳīḳān	Aynı zamanda Ahmed’in bir mazharı hakîki ilme vâristir. Onu kendine mürşit et. Hakîki ilmi bulursun.
1326	Nedir mürşid nedir taḥḳīḳ nedir seyr süluk ne imiş Mafaṣṣal ẕikri sebḳ itmiş hemān çalış bay-ı iẖvān	Mürşit nedir? Tahkik nedir? Seyr nedir? Sülûk nedir? [Onun] ayrıntılı zikri ileri geçmiştir. Ey yüce ihvân! Hemen çalış.
1327	Ḫudāyā cūd-ı fażlından bize tevfīḳiñi it sen Ki rāh-ı Aḥmedīdden dūr ṣaḳın itme bay-ı Raḥman	Ey Allah’ım! Sen cömertliğinden ve faziletinden bize yardım et. Ahmed’in yolundan bizi sakın uzaklaştırma.
1328	O nūr-ı mürşid-i aḳdes ki eşyāya idüp işrāḳ O nūr-ı aḳdes her lemḥa gözün itme sen dūrān	O en kutsal mürşidin nûru eşyayı aydınlatıp, o en kutsal nûr her parladığında gözünü [ondan] ayırma.
1329	İmāmda hem daẖi ẖalfda daẖi yemīn ü yesārda Ve fevḳde daẖi hem taḥtta ḳamu cihātda ḳıl her ān	İmâmda ve de [onun] arkasında, sağda ve solda, yukarda ve de aşağıda her an bütün yönlerde kıl.
1330	Daẖi ẕerrāt-ı vücūdumuzı ol nūr-ı aḳdesle Münevver hem muḳaddes ḳıl ki odur raḥmet-i Raḥmān	Aynı zamanda vücûdumuzun her zerresini o en kutsal nûrla münevver ve mukaddes kıl ki Rahmân’ın rahmeti budur.
1331	Naẓar itsek gözümüzde naẓar hem gözümüz oldur Ḳapasaḳ gözümüzi biz görinür ol Te ‘ālā şān	Gözümüzle baksak, hem bakış hem de gözümüz odur. Gözümüzü kapasak o şanı yüce olan yine görünür.
1332	Ki işit sen eger bir şey işitdiñ işiden oldur İşitmezseñ yine oldur ki oldur Settar u Mennān	Eğer bir şey işitsen, işittiğini işiten odur. İşitmezsen yine odur. Çünkü Settâr ve Mennân odur.
1333	Görinür gözlere līkin görinürken gider gözler O maḥcūbdur görür kendin ḳamu ‘āşıḳ aña ḥayrān	Gözlere görünür, fakat o görünürken gözler gider. Kendini gören o mahcûbtur. Bütün âşıklar ona hayrandır.
1334	Bu bir sırr-ı melāmetdir melāmiyyūna hem şāndır Bu sırrı keşf iden ‘ārif görür her ẕerrede ‘ayān	Bu bir melâmet sırrıdır. Melâmîlere de şandır. Bu sırrı keşfeden ârif, [onu] her zerrede ayân görür.
1335	Gel ey sālik gice gündüz ṣaḳın vaḳtiñ żayi‘ itme Geçen taḳrīrleri göz it bulursun rāh hem Yezdān	Gel ey sâlik! Sakın gece gündüz vaktini boşa harcama. Geçen takrirleri gözetirsen Allah’ı ve onun yolunu bulursun.

1336	Güzelce itdigim taḳrīrleri fehm it ḳulaḳ ṭut sen Fütūḥāt-ı İlāhīdir görürsün var ise ‘aynān	Güzelce ettiğim takrirleri kulak tutup anla. [Bu] İlâhi bir galibiyettir. Gözün varsa görürsün.
1337	Muḥaḳḳıḳ mürşid-i Ḥaḳdır eger iẕ‘ān idersen sen Saña kāfī gelür ancaḳ saña ġayr oldı ḥarāmān	Hakîkati meydana çıkaran Hak mürşididir. Eğer sen itâat edersen o sana kâfi gelir. Ancak başkası sana harâm olur.
83 1338	Nedir esrār melāmet nedir ehl-i melāmet kim Nedir seyr-i sülūk aña naṣıl varır aña insān	Esrâr nedir? Melâmet nedir? Melâmet ehli kimdir? Seyr-i sülûk nedir? İnsan ona nasıl varır?
1339	Nice ‘ilm ü edebler hem nice taḥḳīḳ ü hem sırlar Bulursun itmegil şübhe olursun ṣāḥib-i itḳān	Pek çok ilim ve edep hem de pek çok hakîkat ve sır bulursun. Şüphe etmezsen inanç sahibi olursun.
1340	Hemān Ḥaḳ tevfiḳin itsün ‘ulūm-ı Ḥaḳḳı feyż itsün Daḫi Muḥammede maẓhar olasun eylesün īḳān	Hemen Hak yardımcın olsun, Hakk’ın ilimlerini çoğaltsın. Muhammed’e mazhar olasın, sana [hakîkati] katî olarak bildirsin.
1341	Daḫi ma‘ārif-i Ḥaḳḳıñ nihāyeti yoḳ ey sālik Olursun mecla-yı Ḥaḳ sen gelür tecelliyāt her ān	Ey sâlik! Hakk’ın mârifetlerinin sonu yoktur. Hakk’ın aynası olursun. İlâhi sırlar her an sana belli olur.
1342	‘İnān kelāmı biz kesdik kifāyetdir saña canım Hemān Ḥaḳ saña keşf itsün ne kim var ola ol ‘ayān	Sözü sürdürmeyi kesdik. Bu kadarı sana yeterlidir canım. Hak, sana [hakîkati] hemen öğretsin. Var olan [sırların] hepsi sana belli olsun.
1343	Ḫudāyā ḥamd saña olsun ki sensin evvel ü āḫir Ḳamu elsinede sensin idersün kendiñe ḥamdān	Ey Allah’ım! Sana şükürler olsun ki evvel ve âhir sensin. Bütün dillerde kendine hamd edersin.
1344	Ki ḳurduñ seferini her ān cemī‘ ḥażrāt merātibde Gerek ‘ulvī gerek süflī ne kim var aldılar iḥsān	Bütün hazretler ve mertebelerde seferini her an kurdun. Gerek yüce gerek bayağı kim varsa hepsi senin ihsânını aldı.
1345	Ḳamu ‘avālim-i ḥażrāt ki cūduñ eyledi iẓhār Yine āḫirde cūduñdur ḳamu varır aña her ān	Bütün hazret âlemleri senin cömertliğini meydana çıkardı. Her şey her an senin lutf-ı keremine muhtaçtır.
1346	Muḥammed ‘ayn-ı cūdundan ẓuhūr idüp bize geldi Cemālin şerḥ idüp bildirdi bize eyledi ‘ayān	Muhammed, cömertliğinle zuhûr edip bize geldi. Cemâlini açıklayıp bize bildirdi ve meydana çıkardı.
1347	Ki ṣad hezār ṣalāt olsun o ẕāt-ı ekmele zīrā	O en mükemmel insana yüz

	Anıñla cümle ‘ārifler o nūrla oldılar Ḥayyān	binlerce salât olsun. Çünkü bütün ârifler o nûrla can buldular.
1348	Odur her ḥācete ḳıla odur her ḳıblede şem‘a Daḫi ‘āriflere meclā ḳamuya ider ol feyżān	Her ihtiyacı gideren odur, her kıblede mum odur. Âriflere ayna odur. Herkese o feyiz verir.
1349	Daḫi aṣḥāb u āline muḳaddes ehl-i beytine Ṣalātlar eyle sen Rabbim ki anlar bize imāmān	Ey Rabbim! Sen [Hz. Muhammed’in] ashabına, ailesine ve mukaddes akrabalarına da salâtlar et ki onlar bize imam oldular.
1350	Ki anlarla bizi ḥaşr it ‘adūları daḫi ḳahr it Ki anlar nūr-ı vāḥiddir o nūrdan itme hem dūrān	Bizi onlarla bir araya getir. Düşmanları da kahret. Onlar vahdetin nûrudurlar. Bizi o nûrdan uzaklaştırma.
1351	Fedā’ī kem-ter ü ‘āciz yüzün sürüp saña geldi Cemī‘ taḳṣīratın ‘afv it ṣaḳın eyleme maḥrūmān	Fedâi hakîr ve âciz bir şekilde yüzünü sürüp sana geldi. Onun bütün günahlarını affet. Sakın onu mahrum eyleme.
1352	Bi cāh-i ḥażret-i Aḥmed bi cāh-i ehl-i beyt ak Des-i aṣḥāb u hem aḥbāb u cāh-ı cümle-i pīrān	İtibarlı Hz. Ahmed, itibarlı ehl-i beyt, en kutsal ashâblar, ahbâblar ve bütün pîrler,
1353	Ki bizden ḳamuyı ḫoşnūd idüp naẓarların kesme Ki anlardır bize meclā aġşinā yā ẕevi’l-Ġufrān	Yâ Gufrân! Hepsini bizden hoşnut et, [onların] nazarlarını üzerimizden kesme. Çünkü bize ayna ve ağşina onlardır.
1354	Daḫi ol ḳamu iḫvānı ki sırr-ı noḳṭa-i vaḥdet Ḳamusın cem‘ idüp ṭutmuş ki anda oldılar hīmān	O bütün ihvânı da vahdet noktasının sırrı toplayıp tutmuştur ki hepsi onda susuz kaldılar.
1355	Murādların idüp iḥsān ki cümle saña ṭālibān Olupdur ġayrı bilmezler اجب[222] yā fātiḥ-i bābān	Ey kapıları açan [Allah]! Onlar senin “Duâları kabul ederim” sözünü bilmezlerse de senden isteyen herkese istediklerini ver.
1356	İlāhī ol kimesne kim ki itdiñ naẓarıñ ol kes Nuniyyeme anı eyle fütūḥatiñle mesrūrān	Ey Allah’ım! Benim Nûniyye kasîdeme göz atan, onu okuyan herkesi fütûhatinle mutlu kıl!
84 1357	Aña fetḥ it tecelliyāt ẕatına hem anı maẓhar Ḳamu esrārına ḳıl sen daḫi ḳıl aña teysīrān	Onu fethet. Zâtının tecellisine onu mazhar et. Bütün esrârını bildir. Ona kolaylık ver.
1358	Ta ‘aṣṣubdan teṭahhur it aña inṣāf vir ey Rabbim Ṣaḳın dü inkar eyle sen ki itme anı münkirān	Ey Rabb’im! Onu taassuptan temizle, ona insaf ver. Sakınıp inkâr et. Onu inkârcılardan etme.
1359	Ki vaḥdet sırrını tefhīm it aña daḫi teshīl it Ḳamu esrārları keşf it ki eyle anı keşşāfān	Vahdet sırrını bildir. [Bu sırrı] ona da kolaylaştır. Bütün

[222] Bakara 2/186: Kabul ederim.

esrârları öğretip onu [sırları] keşfeden yap.

1360 Melāmet sırrını bildir daḫi ehlini hem buldur
Bulursa ḳabulüñ eyle ki anlar oldı taḥḳīḳān

Melâmet sırrını bildir ve Melâmet ehlini de buldur. Bulursa onu da kabûl et. Çünkü onlar hakîkat oldular.

1361 Sülūkı bilmeyen münkir iden taḥḳīḳi hem inkār
O cāhil nādanı yā Rab hidāyet ḳıl eyle şādān

Yâ Rabbi! Yolu bilmeyen kâfiri, hem de hakîkati inkâr eden o câhili doğru yola eriştirip, şâd eyle.

1362 Anıñ inkārını ref‘ it daḫi cehlini hem maḥv it
Ki bir kāmil-i mürşid sen vuṣūlüñ eyle tevfīḳān

Onun inkârını kaldırıp, câhilliğini yok et. Sen kâmil bir mürşidi ona yardımcı gönder.

1363 Fedā’īniñ niyāzı çoḳ ḥacātlara nihāyet yoḳ
Ki anlardan biri oldur ki yā ‘abdī di ey Mennān

Fedâi'nin duâsı çok, isteklerinin ise sonu yok. Ey Mennân! "Yâ kulum" diyerek, onu da onlardan biri yap.

Temmet

Bitti

Elḥamdülillāhilleẕī vefaḳnā li-itmāmi istinsāḫi hāẕihi'n-nūniyyetü'l-manẓūmeti'l-leti naẓẓemehā'l-üstāẕü ‘Abdü'r-raḥīm Fedā'ī İbn-i ‘Alī ġafera'l-lāhu lehümā e's-sākin fī Medīneti'l-Üsküb ve'l-müderrisü fīhi ve ene el-faḳīrü ileyhi sübḥānehü el-müstensiḫü hāẕihi'n-nūniyyeti ‘Abdu'r-ra'ūf bin Nizāme'd-dīn El-Ḳazānī ġafera'l-lāhu lehümā fī 10 fī 15 Recebü'l-Mürecceb Sene 1318

Allah'a şükürler olsun ki Üsküp şehrinde ikâmet eden ve müderrislik yapan, Ali oğlu Abdürrahîm Fedâî Efendi, Allah onları bağışlasın, tarafından nazmedilen bu Nûniyye manzûmesinin istinsah edilmesi tamamlandı. Sübhan'a muhtaç olan ve Nuniyye'yi yeniden yazan ben fakir Kazanlı Nizameddin oğlu Abdurrauf, Allah onları bağışlasın, tarafından 1318 yılının 15 Recep'inde [yazıldı].

Ve ṣallallāhu Te‘ālā ‘alā seyyidinā Muḥammeden ve ‘alā ālihi ve ṣaḥbihi ve sellem.

Allah'ın salât ve selâmı Peygamber Efendimiz'e, yüce ailesine ve ashâbına olsun.

SONUÇ

Abdürrahîm Fedâî, on dokuzuncu yüzyılda yaşamış, yaşadığı devirde sözü dinlenen, saygı görmüş, özellikle tasavvuf çevrelerinde tanınan âlim bir zattır. Üzerinde çalıştığımız eser, onun henüz gün yüzüne çıkmamış eserlerinden biri olan Kasîde-i Nûniyye'sidir.

Hayatı, eserleri ve tasavvufî şahsiyeti tanıtılmaya çalışılan Fedâî'nin hayatı hakkındaki bilgilerden ve kasîdesinden yola çıkarak hem maddî hem de manevî hayatında mürşidi ve kayınpederi Muhammed Nûr'dan büyük derecede etkilenmiş olduğunu söyleyebiliriz. Başta İbnü'l-Arabî olmak üzere onun etkilendiği şahsiyetlerden etkilenmesi, tasavvufî görüşlerini -özellikle vahdet-i vücût anlayışını ve onun temellendirmiş olduğu tevhit anlayışını- benimseyerek bunları eserinde ele alması Muhammed Nûr'un Fedâî'nin hayatındaki etkilerinin birer yansıması olmuştur.

Yapılan çalışmaları şekil özellikleri bakımından değerlendirdiğimizde, Kasîde-i Nûniyye'nin beyit sayısı dikkatimizi çeken en önemli özelliktir. Kasîde, bünyesinde bulundurduğu 1363 beyitle, Klâsik Türk edebiyatındaki kasîde tanımının dışına çıkmakta ve böylelikle kendine has bir özellik sergilemektedir.

Divan şairlerinin çoğunda görülen vezin kusurları, Fedâî'de de görülür. Bununla birlikte vezni tamamlamak amacıyla çok sık tekrara düşmesi onun vezinle ilgili en önemli kusurudur. Çünkü bu durum bazı beyitlerin anlaşılırlığını azaltmakta ve metnin akıcılığını bozmaktadır.

Metindeki âyet, hadîs ve kelâm-ı kibârlara bakıldığında başta Üsküp medresesinde müderris olan ve ardından Üsküp melâmî dergâhında halîfelik yapan Fedâî'nin bu konulardaki hâkimiyetinin oldukça iyi olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bütün bu çalışmaların sonucunda, Kasîde-i Nûniyye'nin başından sonuna kadar anlam ve konu bütünlüğü içinde olduğu, beyitlerin birbirini tamamladığı görülmektedir. Her ne kadar Abdülbâkî Gölpınarlı *"Melâmîlik ve Melâmîler"* adlı eserinde Fedâî için *"Fedâî keşke Tefsîr-i Sûretü'l-Kevser adlı risâlesinden başka risâle yazamasaydı; hele nazma hiç özenmeseydi*" demişse de şair kimliğinden ziyâde tasavvufî kimliği ön plana çıkmış olan Fedâî'nin bu eserleri yazmasındaki amacın sanat yapmak değil, yetiştirdiği talebelerinin olgunlaşmasına katkıda bulunmak olduğunu söyleyebiliriz.

KAYNAKLAR

APAK, Âdem (2009), “Sâriye b. Züneym”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 36, İstanbul.

AZAMAT, Nihat (2005), “Muhammed Nûrü’l-Arabî”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 30, İstanbul.

AZAMAT, Nihat (2004), “Melâmet”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 29, İstanbul.

BATUK, Cengiz (2006), “Nemrud”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 32, İstanbul.

BOLAY, Süleyman Hayri (1988), “Âdem”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 1, İstanbul.

BOLAT, Ali (2003), *Bir Tasavvuf Okulu Olarak Melâmetîlik*, İnsan Yayınları, İstanbul.

Bursalı Mehmet Tahir (1333), *Osmanlı Müellifleri-1*, Matbaa-i Âmire, İstanbul.

CEBECİOĞLU, Ethem (2004), *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Anka Yayınları, İstanbul.

CEYLAN, Ömür (2007), *Tasavvufî Şiir Şerhleri*, Kapı Yayınları, İstanbul.

ÇELEBİ, İlyas (1998), “Hızır”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 17, İstanbul.

DEVELLİOĞLU, Ferit (2002), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.

DİKMEN, Mehmet (2005), *Peygamberler Tarihi*, Cihan Yayınları, İstanbul.

DİLÇİN, Cem (1983), *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1983.

DURMUŞ, İsmail (2003), “Leylâ ve Mecnûn”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 27, İstanbul.

FAYDA, Mustafa (2007), “Ömer”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 34, İstanbul.

FAYDA, Mustafa (1994), “Ebû Bekir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 10, İstanbul.

FIĞLALI, Ethem Ruhi (1997), “Hasan”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 16, İstanbul.

FIĞLALI, Ethem Ruhi (1989), “Ali”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* Cilt 2, İstanbul.

GÖLPINARLI, Abdülbâki (1955), *XIX. Yüzyıl Divan Şiiri*, Varlık Yayınları, İstanbul.

GÖLPINARLI, Abdülbâki (1931), *Melâmîlik ve Melâmîler*, Devlet Matbaası, İstanbul.

HARMAN, Ömer Faruk (2006), “Mûsâ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 31, İstanbul.

HARMAN, Ömer Faruk (2000), “İbrâhim”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 21, İstanbul.

HARMAN, Ömer Faruk (2000), “Îsâ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* Cilt 22, İstanbul.

HARMAN, Ömer Faruk (1997), “Havvâ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 16, İstanbul.

HARMAN, Ömer Faruk (1997), “Hârûn”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 20, İstanbul.

HARMAN, Ömer Faruk (1996), “Firavun”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 13, İstanbul.

HARMAN, Ömer Faruk (1994), “Dâvûd”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 9, İstanbul.

İPEKTEN, Haluk (1994), *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yayınları, İstanbul.

KANAR, Mehmet (2009), *Arapça Türkçe Sözlük*, Say Yayınları, İstanbul.

KANAR, Mehmet (1993), *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük,* Birim Yayınları, İstanbul.

KANDEMİR, M. Yaşar (1995), “Fâtıma”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* Cilt 12, İstanbul.

KAYA, Mahmut (1999), “Muhyiddin İbnü’l-Arabî”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 20, İstanbul.

KAYA, Mahmut (1991), “Aristo”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* Cilt 3, İstanbul.

MACİT, Muhsin (1996), *Divan Şiirinde Ahenk Unsurları*, Akçağ Yayınları, Ankara.

“Melâmiyye” (2004), *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* Cilt 29, İstanbul.

ONAY, Ahmet Talat (1996), *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, MEB Yayınları, İstanbul.

PALA, İskender (1995), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Ankara.

REDHOUSE, Sir James W. (1987), *Turkish and English Lexicon*, New Edition, Librarie Du Liban, Beirut.

SARAÇ, M. A. Yekta (2007), *Klâsik Edebiyat Bilgisi, Biçim-Ölçü-Kafiye,* 3F Yayınevi, İstanbul.

ULUDAĞ, Süleyman (2001), *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul.

ULUDAĞ, Süleyman (1997), "Hallâc-ı Mansûr", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 15, İstanbul.

ULUDAĞ, Süleyman (1992), "Bâyezîd-i Bistâmî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 5, İstanbul.

UZUN, Mustafa, (1995), "Fâtıma", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* Cilt 12, İstanbul.

ÜNVER, İsmail (1993), "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", *Türkoloji Dergisi,* Cilt XI, Ankara Ünv. DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.

Sâdık Vicdânî (1995), *Tomâr-ı Turûk-ı Aliye*, Yay. Haz: İrfan Gündüz, Enderun Kitabevi, İstanbul.

YAVUZ, Yusuf Şevki (1995), "Fahreddin er-Râzî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 12, İstanbul.

YAZIR, Elmalılı Hamdi (1995), *Kurân-ı Kerîm ve Yüce Meâli,* Huzur Yayınları, İstanbul.

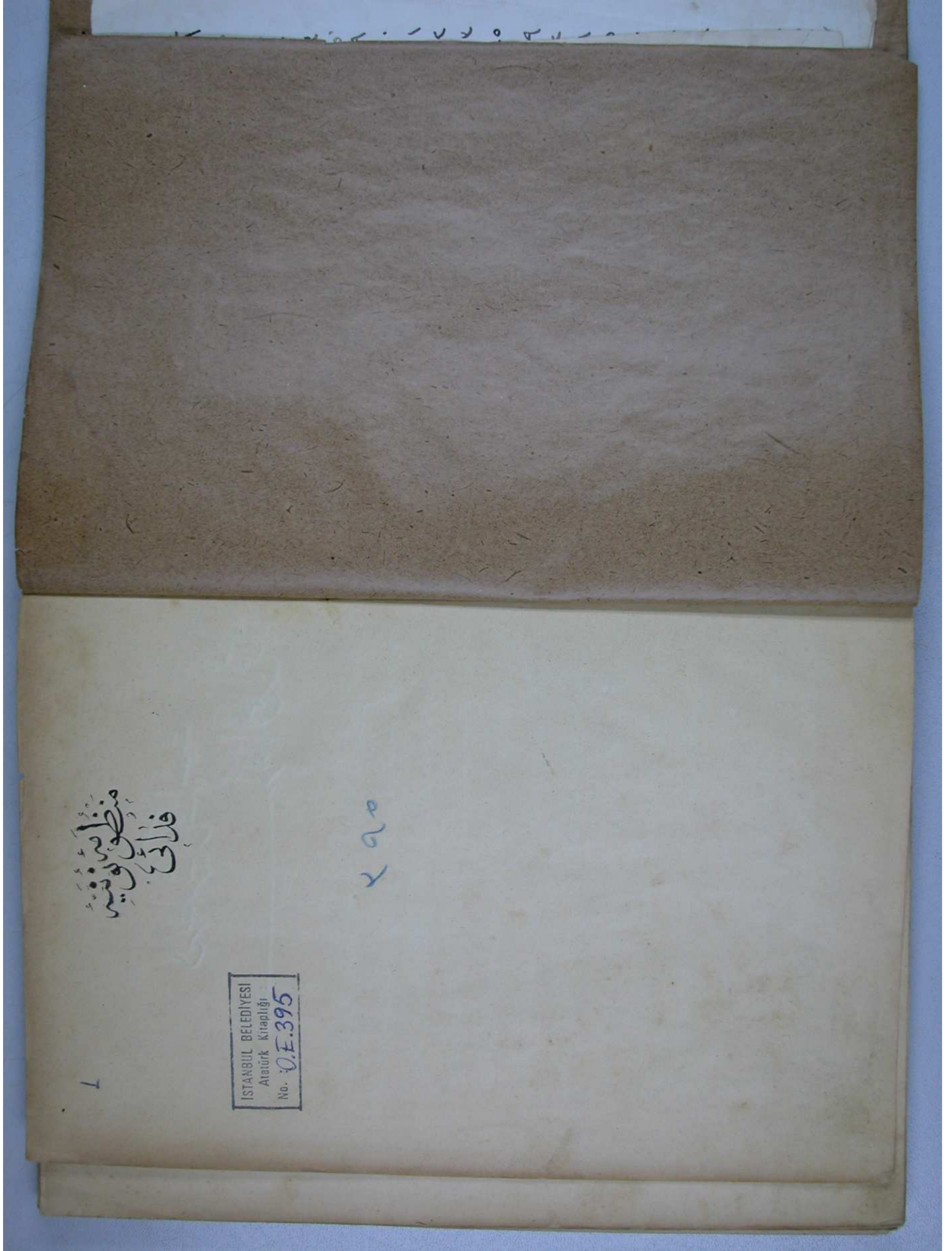
YILMAZ, Mehmet (1992), *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

YİĞİT, İsmail (2007), "Osmân", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* Cilt 33, İstanbul.

YÜCER, Hür Mahmut (2003), *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf : (19. yüzyıl),* İnsan Yayınları, İstanbul.

EKLER

Ek A:

در مقام نیاز گفته شده است

بسم الله الرحمن الرحیم

الهی قنغی دیللرله ایده‌لم شکر ایله حمدك   قمومز عاجزا ولمشز نیچه در حمد عاجزان

احد سین غیری یوق سندن تجلی سکا سن ایتدك   کورندك کندینه کندك چون اولدك جمله‌یه عیان

بیلان کندینی کند سك صفاتکله ظهور ایتدك   قمو اسمائی هم کیدك مقدس سون سن ای سبحان

هویتکله هم برسنك تکثر ایتمدك اصلا   ازلی لایزلی سین ظهوراتك کلور هر آن

تغیر کلمدی اصلا که سن مطلق مقدس سون   جمیع صورتلری تصویر نه کیم وار عرش فرشیان

ایدرسك اسم ظاهرله دوز رسین نسخهٔ کونی   ایکی نسخه ده هم وجهك کوروندی عالم و انسان

مفصل چون ظهور ایتدك کورندی آیت افاق   چون اولدك بسمله اول ینه فاتحهٔ انسان

نیچه اجمال ایدك اول ینه تفصیل دخی سنسین   مفصل هم دخی مجمل که سنسك سکا یوق غیران

کورینان صورت کثرت سنك اسماء صفاتندر   واحدیتله کلوبدر یوق سکا نقصان

ولکن عین ذاتنده قمو اسماء صفاتندن   منزه سك مقدس سون نه در اول وصف و اصفان

که ذاتك ذاتنه مرآت که صورت ذاتنه سنسون   که اول روح اعظمله ظهور ایتدك اودر رحمان

ایشتدك من رأنی هم حدیثك ایلدك گفتار   چون ایتدك احمدی مرآت کورندك صورت انسان

کورن اول وجه پاکی احدی بی شبهه هم بیلدی   منور وجه پاکدر مقدس سون سن ای سبحان

محمد

2 ٣

محمد احمد و محمود مسمی نیچه اسماء ایله   کورندك اول و آخر که صلوا دیدی هم قرآن

کورندك صورت احمد که سنسین دخی اول صورت   که مرآت وجودنك آکا صلوة ایدن سبحان

صلوة چون آکا ایتدك ینه صلوا بزه دیرسك   نیچه اول ذات پاکه هم صلوة ایلسون انسان

او ذات پاك احمده صلوة ایتمك نه در بیلسه‌م   او صلوة صلات حقدر اودر هم مطلوب انسان

ایدرکن حق صلواتلر قالورمی اراده کیمسه   عجب مرآت و صورتلر میاننده نه در غیران

آنکچون جمله مز عاجز بولندق اعتراف ایتدك   اراده قالمدق اصلا اودر حامد و محمودان

اودر مرآت جمال اولدر ینه کندینی کند نده   کوروندی هم دخی بیلدی اودر دهم مصلیان

دخی اول آل اصحاب که کوروندی آنلره احمد   او جمال مقدسده که جانلر آتمش اول یاران

ینه عاجز دخی کلمك سلاملر ایلمك بزلر   که زیرا مرآت احمد چوکلمشلر بیلور احوان

او مرآت مرآت حقدر کوروندی صورت احمد   آنکچون لحمك لحمی کلوبدر اکلا کل برهان

اودر عاشق دخی دلبر ایدر کندینی هم تقدیس   مصلی کندینه کندینه قمو السنهٔ انسان

سلاملر ایتدیلر کرچه ینه سلام ایدن کندی   شهود اهل تحقیقده محقق بیلدیلر اخوان

الهی قنغی یوزلرله ایده‌لم تسبیح و تقدیس   صلواتلر هم سلاملر هم قمومز اولمشز بی جان

جهات سته ده محبوس نیچه علایق و پرده   کلوبدرا اورته ده سنسز اولور زجمله معدومان

قمو ذراتمزده سن ظهور ایتمش سن ای جانان   قنی برسوز قنی برکوز قنی اول کورینان انسان

قنی دیللر ایدر تسبیح قنی کوزلر کورر وجهك   قنی اللر الور حقی قنی اول قلب بولور یزدان

قنی ایاق کیدر حقه قنی اذان طویار حقی   اکر توفیقك اولمزسه اولور زجمله مزخسران

ولکن یلور زجمله که سنسین اول و آخر   ایدرسك جود و فضلندن نه کیم وار جمله‌یه غرقان

خصوصا حضرت احمد که قیلدك جمله‌یه رحمت   شفیع قیل بزلره یارب ایدرسك بزلره غفران

بجاهِ ذاتِكَ یاحق وجاهِ سیّدِ احمد   وجاه اهل بیت مصطفی یاحضرت منان

وجاه صدیق اکبر وجاه حضرت فاروق   وجاه حضرت عثمان وجاه اول شیر یزدان

وجاه حضرت زهرا وجاه حضرت حسن   وجاه حضرت حسین که آنلر وجه هم پاکان

وجاه حضرات زوجات مطهرات که اولشلر   وجاه حضرت انصار دخی جاه مهاجران

توسل ایلدم جمله سنی دیم مطهر قیل   بزی دور ایتمه دور ایتمه ایدرسك جمله یه احسان

سببِ نظمِ این کتاب

واما بعد بیل سن کیم سبب نظمنه در آکلا   بو فقیر فدائی دیرکه که بر کیجه ندر لخوان

محبت لر ایدردك هم شراب اقدح حقی   ایدردق نوش دخی ذوقلر الوردی جمله اخوان

نیچه اسرار توحیددن مقامات ومعارفدن   سویلنوردی نیچه سوزلر اولوردق جمله مزسکران

کیمز محبوبك قددن ایدردك طوبایه تمثیل   کیمز زالف خوبانی که دیردك غنبر چینان

او زالفی کوردك اول عشاق حقیقی کفرهٔ طالمشدی   دخی واللیل اذا یغشی کلوردی سری بی پایان

دخی اول رخلری کورن که دیردی بدر آکابی شك   او قوردی والضحی اول کس او رخلرمش مفسران

کورك قاشلرینی آنك که دیردی قاب قوسیندر   که خط استواسری نورندن طولمش اول میدان

کیم خنجر مژکان که ایتمشدی آنی مجروح   ارادن قالقمشیدی اول که اولا اولمش ایدی هیمان

ایده مزدی آنك وصفن دیلی لال اولمش اول انسان   قاقچی کوزلری کیمینی ایتمشیدی غرقان

کیمی قیامت کبری کیمسی محشر ومیزان   کیمسی حور وغلمان او قوردی اسرار قرآن

کیمیسی نقطهٔ خالك که سرن ایتمش اول تفسیر   نیچه هر ذره ده ظاهر ایمش دیرایدی اول اخوان

او قوردی سورهٔ اخلاص مکر اول خالی شرح ایتمش   او سوره رمز ایمش آکا کورنمش صورت انسان

او

3

او مجلس ملامتده دوکیلوردی نیچه اسرار   یوق ایدی بیکانه آنده که جمله اولدی محرمان

او مجلسده اولان عشاق طلبلر قیلدیلر اول آن   که اول شهر ملامتده بولنان کل اوله عیان

ایده م اهل ملامتك راز وصفن ایده م تفسیر   نیچه در آنلره سیرت که کیملر اولدیا دیبان

نیچه در آنلره وارمق که ذوقلرن دخی بولمق   نیچه فیضه وار رسالك که کیمدر خمراء نوشان

نه در ایمان تحقیقی ندر تقلید واستدلال   مراتبلری هم نه در که کلسون جمله سی فرقان

که مرشد حقیقت نه آنك وصافی هم نه ایمش   نه در اهل رسوم وصفی ایده م جمله سین تبیان

نه در اهل ضلال حالی مضل کیمدر بیان اولسون   که اهل حق عیان کلسون که تلبیس ایتمسون شیطان

نه در اول قطاع طریقا ولنلر احوالی ظاهر   ظهور ایتسون قمویه اول بیلنسون دخی مردوران

نه در مقامات توحید نه در مشاهد تحقیق   نیچه اهل شهود جانا وارمش نیچه در فتحان

نیچه اسرار حقانی ظهور ایدر نه در مفتاح   او ذات غیب مطلقدن نیچه فتح ایدر اول یزدان

دخی فرقهٔ ناجیه عجب کیملر بیان اولسون   دخی اول فرقهٔ نیران بیان اولسون بیلوب یاران

بعض آیات وحدیثلر لسان اهل تحقیقله   براز سوزلر سویلنسون هم که ذوق آلسون بو کون اخوان

چو مطلوب ایتدی اول مجلسده اول اخوان ایتیت جانا   او مجلس روحنك سری اجابت ایلدی ای جان

او نور روحانی مجلس که روح حق مقدس ایمش   که ویردی سریمه قوت آنکله ایلدم تبیان

که الواح صحائفده یازلدی نیچه تحقیقلر   کلور جمله عشاقه نیچه اذواق وذائقان

او قویان سالك بی شك بیلور مسالك نه در آداب   نه در تحقیق نه در تقلید نه دا اول اهل تحقیقان

اولور عیان مطالبلر نه در اول حضرت ده بو   کورینور کوزلره بی شك اولور هم جمله یه برهان

نیچه شیطان مردودلر ینارلر ایتمه کل شبدن   که اول مصابیح حقدر شیطان جمله مرجومان

ایدر حق آنلری تعذیب قالور جهنمده هم آنلر   چیقامازلر بو کون ناردن احاطه ایلمش نیران

زیرا حق آنلری طوتمش ید قهار ایله مقهور　　ایدوبدر جمله سین مطرود که اولمش جمله کافران
ندر آدم دخی سری محمد نوریی کورمز　　که زیرا سجده ایتمزلر کورنسون آنلره یزدان
اوقونسه آنلره اسرار ادم جمله سی بیهوش　　اولورلر جمله سی معدوم که نور ذات ایدر محوان
ولکن نور احمد ایله منور اولمش اول ارلر　　مقدس مرشدك وجهین کوربدر اول کوزل یاران
که کورلری نور حقدر دخی اذانلری حقدر　　دخی اوکلرنده حقدر حق اولمش خلقلری مردان
دخی شمائل وایمانلری هم دخی حق اولمش　　دخی فوق دخی تحتنده کورندی آنلره جانان
اولردر مظهر دلبر اولردر جمله یه پرور　　که صالدی پرتو رخسارلری محو اولدی عاشقان
کورنلر زلفلرك آنلر فدا ایتمش نیچه جانلر　　که هر بر تل زالفنده اصلدی نیچه منصوران
که اول رخسارلرك خال مقدس چونکه کورمشلر　　انا الحق نعره سین اورمش اولردر جمله مجنونان
اوقتان کوزلرك جانان باقیجه آنلره یکدم　　آرادن قالقدیلر آنلر دکلدر الا محبوبان
اوقوندی سورهٔ اخلاص که قدلرینه اول مخلص　　هو الله احد سرن کورنلر مظهر قرآن
اول ایرولرکه جمع اولمش ایکیسی بر یره کلمش　　ویررلر اسرار جمع الجمعدن درسی کوزل قوسان
که یعنی قاب قوسین سرلری پیدا کورر عشاق　　دخی اول درس واد نی که قاشلر ارده خطان
اومژکان بر بلا صالمش نیچه ارماح ایله اورمش　　ارهدن کفر وایمانلر کیدردی قالدی هم جانان
اوقونسه مصحف ادم بیلنسه سرلری هردم　　که اولمش وجه حق بیلسن که فاسجدوا دیمش قرآن
کورنسه وجه اول دلبر هویدا اولسه اول سرلر　　چیقار اسرار کفتار النور ذوق دلبران
اولردر مظهر دیدار اولره عرض اولور دیدار　　اولر اهل اللهك قدرن بیلورلر کیمدر جانان
خدایا جمله مز باب نیازده طورمشز عاجز　　الیمزدن طوت ای یاربم اوله لم رحمته غرقان
نظر اولیادن سن صاقین بزلری دور ایتمه　　اودرکاه مقدس قلبلرنده ویر بزه برهان

که کلسون مشکات احمددن اول نور احد جانا　　اوله لم جمله مز محوان بیلنسون سر محمودان
هو الاول هو الآخر هو الظاهر هو الباطن　　همه هویت مطلق که جمله قاله لم هر آن
هزاران صلوات آنلره هم سلاملر اولسون ای جانا　　اوکیم من رآنی یه مظهر اولوبدر سرهم یزدان
دخی اول بحر وحدته طالانلر جمله اولل اخوان　　کورشدر جمله سین هردم که اول بر جمله بر جانان

طریقت ملامیهٔ عالیه عین حقیقتده آکا منتسب اولان ذوات عظام قدس الله اسرارهم
حضراتنك کرك اقسامی وکرك مشارب عالیه‌لری وکرك نتائج سلوکلری وکرك
محجوبین اولان اصحاب قیل وقالك واکثر زهادك عنادلری اکلرینك سببی واول
طائفهٔ عالیه‌یه جبریه نسبت ایتدکلری جهلارینك اولوب آنلری رد مباحثلری وطریق
ملامیه خاصهٔ مشرب محمدی اولان بر ذات کامل واکملدن تلقین خاص ایله
اخذ اولنوب قیل وقال ایله فهم اولنه مدیغی بیانندن عبارت ابیات شریفه‌در

بوکون درس ملامتدن سبق المش نیچه مردان　　بریسی مبتدی بیلسن بر اوسط اولان عرفان
دخی منتهیلر واردر اودرسدن سری المشلر　　خلاصه اوچ قسم اولمق اودرسه جان اتان عرفان
بدایت اهلی کوردیلر طلوع ایتمش ربوبیت　　بوکون مطلع افعالدن اولوبدر جمله سی سکران
نیچه نقش ونقوشلردن حرکاتدن سکناتدن　　آلوبلر درس افعالی کورندی آنلره آنان
بوکون نطق ایتسه‌لر آنلر یاقارلر نار توحیدله　　اضافت شرکتی یکدم بیله مز بونلری نادان
نیچه زاهدلری سن بیل که اول شرك وجهلندن　　دیدیلر بونلره جبری بیله مز آنلری دونان
اوقورلر خلقکم درسین بولورلر وحدتك وجهین　　کوردلر نور آثارك اولورلر سر بیل جانان
نه در جبریه بیلدی نی انك شرکی نه دن کلمش　　انی ذنب وجوده یرمش اوپیسلره بوکون خران
موحدلر منزهدر بوکون ذنب وجوددن بیل　　کوره مز غیری‌یی اصلا بونی طوت سن دخی برهان

بودرس قیل وقال صانمه دخی علم کلام طانمه   دخی ارسطالسدن اله مزکیمسه هیچ درمان
نیچه بول ینکیلر کوردم دخی اول قبه باشلرهم   چالشدی سر توحیددن اثرده ایشلری سیمان
بوکون چام چم حیدری نوش ایدن اول قمودلر   سلوك احمد یله بولدیلر راهی بوکون یاران
ایشتا وغلم دخی کامل نه جبریدر نه قدرییدر   کلام قدری هم جبری ولودیرسه سکا یاران
بوکون جنت افعاله کیدوب الدیلر هم لذات   یار سنکی جنتی نیلر کورنسه آنلره جانان
دخی نسبت مجازیدن مقدس اولدیلر انلر   حقیقت نسبتك بولمش بونکله جمله هم یاران
صاقین آنلرله کفتارك ایشتسك دخی هم کورسك   قیاس جاهللره قیلمه که آنلر اولدی دانایان
بوکون هم شهر وحدتده بولنان طائفهٔ قدرك   نه دیلرله ایدهم وصفك که عاجز اولمش عارفان
آنکچون سوزمی کسدم دیه مم اخوانك وصفن   بدایت نه نهایت نه طریقه کیرمدی رحمان
ایشیت اهل وسط وصفك براز سوزلر ایده م فصلك   ایده مم والله شرحك آنی وصفا بلیان یزدان
بوکون اهل صفات آنلر شکر اولسون نیچه جانلر   الوب درسی ملامتدن نیچه سری صفات اخوان
بوکون چیقدیلر اوصافدن دخی نسبت مجازیدن   اوسر صفاتی انلر بولردر موصوفی طانان
که سبعهٔ صفاتك بونلر حقه هم نسبتین ویرمش   بوکون لاموصوف الاهو درسنده اولریانان
تجلی ایلیجه بیل تجلیٔ صفات الله   کورر لر شبهه یوق یکیم اوجه پاکده هم یاران
بونلر تلقین احمددن الوبدر جمله سی درسین   مقدس مرشدك وجهین کوربدر سنده هم اینان
صاقین مرشدلرك صانمه قیل وقال هم خیال طانمه   نزول ایتمش خدادن بیل بویله دررحمت یاران
بوکون اول مرشدی بیل سن که وصفندن عاجز اولمش   دیه مم ذره سین حاشا که وصفین دیدی هم قرآن
ایشیت نطق محمددن دخی اول درجوهردن   که انسان هم دخی قرآن دیمشدر آکا توأمان
دخی اول حیدر کرار ایشتدنمی نه در اول یار   حقیقتا هانه دیرمش ایشیت جانا انا القرآن

قال

5

قال الله تعالی سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ

بو آیت کریمه نك سرینه مصدق ومظهر اولدقلری طائفهٔ ملامیه نك بیانی بحثیدر

اوقو جانا نیچه کوندز مفصل آنلرك سرن   سَنُرِي آیتی ویرمش نیچه یه جمله هم برهان
اوقوندی آیت افاق مفصل سرهم انفس   هو الحق هو المطلق زهی اولاعلائی انسان
صاقین اوفك ایراق صالمه اوزاقده صانمه هم طانمه   زاهدان سوزینه قالمه بوبر سردر بیلور یاران
صفایتون اولان اخوان صفات جنته کیرمش   شراب خمراء وجهك بولردر دائما نوشان
بولر مرآت اولوبلردر جمال یار بولوبلردر   صفات الله بوکون نورن بولردر اهل هم دیدان
بولرهم اهل حق اولمش حضور حضرته وارمش   اولرهم نور وحدتده یاقاماز آنی هم نیران

قال الله تعالی لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ قول شریفنده

آنجق سمیع بصیر اسملرینك حقه حصر اولنمسی ومقام توحید صفات سرینه مظهر اولان ملامیه
مشرب عالیلرینی شرح وبیان مبحثیدر

اولر حقنده هم کلدی اوقو هو السمیع درسین   هو البصیر دخی بیل سین زهی اول علم رحمان
بولر اهل فنا اولمش فنانك قدرینی بیلمش   ید پاك محمددن اولره ویردی هم برقان
زاهدلر بونلری بیلمز دخی هم یوزلرن کورمز   کورینان آنلره ظلدر بویله بیلدی ذوی الاحسان
آنکچون طاشلری اتمش بوله مزکندینه باتمش   دخی اول قعر دوزخده یانار اول طائفه خسران
نیچه سین کوردیلر آفاق اولوبدر جمله سی برباد   طوتوب اول انلری قهار که آنلر ایتدیلر بهتان
اوقوسن اِنْ تَوَلَّوْا هم وقل هم حسبی الله دی   سکا کافی دیدی حق بیل صاقین سن اوله طاغان

طائفهٔ ملامیه نك ذکرلری اسم اعظم وذکر وجود اولدیغی وهیچ بر آن خالی اولیوب رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ قول شریفنك مصدق رجالی اولوب خلاصه نائل اولدقلری وشیطان علیه اللعنة آنلری اخلالدن امید کسدیکی مباحث عالی ذکر وبیانیدر

ولکن برسوزم قالمش ایشیت جانا دیم بیل سن   که انلر ذکر ایدرلرمی که ذکرن کورمدی انسان
که آنلرده هر نفسده بیل ایدرلر ذکر اسم اعظم   دخی ذکر وجود اولمش وجودلرینه هم حوران
کوره مز ذکرینی املاك نیجه انسان دخی افلاك   شاشردی شیطانی ملعون ایده مز آنلری اذعان
دیدی قرآن رجال واردر او قولا تلهیهم آکلا   تجارتلر وهم بیعلر ویره مز آنلره نقصان
آنکچون کاملان دیرمش دخی اول اخلاصی بیلمش   نه دراخلاص بیورمشلر قولاغك طوت ایشیت جانان
اودر اخلاص که ملکلر یازامز زیرا بیلمزلر   دخی شیطان یوزامزمش زیرا کورمز بویله انسان
اوقوحور ومقصورات دخی شانلرینی بیل سن   نیجه هانی اللهدن بولورمی آنلری شیطان
ندر انس ونه در شیطان وبلکه ماسوی جمله   کورمز آنلری همده بیله مزدخی هم غیران
بو برسر ملامتدر خدادن غیری هم بیلمز   که آنلر حرم عزت ده اولمش جمله محبوبان
وکرچه سکا باقارلر نیجه سوز دخی سویلرلر   ولکن آنلرك سری دخی هم یوزلری رحمان
کورنمز ازلری بیل سن اوقونمز سرلری آکلا   بیلورمش آنلری الله بیله مز آنلری دونان
کورینور صورتا آنلر که آخر صفده کورمشلر   مکر محرابده در آنلر اولردر بیل سن امامان
آنکچون ظاهرا آنلر فقرا اولمش اول جانلر   نیجه سی شکل عوامده اولوبدر جمله مستوران
بو کون شهر ملامت باغچه سندن برکل رعنا   کتوردم وصفلرین آکلا یترسکا بو بر ریحان
دخی بر طائفه واردر که آنلرده دخی جاندر   اولوبدر جمله ذاتیون دیدیلر بونلره عینان
وجودلرن فنا ایتمش وجود حقه هم کیتمش   آراده قالمامش الا اولردر وجه بالاحسان

قال الله تعالی کُلُّ مَنْ عَلَیْهَا فَانٍ . وَیَبْقَی وَجْهُ رَبِّكَ قول الشریف

سرینه صورت مظهرین بیانی ومظهر اولان ذواتك اوصاف واحوالی بحثیده در

فنا فی الذات ایدوبلردر فنا اندر فنا درسك   سلوکله بیلدیلر آنلر که کُلُّ مَنْ عَلَیْهَا فَانٍ

دخی

دخی محو اولدیلر آنلر سوی هم کورمدی جانلر   آراده قالقدی هم آنلر کوره مز آنلری ازمان
اوسر مظهر حیدر ایچیردی آنلره جامك   اولوبدر جمله سی بیهوش او جانلردر بو کون حیران
زهی اول ساقی اخوان نیجه بی ایتدی سرخوشان   شراب لایزالیدن اولورلر جمله حیدران
الهی جمله بی ایتمه جمال سر حیدردن   وسر اهل بیتدن هم بو فقیری دخی دوران
آنلر بو فناده رسین آره دن قالقدیلر آنلر   ویر دمرشد آکا جاملر اولر بولدی دخی جنان
نه در جنان ایشیت جانا دخی املاك دخی افلاك   که آنلر ذوقنه جمله قوسی اولدیلر حیران
او قوسن لارأی عین حدیثك سرینی آکلا   که بیله سك آنك قدرن بیورمشدر ذوی الاحسان
بوذاتیون اولان ارلر توحیدلرله هم برلو   که لا موجود الا هو دیدیلر نتکیم پیران
ایدرلر هم سفر ذاته وجودی هم مجازیدن   دخی افعال صفاتدن بیل اولردر ابلیان سیران
دخی اهل عروج دیرلر حقیقت اهل بیل سنده   که زیرا ایتدیلر معراج مقامات اولدی نردبان
اولوبدر جمله سی واصل نیجه سی سر افعالدر   دخی سر صفات کلمش نیجه سی بیل دخی ایشان

مرشد کامل ایدندن می وحدت کوسندن نوش ایدوب مقامات فناده وقدن سکران
اولان عشاقه جهلانك مجذوبان ومجنونان تلقین ایتدکلرینی ذکر وبیان بحثیده در

فصل فی بیان سکران اهل تحقیقان

آنی کیم غرق ایدوب نور ذات الله اولدی هم فانی   اودر پروانه ذات بیل دیدیلر آکا مسجودان
قنی برار آنك قدرن بیلوب آلسون دخی وارسون   سوزی حقده دخی بیلسون آکا دیرلر که مجذوبان
زهی اول وحدت حقده ایچن اول جام وحدتدن   جنونی الهیدن که دیرلر آکا مجنونان
قرنداشم ایشتدك سن که قرآن بزلره وردی   نیجه دیرلر اوجاهلر پیامبرلره مجنونان
حاشا پیغمبران جمله که عقل کل اعظمدن   دخی هم عالم قدسدن کلورلر بیلدی دونان

آنکچون ورثه جانا بوکون نیجه اذایا هم ... چکرلر جاهل دونذن که جاهل اولدی فرعونان
خدایا بزلری قیلمه ایراق وسلك احمددن ... ویرم مسلکنه جانم اوله لم هم وجهنه قربان
ییم سفرهٔ احمددن حقایق لقمه سین هردم ... ایچم شراب عشقندن اوله لم هم جمله یه میدان
طالم بحر حقایقه چیقارم درلو جوهرلر ... بوکون اول نور ذاتنده اوله لم هر لحه هم غرقان
بجاه حضرت احمد وهم ده جاه اهل بیت ... ایراق ایتمه بنی راهدن اَجِبْ یا حضرت رحمان
فنی بر دل که شرح ایتسون فنا اندر فنا سرن ... آنکچون مرشد حق هم ویردجامله آنی سیران

مقامات فاقیل وقال ایله اخذ اولنیوب آنجق
مرشد کامل محمدیدن ذوق ایله النه جغنی بیانندهدر

ایچن اول صهبای حقی ید بیضای احمددن ... فنا اسرار درسندن بیلرد نخی اولور ذوقان
بحمدالله بوکون اخوان که مجلس ملامتده ... ید بیضا سیله ساقی ایچیردی آنلره خمران
آنکچون سوزلرم کسدم فناده هم دیلم لال در ... فاقیل وقاله صغمز اولورلر ذوق ایله قانان
بچن تقریر رعنایی ایلدم تلخیص ایشیت جانا ... بری افعال دخی صفات بریده همده سن ایشان
دخی ذاتدر بریده بیل بو اوج مقاماتك اوزره ... که مبنیدر بو کامسلك فنا فی الله دیدی پیران
سلوك احمدی بیلسین که ذاتده بیل نهایتدر ... که الی الله سفر سیری ایدرلر انله سالکان
ایدن سیر سلوك افعال اودر اهل بدایت بیل ... وسط سیری صفات اولمش آنکله ایلدی سیران
ایدن سیر سلوك ذاته نهایت اهل سیر اولمش ... فنایی ذاتده ختم ایتدی بوکون سیری دخی هر آن
سفر الی الله بیلدك واهلنی دخی بولدك ... ایسه مشربلرن کوردك فذوقوا ایها الاخوان

سفر الی الله مقاماتی که توحید افعال توحید صفات توحید ذات مقاماتندن عبارت
کلمات قدسیه بیان اولندیسه سفر بالله مقامات شریفه ذکر وبیاننه شروعدر

395

براز.

7

برازسوزلر ایشیت جانا مقام سیر بالله دن ... خدا قیلسون سنی توفیق اوله سین آنی ذا ئقان
ندر نزول ربانی دخی استوای رحمانی ... نیجه حق صورت انسان اولورمش نیجه در برهان
ایشتدك فخر عالمدن اونطق پر جواهردن ... سماء دنیایه ربم نزول ایدرمش اول رحمان
کیچه دن بر ثلث قالسه ایکی ثلثی هم کیدسه ... دیمش نزول ایدر ربم مشرف اولور آسمان
که الرحمن علی العرش استوی قرآن دیدی سکا ... نتکیم دیدی آثارده که آدم صورت رحمان
ایدنلر کشف اسراری مقامات بقا بالله ... نزول ربی کوردلر تنزهله ایدر حیران
دخی استوای رحمان دخی هم صورت انسان ... نه سرلر در بیلور آنلر خدایا ویرمدی نقصان
که آنلر اهل اطلاقدر که کوزلرنده هم حقدر ... بیلان حقدر بولان حقدر ولوکه صورتا انسان

کبریت احمر وطلسم اعظم اولان مشرب احمد کامل مکمل تنزیه وتشبیهی جمع ایدوب
حق ایله باقی بویله بر ذات شریفه نائل اولدقده الرحمن علی العرش استوی قول شریفنده اولدیغی
کبی باطن اولان اسرار همت عالیلریله کشف اولنه جغنی ذکر وتصریح شریف بخشیدر

ولو مرشد حقدن سن نوش ایتسك جام بقا هم ... مقامات بقاده سن کوررسن صورت رحمان
اولورسون مشرب احمد دخی تنزیهله تشبیهی ... ایدرسین جمع بلا شبهه بویله در اهل تحقیقان
که هر لحه که کوردك سن تجلی ایلمش رحمان ... مع التنزیه وبالتشبیه ایدرسون ایکیسین جمعان
دخی هم جانمك جانی نیجه رخسار عالمده ... اوخال رخ محبوبی نیجه آلمش بوکون خوبان
اوقوسن ثم وجه الله نیجه غنچه ایدوب پیدا ... دهان بر شکر حلوا که طاتمش جمله عاشقان
او نرکس کوزلری فتنه که جهان طولدی غوغا ایله ... ایدر جمله بوکون ویلا یانار نورنده پروانان
اوقد سرطوبی بیل قیلوبدر محشری هردم ... دخی مژکان خنجرله قورلدی هم حساب میزان
هلال قاشلرك چاتمش دخی هم بریره کلمش ... که دیرمشلر بوکون آنلر که مان بزدن اوله ماهان

١٤

چكرلر زنجير زلفى بوكون محبوبهم حوران   انا الحق سرينى كفتار ايدن آصلدى منصوران

اهل بقا اولان كمل رجال اللهك محابيب حرم عزت صورى ومعنوى حسنه
مظهر اولدقلرى وبلكه محابيب صوربيده كورينان حسن جمال آنلردن بر توفر اوتشعشع
ايدوب همان عاشق ومعشوق آنلردن عبارت اولوب اجيت سرينك شرح وبيانى فصل شريفده در.

اوقو آكلا بوكون درسى بقادرسك ايراق كيتمه   كوره سك سن نه محبوب سون دخى سن اولدك عاشقان
آرادكسن سنى سنده بولورسون هم سنى سنده   كوررسونهم سنى سنده كورينان هم كورك رحمان
اولوبسون كندينه مرآت نيجه كه اوليسون صورت   سكا باقدك سنى كوردك يا قارسين كندينه نيران
ديديلر سكا كل رخ سون دخى كل رخده هم خال سون   خال اوز ره هم قره مويسون اورخده صان نيار عودان
زهى اى مسجود املاك ارارخنى هم افلاك   سنك دردلے ايدرهم چاك بويله بيل ديدى مردمان
ايشيت قرآنده كلمش وفى انفسكم ديرمش   افلا تبصرون آكلا كه سنسن عنبرا فشان

شاه ولايت على المرتضى قدس الله سره انسانى شرح ايتديكى قول شريفى شرحيدر   قول شريفى دخى شوندن عبارتدر

دواؤك فيك • وما تشعر • وداؤك منك وما تبصر • وانت الكتاب المبين الذى باحرفه يظهر المضمر •
وتزعم انك جرم صغير • وفيك انطوى العالم الاكبر • فلا حاجة لك من خارج • وفكرك فيك وما تفكر •
وتنظر فى الكتب كى تستفيد • وعنك مصنفها يخبر •   ديو بيورمشلردر

دخى شاه ولايت بيل على المرتضى ديرلر   نه بيوردى ايشيت جانا نه اسرار جمع ايدر انسان
دواسنده وداسنده ولكن غافلا كندك   كوره مزسك عجب نيچون كه اولدك سن دخى سكران
كه سن كندك صنارسن كيم صغير بر جرم اولورسين هم   ولكن منطوى سنده نه كيم هم وار دخى جانان
كتابلره باقارسين سن كه استفاده ايتمكله   وبالجمله كتابلره مصنف سنده در اى جانان
صاقين سندن ايراق باقمه كه حاجت يوق ايراق صانمه   كه سن كتاب مبين سين حروفكله اولور تبيان

ك

8

١٥

كه حيدر كرم الله وجهه بويله بيورمشدر   سنى سن بيل نه سر سين سن كه اولمش سون دخى جمعان

فخر عالم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرينك عبد مؤمن تقينك قلبى واسع اولوب مجلا حق
اولديغنه وناسك هربرى داردنياده نائم اولوب بعد الموت تنبه اوله جقلرينه واولمزدن اول
اولمك هر مؤمنه فرض اولوب موت اضطرارى ايسه سنت نبوى ايدوكنه دائر بيوردقلرى
ما وسعنى ارضى ولا سمائى ولكن وسعنى قلب عبدى المؤمن التقى الورع والناس نيام اذا ماتوا
انتبهوا وموتوا قبل ان تموتوا   كلام كهربارلرى شرحيدر

بيوردى فخر عالم بر حديثنده ايشيت جانا   كلام قدسى اعلادن نه ديرمش دكله اى انسان
سما وعرش بنى صغماز نه كيم وار دخى صغماز   ولكن صغدى قلب عبديمك سرى ايشيت ياران
بنه بر سوز نزول ايتدى ايشيت اى جانمك جانى   كه حقه فخر عالم بر سوز يله ايلدى درمان
كه الناس نيام بر حديثنده بيورمشدر   اذا ماتوا انتبهوا ايل حديثله ايلدى تبيان
اشارتدر كه سن جانا اكر موتى بوله مزسن   كه موتى اختياريله اولورلر بوكون يقظان
كه نائم اولديغك آكلا آرا موت زده دربيل سن   كه تا سن بوله سن موتى ايدر اول سنى ايقاظان
ايشتدك موتوا قبل ان تموتوا امرينى هردم   كه فرض اولدى سكا اولمك نيجه كم كامل انسان
نيجه كيم سنت اولمش اضطرارى موت باى جانا   كه موت اختيار واجب موتوا امرينى قيل اذعان
نيجه كيم اختيار موتله اولورسون آكلا سن دكله   يد ساقئ پاكله اول ايچيلور ذوق باى فردان

افندمز عليه الصلوة والسلامدن هر مؤمنك موت اختياريله اولمسى حقنده وارد اولان موتوا امرى آنجق
مظهر محمدى اولان بر كامل مكمل يدندن اقداح شراب فنائى نوش ايتمكه متوقف ايدكندن شهر ملامتده
ميخانهٔ وحدتى بولوب مى وحدتى نوش ايدرك عليه الصلوة والسلام افندمزك ان لله شرابا اعده لاوليائه
اذا شربوا سكروا واذا سكروا طربوا واذا طربوا عاينوا واذا عاينوا تخصوا واذا تخصوا يتكلمون بكلام

لایهموه الاسکار اولئك فی مقعد صدق عند ملیك مقتدر قول شریفنده بیورلدیغی اوزره اولیاء عظام قدس الله اسرارهم حضراتنه مُعَدّه اولان شراب عشق ومحبتی بر مرشد کامل حقیقی یدندن نوش واسرافیل وسن مقاما فنا صوریني دخی اول سالکه نفخ ایدیلوب مرة سکران دیکر مره لرده بحق یحق اولوب سالك سرموتی دخی بعد الذوق قیامت کبرایی رؤیت ایدوب احیا اولنمسیله کشف حقیقت ایدرك مقام وحدته ومقام جمعه واصل اولوب وجود الهیه مظهر اولمسی صورتی تفصیلیدر

ایکی اوچ جام ایدرسك نوش یدمظهر حیدردن
کوردرسون سر موتوا طوتمش افاقی دخی انسان

دخی شهر ملامته وارسك میخانه سین بول
می جزؤی دکل صانمه وبلکه می وحدتان

بومی کیم ایچدیلر فساق می ماء عیند ندر
بومی کیم دیدیکم سکا بونی ویرمش ید رحمان

ایشتدك ان لله شراباً کلدی آثارده
دخی اعده لاولیائه اوقو برهان

ایچرسین اول شرابی سن اولورسن محو دخی هردم
کوررسن سرموتوایی نیجه طوتدی بای اخوان

ایدر اسرافیل مرشد سکا نفخ صورای جانا
اولورسن مرة سکران ایشیت آخر مرتان

دیکر مره اولورسون بحق دخی مرة اخراده
اولورسون بیل بلاشبهه بویله در اول پیر مغان

ایشیت اول مرشد حق که نیجه احیا ایدرمش اول
چونا سرافیل نیجه نفخه که آنلرا ولدی نفختان

اویانور اعضای سالك کوروب قیامت کبرایی
کوده مزوجه باردن سوای هردم دخی هران

لمن الملك ایشتسه ایتمه کل ابعاد
ینه لله که او واحد قهار دیراو اول زمان

کوردی محق اولمش اول وجود مجازی هم عناصرلر
بولور حیات حقانی کوردینورا کاهم رحمان

حق اولدی اکا ظاهرا کا قالمدی ذره چه عالم هیچ
بیله مز عالی کیمدر دخی غیرا کا کذران

بولور ذاتی اولور ذات هم کوردر ذاتی وجودك هم
اناالحق سری کشف اولمش کوردکندنده هم عیان

دخی عرشی وجودنده کوردر مستوی هم رحمان
که الرحمن علی العرش استوی سری طوردر هر آن

دخی

دخی نزول ربانی نیجه آکا اولور پیدا
ظهور ایدرا کا سری حدیثده اندیکی اول آن

حقیقتا هلی ویرمشلر بومقام نا منه جانا
مقام جمع که حقدر سوزلری اکلا دخی سن قان

دیکر برنام بیورمشلر دخی قرب فرائضدر
که حق ظاهر اولوبدر بیل که سلاك جمله بالمنان

اولور سالك قواحقه که حق آنلرله ظاهردر
که ان الله یقول بلسان عبده اول آن

آنکچون فخر عالم اول حدیثله ایلدی تفهیم
دخی قرآنده کلمش بیل بصیر بالعباد هم شان

که اسم ظاهر یله حق تجلی یلسه آکلا
قالورمی حق وجوددن غیر یا عالم ویا انسان

آنکچون کاملان دیرلر بومقام کشف ولدر
او سالك هرکه کشف ایتدی بولور حقی دخی ایبان

بوسردر ثم وجه الله بوسردر صورت رحمان
بوسرله ظاهر اولمشدر کوررسون دلبران شابان

مذکور سالك حق سرموتی کندی وجودنده وآفاقده بعد الذوق والوجدان مرشد کامل یدیله احیا اولنه رق حیات ابدیله بقاء حقانی بولوب قیامت کبرایی ذوق ورؤیت ایتمش ورأیت ربی فی صورت شاب امرد حدیث شریفنده وارد اولان صورت شاب امرد که تجلی ولی احدیدن عبارت اولوب اصلا اول تجلیده سوی وغیر اولمیوب شاب امرد کبی مجرد اول حسن ذاتی وجمالی کافه صوری ومعنوی اولان محابیب وصور حسنه ده ظاهر اولمش وبلکه جمیع موجودات اول حسن ذاتی شاب امرددن عبارت بولنمش اولوب کوریان غیر وسوی وقبح وتنافر آنجق تعین اعتباری وغیر دؤیتی وحجابی اوزره در والا تحقیقده وتجلی اولده غیر وسوی یوقدر آنجق ذاتی احدی جمالیدن عبارتدر آنکچون بومشهدده اولان عارف کاملك کوزنده رؤیت جمالدن غیری بولنمیوب ان الله جمیل یحب الجمال حدیث شریفنده بیورلدیغی قول شریفك مظهری اولمشدر بو ذکر اولنان معارفی مفید ابیات شریفه در

رأیت ربی فی صورت شاب امرد اکلاسن ៖ نیجه نطق نبوی کلدی سن صانمه دخی نقصان

که لوح رخسار خوبانده صالمش پرتو نورك ៖ اوقو الله نور آیتین سرك خدایی طان

که ان الله جمیل هم یحب الجمال اولمش اول   یعنی کیم اسم ظاهر ایله ظهور ایتمش او محبوبان
آنکچون سیر محبوبی دیکر بر نام دیمشلردر   باقرمز محبوبه جاهل که محجوب اولدی زاهدان
بومقامه واران عارف که ربیسین دخی بولمش   که سرمن عرف در سینا وقودی هم ذوی العرفان
خیالات هم دخی اوهام رسومات هم دخی اجسام   ایدر نور حق انلری قموسك بزرهی ذیشان
ایچرسین صهبای حقی کورسن مطلع وجهی   هم افاق اولمش هم انفس بودر ذوق ذائقان
اولورسون غرق بحر ذات بولورسون وجه پاکنی   که اولمش جمله امواجی اکر اولدك سه غواصان
بوبر ذوق محمّددر خیال صانمه دخی خلیا   آنك عینی عیان اولدی نه در اول کورینان غیران
بوبر کشف محمّددر دخی بر صرف وحدتدر   آنلر آلدی احمددن بوسرله ایلدی دوران
حجاباتلر کثافتلر دخی اول جمله اسماء   ذاته نسبت اولنمزلر اودر عین عیانان
ایشیت جانا حدیثنده نه بیورمش رسول حق   لسان قدسیدن رمزن اشارتلری بیل اینان

افندمز علیه الصلوة والسلام لسان حق ایله حدیث قدسیده مرخت لم تصدی واستطعمتك فلم تطعمنی الی آخره بیوردیغی قول شریفی مقام جمعه رمز و وجود حقك صورت خلق ایله ظهور صورتی سیر یدر آنجق اهل حجابك حلول واتحاد وانطباع کبی توهم ایتدکلری نقایصی حاشا که انده اولوب بلکه حضرت وجود من کل الوجوه آندن منزه و مقدس بولندیغی و بومقامه نزول رب تعبیر اولنوب آنجق ذوق محمدی ایله ذوق ایتمك اهل کشف حالی اولدیغی ابیات شریفهٔ مفیده در ::

مرخت لم تصدی دیر واستطعمتك دخی ∴ فلم تطعمنی قول کلدی سن آکلا چون بای یاران
نزول رب بودرسری کورینور صورت خلقده   نحو صورت خلقله کورسك صورتن هر آن
حاشا تغیر صورتله تغیر ایلمز اصلا   که باطنده منزهدر نیجه صورتلیدر ذیشان
اوقولیس کمثله دخی مثل اولمدی اکلا   قمو مثلی و مثلندن منزهدر بیلور ذوجان

بوکا

بوکا فرقی ثانی دیرلر آلوب درسنی عارفلر   مقامات بقادن بیل بودرسی بیلدی مرشدان
اکر مرشدی بیلدنسه آلورسك وجه پاکندن   کورورسك حق نیجه اولمش منزه اولمش اول اینان
بومقام اهلی بیل جانا مقام مقعد صدق قدر   دخی نهر وجنانلر له آنکله اولدیلر و لدان

متقین ایکی قسم اولوب برقسمی خواص اولان اهل جمعدر واول اهل جمع مقام احسانده بولنوب علیه الصلوة والسلام افندمز الاحسانُ اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ کَاَنَّكَ تَرَاهُ فَاِنْ لَمْ تَکُنْ تَرَاهُ فَاِنَّهُ یَرَاكَ قول شریفنده بیوردیغی حقیقتك ایکی قسمنی بیان اید وقسم ثانیسی دخی حضرت الجمع صاحبیدرکه خواص الخواصدر مذکور حقیقتك ایکی قسمنی وحدیث احسان ایکی قسم کیفیت اشتمالنی مبین ابیات شریفه در

که بونلر متقین اولمش دخی تقوای خاصانی   بولولبلردر زیرا بونلرا ولوبدر علله هم جان
وقایت ایتدیلر حقی کوره مزلر بوکون خلقی   آنکچون متقین اولمش که بونلر نوریدر یزدان
بونلرا قوبای قومدر دخی قوتله اشددر   واره مز بونلره شیطان آنکچون قاچدی منکران
دخی اول قول اعظمدر یاقار بو عظمت بیل   جمال حقده پروانه اولورلر دخی هم هیمان
که اهل احسان اولمشلر بیلرسك احسانی جانا   اوقو شرح ایلدی احمد بیلرسن ایله سن احسان
بیورمشدر حدیثنده که الاحسان ایشیت جانا   که سن ان تعبد الله کَاَنَّكَ ایشیت اول آن
تراه هم فان تکن تراه بیل بای جانا   فانه یراك کلدی اکلا جانلره ای جان
ایشیت جانا بو نطق عالی قدس نه سرلر وار   جوامع الکلمله مفخر عالم قیلور بیان
که نطق شریفك صدری ایدر جمع اسرارك تعلیم   که زیرا عابدا اهل جمع اولان اولدی بینا یان
بقا اهلندن اهل جمع که حق ظاهر اکا اولمش   حقی کوردی وحق اولدی اودر اول صورت رحمان
کانك قولی نیجوندر چو کوردی حقی دیرسك سن   اشارتدر که اهل جمع حق ایله اولدی حاضران
آنکچون دیرکه احسان اول در که سن عبادت قیل   کویا سن حقی کورسن بیورمشدر بودر احسان

٢٠

زیرا مقام جمع اهلی ظهور ایدیسه حق آکا | اولوبدر عین حق گویا حق اولدی کورینه عیان
بوسردر بیل که قرآنده بیوردی عزّ شأنه | که لا وجهه درمش بو وجهی کوردی ذو العیان
بیدر مرشد حقیقتدن ایچن شراب تحقیقی | بیلراول ارندر سر بقادر سک دکل غیران
بو بر کشف حقیقتدر و سراهل تحقیقدر | صافی صافه خیالات مشایخ دیمی هم کمان
وکیجه مغز عالم کانک قولی بیوردی | حضور حضرت حقک تجلی سنده در نشان
اولانلر نور وحدتده بوکون محو اول کوزل یاران | بو سری حائز اولمشدر دی آکا حبذا اخوان
کوزلر نیجه عابددر ینارلر پروانه نورده | فنی برکوز کورنسونلر که آنلر اولدیلر سکران
وجودلرینی ویرمشلر که وارده کوردیلر دیار | جمال حقی نورنده که اولمشلر بوکون غرقان
آنکچون احمد و محمود بیوردی آخر آبیل سن | اکر سن کورمسک حقی سنی کورر حق اول عیان
او قول شریعتک ختمی ویرر رمز حضرت جمعه | که الله اسم باطنله بقار آنلره بی کمان

ودخی متقینک اخص خواص اولان قسم ثانیسی بو ابیات شریفه تصریح ایدوب احوالنی دخی بیان ایدر

کورر آنلری بی شبهه زیرا باطنلری حقدر | نزول آنلره ربانیتمش که آنلر اولدیلر سلطان
بقارلر سه بوکون داره کوررلر داری بی شبهه | بولندی آنلره دیار کورن آنلری هم رحمان
بو برقوم اهل تحقیقدر که اولمش مظهر احسان | کوررهم آنلری بی شک که آنلر مظهر دیان
محصل اهل احسان ایکی قسم اولمش ایشیت جانا | بری حق آکا ظاهردر عبارتله اولور عیان
بولارك ظاهری حقدر قواولمش بوکون حقه | بد اعضاسی حق اولمش بونلره حق ایدر دوران
کلان ظاهره اول صورت که اودر هم عبادت بیل | عباده تلری قلب اولمش عبودت بیلر یاران
عبودت اهلی اولمشلر زیرا آنلرده یوق آثار | بشریتلری کیتمش کوررسون ظاهرا انسان
باقارلر حقی کوررلر زیرا وجدانلری حقدر | بو مقام اهلنک سرن نیجه وصف ایده واصفان

بونلر

١١ ٢١

بونلر حق الیقین اهلی طوررلر ایتمز کل شبهه | زیرا ظاهر اولان حقدر کوره مز بونلری غیران
بونلر در متقین خاصی که بونلر اهل دنیادر | ویرر حق آنلره حسنی که دیرسکا ایشیت قرآن
آنکچون متقین لردر که زیرا ایتدیلر آنلر | وقایه حضرت حقی جمیع صورتده بیل اینان
دیکر قسمن ایشیت جانا که آنلر قسم اولدن | اولورلر اعلا لکن بیلمز آنلری نیجه انسان
اولورهم اهل محو اولمش دخی هم اهل صحو دیرلر | اوده آنلر حقنه کلدی حسن زیاده در قرآن

مقام احسانده بولنان متقین حضراتی اصحاب رؤیت اولوب
صفات و اسماء الهی ایله ظهور ایدوب مظهر حق اولدقلرینی شرح ایدر ابیات شریفه در

وللذین احسنوا اوقو قرآنده آکلا سن | که آنلره ویرر حسنی زیاده ایله بیل رحمان
که حسنی رؤیت حقدر کانک رمز ایمش اکا | حدیثی وقوفدك بیلدك نیجه درسری بیل اینان
زیاده ویریلان ندر نه یه دخی اشارتدر | دیدیلر اهل تفسیر بیل حور و غلمان دخی جنان
که یعنی اهل تحقیقده کیرلر صورت حقی | ظهور ایدر آنلره جمیع حضرتده اول منان
صفات اسماء و حقله چیقارلر عالمه آنلر | کیرلر الباس حقی بودر اول صورت رحمان
اولورلر عالمه نقطه حروفات وکلماتده | اولور آنلره افاق هم دخی انفس چو طالبان
ارادرعرش هم دخی افلاك سماکدن تاسمکه بیل | نکیم واردر اکا عاشق اودر اول اکمل انسان
آنکله اولدیلر افلاك دخی عرش هم نجوم جمله | بوکون دوار دخی انوار ویرر جمله یه نمك نان
آنك قلبی اولور واسع چو صغدی الهی آکلا | دخی عرش هم کرسی هم نکیم واردر آکا یکسان
اولور جمله اکا نسبت که ضان نقطه جو الله | اکا نسبت دکل برشی که کلدی هم بوزی رحمان
اوقو لولاك لولاك که بیله سك نه سردر اول | قوافلاك اکا محتاج اوسرد جمله یه هم جان

سابقا ابیات شریفه ایله مشروح اولان مقام احسانده بولنان اهل حقیقت

٢٣

افندمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری لسان حق ایله کنت کنزاً مخفیاً فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف قول شریفنده بیوردیغی کنت کنزا سرینه مظهر اولان ارلردر واول سر تجلی ذاتی محمدیدر بو ابیات شریفه ایله کندویه رمز واشارت اولنوب بیوردیلر

اوسر سر محمددر دخی سر حقیقتدر   خدام کنت کنزادیر باق انسانی کنوزی طان

بوکنزك فتحنه جانا ندر طلسمی بیلدنمی   بو کنزی فتح ایدن کیمدر که اودر اکمل انسان

مفاتحی ندر آنك که کیمدر فتح ایدن آنی   ندر اول کنزده مخزون هم ندر دخی آکا نشان

بوکنزه آشنا اولان دخی اول کنزی هم بولان   بودر راه احسان بیل بودر اول کوزلری فتان

انکچون فخر عالم بیل دیدی آنلره احساندر   که زیرا احسانی حقه ندر ولدان ندر رجنان

یا زامازا احسانك حقین قلملر جمله چاکه اولدی   بشر نیجه بیلور آنی که حقدر اکا صاحب جان

انکچون زیاده لفظی منکر کلدی قرآننده   که مجهول الکنه اولمش بیله مز آنی اول انسان

انکچون دیدیلر جانا بیلمز انسان کامل   که زیرا مرأت حقدر نیجه حقا ولدی معلومان

قال الله تعالی وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ وَاللّٰهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ بو قول شریفنده نفسه قولی که بیورلمشدر انسان کاملك مجهول مطلق اولدیغنه اشارتدر بو ابیات شریفه آنی شرح وبیان ایدر

ویحذرکم الله اوقوده نفسه بیل سن   نیجه نفس الهی بیلمش نیجه درهم بیلان عرفان

رؤف بالعباد الله که تحذیر ایتدی قوللری   آنك نفسنی بیلمکله نیجه سعی ایدر اول غیران

انکچون انبیاء عظام بیله مز جاهلان اکلا   نیجه اذایا جفایا ایدرلر دخی فرعونان

انکچون ورثه جمیع ازمان واعصارده   اتار جاهل اکا طاشلر نیجه سی ایتدیلر بهتان

نیجه رجم ایدوبلردر نیجه سك چکدیلر دارده   نیجه سین ایتدیلر منفی ویروب فتوایی مفتیان

بلا نیجی مفتیلر جانا باتردملر الین قانه   نیجه سین قیدیلر جانا بوده بر حکمت یزدان

ایکی

12

٢٣

ایکی شی مشکل اولمشدر دیم سکا ایشیت جانا   که انسان کاملی بیلمك دخی حقی وهم ایشان

ولکن کاملن بیلمك اولور حقدن عسیر اکلا   که صورتله اولور نقصان نیجه بیلنور اول انسان

ولکن حق منزهدر مقدسدر مبرادر   که هیچ صورت قبول ایتمز تقدسله اودر جانان

حقی بیلمك ندر جانا بیلمز اولدیغك بیلمك   صاقین بیلدم دین جاهل اینانمه بیلدی هر آن

کل ای اوغلم کوزم نوری چو ایشتدك اولان تقریر   سکا وردی بر از اسرار بر ازك دخی هم سن قان

زیاده لفظنی اهل تفاسیر تفسیر ایتمشلر   که جنتدر بیورمشلر اودر بر ذره احسان

چوکه قرآن دیدی مبهم نیجه تعریف ایدردیلر   بوبر مجهول مطلقدر ویرر سکا خدا احسان

مطلقا خلیفهٔ حق اولان آدم بر مطلسم کنز مخفی اولدیغندن کرك ملائکه وکرك شیطان کندولی بیلمدکلرینی بیان ایدر ابیات شریفه در إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا حق جل وعلا حضرتلری بیوردیغی قول شریفنی دخی شرح ایدر

ایشتدك سر آدمی ملائك بیلمدی آکلا   که حقنده بر از سوزلر دیمشلر اوقوسن قرآن

انکچون طرد اولوب شیطان ولعنت حلقه سین کیدی   شاشیردی شیطان ملعون که سجده ایتمدی هر آن

خدا فاسجدوا بیوردی ملائك سجده ایتدیلر   لعین اباء ایدوب قاچدی که اولدی دخی مطرودان

بنه خلیفهٔ حق بیل مطلسم کنز مخفی بیل   اکر طلسمنی چوزدك بیلرسن نیجه در احسان

ولکن عالم مطلق سجوده امر ایدوب بیل سن   ولکن سر آدمی دیمدی املا که ای جان

اوقو آنی دعا أَعْلَمُ دخی لا تعلمون دیر حق   یعنی حضرتنه کشف ایتمز بزه کلدی بویله قرآن

زهی اول حکمت مولا زهی اول قدرت بالا   منزه جمله دن زیرا که عقللر اولور حیران

قنی بر دل آنی بیلسون قنی اول جان آنی بولسون   قنی اول کوز آنی کورسون اودر کورن وکورینان

فأبين اوقو آکلا نیجه امانتی حقی   که حامل اولمدی ارضی وجبال دخی آسمان

ولکن حامل اولدی بیل امانتی که اول انسان　　دیدی حق حقنه آنك ظلوم هم جهول اول انسان
عجب حامل اولان نیچون ظلوم هم جهول اولمشدر　　دیه م سرنی آنك اوقو مرشدیتی قرآن
عجب حامل اولان کیمسه بیلرمی محمولك بیلسه م　　بیلرسه محمولك اوذات اکا دیرلرمی حاملان
دخی بیلرسه اول حامل ظلوم اولورمیدر بیلسه م　　بیلورسه اول دینلورمی اکا از جمله ظالمان
عجب بیلسه م قمو انسان نیجه حامل اولوبلردر　　بو جاهللر اوده انسان اولرده می اوحاملان
عارف حامل اولدیلر ظلوم جهول نیچون اولسون　　ظلوماً هم جهولا قولنی بیلسه م نه سردر آن
صفات مادحه یوخسه صفات ذامّه کلمشدر　　حاملان چونکه فرق اولمش اولورمی وصف نسبتان
اگر جاهللره نسبت اولورسه نسبتك بیلسه م　　دخی عارفلره نسبت اومیدر اول کوزل انسان
زهی اول حضرت قرآن که جامعدر همه ماکان　　ظهور ایتمش کلامکله ظاهر هم مظهر انسان
باقار انسان کورر انسان سویلر انسان بولور انسان　　اوکوزل ذاتی صغمش ندکلو ذره جه انسان
حاشا که بیره صغمز قمو اشیایی محیطدر　　محاط اولمز اودر مطلق اودر سلطان هم سبحان
ظلوماً جهولا دیرکن خطاب ایدرکه اول انسان　　دخی اول جمله اسرارك کتوردی مخزون اول قرآن
نزول ایتدی کلامك اول کلمات ایله بالجمله　　لسان انسانه کلدی بولنورمی بویله لحسان

قال رسول الله صلّی الله علیه وسلم یا انسان خلقتُ الاشیاء لاجلِكَ
وخلقتك لاجلی قول شریفنی بیان ایدر ابیات شریفه در

آنکچون کلدی آثارده قمو اشیانی خلق ایتدم　　سنکچون دیدی حق بیل سن ایشیت یا ایها الانسان
وهم دخی بیوره شدر نیچون سنی خلق ایتدم　　ایشیت جانانه سرسك سن که سن سنك مظهر رحمان
که زیرا حق ایکی نسخه قیلوبدر عالمی زیرا　　که بر نسخه طورر انسان که اولدی عالمه اول جان
دیکر نسخه اولوب عالم که فرش عرشه دك بیل سن　　که انسان کبیر اولمش ولو صورتا بیل ایسان

او

اوصغیر نسخهٔ انسان که اولمش حقه اول صورت　　بوکون مرآت عالمده کورندی اول یوزی یزدان
اکا نسبت قمو عالم که روحه نسبتا بدان　　اوقو اکلا بوکون سرن قمو به اولدی اول برهان
اگر جان اولمسه جانا بدن میت بیلورسون سن　　آنکچون انسان ایله بیل منور اولدی آسمان
خلافت سرینی چونکه اودر حائز بوکون آکلا　　یدبن حقیله اولمش آنکچون اولدی مسجودان
ولکن ایکی اولمشدر بیلان کندینی عارفدر　　اوکندین بیلمیان جاهل اولور جمله مردودان
اوقو سورهٔ والتین که بیل سن احسن التقویم　　دخی مردود اولان کیمدر که اول سوره ایدر تبیان
که هم الا الذین آمنوا دیر حق ایشیت جانا　　که مردودلردن استثناء ایدوب عارفلری منان

ایمانك اقسام ثلاثه یه منقسم اولدیغی بیاننده در

دخی ایمان بکم آکلا بری تقلید دیمشلردر　　که استدلال تحقیقله که اوچ قسم اولدی بیل ایمان
اولان تقلید ایله مؤمن قبول ایتمش شریعت بیل　　زیرا تقلید له تحقیقه کیدرلر ایلمه کمان
قولوا آمنّا بی اوقو که مجاز قنطره اولمش　　حقیقته ایشیت جانا بویله در اهل تحقیقان
ولکن قورتیلورجانا که تقلیدده قالان انسان　　که ما لجه آنك ایشی معاذالله اولور یمان
آنکچون مجتهدن بیل قموسی اتفاق ایتدی　　قالان تقلیدده اول انسان اولور از جمله مذنبان
کیجه کوندز چالش اوغلم صاقین تقلیدده قالمه سن　　تضرع ایله سن حقه سنی قیلمز مقلدان

مرشد کامله واصل اولان سالکك نه وجهله فیضه وارر و نه وجهله منقطع الفیض اولور
و مرشد کامله واردیغی آوانده بر طاقم شیاطین انس اولان قطاع طریق مرشد ایله
کندی آراسنده نه وجهله القاء برودته سعی ایدر و سائر مباحث بیاننده در

ولکن مرشده وارسك آنك کلامنی طوتیلسك　　اکا تقلید و تسلیمله چیقارسن درّ بی پایان
تحری احوال ایتمه دخی تجربه لو قیلمه　　که حقدر مرشدك بیل سن اولورسون یوزی قره جان

ولوالف سنه خدمت بیهوده کیتدی ای جانا   اکر تسلیمك اولمازسه اوخدمتلر سکا نیران
نیجه سالك وطالبلر چکرلردرلوا مکلر   نهایت بشلری چیقار اولورلر جمله سی شیطان
الهٔ مزلر بوکون اسرار نیجه علم وعلوم جانا   زیرا اولمدیلر تسلیم که آنلر جمله مردودان
اکر مرشددن آلدنسه ولوبر لؤلؤ لالا   چالش قدرین بیله سون سن که اول ازجمله شاکران
دیه لؤلؤنی قابدم بن که حاجت یوق بکا مرشد   که مرشدك یدطولا واردر اول قاچدیغك مکان
اولؤلؤ کوردیکك آنده کوررسون کیسان ایچنده   صاقین سن صانمه کیسانده آنی طوتدی ید رحمان
ایشیت ای جانمك جانی دیدیکم سوزدخی سن طوت   صاقین دوزخه طالمه سن حذر ازجمله شیطانان
نیجه قطاع طریق بیل ولوبول یکلیلر اولسون   ایدر تسویل وساویسله چالیشور ایلسون شیطان
برنجی شیطانك قصدی بودر بیل سن بای سالك   که مرشدله آرا کزده اکاشك هم دخی کمان
اکر مرشدایله سالك میاننده اولسه کر   سرمومقداری فرقت فتوح کلمز اکا اول آن

یا اَیَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي اِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّتِي

قول شریفنده بطریق الاشارة واقع اولان فی عبادی وجنتی کلمات
قدسیه لرینك نه دن عبارت اولەجغنی بیان ایدن ابیات شریفه در

اوقوفادخلی فی عبادی قولنی دیدی قرآن   دخی وادخلی جنتی ایشیت جانا ندر جنان
که جنان اولیا اولمش دخول ایدنلری بولمش   جوار حقده اول طورمش وارەمز آنلره شیطان
خدایا سن المدن طوت که خیرالحافظین سن سك   نظر اهل دلالتدن بزی ایلمه سن دوران
قلوب قدسیلرنده اودرکاه الهنده   بزی حفظایت بنم ربم که سن سك خیر حافظان

مبحث تقلیددن عدول ایدوب ایمان استدلال مباحثنه شروعدر وحق جل وعلا حضرتلرینك

سَنُرِيهِمْ اٰيَاتِنَا فِي الْاٰفَاقِ وَفِي اَنْفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ قول شریفنی تفسیردر

چو بیلدك سن ندر تقلید که استدلال دخی بیل سن   دخی مرتبه سین اکلا ایکیسین ایله سن فرقان
مؤثره اثردن بیل واران مستدل اولمشدر   بعیره ایلدی بعره دلالت بیل سن ای یاران
اوقو آثار کونی سن مفصل کورنه یازلمش   کوررسون سن دلالتلر ایدر ارض وسما جانان
مفصل آیت افاق سنریهم دیدی اول حق   کورینور اول یوزی مطلق اوقویان اولدیٔ ذوالعیان
نه کیم وار در قمو ذره وبالجمله قمو افلاك   چو وحدانیته دالدر مفصل جمله یه برهان
تأمل قیل سن ای سالك اوقو مصحف تفصیلی   نیجه آیتلری کورسان طوناتمش اول کوزل منان
واروب مکتب عرفانه اوقو حروف هجاء بیل   حروف کائناتدن سن که چیقدی بیل کلمتان
دخی کن نطقنی اکلا نه حرفلردر عجب بیلسم   که آنکله وجود بولدی قمو انسان همه ماکان
اکر نور ایمانله سن باقارسن کائناته سن   ماخلا الله اولور باطل که تصدیق ایلدی جانان

ایمان استدلال فی الجمله عقل ودلیله تقلیددن خالی اولمدیغندن بر نوع تقلید اولدیغی وذاتا
دلیل عد اولنان وجود حادث تحقیقده صرف معدوم اولوب مابه الاستدلال اولەمیه جغی بیانندەدر

فصل فی بیان ایمان استدلالی

ولی استدلالی ایمان که مستدل ایدنمشدر   چونا ازدن آلوبلردر اوده بر نوع خالجان
نیجه عقول ایدر فهمی اوذات پاکه مطلقی   دکل حاشا اوله حدی اودر دال دخی مدلولان
نیجه حادث قدیمه اول دلالت ایتسون ای جانا   که عدمدر بیل اول حادث نیجه وجوده اول برهان
آنکچون دیدی کامللر که بر حادث مقارن اولسه قدیمه   ایشیت جانا اثر قالماز بودر برهان
دخی حقیله خلقك بیل که بر جرثا کا یوقدر   که جمع ایتسون ایشیت جانا معدوم اولمدی موجودان
که صرف معدوم اولان حادث که وجود حق اکا اولمش   نیجه عدم دلیل اولسون نیجه در بونی حکیمان

اَلَمْ تَرَ اِلٰى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاۤءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ثُمَّ قَبَضْنَاهُ اِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا

آیت کریمه سنی شرح ونکت اسرارینی بیان ایدر وخلقك حقه دلیل اولمسنك وجهنی افاده وه رمیان ایدر ابیات شریفه در

بلی علم حقه ظلدر آنك ظلنی دخی اولدر ... دخی ذی ظل اولور ظلدن بوکون اری ایشیت یاران

الم تر الی ربك اوقو وکیف مد الظل ... نیجه مد اولدی اول ظلال اکا دلیل اولوب نوران

ولو شاء لجعله ساکنا ایشیت جانا ... اگر حق بیل مراد ایتسه اولوردی جمله ساکنان

ظهور ایتمزدی اول عالم دخی افلاك نه کیم وار در ... اولوردی جمله سی مکنون کورنمز غیب غائبان

ولکن شمس ذات جانا ظلاله هم دلیل اولدی ... کوررسك سن ظلالاتی نیجه قیلمش اوتحریکان

چو ظل اولدی عدم اکلا نیجه وجود اکا ویرسون ... چو ظل اولدی بوکون عقلك نیجه فهم ایتدی ظلالان

ظلال حقایق حقدر دخی جمله مظاهر در ... که ذات مطلق حقدر او واحد در بیل ای جانان

ارا ظلده بوکون نوری صاقین ظلدر دیمه آنی ... چون ظل کوردك نیچون نوری کورمزسك بابی جانا

اوقو ثم قبضناه نیجه مقبوض اولوبدر بیل ... کوررسك دائما ظلك نیجه اولمشدر مقبوضان

اوقو ظلدن براز سرلر ندر سکا براز سوزلر ... که هر لمحه کوررسون سن که ظاهر سنده باطنان

ظهور ایتدی سکا سندن وار رسکا ینه سندن ... چیقار سندن وار رسکا بودر هم اسرار ظلالان

الور صورت وجود سندن ینه واردی دخی سندن ... نه اتصال نه انفصال که اولدی سنده باطنان

عجبدر حکمت مولا چیقاردی نور ایله پیدا ... ظلالك اوکنه کلدی اوقو ظل اولدیغك انسان

الورسك النه نوری ارارسك ظلنی بولمق ... بوله مازسن بوکون ظللی نره یه قاچدی اول فلان

اگر شمس عینك طوتسه چار یسارینه اول ظل ... دخی عیننه قاچدی یساردن کورسه اول ایناان

چیقارسه رأسنه اول نور که فوقنده طورور سه اول ... کورنمز سکا اصلا ظل بو اسرار حضرت یزدان

ستفترق امتی ثلاث وسبعین فرقة کلها فی النار الا واحدة قیل ومن هم یا رسول الله قال الذین

هم علی ما انا علیه واصحابی حدیث شریفنده وارد اولان کرك فرقهٔ اهل نار وکرك فرقهٔ اهل جنت

اولان

اولان فرقهٔ ناجیه ادعالری وفرقهٔ ناجیه نك نه دن عبارت اولدیغی واهل نیرانك اهل نار اولملری

شرکت وجوده قالملرندن ناشی ایدوکی وسائر اسرار بیاننده در

کورن ایکی وجود جانا خیالاتده بوکون قالدی ... نیجه بولدی بوکون حقی که اولدی اهل تخمینان

کیمی قدریه دن آنلر اوجبریه اومحجوبلر ... کیمی حلولیه آنلر که اثبات ایتدی وجودان

آنکچون یتمش اوچ فرقه خبرده کلدی ای جانا ... دخی یتمش ایکیسی بیل که طوتدی آنلری نیران

که بونلر شرك وجوده قالوبدر جمله سی یارا ... که ناجیه اولان فرقه دکل آنلر ایشیت یاران

اوقو الذین هم علی ما انا علیه سن ... واصحابی بیورمشدر ایشیت اول رسول یزدان

که یعنی مفخر عالم بیورمش اصحابه بیل سن ... که ناجیه اولان فرقه چو سؤال ایتدی سائلان

بیوردی اول رسول حق جواب ویردی دخی مطلق ... او ناجیه اولوردر کیم که بن اولدم شی اوزره آن

که اولدیلر واصحابم اوشی اوزره اولورلر کیم ... که اول فرقهٔ ناجیه که آنلری طوتمدی نیران

علماء کلام جانا بو حدیثه اوزره تفصیلات ... یازارلر قیل وقال ایله که جمع اولدی تخمینان

که زیرا یتمش اوچ فرقه بو حدیث ایله سوررمیدان ... که جمله مدعی اولدی که بز فرقهٔ ناجیان

که حق بردر ایکی اولماز نیجه یتمش اوچ اولمشدر ... بونی بیلور اول عارف کیم که کورمش اولدی مرشدان

زیرا حق کندینی بیلور که قرآنده ایدر وصفك ... آنی بیلمك آنکله در اودر فرقهٔ ناجیان

او وجه مطلق یزدان کورندی هر کسه هر آن ... جلال عزتی اکلا که یاقدی کوزلری هر جان

قال رسول الله ان لله سبعین الف حجاب لو کشفها لاحرق سبحات وجهه ما انتهی بصره صدق رسول الله

مذکور قول شریفده کلدیکی یتمش بیك حجاب ندن عبارت اولدیغی وقیل وقال اهلی کثرتده قالدقلرندن مشکات احمدیه دن

اخذه مشروط اولان راه حقیقته واصل اوله میوب همان قال وقیل ده قالوب بحث وجدال ایله مشغول اولدقلرینی واماماً

اهل سنه نك تدوین بیوردقلری علم کلام بحق اهل بدع اولان خصوص رد دن عبارت اولوب والا حق الیقین دن عبارت اولان کشف

وشهوده ایصال ایچون اولمدیغی مفیده ابیاتدر

وکرچك یتمش بیك پرده ایشتدك سن آثارده حجابات تعبیری کلمش بزه نسبتدر ای یاران
که حق هم کیمسه‌دن محجوب دکل اکا حجاب اولماز که سنسك محجوب ای جانا بودر حجابات انسان
آنچون قیل وقال اهلی که کثرت ویردیکی بللی که وجود اولدی یوز اللی که دیرسکا او احمقان
قیل وقال بحرینه طالمش آرا رفیلی الین صالمش کیمن خرطوم کیمن قویروق مکر طوتمش او شاشقینان
نه بیوردی رسول حق کچن حدیثی ایجه باق که رسول اولدیغی اوزره آنکله اولدی اصحابان
اشارتدر بیل ای جانا که حقی بولمق اولمشدر او مشکات محمددن اولورلر جمله طالبان
نیجه اصحاب که المشدر که اول راهیده بولمشدر او راهده مسلك احمد کورینور آنده هم جانان
قیل وقال واری دی آنده دخی علم کلام جانا اوقونمز ایدی اول زمان کفایت جمله‌یه قرآن
چو وجه پاك احمددن آلورلردی قمودرسی حق آنلره طلوع ایتمش که اودر اکمل انسان
اوقومن رأنی آکلا نه‌در حق سن بیل ای جانا که مرشدك ایزین کوزله اودر اول مظهر رحمان
صاقین علم کلام صانمه که حقی بیلدیرر آنمه که اول قیل وقالدر بیل منزه اولدی اول یزدان
بو اصحابدن صکره جانا دیدیلر علم کلامله براز سوزلرله بحث ایتمش عقایدده مشایخان
ولکن اهل بدع چون ظهور ایتمشدی اول زمان که آنلر رد اولونسونلر اوقوندی علم کلاسان
که حاشا اهل تحقیقان که آنلر پاکدر امامان که حق مذهبلرك آلمش او مشکاتدن محمدان
اوکیم علم کلام بیلدی اوقودی دخی اول آنده ایکیدن خالی اولماز اول یا کافردر یا مسلمان
اکر مسلم ایسه جانا اوقورسه نه اوقور بیلم که چون اول مؤمن اولمشدر کلام نه ویردی اول زمان
چو مؤمن اولدی اول کشی ندن ایمانی آلمشدر هنوز کلام اوقورجانا نیجه اول او مسلمان
وچون علم کلامدن آلدی اول مؤمن دخی اولدی کلام اکا نه ویرمشدر قالورز جمله مز حیران
اکر اوقومدن آلدی اوکافرمش اکر دیرسن اوقورکن مؤمن اوله چق معاذالله او مذهبان

آنچون

آنچون کاملان جانا بویاندیلر قمو قانه یوررلر هم یانه یانه طوتا تکرینی یاران
که کوزلری خدادر بیل نیجه که یوزلری جانا دخی ذاتلری حقدر او یوزلردن اوقور قرآن

اهل تحقیق اولان ذوات کرام زمان تحندده بولنوب مقید اولمدیغی ور زمانك حکمندن چقدیغنه
بایزید بسطام حضرتلرینك عربی العباره اولان قول شریفی برهان اولدیغی قول شریف مذکور
شوندن عبارتدر قیل للبایزید کیف اصبحت عندالله لیس لی صباح ولا مساء ابیات شریفه بونی ترجماندر

بزم سیدمز بیل سن که قدس الله سره که اول بایزید البسطام که اولمشدر سر یزدان
که دیمشلر اکا جانا نیجه اصبحت ای جانا بیورمشدر او ذات بیل کیم صباح ومسا یوق یاران
که الله‌ده صباح الدم که الله‌ده زمان اولماز صاقین جانا او صانمه سن که کیجه اولمه ناتمان
که صباحی بولورسك سن چو کلدی بهاران جانا کوررسون سن کل رعنا ایدر وصفنی قوریان
صاقین قلبنی طاش ایتمه بیلورکن کوزك شاش ایتمه صاقین حقدن کیدوب قاچمه کورینور حق سکا هر آن
صاقین یولی تولای صانمه او یومه دخی اویانمه بو کون فرصت غنیمت چیقارهم درپی پایان
ایده‌مم کل رعنانك بو کون وصفك ایشیت جانا خدا توفیق ایدرسنی کلورسکا او ریحانان
عنان کلامی بونده دخی بس اولدی کس آنده نه‌در ایمان تحقیقان برازسوزلر ایشیت یاران

قال الله تعالی شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَاُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ قول شریفنده واقع شهد فعلی کرك لفظه جلاله وکرك اولوا العلم وکرك ملائکه‌یه اسناد اولنوب متدبر ومسندالیه اوچ اولدیغنك حکمت وسرینی بیان ایدر ابیات شریفه در وایمان شهودك بیاننه شروعدر

شهدالله اوقو جانم که ایمان شهود نه‌در ؛ وآیت شرح ایدرسکا که تفصیل ایتدیلر یاران
بحمدالله بو کون جمله مز اولدق باب حضرتده ؛ قیامده جمله مز طوردق ایدی بزلره اول فتحان
ایشیت لسان تحقیقدن برازسوزلر دیم جانا ؛ که ایمان شهود نه‌در ایدر قرآن سکا بیان

بوآیتده بنم جانم شهد لفظی وهم کلدی — اوچه اسنادا ولوبدرهم شهود حق اوج شاهدان
شهد الله چو بیوردی شهودی کندویه اسناد — ایدوبدرآکلاسن دکله اکا عطفا ولدی عالمان
نیجه ملائکه جانا کوررسن حقه عطف اولمش — شهود حق اولور جمله که مظهر اولدی شاهدان
مقام شهوده وارمق که حقك وحدتن بولمق — ایکیلکله دکلمش اول بیورمش آکلاسن قرآن
او حقی بیلان عارفلر دخی جمله ملائکلر — حقك شهودیله درلر آرادن چیقدیلر اول آن
اشارت بوکه شاهدان حقی شهود ایده مزلر — کوردلرسه وجودلرك که پرده اولدی وجودان
بو مقامه واران ارلر فنا ایندی وجودلرن — بقا بولدی دخی اولار که اولدر اهل تحقیقان
فنادرسنی ختم ایتمش بقاده هم مقام طوتمش — خدابرا ولدیغنك کورمش اودر شاهد ومشهودان
مراد اول کیمسه تحقیقه چو واردی اول فنا اولدی — مقامات فناده اول بقاسرینی هم بولان
مظاهری حق اولمشدر جمیع حضراتی هم کیمش — بودر میدان عالمده کوزنده حق ایدر دوران
کوررداری ودیاری عروجله هم تنزل له — کزر کلزار عرفانده کل رعنا آکا عیان
اوج علمیله کزر اولار درجانهٔ یقینده اول — حق الیقین عین الیقین که اولدی علم یقینان
بوسری کشف ایدن ارلر قیلورلر سیر سلوکلر — کرك سیر الی الله دخی بالله اول یاران
که بولمشلر بوکون مرشد حقیقتدن آلوب درسلر — تَلَمُّذْ ایلمشلردر که بولدیلر بوکون جانان
ید الله بوکون بولمش که اول یدله بوکون وارمش — حضور حضرت حقه اراده قالمامش غیرآن
باقارسه حقیله بقار یوررسه حقیله یورر — که یعنی جمله اعضاسی اولوبدر حق کوردعیان
ایشتدك حق رسولی سن دخی کلاملرن طویدك — مقام قدس اعلادن دیمش حق دکله ای یاران

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم فی حدیثه القدسی لا یزال العبد یتقرب الی بالنوافل حتی کنت سَمْعَهُ الذی یسمع به ونَصَرَهُ الذی یبصر به ولسانَهُ الذی یتکلم به ویَدَهُ الذی یبطش بها ورِجْلَهُ الذی یمشی به الی آخره

مزبور

17

مزبور حدیث شریف قرب نوافله اشارت وقال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان الله یقول بلسان عبده سمع الله لمن حمده بو حدیث شریف دخی قرب فرائضه اشارت بو ایکی قربك ذوقی آنجق مرشد کامله وارمغله اولوب قال وقیل له اوله مبه جغنی وقال قیلده بولنانلرك الی یوم القیمة نزاعلری منقطع اولمیوب بر مقتضاد اله نزاعده قالدقلرینی بیان ایدر ابیات شریفه در

که کنت سمعه دیرمش دخی هم ده بصیر دیرمش — جمیع اعضاسی اول عبدك اوقوسن دکله حدیثان
لسان احمدی کورسان نیجه حقه لسان اولمش — دخی اول عبد حق اولمش کلام حق دررجانان
حدیث قرب فرائض دخی هم قرب نوافل — که مظهر قرب اولدنسه بیلدك قرب قربیان
ید بیضاء مرشد دن اکر نوش ایتدیسك جامی — او جرعه ذوقنی بیلدك نیجه که بیلدك ذائقان
صاقین مرشده وارمقسز ید الله ده طوتمقسز — شهود اهلی اوله مزسین قبول ایتمز محققان
صاقین تحقیقی سن صانمه قیل وقال له وارلمازاول — کورندی نور مشکاتدن اونور ربیل حضرت یزدان
آنکچون اهل تحقیقان ولوبیك سنه دن صکره — کلورسه اختلاف ایتمز که اولمش بر نور یزدان
کوررسن اهل تقلیدلر ولو که اهل استدلال — اکر بر مجلسه کلسه نزاع ایدر بیل اول کوران
فیلك خرطومنه بری قازقدر دیر دیکر بری — مکر قارننه اول بری دیدی سغره ایشیت یاران
طوتان خرطومنی دیرکه فیل طوتدم او قازقدر — طوتان اول قارننی دیرکه او سغره اولمش اول فلان
چیقار میدانه استدلال کورآنك اهلنی ای جان — قازق اولدیغنی اثبات نیجه سرد ایلدی برهان
بیورمش چونکه طوتدم بن صلابتلی او بر سوری — دکلدر الا قازقدر بویله سرد ایتدی اثباتان
دیکر سغره دیان اهلی ایدر ابراز برهان که — الم باشدیکی براول که وسعتلی ایشیت یاران
ایدر سندینی تنویر ایشتمیسون دخی سن دیر — که فیلك ظهر اوستنده که قورمش تخت نیجه شاهان
که اول مستدلان جانا ایدر براهینی ابراز — که جمله مطلوبن اثبات اولور بر اختلاف میدان

نزاع هم اختلاف قلربيل ولوهزار سنين اولسون   ارادن قالقمدى كلا اكر اولمازسه بنيايان
مرشد كامل اولان عارف محقق اهل استدلالك استدلالاً اثبات ايتدكلرى مطلوبنى رفع ايتميوب بلكه
مستدللين بيننده اولان نزاع واختلافى رفع العيوب بيان حقيقت ايدرحاشا جهلانك اهل كماله بهتان ايدوب
شريعتى كاملان رفع ايدر ديه رك تأويل زائغه كيدرلر بوايسه افتراء محضدر مذهب تحقيقده اهل زيغك
تأويلى كبى تأويل وليوب نصوص قاطعه ده وارد اولان ظاهر اوزره حمل ايدرك تحقيق مسائل ايدرلر واختلافى
اتحاده ارجاع ايدرلر نته كيم ابيات شريفه دن اكلاشيلور

چيقار بر عارف دانا مقام شهوده وارمش   كور رفيلى دخى جمله بصرله اول كوزل ياران
نزاعات اختلافات هم آرادن قالديرر زيرا   كه عارفان آنى كوردى دكلدر اهل تخمينا ن
خدا يلحمد وشكر اولسون يد ساقئ احمددن   ايچردى اقداح حقى ارادن قالقدى هم كمان
مكر اول مرشد دانا نزاع اهلنى كورسايدى   ايككز سوزلرك حق دير اولور آنلره حكمان
طوتان خرطوم فيلى طوتمش ولكن خرطومى اولمش   دخى قارننى هم طوتان دخى اودر فيلى طوتان
ولكن قارننى طوتمش فيلك بر طرفنده در   فيلى طوتدم صانورلر بوشانى اهل تقليدان
زهى اول عارفان جانا كه كوزلرنده حق طولمش   كه آنلر شأننه كلمش اولوا الالباب اولان ياران
اهل تقليدك اهل استدلال ايله واهل استدلالك اهل شهود ايله خصم اولملرى وبربرينك حقنده تكفيره
قدر تجاوزانه كلام ايتملرى مقتضاى مسلكلرى اولوب يكديكرينك مسلكلرينى عدم فهمدن ايلرو كلمشدر حتى
برمرشد كامله وارسه لر آرالرنده اولان نزاع رفع اولوب جمله سى متحد اولورلر نته كيم ابيات شريفه دن اكلاشيلور دقتله نظر اولنه
اليثبت اوعلم بر از سوزلر چوديدم بيل قولاق طوت سن   كه اهل تقليد اولانلر اولور مستدلان خصمان
كه زيرا مستدلانك كلام ايتديكى استدلال   ايدمز اهل تقليد فهم آنكچون كلديلر ضدان
اوكيسه كه مقلددر او استدلاله عاجزدر   زيرا مقام استدلال مخالفدر مقلدا ن

اكر

اكر استدلالك اهلى مقامندن كلام ديسه   آنى تكفير ايدر تقليد اولنلر دكله اى ياران
چون ايشتدك بونى جانم ايشيت اهل شهود حالن   اولان اهل شهود جانا اولور مستدلان ضدا ن
اكر اهل شهود جانا مقامندن كلام ايتسه   ايدر مستدلان تكفير كه زيرا اولدى عاجزا ن
آنكچون چوق كوررسك سن نيجه اهل اللهى تكفير   ايدر جاهل ونادانلر كه آنلر جمله سى شيطان
زيرا اهل شهود جانا كه حق اولدى اكا ظاهر   ايدر تحقيق اشيائى كه حقدر آنلره عيا ن
آنك علمى دكل تخمين دخى ظن وخيال ووهم   چو كوردىكك بيان ايدر چون اولمش جمله شاهدان
نته كيم استدلال اهلى سويلر مقام علمندن   اولور علماً اكا معلوم دكلدر اهل تقليدا ن
كذلك اهل شهود بيل كه مشهودى اولور محسوس   بصرله كوردىكين ديدى دكلدر حال عالما ن
برى ناردر ولى بيلمز ايشتمش اول باقار جانا   نه نارى كوردى نه ياقديغنى كوردى باى ياران
ولكن تقليدا ديرمش بومثال اهل تقليده   اولور دكله ديم سكا مثاللرينى هم ايسنا ن
برى سن كوردى اول نارى دخى ياقديغنى كوردى   ولكن ياقمدى كندن آنكچون اولدى اول غير ان
بودر مثال استدلال اولان اهلى او در اول حال   آنكچون كزدى فرقتده اكا مطلوب جوغا شبان
شهود اهلنى دكله سن اكا مثلى ديم سكا   نارى كوردى وياقديغك دخى ياندى ايشيت يارا ن
آنك مطلوبنى مرئى دخى مشهود دخى وجدان   اولوبدر ذوقيله بيلدى كه آنلر اولدى ذو العيان

قال الله تعالى ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا﴾ شو آيت كريمه ده كى آمنوا
لفظنك تفسيرنده اهل تفاسير هر نقدر معانى متعدده ايله تفسير ايتمشلر ايسه ده برمعناسى
دخى حق جل وعلا حضرتلرينك اهل تقليد واستدلال اولان مؤمنلرى ايمان تحقيقى دعوت
ايدوب آمنوا ايله امر ايلمش وآنلرك دخى ايمان تحقيقه كلملرى اوزلرينه فرض اولديغى امر مذكوردن
منفهم اولمش اولديغنى بيان ايدر ابيات شريفه در

آنکچون حق بیورمشدر ایشیت جانا اوقو قرآن　　دیدی یاایها الذین امنوا ایشیت اخوان

نیجه درصکره آمنوا ایدر تحقیقه هم تکلیف　　که استدلال دخی تقلید اولانلر انلره اهلان

که کلسون تحقیقه آنلر شهود اهلی دخی اولسون　　که ایتدی تکلیفا اول رحمان که اوله اهل تحقیقان

کل ای اوغل کیجه کوندوز چالش تقلیدده قالمه سن　　وار اهل اللهی تصدیق ایت کلورسون اکا مشربان

ولوسوزلرینی سنده ایشتسک ذوق ایتمسک　　دخی آنلری تصدیق ایت اوله سون آنلره اهلان

معاذ الله اولورسک آنلری منکر ایشیت جانا　　اولورسون کافر مطلق بودر هم قول کاملان

آنکچون مفخر عالم　بیورمشدر حدیثنده　　مقام قدس اعلادن دیدی هم ویردی جوهران

که دیرمش که برکیمسه عداوت ایتسه لر آکلا　　ولیلره کأن بکا ایتمشدر دیدی یزدان

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم فی حدیثه القدسی مخبراً عن الحق مَنْ عَادَی لِی وَلِیًّا
فقد بارزنی بالمحاربة حدیث شریفنک معناسنی وکافة اهل الله نور واحددن عبارت اولدیغندن
برینی انکار وعداوت جمله یه ساری اولوب انکار اولدیغنی افاده ودرمیان ایدر ابیات شریفه در

آنکچون برکسنه بر ولی یه عدو اولورسه　　معاذ الله که آنک ایمانی منزوع اولور یاران

الهی اهل ولایت مجلسندن بزی دور ایتمه دور ایتمه　　نظرلرک دخی کسمه بودعایه دی آمنان

که ذوقلرن نصیب ایله اوله لم جاملرک نوشان　　چیقالم میدان حقه اوله لم جمله حیدران

دخی برسوز قالوبدر ای کوزم نوری ایشیت آکلا　　که قولاغنه ایت منکوش که بودر درّ مکنونان

وکوش اقواندن بیک ولی یی ایلسک اقرار　　اکر برینی آنلردن کر انکار ایتدیکک اول آن

اونک انکار ایتمش سک که زیرا اولیا جانم　　که جمله نور واحد در صاقین فرق ایتمه ای جانان

نتکیم ایکی پیغمبر　ایده مز اختلاف جانا　　نیچون ایتسون ایکی ولی بودر مثال کاملان

آنکچون اختلاف یوقدر میان اهل تحقیقده　　دخی اخوانمز بردر یوق آنلره دن غیران

طریق

19

طریق ملامیهٔ عالیه عین حقیقت اولوب اول طریقک رجالی اول طریقهٔ عالیه ایله متحقق اولدیغی
وقت اول رجاله بعد وقرب مشهد لرنده براولوب سیدلری اولان مرشدلریله دائما کوریشور
وهر بری یکدیکریله دخی بولشورلر وآنلرک اسرارندن محجوب اولنلر دائما آنلره جبریته قالورلر دیرک ابیات شریفه در

اکراخوانمزدن بر که کرمشرقده اولسا ایدی　　دیکری همده مغربده بولوشور جمله سی هرآن

دخی برلیسی شمالده　جنوبده اولسه ده بری　　یتیشور آنلره مرشد ولوبیلمدیلر کوران

ایشیت سن حضری جانم اوقوموسی ایله حالن　　نیجه کسدی غلام رأسن کمی نیچون دل ای جان

دخی دیواری طوغرتدی که ناموسی اولور حیران　　عجب در اسرار علم لدنی اکلا کل اخوان

بحمد الله که حضرات یتیشور اخوانه هرآن　　ایدر علم لدن اسرارینی تعلیم قمو حیران

جمیع اخوان اولور تنویر دخی منصوران ای جانا　　بوهم بر محض فضل حق شکر نیجه ایدر لسان

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا احصی ثناءً علیك كما اثنیت علی نفسك وقال الله تعالی
اِعملوا آلَ داوُدَ شکراً وَقلیلٌ مِنْ عِبادِیَ الشَّکورُ مذکور حدیث شریف وآیت کریمه یی شرح
وقللرک شکردن عاجز اولدقلرینک اسرارینی بیان ایدر ابیات شریفه در

که حق رسول بیوردی بر حدیثنده ایشیت جانا ∴ که لا احصی ثناءً دیر کما اثنیت دیر یاران

دحی دیر نفسک اول حق رسول کبریا جانا　　که یعنی اول ثناء حقده اولدیغک اول آن

که دیربن یا الهی سکا ثنا ایده مم دخی　　نتکیم سن سکا نفس نه ایتمش سین ایشیت یاران

بوقولی دیدی چونکه حضرت مفخر عالم بیل　　بزم عجزمزی بیلیر دی شکر ایده مزز بر آن

قنی بر دل ایده شکرک قنی برجان ایده فکرک　　قنی برکوز کوردر سرک که جمله اول اودر هرآن

اوقو وقلیل من عبادی الشکور ای جانا　　که قرآن دیر قلیل اولدی ایشیت عبای شاکران

شکور اسماء حقدندر مسما اولماز الاحق　　اولان عباد که حقله حق اولوبدر اولدی قلیلان

که یعنی حقه مرآت اول میان اولشکر ایتمز بیل   اراده وجودی اولان دکل شاکر او کافران

آنکچون حق عبادی دیو اضافت ایتدی کندینه   کشی عباد اوله مزحتی کندك ایتمدن غیبان

مرشد کامل محمدیدن بطریق التلقین نائل اولنان مقام حضرت الجمع که لسان اهل تحقیقده قرب نوافل تعبیر اولنور مذکور مقام عالی یه واصل اولمدن اللهك شکور عبادندن اولنه میه جغی بیان ایدر ومقام حضرت الجمع ایله متحقق ذوات کرام احکام شرعیه ایله مؤدب اولوب ملحد وجاهل اولان طائفه مناجین که کرك اهل طهارت ظاهری یه وکرك طهارت باطنیه یی منکر اولوب حیوان کبی طبیعتده قالهرق متشرع اولیان اهل ضلالك اعتقاد وعملارندن مقدس اولدیغنی دخی بیان ایدر ابیات شریفه در

ظهور ایتسه قو اسما ایله حق اکا بالجمله   بو حضرت جمع دیرلر بو مقامی بیلان یاران

بو مقامده ولی اولدی دخی هم کندینی بولدی   که کلدی مظهر اسماء اوقو یا ایها الاخوان

بونك ذوقن آلان ارلر تأدب ایله کزر جانا   اولور راه شریعتده مؤدب بر ذکوران

شریعت حکمی حقدر بیل دخی صورت پیغمبر   صاقین چیقمه شریعتدن اولورسون هم دخی نقصان

که بولدك مرشد حقی که حقدر مرشدك جانا   چو ملحد جاهل ونادان کبی اولمه بای یاران

دیمه اول شرع نه لازمدر چو بز حقیقت اولدقکیم   شریعتله کیدرسك بز اولورز جاهل ونادان

ندر نماز ندر اوروج دخی هم طهارت الماق بیل   دخی آبدست قوری لافدر بودرهم قول ملحدان

شریعت صورت ومعنی حقیقت بیل بای جانا   بدن جانسز دخی جان بیل بدنسز کورمسون یاران

چیقار قلبیدن آهلر کیم دخی کوزلرم قان طولدی   اکر حق توفیق ایتمزسه نیجه حالم اولور یاران

مقام حضرت الجمعه اصطلاح اهل تحقیقده کشف ثانی تعبیر ایدلدیکی ومذکور مقامك ذوقی ندن عبارت اولدیغی بیانی بحثیدر وان لله تسعة وتسعین اسما من احصاه دخل الجنة حدیث شریفی شرحدر

بو مقام اسمنه جانا دیدیلر کشف ثانی بیل   که سالك کاشف اسما اولوبدر مظهر رحمان

چو بولدی کندینی بیل سن او سالك سبعه صفاتن   یدی صفاتله کوردی کندینی موصوف بای یاران

دخی یدی یدی اولمش او قو ظاهرله باطنله   اولور طقسان سکز جانا که ذاتله اولدیغی انسان

که احصا ایدرسین اسماء حسنی کندنده   کیررسن جنته بی شك بو یله دیر رسول یزدان

صاقین احصائی ظن ایتمه که اسماء تعداد ایتمکدر   ولکن اسمائی بولمق وجودنده اودر مردان

که بولمق نیجه در جانا که مظهر حق اولمقدر   اولان مظهر اسماء بیل اودر هم مظهر یزدان

کیررجنت ذاته اول صایان اسمائی اول کیمسه   کیررجنته دیمکدن مراد اولدر بای یاران

اکر مرشدی بولمازسن نیجه دیم سکا ذوقن   بو بر تلقین احمددر بولورلر بونده هم صحوان

بو کا عین الیقین دیرلر کوردلر بونده هم داری   دخی دیدار اولور مخفی که اوده اورته درهر آن

نیجه وصف ایدهم آنك که جمله آنله درهر آن   دخی آفاق هم انفس دخی جنت دخی نیران

قال الله تعالى فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ وقال ایضا فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ بو ایکی آیت کریمه ایله قال رسول الله من اراد ان یکلمه الله فلیقرأ القرآن حدیث شریفنی دخی شرحدر

آنی کوستردی هر ذره اوقو فانظروا آیتین   خصوصا حضرت دلبر کوررسك جمله ده عیان

اوقورسك قرآنی جانا کوررسك حق کلام ایله   نیجه کلام سویلرسکا ایشیت کلامن ای یاران

ایشیت یسمع کلام الله که قرآن دیدی ای اوغلم   اکر حق سوزن ایشتمك کراسترسك اوقو قرآن

که قرآن اولدیغین آکلا چو کیم مظهر بو کون اولدك   لسانته نزول ایتدی چو کیم اول حضرت قرآن

بیو رمشدر رسول حق که اول صاحب قراندر   دیدی حقله کلام ایتمك مراد ایدن ایشیت یاران

اوقوسن قرآنی اول کس اودر حقله کلام ایتمك   بو یله دیر حضرت احمد لنا یسره یا رحمان

قرآن عظیمك قرآئی مراتب متعدده اوزره اولوب قرائت عوام وخواص واخص الخواصدر قرآنك بعضا صفة اسم عظیم ایله وبعضا صفت اسم کریم ایله توصیف اولنوب قران عظیم وقرآن کریم دیلمسی

مرتبه ده اولدیغنه رمز واشارت اولنوب هر مرتبه نك قارئی اول مرتبه نك وصفیله موصوف اولدیغی بیان ایدر ابیات شریفه در

اوقویان قرآنی جانا مراتب دیدیلر واردر   بری لفظن اوقومقدر اکا غیر اولمدی خطان

زیرا اول کس تدبر ایتمدی همده اوقومشدر   بو جاهلدر اوقودیغنی بیلمز نه در قرآن

بری لیکن اوقور قرآن تدبر ایلمشدر اول   تخیل ایدر اول کس که که جبرائیل اولور قرآن

دیکر بر کس دخی واردر تدبرله اوقور اول کس   که صانکه الدی پیغمبر که جبریل ایتدی تعلیمان

بری واردر بودر اعلا مراتبدن ایشیت جانا   که قرآن صفات حقدر کورر کندن اول یاران

دیکر بری محققدن دخی قرآن اوقورمش اول   که صفات عین ذاتدر بیل کورر اول اکمل انسان

بو جمله دن اولور اعلا بو بر ذاتی اولان انسان   اوقور قرآن عظیمی اولور اعظم عظیمان

بو که عرش العظیمدن منزل ایدر قرآن عظیم   نته کیم عرش کریمدن اوقور صفاتیون قرآن

نه حدم قرآنك وصفن ایدەم تفصیل سولم سوزلو   او واردر غیری یوقدر هم اوقو قرآن ایشیت قرآن

صفات حق چونکه اولدی حضرت قرآن بای جانا   صفات عین ذات اولمش دیدیلر جمله محققان

آنکچون وصفنه قادر اولە مز جمله انس وجان   تجلی ایتسه فضلیله اولور ز جمله مز نوران

خدا فضلندن انزال ایلدی بزه کلامنی   اگرچه الله انزال اولسه اولور متصدعان

چو کیم قرآن بزه کلدی که اولدر جمله یه سید   بزه برهان دخی کلدی آنکله بولورز یزدان

خدایا ایله کل جمله مزه شفیع او قرآنی   حضور حضرت حقده یوزومز اوله هم قرآن

قال علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه • کل ما فی السموات والارض فی الکتب السماویة • وکل ما فی الکتب السماویة فی القرآن • وکل ما فی القران فی الفاتحة • وکل ما فی الفاتحة فی البسملة • وکل ما فی البسملة فی باء البسملة • وکل ما فی باء البسملة فی النقطة التی تحت الباء • وانا هذه النقطة التی تحت الباء •

شو

شو قول شریفده مذکور اولان اسرار غیر متناهی اولدیغندن تفصیلا فهم وبیانی غیر ممکن ایسه ده فاتح الوقت قلبه فیض وفتح ایتدیکی لواحدر واهل سلوك وعشاقه هدایة اهدا ایتدیکی بعض معارفی مفیده در

کل ای جانا بنه بر سوز لسانه کلدی سن آکلا   که دیرلر قول حیدردر ولایتله ایدر تبیان

که اسرار همه ما کان ولو ارض وسماء اولسون   که مشتمل اولوب جمعا که کتب سماء اول آن

مکر مشتمل اولمشدر قموسین قرآن ای جانا   نه کیم واردر کتبده بیل بویله در اول شاه مردان

دخی اسرار قرآن بیل فاتحه مشتمل اولمش   نه کیم فاتحه ده واردر او اسرار بسمله همان

او اسراری که بسمله اولورمش مشتمل جانا   مکر اول باء بسمله اول اسرارله اولور عیان

دخی باده اولان سرلر مکر نقطه اولوب شامل   که یعنی جمله اسرارلر که نقطه ایلمش تبیان

مکر شاه ولایت بیل علی المرتضی جانا   ینه دیر که انا النقطة که تحت الباء ایمش اینان

که یعنی جمله اسرارلر که جمع ایتمش کتب بیل سن   علی المرتضی جانا قموسین ایلدی جمعان

تورات وانجیل وقرآنك هر برلری کتب سماویه دن اولوب مراتب علیه لرینی بیاندر واهل تورات اولان یهود ایله اهل انجیل اولان نصاری واهل قرآن اولان محمدیون هر برلرینك عباداتلرینه تخصیص اولنان کونلرك جهت تخصیصلری نه اوله جغنی بیاندن عبارت وسائر معارفی مشتمل ابیات شریفه در

عجب انجیلده اسرار نه دخی تورات نه جمع ایتمش   دخی قرآنده کی سرلر دیم سکا ایشیت جانان

که انجیل اسرار صفت کلوبدر مشتمل بیل سن   نتکیم تورات ای جانا که سر افعالی بیان

نتکیم حضرت قرآن اولور مشتمل افعال   دخی صفات دخی ذاتله جواهرلرله بی پایان

که یعنی جمله نی جامع ایشیت کل ایتمه سن شبهه   آنکچون اهل قرآن بیل اودر اهل الله ای جانان

اوکیم مظهر قرآندر اوکلدی مظهر ذات بیل   اوبیلدی تورات وانجیل قمو اسرارینی یاران

آنکچون نصارا جانا اولوبدر اهل باطن بیل   که روحانی اولوبلردر بازار کونلری [illegible]

زیرا یوم الاحد جانا اولور باطن بلا شبهه   اوکونکه یوم سبت اولمش آکا نسبت ایشیت اخوان
ولکن اهل تورات بیل که یوم السبت اولوب آنلر   که آنلره کون اولمشدر کوردسون طوتدی یهودان
که زیرا اهل تورات بیل اولوردر اهل بدایت   واهل ظاهر اولمشلر تنکیم یوم السبت یاران
دخی سن اهل قرآنی محمدی اولانلردر   که یوم الجمعه آنلره کلوبدر یوم ایشیت یاران
محمدی اولانلر بیل که آخر الزمان قومی   وخاتم النبوتله اولر اولمش مشرفان
دخی هم اهل وحدتدر آنکچون لفظ جمع ایله   که یوم الجمعه نام کلدی که اولدیلر معبران
که زیرا آنلرای اخا ایدوب جمع تشبیه وتنزیه   ایکیسین جمع ایدوبلردر که ظاهر همده باطنان
آنکچون اسرار تورات وهمده اسرار انجیل   اولور بالجمله قرآنده کیچه کوندوز اوقو قرآن
آنکچون حضرت احمد نه درجانا ایشیت اول ذات   که کلدی عالمه دیرمش که بن متمم الادیان

افندمز صلی الله تعالی علیه وسلمه اتباع ایدوب سیرتیله کیدنلر احوال شریفه سنی بیان ایدن ابیاتدر

زهی اول امت احمد که جمع ایتدی قمو اسرار   که اولمش خاکپاینده جمیع احوالده هم قربان
نظر ایدر ایسه کوزلر کورینور آکا اول مشهود   دخی سویلر ایسه سوزلر آنك مدحنده مدّاحان
کورر آنك راهنده اول اولور امرینه همده قول   که سرینه اولوب مظهر که زیرا سیر یله سیران
بیلور اسرار ما کانی ومایکون آکا ظاهر   که نور وحدت مطلق که اولمش هم منوران
ینه اوغلم سکا بر سوز دیم سن استفاده ایله   که ندر سر اوقات بیل قولاق طوت سن بای یاران

طائفهٔ ملامیده واصحاب زنادیقك هر ابجه مخصوص اولان کرك عبادات وآیینلرینی عبث مقوله سندن عد ایتدکلرینی رد ونیجه حکم خفیه یی جامع وانبیای عظامك هر شخصی امراض طبیعتدن چیقاروب استفاده ایتمکه مأمور حکماء الهیون اولدیغنی افاده ایدر ابیات شریفه در

دخی نیچون عبادتلر محقق اولدی هم کلدی   دخی اسبوع نیچون کلمش ایشیت سن جمله تفصیلان

كه

22

که زیرا نوع انسانی که نفس روح جمع ایتمش   او ظلمانی ونورانی ایکی صورتلی بر انسان
اولور ظلمانی نفس ایله دخی طبع صبا دتله   اکر قالورسه ظلمتله اولور بی شبهه اول خسران
تنزل ایدر اول انسان قالور چاه طبیعتده   تنور ایده مز بیل اول که زیرا ایتمدی سیران
ادبلر هم عبادتلر دخی سیر هم سلوکلر بیل   آنکچون وضع اولنمشدر که ایده لر ترقیان
او اوقاتلر که قیلمشلر غفلاتلر واشغاللر   که آنلر عادیاتلر اولورلر جمله محجوبان
آنکچون انبیاء جانا کتوردیلر سیاستلر   نتکیم عبادتلرهم کتوردیلر ایشیت جانان
که زیرا انبیاء جانا حکماء الهیون   اولورلر ایتمه کل شبهه دوا الرقیلدیلر یاران
که امراض طبیعتدن چیقاردیلر ایدوبا شفاء   نیچه نورلرله تنور ایتدیلر سن اولمه کل شکان
نیچه اوقاتده آیینلر عبادتلر دعالر بیل   دخی نیچه صلاتلرهم ایدرلر وضع ایشیت یاران
آنکچون بش وقت نماز کلوبدر فرض بیلورسك سن   که اول اوقات که غفلتله کچردی کچسون ای جان
بو کابکز نیچه ساعت دخی ایام لیالی بیل   که مشروع اولمش آکلا سن که اعلا اوله سین ای جان
آنکچون وضوء فرض اولدی اکر حدث اصغردن   اکر اولدنسه محدث بیل توضأ ایله اول نوران
کوررسون سن بای جانا نیچه فرض اولدی غسل هم   اکر محدث اولورسك سن حدث اکبردن ای انسان
که زیرا اول حالتده سن اولورسن غافل شبهه   مطهر اوله سین آکلا اوله سین هم مقدسان
دخی امتلره کلمش آنکچون انبیادن بیل   که هر امته بر کون وار اولور مشروع ایشیت جانان
کیمنه یوم السبت اولمش کیمنه هم بازار کونی   جمعه هم بزه مشروعدر آنکچون ایتمشز جمعان
که زیرا هفته لر جانا نیچه غفلتلر ایله بیل   که امتلر دوشوبلردر نیجه وخشتلره اینان
و بر کون هفته دن جانا مخصص اولدی بیل کل سن   که وحشتلرله فرقتدن چیقارلر جمله امتان
ایده لر جمع اعیادلر اوله لر حقیله مأنوس   بوله لر راضی انس بوله وحدتله هم انسان

وكرامت اى جانا كه حق مشروع ايدر وقتى   اكر وقتنى بيلمزسه اولور اول مطرود رحمان

بو مبحث قوم يهود عليهم اللعنه نك كونلرى اولان يوم سبتك قدرينى بيلمدكلرى جهتدن قردة اولدقلرى وبوكا قياس سائر ام دخى جناب واجب الوجودك عبادت ايچون وضع ايتدكى ايامى بيلمدكلرى حالده غضب الهى يه اوغرايه جقلرينى وهر حالده توفيق حق تعالى حضرتلرينك اولديغنى بيان ايدر ابياتدر

ايشتدك قوم يهودان كه سبت اول كونلرى اولمش   كه چون بيلمديلر قدرن كونوا قردةً قرآن

كتوردى سن ايشتدك هم بو قياس ايت اى جانا   اوكيم كونلرينى بيلمز اولور بى شبهه احقران

بو تفصيلاتى ضبط ايله منور ايله احوالك   دخى اقوال واخلاقك اولورسك مظهر قرآن

الهى جمله يه ايله نظر هم جمله نك الين   طوت ايلمه بزى محروم كه سن احكم حكيمان

كه سنسز حركت زده قولاق زده وكوز زده   دخى هم ال آياق زده كه سنسين هم دوجهان

يراتدى هم ماكانى بلا غرض وبلا علت   كه محض فضل وجودكهم ايدر عالملرى دوران

كه چون بر قطرهٔ نقطه كه قيلدك آنى بر نسخه   كه اول نسخه ده هم نسخه اوقوندى جمله اسراران

هر كسنه كه حق جل وعلا حضرتلرينك امر ايتديكنى ترك ايدوب هواء نفسيله بر تاويل زايغه صاپليشور حق جل وعلا حضرتلرى نهايتنده اول كسنه يى غضب ايله اخذ ايدر اولديغنى بيان ايدر مبحثدر

ينه اوغلم ديم بر سوز ايشيت سن دخى اوصانمه   خدا يتسون سنى توفيق كه فتح اوله سكا بابان

نسردر يهودان جانا كه اولمش ايدى يوم السبت   كه چون آنلره كلمشيدى ايده مزلردى اشغالان

مكر اول قوم خائنان نيجه مكر وحيله لر له   كه ايتمشلر مراد آنلر كه ايده صيد ماهيان

كه چون ماهيلر اى جانا ظهور ايدر ايمش آكلا   اوكونكه يوم سبت اولمش ايدردى حيله يهودان

مكردرلو حيله لر قيلورلردى اوقو آكلا   كه بالقلر اوله محبوس ايده لر صيدا ومحبوسان

چو فرداسى اولوب بازار ايدردى صيدا وخائنلر   كه چونا اول يوم سبت ايتمش كه بالقلرى محبوسان

ينشدى

23

ينشدى غضب حق بيل كه آنلر اولديلر مطرود   بيوردى كونوا هم دخى قردة ايشيت قرآن

يعنى حق آنلرى ممسوخ چونا ايتدى ميمونا اولديلر   كه حق صورتلرى قردة حقا ايتدى قيلدى ملعونان

آنكچون خاسئين همده بيوردى حق ايشيت جانا   كه يعنى مطرودين قيلدى كه آنلر اولدى بعيدان

حق جل وعلا حضرتلرى كمال فضل واحسانندن هر كسى تطهير ايچون هفته ده بر كون كندويه عبادت ايتمك ايچون وضع ايتمش اولديغنى وبعيد الاستعداد اولنلر موضوع يومك قدرينى بيلمدكلرندن كيمسى خنزير وكيمسى قرده صورتلرينه ممسوخ اولدقلرينى بيان ايدر ومسخ شريعت مطهره ده وارد اولمشدر

چون ايشتدك بونى اوغلم بر از سود كله هم آكلا   ندر مسخ وندر سرى ديمشدر اهل تحقيقان

كه چون قوم يهود جانا كه مشروع در اكا سبت هم   اوكونده حقيله اولمق اولوردى آنلره فرضان

حرام اولوردى اول كونده ايده لر اشغال دنيا   كه حقدن غيرى يه دونمك خدا قيلمشدى حرامان

كه يعنى مقصود حق اول كه آنلر حقيله اولسون   كه حقدن غيرى اشغالك ايده قلبلرى تطهيران

كه اول هفته مكر آنلر مكر ايده ماميشلردى   مطهر قلبلرن بيل كل خدا چون قيلدى امتحان

چونا اولدى قلبلرى ممسوخ كه حقله اولمامش مملو   مكر صورتا علادن خروج ايدوب اوله حيوان

اوكيم حقدن بعيد اولدى وحقله اولمامش آكلا   وقلبى دائما دنيا اولوبدر مطرود رحمان

كه زيرا اعلاء انسانيتدن اينمش اول نزول   بعيد الاستعداد اولمش مقام اول افق حيوان

آنكچون مسخ اى جانا كلور قرآنده هم بيل سن   حديثده دخى كلمشدر اولور قردة خنزيران

كه زيرا انسانيتدن چيقوبلرها اولور ممسوخ   كه روز رستخيز جانا اوصورتلرله محشوران

كه زيرا سيرت قلبى نصورتلرله اولديسه   يارين يوم قيامتده اوصورتلرله ظاهران

كوررميسون باى جانا اول ماء قنغى معدندن   ظهور ايدر ايسه اول معدن آنك وطبعى آكليمان

كذلك انسان اى جانا كه قنغى حيوانك طبعى   آكاچون طبع اولوبدرهم اوصورت آكا محشوران

امت قوم محمدیه ده مسخ صوری اولمازایسه مسخ معنوی اولوب نیچه عارفلر نیچه جاهللرك باطنلری ممسوخ اولدیغنی مشاهده ایلوب یوزلرینه اورماز واخلاق الهی ایله متصف اولدقلرندن کشف سر ایتمز اولدقلرینی بیان ایدر ابیات شریفه‌در

نیچه عارفلر ای جانا نیچه جاهللری کورمش   که باطن صورتن آنلر کوررلر قیلمه مشکلا ن
ولکن عارف دانا چو ستار العیوب اولمش   بنه جاهللرك عیبن یوزه اورمادی بینایا ن
که آنلر اخلاق احمد ایله سیرتلی اولمشلر   چو جاهللر چو اولدیلر کورندی صورتا انسان
ولکن جاهل ونادان اولور باطنلری حیوا ن   چو حقیله دکللردر اوله ماز حقیقی انسا ن
بولردن بر نصیحت آل چو حق سکا بیان ایتدی   که قوم یهودان جانا که اولدی طبعلری حیوا ن
نیچه مدعیان واردر که صورتلری انساندر   که اولمش مدعی امت که ایدر جمعه ده مکر ا ن
ایشتدك یوم جمعه سن که کون اولمش بزه جانم   که اول کونده بزه حقله اولملم اولدیهم فرضا ن
ولکن حکمت مولا عجبدر بیل بای بارا   نیچه فسق وفجورلرهم ایدر جمعه ده فساقا ن
دخی جمعه هم اعیاد نیچه اشراف لیالی   که حقه اولمغه لایق اوله ماز جاهل ونادا ن
نیچه مرائیلر واردر که قالبلری مسجد ده   ولکن قلبلری اولمش تجارتلرله تجارا ن
نیچه‌سی باغلره کیتمش نیچه کزدی طاغلرده   آلور ویرر نیچه برده کویا صورتده ساجدان
نیچه مصلیلر واردر که دیرمشلر ایشیت جانا   جریدهٔ حساب اولمش نماز بزه اول احمقان
که یعنی نمازه کیرسك نیچه حسابلر ایدرسك   آلش ویرش ایدرسك هم اولور نمازله تجاران
بولر قوم یهودانلر کبی ایتمش طورور حیله   معاذالله بویله جاهل اولنلر جمله حیوانا ن
او صورتلر که قیلمشلر عبادتلر بای جانا   عبادت صورتا لکن یارین آنلره اول ماران
کیمینه شیاطیندر کیمینه عقاربدر   کیمینه نیران اولمشدر بویله در اهل تحقیقان

یارین

24

یارین یوم قیامتده که یوزلرینه چارپارلر   که عبادت اولان صورتلری آنلره هم نیران
ولکن اول محققان که اولمش یوزی محرابده   یوزی سجدهٔ حق اولمش کورینور آنلره سبحان
عبادتلر ایدر حقله اوقور قرآن دخی حقله   اولور حقله کلور حقله کلورلر جمله‌سی حقان
الهی جمله‌دن اوله بعیدسن چون قریبسین بن   کورهلم یوزینی هر آن چو سن اظهر ظاهران
کوزومده کوریناَن سنسك سوزومده سویلنان سنسك   کورن سنسین بیلان سنسك نیچه‌سی کوردکوران

کتب سماویه‌دن انجیل شریف ایله تورات شریفك مشتمل اولدیغی اسراری فاتحهٔ شریفه‌نك نه وجهله جمع ایتدیکنی بیان ایدن ابیات شریفه‌در

کل ای اوغلم چونا ایشتدك دخی بیلدك ندر اسرار   که انجیل دخی هم تورات که اولمش مشتمل قرآن
نیچه مشتمل اولمشدر که سن طویدك بوكون جانا   اول اسرارلر که قرآنده اولوب بالجمله ای یارا ن
که زیرا فاتحه جانا که مذکور آنده اولمشدر   دخی ذات دخی هم صفت دخی افعال ایشیت جانان
که حضراتی جمع ایتدی الوهیت بری آکلا   بریده هم ربوبیت بری حضرت هم رحما ن
بریده رحمتیدر بیل دخی مالکیت بری   که آنلر جمله‌سی بشدر بودر اسرار هم قرآن
که ذات احد مطلق که اشارت اکا لله   که مبدأ اولدی اشیایه او درهم سر باطنان
دخی رب اول وجود اولدی مظاهر اولدی هم اشیاء   که رب العالمین کلدی اوقو فاتحهٔ قرآن
زیرا اشیا ایشیت جانا وجوداتی هویاتی   بأسرها ایدر تحمید که اولدی مظهر یزدان
خواص هم کمالاتی ایدر صفات حق اظهار   بوده حمد اولدی ای جانا بودر تسبیح هم سبحان
تعیناتی هم بیل دلیل وحدانیتدر   نیچه تقدیس وتسبیحلر ایدرلر دائما هر آن
آنکیچون عالمین لفظی علمدن مشتق اولمشدر   که حق آنلرله بیلندی که دیرلر آکا عالمان
نیچون جمع عقول کلدی دینلدی عالمین جانا   اوقو هم سنده برنکته دخی اول نکته دیکران

که زیرا رب اولان الله ایدر تربیه بیل سن ایکی درلو بری ظاهر برید باطن ای جانان
او ظاهر تربیه جانا کمالاتنی ویرمکدر کماله وار اول اشیله اودر کمال ظاهران
دخی تربیهٔ باطن اودر که جمله هم واردر اول علم معارفله ایدر اکمال اول یزدان
محصل جمله اشیا بیل اولور خالقلرک عارف آنی تسبیح ایدرلرهم که زیرا اولدیلر حیان
دخی اول اسم رحمن بیل افاضهٔ وجود ایتمش جمیع اشیاء الور فیض که اولور رحمت رحمان
نه کیم وار اعلا و اسفل ویرر رحمان اکا حظلر که زیرا رحمتی عامدر ندر شیطان ندر انسان
دخی اسم رحیم بیل سن که اول خصوصی رحمتدر او رحمتله اولان مربوب کلوبدر انجق اول انسان
یعنی انسان کامل بیل صاقین حیوانی سن صانمه زیرا اولدر کامل انسان اول اولدی صورت رحمان
او بولدی خاصهٔ رحمت مکمل اولدی هم کامل دخی مرشد حق اولدی اوقو آنلره بسنا ن
اشارت اولدی افعاله آلانلر ذوق افعالی رحیملرک شهود ایتدکی رحیم اولدی مظهران
دخی اول اسم مالک بیل اومنتهی اولور جانا که یوم الدینده اول مالک دن الدی جزا اول انسان

حق جل و علا حضرتلرینک هرکسک استعدادینه کوره جزا
و مکافاتی اولوب بره‌رلوا اولدیغنی بیان و تبیان ایدر ابیات شریفه‌در

اکر زاهد و عابد سه جزا در جنت و حوران اکر واصل افعال سه تجلی افعال ای جانان
جزا اول سالکه اولور که زیرا فناء افعال که چون فانی اولوبدر اول تجلی فعل ویرر یزدان
اکر فناء صفات ایتسه تجلی صفات حق جزا اولور اکا بی شك که اول صفاتده سالکان
اکر فناء ذات ایتسه بقاء ذات بلاشبهه اولور جزا اول سالك بویله درجود سالکان
او ذات مطلق یزدان که اول حضرتلری جامع چون اولدی آکا حمد اولدی جمیع اشیاده مخصوصان
اکا وجوه جمیع اشیاء دخی اوصاف دخی افعال بکل اسماسی انك اودر حامد و محمود ان

ینجه

25

ینجه مبدأ اولوب الله دخی معاد اومالکدر دخی مبدأ معادبینی وجمعله کلدی تفصیلان
که یعنی جنس حمدلرهم دخی هم کل حمد اولمش لسان جمع ایله اشیاء اکا حامد و محمودان
جمیع اشیاده حامد اول ینجه محمود دخی اولمش زیرا اول ظاهر و مظهر اورب در اولدی غیران
او سالك حقه چون ایتدکی دخی اشیاده هم کوردی اول اسماء دخی حضراتده خطاب ایلدی اول انسان

فاتحهٔ شریفه‌نك اهل شهودك قرآنی و شهودی اوزره نزول ایتدیکنی و اهل هدایت محمدیین
صاحب جمع الجمع اولوب کرك ضالین و کرك مغضوبین کیملردن عبارت اولدیغنی دخی بیان
ایدر ابیات شریفه‌در فصل فی بیان اهل ضالین و مغضوبین

دیدی اهدنا ای ربم بزه ایله هدایتلر بوله‌لم مستقیم راهك که آنلرا ولدی منعمان
که آنلر رحمتك خاصك که اسم رحیمك ویرمش اوراهه اهدنا یارب اوراهِ کامل انسان
اوراه مستقیم جانا اوراه انبیاء بیل سن دخی ورثه اول راهده که جانلر ویردیلر یاران
دخی اول حقی کورمش اول دیمزدن اهدنا اول چو کوردی اشیاده ربك عبادتلر سکا یزدان
دخی غیری سکا آنجق ایدرم مستعین اول سن که زیرا غیری سندن هیچ بولنماز کیمسه مستعان
زیرا بن یوغیدم اولدم وجودکله دخی کلدم وجودك وجودمدرهم که سن عابد و معبودان
دخی اول سالك دانا دعاسنده ندر آکلا وغیر المغضوبك دخی که دیرسین ایلدك اذعان
که یعنی ای بنم ربم هدایت ایله اول راهه که غیر المغضوب علیه که اولمشدر ایا رحمان
اوراه مغضوب علیه اوراهلر راه ظلمتدر که راه جسمانیتده قالنلر اودرهم راهان
حجاب جسمانیتده دخی لذائذ حسده که اهل ظاهر اولنلر اوراهده جمله محبوسان
چیقامازحس ظاهردن تجلی ایتمامش باطن اولر ظاهرده قالمشدر اولور جمله مغضوبان
باقارلر یهودان کبی کوردلر ظاهرا انلر روحانیتلری ممسوخ و تحقیق جمله‌سی حیوان

شوراهدنا ایله کل ربم بنی محفوظ صاقین قیلمه   اوراه مغضوبانه سن مشارك بنی ای رحمان

که یعنی اسم رحماندن آلورلر رحمتك حظن   که آنلر رحمت عامده اولورلر جمله مغضوبان

اولو مطرود باطندر حجاب جسمانیتده   قالوبدر جمله سی محبوس اولر از جمله یهودان

دخی اول شاهدانا اوقورهم دیر ولا الضالین   که یعنی ای بنم ربم که قیل سن بنی محفوظان

که والضالین اولانلردر که باطنده قلانلردر   نورانیتله محجوبان اولوردر اولدیلر ضالان

اولورهم اهل تشبیه‌در وجود حقی حصر ایتمش   اولر قوم نصارادر اولر اولمدی ظاهران

اولر احکام ظاهرله مقید اولمدیلر بیل   بیله مزلرندر ظاهر اولر بالجمله زندیقان

اوکیم اول مظهر احمد دخی محمده مشرب   اوحقی خلقیله جانا بولوبم اولدی محمودان

کورر داری ودیاری فنا اولمش بقا بولمش   الی کارده کوزی یارده کوریور اکا دلبران

جمیع حضراتی حقك مشاهد دردخی بولمش   حق ایله حق اولوبدر اول بودر اول صورت رحمان

اوراهدر راه منعمان صراط مستقیم اولدر   اوراهله مصطفی اولدی اوراهده اولدی او سلطان

لسان توحید ایله نیاز ایدن ابیات شریفه‌در

خدایا راه احمددن بزی دور ایتمه دور ایتمه   که سنك جود وفیضك هم الورلر جمله عاصیان

که محض فضل لطفکدن که مصطفی بزه کلدی   او نور شمعهٔ ذاتدن نیجه نور ایتدی تنویران

نیجه شواهد وآیات وتفصیلات وبینات   نیجه ظلماتی رفع ایتدی بزی نور ایتدی اول قرآن

ایچردی نیجه جاملرهم وسرخوش ایتدی قاندیردی   وسندن غیر یسین یارب نه اُم لر براقدی نه اٰبان

قیاسك کوزومزه آن کورینورسك بای جانا   دخی کوزومزی اچسه‌ك سن اولسونکه کورر کوران

کوریناسن کورن سن سك بولنان سن بولان سنسك   بوسن بن بر قوری تعبیر که سن وار اولمدی غیران

فاتحهٔ شریفه‌نك مشتمل اولدیغی حضراتی تفصیل ایدر ابیات شریفه‌در

فصل

26

فصل فی بیان اسرار فاتحهٔ شریفه

کل ای جانا چونکه ایشتدك براز فاتحه‌نك سرك   ایشیت بسمله شامل اولدیغی اسراری ایت اذعان

چو فاتحه‌ده بالجمله اولان اسرار اولوب شامل   دخی بسمله‌ده اولدی ایشیت جانا ایدوب ایقان

اسم اول شئ طورر که بر شیئی آنکله بیلنوبدر   ندر اسم الله ایشیت کیم دیدیلر اهل تحقیقان

دخی بیل سن که انواع صور جانا اولور اسماء   حقه انلر که زیرا جمله‌سی ایدر دلالتان

کمالات وخواصلری ایله دخی هویاتله   صفات وذاته هم دالدر اودر اسرارهم قرآن

وجوباتلری آکلا سن اووجه حقه دال اولمش   تعیناتلری جانا اولور وحدتنه برهان

دخی اسم الله ای جانا که ذات مطلق اولمشدر   که یعنی اتصافدن اول دخی لا اتصافدن قان

مجرد دخی هم مطلق که دیرلر اکا اسم الذات   که یعنی ذات مطلقدن عبارتدر بای جانان

دخی اول اسم رحمانه هم چو بیلك سن مفیض اولدر   جمیع اشیاء قوابل‌له ویرر اول رحمت رحمان

آنکله اولا اشیاء کمالنه وارر آکلا   بدایة اولور رحمت نه کیم وار اعلا اسفلان

نته کیم اسم رحیم بیل اودر نهایت رحمت   که نوع انسان اعلا آنکله اولدی تکمیلان

محصل معناء بسمله اولدر دکل ای جانم   که یعنی اوقورم هم بدأ ایدرم صورت رحمان

اولان اول صورت جمعیت انسان اعظم که   ایدر ذاته صفاتیله دخی افعاله هم برهان

اوکلدی اسم اعظم بیل نه کیم وار اولدی قائدر   آنکله آکلا ای جانم اودر سرهم قرآن

فخر عالم افندمزك اعطیت جوامع الکلم وبعثت متمم الادیان حدیث شریفلرینی فی الجمله شرحدر

فصل فی بیان قدر النبی صلی الله علیه وسلم

آنکچون حضرت احمد بیوردی هم حدیثنده   که بن جوامع الکلم که ویرلدم ایشیت یاران

دیکر بردخی حدیثنده سعادتله بیورمشدر   که مکارم اخلاقی که بعث اولدم متممان

ندر اول کم ای جانا رسول الله ویرمشلر ❊ که اول حقایق اشیاء اولوبدر سن بیل ای یاران
ندر مکارم الاخلاق متمم اولدیغی احمد ❊ که اول صورت اشیادر که آندن کلدی امدادان
اودر اول اودر آخر اودر ظاهر اودر باطن ❊ که عرش فرش ورزه‌لی آنکله اولدیلر فیضان
اودر بسمله رحمان اودر فاتحهٔ قرآن ❊ اودر انجیل اودر تورات اودر هم مظهر قرآن
اودر احمد اودر محمود اودر دلبر اودر عاشق ❊ اودر اجمال اودر تفصیل اودر هم جلوه نمایان
آنکله اوقورم همده آنکله هم بدأ ایتدم ❊ اودر بسم الله اعظم شکرلر دخی هم حمدان

بسمله شریفه‌نك كرك لفظا وكرك حذفا اولان اشارات واسرارینی بیاندر

ایشیت جانا دخی برسوز دیم سکا قبول ایله ❊ حروف بسمله جانا که اون سکز اولور جمعان
کتابته ولکن اون طقوز اولدی چو قرآنده ❊ یکرمی برده اولمشدر که محذوف اوچ الف جانان
که اون سکز بیك عالمه اشارتدر بای یارا ❊ که دیرلر بیك دخی الفدر که اودر تام اعدادان
آنچون الف ایله تعبیر ایدرلر جمله اشیادن ❊ کنایتدر بای جانا نه کیم وار اعلا اسفلا ن
اوکیم کتابته کلمز تلفظله او ظاهردر ❊ اودر اول ذات مطلق بیل اوقودك اون طقوز بیل آن
ندر اول اون طقوز نجیسی بیلدنمی بای اخوان ❊ اودر عالم دخی انسان موالددن او تمییزان
دخی اول اوچ الف جانا که محذوفدرندر آنلر ❊ که آنلرله یکرمی بر اولوردی آکلادك یاران
عوالم الهیدر بری جبروت ولاهوت ❊ دخی بری ملکوتدر آنکله اوچ ایشیت یاران
او ذات هم صفات جانا دخی افعال ایشیت سن بیل ❊ که اوچ الف محذوفلر که آنلردر بیل ای یاران
آنچون [illegible]رت احمد چو صوردیلر اکا اصحاب ❊ که اسمك الفی نولدی نه بیوردی ایشیت جانان
جوابنده بیوردی اول رسول اکرم اعظم ❊ که شیطان سرقت ایتدی دیر بوسری ایله کل اذعان
بنه صکره بیوردی اول رسول کبریا جانا ❊ که اسمی مد ایدك دیرمش الفدن عوض ای یاران

آنچون

آنچون اسم مد اولدی کوررسون بسمله جانا ❊ که امر رسول اولمشدر که آنده سربی پایان
که زیرا سر ذات جانا که چون تفصیله کلمشدر ❊ مفصل جمله اشیاده اولور منتشر رحمان
حجاب اولدی اکا اشیاء کورنمز اولدی بیلنمز ❊ نه کیم وار اعلا و اسفلده هم اودر ایشیت جانان
که اول ذات مقدس بیل صفات ایله خفی کلدی ❊ دخی صفات ایشیت جانا که افعال ویردی اخفایان
قوسین جمع ایدوب آدم که اولمش طلسم اعظم ❊ خلیفه اولدی عالمده بیوردی فاسجدوا رحمان
اوکیم بسمله ای جانا اشارتلری چکمشدر ❊ قوسین جمع ایدوب آدم آنی هم بیلمدی شیطان
آنچون کلدی اثارده که تحقیق دیرلر هم جانا ❊ که باء بسمله بوکون آنکله اولدی موجودان

باء بسمله عقل اول که حقیقت محمدیه‌دن عبارت اولدیغنه اشارتدر وحقیقت
محمدیه اولان روح اعظم واقع اولان خطاب الهی‌یی بیان ایدر ابیاتدر
فصل فی خطاب الهی الی روح النبی صلی الله علیه وسلم

مکر اول باء بسمله اودر اول عقل اول که ❊ اکا خطاب دخی کلدی که دیر سکا ایشیت اینان
سنکچون عالمی ایتدم سنکله عالمه باقدم ❊ سنکله ایدرم رحمت نه کیم وار عرش فرشیان
نتکیم بن سکا سید اولورم سنده ملکمسین ❊ دخی سن سید عالم چو ایتدم ایله سن حمدان
قمو عالم سکا ملکدر که جمله عبد سنکا اولمش ❊ برازسوزلر دیدی اول رب حیاء ایلدی اول سلطان
حیاسندن برازدیرلر ظهور ایتدی ایشیت جانا ❊ که هیبت خدا طوتدی که بورکلر ینار یاران
که اول عرقا اولوبدر ماء اوماءدن اشیا خلق اولدی ❊ بخاری اولدی هم افلاك قوسنه اولوب اول جان
اوماء سر حیات کلدی دوزلدی عرش فرشیان ❊ قورلدی عالم تفصیل دخی اول اکمل انسان
اودر اول سر نحن الاولون والاخرون آکلا ❊ رسول کبریا دیرمش ایده‌لم شکربی پایان
نیچون باء عقل اولدر دیدم جانا ایشیت سر‌ن ❊ که باء حروف هجاده الفدن صکره در یاران

28

٥٥

خدايا آل بزى بزدن كه اولميالم بز اصلا — كه سن وارسين دخى سنسك آراده قالمه يه انسان

كه سن بلبل دخى كل سون دخى اول رخ دلبرسك — سوز سنسك سويليان سنسك قمو عللده اول خوبان

دخى اول نقطهٔ رخسارِ حسنك سرهم طوتدى — چو نقطه باء بسمله اوقو بسم الله الرحمان

قرآن كريم اسم اعظمى مشتمل اولوب واسم اعظم نه دن عبارت اولديغى اهل تحقيقه رمز واشارتدر

چون ايشتدك باى جانا براز بسملهنك سرن — اكر مرشد كاملدن دخى ايچمش ايسك جامان

بولورسون وجدانكله سن نيجه اسرار بسم الله — كوررسون بسمله طوتمش قمو عالمهمه ماكان

اوسين كه باء ايله كلدى اوقودك بس ايشتدك سين — اوقوسن فتح ايله بَسْدر بزسكا باى ياران

كه قرآن اولى بادر كه بسم الله نزول ايتمش — كه آخر سوره در والناس اوقوندى ختمُ قرآن

آلورسك بسمله باسين دخى اول سيننى ناسك — بولورسرينى بس او باء سينله اودر قرآن

اودر اسم الله اعظم دخى رحيم هم رحمان — كورن هم كورينان قرآن دخى هر سالكه برهان

اودر سالكلره مرشد اودر واصللره مقصود — اودر طالبلره مطلوب ايدر هر جمله يه فتحان

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم كل امر ذى بال لم يبدأ ببسم الله فهو ابتر

شو حديث شريفى شرح وتفصيل ايدر ابيات شريفه در

اكر بر شيئه بدا ايتسك كه اول شى امر ذى بالدر — مكر اول احسن صورت آنكله اولمش اول ياران

آنكچون فخر عالم بيل كه اودر اسم اعظم بيل — ايشتدك بسمله سرن حديثله ايلدى شرحان

بيوردى كامر ذى باللر اكر بسمله سز بدأ اولسه ابتردر ايشتدكسن بويله شرح ايلدى سلطان

نيچون ذى بال له قيد اولمش بوده سردر ايشيت اوغلم — كه اول مؤمن دخى عارف حسناتلرده اول ياران

مقام جمع ايله اولمش دخى حقه نظر ايتمك — اولوبدر جمله يه مشروع ايدر جمله يه تنبيهان

زيرا حسنات اى جانا كه آنلر امر ذى بالدر — كلورلر جمله سى ذاتدن كورندى جمله ده رحمان

٥٦

روح اعظم محمدينك باء ايله تعبيرى واشارتى معناء باء اولان الصاق مناسبتيله كافهٔ اشيانك مرجوع ومربوطى جهتى اولديغى بياندن عبارت ابيات شريفه در

الف ذاته اشارتدر كه باء مرتبهٔ ثانى — ده كلمش هم دخى بيلدك كه عقل اول رحمان

دخى معناء باء بيلدك كه چون الصاق ايچون كلدى — جميع عوام اشياء اولورلر حقه مربوطان

كه يعنى روح اعظمله رسول الله ايشيت جانا — آنكله موصوف اولمش جمله سى غرش دخى فرشيان

اوباء درهم رسول الله بقاء الله دخى اولدر — دخى واصل اودر موصول آنكله كلدى واصلان

اوسر بسمله جانا اوباده دخى كلمشدر — نتكيم فاتحه سرى كلوبدر سرهم قرآن

نتكيم انجيل تورات نتكيم وارجملهٔ اسرار — اوباده جمله سى مكنون اودرهم سرّ باسنان

اوبادر كوزلرم نورى اوبادر سوزلرم سرى — اوبادر اذنمك سمعى اودرهم بزلره جانان

محيط اولمش قمو اشياء آنكله كلدى هم اكوان — جميع عالمه هم فيضان آنكله آچيلورميدان

قنى بردل آنك مدحن كه ايتسون دخى هم كورسون — قنى بر كوز كوره آنى كه اودر سرّ هم يزدان

روح اعظم محمدينك لسان ناظم ايله ذكرى ظهور ايتسه اول حضرت منكوبك نورى طلوع ايدوب كافهٔ عشاق اول نور مشعشعك قوت ضيا وسريانندن مست وهيمان اولوب السنهٔ عشاقده مستان وهيمان ظهور ايدن نياز وكلمات مقدسه يى مفيد ابيات شريفه در

خدايا قنغى ديللرله ايده لم تحميد وتقديس — كه مدحنده قمو ديللر كلوبدر لال وعاجزان

ايدرسك ذكرينى آنك دكلدر اول ذكر اصلا — دخى مدح وثنا ايتسك اوكلدى مدح عاجزان

كه اولدر وار يوق اولدق بز كه يوق اولنلرك وصفى — ندر تسبيح وتقديسى اولورز جمله مز حيران

او محض جود اقدس كه كه يوقلرك لساننده — نيجه تسبيح وتقديسله ظهور ايتدى ايدر حمدان

ايدركنديني هم تسبيح ثنالر دخى هم تحميد — كه فضلندن ايدر عبدم بيوردى قيلدى شاكران

خدايا

ولکن سیئات جانا وکرچه لوح اشیاده — بولنمش دخی نامشروع اودر احوال عابدان
آنکچون بسمله قوشمق حرامدر قلبمک اذعان — زیرا حق باطن اولمشدر کورنمز حضرت رحمان
که نامشروع اولان شیلر کلوبدر کثرت نفسدن — زیرا غیریتیله اول کلور جملهٔ عاصیان
زیرا شر بیل صفاتدندر دخی الوان عبدندن — وبالجمله اولان کثرت واحواللر ومعدومان
قمو احوال کثرتده دخی هم سیئاتلرده — مقام حضرت جمعده اولورلر جمله عارفان
کوررلر کندی احوالن ایدرلر کندویه نسبت — کورینورلر اونسبتده بودرهم شأن ادیبان
اوقوربنا ظلمنا ایشتدک آدم وحوا — نیچه کندویه نسبتلر ایدرلر اشته آل برهان
اوملعون مطرود شیطان بما اغویتنی دیرکن — ایدوبدر نیچه کستاخلق ایشتدک اولدی مردودان
وکرچه اول تجلیات قمو علوی وهم سفلی — محیطدر جملهٔ ذات بیل اولوبدر جمله هالکان
قمو مظاهر اسماء کلوبدر جمله سی اضداد — مقدس وجه جانان بیل احددر یوقا کا نقصان
کورندی قمو الوانده دخی اوصاف واحوالده — منزهدر قموشیدن اودر بسم الله الرحمان
که بوذی بال اولان امری اکر اولمازسه بدأ بیلسن — بلاحمدله مقطوعدر بویله بیوردی اول ذیشان
علماء رسم جانا حدیثلر بینی توفیق — ده نیجه قیل وقال ایتمش قیل وقال حالی ظاهران
حاشا قول رسول الله تناقضله تعارضله — تکلمدن مقدسدر تناقض فهم جاهلان
زیرا اول صاحب الوحی مقدسدر قلومدن اول — ومانیطق به مظهر نیجه فهم ایدر اول نقصان
ولکن سرما اوحی وکرچه تعبیر ایتمشدر — بدأ لفظی حدیثنده که آنده سری بی پایان
تعارض یوق تناقض یوق که قول ذات مطلقدر — بیله مزآنی جاهللر شهود ایدر محمدان
ایدر اهل شهوده بیل مقام توحیده تنبیه — نظر حقیله کورک بیلور سرینی عارفان
که زیرا بسمله جانا که عین الجمع ایمش بیلسن — حقیقتده بو اشیا بیل اودر انجق دکل غیران

دخی

دخی حمدله ای جانم که اظهار کمال اولمش — او عین الجمع اودر مظهر دخی ظاهر ایشیت جانان
اوسر سر الله اعظم اودر بسملهٔ رحمان — اودر حمد تسبیح وتقدیس وان من شئ اوقو انسان
اودر قبله اودر مرجع اودر واحد احد اولدر — آنکله بدأ اولور اشیاء کوررا عمی آنی نقصان
آنکچون قیل وقال اهلی که صورت اولدیغی بللی — سویلر اقوالی یوزاللی تناقضله تعارضان
نیچه اوهام خیالاتلر ایدر نسبت جهالتلر — او عین اقدس ذاته منزه قمودن یزدان
دخی پیغمبران جانا مظاهری مقدسدر — که سر نور وحدتده اولوبدر جمله سی پاکان
کلاملری کلام الله وصورتلری حقدر بیل — اوقو من رآنی آکلا نیچه در سر اول پاکان
دخی حدیث قدسیده لسان حقله بیورمش — ایشیت جانا سکا نکته که اولدر نکتهٔ ذیشان
اکر بر کره بر کیمسه که متصل اوقورسه بیل — که حمدله بسمله یی بیل کل ایشیت نیچه در اول احسان
بیورمش حق که اول کیمسه اولور مغفور دخی مقبول — کلور انبیادن اول ملاقی اولور اول انسان
دخی اولیادن اول وار بنکا بیوردی حق — بو تحقیقدر صاقین شبهه ایدنمسن بای اخوان
که زیرا بسمله جانا که حمدله متصل اولسه — بو مقامده کورسون سن احددر سر ید جانان
که کان الله ولا شئ معه دیدی اول سلطان — بو مقام صغمدی خلق قمو پیغمبران هیمان
اوقو الان علی ما کان که نطق سر حیدردر — بو سره مظهر اولنلر که متصل مبسملان
الهی کیملرنه بزلر عجب موجودمیسک بیلسام — ندر عالم ندر انسان عجب اولدقمی معدومان
کیمیسی دیدیلر وارسک کیمز دیدق هم یوقسک — بو وارهم یوق ندن کلدی قالور زجمله مزحیران
اکر یوقسک بو اسماء نه اکر وارسک مسمی کیم — بو وار یوقدن منزهسین کورندک صورت انسان
بو یوقلرک لسانده نیچه تحمید وتقدیسلر — عبادتلر وتسبیحلر ایدرسین سکا یوق نقصان
دخی عین وجودسک سن وجودله اولدک موجود — کورنان وجود حادث اوبرخلیا دکل درمان

وال سنسين ودل سن سك بقانهم كورينازسنك   كورندك احمد ايله سن لسانك كلدى هم قرآن
كه ديرسين لى مع الله سن ولا يسعنى ديرسين   ملكلرهم مقربلر اوآنده جمله سى يكسان
اوآندرشانلرك شانى اواندرجانلرك جانى   اوآندرهمه برهانى اوآنده در محمدان
اواندر قول پيغمبر اودرسالكلره رهبر   اودرمبسمل بسمل كه ديرلو سرحيدران
نيجه تسبيح ايدرديللر نيجه مدحك ايدربلبل   كه بلبل سون هم كل سون كورندك جمله دلبران
كه رخسين دخى هم خالسين دخى محبوبلره جانسين   نيجه عاشقلره قانسين نيجه قانلردوكرجانان
كه پروانه دخى كاسون يانان اول شمعه ميدان   دكلسين غيرى هم سنسين شهادت ايتدى بلبلان
زمانلره زمان سنسين مكانلره مكان سنسك   منزهسن قموشيدن وسنسين شبهه يوق رحمان
الهى فتح بابايله كمالات محمددن   كه بسمله يله فتح ايتدك سن ايتمه بزى محرومان
تجلى جمالكله منور ايله قيل مغفور   كه بن هيچم ظهورايت سن كه سنسين جمله يه سلطان
بحق نقطه بسمل دخى اول سر اسم الله   كه طوتمش آفاق انفس كورندك صورت رحمان
رحيم سين شبهه يوق اصلا حبيبك اولدى مسمى   آنكله جمله عارفلر بولوبدر صورت انسان
سنكله تقريره كلدم برازسرلر ايدەم پيدا   اغثنا مستعان الله كه سن سين فاتح فتحان
كل اى سالك برازسوزلر ايشيت سن تقريره كلدى   بوده سرده تحقق ايت بوله سين سرحيدران
مكر بسم الله الرحمن دخى الرحيم الا سن   بواوچ اسميله سن بيل كه اوقور بسمله عارفان
كه الله اسم ذاتدرهم دخى رحمان صفاتدر هم   دخى الرحيم افعالدر بودر شهود بقايان
كه اهل بقا بيل جانم تنزل ايلدى ذاتدن   صفاتدن هم دخى افعال له كلدى اهل تحقيقان
كه كلدى مظهر الله دخى مظهر الرحمن   كورندى الرحيم صورت له اولدى طوتدى مقامان
كه ذاتده جمع ايله اولدى صفاتده حضرتى بولدى   كه افعاله ظهورايتدى خلافت بولدى اول زمان

اوقودى

30

اوقودى بسمله اولدى رحيمله رحمانك بولدى   مقام جمع الجمع ايله كوردى صورت انسان
خلافت سرينى بولدى مقام شهوده ايردى   كه كندنده دخى كوردى عوالم جمله سى يكسان
بودر مرشد امام اولدى ومحرابده دخى طوردى   عوالم جمله سى اويدى بونكله اوقنور قرآن
صلاة دائمى بولدى بولانلر نمازن قيلدى   بونكله سجده لر اولدى بودر امام امامان
جميع عوالمك سرى بونكله بولديلر درى   كه والضحى بونك يوزى اولوبدر سرهم يزدان
بونك وصفنده عاجزدر كه ديللر ايده مز تقدير   زيرا اول مقصد حقدر اودر بسمله يزدان
برازوصفنى كرايتسم نيچون چوقدر بعيد ايتدك   بودر اول مظهر اسماء جميع حضرات كوزل سلطان
اكر مرشد كاملدن قدح ايچدكسه اى جانان   مقامات معارفله اولورسون سرهم يزدان
كچن تقريرده اى جانم مقام جمع اسراردن   دخى حضرت جمعدن هم ايشتدك بعض تحقيقان

فصـــل في بيان اسرار جمع الجمع وسائر تحقيقات الهى وكمالات

ولى اسرار جمع الجمع كه سبقت ايتمدى جانم   ايشيت بندن برازاسرار ندر جمع الجمع اى اخوان
كه سن مقام افعالده كه حقه ويرديكك افعال   اوافعال كندينه نسبت ايدرسك جمع الجمع ايان
مقام افعاله نزول ايدرسين مرشد حقله   مقام جمع الجمعده سن اولورسون ايله شكان
اولورسين مظهر الله دخى مظهر الرحمن   كوررسين مظهر رحيم نيجه اولش سن اى جانان
كه يعنى جمله اسماء دخى حضرات نه كيم واردر   كوررسون سنده درجمله كورندك جمله ظاهران
كوررسون كنديني سنده وسنده ديدكم بنده   قموعالمده هم برده بولورسون كنديني سلطان
اوقورسون اسماء حسنى بولورسون سرلرن سنده   حقايق جمله سى بنده كوررسون نيجه در برهان
كوررسون مرشدك كيمدر كه حقدر جمله يه بردر   كوررسون جمله ده آنجق دكل غيرى همان يزدان
بيلورسون استوا سرن دخى عرش اوزره الرحمن   نه سرلردر اولور عيان دكل كوزنده هم پنهان

دخی اول نور احمدیل محیط اولمش قمو اشیاء کوردسون نیجه درسری اولورسون دائما یقظان
قاپه سک کوزینی اچسک اوبوسان دخی اویانسک کوردسون نورلرك نوری نیجه آفاقده اول عیان
قمو ذرات عالمده دوشمش وجه اول یزدان که لبیك دیدیلر اشیاء او نوره اولیبان دوران
او نور مبدأ معاد اولمش قمو اشیاء اکا وارمش که کوزلرنده هم طوتمش بو نوره نوری عینان
ولکن ایله سن اذعان صاقین اولمیه سن کوران نیجه کوندوزدیمه ازمان ایومه ایتمه سن طغیان
که بیلك مرشدك قرآن ویرر سکا نیجه برهان که فتح ایله سون اول رحمان کوزندن چیقسون اول شیطان
ندر نیجه دخی کوندز چالش کورمیه سك ازمان بوله سین رحمت رحمان کورنسون سکا اول جانان
بقاسری اوله ظاهر و یبقی وجه ربك دیر اوسر احمدی ظاهر اولورسون اوقوسن قرآن
کوردسون کل من فان سرینی نیجه بولور اشیاء بقاده هم مقام طوتمش بیلورسون نیجه اول باران
ایدهم بسمله سرن مفصل سرما کاندر که یازدی سرلرن قرآن الم سکا بر برهان
آنکچون حضرت حیدر که اسرار کتب جمعاً مفصل بسمله اولمش که دیر سکا ایشیت اخوان
دخی اول نقطهٔ بسملی نیجه دار اسراره اشمل دخی اول حیدر کرار او سرله اول شاه مردان
کلوبدر نیجه در اکلا انا النقطهٔ هم دکلا علی المرتضی سرن کوردسین جمله هم قرآن
که دیر العلم نقطهٔ دخی کثره الجاهل دیدی سرینی بیلدنی ایشیت بوکون ای جانان
که علم صفات حقدر بسیطدر هیچ قبول ایتمز تجزی که عین ذات اولوبدر یوق اکا نقصان
محیط اولمش قمو اشیاء نکیم وار آنده در مکنون که آندن کلدی تفصیلات که آنك اکبری انسان
که ذات ذاتنی کشفندن صفاتله ظاهر اولمشدر دخی اشیا قمو مکشوف که آنده کلدیلر جمعان
کوردی کندینه کندی ظهور ایتدی قمو اشیاء مفصل نسخهٔ عالم انکله شرح اولور انسان
که کندی رحمتین جانا که نفس اوزره یازمشدر کتب ربکم بیلك اوقودك دکله هم سن قان

بخ

31

دخی اقرأ کتابك دیر کفی بنفسك الیوم هم مکر سن کتاب اولمش مین که اول کاتب مکتوبان
که اول علم عین معلومدر که کاتب عین مکتوبدر که رحیم عین مرحومدر که اکلا نیجه در رحمان
اوقو نفسك کتابك بیل سکا کافی حسابك بیل که ربك نفسنه یازمش نیجه رحمتلری اینان
کوردسون نقطهٔ علی که وحدتدر نیجه کثرت که انده مکمود اولمشدر که کثرت ویرمدی نقصان
که کثرت عین وحدتدر و وحدت عین کثرتدر تکثردن منزهدر کوردلر اهل تحقیقان
بزه نسبت بای جانم کلوبدر تفصیل و اجمال لسانده تعبیر ایتمشلر که هود رغیری یوق یزدان
نوالله نخلهٔ تمثیل ایدرلر بعض عارفلر بونی تفهیم ایچون دیرلر ایشیت یا ایها الانسان
دخی اول بعض عارفلر ایدرلر نقطهٔ تمثیل حروفه نسبت ای جانم بوده بر نوع تفهیمان
کوردسن نقطهٔ جانم قمو حرف آنده در یکسان که آندن چیقدیلر حرفلر دوزلدی جمله الفاظان
جمیع حروف کلماتلر که عین نقطه اولمشدر که جمله نقش هم حرفلر عدمدر صانمه موجودان
که نقطه امر واحددر او در سر الله اعظم اکر جمله ظهور ایتسه که اولدر دیدیلر قرآن
دخی فرق ایله ظاهردر کوردسون دیدیلر بی شك جمیع صورده هم بیل سن کورندی اودر فرقان
بوده بر تفهیم ای جانا منزهدر قمو شیدن که عقول اولدیلر عاجز ایدمز تمثیل عاقلان
آنکچون حیدر کرار که اودر سر بیغمبر دخی هم قمویه رهبر ایشیت نیجه در اول سلطان
دیدی اول جاهلان تکثیر ایدرمش نقطهٔ بیل سن که کثرتده قالوبلردر کوره مز وحدتی جانان
ویرر عالملره کثرت دخی اول جمله یه قوت قالورلر کثرت نفسده که جمله کلدی محجوبان
زیرا اعمی اولوبلردر که کورمزلر بوکون وحدت که اولمشلر بوکون مطرود کورمز آنلره جانان
کیمی خلیاده قالمش کیمی قیل وقاله طالمش مقدس وجه اول دلبر که کلدی آنلره پنهان
ید بیضا سیله ساقی که اول روحانی حیدردن که ویرمز آنلره جامن که جمله کلدی محرومان

ندر پیغمبر وحیدر ندر اول نورلره انور … ندر اول کوزلره دلبر کوره مز جمله اول کوران

که قدرن بیلمدی آنلر که ظلمتده قره جانلر … قالوبدر دوکدیلر قانلر که جمله اولدی مردودان

اوقو لا تقربوا مال الیتیم آیتنی آکلا … نیجه در علم پیغمبر که اولدر علم هم پیران

ایشیت ای جانمک جانی که کندک مرشده ویرسن … که سندن سنی السون اول ویرسکا ینه اول قان

ویرسکا نیجه اقدح که نوش ایتسك بنم جانم … کورینور شبهه یوق جانان بولورسون ذوق ذاتقان

اولورسون وارشا احمد کیدر کوزندن اول کثرت … کورسون سر پیغمبر نیجه اولمش اول امامان

مقامات فناده سن بولورسن فناء کلی … مقامات بقاده هم اولورسون باقی رحمان

علوم نقطه یه مظهر اولورسون سرهم حیدر … که تحت الباده اول نقطه ده درسر پیامبران

آنکچون شاه اول مردان انا النقطه بیورمشدر … که تحت البا دیرمشرهم اوده برنکته مردان

زیرا اول حضرت حیدر که اولدر سر پیغمبر … اوقولمك لحی دیر سنی بیل نیجه در برهان

دخی مدینه علمك قپوسی اولدیغی حیدر … حدیثده دیدی پیغمبر ایشتمشسین بای باران

که چون اول مفخر عالم مدینهٔ علم اولمش … علی المرتضی جانا چون اولدی آکا هم بابان

ندر علم اولدیغك بیلك که ذاتك عینیدر قاندك … که آنده درهم ماکان که اولمش جمله محیطان

اوفخر عالم دانا که علم مدینه اولمش … قمو علی محیط اولمش کورنمش مظهر جانان

که چون علم عین معلومدر اودر جمله معلومات … قمو اشیاء آکا مظهر کورندی جمله یه سلطان

علمت علم الاولین دخی والآخرین دیرمش … حدیثده بیورمشدر اوقوسن نیجه در برهان

مدینه اولدیغن آکلا قمو حضراتی جمع ایتمش … دخی اجمال وهم تفصیل آنکله اولدی ظاهران

وکرچه امی در اسمی که ام الکتاب اولمشدر … مفصل جمله کتابلر آنکله کلدی نمایان

علی المرتضی جانا که چون باب علم اولمشدر … بوده برنکته در آکلا که آنده سربی پایان

کوردیسین

کوررسین باب شئ اولمش اوشیئه جزء بای جانم … اوشیئه داخل اولمق بیل اوبابله اولدی مقصودان

دخی اول باب اوشیدن آیرو اولماز متصل اولمش … اوقولمك لحی سرینی بیل سن ایدر عیان

که نور مصطفی هم مرتضی بیل نور واحددر … اونوره واصل اولنلر اونوریله اولدی شاهدان

اوله مز شهره هم داخل چوبابن بولمدی هرکس … چوبابن بولدی داخلدر کوررسونا نیجه کل شکان

ولکن باب ولایتدر دخول شهره آلتدر … نه کیم اولدار ده مکنون درکاور قپودان ای اخوان

خزینهٔ حقایق شهریدر بیل سن بای جانم … که مظهر خدا کلمش دخی مظهری هم بیل طان

که وارمق قپویه جانا اوشهره واصل اولمقده … اوسلطان شهر جانا اودر خزینهٔ داران

اوکیم اولبابه وارمشدر باقار شهری کورر جانم … اواعمی کیم شهر کورمز دخی باب کورمدی کوران

اوقور اسمنی بابك لیك وبابی بیلمدی اول کس … ولکن صورت بابك تصور ایتدی احمقان

الهمازفیض اوجاهلدر که شأن بابی هم بیلمز … تخیل ایلمش اوهام نیجه کورینه اول جانان

تصور ایتدیکی صورت دکلدر صورت حق اول … اوصورت صورت شیطان قبول ایتمز اونی یزدان

دخی مظهره ارکورمزسه اول بابی بای جانم … اوبابی مستقل کورسه شهرسز اولدی هم ضالان

آنکچون شیعیان ضالدر وبلکه کافر اولمشلر … که آنلر بیلمدی بابی شهرسز دیدیلر بابان

علی المرتضی ایرو که دیرلر الله اولمشدر … الوهیتله ایدن توصیف که بی شك اولدی کافران

دخی ظاهرده قلان ظاهریون جمله سی باطل … علی المرتضی شانك که بیلمز اولدی جاهلان

اوده صورتده قالمشدر حقیقت سرینی کورمز … که اول وجه مقدس سر حقه ویردی اول نقصان

اوده آیرو کوررشهری وبابی بیلمدی جاهل … علاة باطنه وسن اولدی هم دخی اوده شیطان

بری باطنده قالمشدر بری ظاهرده هم صورت … پرستدر کورمدی بابی که انلر جمله سی کوران

آنکچون مرشدن کورمك اولوب سالکلره مشکل … کیمی صورتده قالمشدر کیمیسی اولدیلر ضالان

اوصورتده قلان سالك مشكل مرشدن بيلدی	كه شكل شيخنی كوردی كه ظن ايتدی او مرشدان
همان مرشد اولان حقدر دكل غيری ايشيت جانا	كورندی صورت مرشد له اولمش اول نور يزدان
اولان مرشد حق جانا اودر صورت پيغمبر	دخی سر علی المرتضی در ايتمه كل شكان
اوصورت كه كوريندی صورت انسان دخی لحيه	دخی اول يد و رجلان كورديكی سالك اودر حيوان
كورينان شكل صورتده مشكل صورت انسان	دكل سالكه اول مرشد وبلكه اولدی اول شيطان
كوررسون سالكان جانا چكرلو درلو امكلر	كه كندی شيخنك شكلی ايدر آنلره تغليطان
كه انكار ايتديلر بعضاً زيرا صورتده قالمشلر	ندر شيخلرينی كورمز لر آنلر جمله سی حيوان
كلوبدر جمله سی مطرود كه انلر كورمدی جانان	كه زيرا صورت بيعت ايدرلر لحيه در شيخان
كه نور الله اولوب مرشد وراء شكليد ر بيل سن	اوقو والله من ورائهم محيط او مرشدان
بوبر سر ملامتدر دخی اول سر احمد در	بو سر له كلدی مرشدان بولنور مرشد جانان
دخی بيل سن بای جانا كه مرشد طوبطولو عالم	ولكن طالب صادق كه نادر در ايشيت جانان
زيرا مرشد اودر باب الهی سالكه اوغلم	حقيقتده اولان مرشد ايشندك اولدی اول يزدان
كه مرشد بعض اوقاتده اودر جماد بعيد ايتمه	دخی اشجار دخی حيوان نه كيم وار اولدی مرشدان
خصوصا نخل مرشد بيل دخی فرس كه حيواندر	وحملنا هم آيتن اوقورسون كوركه مرشدان
واوحی ربك دخی اكر سرينی بيلدنسه	كوررسون نيجه وحی اولمش آلور ارشاد او صادقان
زيرا اول كافه اشياء كه بابا لله اولوبلردر	دليلدر حضرت حقه آلور ارشاد محققان
نيجه لر آلديلر ارشاد قوسدن دخی هم كلبدن	نيجه ميزاب هم هره كه ارشاد اولدی عارفان
قنی اول طالب صادق قنی سالك حق بيلنلر	قنی اول مجنون ليلا كه اولدر حقه عاشقان
دخی هم عاشق ومعشوق دخی اول طالب مطلوب	دخی اول احمد ومحمود قوسی بر اودر جانان

ازلده

33

ازلده صاندی هم حسنك دخی الان اودر عشقك	پازار لر قيلدی هم آلدی اودر اراده يوق غيران
ازلده كنديني سودی ارادی كنديني بولدی	كه كندی كندينه مرشد كورندی جمله ده يكسان
دوشتدی وجهنی هر ذره ده كورندی هم كوردی	اوقوندی جمله اشياده كه اولدی جمله تعليمان
خصوصا حضرت احمد كه اودر جمله يه رحمت	كه نور مطلع اشياء ده ظاهر كوردی عارفان
خصوصا حضرت حيدر كه سر دلبر ود يار	كه اولدر مظهر غفار ايچنلر ايچدی كوثران
كه اولدر مشرقا احمد محمد نور ايدر اشراق	نيجه سالكلره مرشد كه اول ازغوث اعظمان
خدايا كيملرز بزلر كه محض فضل لطفكدن	كورندك كندينه كندك كه ديرسك كوردی عارفان
دخی كندك بيلان سنسين احد سين هو كه اول سنسين	لسان محبوبندن سن كه ديرسن قل هو الرحمن
قل الله ثم ذرهم سن بيوردك كيمدر بزلر	بو عرشيان وفرشيان كه سنسز جمله معدومان
كه كيملر درسنی وصاف ايدنلر كافه سی سنسز	نيجه بيلسون كه بيلزلر كه سنسين علم معلومان
ايدر ذكرينی لبكن دخی اول ذكرهم ذاكر	نه كيم وار جمله سی مذكور كه سنسين جمله ذاكران
كه واصفلر ايدر وصفك منزهسين قمو وصفدن	مقدس سون معلاسك كه سنسين اول تعالی شان
ولم يكن له كفواً احد سين مثل يوق جانان	قمونك ديللرنده سن كه سنسين سويليان يزدان
سنی بيلمامك بيلمكدر كه بيلمك اولدی بيلمامك	كه فضلندن بيورمشسين كه ديرسن بيلدی بيلميان
كه كندينی كشف ايدرسين علمدار اسم هم قورسين	كه سندن غيری عالم يوق كه سن عالم ومعلومان
فداني ارادن قالقدی زيرا [illegible] يوق اولدی	كورن سن كورينان سنسين كورندك صورت انسان
محمد درسنك وجهك جمالك دخی هم سرك	كمالكله ظهور ايتدك نيجه بيلسون اول عاجزان
الهی فيضكی كسمه قمو اشياء سكا اسماء	كه براسمك اولور فتاح بزه ايله هر بابان
بحق ذاتك ياحق بجاه وجهك ياحی	وجاه علمك يارب كه سنسين بزلره فتحان

یازارکن عشقنی چاك اولدیلر قلملر ای جانان ... که عشقك نور احمددر که جمله نورلره نوران
که باطن کیملره باطن اولوبدر کیملره ظاهر ... که باطن عین ظاهرسین که ظاهر اولدی باطنان
قموسین قمودن تنزیه ایدرسین هم منزهسین ... قمونك تنزیهاتندن مقدس سون سن ای سبحان
که تنزیه عین تشبیه سین و تشبیه عین تنزیه سین ... منزه سین مشبه سین که ادراك ایتمز عاقلان
که مرشد دردیدم هره صاقین ایتمه سن استبعاد ... که بسطام قدس الله سره ایشیت که اول جانان
که بر کون بر توجهده که دیرمش هره کوردم ... قمو اعضاسیله مسکین اولور صیدینه طالبان
توجه شویله ایتمشدی که ایتمزدی نظر غیره ... قمو اشعار و هم وجهی که مقصود یدی شکاران
که قصدلو که ایتدم بن که منع ایدهم شکارندن ... توجهلرینی کسنم کسلمز اول چون عاشقان
بو حالده چونانی کوردم تعجبلرده هم قالدم ... که بر ندا بکا کلدی ایشیت ندر بای یاران
که ای بایزید بسطام که سن نیچون تعجبده ... قالورسون حصه آلمازسون که اودر سرهم یزدان
عجب سن هره دن دونمی اولورسین مطلوبك دونی ... که هره مطلوبی فاره که کورهره نه عاشقان
قمو اعضاسیله مسکین نیجه مطلوبنه صالمش ... نیجه ذرات وجودله توجه قیلدی اول حیوان
که آنك مطلوبی دوندر خبیثدر قیمتی یوقدر ... کوررسین همتین آنك که اولدی صید شکاران
سنك مطلوب معشوقك عجب ادنی میدر آندن ... یا سن همتده آندن هم عجب دونمیسك ای یاران
او سید بایزید بسطام بو ندانی چون ایشتدی ... جمیع اعضاسنه لرزه کلوبدر اولدی هم هیمان
که غش اولدی دخی سکران که کندندن کیدوب کلدی ... نه دیرمش سن ایشیت اخوان که نیجه اولدی مرشدان
که دیرمش نیجه مرشدلر دن ارشاد اولمشم بن شك ... ولی اول مسکین هره که بکا اعلا مرشدان
بوکا امثال نیجه حیوان دن اولدی نیجه ارشادلر ... نیجه سالك صادقلر که آنلر اولدی بینایان
که باقدیلر قمو حقه قمو اشیا اکا رهبر ... کورندی جمله دن زیرا که کوردی جمله عارفان

کل

34

کل ای اخوان صادق سن که صیدك کیمدر اکلا ... که هودر غیری یوق بیل سن نیجه سن اولمیسون دونان
ندر دنیا و ما فیها ندر عقبا و ما فیها ... ندر جنت دخی حوران که جمله اولدی هالکان
مقدس محبوبك بیل سن که اولدر دخی آخر ... که اندن غیری به باقمق حرامدر اولمه محرومان
ینه بیل بعض آثارده که دیرلر قول اقدسدر ... که بر ذات مقدس بیل که نه دیرمش ایشیت جانان
رأیت ربی فی صورة خیل در بوده سردر ... که خیل مرآت حق اولمش صاقین سن قیلمه ابعادان
که بعض راویلر دیرمش که اولدر قول پیغمبر ... ایشیت سن کلامازسین سن که سن جاهل او صادقان
زیرا اول اسرار احمد مقدسدر آلور آنلر ... که مشکات محمددن آلورلر جمله پیران
خیال صانمه دخی خلیا که بر تحقیق رؤیتدر ... الم تر الی ربك جامندن ایچدی عارفان
بو بر جامدر و بر ساقی مدینهٔ علم دانا ... بو میدن ایچمین جانا اولوبدر جمله سی کوران
او میدن ایچمین عشاق که کوزلری قدح اولمش ... که میخانه قمو اشیاء اکا ساقی نور عینان
قیرلسه قدحی غم یوق دخی میخانه هم یانسه ... اولورسه ساقینك غیری که انلرینه سرخوشان
که ناکاه بر یره باقسه اودم سرخوش اولور اشیاء ... دیر بلورجی اولورموتی بودر کاسهٔ حیدران
بو کاسه سقی اولور هر دم ایچر جملهٔ اشیاء دم ... نه کیم وار عرش و فرشده هم بو میدن جمله سی سکران
بو می دوندردی هم عرشی فلکلری دخی کرسی ... بو میٔ صوندی اول ساقی که سری جمله یه جانان
بو میدن میخانه ایچدی بو میدن زاهدان قاچدی ... بو میدن زهدیه سرخوش که زاهدلر قمو سکران
بو میدن قاچدیسك بولدك بو میدر بولدیسك اولدك ... بو میدن جهنمك ناری که سونمش ایله کل اذعان
بو می هم دیدیکم سکا دکل اول می فساقان ... ایچرلر اولدیلر سکران او جزوی می بوکا حیران
که اول می ایچدیلر فساق حرام اولمش بلا شبهه ... بو می کیم ایچدیلر عشاق که فرضدر ایتمه کل شکان
ایشتدك ان لله سن شرابا هم اعده ... لاولیائه بیلدك او فواخر حدیثان

کل ای اوغلم بنه دکلا بوده بر نکته در آکلا   همان حق باب فیضن فتح ایدرسین ایله کل شکران
بزم سیدمز بیل سن که شیخ اکبر حقدر   همان حق برکاتندن بزی قیلمه یه محرومان
که محی الدین عربی که بر سر مقدسدر   قولاق طوت جانغك جانی بو سردر اکبر سران
که دیر بر کون مراد ایتدم که بر خیله بینم ناکاه   مکر اول خیل که طورمازدی ایدردی نیجه تحریکان
ابا ایدر بینلکدن که مضطرب ایدی مسکین   ندا ایتدم که ای مسکین که ای مسخر انسان
سنی خدا که قیلمشدر ندر که مضطرب اولدك   ابا ایتمکله عاصی سین مطیع اولمق سکا فرضان
لسانه کلدی اول حیوان ایشیت نه دیدی ای اخوان   که دیر بلی اطاعتلر اولور فرض ایتمزم شکان
ولکن اول کسنه یه که ربینه مطیعدر   مطیعز جمله مز سجده ایدرز اینمه کل کمان
اگر بر کس که اول عبددر اولور سیدینه مطیع   مطیعز جمله مز حیوانلر اولدق بیل مسخران
اول عبد سیدینه عاصی اولورسه مقدار نجه بز   اطاعت بزه فرض اولماز که بز اولورز عاصیان
که سید محی الدین بیل سن که چون دیر بن ایشتدم بیل   که بیلدم بنده بر عصیان که وارد را ایتمزم شکان
اودم بن ایلدم توبه رجوع سیدیمه ایتدم   مطیع اولدی او حیوانجق ایشیت یا ایها الاخوان
کل ای سالکان حقان ایشیت خیل نجه مرشدان   اولوبدر سرینی بیل سن اوله سین کامل انسان
که بالجمله سکا اشیاء مطیعدر ایلمه شبهه   ولکن ربکا کل سن مطیع اول اولمه عاصیان
اطاعت سکا سندندر دخی عصیان سکا سندن   صاقین کندینه عصیانده بولنمه سن اول عارفان
نیجه اولیالر جانا که ارسلانلر مطیع اولمش   دخی بر نیجه حیوانلر که انلر جمله مطیعان
وبلکه جمله ذرات کرك افلاك کرك املاك   نه کیم وار جمله سی کلدی مطیعدر ایلمه شکان
بنه اوغلم چیقارا آهلر دخی کوزلر نیجه قانلر   دوکرهم صبحدم اغلر نه ایتسون نیلسون انسان
که بو قلرده نه شی واردر کالدنا اولمنز حیران   که بو قلرك اطاعتی نیجه در جمله سی عصیان

اطاعت

35

اطاعت سجده کر اولسه عبادتلری هم بولسه   قمو آنده مطیع اولسه او محضا فضل حق جانان
المی جمله یه هم سن نظر ایت رحمتکله سن   که قوللرز همه عاصی مطیع قیل بزلری منان
بدن سندن و جان سندن وجودمز دخی سندن   قمو بزده اولان حالات که سنك خالق و منان
که محض جود و فضلك هم که عیبمزی ستر ایتدی   کرك دنیا و عقبی ده او جود دریا یدی احسان
اگر جودك براز کسسك هم ذرات و عالمدن   کلورلر جمله سی اعدام نیجه کیم شمدیدر هر آن
که هل اتی علی الانسان دخی حین من الدهر   ایشتدك دخی هم بیلدك که سن قیلدك بزی انسان
که یوق ایدق بنه یوقسوق که سن وارسین یقینسین   که سن بن دیدیکم تعبیر بزه نسبتدر ای جانان
بصرله دخی سمعله حیاتله دخی قدرتله   نه کیم وار جمله اسماء ایله که قیلدك انسانی انسان
که انسان سر ذاتندر دخی جمله صفاتندر   که سنسین اول و آخر دخی سن خیر خالقان
که سنسز اسممز یوقدر دخی هم رسممز یوقدر   قمو اسمایه مسمی کورندك جمله دن هر آن
که هالك ایلسون نتسون نه برده کندینی بولسون   که سنسز نیجه در اولسون که لاشی اولدی شیئان
ولکن جود و فضلك هم که سراشیا در هر دم   جمالك سر احمدله که اولدی جمله محمودان
کورنلر حسنی حسنك کوردلو سر احمددر   که اول اشیایه رحمتدر که شافع هم مشفعان
المی ایله کل مغفور قمو اخوانی هم مقبول   صاقین ایلمه بزی دور که سنسین جمله یه رحمان
دخی عصیانمز عفو ایت وجودمز دخی محو ایت   قمو یه سن دخی رحم ایت که جمله اولدی عاجزان
که سنسین عالم دانا که سنسین خالق یزدان   کرك اول دخی آخر که حمدلر سکادر هر آن
فدائی بحر جودنده یوق ایکن کندوسون بولدی   که لاشیلر کلور جمله سی سنکله موجودان
کل ای سالك چونکه ایشتدك براز سرلرینی بیل سن   سطورده کلدیکی اسرارلرك قدرینی قیل اذعان
مقام قدس اعلادن کلور سین اینمه کل شبهه   اودر عالم دخی معلوم که اودر ایلیان دوران

نیچون اول حیدر کرار بیوردی تحت باء دیر اول   دیمز اول نقطهٔ مطلق که اولدم تحت باء دیرقان
مقید ایلمش تحت باء ایله نکته سین اکلا   دیرم برنکتهٔ کرچه که اسرارنده بی پایان
که چون سن بیلدك ای جانا که باء سر محمد در   دخی اول عقل اول کل شیئه هم در رجانان
که کرار کرم الله وجههٔ هم عقل کل ایله   معاظهورده کلمشلر بویله در سرّ محققان
آنکچون حضرت حیدر دن اقرب حضرته اولماز   روح اعظم ایله هردم بولندی اولدی ظاهران
ایشیت اول سرما اوحی ندرسن اکلا قیل اذعان   محقق قول اصدقدر که کوردی جمله شاهدان
که دیر اول حضرت احمد که صد هزار صلاة والسون   اکاهر انده براوغلم که اودر سلطان شاهان
علی المرتضی سرًّا جمیع انبیاء ایله   کلوب درجمله اعصارده بنمله اولدی ظاهران
که جهرًا حضرت احمد له کلمش دیدی اول سلطان   صاقین سن ایتمه کل غفلت چوکلدی جمله یه عیان
چو نقطه تحت باده سن کوردسون باء ایله بك حرف   اکرچه صورتا اثنین همان برنقطهٔ جانان
چو نقطه بیلدیر ربانی که تحت الباءده اولمشدر   اکر نقطه کورنمسه نیجه اوقنور اول باء ان
وبلکه باطنی بادر کورینان صورت نقطه   آنکله جمله هم حرفلر بولورلر جمله سی جانان
ولکن صورت حرفلر ایدر نقطهٔ هم پنهان   کوررسون نقطهٔ بعضًا معوج دخی هم قوسان
دخی صورتده هم بعضًا کورندی استقامتله   که الف دخی اوقورسون که لام ایله اولدیلر لاءان
کوررسون لام الف جانا مرکب الفین اولمش   که جزوی اعوجاج ایله اوقنور لام الفا خوان
که صورتده دخی برمیم عریقه ایله ظاهر در   کورندی صورت نقشده که هو صورتده اول میمان
که کوردك نقطهٔ باطن نیجه الف کلور نقشه   دیکر برنقش آخرده ظهور ایدر معوجان
که لام اسمی اولور آنك مقوس جزئی چه ترکیب   اولنور صورت لاده کلور عریقه هم میمان
الم اوقورسون سن که لاده مندرج اولمش   بو برمفصل سردرهم که کشف ایتدی محمدان

آنکچون

36

آنکچون سلطان اعظم که خاتم النبیین در   کلامنده ظهور ایتدی الم اوقوسن قرآن
وذلك الكتاب دیرهم دخی لاریب فیه اکلا   صاقین ریب ایلما اوغلم که اودر اکمل انسان
ولکن متقینلرهم وقایه ایتدیلر حقی   که آنلر تحقیقا بیلدی اوسر در آنلره برهان
دخی اول غیب مطلقه که آنلر ایتدیلر ایمان   که اول غیب احدیت که اولمش جمله یه پنهان
که اول غیب الغیوبدر بیل که آنده جمله هم هالك   که اول بر بحث ذاتدر کیم که نسبت آنده مفقودان
زیرا نسبت قبول ایتمز جمیع اوصاف واسمادن   دخی عقل وخیالاتدن مقدس جمله دن ذیشان
قیوددن جمله دن مطلق دخی اطلاقدن مطلق   جمیع قیدلرده هم ظاهر کورندی یوق اکا نقصان
علمله اولمدی معلوم دخی هم جهلیله مجهول   که اول برکنه ذاتدرکه که ادراك ایده مز انسان
که کان الله ولا شئ معه دیر ایشیت سلطان   که دیر حدیث مدرجده علی الان علی ما کان
نیجه عقول ایدر فهمن که عقول جمله حادثدر   وحادث جمله هالکدر که هالك ایده مز فهمان
بو مقام عین تفصیلدر وتفصیل عین اجمالدر   بو اجماللر دخی تفصیلا تای اخی ایشیت یاران
بزه نسبت اولور ابحق که انسان غیری یوق سن باق   که عین حق اولور اشیاء که کوزلرده اودر عینان
که باطن در بلا باطن وظاهر در بلا ظاهر   واول در بلا اول وهو در غیری یوق جانان
وکثرت هوا ایله حقدر اودرهم دخی اوخلقدر   منزهدر منزهدن دیسلر اکا هیچ اسمان
بو مقام صاحبی احمد بو مقامده کیدر زحمت   بو مقام عینیدر رحمت بودر اول نقطهٔ جانان
که اوادنی دررسری که یوقده هم دخی ظلی   بو مقام درینك دری که اودر اکمل انسان
اودر اول اکمل انسان عروجله هم تنزل له   که دائرهٔ ختم ایتدی که بولدی قاب هم قوسان
ظهور حقیله کلدی وسری احمدی بولدی   وبرنور هیولانی کورندی صورت رحمان
کیدردی ظلنی عینا احد له نقطه هم دولدی   اراده خط موهوم هم که قالقدی اولدی مرکزان

مکمل تمکینن بولدی کیدردی سکری صحو اولدی   محمد نوری هم طولدی اودر احمده وارثان
آنك رمزن ایدر سورهٔ اخلاص قل هو الله دی   دخی احد که دیرمش سرن اکلارسن سکا احسان
مقام احمده مخصوص ورثه دخی هم موروث   واررلر بالتبع آنلر چو آنلر بولدی میراثان
بو برزو قدر ویررجودی الهی محض فضلندن   بومشهدده اولور اول ذات قمویه عین عیانان
بونك وصفندن عاجزدر که دیللر ایده مز تعریف   دیدیلر سفر عن الله محققلر ایشیت جانان
سفر بالله مع الله هم دخی فی الله عن الله هم   مقامات محمد در سکا کوستردی مرشدان
کل ای سالك بنه دکله که علی سرینی اکلا   که حقنده نه بیوردی او فخر عالم جانانن
رسول الله بیورمشلر که ای علی که سن بندن   که هارون موسی یه نسبت او منزلده که ذیشان
ولکن صکره دن کیمسه کرك نبی کرك مرسل   که بندن صکره کلمزلر بو یله در اول اولو سلطان
بو برقول مقدسدر که اسرارنده بی پایان   عقوللر عاجز اولمشلر بو بر نکته ایشیت اخوان
که اول فخر رسالت هم کرك ظاهر و باطنله   کلوبدر جمله یه رحمت اولور قرآن اکا برهان
ولکن اول زمان جانا که اول ظهوره کلمشدی   زمان جهل ایدی بیلسك و قومی جمله مشرکان
آنکچون اول نبی ذیشان او جاهل قومنه اول ذات   ترحمله ظهور ایتدی و شرعی ایتدی اظهاران
و ظاهر له ایدوب مأمور که اول قوم الدیلر امرن   جهلاء عرب اکثر که اولمشلردی مشرکان
که تصفیهٔ باطنه که مستعد دکلردی   آنکچون فخر عالم بیل ظاهر له قیلدی مأموران
دخی اسرار باطندن که ضمنا دعوت ایدردی   صریحاً ظاهره دعوت ایدردی ایتمه کل شکان
آنکچون حق رسول جانا بیوردی هر کسنه که   شهادت ایلسه توحید کلمه سنی ای جانان
یعنی لسان ایله دیرسه ایدرسه ذکر توحیدن   او مسلمدر بلا شبهه بو یله دیر ایدی اول جانان
لسانله توحیدن قیلان بیوردی معصوم اولمشدر   کرك مالی کرك جانی ایشیت یا ایها الاخوان

دخی

37

دخی دیرکه او کیمسه نك حسابی الله او زره ددر   که بحث قلبنی ایتمك دکل جائز او مسلمان
آنکچون نیجه منافق او مجلس سعادتده   بولنوب رد اولنمزدی قبول ایدردی اول جانان
بوده بر رحمت حقدر بوده بر احسان یزدان   محمد دینی نشر اولدی که نشر اولدی مرجومان
و چون کمالنی بولدی قمو ظاهرله هم اولدی   شریعت جمله سین بیلدی او اقوام جمله عالمان
که یعنی ظاهری شرعی مبین نشر اولوب کلدی   علی المرتضی جانا کتوردی نیجه اسراران
که زیرا مأمور اولمشدی ایده اسرار شرع نشرن   صریحاً نشر باطنه که مأمور ایدی اول جانان
و ضمنا نشر ظاهرله ایدردی ایتمه کل شبهه   بو یله مأمور ایدی اول ذات بوده بر رحمت یزدان
علی المرتضی جانم نبی اولمدی هم بیل سن   ولکن خاتم ولایت خاصهٔ احمدان
حقیقت مظهری اولمش که شهر علمه هم بابی   که اودر نقطهٔ بسمل او قودك سرینی اخوان
آنکچون جمله اسرارلو نه کیم وار اعلا و اسفل   کلوردلر جمله سی آندن که اودر جمله یه جانان
ایشتدك قولنی آنك که دیر انا کلام الله   که ناطـ دخی هم دیرمش که پنهان اولدی اسراران
آنکچون حضرت احمد علی یی ایلمش نسبت   که دیر منزلهٔ هارون که بندن سن شاه مردان
و تحت الباء اولان نقطه که مرتضی ایدی بیلدك   که مذکور قول هم احمد که ایتدی تصدیق ای جانان
زیرا منزلهٔ موسی چون اولدی دخی سن بیلدك   او اسرار نشرینه مأمور علی در ایتمه کل شکان
ولکن اهل صورتلر که ظاهرده قلانلردر   که اولمش قلبلری مطموس اولورلر جمله منکران
مقامات ولایتدن الا ماز شمه هیچ آنلر   که نور روحانی احمد دن اولمش جمله مطرودان
منافقلر کبی آنلر که لا اله الا الله توحید   ایدرلر توحیدك سرن که بیلمزلر اولورلر حیوان
که جمله لقلقه اولمش دخی قیل و قال ه طالمش   همان نحن وجدنا دیرك اولدی مؤمنان
که آنلر اهل قشردر جویزك قشرینی دیرلر   که لبن بولمدی آنلر صانورلر جمله سی انسان

زیرا توحید بیل ای جانا که دورت قسم اوزره اولمشدر   ایکیسی قشردر رانجق ایکیسی دخی هم لبان

زیرا قشر ایکیدر جانا بری هم قشر احضردر   که تحتنده دخی بری اولوبدر قشر ابیضان

او قشر احضر ای جانا خبیثدر بر ایشه کیرمز   نه ماکول اولدی نه مطعوم ایدرسك القاء ناران

که اول ناری سویوندوردر اگر قورسك بای جانان   اویره اولدیغی اول آن اولور اول پراومز بلان

یعنی بر شیئه دکمز اول که نارله محترق اولماز   همان برکوشه ده چوردر بودر مثال تقلیدان

دخی مقلد ای جانا اگر لقلق ایله توحید   ایدرسه قشر توحیددر که معاندان و جاهلان

ندر اول قشر توحید بیل که لفظ توحید ای جانا   که لا اله الا الله توحید ایدر معناسی بوقاینان

که تصدیق ایتمامش معناسنی هم ظاهرا دیرمش   دخی مفهوم نامعلوم بودر اول احضر قشران

ولکن قشر احضر بیل که باطن قشرینی محفوظ   ایدردی ایتمه کل شبهه او توحید قشر هم اینان

ایدر صاحبینی محفوظ آنك دمی حرام اولدی   شریعتده دخی مالی حرامدر ایتمه کل شکان

منافقلر آنکچوندر شریعتده که رد اولماز   که قبر مسلمین ده اول کمولورلر اگر موتان

اولورلرسه زیرا تحقیق که آنلر جمله سی کافر   دردسن ایتمه کل شبهه که سکا شاهد اول قرآن

ندر اول قشر ابیض بیل دخی سرینی هم اکلا   او توحید لا اله الا الله ایدرسه او مقلدان

ولکن مفهومن تصدیق ایدر دخی تصورلر   ولکن سرینه واقف دکلدر دخی بینایان

بو توحید صاحبی جانا مصدق چونکه اولمشدر   که ناردن قورتارر جانن اگر توحیدده ثابتان

طوررسه اول مقلد بیل ولکن قورقیلور جانا   که اولچون اولدی مقلد که اودرهم مذبذبان

ازاجق وهم و شبهه ایله دخی هم شك ایله ظن له   قاچار توحیدی هیچ قالماز مقلد ایشلری عیان

کل ای سالك ایشیت بندن ندر اول لب توحید بیل   که کیملردر اولبّه واصل اولمش نیجه درحالان

که قشر ابیضنه متصل اولمش اول اولب بیل سن   که قشر آندن اودر مقصود اکا وصلتله قاصدان

زیرا

38

زیرا مظلوم دخی ملذوذ دخی معذو اولوبدر اول   بدنه هم غدا اولمش و روح چه دخی ملذوذان

لطیفدرهم دخی لین قشروسن اولدی مجمود   که قشر ثانی بیلدك که اولمشدی او اجمدان

زیرا ایمان تقلیدبیل که جمود اهلنك حالی   اولوبدر ایتمه کل شبهه که جمله سی مقلدان

تجمد ایتدی هم آنلر عقائد اوزره معقودلر   اولوبدر هم مقیدلر ولو آنلر مستدلان

زیرا استدلال ای جانا اوده نوع تجمد در   عقولك تخمینی اوزره که اولمش جمله معقودان

یا تشبیهله محدد در یا تنزیهله مقیددر   که جمله جمود اولمشلر مثال قشر ابیضان

ولکن لب اولان توحید که توحیدی شهود اولمش   که کشفیله اولور اول بیل که ذوقله بیلدیلر یاران

کرك جسمانی روحانی متلذذ اولوبلردر   که کلزار حقایقده اولوبدر جمله ذائقان

نره یه باقسه لر آنلر کورر لر جمله سی مشهود   که آنلره عیان اولمش جمالك عرض ایدر ذیشان

زیرا بسط اهلی اولمشلر قمو اهل جمال اولمش   کورنلر یوزلرن آنك قمویه جمله ملذوذان

که لبلری عقیق اولمش دم عیایه مظهرلر   تموج ایتسه لر آنلر که آندن کلدی جوهران

حیات بولور نیجه اموات تنفس ایتسه لر آنلر   نیجه یه عیسی اولمشلر دخی مظهر حضران

که چون لب اولدیلر آنلر ملایم هم کلوبدرلر   که جمله اخلاق محمودله اولمشلر او شاهدان

که چون باطنلری لب در بولورلر اشیانك لبن   اوقورلر مصحف کونی که آنلر اولوا الالبابان

کوررسون جوزك لبی که دورت قسم مقسمدر   دخی میانن هم ربعك بر انجز نیجه اول قشران

ارالق اولدی قشرلر که لبی ایلمش تربیع   اراده اولمسه انلر که لب اولمازدی مقسومان

آنکچون علم حق جانا که دورت علم اولدی دیرمشلر   شریعت بری هم اولدی بریده طریقت جانان

حقیقت هم دخی بری که اولمش معرفت بری   ولکن هر بری لبدر که عقول ایتدی تقسیمان

زیرا البابیچره اول قشرلر که تربیع ایتدیلر لبی   که قشر ثانیدن ثابت اولوبدر اول ویرر فرقان

که اکا متصل اولمش که اوده رایلیان تقسیم   والاجمله ارباع اولوبدرلب واحدان

دخی سن بیلجیسین که قشری قیرمدن بولمق   اولبلك ذوقنی المق که بیل سن اولدی محالان

اشارتدر که ای جانم تجمدا ولدیغی تقلید   که اهل جمودا ولمشلر که قیرمق اولدی تحقیقان

کرك تنزیه کرك تشبیه که عقلك تخمینی اولدی   که تحدید ایدر اول حقی بویله درلر محققان

قیرارانی تجلیات متجلی اولور واحد   کورینور نیجه الباسله ولکن بردر اول جانان

تجمد ایلمز عارف قمو ذراتده اول وجهی   کوردتشبیه وتنزیهله کوروندی اکا اول جانان

اوداخل لبه اول قشرلو که لبی تقسیم ایتمشلر   اودر اول وهم وحسیات که اودر ایتدی تغلیطان

که زیرا اکثری انسان وجود واحد ایکن دیرلر   که کثرت ویردیلر حقه که وجود دیدیلر اثنان

بودر اول تغلیط اوهام دخی حسلر وتخمینلر   که واحد وجود حقه که ویردیلر اکا کثرتان

اولوب وجود حقی قشور عقل واوهامله   ایدرلر منقسم جانا بویله در اهل جمودان

دخی اهل شهود جانا وکرچه اهل لب آنلر   ولکن شهود ومشهود که حالی اهل شهودان

وچون شهود ایدر شاهد ومشهود دخی هم ایستر   قموسی اهل ظل اولمش، وظللر آنلره قشران

ولکن ظللرن آندی ارادن قشرلری تطهیر   ایدوبلر لب هم بولدی ولکن اهل تمییزان

وکرچه وحدتی بولدی شهود وحدته ایردی   سه لرده جزئیجه تمییز ایدرلر ایتمه کل شکان

مقامی آنلرك وحدتی شهود ایلمك بیل سن   که کثرت آنلره یوقدر زیرا آنلر مشاهدان

ولکن اولمدی آنلر وصول عینه بیل سن   که توحید عین جانا بو مشرب عالی مشربان

وارنلر توحید عینه که آنلر مطلق اولمشدر   قمو تمییز ونسبتدن مقدسدر محمدان

که احدیت العیندر که انلره مقام جانا   که انلرده ظلال اولماز که آنلر عینیدر اعیان

ولی شهود شهود جانا مقاملری اولوبدر بیل   که احدیت الشهود ده اولمشلر اولر ظلالان

کوردسون

39

کوردسون جویزکلبن یوزنده بر رقیق پرده   احاطه ایلمش لبی حجاب اهل شهودان

اکرچه قاولسه اول حجاب رقیق لب اوزره اولمشدر   اولور واصل عین آنلر ظلال جمله سی مرفوعان

نتکیم لبه عینی اولانلر اول محققلر   محمدی اولانلردر که آنلر اولدیلر عینان

آنك مقاملری لب اللب اولمش ایتمه کل شبهه   که لبی جویزك سری اولان یاغ آنلره ایمان

که لب اوله ساری اولو بلردر دخی سری   قمونك کلدیلر آنلر که بونلردر موحدان

بو توحید ذوق درجانا که عین وحدت اولمشدر   دخی کثرتده اول وحدت که کثرت عینیدر جانان

بو وحدت اهلنی بیل سن اولر جمله محققان   بیلرلر اشیانی تحقیق که کلدی جمله سی ذاتان

یاز امام سرینی آنلرك که اول بی نهایه در   که آنلر مجهول مطلق بیلمزلر مای یاران

کل ای سالك یتشدك سن اوقودك سرلرن بیلدك   قمو انواع توحیدلر که اولدك اهل هم خبران

همان اول واهب اقدس که ایتسون سکا هم توفیق   بوله سین مقصد اعلا اوله سین اهل تحقیقان

واره سین توحید عینه قشوردن سنی حفظ ایتسون   دخی تقلید وتقیددن که اودر خبر حافظان

که بیپایان کلوبدر علم توحید اولمه کل غافل   کیچه کوندوز چالش سن بحر توحیدده اولوب غوصان

که بیلدك زیرا حق بردر اکا شریك محال کلدی   شریك چون ممتنع اولدی بحه در توحید انسان

که حق ذاتنده واحددر احددر هو اودر مطلق   که غیرك توحیدندن اول منزهدر اودر رحمان

قمو حضراتده اوبردر مقدس جمله نسبتدن   کرك عقلا کرك حسا جمیع حضراتده نمایان

ولکن اصحاب اوهام توهم ایلدی کثرت   وجوده ایلدی شرکت آنکچون کلدی توحیدان

که زیرا عین تحقیقده که توحید عین شرك اولدی   موحدهم موحد بیل کلور توحیددن اول عیان

که زیرا لفظ توحید بیل ایکیلکله اولور نسبت   چون اولوبدر بیلرسون سن کلور شرك ایلیه شکان

آنکچون اهل تحقیق بیل بیورمشلر که برکیمسه   ایده مز توحید حقی مکر اولمش اومشرکان

شهد الله اوقودك سن كه حق كنديني شاهد در … بيلربراولغديغين ذاتا اودر شاهد و مشهودان
او توحيد لا اله الا كه اولمش نفسيله اثبات … عيندر نعس اثباتدن اودر احد هو الرحمن
ولكن وحدت مطلق كه عين الذات اولوب بيلدك … ظهور ايتدى مراتبده اودرهم عين عيانان
كوروندى ظاهرا كثرت او كثرت باطنى وحدت … قمو اسماء اكا رجعت اوسردر سراسراران
مراتب باطنى حقدر ولو ظاهرى خلق اولسون … او خلقده عين تحقيقده دكل غيرى بيلر عرفان
كه چون سن مرشدى بولدك آنك تلقينني آلدك … اودرس من عرف دن سن كه آلدك ذوق ذا ايقان
ندر نفس هم ندر ربهم ندر مرآت ندر صورت … ندر حق و محمد نه كوروندى سكا هم عيان
كهى ظاهر كوروندك سن كهى باطن بولندك سن … كهى ظاهر و باطنله كوروندك رخ محبوبان
اوقودك اول و آخر دخى هم ظاهر و باطن … كه سنسين ايتمه كل شبهه كه ايتدك سيريله ايقان
الى الله سيريله سيران چون ايتدك بالله سيرى … مع الله سيريده سنده كه كوردك وجهنى رحمن
كه بيلدك حق ايله خلقى كه بولدك خلق ايله حقى … كه اولدك حق ايله خلق سن كه سنسين سرهم يزدان
كه كوردك كنديكى نقطه جميع حرفلريله ظاهر … معانى هم كلماتلر ده سنسين عين عيانان
كه سن بن دفترن سيلدك قمو حرفلرى محو ايتدك … مقدس قمو نسبتدن ينه سن نقطهٔ جانان
اوقوندك قمو اسماء ايله كوروندك قمو ابصار له … بيلندك قمو عليله كه سنسين ايليان دوران
باقان عرشه سنى كوردى دخى كرسيده هم سنسين … قمو افلاك سنكله هم ايدر دوران باى سلطان
نجومده هم عناصرلر معادن هم موالد لر … بوواربوق جمله سى انجق بولندى سنده اول جانان
بوسن هم ديبلان سرسين كه بنلرده اوسر سنسون … كه نحن تعبيرى كلدى دخى انا ديدى قرآن
انا انت كه كلمشدر كه ذاتك اسميدر بيل سن … ضمائر جمله سى اسماء مسمى جمله يه يزدان
كهى ظاهر كهى باطن مقدس وجه اول محبوب … تجلى ايتديكى آنده كلور عشاق هم خطان

که

40

كه درانت اولور ظاهر كه آنده انادر باطن … انا ده انت ظاهر در اوانا قائل رحمن
انا الله سرى هم كلدى شجردن موسى هم طويدى … محمده لسان اولدى كه سن آنده اوقو قرآن
ايشتدك من رآنى سن و ما رميت هم سرى … اوقودك ثم وجه الله كه كوردك نيجه در برهان
كه اول نقطه در بيلدك كه باء تحتده هم كوردك … مكمل بسمله سرن كوروندى سكا اول سلطان
اوسردر آدمى مسجود ايدرمش جملهٔ املاك … جميعا اولديلر ساجد اوسردر قيلدى هم دوران
اوسردر طوفان اوزره نوح كلوبدر مؤمنين محفوظ … دعا لرمستجاب اولمش اصابت ايتدى غرقان
اوسردر جود ينه اول فلك قرارن ويردى هم طوتدى … اوسردر صولرى تسكين كه ايتمش ديدى هم قرآن
اوسردر آتش نمرود كه ابراهيم سويوندردى … كه دوندى كلزاره نيران كه ذوق بولدى خليل رحمن
اوسردر موسى ده عصا كه ثعبان اولديغين طويدك … اوسردر كيد فرعونى تلقف ايلدى هم قان
اوسردر جمله ساحران كه فرعون جمع ايدنمشدى … برازموسى يه خوف كلدى كه مؤمن اولدى ساحران
اوسردر وجه يوسف چون تجلى ايتديكى آنده … ديديلر ما هذا الا كه اودر ملك رحمن
اوسردر چون بشير القا چون ايتدى يعقوبه اولدم … قميصك ابصارى يعقوب اچلدى اوقودك قرآن
اوسردر حضرت يعقوب تحرى يوسفى ايتدى … آنكه يوسفى كوردى اوسردر سرلره سران
دخى مائدهٔ عيسى بنى اسرائيله اندى … اوسردر ايلدى احسان قموسى كوردى نمايان
اوسردر نفخهٔ عيسى نيجه اكمه ابرص لر … آنكه برى اولديلر دخى طائر ايدوب طيران
اوسردر ايلدى احياء اموات حى اولوب اشياء … باذنى قولى هم اولدر آنكه بولديلر اذنان
اوسردر قمو اشياده قمويه انفصاللر هم … جميع اعصار و ازمانده ويروبدر كوردى كك عيان
اوسردر احمد مختار كه سلطان رسل كلدى … قمو انبيايه متبوع اودر جمله يه هم اصلان
فرعدر جمله سى اكا زيرا اول سر اودر احمد … كه لى وقتى بيوردى اول اودر سلطانلره سلطان

اکا تابع اولان علم نبیّ بنی اسرائیل　　کبی اولمش ایشتدك سن که اودرسکا مرشدان
دخی اول عارف دانا که اکا ورثه اولمش　　مقام رسلیتده　　کلوبدر ایتمه سن شکان
اوسرله جمله مراتب بولندی مرتبه بولدی　　بولانلر اصلنه واردی اوسردر حال محبوبان
اوسردر اهل بیت مصطفی هم دخی اول اصحاب　　قمو اتباعیله هردم که اولدی جمله ظاهران
که انبیاء رسل کلمك دن استغنا اولوب کلدی　　که اول سر اقدس احمد اودر خاتم ایدر دوران
اوسرله صدیق اکبر که قتل ایتدی نیجه مر　　اوسرله حضرت فاروق ایشتدك نیجه اخباران
دیدی ساریه یه اول ذات اوزاقدن ایلدی تنبیه　　جبله الجا ایتشدی ساریه اولدی ایقاظان
اوسرله ساریه طویدی صدای عمری بیلدی　　اوسرله حضرت فاروق اعداسین ایتدی رائیان
اوسرله حضرت عثمان اوقوردی دخی اول قرآن　　مبالات ایتمدی اول ذات عدودن اولدی شهیدان
اوسرله حضرت حیدر که علم توحیده مظهر　　قیلوبدر حضرت مختار وصیتله شیر یزدان
اوسرله سائر اول اصحاب که جمله سی نجوم کلدی　　که هر بر اقتدا اولسه هدایت بولدی تابعان
دخی اول اولیاء مؤمنین اول سرله اولمشدر　　مقرب حضرت احمد اخویتله تبشیران
اوسردر جمله اعضالر نه کیم وار ظاهر و باطن　　ایدر خدمتلرن آنلر ایدرلر سیر سائران
اوسردر کورن اول کوزلر سویلرهم ایشیدر سوزلر　　نیجه حضرات عوالمده نیجه ایشلرله فاعلان
اوسرله ایشیدن اذنان که ناطق ناظر اولمشدر　　نیجه اشیاده هم باطن اولورکن اولدی ظاهران
اوناطق لسان انسان اوسرله کوردی هم طویدی　　نیجه پرده ظهور ایتدی نیجه قوتله ظاهران
بوکا قیاس نیجه حواس قوی وظاهر و باطن　　که بر برینه خدمتلر بوسر که کوردیلر یکسان
بوسردر اسماء حسنی که مرتبهٔ اولی ده　　مفاتح اولك عینی که ذاتده اولدی اول عیان
دخی ذاته شؤناتدر کلور مرتبهٔ ثانی　　ده اول احوال حقدر بیل که اسما آنده مستوران

تجلی

41

تجلی اول حقی احدی ذاتی مطلق　　اوسرهم جمع احمدی احدی سرلره سران
اوسردر نقطهٔ تفصیل دخی اکمال نه کیم واردر　　کرك عرشی کرك فرشی اوسردر جمله یه برهان
اوسردر اوّلی یوقدر دخی آخر اکا اولماز　　قمو اوّل و آخرلر اوسرده جمله سی یکسان
قیودات هم نسبدن سن دخی اخویّه نفسدن　　مقدس مطلق کل سن سکا اول سر اولور عیان
ندر کثرتده اول واحد دخی وحدتده اول کثرت　　اوکثرت وحدتك عینی اوجمعدر سر احمدان
اوسر ذاتیّ اقدس جمیع عقول واوهامدن　　منزه و مقدسدر اودر اول سبحات وجهان
صاقین عقل و توهمله دخی اول علم رسمیله　　آلدنماز سك اوسری سن صاقین ایله اشغالان
اوتدقیقات عقلیات دخی فلسفیات جانا　　اوزاق ایدر سنی سردن صاقین سن اولمه محجوبان
کوررسون عقلاء جانم تفرق ایتدیلر نیجه　　مذاهبله کورندیلر اوجمله سی قیل وقالان
زیرا اوهام و تخمینات کلور اکثری سن بیلدك　　خطادن خالی اولمازلر که آنلر اصحاب زیغان
ایشتدك فخر رازی که رئیس المدققین　　اولوبدر اهل کلامه ایشیت قصه سنی اینان
که بر تلمیذی بر کون مجلسنه وارد اولمشدی　　کورردی خواجه رازی مکر آغلاردی اول هیمان
که دیردی وای بکا اولسون که عمرم ضایع اولوب کیتدی　　قیل وقاللرله قالدم بن حقیقتدن اولوب حرمان
وچون اول تلمیذی دانا خواجه بکا ایدر کن　　که کوردی محزون اولدی اول دیدی یا ایها الجانان
سبب نه بکا بیلدرسن نه اولدر سنکه آغلارسون　　که سنسین دردلره درمان نیچون آغلار ای سلطان
بیوردی تلمیذم جانم که بنده درد اکبر وار　　که قیلدم عمرمی ضایع که بیلم نیجه در درمان
زیرا بر مسئله ده بن نیجه برهان دلائل له　　که اثباتلر ایدمشدم کویا ایتمشیدم اذعان
اوتوز سنه متجاوز اومسئلهٔ مدققده　　ایکن نیجه مخالفلر بنی ایلدم هم ردان
اومسئلهٔ تحقیقده نیجه انظار تدقیقله　　کویا حق اولدیغنی بیلدم خلافنی ایلدم ایقان

بنه دیرمش مای تلمیذ تأسف نیجه ایتمه‌یم   دخی نیجه مسائللر که آنده نیجه هم خطان
کوبابن تحقیقن ایتدم نیجه برهانله هم تدقیق   ایدوب لیك بلمزم اصلا که حق ندر ایده‌م ایقان
که جائز نیجه ازماندن صکره خلاف حق اولسون   که برهانله کورنسون اول مسائل بنده بی شکان
آنکچون عمرمی ضایع که ایتدیکم سکا دیدم   که قال وقیللرده ایده‌مم تحقیقی ایقان
ایشتدك سن امام فخر رازیدن تنبه ایت   که نیجه علم رسمیله وارلماز تحقیقه سن قان
همان سیر سلوکله سن علوم تحقیقه سعی ایت   که مشکات محمددن او علی آلدی وارثان
دخی برمظهر احمد که علم تحقیقه وارث   انی کندینه ایت مرشد بولورسون علم تحقیقان
ندر مرشد ندر تحقیق ندر سیر سلوك نه ایمش   مفصل ذکری سبق ایتمش همان چالش بای اخوان
خدایا جود و فضلکدن بزه توفیقکی ایت سن   که راه احمدیدن دور صاقین ایتمه بای رحمن
اونور مشهد اقدس که اشیایه ایدوب اشراق   اونور اقدس هر لحه کوزن ایتمه سن دوران
امامده هم دخی خلفده دخی ایمان ویسارده   وفوقده دخی هم تحتده قمو جهاتده قیل هر آن
دخی ذرات وجودمزی اول نور اقدسله   منور هم مقدس قیل که اودر رحمت رحمن
نظر ایتسه‌ك کوزمزده نظر هم کوزمزا ولدر   قیاسه‌ق کوزمزی بز کورینور اول تعالی شان
که ایشیت سن اکر بر شی ایشتدك ایشیدن اولدر   ایشتمزسك بنه اولدر که اولدر ستار ومنان
کورینور کوزلره لیکن کورینورکن کیدر کوزلر   او محجوبدر کورر کندن قمو عاشق اکا حیران
بو برسر ملامتدر ملامیونه هم شاندر   بوسری کشف ایدن عارف کورر هر ذره‌ده عیان
کل ای سالك کیجه کوندوز صاقین وقتکی ضایع ایتمه   کچن تقریرلری کوز ایت بولورسون راه هم یزدان
کوزلجه ایتدیکم تقریرلری فهم ایت قولا قطوت سن   فتوحات الهیدر کورسون وار ایسه عینان
محقق مرشدی حقدر اکر اذعان ایدرسن سن   سکا کافی کلور انجق سکا غیر اولدی حرامان

ندر

42

ندر اسرار ملامت ندر اهل ملامت کیم   ندر سیر سلوك اکا نصل وارر اکا انسان
نیجه علم وار بلرهم نیجه تحقیق وهم سرلر   بولورسون ایتمه کل شبهه اولورسون صاحب ایقان
همان حق توفیقن ایتسون علوم حقی فیض ایتسون   دخی محمده مظهر اوله سون ایله سون ایقان
دخی معارف حقك نهایتی یوقدی سالك   اولورسن مجلای حق سن کلور تجلیات هر آن
عنان کلامی بز کسدك کفایتدر سکا جانم   همان حق سکا کشف ایتسون نه کیم وار اوله اول عیان
خدایا حمد سکا اولسون که سنسین اول و آخر   قمو السنه‌ده سنسین ایدرسون کند کا حمدان
که قوردك سفرینی هر آن جمیع حضرات مراتبده   کرك علوی کرك سفلی نه کیم وار آلدیلر احسان
قمو عوالم حضرات که جودك ایلدی اظهار   ینه آخرده جودکدر قمو وار اکا هر آن
محمد عین جودندن ظهور ایدوب بزه کلدی   جمالك شرح ایدوب بیلدیردی بزه ایلدی عیان
که صد هزار صلاة اولسون او ذات اکمله زیرا   انکله جمله عارفلر اونورله اولدیلر حیان
اودر هر حاجته قبله اودر هر قبله‌ده شمعه   دخی عارفلره مجلا قمویه ایدر اول فیضان
دخی اصحاب وآلنه مقدس اهل بیتنه   صلاتلر ایله سن دیم که آنلر بزه امامان
که آنلرله بزی حشر ایت عدولری دخی قهر ایت   که آنلر نور واحددر اونوردن ایتمه هم دوران
فدائی کمتر وعاجز یوزن سوروب سکا کلدی   جمیع تقصیراتن عفو ایت صاقین ایلمه محرومان
بجاه حضرت احمد بجاه اهل بیت اقدس اصحاب وهم احباب وجاه جمله پیران
که بزدن قمونی خشنود ایدوب نظرلرن کسمه   که آنلردر بزه مجلا اغثنا یا ذوی الغفران
دخی اول قمو اخوانی که سر نقطهٔ وحدت   قموسین جمع ایدوب طوتمش که آنده اولدیلر همان
مرادلرن ایدوب احسان که جمله سکا طالبان   اولوبدر غیری بیلمزلر اجب یا فاتح بابان
الهی اول کسنه کیم که ایتدك نظرك اول کس   نونیه‌مه آنی ایله فتوحاتکله مسروران

برکدك

اكا فتح ايت تجليات ذاتنه هم آنى مظهر — قمواسرارينه قيل سن دخى قيل اكا تيسيران
تعصبدن تطهر ايت اكا انصاف ويراى ربم — صاقين دوا انكار ايله سن كه ايتمه آنى منكران
كه وحدت سرينى تفهيم ايت اكا دخى تسهيل ايت — قمواسرارلرى كشف ايت كه ايله آنى كشافان
ملامت سرينى بيلدير دخى اهلنى هم بولدر — بولورسه قبولك ايله كه آنلر اولدى تحقيقان
سلوكى بيلميان منكر ايدن تحقيقى هم انكار — اوجاهل نادانى يارب هدايت قيل ايله شادان
آنك انكارينى رفع ايت دخى جهلنى هم محو ايت — كه بر كامل مرشد سن وصولك ايله توفيقان
فدائى نك نيازى چوق حاجاتره نهايت يوق — كه آنلردن برى اولدر كه يا عبدى دى اى منان

تمت

الحمد لله الذى وفقنا لاتمام استنساخ هذه النونية المنظومة التى نظمها الاستاذ السيد عبد الرحيم فدائى ابن على غفر الله لهما الساكن فى مدينة الاسكوب والمدرس فيه وانا الفقير اليه سبحانه المستنسخ هذه النونية عبد الرؤف بن نظام الدين القرانى غفر الله لهما فى ١٥ رجب المرجب سنه ١٣١٨ وصلى الله تعالى على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم

م م
م

ÖZGEÇMİŞ

6 Nisan 1985 yılında İstanbul'da doğdu. İlköğretim ve liseyi Fatih'te tamamladı. 2003 yılında Kocaeli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazandı. 2007 yılında bölüm ikincisi olarak bu üniversiteden mezun oldu ve aynı yıl Sakarya Üniversitesi, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda Tezli Yüksek Lisans yapmaya başladı. Hâlâ bu bölümde eğitimini sürdürmektedir.